

Risale-i Nur Külliyyatından

مَكْتُوبات

Mektûbat

Müellifi
Bediüzzaman
Said Nursî

Diyanet İşleri Müşavere Kurulu'nun 23.05.1956 gün ve sayısız ehl-i vukuf raporuna istinaden Afyon Ağır Ceza Mahkemesince Bediüzzaman Said Nursî'nin Kitap ve sair evraklarının kanunî mevzuata muhalif siyasî ve idarî hiçbir mahzuru görülmemiş olmakla sözü geçen eserler 23.06.1956 gün, 954/278 esas ve 955/218 karar sayılı ve kaziye-i muhkeme haline gelen beraat kararıyla ve yine Isparta Sorgu Hakimliğinin 11.09.1956 gün, 954/28 esas ve 956/65 karar sayılı ve aynen kaziye-i muhkeme haline gelen men'i muhakeme kararıyla bilumum Nur Risaleleri sahiplerine iade edilmiştir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبِهِ نَسْتَعِينُ

Birinci Mektub

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Dört Sualin Muhtasar Cevabıdır

BİRİNCİ SUÂL: Hazret-i Hızır Aleyhisselâm Hayatta mıdır? Hayatta ise niçin bazı mühim Ulema Hayatını kabul etmiyorlar?

Elcevap: Hayattadır, fakat Meratib-i Hayat beş'tir. O, ikinci mertebededir. Bu sebepten bâzı Ulema Hayatında şübhe etmişler.

Birinci Tabaka-i Hayat: Bizim hayatımızdır ki, çok kayıdlarla mukayyedir.

İkinci Tabaka-i Hayat: Hazret-i Hızır ve İlyas Aleyhimes-selâmın Hayatlarıdır ki, bir derece serbesttir. Yâni bir vakitte pek çok yerlerde bulunabilirler. Bizim gibi beşeriyet levâzımatıyla dâimî mukayyed değillerdir. Bâzan istedikleri vakit bizim gibi yerler, içerler; fakat bizim gibi mecbur değillerdir. Tevatür derecesinde Ehl-i Şuhûd ve Keşif olan

Evliyânın, Hazret-i Hızır ile maceraları, bu Tabaka-i Hayatı tenvir ve isbat eder. Hattâ Makamat-ı Velâyette bir makam vardır ki, "**Makam-ı Hızır**" tâbir edilir. O makama gelen bir Veli, Hızırdan Ders alır ve Hızır ile görüşür. Fakat bâzan o makam sahibi yanlış olarak, ayn-ı Hızır telâkki olunur.

Üçüncü Tabaka-i Hayat: Hazret-i İdris ve İsâ Aleyhimesselemin Tabaka-i Hayatlarıdır ki, beşeriyet levâzımâtından tecerrüd ile, Melek Hayatı gibi bir Hayata girerek nuranî bir Letâfet kesbeder. Âdetâ beden-i misalî Letâfetinde ve cesed-i necmî Nuranîyetinde olan cism-i dünyevîleriyle Semavatta bulunurlar. **Âhırzamanda Hazret-i İsâ Aleyhisselâm gelecek, Şeriat-ı Muhammediye (A.S.M.) ile amel edecek** meâlindeki Hadîsin Sırrı şudur ki: Âhırzamanda felsefe-i tabiiyenin verdiği cereyan-ı küfrîye ve inkâr-ı Ulûhiyete karşı İsevîlik dîni tasaffî ederek ve hurafattan tecerrüd edip İslâmiyete inkılâb edeceği bir sırada, nasılkı İsevîlik Şahs-ı Mânevîsi, Vahy-i Semâvî Kılinciyle o müdhiş dinsizliğin şahs-ı mânevîsini öldürür; öyle de: Hazret-i İsâ Aleyhisselâm, İsevîlik Şahs-ı Mânevîsini temsil ederek, dinsizliğin şahs-ı mânevîsini temsil eden deccalı öldürür.. yâni inkâr-ı Ulûhiyet fikrini öldürecek.

Dördüncü Tabaka-i Hayat: Şüheda Hayatıdır. Nass-ı Kur'an'la, Şühedanın, Ehl-i Kuburun fevkinde bir Tabaka-i Hayatları vardır. Evet Şüheda, hayat-ı dünyevîlerini Tarîk-ı Hakta feda ettikleri için, Cenâb-ı Hak Kemâl-i Kereminden onlara hayat-ı dünyevîyeye benzer, fakat kedersiz, zahmetsiz bir Hayatı Âlem-i Berzahta onlara ihsan eder. **Onlar kendilerini ölmüş bilmiyorlar.. yalnız kendilerinin daha iyi bir Âleme gittiklerini biliyorlar.. kemal-i Saadetle mütelezziz oluyorlar.. ölümdeki firak acılığını hissetmiyorlar.** Ehl-i Kuburun çendan Ruhları bâkîdir, fakat kendilerini ölmüş biliyorlar. Berzahta aldıkları Lezzet ve Saâdet, Şühedanın Lezzetine yetişmez. Nasılkı iki adam bir rû'yada Cennet gibi bir güzel saraya girerler. Birisi rû'yada olduğunu bilir. Aldığı keyf ve lezzet pek noksandır. "Ben uyansam şu lezzet kaçacak" diye düşünür. Diğeri rû'yada olduğunu bilmiyor. Hakikî Lezzet ile hakikî Saâdete mazhar olur.

İşte Âlem-i Berzahtaki emvat ve Şühedanın Hayat-ı Berzahıyyeden istifadeleri, öyle farklıdır. Hadsiz vâkıatla ve Rivâyatla Şühedanın bu Tarz-ı Hayata mazhariyetleri ve kendilerini sağ bildikleri sâbit ve kat'îdir. **Hattâ Seyyidüşşüheda olan Hazret-i Hamza Radiyallahü Anh, mükerrer vâkıatla kendine iltica eden adamları muhafaza etmesi.. ve dünyevî işlerini görmesi ve gördürmesi gibi çok vâkıatla, bu Tabaka-i Hayat tenvir ve isbat edilmiş.** Hattâ -ben kendim- Ubeyd isminde bir

yeğenim ve Talebem vardı. Benim yanımda ve benim yerime Şehid olduktan sonra, üç aylık mesafede esarete bulunduğum zaman, mahall-i defnini bilmediğim halde, bence bir Rü'ya-yı Sâdıkada, taht-el arz bir menzil sûretindeki kabrine girmişim. Onu Şüheda Tabaka-i Hayatında gördüm. O, beni ölmüş biliyormuş. Benim için çok ağladığını söyledi. Kendisini hayatta biliyor; fakat, rus'un istilâsından çekindiği için, yer altında kendine güzel bir menzil yapmış. İşte bu cüz'î rü'ya, bâzı şerait ve emârâtla, geçen Hakikata, bana şuhud derecesinde bir kanaat vermiştir.

Beşinci Tabaka-i Hayat: Ehl-i Kuburun Hayat-ı Ruhânîleridir. Evet **mevt; tebdil-i mekândır, İtlâk-ı Ruhtur, Vazifeden terhistir. İdam ve adem ve fenâ değildir.** Hadsiz vâkıatla Ervâh-ı Evliyanın temessülleri ve Ehl-i Keşfe tezahürleri.. ve sâir Ehl-i Kuburun yakazaten ve menâmen bizlerle münasebetleri ve vâkıa mutabık olarak bizlere ihbaratları gibi çok delâil, o Tabaka-i Hayatı tenvir ve isbat eder. Zâten Beka-i Ruha dair **"Yirmidokuzuncu Söz"** bu Tabaka-i Hayatı delâil-i kat'iyye ile isbat etmiştir.

İKİNCİ SUAL:Furkan-ı Hakîmde

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

gibi Âyetlerde: **"Mevt dahi, Hayat gibi mahlûktur, hem bir Ni'mettir."** diye ifham ediliyor. Halbuki zâhiren mevt; inhilâldır, ademdir, tefessühtür, Hayatın sönmesidir, hâdimüllezattır.. nasıl mahlûk ve Ni'met olabilir?

E l c e v a p : "Birinci Suâl"in cevabının âhinde denildiği gibi: **Mevt; Vazife-i Hayattan bir terhistir, bir paydostur, bir tebdil-i mekândır, bir tahvil-i vücuddur, Hayat-ı Bâkîyeye bir dâvettir, bir mebde'dir, bir Hayat-ı Bâkîyenin mukaddimesidir.** Nasılki Hayatın dünyaya gelmesi bir Halk ve Takdir iledir; öyle de, dünyadan gitmesi de bir Halk ve Takdir ile, bir Hikmet ve Tedbir iledir. Çünkü, en basit Tabaka-i Hayat olan hayat-ı nebâtiyenin mevti, hayattan daha muntazam bir Eser-i San'at olduğunu gösteriyor. Zira meyvelerin, çekirdeklerin, tohumların mevti; tefessüh ile çürümek ve dağılmakla görüldüğü halde, gayet muntazam bir muamele-i kimyeviye ve mizanlı bir imtizâcât-ı unsuriye ve Hikmetli bir teşekkülât-ı zerreviyeden ibaret olan bir yoğurmaktır ki, bu görünmeyen İntizamlı ve Hikmetli ölümü, sünbülün hayatıyla tezahür ediyor. Demek çekirdeğin mevti, sünbülün mebde-i hayatıdır; belki Ayn-ı Hayatı hükmünde olduğu için, şu ölüm dahi, Hayat kadar mahluk ve muntazamdır.

Hem zîhayat meyvelerin yahut hayvanların mîde-i insaniyede ölümleri, hayat-ı insaniyeye çıkmalarına menşe' olduğundan; "o mevt, onların Hayatından daha muntazam ve mahlûk" denilir.

İşte en edna Tabaka-i Hayat olan hayat-ı nebatiyenin mevti; böyle mahlûk, Hikmetli ve İntizamlı olsa, Tabaka-i Hayatın en ulvîsi olan Hayat-ı İnsaniyenin başına gelen mevt, elbette yer altına girmiş bir çekirdeğin hava Âleminde bir ağaç olması gibi, yer altına giren bir insan da, Âlem-i Berzaha, elbette bir Hayat-ı Bâkîye sünbülü verecektir.

Amma mevt, Ni'met olduğunun ciheti ise, çok vücuhundan "dört vech'ine işaret ederiz.

B i r i n c i s i : Ağırlaşmış olan Vazife-i Hayattan ve Tekâlif-i Hayatiyeden âzad edib, yüzde doksandokuz ahabına kavuşmak için, Âlem-i Berzaha bir visal kapısı olduğundan, en büyük bir Ni'mettir.

İ k i n c i s i : Dar, sıkıntılı, dağdağalı, zelzeleli dünya zindanından çıkarıp; vüs'atlı, sürurlu, ızdırabsız, bâkî bir Hayata mazhariyetle.. Mahbûb-u Bâkînin Dâire-i Rahmetine girmektir.

Ü ç ü n c ü s ü : İhtiyarlık gibi, şerait-i hayatiyeyi ağırlaştıran bir çok esbab vardır ki; mevti, Hayatın pek fevkinde Ni'met olarak gösterir. Meselâ : **Sana ızdırıp veren pek ihtiyar olmuş peder ve vâliden ile beraber, ceddin cedleri, sefalet-i halleriyle senin önünde şimdi bulunsaydı; hayat ne kadar nîkmet, mevt ne kadar Ni'met olduğunu** bilecektin. Hem meselâ: Güzel çiçeklerin âşıkları olan güzel sineklerin, kışın şedâidi içinde hayatları ne kadar zahmet.. ve ölümleri ne kadar Rahmet olduğu anlaşılır.

D ö r d ü n c ü s ü : Nevmin nasıllı bir rahat, bir Rahmet, bir istirahat; hususan musibetzedeler, yaralılar, hastalar için.. öyle de: **Nevmin büyük kardeşi olan mevt dahi, musibetzedelere ve intihara sevkeden** belâlarla mübtelâ olanlar için Ayn-ı Ni'met ve Rahmettir. Amma ehl-i dalâlet için müteaddid Sözlere kat'î isbat edildiği gibi; mevt dahi Hayat gibi nîkmet içinde nîkmet, azab içinde azabtır.. O, bahisten hariçtir.

ÜÇÜNCÜ SUÂL: C e h e n n e m n e r e d e d i r ?

Elcevap: قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبُ إِلَّا اللَّهُ

Cehennemin yeri, bâzı Rivâyatla "Taht-el-Arz" denilmiştir. Başka yerlerde beyan ettiğimiz gibi; Küre-i Arz, hareket-i seneviyesiyle ileride Mecma-ı Haşir olacak bir meydanın etrafında bir daire çiziyor. Cehen-

nem ise, Arzın o medar-ı senevîsi altındadır demektir. Görünmemeleri ve hissedilmemeleri, perdeli ve nursuz ateş olduğu içindir. Küre-i Arzın seyahat ettiği mesafe-i azîmede pek çok mahlûkat var ki, nursuz oldukları için görünmezler. Kamer, nuru çekildikçe vücudunu kaybettiği gibi, nursuz çok küreler, mahlûklar gözümüzün önünde olup göremiyoruz.

Cehennem ikidir: Biri Suğrâ, biri Kübrâdır. İleride Suğrâ, Kübrâya inkılâb edeceği ve çekirdeği hükmünde olduğu gibi, ileride ondan bir menzil olur. Cehennem-i Suğrâ yerin altında, yâni merkezindedir. Kürenin altı, merkezidir. İlm-i Tabakat-ül-Arzca malûmdur ki: Ekseriya her otuzüç metre hafriyatta, bir derece-i hararet tezayüd eder. Demek merkeze kadar nısf-ı kutr-u arz, altıbin küsur kilometre olduğundan, ikiyüz bin derece-i harareti câmi', yâni ikiyüz defa ateş-i dünyevîden şedid ve Rivayet-i Hadîse muvâfık bir ateş bulunuyor. Şu Cehennem-i Suğrâ, Cehennem-i Kübrâ'ya aid çok vezaifi, dünyada ve Âlem-i Berzah'ta görmüş ve Ehâdislerle işaret edilmiştir. Âlem-i Âhirette, Küre-i Arz nasılkı sekenesini medar-ı senevîsindeki Meydân-ı Haşre döker; öyle de: içindeki Cehennem-i Suğrâ'yı dahi Cehennem-i Kübrâ'ya Emr-i İlâhî ile teslim eder. Ehl-i İ'tizâlin bâzı imamları: "Cehennem sonradan halkedilecektir" demeleri, hâl-i hâzırda tamamıyla inbisat etmediğinden ve sekenelerine tam münasip bir tarzda inkişaf etmediğinden, galattır ve gabavettir. **Hem perde-i gayb içindeki Âlem-i Âhirete aid menzilleri dünya gözümüzle görmek ve göstermek için, ya Kâinatı küçültüp iki vilâyet derecesine getirmeli, veyahut gözümüzü büyütüp yıldızlar gibi gözlerimiz olmalı ki yerlerini**

görüp tâyin edelim. وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ Âhîret Âlem'ine aid menziller,

bu dünyevî gözümüzle görülmez. Fakat bâzı Rivâyâtın işaretıyla, Âhiretteki Cehennem, bu dünyamızla münasebetdardır. Yaz'ın şiddet-

i hararetine **مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ** denilmiştir. Demek bu dünyevî küçücük ve

sönük akıl gözüyle, o büyük Cehennem görülmez. Fakat İsm-i Hakîm'in Nuruyla bakabiliriz. Şöyle ki:

Arzın medâr-ı senevîsi altında bulunan Cehennem-i Kübrâ, yerin merkezindeki Cehennem-i Suğrâyı güya tevkil ederek bâzı Vezaifini gördürmüş. Kadîr-i Zülcelâlin mülkü pek çok geniştir. Hikmet-i İlâhiyye nereyi göstermiş ise Cehennem-i Kübrâ oraya yerleşir. Evet, bir Kadîr-i

Zülcelâl ve Emr-i **كُنْ فَيَكُونُ** e Mâlik bir Hakîm-i Zülkemâl, gözü-

müzün önünde Kemal-i Hikmet ve İntizam ile Kamer'i Arz'a bağlamış; Azamet-i Kudret ve İntizam ile Arz'ı Güneş'e rabtettiği ve Güneş'i seyyârâtıyla beraber Arz'ın sür'at-i seneviyesine yakın bir sür'at ile ve Haşmet-i Rububiyetiyle, bir ihtimale göre Şemsüşşümûs tarafına bir hareket vermiş ve donanma elektrik lâmbaları gibi yıldızları, Saltanat-ı Rububiyetine nuranî şâhidler yapmış; onunla Saltanat-ı Rububiyetini ve Azamet-i Kudretini göstermiş bir Zât-ı Zülcelâl'in Kemâl-i Hikmetinden ve Azamet-i Kudretinden ve Saltanat-ı Rububiyetinden uzak değildir ki, Cehennem-i Kübrâ'yı elektrik lâmbalarının fabrikasının kazanı hükmüne getirip Âhirete bakan Semânın yıldızlarını onunla iş'al etsin; hararet ve kuvvet versin. Yâni, Âlem-i Nûr olan Cennet'ten yıldızlara Nur verip, Cehennem'den nâr ve hararet göndersin. Aynı halde o Cehennem'in bir kısmını ehl-i azâba mesken ve mahbes yapsın. **Hem bir Fâtır-ı Hakîm ki; dağ gibi koca bir ağacı, tırnak gibi bir çekirdekte saklar.** Elbette o Zât-ı Zülcelâl'in Kudret ve Hikmetinden uzak değildir ki; Küre-i Arz'ın kalbindeki Cehennem-i Suğrâ çekirdeğinde Cehennem-i Kübrâ'yı saklasın.

E l h â s ı l : Cennet ve Cehennem, Şecere-i Hilkatten Ebed tarafına uzanıp eğilerek giden bir dalın iki meyvesidir. Meyvenin yeri ise, dalın müntehasındadır. Hem şu Silsile-i Kâinatın iki neticesidir. Neticelerin mahalleri, silsilenin iki tarafındadır. Süflîsi, sakîli aşağı tarafında; Nuranîsi, Ulvîsi yukarı tarafındadır. Hem şu Seyl-i Şuunatın ve Mahsûlât-ı Mâneviye-i Arziyenin iki mahzenidir. Mahzenin mekânı ise, mahsûlâtın nev'ine göre, fenâsı altında, iyisi üstündedir. Hem Ebede karşı cereyan eden ve dalgalanan mevcudat-ı seyyalenin iki havzıdır. Havzın yeri ise, seylin durduğu ve tecemmu' ettiği yerdedir. Yâni habîsâtı ve müzahrefâtı esfelde, tayyibâtı ve sâfiyâtı âlâdadır. Hem Lütuf ve Kahrın, Rahmet ve Azamet'in iki Tecellîgâhıdır. Tecellîgâhın yeri ise, her yerde olabilir. Rahmân-ı Zülcemâl ve Kahrî-ı Zülcelâl nerede isterse Tecellîgâhını açar.

Amma Cennet ve Cehennem'in vücudları ise, Onuncu ve Yirmisekizinci ve Yirmidokuzuncu Sözlere'de gayet kat'î bir surette isbat edilmiştir. Şurada yalnız bu kadar deriz ki: Meyvenin vücudu dal kadar ve neticenin silsile kadar ve mahzenin mahsulât kadar ve havzın ırmak kadar ve Tecellîgâhın, Rahmet ve Kahrın vücudları kadar kat'î ve yakîndir.

DÖRDÜNCÜ SUÂL: Mahbublara olan aşk-ı mecâzî Aşk-ı Hakikîye inkılâb ettiği gibi, acaba ekser nasda bulunan dünyaya karşı olan aşk-ı mecâzî dahi bir Aşk-ı Hakikîye inkılâb edebilir mi?

E l c e v a p : Evet, dünyanın fânî yüzüne karşı olan aşk-ı mecâzî, eğer

o âşık, o yüzün üstündeki zeval ve fenâ çirkinliğini görüp ondan yüzünü çevirse, bâkî bir mahbub arasa, dünyanın pek güzel ve Âyine-i Esmâ-i İlâhiye ve Mezraa-i Âhîret olan iki diğer yüzüne bakmağa muvaffak olursa, o gayr-ı meşru mecâzî aşk, o vakit, Aşk-ı Hakikîye inkılâba yüz tutar. Fakat bir şart ile ki, kendinin zâil ve hayatıyla bağlı kararsız dünyasını, hâricî dünyaya iltibas etmemektir. Eğer ehl-i dalâlet ve gaflet gibi kendini unutup âfâka dalıp, umumî dünyayı hususî dünyası zannedip ona âşık olsa, tabiat bataklığına düşer boğulur. Meğer ki hârika olarak bir Dest-i İna'yet onu kurtarsın. Şu Hakikatı tenvir için şu temsile bak. Meselâ:

Şu güzel zînetli odanın dört duvarında, dördümüze aid dört endam âyinesi bulunsa, o vakit beş oda olur. Biri hakikî ve umumî, dördü misâlî ve hususî... Herbirimiz kendi âyinemiz vasıtasıyla, hususî odamızın şeklini, hey'etini, rengini değiştirebiliriz. Kırmızı boya vursak, kırmızı; yeşil boyasak, yeşil gösterir. Ve hâkezâ.. âyinede tasarrufla çok vaziyetler verebiliriz; çirkinleştirir, güzelleştirir, çok şekillere koyabiliriz. Fakat hâricî ve umumî odayı ise kolaylıkla tasarruf ve tağyîr edemeyiz. Hususî oda ile umumî oda Hakikatta birbirinin aynı iken, Ahkâmda ayırdırlar. Sen bir parmak ile odanı harab edebilirsin, ötekinin bir taşını bile kımıldatamazsın.

İşte dünya süslü bir menzildir. Herbirimizin Hayatı, bir endam âyinesidir. Şu dünyadan herbirimize birer dünya var, birer Âlemimiz var. Fakat direği, merkezi, kapısı, Hayatımızdır. **Belki o hususî dünyamız ve Âlemimiz, bir sahifedir. Hayatımız bir Kalem.. onunla Sahife-i A'mâlimize geçecek çok şeyler yazılıyor.** Eğer dünyamızı sevdikse, sonra gördük ki: Dünyamız Hayatımız üstünde bina edildiği için, Hayatımız gibi zâil, fânî, kararsızdır, hissedib bildik. Ona aid Muhabbetimiz, o hususî dünyamız âyine olduğu ve temsil ettiği güzel Nukuş-u Esma-i İlâhiyeye döner; ondan, Cilve-i Esmâya intikal eder. Hem o hususî dünyamız, Âhîret ve Cennet'in muvakkat bir fidanlığı olduğunu derkedip, ona karşı şedîd hırs ve taleb ve Muhabbet gibi hissiyatımızı onun neticesi ve semeresi ve sünbülü olan Uhrevî Fevâidine çevirsek, o vakit o mecâzî aşk, Hakikî Aşka

inkılâb eder. Yoksa **نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ**

Sırrına mazhar olup, nefsinin unutup, Hayatın zevâlini düşünmeyerek, hususî kararsız dünyasını, aynı umumî dünya gibi sâbit bilip, kendini lâyemut farzederek dünyaya saplansa, şedid hissiyat ile ona sarılsa, onda boğulur gider. O Muhabbet onun için hadsiz belâ ve azaptır. Çünkü o Muhabbetten yetî-

mâne bir şefkat, me'yusâne bir rikkat tevellüd eder. Bütün zîhayatlara acır; hattâ güzel ve zevâle mâruz bütün mahlûkata bir rikkat ve bir fırkat hissederek; elinden bir şey gelmez, ye's-i mutlak içinde elem çeker. Fakat gafletten kurtulan evvelki adam, o şedîd şefkatin elemine karşı ulvî bir tiryak bulur ki: acıdığı bütün zîhayatların mevt ve zevalinde bir Zât-ı Bâkînin Bâkî Esmâsının Dâimî Cilvelerini temsil eden Âyine-i Ervahları bâkî görür; şefkati, bir sūrûra inkılâb eder. Hem zeval ve fenâyâ mâruz bütün güzel mahlûkatın arkasında bir Cemâl-i Münezzeh ve Hüsn-ü Mukaddes ihsas eden bir Nakş ve Tahsin ve San'at ve Tezyîn ve İhsan ve Tenvir-i Dâimîyi görür. O zeval ve fenâyı, tezyîd-i hüsn ve tecdîd-i lezzet ve teşhîr-i san'at için bir tazelandirmek şeklinde görüp, lezzetini ve şevkini ve hayretini ziyâdeleştirir.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

İkinci Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَرَأْنُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

(O mezkûr ve mâlûm Talebesinin hediyesine karşı
cevabdan bir parçadır.)

S â l i s e n : Bana bir hediye gönderdin. Gayet ehemmiyetli bir kaideyi bozmak istersin. Ben demiyorum ki "Kardeşim ve biraderzadem olan Abdülmecid ve Abdurrahman'dan kabûl etmediğim gibi senden de kabûl etmem." Çünkü sen onlardan daha ileri ve Ruhuma daha yakın olduğundan, herkesin hediyesi reddedilse, seninki bir def'aya mahsus olmak üzere reddedilmez. Fakat bu münasebetle o kaidemin Sırrını söyleyeceğim. Şöyle ki:

Eski Said minnet almazdı. Minnetin altına girmektense, ölümü tercih ederdi. Çok zahmet ve meşakkat çektiği halde, kaidesini bozmadı. Eski Said'in senin bu bîcâre Kardeşine irsiyet kalan şu hasleti ise, tezehhüd ve sun'î bir istiğna değil, belki "dört-beş ciddî esbaba" istinad eder.

B i r i n c i s i : Ehl-i dalâlet, Ehl-i İlmi; İlmi vasıta-i cerr etmekle ittiham ediyorlar. "İlmi ve Dini kendilerine medar-ı maişet yapıyorlar" deyip insafsızcasına onlara hücum ediyorlar. **Bunları fiilen tekzib lâzımdır.**

İ k i n c i s i : Neşr-i Hak için Enbiyaya ittiba' etmekle mükellefiz. Kur'ân-ı Hakîm'de, Hakkı neşredenler:

إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ diyerek, insanlardan istiğna

göstermişler. Sûre-i يس 'de اَتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ

Cümlesi, mes'elemiz hakkında çok mânidardır...

Ü ç ü n c ü s ü : Birinci Söz'de beyan edildiği gibi: **Allah namına vermek, Allah namına almak lâzımdır. Halbuki ekseriya ya veren gafildir; kendi namına verir, zımnî bir minnet eder.** Ya alan gafildir; Mün'im-i Hakikî'ye aid şükürü, senâyı, zâhirî esbaba verir, hatâ eder.

D ö r d ü n c ü s ü : Tevekkül, Kanaat ve İktisad öyle bir hazine ve bir servettir ki, hiçbir şey ile değişilmez. İnsanlardan ahz-ı mal edip o tükenmez hazine ve defineleri kapatmak istemem. Rezzak-ı Zülcelâle yüzbinler şükrediyorum ki, küçüklüğümden beri beni minnet ve zillet altına girmeye mecbur etmemiş. Onun Keremine istinaden, bakıye-i ömrümü de o kaide ile geçirmesini Rahmetinden niyaz ediyorum.

B e ş i n c i s i : Bir-iki senedir çok emareler ve tecrübelerle kat'î kanaatım oldu ki; halkların malını, hususan zenginlerin ve memurların hediyelerini almağa me'zun değilim. Bâzıları bana dokunuyor.. belki dokunduruluyor, yedirilmiyor. Bâzan bana zararlı bir surete çevriliyor. Demek gayrın malını almamağa mânen bir Emirdir ve almaktan bir Nehiydir. Hem bende bir tevahhuş var; herkesi, her vakit kabûl edemiyorum. Halkın hediyesini kabûl etmek, onların hâtırını sayıp istemediğim vakitte onları kabûl etmek lâzım geliyor.. o da hoşuma gitmiyor. **Hem tasannu' ve temelluktan beni kurtaran bir parça kuru ekmek yemek ve yüz yamalı bir libas giymek, bana daha hoş geliyor.** Gayrın en âlâ baklavasını yemek, en murassa' libasını giymek ve onların hâtırını saymağa mecbur olmak, bana nâhoş geliyor.

A l t ı n c ı s ı : Ve istiğna sebebinin en mühimmi; mezhebimizce en mu'teber olan İbn-i Hacer diyor ki: "**Salâhat niyetiyle sana verilen bir şey, Sâlih olmazsan kabûl etmek haramdır.**"

İşte şu zamanın insanları hırs ve tama' yüzünden küçük bir hediyesini pek pahalı satıyorlar. Benim gibi günahkâr bir bîcâreyi, Sâlih veya Veli tasavvur ederek, sonra bir ekmek veriyorlar. Eğer hâşâ! Ben kendimi Sâlih bilsem; o alâmet-i gururdur, Salâhatin ademine delildir. Eğer kendimi Sâlih bilmezsem, o malı kabûl etmek câiz değildir. **Hem Âhirete müteveccih a'mâle mukabil Sadaka ve hediye almak, Âhiretin bâkî meyvelerini dünyada fânî bir sûrette yemek demektir.**

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Üçüncü Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنَّ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

(O mâlûm Talebesine gönderilen Mektubun bir parçasıdır.)

H â m i s e n : Bir Mektubda, buradaki hissiyatıma hissedar olmak arzusunu yazmıştın. İşte binden birini işit.

Bir gece, yüz tabakalık irtifada, bir katran ağacının başındaki yuvada, Semanın yıldızlarla yaldızlanmış güzel yüzüne baktım; Kur'an-ı

Hakîm'in فَلَا أَقْسِمُ بِالْخُنَّسِ * الْجَوَارِ الْكُنَّسِ

Kaseminde ulvî bir Nûr-u İ'câz ve parlak bir Sırr-ı Belâgat gördüm. Evet, seyyar yıldızlara ve istitar ve intişarlarına işaret eden şu Âyet, gayet âlî bir Nakş-ı San'at ve âlî bir Levha-i İbret, nazar-ı temaşaya gösteriyor. Evet şu seyyareler, kumandanları olan güneşin dairesinden çıkıyorlar, sabit yıldızlar dairesine girerek Semada yeni yeni nakışları ve san'atları gösteriyorlar. Bâzan kendileri gibi parlak bir yıldız omuz omuza verir güzel bir vaziyet gösteriyorlar. Bâzan küçük yıldızlar içine girip bir kumandan suretini gösteriyorlar. Hususiyle bu mevsimde, akşamdan sonra, ufukta Zühre yıldızı ve fecirden evvel diğer parlak bir arkadaşı, gayet şirin ve güzel bir vaziyet gösteriyorlar. Sonra vazife-i teftişiyelerini ve nakş-ı san'atta mekiklik hizmetini îfadan sonra yine dönüp sultanları olan güneşin şaşaalı dairesine girip gizleniyorlar. Şimdi

şu خُنَّس, كُنَّس tâbir edilen seyyarelerle şu zeminimizi Kâinat fezasında

birer gemi, birer tayyare suretinde Kemal-i İntizamla döndüren ve seyr ü seyahat ettiren Zât'ın Haşmet-i Rububiyetini ve Şaşaa-i Saltanat-ı Ulûhiyetini güneş gibi parlaklığıyla gösteriyorlar. Bak bir Saltanatın Haşmetine ki, gemileri ve tayyareleri içinde öyleleri var ki, bin defa küre-i arz kadar bir cesamette ve bir saniyede sekiz saat mesafeyi kat'eden sür'attedir.

İşte böyle bir Sultana Ubûdiyet ve İmanla intisab etmek ve şu dünyada Ona misafir olmak ne kadar âlî bir Saâdet, ne derece büyük bir Şeref olduğunu kıyâs et.

Sonra Kamer'e baktım.

وَالْقَمَرَ قَدَرْنَا مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ Âyetinin gayet parlak

bir Nûr-u İcâzı ifade ettiğini gördüm. Evet Kamer'in Takdîri ve Tedvîri ve Tedbîr ve Tenvîri ve zemine ve Güneş'e karşı gayet dakik bir hesapla vaziyetleri, o kadar hayret-feza, o derece hârikadır ki, onu öyle Tanzîm eden ve Takdîr eden bir Kadîr'e hiçbir şey ağır gelmez. **"Onu öyle yapan her şey'i yapabilir"** fikrini, temaşa eden herbir zîşuura Ders verir. Hem öyle bir tarzda Güneş'i tâkib ediyor ki, bir saniye kadar yolunu şaşırıyor.. zerre kadar vazifesinden geri kalmıyor. Dikkatle

bakana: سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ dedirtiyor. Hususan Mayıs'ın

âhırinde olduğu gibi, bâzı vakitte ince hilâl şeklinde Süreyya menziline girdiği vakit, hurma ağacının eğilmiş beyaz bir dalı sûretini ve Süreyya bir salkım sûretini gösterdiğinden, o yeşil Sema perdesi arkasında, hayale nuranî büyük bir ağacın vücudunu tahayyül ettirir. Güya, o ağaçtan bir dalının bir sivri ucu, o perdeyi delmiş, bir salkımıyla beraber başını çıkarmış, Süreyya ve Hilâl olmuş ve sair yıldızlar da o gaybî ağacın meyveleri olduğunu hayâle telkin eder. İşte كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ

teşbihinin Letâfetini, Belâgatını gör.

Sonra هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا Âyeti

hâtırına geldi ki, Zemin musahhar bir sefine, bir merkûb olduğunu işaret ediyor. O işareten kendimi Fezâ-yı Kâinatta sür'atle seyahat eden pek büyük bir geminin yüksek bir mevkiinde gördüm. At ve gemi gibi bir merkûbe binildiği zaman, kırâeti Sünnet olan

سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ Âyetini okudum.

Hem gördüm ki: Küre-i Arz şu hareketle, sinema levhalarını gösteren bir makina vaziyetini aldı; bütün Semavatı harekete getirdi, bütün yıldızları muhteşem bir ordu gibi sevke başladı. Öyle şirin ve yüksek

manzaraları gösterdi ki, ehl-i fikri mest ve hayran eder. **فَسُبْحَانَ اللَّهِ !**

dedim; ne kadar az bir masrafla ne kadar çok ve büyük ve garib ve acib, âlî ve gâlî işler görölüyor. Bu noktadan iki Nükte-i İmaniye hâtıra geldi:

Birincisi : Birkaç gün evvel bir misafirim bana suâl etti. O şüpheli suâlin esası şudur: Cennet ve Cehennem pek çok uzaktırlar. Haydi Ehl-i Cennet, Lûtf-u İlâhî ile berk ve Burak gibi uçarak Haşîrden geçerler, Cennet'e giderler. Fakat Ehl-i Cehennem, sakîl cisimleri ve büyük ve ağır günahların yükleri altında nasıl gidecekler? Hangi vasıta ile?

İşte hâtıra gelen şudur: Nasılki meselâ Amerika'da, bütün milletler umumî bir kongreye dâvet edilse, her millet büyük gemisine biner, oraya gider.. Öyle de: Bahr-i Muhî-i Kâinatta, bir senede yirmibeş bin senelik uzun bir seyahata alışan Küre-i Arz; ahâlisini alır, gider mahşer meydanına boşaltır. Hem, her otuzüç metrede bir derece-i hararet tezayüd ettiği delâletiyle, merkez-i Arz'da bulunan Cehennem ateşinin Hadîsçe beyan olunan derece-i hararetine muvâfık ikiyüz bin derece-i harareti taşıyan ve Hadîsin Rivâyâtına göre, dünyada ve Berzahta büyük Cehennem'in bâzı vazifelerini gören ateşini Cehennem'e döker; sonra Emr-i İlâhî ile daha güzel ve bâkî bir sûrete tebeddül eder; Âhiret Âleminden bir menzil olur.

Hâtıra Gelen İkinci Nükte : Sâni'-i Kadîr, Fâtır-ı Hakîm, Vâhid-i Ehad, Kemâl-i Kudretini ve Cemâl-i Hikmetini ve Delil-i Vahdetini göstermek için, pek az birşeyle çok işleri görmek; pek küçük birşeyle, pek büyük Vazifeleri gördürmeyi âdet etmiştir. Bâzı Sözlere demiştim ki: **Eğer bütün eşya bir tek zâta isnad edilse, vücub derecesinde bir sühulet, bir kolaylık peyda eder. Eğer eşya müteaddid sâni'lere, esbablara isnad edilse; imtina' derecesinde bir suûbet, bir müşkilât ortaya düşer.** Çünkü; bir zâbit gibi veya usta gibi bir tek zat, kesretli efrada ve kesretli taşlara bir fiil ile, bir hareket ile ve sühuletle bir vaziyet verip bir netice hâsıl eder ki, eğer o vaziyeti alması ve o neticeyi istihsal etmesi, o ordudaki efrada ve o direksiz kubbedeki taşlara havale edilse; pek çok fiillerle, pek çok müşkilâtla, pek çok karışıklıklarla ancak yapılabilir.

İşte şu Kâinattaki raks ve deveran, seyr ü cevelân ve temâşâ-i tesbihfeşan ve fusûl-i erbaa ve gece-gündüzdeki seyeran gibi ef'al, eğer Vahdete verilse, birtek Zat, birtek Emirle, birtek küreyi tahrik ile mevsimlerin değişmesindeki acâib-i san'atı ve gece gündüzün deveranındaki Garâib-i Hikmeti ve yıldızların ve Şems ve Kamer'in sûrî hareketlerinde şirin temâşâ levhalarını göstermek gibi, o âlî vaziyetleri ve gâlî neti-

celeri istihsal eder. Çünkü umum mevcudat ordusu Onundur. İstese, Arz gibi bir neferi, umum yıldızlara kumandan tâyin eder; koca Güneş'i, ahâlisine ısıtıcı ve ışık verici bir lâmba; ve Elvâh-ı Nukuş-u Kudret olan fusûl-i erbaayı da, bir mekik; ve Sahaif-i Kitabet-i Hikmet olan gece gündüzü de, bir yay yapar. Herbir gününe, ayrı bir şekilde bir Kamer'i göstererek, evkatın hesabı için takvimcilik yaptırır.. ve yıldızların kendilerine, raksa gelen ve cezbeden rakeden Melâikenin ellerinde süslü ve şirin, parlak nâzenin misbahlar sûretini vermek gibi, Arz'a aid çok Hikmetlerini gösterir. Eğer bu vaziyetler, umum mevcudata Hükümü ve Nizamı ve Kanunu ve Tedbiri müteveccih olan bir Zâtın istenilmezse, o vakit umum güneşler, yıldızlar, hakikî hareket ile ve hadsiz bir sür'atle hadsiz bir mesafeyi her gün kat'etmeleri lâzım gelir.

İşte Vahdette nihayetsiz suhûlet ve kesrette nihayetsiz suûbet bulunduğundandır ki; ehl-i san'at ve ticaret, kesrete bir Vahdet verir, tâ suhûlet ve kolaylık olsun, yâni şirketler teşkil ederler.

E l h â s ı l : Dalâlet yolunda nihayetsiz müşkilât var, Hidâyet ve Vahdet yolunda nihayetsiz suhûlet var.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Dördüncü Mektub

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَرَأْنُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

سَلَامُ اللَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ وَعَلَى إِخْوَانِكُمْ لِأَسِيَّمَا...الْخَرَّة

Aziz Kardeşlerim!

Ben şimdi Çam Dağı'nda, yüksek bir tepede, büyük bir çam ağacının tepesinde, bir menzilde bulunuyorum. İnsten tevahhuş ve vuhuşa ünsiyet ettim. İnsanlarla sohbet arzu ettiğim vakit, hayâlen sizleri yanımda bulur, bir hasbihal ederim, sizinle müteselli olurum. Bir mâni olmazsa, bir-iki ay burada yalnız kalmak arzusundayım. Barla'ya dönsem, arzunuz vechile sizden ziyade müştak olduğum şifahî bir musahabe çaresini arayacağız. Şimdi bu çam ağacında hâtıra gelen iki-üç hâtırayı yazıyorum.

B i r i n c i s i : Bir parça mahrem bir Sırdır; fakat senden Sır saklanmaz. Şöyle ki:

Ehl-i Hakikatın bir kısmı nasılki İsm-i Vedûd'a mazhardırlar ve âzamî bir mertebede o İsm-in Cilveleriyle, mevcûdatın pencereleriyle Vâcib-ül Vücud'a bakıyorlar.. öyle de: Şu hiç-ender hiç olan Kardeşinize, yalnız Hizmet-i Kur'ana istihdamı hengâmında ve o Hazine-i Bînihayenin Dellâlî olduğu bir vakitte, **İsm-i Rahîm ve İsm-i Hakîm mazhariyetine medâr bir vaziyet verilmiş. Bütün**

Sözler, o mazhariyetin cilveleridir. إِنَّ شَاءَ اللَّهُ o Sözler,

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا Sırrına mazhardırlar.

İ k i n c i s i : Tarîk-ı Nakşî hakkında denilen: “**Der Tarîk-ı Nakşibendî lâzım âmed çâr terk; terk-i dünya, terk-i ukbâ, terk-i hestî, terk-i terk**” olan Fıkra-i Ra'nâ birden hâtıra geldi. O hâtıra ile beraber, birden şu fıkra tulû' etti:

"Der Tarîk-ı Acz-Mendî lâzım âmed çâr çiz; fakr-ı mutlak, acz-i mutlak, şükr-ü mutlak, şevk-i mutlak ey Aziz!"

Sonra senin yazdığın: "Bak Kitab-ı Kâinatın safha-i rengînine.. ilâ âhir..." olan rengîn ve zengin şiir hatırıma geldi. O şiir ile Semanın yüzündeki yıldızlara baktım. "Keşki şair olsaydım, bunu tekmil etseydim" dedim. Halbuki şiir ve nazma istidadım yokken yine başladım, fakat nazm ve şiir yapamadım; nasıl hutur etti ise, öyle yazdım. Benim vârisim olan sen, istersen nazma çevir, tanzim et. İşte birden hâtıra gelen şu:

**Dinle de yıldızları, şu Hutbe-i Şîrînine
Nâme-i Nurîn-i Hikmet, bak ne takrîr eylemiş.**

**Hep beraber Nutka gelmiş, hak lisaniyle derler:
"Bir Kadîr-i Zülcelâl'in Haşmet-i Sultanına..**

**Birer Bürhan-ı Nur-Efşanız biz, Vücûd-u Sânia
Hem Vahdete, hem Kudrete şâhidleriz biz...**

**Şu zeminin yüzünü yaldızlıyan
Nâzenin Mu'cizatı çün Melek seyranına.**

**Şu Semanın arza bakan, Cennete dikkat eden
Binler müdakkik gözleriz biz.(Hâşiye)**

**Tûbâ-i Hilkatten Semavat şıkkına
Hep kehkeşân ağsânına..**

**Bir Cemîl-i Zülcelâl'in, Dest-i Hikmetiyle takılmış,
Pek güzel meyveleriz biz.**

**Şu Semavat ehline, birer Mescid-i Seyyar,
Birer hâne-i devvar, birer ulvî âşiyâne,
Birer misbah-ı nevvar, birer gemi-i cebbar,
Birer tayyareleriz biz...**

(Hâşiye): Yâni Cennet çiçeklerinin fidanlık ve mezraacığî olan zeminin yüzünde hadsiz Mu'cizat-ı Kudret teşhir edildiğinden, Semavat Âlemindeki Melâikeler, o Mu'cizatı ve o Hârikaları temâşa ettikleri gibi, Ecrâm-ı Semaviyenin gözleri hükmünde olan yıldızlar dahi, güya Melâikeler gibi, zemin yüzündeki nâzenin masnûâtı gördükçe, Cennet Âlemine bakıyorlar ve muvakkat Hârikaları bâkî bir surette Cennet'te dahi temâşa ediyorlar gibi, bir zemine, bir Cennet'e bakıyorlar; yâni o iki Âleme nezaretleri var demektir.

Bir Kadîr-i Zülkemâl'in, bir Hakîm-i Zülcelâl'in;
Birer Mu'cize-i Kudret; birer Hârîka-i San'at-ı Hâlikane,
Birer nâdire-i Hikmet, birer dâhiye-i hilkat,
Birer Nur Âlemiyiz biz...

Böyle yüzbin dil, ile yüzbin bürhan gösteririz,
İşittiririz insan olan insana.

Kör olası dinsiz gözü, görmez oldu yüzümüzü,
Hem işitmez sözümüzü, hak söyleyen Âyetleriz biz...

Sikkemiz bir, turramız bir, Rabbimize müsebbihiz, zikrederiz abîdâne..
Kehkeşan'ın Halka-i Kübrâsına mensub birer meczublarız biz!..”

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Beşinci Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Silsile-i Nakşî'nin Kahramanı ve bir Güneşi olan İmâm-ı Rabbânî (R.A.) Mektûbât'ında demiş ki: **"Hakaik-i İmâniyeden bir mes'elenin inkişâfını, binler Ezvak ve Mevâcid ve Kerâmâta tercih ederim."**

Hem demiş ki: **"Bütün Tarîklerin nokta-i muntehası, Hakaik-i İmâniyenin vuzuh ve inkişafıdır."**

Hem demiş ki: "Velâyet üç kısımdır: Biri Velâyet-i Suğra ki, meşhur Velâyettir. Biri Velâyet-i Vusta, biri Velâyet-i Kübrâdır. Velâyet-i Kübrâ ise; Verâset-i Nübüvvet yoluyla, Tasavvuf Berzahına girmeden, doğrudan doğruya Hakikata yol açmaktır."

Hem demiş ki: "Tarîk-i Nakşî'de iki kanad ile sülûk edilir." Yâni: **"Hakaik-i İmaniyeğe sağlam bir sûrette itikad etmek ve Feraiz-i Dîniyeyi imtisal etmekle olur. Bu iki cenahta kusur varsa, o yolda gidilmez."** Öyle ise Tarîk-ı Nakşî'nin üç perdesi var:

Birisi ve en birincisi ve en büyüğü : Doğrudan doğruya Hakaik-i İmaniyeğe Hizmettir ki, İmâm-ı Rabbânî de (R.A.) âhir zamanında ona sülûk etmiştir.

İkincisi : Feraiz-i Dîniyeye ve Sünnet-i Seniyeğe Tarîkat perdesi altında Hizmettir.

Üçüncüsü : Tasavvuf yoluyla emrâz-ı kalbiyenin izalesine çalışmak, Kalb ayağıyla sülûk etmektir. Birincisi Farz, ikincisi Vâcib, bu üçüncüsü ise, Sünnet hükmündedir.

Madem Hakikat böyledir; ben tahmin ediyorum ki: Eğer Şeyh Abdülkadir-i Geylânî (R.A.) ve Şâh-ı Nakşibend (R.A.) ve İmam-ı Rabbânî (R.A.) gibi Zatlar bu zamanda olsaydılar, bütün Himmetlerini, Hakaik-i İmanîyenin ve Akâid-i İslâmîyenin takviyesine sarfedeceklerdi. Çünkü: Saadet-i Ebediyenin medârı onlardır. Onlarda kusur edilse, şekavet-i ebediyeye sebebiyet verir. İmansız Cennet'e gidemez, fakat Tasavvufsuz Cennet'e giden pek çoktur. Ekmeksiz insan yaşayamaz, fakat meyvesiz yaşayabilir. Tasavvuf meyvedir, Hakaik-i İslâmîye gıdadır. Eskiden kırk günden tut, tâ kırk seneye kadar bir Seyr ü Sülûk ile bâzı Hakaik-i İmanîyeye ancak çıkılabilirdi. Şimdi ise Cenâb-ı Hak'ın Rahmetiyle, kırk dakikada o Hakaika çıkılacak bir yol bulunsa; o yola karşı lâkayd kalmak, elbette kâr-ı akıl değil...

İşte, Otuzüç Aded Sözler, böyle Kur'ânî bir yolu açtığını, dikkatle okuyanlar hükmediyorlar. Mâdem Hakikat budur; Esrar-ı Kur'ânîyeye aid yazılan Sözler, şu zamanın yaralarına en münasip bir ilâç, bir merhem ve zulümâtın tehâcümâtına mâruz Heyet-i İslâmîyeye en nâfi' bir Nur ve dalâlet vâdilerinde hayrete düşenler için en doğru bir Rehber olduğu îtikadındayım. Bilirsiniz ki: Eğer dalâlet cehaletten gelse izalesi kolaydır. Fakat dalâlet, fenden ve İlimden gelse, izalesi müşkildir. Eski zamanda ikinci kısım, binde bir bulunuyordu. Bulunanlardan ancak binden biri İrşad ile yola gelebilirdi. Çünkü: Öyleler kendilerini beğeniyorlar; hem bilmiyorlar, hem kendilerini bilir zannediyorlar. Cenâb-ı Hak şu zamanda, İ'câz-ı Kur'anın Mânevî Lemâatından olan mâlûm Sözler'i, şu dalâlet zendekasına bir tiryak hâsiyetini vermiş tasavvurundayım.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Altıncı Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَرَأْنُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

سَلَامُ اللَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمَا وَعَلَى إِخْوَانِكُمَا مَا دَامَ الْمَلَوَانِ وَ
تَعَاقَبَ الْعَصْرَانِ وَمَا دَامَ الْقَمَرَانِ وَاسْتَقْبَلَ الْفَرْقَدَانِ

Gayretli Kardeşlerim, Hamiyetli Arkadaşlarım ve dünya denilen diyar-ı gurbette Medâr-ı Tesellilerim!

Mâdem Cenâb-ı Hak sizleri, fikrime ihsan ettiği mânâlara hissedar etmiştir; elbette hissiyatıma da hissedar olmak hakkınızdır. Sizleri ziyade müteessir etmemek için, gurbetimdeki firkatimin ziyade elîm kısmını tayyedip, bir kısmını sizlere hikâye edeceğim. Şöyle ki:

Şu iki-üç aydır pek yalnız kaldım. Bâzan onbeş-yirmi günde bir defa misafir yanımda bulunur. Sair vakitlerde yalnızım. Hem yirmi güne yakındır, dağcılar yakınımda yok, dağıldılar...

İşte gece vakti, şu garibane dağlarda; sessiz, sedasız, yalnız ağaçların hazinane hemhemeleri içinde kendimi birbiri içinde beş muhtelif renkli gurbetlerde gördüm.

B i r i n c i s i : İhtiyarlık Sırrıyla, hemen ekseriyet-i mutlaka ile, akran ve ahabım ve akaribimden yalnız ve garib kaldım. Onlar beni bırakıp Âlem-i Berzaha gittiklerinden neş'et eden hazin bir gurbeti hissettim. İşte şu gurbet içinde ayrı diğer bir daire-i gurbet açıldı. O da geçen bahar gibi alâkadar olduğum ekser mevcudat beni bırakıp gittiklerinden hâsıl olan firkatli bir gurbeti hissettim. Ve şu gurbet içinde

bir daire-i gurbet daha açıldı ki, vatanımdan ve akaribimden ayrı düşüp, yalnız kaldığımdan tevellüd eden firkatli bir gurbeti hissettim. Ve şu gurbet içinde, gecenin ve dağların garibane vaziyeti bana rikkatli bir gurbeti daha hissettirdi. Ve şu gurbetten dahi, şu fâni misafirhaneden Ebed-ül Âbâd tarafına harekete âmâde olan Ruhumu fevkalâde bir gurbette gördüm.

Birden **فَسُبْحَانَ اللَّهِ** dedim; bu gurbetlere ve karanlıklara nasıl dayanılır düşündüm. Kalbim feryâd ile dedi:

Yâ Rab! Garîbem, bîkesem, zaîfem, nâtüvânem, alîlem, âcizem, ihtiyârem.

Bî-ihitiyârem, el'aman-gûyem, afv-cûyem, meded-hâhem zidergâhet İLÂHÎ!

Birden Nûr-u İman, Feyz-i Kur'an, Lûtf-u Rahman imdadıma yetiştiler. O beş karanlıklı gurbetleri, beş nurânî ünsiyet dairelerine çevirdiler. Lisânım: **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** söyledi. Kalbim:

**فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ**

Âyetini okudu. Aklım dahi ızdırabından ve dehşetinden feryad eden nefsi me hitâben dedi:

Bırak bîçâre feryâdı, belâdan kıl Tevekkül. Zîra feryâd; belâ-ender, hatâ-ender belâdır bil.

Belâ vereni buldunsa eğer; safâ-ender, vefâ-ender, atâ-ender belâdır bil.

Mâdem öyle, bırak şekvâyı şükret, çün belâbil, demâ keyfinden güler hep gül mül.

Ger bulmazsan, bütün dünya cefâ-ender, fenâ-ender, hebâ-ender belâdır bil.

Cihan dolu belâ başında varken, ne bağırırsın küçücük bir belâdan gel tevekkül kıl.

Tevekkül ile belâ yüzünde gül, tâ o da gülsün; o güldükçe küçülür, eder tebeddül.

Hem Üstadlarımdan Mevlânâ Celâleddin'in nefsi me dediği gibi dedim:

أَوْ كُنْتُ أَلَسْتُ وَ تَوَكَّلْتُ بَلَى شُكْرٍ بَلَى حَيْسَتْ كَشِيدَنْ بَلَا

سِرِّ بِلَاحِیْسَتْ کِهَ یَعْنِیْ مَنْمَ حَلَقَه زَنِ دَرْگِه فَقْر و فَنَا

O vakit nefsim dahi: "Evet evet.. acz ve tevekkül ile, fakr ve ilticâ ile Nur kapısı açılır, zulmetler dağılır.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نُورِ الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَام dedi. Meşhur Hikem-i Atâiye'nin şu fıkrası:

مَاذَا وَجَدَ مَنْ فَقَدَهُ * وَمَاذَا فَقَدَ مَنْ وَجَدَهُ

Yâni: "Cenâb-ı Hakk'ı bulan, neyi kaybeder? Ve Onu kaybeden, neyi kazanır?"

Yâni: "Onu bulan herşey'i bulur; Onu bulmayan hiçbir şey bulmaz, bulsa da başına belâ bulur." ne derece âlî bir Hakikat olduğunu

gördüm ve طُوبَى لِلْغُرَبَاءِ Hadîsinin Sırrını anladım, şükrettim.

İşte Kardeşlerim, karanlıklı bu gurbetler, çendan Nur-u İmanla nurlandılar; fakat yine bende bir derece hükümlerini icra ettiler ve şöyle bir düşüncüyü verdiler: "Mâdem ben garibim ve gurbetteyim ve gurbete gideceğim; acaba şu misafirhanedeki Vazifem bitmiş midir? Tâ ki sizleri ve Sözler'i tevkil etsem ve bütün bütün alâkamı kessem." fikri hâtırıma geldi. Onun için sizden sormuştum ki: "Acaba yazılan Sözler kâfi midir, noksanı var mı? Yâni: Vazifem bitmiş midir? Tâ ki Rahat-ı Kalble kendimi nurlu, zevkli hakikî bir gurbete atıp, dünyayı unutup, Mevlânâ Celâleddin'in dediği gibi

دَانِی سَمَاعِ چِه بُودَ بِي حُودُ شُدَن زِهَسْتِ
اَنْدَرُ فَنَائِی مُطَلَقِ دَوَقِ بَقَا چَشِيدَن

deyip, ulvî bir gurbeti arayabilir miyim?" diye sizi o suâller ile tasdi' etmiştim.

اَلْبَاقِیْ هُوَ اَلْبَاقِیْ

Yedinci Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz Kardeşlerim!

Bana söylemek üzere Şamlı Hâfız'a iki şey demişsiniz:

B i r i n c i s i : "Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Zeyneb'i tezevvücünü; eski zaman münâfıkları gibi, yeni zamanın ehl-i dalâleti dahi medâr-ı tenkid buluyorlar, nefsânî, şehvânî telâkki ediyorlar." diyorsunuz.

E l c e v a p : Yüzbin defa hâşâ ve kellâ! O Dâmen-i Muallâya şöyle pest şübehatın eli yetişmez. Evet.. onbeş yaşından kırk yaşına kadar, hararet-i gariziyenin galeyanı hengâmında ve hevesat-ı nefsanîyenin iltihabı zamanında, dost ve düşmanın ittifakıyla Kemâl-i İffet ve Tamam-ı İsmet ile Haticet-ül Kübrâ (R.A.) gibi ihtiyarca bir tek kadın ile iktifa ve kanaat eden bir Zâtın kırktan sonra, yâni hararet-i gariziye tevakkufu hengâmında ve hevesat-ı nefsânîyenin sükûneti zamanında kesret-i izdivac ve tezevvücatı, bizzarure ve bilbedâhe nefsânî olmadığını ve başka ehemmiyetli Hikmetlere müstenid olduğunu, zerre kadar insafı olana isbat eder bir hüccettir.

O Hikmetlerden birisi şudur ki: **Zât-ı Risaletin Akvâli gibi, Ef'al ve Ahvâli ve Etvar ve Harekâtı dahi Menâbi-i Din ve Şeriattır ve Ahkâmın me'hazleridir. Şıkk-ı zâhirîsine Sahabeler Hameler oldukları gibi, hususî dairesinde mahfî ahvalâtından tezâhür eden Esrar-ı Din ve Ahkâm-ı Şeriatın Hameleri ve Râvileri de, Ezvâc-ı Tâhirattır ve bilfiil o vazifeyi îfa etmişlerdir. Esrar ve Ahkâm-ı Dinin hemen yarısı, belki onlardan geliyor. Demek bu azîm Vazifeye, bir çok ve meşrebce muhtelif Ezvâc-ı Tâhirat lâzımdır.**

Gelelim Hazret-i Zeyneb'in tezevvücüne: Yirmibeşinci Söz'lün Birinci Şu'lesinin Üçüncü Şuânının misallerinden olan

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ
وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ

Âyetine dair şöyle yazılmış ki: İnsanların tabakatına göre birtek Âyet, müteaddid vücuhlarla, herbir tabakanın fehmine göre bir mâna ifade ediyor. Bir tabakanın şu Âyetten hisse-i fehmi şudur ki: Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hizmetkârı veya "oğlum" hitabına mazhar olan Zeyd (R.A.), Rivayet-i Sahîha ile îtirafına binaen, izzetli zevcesini kendine mânen küfüv bulmadığı için tatlik etmiş. Yâni: Hazret-i Zeyneb, başka yüksek bir Ahlâka yaratılmış ve bir Peygambere zevce olacak fitratta olduğunu, Zeyd ferasetle hissetmiş ve kendisini ona zevc olacak fitratta kendine küfüv bulmadığından, Mânevî imtizaçsızlığa sebebiyet verdiği için tatlik etmiştir. Allah'ın Emriyle Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm almış; yâni **زَوْجَنَاكُمَا** nın işâretiyle, o nikâh bir Akd-i Semavî olduğuna

delâletiyle, hârikulâde ve örf ve muamelât-ı zâhiriye fevkinde, sırf Kaderin hükmüyledir ki Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o Hükm-ü Kadere inkıyâd göstermiştir ve mecbur olmuştur. Nefs arzusuyla değildir. Şu Kader Hükmünün de ehemmiyetli bir Hükm-ü Şer'î ve mühim bir Hikmet-i Âmmeyi ve şümullü bir Maslahat -ı Umumiyei tazammun eden

لَيْ لَا يَكُونَنَّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجٍ أَدْعِيَا لَهُمْ

Âyet-i Kerîmesinin işâretiyle: Büyüklerin küçüklere "oğlum" demeleri, zihar mes'eleleri gibi, yâni karısına "anam gibisin" dese, haram olduğu gibi değildir ki, Ahkâm onunla değişsin!? Hem büyüklerin raiyetlerine ve Peygamberlerin Ümmetlerine pederâne nazar ve hitabları, Vazife-i Risâlet itibariyledir;

şahsiyet-i insaniye îtibariyle değildir ki onlardan zevce almak uygun düşmesin!?

İkinci bir tabakanın hisse-i fehmi şudur ki: Bir büyük âmir, raiyetine pederâne bir şefkat ile bakar. Eğer o âmir, zâhirî ve bâtinî bir padişâh-ı ruhanî olsa; merhameti, pederin yüz defa şefkatinden ileri gittiği için, raiyetinin efradı, onun hakikî evlâdı gibi, ona peder nazarıyla bakarlar. Peder nazarı ise, zevce nazarına inkılâb edemediğinden ve kız nazarı da zevce nazarına kolayca değişmediğinden, efkâr-ı âmmede, Peygamberin Mü'minlerin kızlarını alması şu Sırra uygun gelmediği için, Kur'an o vehmi def' maksadıyla der: **"Peygamber Rahmet-i İlâhiye hesabiyle size şefkat eder, pederâne muamele eder ve Risâlet namına siz onun evlâdı gibisiniz.. Fakat Şahsiyet-i İnsaniye îtibariyle pederiniz değildir ki, sizden zevce alması münasip düşmesin!?. Ve sizlere "oğlum" dese, Ahkâm-ı Şeriat itibariyle siz onun evlâdı olamazsınız!.."**

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Sekizinci Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

İsimleri بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ e girdiklerinin

ve her mübarek şey'in başında zikredilmelerinin çok Hikmetleri var. Onların beyanını başka vakte tâlikan, şimdilik kendime aid bir hissimi söyleyeceğim:

Kardeşim ben الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ İsimlerini öyle bir Nûr-u Âzam

görüyorum ki, bütün Kâinatı ihâta eder ve her Ruhun bütün Hâcât-ı Ebediyesini tatmin edecek ve hadsiz düşmanlarından emîn edecek, nurlu ve kuvvetli görünüyorlar. Bu iki Nûr-u Âzam olan İsimlere yetişmek için en mühim bulduğum vesîle; fakr ile şükr, acz ile şefkattir. Yâni: Ubudiyet ve ıftikardır. Şu mes'ele münasebetiyle hâtıra gelen ve muhakkikîne, hattâ bir Üstâdım olan İmam-ı Rabbânî'ye muhalif olarak diyorum ki: **Hazret-i Yâkub Aleyhisselâm'ın, Yûsuf Aleyhisselâm'a karşı şedîd ve parlak Hissiyatı, Muhabbet ve Aşk değildir; belki Şefkattir.** Çünkü: Şefkat, Aşk ve Muhabbetten çok keskin ve parlak ve ulvî ve nezihtir ve Makam-ı Nübüvvete lâyıktır. Fakat Muhabbet ve Aşk, mecazî mahbublara ve mahlûklara karşı derece-i şiddette olsa, o Makam-ı Muallâ-yı Nübüvvete lâyük düşmüyor. Demek Kur'ân-ı Hakîm'in parlak bir İ'caz ile, parlak bir sûrette gösterdiği ve İsm-i Rahîm'in vusulüne vesîle olan Hissiyat-ı Yâkubîyye, yüksek bir Derece-i Şefkattir. İsm-i Vedûd'a vesîle-i vusul olan Aşk ise: Züleyhâ'nın, Yûsuf Aleyhisselâm'a karşı olan Muhabbet mes'elesindedir. Demek Kur'ân-ı Mu'ciz-ül-Beyan, Hazret-i Yâkub Aleyhisselâm'ın Hissiyatını, ne derece Züleyhâ'nın hissiyatından yüksek göstermişse; Şefkat dahi o derece Aşktan daha yüksek görünüyor. Üstâdım

İmam-ı Rabbânî, aşk-ı mecâzîyi Makam-ı Nübüvvete pek münâsib görmediği için demiş ki: "Mehâsin-i Yûsufiye, Mehasin-i Uhreviye nev'inden olduğundan, ona Muhabbet ise, mecâzî Muhabbetler nev'inden değildir ki, kusur olsun." Ben de derim: "Ey Üstad! O, tekellüflü bir tevildir; Hakikat şu olmak gerektir ki: O, Muhabbet değil, belki yüz defa Muhabbetten daha parlak, daha geniş, daha yüksek bir Mertebe-i Şefkattir." Evet Şefkat bütün envâ'ıyla lâtif ve nezihdir. Aşk ve Muhabbet ise, çok envâ'ına tenezzül edilmiyor.

Hem Şefkat pek geniştir. Bir zat, Şefkat ettiği evlâdı münasebetiyle bütün yavrulara, hattâ zîruhlara Şefkatini ihâta eder ve Rahîm İsminin ihtasına bir nevi âyinedarlık gösterir. Halbuki Aşk, mahbubuna hasr-ı nazar edip, herşey'i mahbubuna feda eder; yahut mahbûbunu i'lâ ve sena etmek için, başkalarını tenzil ve mânen zemmeder ve hürmetlerini kırar. Meselâ biri demiş: "Güneş mahbûbumun hüsnünü görüp utanıyor, görmemek için bulut perdesini başına çekiyor." Hey âşık efendi! Ne hakkın var, sekiz İsm-i Âzamın bir Sahife-i Nuranîsi olan Güneş'i böyle utandırıyor sun?

Hem Şefkat hâlistir, mukabele istemiyor; sâfi ve ivazsızdır.. Hattâ en âdi mertebede olan hayvanatın yavrularına karşı fedakârane ivazsız şefkatleri buna delildir. Halbuki Aşk ücret ister ve mukabele talep eder. Aşkın ağlamaları, bir nevi talebdir, bir ücret istemektir.

Demek Suver-i Kur'aniyenin en parlağı olan, Sûre-i Yûsuf'un en parlak Nuru olan Hazret-i Yâkub'un (A.S.) Şefkati, ism-i Rahman ve Rahîm'i gösterir ve Şefkat yolu, Rahmet yolu olduğunu bildirir ve o elem-i

şefkate devâ olarak da **فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ** dedirir.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Dokuzuncu Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

(Yine o hâlis Talebesine gönderdiği Mektubun bir parçasıdır.)

S â n i y e n : Neşr-i Envâr-ı Kur'aniyedeki muvaffakiyetin ve gayretin ve şevkin, bir İkrâm-ı İlâhîdir, belki bir Kerâmet-i Kur'aniyedir, bir İnâyet-i Rabbaniyedir. Sizi tebrik ediyorum. Kerâmet ve İkrâm ve İnâyetin bahsi geldiği münasebetiyle, Kerâmet ve İkrâmın bir farkını söyleyeceğim. Şöyle ki:

Kerâmetin izharı, zaruret olmadan zarardır. İkrâmın izharı ise, bir Tahdîs-i Ni'mettir. Eğer Kerâmet ile müşerref olan bir şahıs, bilerek hârika bir emre mazhar olursa, o halde eğer nefs-i emmaresi bâkî ise, kendine güvenmek ve nefsine ve keşfine îtimad etmek ve gurura düşmek cihetinde istidrac olabilir. Eğer bilmeyerek hârika bir emre mazhar olursa, meselâ birisinin Kalbinde bir sual var, intâk-ı bilhak nev'inden ona muvâfık bir cevap verir; sonra anlar. Anladıktan sonra kendi nefsine değil, belki kendi Rabbisine îtimadı ziyadeleşir ve **"Beni benden ziyade terbiye eden bir Hafızım vardır."** der, **Tevekkülünü ziyadeleştirir.** Bu kısım, hatarsız bir Kerâmettir; ihfâsına mükellef değil, fakat fahr için kasden izharına çalışmamalı.. Çünkü: Onda zâhiren insanın kesbinin bir medhali bulunduğundan, nefsine nisbet edebilir. Amma İkrâm ise; O, Kerâmetin selâmetli olan ikinci nev'inden daha selâmetli, bence daha âlîdir. İzharı, Tahdîs-i Ni'mettir. Kesbin medhali yoktur; nefsi onu kendine isnad etmez.

İşte Kardeşim; hem senin hakkında, hem benim hakkımda, bâhusus Kur'an hakkındaki Hizmetimizde eskiden beri gördüğüm ve yazdığım İhsanat-ı İlâhiyye bir İkramdır; izharı, Tahdîs-i Ni'mettir. Onun için sana karşı Tahdîs-i Ni'met nev'inden ikimizin Hizmetimize aid muvaffakiyâtı yazıyorum. Biliyordum ki sende fahr değil, şükür damarını tahrik ediyor.

S â l i s e n : Görüyorum ki: **Şu dünya hayatında en bahtiyar odur ki: Dünyayı bir misafirhane-i askerî telakki etsin ve öyle de iz'an etsin ve ona göre hareket etsin. Ve o telâkki ile, en büyük mertebe olan Mertebe-i Rızâyı çabuk elde edebilir. Kırılacak şişe pahasına, daimî bir elmasın fiatını vermez; İstikamet ve lezzetle hayatını geçirir.** Evet, dünyaya aid işler, kırılmağa mahkûm şişeler hükmündedir; bâkî Umûr-u Uhreviye ise, gayet sağlam elmaslar kıymetindedir. İnsanın fitratındaki şiddetli merak ve harareti Muhabbet ve dehşetli hırs ve inadlı taleb ve hâkeza şedîd hissiyatlar, Umûr-u Uhreviyyeyi kazanmak için verilmiştir. O hissiyatı, şiddetli bir sûrette fâni umûr-u dünyeviyyeye tevcih etmek, fâni ve kırılacak şişelere, bâkî elmas fiatlarını vermek demektir. Şu münasebetle bir nokta hatıra gelmiş, söyleyeceğim. Şöyle ki:

Aşk, şiddetli bir Muhabbettir; fâni mahbublara müteveccih olduğu vakit ya o aşk kendi sahibini daimî bir azab ve elemde bırakır; veyahut o mecazî mahbub, o şiddetli Muhabbetin fiatına değmediği için bâkî bir mahbûbu arattırır; aşk-ı mecâzî, Aşk-ı Hakikîye inkılâb eder.

İşte insanda binlerle hissiyat var. Herbirisinin Aşk gibi iki mertebesi var. Biri mecâzî, biri hakikî. Meselâ: Endişe-i istikbal hissi herkeste var; şiddetli bir sûrette endişe ettiği vakit bakar ki, o endişe ettiği istikbale yetişmek için elinde sened yok. Hem Rızık cihetinde bir taahhüd altında ve kısa olan bir istikbal, o şiddetli endişeye değmiyor. Ondan yüzünü çevirip, kabirden sonra hakikî ve uzun ve gafiller hakkında taahhüd altına alınmamış bir istikbale teveccüh eder. Hem mala ve câha karşı şiddetli bir hırs gösterir.. bakar ki: Muvakkaten onun nezaretine verilmiş o fâni mal ve âfetli şöhrat ve tehlikeli ve riyâyâ medâr olan câh, o şiddetli hırsa değmiyor. Ondan, hakikî câh olan Merâtib-i Mâneviyyeye ve Derecât-ı Kurbiyyeye ve Zâd-ı Âhirete ve hakikî mal olan A'mâl-i Sâlihaya teveccüh eder. Fenâ haslet olan hırs-ı mecâzî ise, âlî bir haslet olan Hırs-ı Hakikîye inkılâb eder.

Hem meselâ: Şiddetli bir inad ile; ehemmiyetsiz, zâil, fâni umurlara karşı hissiyatını sarfeder. Bakar ki, bir dakika inada değmeyen birşey'e, bir sene inad ediyor. Hem zararlı, zehirli bir şey'e inad namına sebat eder. Bakar ki, bu kuvvetli his, böyle şeyler için verilmemiş. Onu onla-

ra sarfetmek, Hikmet ve Hakikata münâfîdir. O şiddetli inadı, o lüzumsuz umûr-u zâileye vermeyip, âlî ve bâkî olan Hakaik-i Âmâniyeye ve Esâsât-ı İslâmiyeye ve Hidemât-ı Uhreviyeye sarfeder. O haslet-i rezîle olan inad-ı mecâzî, güzel ve âlî bir haslet olan hakikî inada, -yâni Hakta şiddetli Sebata- inkılâb eder.

İşte şu üç misâl gibi; insanlar, insana verilen cihâzât-ı mâneviyeyi, eğer nefsin ve dünyanın hesabıyla istimâl etse ve dünyada ebedî kalacak gibi gafilâne davransa, Ahlâk-ı rezîleye ve israfat ve abesiyete medâr olur. Eğer hafiflerini dünya umûruna.. ve şiddetlilerini Vezaif-i Uhreviyeye ve Mâneviyeye sarfetse, Ahlâk-ı Hamîdeye menşe', Hikmet ve Hakikata muvâfık olarak Saâdet-i Dâreyne medâr olur.

İşte tahmin ederim ki, nâsihlerin nasihatları şu zamanda tesirsiz kaldığının bir sebebi şudur ki: Ahlâksız insanlara derler: "Hased etme! Hırs gösterme! Adâvet etme! İnad etme! Dünyayı sevme!" Yâni, fitratını değiştir gibi zâhiren onlarca mâlâyutak bir teklifte bulunurlar. Eğer deseler ki: "Bunların yüzlerini Hayırlı şeylere çeviriniz, mecralarını değiştiriniz." Hem nasihat tesir eder, hem dâire-i ihtiyarlarında bir Emr-i Teklif olur...

R â b i a n : Ülema-i İslâm ortasında "İslâm" ve "İman"ın farkları çok medâr-ı bahsolmuş. Bir kısmı, "ikisi birdir", diğer kısmı, "ikisi bir değil, fakat biri birisiz olmaz" demişler ve bunun gibi çok muhtelif fikirler beyan etmişler. Ben şöyle bir fark anladım ki:

İslâmiyet, İltizamdır; İman, İz'andır. Tâbir-i diğerle: İslâmiyet, Hakka Tarafgirlik ve Teslim ve İnkıyaddır; İman ise, Hakkı kabûl ve Tasdiktir. Eskide bâzı dinsizleri gördüm ki: Ahkâm-ı Kur'aniyeye şiddetli Tarafgirlik gösteriyorlardı. Demek o dinsiz, bir cihette Hakkın iltizamıyla İslâmiyete mazhardı; "**dinsiz bir müslüman**" denilirdi. Sonra bâzı mü'minleri gördüm ki; Ahkâm-ı Kur'aniyeye tarafgirlik göstermiyorlar, iltizam etmiyorlar..**"gayr-ı müslim bir mü'min"** tâbirine mazhar oluyorlar.

Acaba; İslâmiyetsiz İman, medâr-ı necat olabilir mi?

E l c e v a p : İmansız İslâmiyet, sebab-i necat olmadığı gibi; İslâmiyetsiz İman da medâr - ı necat olamaz. **فَلِلَّهِ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ**

Kur'anın İ'câz-ı Mânevîsinin Feyziyle Risâle-i Nur mîzanları, Dîn-i İslâmın ve Hakaik-i Kur'aniyenin meyvelerini ve neticelerini öyle bir tarzda göstermişlerdir ki; dinsiz dahi onları anlasa, taraftar olmamak kabil değil. Hem İman ve İslâmın delil ve bürhanlarını o derece kuvvetli göstermişlerdir ki; gayr - i müslim dahi anlasa, herhalde tasdik edecektir. Gayr-i

müslim kaldığı halde, îman eder. Evet Sözlür, Tûbâ-i Cennet'in meyveleri gibi tatlı ve güzel olan îman ve İslâmiyetin meyvelerini ve Saâdet-i Dâreynin mehâsini gibi hoş ve şirin öyle neticelerini göstermişler ki, görenlere ve tanıyanlara nihayetsiz bir Tarafgirlik ve İltizam ve Teslim hissini verir. Ve silsile-i mevcudat gibi kuvvetli ve zerrat gibi kesretli îman ve İslâmın bürhanlarını göstermişler ki, nihayetsiz bir İz'an ve Kuvvet-i îman verirler. Hattâ bâzı defa Evrâd-ı Şâh-ı Nakşibendî'de, şehadet getirdiğim vakit,

عَلَى ذَلِكَ نَحْيِي وَ عَلَيْهِ نَمُوتُ وَ عَلَيْهِ نُبْعَثُ غَدًا dediğim zaman,

nihayetsiz bir tarafgirlik hissediyorum. Eğer bütün dünya bana verilse, bir Hakikat-ı îmaniyeyi feda edemiyorum. Bir Hakikatın bir dakika aksini farzetmek, bana gayet elîm geliyor. Bütün dünya benim olsa, bir tek Hakaik-ı îmaniyenin vücud bulmasına bilâ tereddüd vermesine, nefsim îtaat ediyor.

وَ أَمَّا بِمَا أَرْسَلْتَ مِنْ رَسُولٍ وَ أَمَّا بِمَا أَنْزَلْتَ مِنْ كِتَابٍ وَ صَدَّقْنَا

dediğim vakit nihayetsiz bir Kuvvet-i îman hissediyorum. Hakaik-ı îmaniyenin herbirisinin aksini aklen muhal telâkki ediyorum, ehl-i dalâleti nihayetsiz ebleh ve divane görüyorum.

Senin vâlideynine pek çok Selâm ve arz-ı hürmet ederim. Onlar da bana Duâ etsinler. Sen benim Kardeşim olduğun için, onlar da benim peder ve vâlidem hükmündedirler. Hem köyünüze, hususan senden "Sözlür"i işitenlere umumen Selâm ediyorum.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Onuncu Mektub

(İki suâlin cevabıdır)

بِسْمِهِ وَانْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

B i r i n c i s i : Otuzuncu Söz'ün İkinci Maksadının tahavvülât-ı zerrat târifine dair olan uzun cümlesinin Hâşiyesidir.

Kur'an-ı Hakîm'de "**İmam-ı Mübîn**" ve "**Kitâb-ı Mübîn**", mükerrer yerlerde zikredilmiştir. Ehl-i Tefsir, "İkisi birdir"; bir kısmı, "Ayrı ayrıdır." demişler. Hakikatlarına dair beyanatları muhtelifdir. Hülâsa: "İlm-i İlâhînin Ünvanlarıdır." demişler. Fakat Kur'anın Feyzi ile şöyle kanaatım gelmiş ki: "**İmam-ı Mübîn**", **İlim ve Emr-i İlâhînin bir nev'ine bir ünvandır ki; Âlem-i Şehadetten ziyade Âlem-i Gayba bakıyor. Yâni: zaman-ı halden ziyade, mâzi ve müstakbele nazar eder. Yâni: herşey'in vücud-u zâhîrîsinden ziyade aslına, nesline ve köklerine ve tohumlarına bakar, Kader-i İlâhînin bir defteridir.**" Şu defterin vücudu; "Yirmialtıncı Söz"de, hem "Onuncu Söz"ün Hâşiyesinde isbat edilmiştir.

Evet şu "**İmam-ı Mübîn**", bir nevi ilim ve Emr-i İlâhînin bir ünvanıdır. Yâni; eşyanın mebâdileri ve kökleri ve asılları, Kemal-i İntizam ile eşyanın vücudlarını gayet san'atkârâne intac etmesi cihetiyle elbette Desâtir-i İlm-i İlâhînin bir defteri ile tanzim edildiğini gösteriyorlar ve eşyanın neticeleri, nesilleri, tohumları; ileride gelecek mevcudatın programlarını, fihristelerini tazammun ettiklerinden elbette Evâmîr-i İlâhiyyenin bir küçük mecmuası olduğunu bildiriyorlar. Meselâ: Bir çekirdek bütün ağacın teşkilâtını tanzim edecek olan programları ve fihristeleri ve o fihriste ve programları tâyin eden o Evâmîr-i Tekvîniyenin küçücük bir mücessemi hükmünde denilebilir.

E l h â s ı l : Mâdem "**İmam-ı Mübîn**", mâzi ve müstakbelin ve Âlem-i Gaybın etrafında dal-budak salan Şecere-i Hilkatın bir programı, bir fihristesi hükmündedir. Şu mânâdaki "**İmam-ı Mübîn**", Kader-i İlâhînin

bir Defteri, bir Mecmua-i Desâtiridir. O Desâtirin imlâsı ile ve hükmü ile, zerrat, vücud-u eşyadaki Hidematına ve Harekâtına sevk edilir.

Amma "**Kitab-ı Mübîn**" ise, **Âlem-i Gaybdan ziyade, Âlem-i Şehadete bakar. Yâni: Mâzi ve müstakbelden ziyade, zaman-ı hâzıra nazar eder ve İlim ve Emirden ziyade, Kudret ve İrâde-i İlâhiyenin bir Ünvanı, bir Defteri, bir Kitabıdır. "İmam-ı Mübîn", Kader Defteri ise, "Kitab-ı Mübîn", Kudret Defteridir.** Yâni: Herşey'in vücudunda, mahiyetinde ve sıfât ve şunâtında, kemal-i san'at ve intizamları gösteriyor ki, bir Kudret-i Kâmilinin Desâtiri ile ve bir İrâde-i Nâfizenin Kavânîni ile vücud giydiriliyor. Sûretleri tâyin, teşhis edilip; birer miktar-ı muayyen, birer şekl-i mahsus veriliyor. Demek o Kudret ve İradenin, küllî ve umumî bir Mecmua-i Kavânîni, bir Defter-i Ekberi vardır ki; herbir şey'in hususî vücudları ve mahsus sûretleri ona göre biçilir, dikilir, giydirilir. İşte şu Defterin vücudu, "**İmam-ı Mübîn**" gibi, Kader ve cüz'-i ihtiyarî mesâilinde isbat edilmiştir. Ehl-i gaflet ve dalâlet ve felsefenin ahmaklığına bak ki: Kudret-i Fâtıranın o Levh-i Mahfuzunu ve Hikmet ve İrâde-i Rabbaniyenin o başîrane Kitabının eşyadaki cilvesini, aksini, misâlini hissetmişler; hâşâ "**Tabiat**" nâmiyle tesmiye etmişler, körletmişler. İşte "**İmam-ı Mübîn**"'in imlâsı ile, yâni Kaderin Hükmüyle ve Düsturu ile Kudret-i İlâhiyye, İcâd-ı Eşyada herbiri birer Âyet olan silsile-i mevcudatı, "**Levh-i Mahv,İsbat**" denilen zamanın sahife-i misâliyesinde yazıyor, İcad ediyor, zerratı tahrir ediyor...

Demek harekât-ı zerrat; o Kitabetten, o İstinsahtan (mevcudat, Âlem-i Gaybdan, Âlem-i Şehadete ve İlimden Kudrete geçmelerinde) bir ihtizazdır, bir harekâttır. Amma "**Levh-i Mahv,İsbat**" ise, sabit ve daim olan Levh-i Mahfûz-u A'zam'ın dâire-i mümkinatta, yâni mevt ve Hayata, Vücud ve fenâyâ daima mazhar olan eşyada, mütebeddil bir defteri ve yazar bozar bir tahtasıdır ki, Hakikat-ı Zaman odur. **Evet herşey'in bir Hakikatı olduğu gibi, zaman dediğimiz, Kâinatta cereyan eden bir nehr-i azîmin Hakikatı dahi, "Levh-i Mahv,İsbat"taki Kitabet-i Kudretin sahifesi ve mürekkebi hükmündedir.**

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

İ k i n c i S u â l : Meydan-ı Haşir nerededir?

Elcevap: وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ Hâlik-ı Hakîm'in herşeyde gösterdiği

Hikmet-i Âliye, hattâ tek küçük bir şey'e, çok büyük Hikmetleri takmasıyle

tasrih derecesinde işaret ediyor ki: Küre-i Arz; serseriyane, bâd-i heva azîm bir daireyi çizmiyor.. Belki mühim bir şey etrafında dönüyor ve Meydan-ı Ekberin Daire-i Muhîtasını çiziyor; gösteriyor. Ve bir Meşher-i Azîmin etrafında gezip, mahsulât-ı mâneviyesini ona devrediyor ki; ileride o Meşherde, enzar-ı nâs önünde gösterilecektir. Demek, yirmibeş bin seneye karîb bir Daire-i Muhîtanın içinde, Rivayete binaen Şâm-ı Şerîf kıt'ası bir çekirdek hükmünde olarak o daireyi dolduracak bir Meydan-ı Haşir bastedilecektir. Küre-i Arz'ın bütün mânevî mahsulâtı, şimdilik perde-i gayb altında olan o meydanın defterlerine ve elvahlarına gönderiliyor ve ileride meydan açıldığı vakit, sekenesini de yine o meydana dökcek; o manevî mahsulâtları da, gaibden şهادete geçecektir. Evet Küre-i Arz; bir tarla, bir çeşme, bir ölçek hükmünde olarak o Meydan-ı Ekberi dolduracak kadar mahsulât vermiş ve onu istiab edecek mahlûkat ondan akmış ve onu imlâ edecek masnûat ondan çıkmış. **Demek Küre-i Arz bir çekirdek ve Meydan-ı Haşir, içindekilerle beraber bir ağaçtır, bir sümbüldür ve bir mahzendir.** Evet nasılki nuranî bir nokta, sür'at-i hareketiyle nuranî bir hat olur veya bir daire olur. Öyle de: Küre-i Arz; sür'atli, Hikmetli hareketiyle bir Daire-i Vücudun temessülüne ve o Daire-i Vücud mahsulatıylâ beraber, bir Meydan-ı Haşir-i Ekberin teşekkülüne medardır.

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Onbirinci Mektub

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَانْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبَحُ بِحَمْدِهِ

(Bu Mektub, mühim bir ilâç olup, dört Âyetin Hazinesinden dört küçük Cevherine işaret eder.)

Aziz Kardeşim!

Şu dört muhtelif mes'eleyi muhtelif vakitlerde Kur'an-ı Hakîm nefsim'e Ders vermiş. Arzu eden Kardeşlerim dahi bundan bir Ders veya bir hisse almaları için yazdım. Mebhas itibariyle başka başka dört Âyet-i Kerîmenin Hazine-i Hakaikından birer küçük Cevher nümune olarak gösterilmiştir. O dört mebhastan herbir mebhasın ayrı bir sûreti, ayrı bir fâidesi var.

B i r i n c i M e b h a s : إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا Ey sût-i

vesveseden me'yus nefsim! Tedai-yi hayâlât, tahattur-u faraziyat, bir nevi irtisam-ı gayr-ı ihtiyarîdir. İrtisam ise, eğer Hayırdan ve Nuraniyetten olsa, Hakikatın hükmü bir derece sûretine ve misâline geçer. Güneşin ziyası ve harareti, âyinedeki misâline geçtiği gibi.. Eğer şerden ve kesiften olsa, aslın hükmü ve hassası, sûretine geçmez ve timsaline sirâyet etmez. Meselâ necis ve murdar bir şey'in âyinedeki sûreti ne necistir, ne murdardır. Ve yılanın timsâli, ısırmaz.

İşte şu sırra binaen, **tasavvur-u küfür, küfür değil; tahayyül-ü şetm, şetm değil.** Hususan ihtiyarsız olsa ve farazî bir tahattur olsa, bütün bütün zararsızdır. Hem Ehl-i Hak olan Ehl-i Sünnet Ve Cemaatin Mezhebinde bir şey'in şer'an çirkinliği, pislîği; Nehy-i İlâhî sebebiyledir. Mâdem ki ihtiyarsız ve rızasız bir tahattur-u farazîdir, bir tedâi-yi hayalîdir; nehiy ona taallûk etmez. O dahi ne kadar çirkin ve pis bir şey'in sûreti dahi olsa, çirkin ve pis olmaz.

İkinci Mes'e le : Barla Yaylası, Tepelice'de çam, katran, karakavağın bir meyvesi olup, Sözler Mecmuası'na yazıldığı için buraya yazılmamıştır.

Üçüncü Mes'e le : Şu iki mes'e le, Yirmibeşinci Söz'ün İ'caz-ı Kur'ana karşı medeniyetin aczini gösteren misâllerinden bir kısmıdır. Kur'ana muhalif olan hukuk-u medeniyetin ne kadar haksız olduğunu isbat eden binler misâllerinden iki misâl:

فَلِلذِّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ olan Hükm-ü Kur'anî, Mahz-ı

Adâlet olduğu gibi, Ayn-ı Merhamettir. Evet Adâlettir. Çünkü; ekseriyet-i mutlaka îtibariyle bir erkek, bir kadın alır, nafakasını taahhüd eder. Bir kadın ise, bir kocaya gider, nafakasını ona yükler; irsiyetteki noksanını telâfi eder. Hem merhamettir, çünkü: o zaife kız, pederinden şefkate ve Kardeşinden merhamete çok muhtaçtır. Hükm-ü Kur'ana göre o kız, pederinden endişesiz bir şefkat görür. Pederi ona, "Benim servetimin yarısını, ellerin ve yabanîlerin ellerine geçmesine sebep olacak zararlı bir çocuk" nazariyle endişe edip bakmaz. O şefkate, endişe ve hiddet karışmaz. Hem Kardeşinden rekabetsiz, hasedsiz bir merhamet ve himayet görür. Kardeşi ona, "hânedanımızın yarısını bozacak ve malımızın mühim bir kısmını ellerin eline verecek bir rakib" nazariyle bakmaz; o merhamete ve himayete bir kin, bir iğbirar katmaz. Şu halde o fitraten nazik, nâzenin ve hilkaten zaife ve nahife kız, sûreten az bir şey kaybeder; fakat ona bedel akaribin şefkatinden, merhametinden, tükenmez bir servet kazanır. Yoksa Rahmet-i Hak'tan ziyade ona merhamet edeceğimiz diye hakkından fazla ona hak vermek, ona merhamet değil, şedîd bir zulümdür. Belki zaman-ı câhiliyette gayret-i vahşiyaneyeye binaen kızlarını sağ olarak defnetmek gibi gaddarâne bir zulmü andıracak şu zamanın hırs-ı vahşiyanesi, merhametsiz bir şenâate yol açmak ihtimali vardır. Bunun gibi bütün Ahkâm-ı Kur'ani-

ye, **وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ** Fermanını tasdik ediyorlar.

Dördüncü Mes'e le : **فَالِإِمَّةِ السُّدُسُ** İşte mimsiz

medeniyet, nasıl kız hakkında, hakkından fazla hak verdiğiinden böyle bir haksızlığa sebep oluyor.. öyle de: Vâlîde hakkında hakkını kesmekle daha dehşetli haksızlık ediyor. Evet Rahmet-i Rabbaniyenin en hürmetli, en halâvetli, en lâtif ve en şirin bir cilvesi olan şefkat-i vâlîde, Hakaik-i Kâinat içinde en muhterem, en mükerrem bir Hakikattir. Ve vâlîde, en

kerîm, en rahîm, öyle fedakâr bir dosttur ki; o şefkat saikasıyla bir vâlide, bütün dünyasını ve hayatını ve rahatını, veledi için feda eder. Hattâ vâlideliğin en basit ve en ednâ derecesinde olan korkak tavuk, o şefkatin küçücük bir lem'asıyla yavrusunu müdafaa için ite atılır, arslana saldırır.

İşte böyle muhterem ve muazzez bir Hakikatı taşıyan bir vâlideyi, veledinin malından mahrum etmek, o muhterem Hakikata karşı ne kadar dehşetli bir haksızlık, ne derece vahşetli bir hürmetsizlik, ne mertebe cinayetli bir hakaret ve Arş-ı Rahmeti titreten bir küfrân-ı ni'met ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin gayet parlak ve nâfi' bir tiryakına bir zehir katmak olduğunu, insaniyet-perverlik iddia eden insan canavarları anlamazlarsa,

elbette hakikî insanlar anlar. Kur'an-ı Hakîm'in **فَلَا مِهُ السُّدُسُ** Hükümünü,

Ayn-ı Hak ve Mahz-ı Adâlet olduğunu bilirler.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

İkinci Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى رُفَقَائِكُمْ

Aziz Kardeşlerim!

O gece benden suâl ettiniz, ben cevabını vermedim. Çünkü: **Mesâil-i İmanîyenin münakaşa sûretinde bahsi câiz değildir.** Siz münakaşa sûretinde bahsetmişsiniz. Şimdilik münakaşanızın esası olan üç suâlinize gayet muhtasar bir cevap yazıyorum. Tafsîlini, eczacı efendinin isimlerini yazmış olduğu Sözler'de bulursunuz. Yalnız, Kader ve cüz'-ü ihtiyarîye aid Yirmialtıncı Söz hâtırına gelmemişti, size söylememiştim, ona da bakınız, **fakat gazete gibi okumayınız.** Eczacı efendinin o Sözler'i mütalâa etmesini havale ettiğimin Sırrı şudur ki: **O çeşit mes'elelerdeki şübheler, Erkân-ı İmanîyenin za'fından ileri geliyor. O Sözler ise, Erkân-ı İmanîye'yi tamamiyle isbat ederler.**

BİRİNCİ SUÂLİNİZ: Hazret-i Âdem'in (A.S.) Cennet'ten ihracı ve bir kısım benî-âdemin Cehennem'e idhali ne Hikmete mebnîdir?

E l c e v a p : Hikmeti, Tavzîftir... Öyle bir Vazife ile memur edilerek gönderilmiştir ki; bütün Terakkiyat-ı Mâneviye-i Beşerîyenin ve bütün İstidâdât-ı Beşerîyenin inkişaf ve inbisatları ve Mâhiyet-i İnsanîyenin bütün Esmâ-i İlâhiyyeye bir Âyine-i Câmia olması, o Vazifenin netaicindendir. Eğer Hazret-i Âdem Cennet'te kalsaydı; Melek gibi makamı sâbit kalırdı, İstidâdât-ı Beşerîye inkişaf etmezdi. Halbuki yeknesak makam sâhibi olan Melâîkeler çoktur, o tarz Ubûdiyet için insana ihtiyaç yok. Belki Hikmet-i İlâhiyye, nihayetsiz makamâtı kat'edecek olan insanın istidadına muvafık bir dâr-ı teklifi iktiza ettiği için, Melâîkelerin aksine olarak mukteza-yı fitratları olan malûm günahla Cennet'ten ihraç edildi. Demek Hazret-i Âdem'in Cennet'ten ihracı, Ayn-ı Hikmet ve Mahz-ı Rahmet olduğu gibi; küffarın da Cehennem'e idhalleri, Haktır ve Adâlettir.

Onuncu Söz'ün Üçüncü İşaretinde denildiği gibi: Çendan, kâfir az bir ömürde bir günah işlemiş, fakat o günah içinde nihayetsiz bir cinayet var. Çünkü: küfür, bütün Kâinatı tahkirdir, kıymetlerini tenzil etmektir ve bütün masnuatın Vahdâniyete şهادetlerini tezkibdir ve mevcudat âyinelerinde cilveleri görünen Esmâ-i İlâhiyyeyi tezyiftir. Onun için, mevcudatın hakkını kâfirden almak üzere, mevcudatın Sultanı olan Kakhâr-ı Zülcelâl'in, kâfirleri ebedî Cehenneme atması, Ayn-ı Hak ve Adâlettir. Çünkü, nihayetsiz cinayet, nihayetsiz azâbı ister.

İKİNCİ SUÂLİNİZ: Şeytanların Halkı ve İcadı ne içindir? Cenab-ı Hak, şeytanı ve şerleri halketmiş, Hikmeti nedir? Şerrin Halkı şerdir, kabîhin Halkı kabîhtir?

E l c e v a p : Hâşâ!.. Halk-ı Şer, şer değil, belki kesb-i şer şerdir. Çünkü: Halk ve İcad, bütün netâice bakar; kesb, hususî bir mübaşeret olduğu için, hususî netâice bakar. Meselâ: Yağmurun gelmesinin binlerle neticeleri var; bütünü de güzeldir. Su'-i ihtiyârıyla bâzıları yağmurdan zarar görse, "Yağmurun İcadı Rahmet değildir." diyemez; "Yağmurun Halkı şerdir." diye hükmedemez. Belki sû'-i ihtiyârıyla ve kesbiyle onun hakkında şer oldu. Hem ateşin Halkında çok faideler var; bütünü de Hayırdır. Fakat bâzıları sû'-i kesbiyle, sû'-i istimâliyle ateşten zarar görse, "Ateşin Halkı şerdir" diyemez. Çünkü: Ateş yalnız onu yakmak için yaratılmamış; belki o, kendi sû'-i ihtiyârıyla, yemeğini pişiren ateşe elini soktu ve o Hizmetkârını kendine düşman etti.

E l h â s ı l : Hayr-ı Kesîr için, şerr-i kalîl kabûl edilir. Eğer şerr-i kalîl olmamak için, Hayr-ı Kesîri intac eden bir şer terkedilse; o vakit şerr-i kesîr irtikâb edilmiş olur. Meselâ: Cihâda asker sevketmekte elbette bâzı cüz'î ve maddî ve bedenî zarar ve şer olur. Fakat o Cihadda Hayr-ı Kesîr var ki, İslâm küffârın istilâsından kurtulur. Eğer o şerr-i kalîl için Cihad terkedilse, o vakit Hayr-ı Kesîr gittikten sonra şerr-i kesîr gelir. O ayn-ı zulümdür. Hem meselâ: **Gangren olmuş ve kesilmesi lâzım gelen bir parmağın kesilmesi Hayırdır, iyidir; halbuki zâhiren bir şerdir. Parmak kesilmezse, el kesilir; şerr-i kesîr olur.**

İşte Kâinattaki şerlerin, zararların, beliiyelerin ve şeytanların ve muzırların Halk ve İcadları, şer ve çirkin değildir; çünkü, çok Netâic-i Mühimme için halkolunmuşlardır. Meselâ: Melâikelere şeytanlar musallat olmadıkları için, terakkiyatları yoktur; makamları sâbittir, tebeddül etmez. Keza hayvanatın dahi, şeytanlar musallat olmadıkları için, mertebeleri sâbittir, nâkıstır. **Âlem-i insâniyette ise Meratib-i Terakkiyat ve tedenniyat nihayetsizdir.** Nemrudlardan, firavunlardan tut, tâ Sıddıkîn-i Evliya ve Enbiyaya kadar gayet uzun bir mesafe-i terakki var.

İşte kömür gibi olan ervâh-ı sâfileyi, elmas gibi olan Ervâh-ı Âliyeden temyiz ve tefrik için, şeytanların hilkatiyle ve sırr-ı teklif ve Ba's-i Enbiya ile, bir Meydan-ı İmtihan ve Tecrübe ve Cihad ve Müsabaka açılmış. Eğer Mücahede ve Müsabaka olmasaydı, mâden-i insaniyetteki Elmas ve kömür hükmünde olan İstidadlar, beraber kalacaktı. Alâ-yı İliyyîndeki Ebu Bekr-i Sıddîk'ın Ruhu, esfel-i sâfilîndeki ebu cehl'in ruhiyle bir seviyede kalacaktı. Demek şeyâtîn ve şerlerin yaratılması, büyük ve küllî neticeye baktığı için İcadları şer değil, çirkin değil; belki su'-i istimâlâtan ve kesb denilen mübaşeret-i hususiyeden gelen şerler, çirkinlikler, kesb-i insana aiddir; İcad-ı İlâhîye aid değildir.

E ğ e r s u â l e t s e n i z k i : Bi'set-i Enbiya ile beraber şeytanların vücudundan ekser insanlar kâfir oluyor, küfre gidiyor, zarar görüyor. **اَلْحَكْمُ يَلَاكُ** Kaidesince, ekser ondan şer görse, o vakit Halk-ı Şer şerdir, hattâ Bi'set-i Enbiya dahi Rahmet değil denilebilir?

E l c e v a p : Kemmiyetin, Keyfiyete nisbeten ehemmiyeti yok. Asıl ekseriyet, Keyfiyete bakar. Meselâ: Yüz hurma çekirdeği bulunsa.. toprak altına konup su verilmezse ve Muamele-i Kimyeviye görmezse ve bir Mücâhede-i Hayatiyeye mazhar olmazsa, yüz para kıymetinde yüz çekirdek olur. Fakat su verildiği ve Mücâhede-i Hayatiyeye mâruz kaldığı vakit, sû'-i mizâcından sekseni bozulsa; yirmisi meyvedar yirmi hurma ağacı olsa, diyebilir misin ki: "Suyu vermek şer oldu, ekserisini bozdu?" Elbette diyemezsin. Çünkü: O yirmi, yirmi bin hükmüne geçti. Sekseni kaybeden, yirmi bini kazanan, zarar etmez; şer olmaz. Hem meselâ: Tavus kuşunun yüz yumurtası bulunsa, yumurta îtibariyle beşyüz kuruş eder. Fakat o yüz yumurta üstünde tavus oturtulsa, sekseni bozulsa; yirmisi, yirmi tavus kuşu olsa, denilebilir mi ki: "Çok zarar oldu, bu muamele şer oldu, bu kuluçkaya kapanmak çirkin oldu, şer oldu?" Hayır öyle değil, belki hayırdır. Çünkü o tavus milleti ve o yumurta taifesi, dörtyüz kuruş fiatında bulunan seksen yumurtayı kaybedip, seksen lira kıymetinde yirmi tavus kuşu kazandı.

İşte nev'-i beşer Bi'set-i Enbiya ile, Sırr-ı Teklif ile, Mücâhede ile, şeytanlarla Muharebe ile kazandıkları yüzbinlerle Enbiya.. ve milyonlarla Evliya.. ve milyarlarla Asfiya gibi Âlem-i İnsaniyetin güneşleri, ayları ve yıldızları mukabilinde, kemmiyetçe kesretli, keyfiyetçe ehemmiyetsiz hayvanat-ı muzır-ra nev'inden olan küffârı ve münâfıkları kaybetti.

ÜÇÜNCÜ SUÂLİNİZ: Cenâb-ı Hak musîbetleri veriyor, belâları musallat ediyor. Hususan mâsumlara, hattâ hayvanlara bu zulüm değil mi?

E l c e v a p : Hâşâ! Mülk Onundur. Mülkünde istediği gibi tasarruf eder. Hem acaba? San'atkâr bir zat, bir ücret mukabilinde seni bir

model yapıp gayet san'atkârâne yaptığı murassa' bir libası sana giydiriyor, hünerini, mehâretini göstermek için kısaltıyor, uzaltıyor, biçiyor, kesiyor.. seni oturtuyor, kaldırıyor. Sen ona diyebilir misin ki: "Beni güzelleştiren elbiseyi çirkinleştirdin; bana, oturtup kaldırmakla zahmet verdin?" Elbette diyemezsin. Dersen, dîvanelik edersin. Aynen öyle de: Sâni'-i Zülcelâl; göz, kulak, lisan gibi duygularla murassa' gayet san'atkârâne bir vücudu sana giydirmiş... Mütenevvi Esmâsının nakışlarını göstermek için seni hasta eder, mübtelâ eder, aç eder, tok eder, susuz eder.. bu gibi ahvalde yuvarlatır. Mâhiyet-i Hayatiyeyi kuvvetleştirmek ve Cilve-i Esmâsını göstermek için, seni böyle çok tavırlarda gezdiriyor. Sen eğer desen: "Beni ne için bu mesâibe mübtelâ ediyorsun?" Temsilde işâret edildiği gibi, yüz Hikmet seni susturacak. Zaten **sükûn ve sükûnet, atâlet, yeknesaklık, tevakkuf; bir nevi ademdir, zarardır. Hareket ve tebeddül; Vücuttur, Hayırdır. Hayat, harekâtla kemâlâtını bulur; belıyyat vasıtasıyla terakki eder. Hayat; Cilve-i Esmâ ile muhtelif harekâta mazhar olur, tasaffi eder, kuvvet bulur, inkişaf eder, inbisat eder, kendi mukadderatını yazmasına müteharrik bir Kalem olur, vazifesini îfa eder, Ücret-i Uhreviye kesb-i istihkak eder.**

İşte, münakaşanızın içindeki üç suâlinizin muhtasar cevapları bu kadardır. İzahları Otuzüç aded "Sözler"dedir.

Aziz Kardeşim, sen bu Mektubu eczacıya ve münakaşayı işitenlerden münasip gördüklerine oku. Benim tarafımdan da, yeni bir Talebem olan eczacıya Selâm et; de ki:

"Mezkûr mesâil gibi dakik Mesâil-i Îmâniyeyi, mîzansız mücadele sûretinde Cemaat içinde bahsetmek câiz değildir.. Mîzansız mücadele olduğundan, tiryak iken zehir olur. Diyenlere, dinleyenlere zarardır. Belki böyle Mesâil-i Îmaniye'nin îtidal-i demle, insafla, bir müdâvele-i efkâr sûretinde bahsi câizdir. Ve de ki: "Eğer senin Kalbine bu nevi mesâilde şübheler gelirse ve Sözler'den de cevabını bulmazsan, hususî bana yazarsınız..." Hem eczacıya de ki: "Merhum pederi hakkında gördüğü rû'ya için hâtırıma şöyle bir mâna geldi ki: Merhum pederi doktor olmak münasebetiyle, çok sâlih ve mübarek, belki Veli insanlara fâidesi dokunmuş ve ondan memnun olan ve menfaat gören o Mübareklerin Ervahları, onun vefatı hengâmında kuşlar sûretinde en yakın akrabası olan oğluna görünmüş, onun Ruhuna Şefaatkârâne bir hoş-âmedî nev'inden bir istikbal ettikleri hâtırıma geldi." O gece burada beraber bulunan bütün dostlara Selâm ve Dua ederim.

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

Onüçüncü Mektub

بِسْمِهِ وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

الْسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى وَالْمَلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهَوَى

Aziz Kardeşlerim!

Hâl ve istirahatımı ve vesika için adem-i müracaatımı ve hâl-i âlem siyasetine karşı lâkaydlığımı pek çok soruyorsunuz. Şu sualleriniz çok tekerrür ettiğinden, hem mânen de benden sorulduğundan; şu üç suâle, Yeni Said değil, belki Eski Said Lisaniyle cevap vermeğe mecbur oldum.

Birinci Suâliniz : İstirahatın nasıl? Hâlin nedir?

E l c e v a p : Cenâb-ı Erhamürrâhimîn'e yüzbin şükür ediyorum ki; ehl-i dünyanın bana ettiği envâ'-ı zulmü, Envâ'-ı Rahmete çevirdi. Şöyle ki:

Siyaseti terk ve dünyadan tecerrüd ederek bir dağın mağarasında Âhireti düşünmekte iken, ehl-i dünya zulmen beni oradan çıkarıp nefyettiler. Hâlık-ı Rahîm ve Hakîm o nefyi bana bir Rahmete çevirdi. Emniyetsiz ve İhlâsı bozacak esbaba mâruz o dağdaki inzivayı; emniyetli, İhlâslı Barla Dağlarındaki halvete çevirdi. Rusya'da esarete iken niyet ettim ve niyaz ettim ki, âhir ömrümde bir mağaraya çekileyim. Erhamürrâhimîn, bana Barla'yı o mağara yaptı, mağara faidesini verdi. Fakat sıkıntılı mağara zahmetini, zaîf vücuduma yükledi. Yalnız Barla'da, iki-üç adamda bir vehhamlık vardı. O vehhamlık sebebiyle bana eziyet verildi. Hattâ o dostlarım, güya istirahatımı düşünüyorlar. Halbuki o vehhamlık sebebiyle hem Kalbime, hem Kur'anın Hizmetine zarar verdiler. Hem ehl-i dünya bütün menfilere vesika verdiği ve cânileri hapisten çıkarıp afvettikleri halde, bana zulüm olarak vermediler. Benim Rabb-ı Rahîmim, beni Kur'anın Hizmetinde ziyade istihdam etmek ve Sözlere namıyla Envâr-ı Kur'aniyeyi bana fazla yazdırmak için, dağdağasız bir surette beni şu gurbette bırakıp, bir büyük merhamete çevirdi. Hem ehl-i dünya, dünyalarına karışabilecek bütün nüfuzlu ve kuvvetli Rüesâları ve Şeyhleri, kasabalarda ve şehirlerde bırakıp akrabalarıyla

beraber herkesle görüşmeye izin verdikleri halde, beni zulmen tecrid etti, bir köye gönderdi. Hiç akraba ve hemşehrilerimi, -bir-iki tanesi müstesna olmak üzere- yanıma gelmeye izin vermedi. Benim Hâlık-ı Rahîmim, o tecridi, benim hakkımda bir azîm Rahmete çevirdi. Zihnimi sâfi bırakıp, gıll u gıştan âzâde olarak Kur'an-ı Hakîm'in Feyzini, olduğu gibi almağa vesile etti. Hem ehl-i dünya, bidayette, iki sene zarfında iki âdi Mektub yazdığımı çok gördü. Hattâ şimdi bile, on veya yirmi günde veya bir ayda bir-iki misafirin sırf Âhiret için yanıma gelmesini hoş görmediler, bana zulmettiler. Benim Rabb-ı Rahîmim ve Hâlık-ı Hakîmim o zulmü bana merhamete çevirdi ki, doksan sene mânevî bir ömrü kazandıracak şu Şuhûr-u Selâse, beni bir Halvet-i Mergûbeye ve bir Uzlet-i Makbûleye

koymağa çevirdi. **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ** İşte hâl ve istirahatim böyle...

İkinci Suâliniz: Neden vesika almak için müracaat etmiyorsun?

E l c e v a p : Şu mes'elede ben Kaderin mahkûmuyum, ehl-i dünyanın mahkûmu değilim. Kadere müracaat ediyorum. Ne vakit izin verirse, Rızkımı buradan ne vakit keserse, o vakit giderim. Şu mânanın Hakikatı şudur ki: Başa gelen her işte iki sebep var; biri zâhirî, diğeri hakikî. Ehl-i dünya zâhirî bir sebep oldu, beni buraya getirdi. Kader-i İlâhî ise, sebep-i hakikîdir; beni bu inzivaya mahkûm etti. Sebeb-i zâhirî zulmetti; sebep-i hakikî ise Adâlet etti. Zâhirîsi şöyle düşündü: "Şu adam, ziyadesiyle İlme ve Dine Hizmet eder, belki dünyamıza karışır" ihtimaliyle beni nefyedip üç cihetle katmerli bir zulüm etti. Kader-i İlâhî ise: benim için gördü ki, Hakkiyle ve İhlâsla İlme ve Dîne Hizmet edemiyorum; beni bu nefye mahkûm etti. Onların bu katmerli zulmünü muzâaf bir Rahmete çevirdi. Mâdem ki nefyimde Kader hâkimdir ve o Kader âdildir; ona müracaat ederim. Zâhirî sebep ise, zâten bahane nev'inden birşeyleri var. Demek onlara müracaat mânasızdır. Eğer onların elinde bir Hak veya kuvvetli bir esbab bulunsaydı, o vakit onlara karşı da müracaat olunurdu.

Başlarını yesin, dünyalarını tamamen bıraktığım ve ayaklarına dolaşsın, siyasetlerini büsbütün terkettiğim halde; düşündükleri bahaneler, evhamlar, elbette asılsız olduğundan, onlara müracaatla o evhamlara bir Hakikat vermek istemiyorum. Eğer uçları ecnebi elinde olan dünya siyasetine karışmak için bir iştiham olsaydı; değil sekiz sene, belki sekiz saat kalmayacak tereşşuh edecekti, kendini gösterecekti. Halbuki sekiz senedir birtek gazete okumak arzum olmadı ve okumadım. Dört senedir burada taht-ı nezarete bulunuyorum; hiçbir tereşşuh görünmedi.

Demek Kur'an-ı Hakîm'in Hizmetinin bütün siyasetlerin fevkinde bir ulviyeti var ki, çoğu yalancılıktan ibaret olan dünya siyasetine tenezzüle meydan vermiyor.

Adem-i müracaatımın ikinci sebebi şudur ki: **Haksızlığı Hak zanneden adamlara karşı Hak dâva etmek, Hakka bir nevi haksızlıktır. Bu nevi haksızlığı irtikâb etmek istemem.**

Ü ç ü n c ü S u â l i n i z : Dünyanın siyasetine karşı ne için bu kadar lâkaydsın? Bu kadar safahat-ı âleme karşı tavrını hiç bozmuyorsun? Bu safahatı hoş mu görüyorsun? Veyahut korkuyor musun ki, sükût ediyorsun?

E l c e v a p : Kur'an-ı Hakîm'in Hizmeti, beni şiddetli bir surette siyaset âleminde men'etti. Hattâ düşünmesini de bana unutturdu. **Yoksa bütün sergüzeşt-i hayatım şâhiddir ki, Hak gördüğüm meslekte gitmeye karşı korku elimi tutup men' edememiş ve edemiyor. Hem neden korkum olacak? Dünya ile, ecelimden başka bir alâkam yok. Çoluk çocuğumu düşüneneğim yok. Malımı düşüneneğim yok. Hânedanımın şerefini düşüneneğim yok. Riyakâr bir şöhret-i kâzibeden ibaret olan şan ve şeref-i dünyeviye'nin muhafazasına değil, kırılmasına yardım edene Rahmet... Kaldı ecelim. O, Hâlık-ı Zülcelâl'in Elindedir. Kimin haddi var ki, vakti gelmeden ona ilişsin. Zâten İzzetle mevti, zilletle hayata tercih edenlerdensiz. Eski Said gibi birisi şöyle demiş:**

وَنَحْنُ أَنَا لَا تَوَسُّطَ بَيْنَنَا لَنَا الصَّدْرُ دُونَ الْعَالَمِينَ أَوْ الْقَبْرِ

Belki Hizmet-i Kur'an, beni hayat-ı içtimâiye-i siyasiye-i beşeriye'yi düşünmekten men'ediyor. Şöyle ki: Hayât-ı beşeriye bir yolculuktur. Şu zamanda, Kur'anın Nuriyle gördüm ki, o yol bir bataklıkla girdi. Mülevves ve ufûnetli bir çamur içinde kabile-i beşer düşe kalka gidiyor. Bir kısmı, Selâmetli bir yolda gider. Bir kısmı, mümkün olduğu kadar çamurdan, bataklıktan kurtulmak için bâzı vasıtaları bulmuş. Bir kısm-ı ekseri; o ufûnetli, pis, çamurlu bataklık içinde karanlıkta gidiyor. Yüzde yirmisi, sarhoşluk sebebiyle, o pis çamuru misk ü anber zannederek yüzüne gözüne bulaştırıyor.. düşerek kalkarak gider, tâ boğulur. Yüzde sekseni ise; bataklığı anlar, ufûnetli, pis olduğunu hisseder.. fakat mütehayyirdirler, Selâmetli yolu göremiyorlar...

İşte bunlara karşı iki çare var:

B i r i s i : Topuz ile o sarhoş yirmisini ayıltmaktır.

İ k i n c i s i : Bir Nur göstermekle mütehayyirlere Selâmet yolunu irâe etmektir.

Ben bakıyorum ki; yirmiye karşı seksen adam, elinde topuz tutuyor. Halbuki o bîçâre ve mütehayyir olan seksene karşı hakkıyla Nur gösterilmiyor.. Gösterilse de; bir elinde hem sopa, hem Nur olduğu için emniyetsiz oluyor. Mütehayyir adam, "Acaba Nurla beni celbedip, topuzla dövmek mi istiyor?" diye telâş eder. Hem de bâzan ârızalarla topuz kırıldığı vakit, Nur dahi uçar veya söner.

İşte o bataklık ise, gafletkârane ve dalâlet-pîşe olan seffhane hayat-ı içtimâiye-i beşeriyedir. O sarhoşlar, dalâletle telezzüz eden mütemerridlerdir. O mütehayyir olanlar, dalâletten nefret edenlerdir, fakat çıkamıyorlar.. kurtulmak istiyorlar, yol bulamıyorlar.. mütehayyir insanlardır. O topuzlar ise, siyaset cereyanlarıdır. O Nurlar ise, Hakaik-i Kur'aniyedir. **Nûra karşı kavga edilmez, ona karşı adâvet edilmez. Sırf şeytân-ı racîmden başka ondan nefret eden olmaz.** İşte ben de Nûr-u

Kur'anı elde tutmak için **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ السِّيَاسَةِ** deyip, siyaset

topuzunu atarak, iki elim ile Nûra sarıldım. Gördüm ki: Siyaset cereyanlarında; hem muvâfıkta, hem muhalifte o Nurların âşıkları var. Bütün siyaset cereyanlarının ve tarafgirliklerin çok fevkinde ve onların garazkârane telâkkiyatlarından müberra ve sâfî olan bir makamda verilen Ders-i Kur'an ve gösterilen Envâr-ı Kur'aniyeden hiçbir taraf ve hiçbir kısım çekinmemek ve ittiham etmemek gerektir. Meğer dinsizliği ve zendekayı siyaset zannedip ona tarafgirlik eden insan sûretinde şeytanlar ola veya beşer kıyafetinde hayvanlar ola...

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ, siyasetten tecerrüd sebebiyle, Kur'anın Elmas gibi

Hakikatlarını propaganda-i siyaset ittihamı altında cam parçalarının kıymetine indirmedim. Belki gittikçe o Elmaslar kıymetlerini her taifenin nazarında parlak bir tarzda ziyadeleştiriyor.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا اَنْ هَدَيْنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

Öndördüncü Mektub

Te'lif edilmemiştir.

* * *

Onbeşinci Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَرَأَى مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz Kardeşim!

Senin Birinci Suâlin ki: Sahabeler Nazar-ı Velâyetle müfsidleri neden keşfedemediler? Tâ Hulefa-yı Râşidîn'in üçünün Şehadetini netice verdi. Halbuki küçük Sahabelere, büyük Velilerden daha büyük deniliyor?

Elcevap: Bunda iki makam var.

BİRİNCİ MAKAM: Dakik bir Sırr-ı Velâyetin beyaniyle suâl halledilir. Şöyle ki:

Sahabelerin Velâyeti, Velâyet-i Kübrâ denilen, Veraset-i Nübüvvetten gelen, Berzah tarîkına uğramayarak, doğrudan doğruya zâhirden Hakikata geçip, Akrebiyet-i İlâhiyenin inkişafına bakan bir Velâyettir ki, o Velâyet yolu, gayet kısa olduğu halde gayet yüksektir. Hârikaları az, fakat meziyatı çoktur. Keşif ve Kerâmet orada az görünür. Hem Evliyanın Kerâmetleri ise, ekserisi ihtiyarî değil. Ummadığı yerden, İkrâm-ı İlâhî olarak bir Hârîka ondan zuhur eder. Bu Keşif ve Kerâmetlerin ekserisi de, Seyr ü Sülûk zamanında, Tarîkat Berzahından geçtikleri vakit, âdi beşeriyetten bir derece tecerrüd ettiklerinden, hilâf-ı âdet hâlâta mazhar olurlar. Sahabeler ise, Sohbet-i Nübüvvetin İn'ikâsiyle ve İncizâbiyle ve İksiriyle Tarîkattaki Seyr ü Sülûk Dâire-i Azîminin tayyına mecbur değildirler. Bir kademde ve bir Sohbette zâhirden Hakikata geçebilirler. Meselâ: Nasılki dün geceki Leyle-i Kadr'e ulaşmak için iki yol var:

B i r i : Bir sene gezip dolaşp, tâ o geceye gelmektir. Bu Kurbiyeti kazanmak için bir sene mesafeyi tayyetmek lâzım gelir. Şu ise, Ehl-i Sülûkün mesleğidir ki, Ehl-i Tarîkatın çoğu bununla gider.

İ k i n c i s i : Zamanla mukayyed olan cism-i maddî gılafindan sıyrılıp, tecerrüdle Ruhen yükselip, dün geceki Leyle-i Kadr'i öbür gün Leyle-i İd ile beraber bugünkü gibi hâzır görmektir. Çünkü Ruh zamanla mukayyed değil. Hissiyat-ı İnsaniye Ruh derecesine çıktığı vakit, o hâzır zaman genişlenir. Başkalarına nisbeten mâzi ve müstakbel olan vakitler, ona nisbeten hâzır hükmündedir.

İşte bu temsîle göre, dün geceki Leyle-i Kadr'e geçmek için, Mertebe-i Ruha çıkıp, mâziyi hâzır derecesinde görmektir. Şu Sırr-ı Gamızın Esası Akrebiyet-i İlâhiyenin inkişâfıdır. Meselâ: Güneş bize yakındır; çünkü, ziyası, harareti ve misâli âyinemizde ve elimizdedir. Fakat biz ondan uzağız. Eğer biz Nuraniyet noktasında onun Akrebiyetini hissetsek, âyinemizdeki misâlî olan timsâline münâsebetimizi anlasak, o vâsita ile onu tanısak; ziyası, harareti, heyeti ne olduğunu bilsek, onun Akrebiyeti bize inkişaf eder ve yakınımızda onu tanıyıp münâsebetdar oluruz. Eğer biz bu'diyetimiz nokta-i nazarından ona yakınlaşmak ve tanımak istesek, pek çok Seyr-i Fikrîye ve Sülûk-u Aklîye mecbur oluruz ki; kavânîn-i fenniye ile fikren Semâvâta çıkıp Semâdaki güneşi tasavvur ederek, sonra mahiyetindeki ziyâ ve harareti ve ziyâsındaki elvân-ı seb'ayı uzun uzadıya tedkikat-ı fenniye ile anladıktan sonra, birinci adamın kendi âyinesinde az bir tefekkürle elde ettiği Kurbiyet-i Mâneviyeyi ancak elde edebiliriz.

İşte şu temsil gibi, Nübüvvet ve Veraset-i Nübüvvetteki Velâyet, Sırr-ı Akrebiyetin inkişafına bakar. Velâyet-i Sâire ise, ekseri Kurbiyet Esası üzerine gider. Bir çok merâtibde Seyr ü Sülûke mecbur olur.

İKİNCİ MAKAM: O hâdisata sebebiyet veren ve fesâdı çeviren birkaç yahudiden ibaret değildir ki, onları keşfetmekle fesâdın önü alınsın. Çünkü: pek çok muhtelif milletlerin İslâmiyete girmeleriyle birbirine zıd ve muhalif çok cereyanlar ve efkâr karıştı. Bâhusus bâzıların gurur-u millîleri, Hazret-i Ömer'in (R.A.) darbeleriyle dehşetli yaralandığından, seciyyeten intikama fırsat beklerlerdi. Çünkü: Onların hem eski dîni ibtal edilmiş, hem medâr-ı şerefi olan eski hükûmeti ve saltanatı tahrip edilmiş. İntikamını, bilerek veya bilmeyerek Hâkimiyet-i İslâmiyeden almağa hissen taraftar bir suret almış. Onun için, yahudi gibi zeki ve dıssas bir kısım münâfıklar, o hâlet - i içtimâiyeden istifade ettiler denilmiş. Demek o hâdisatın

önünü almak, o vakitteki hayat-ı içtimâiyeyi ve muhtelif efkârı ıslahla olurdu. Yoksa bir-iki müfsidin keşfedilmesiyle olmazdı.

E ğ e r d e n i l s e : Hazret-i Ömer'in (R.A.) minber üstünde, bir aylık mesafede bulunan Sâriye namındaki bir kumandanına:

يَا سَارِيَّةُ الْجَبَلِ الْجَبَلِ deyip, Sâriye'ye işittirip, sevk-ül ceyş noktasından

zaferine sebebiyet veren Kerâmetkârane Kumandası ne derece keskin nazarlı olduğunu gösterdiği halde, neden yanındaki kâtili firuz'u o Keskin Nazar-ı Velâyetiyle görmedi?

E l c e v a p : Hazret-i Yâkub Aleyhisselâm'ın verdiği cevap ile cevap veririz. (**Hâşiye**) Yani: Hazret-i Yâkub'dan sorulmuş ki: "Ne için Mısır'dan gelen gömleğinin kokusunu işittin de, yakınında bulunan Ken'an Kuyusundaki Yûsuf'u görmedin?" Cevaben demiş ki: "**Bizim hâlimiz şimşekler gibidir; bâzan görünür, bâzan saklanır. Bâzı vakit olur ki, en yüksek mevkide oturup her tarafı görüyoruz gibi oluruz. Bâzı vakitte de ayağımızın üstünü göremiyoruz.**"

E l h â s ı l : İnsan her ne kadar fâil-i muhtar ise de, fakat **وَمَا تَشَاوَعْنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ** Sırrınca, Meşîet-i İlâhiyye asıldır ve Kader hâkimdir. Meşîet-i İlâhiyye, meşîet-i insaniyeyi geri verir.

(Haşiye):

زِمَصْرَشْ بُوَي پِیْرَاهَنْ شَنِیدِی

چِرَا دَر چَاهِ كُنْعَانَشْ نَدِیدِی

بَكُفْتُ أَحْوَالِ مَا بَرَقَ جِهَانَسْتُ

دَمِی پَیْدَا و دِیْگَر دَمِ نِهَانَسْتُ

گَهی بَر طَائِرِمْ اَعْلَى نِشِیْنِم

گَهی بَر پُشْتِ پَايِ خُودِ نِیْنِم

إِذَا جَاءَ الْقَدَرُ عُمِي الْبَصَرُ Hükümünü icra eder. **Kader söylese; iktidâr-ı beşer konuşmaz, ihtiyâr-ı cüz'î susar.**

İkinci Suâlinizin Meâli: Hazret-i Ali (R.A.) zamanında başlayan muharebelerin mâhiyeti nedir? Muhariblere ve o harbde ölen ve öldürenlere ne nam verebiliriz?

E l c e v a p : Cemel Vak'ası denilen Hazret-i Ali ile Hazret-i Talha ve Hazret-i Zübeyr ve Âişe-i Sıddîka (Radiyallahü Teâlâ anhum ecmaîn) arasında olan muharebe; Adâlet-i Mahzâ ile, Adâlet-i İzâfiyenin mücadelesidir. Şöyle ki:

Hazret-i Ali, Adâlet-i Mahzâyı esas edip, Şeyheyn zamanındaki gibi o esas üzerine gitmek için ictihad etmiş. Muârizları ise: Şeyheyn zamanındaki Safvet-i İslâmiye Adâlet-i Mahzâya müsaid idi, fakat mürur-u zamanla İslâmiyetleri zaif muhtelif akvam hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeye girdikleri için, Adâlet-i Mahzânın tatbikatı çok müşkil olduğundan, "**ehvenüşşerri ihtiyar**" denilen Adâlet-i Nisbiye esası üzerine ictihad ettiler. Münâkaşa-i ictihadiye siyasete girdiği için, muharebeyi intaç etmiştir. Mâdem sırf "Lillah" için ve İslâmiyetin menâfii için ictihad edilmiş ve ictihaddan muharebe tevellüd etmiş; elbette hem kâtil, hem maktûl ikisi de Ehl-i Cennet'tir.. ikisi de Ehl-i Sevabdır diyebiliriz. Her ne kadar Hazret-i Ali'nin ictihadı musîb.. ve mukabilindekilerin hatâ ise de, yine azâba müstehak değiller. Çünkü: ictihad eden Hakkı bulsa, iki Sevab var. Bulmazsa, bir nevi İbadet olan ictihad Sevabı olarak bir Sevab alır. Hatâsından mâzurdur. Bizde gayet meşhur ve sözü hüccet bir Zât-ı Muhakkik Kürdçe demiş ki:

رَى شَرِّ صَحَابَانِ مَكَّهُ قَالَ وَ قِيلَ لَوْ رَا جَنَّتَيْنِه قَاتِلُ وَ هَمْ قَتِيل

Yâni: Sahabelerin muharebesinde kıyl ü kâl etme. Çünkü hem kâtil ve hem maktul ikisi de Ehl-i Cennet'tirler.

Adâlet-i Mahzâ ile Adâlet-i İzâfiyenin izâhı şudur ki:

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا

Âyetin mânâ-yı işârîsiyle: **Bir mâsumun Hakkı, bütün halk için dahi ibtal edilmez. Bir ferd dahi, umurun Selâmeti için fedâ edilmez. Cenab-ı**

Hakk'ın Nazar-ı Merhametinde Hak Haktır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Küçük, büyük için ibtal edilmez. Bir Cemaatin Selâmeti için, bir ferdin rızâsı bulunmadan Hayatı ve Hakkı fedâ edilmez. Hamiyet namına rızasıyla olsa, o başka mes'eledir.

Adâlet-i İzâfiye ise : Küllün Selâmeti için, cüz'ü feda eder. Cemaat için, ferdin Hakkını nazara almaz. Ehvenüşşer diye bir nevi Adâlet-i İzâfiyeyi yapmağa çalışır. Fakat Adâlet-i Mahzâ kabil-i tatbik ise, Adâlet-i İzâfiyeye gidilmez, gidilse zulümdür.

İşte İmam-ı Ali Radyallahü Anhü, Adâlet-i Mahzâyı Şeyheyn zamanındaki gibi kabil-i tatbiktir deyip, Hilâfet-i İslâmiyeyi o Esas üzerine bina ediyordu. Mukabilleri ve muârizları ise, "Kabil-i tatbik değil, çok müşkilâtı var." diye Adâlet-i İzâfiye üzerine ictihad etmişler. Tarihin gösterdiği sâir esbab ise, hakikî sebeb değiller, bahanelerdir.

Eğ er d e s e n : Hilâfet-i İslâmiye noktasında İmam-ı Ali'nin fevkalâde iktidarı, hârikulâde zekâsı ve yüksek liyakatıyla beraber seleflerine nisbeten muvaffakiyetsizliği nedendir?

El c e v a p : O Mübârek Zât, siyaset ve saltanattan ziyade, daha çok mühim başka Vazifelere lâıyk idi. Eğer tam muvaffakiyet-i siyasiye ve tamam saltanat olsaydı, "Şâh-ı Velâyet" Ünvan-ı Mânidarını bihakkın kazanamayacaktı. Halbuki zâhirî ve siyasî hilâfetin pek çok fevkinde mânevî bir Saltanat kazandı ve Üstad-ı Küll hükmüne geçti; hattâ Kıyâmete kadar Saltanat-ı Mânevîsi bâki kaldı.

Amma Hazret-i İmam-ı Ali'nin Vak'a-i Sıffin'de, Hazret-i Muaviye'nin taraftarlarıyla muharebesi ise, Hilâfet ve saltanatın muharebesidir. Yâni: Hazret-i İmam-ı Ali, Ahkâm-ı Dîni ve Hakaik-i İslâmiyeyi ve Âhireti Esas tutup, saltanatın bir kısım kanunlarını ve siyasetin merhametsiz muktaziyatlarını onlara fedâ ediyordu. Hazret-i Muaviye ve taraftarları ise; hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeyi, saltanat siyasetleriyle takviye etmek için Azîmeti bırakıp ruhsatı iltizam ettiler, siyaset âleminde kendilerini mecbur zannedib ruhsatı tercih ettiler, hatâyâ düştüler.

Amma Hazret-i Hasan ve Hüseyin'in Emevîlere karşı mücadeleleri ise, Din ile milliyet muharebesi idi. Yâni: Emevîler, Devlet-i İslâmiyeyi, Arab milliyeti üzerine istinad ettirip Râbıta-i İslâmiyeti, râbıta-i milliyetten geri bıraktıklarından, iki cihetle zarar verdiler:

Birisi : Milel-i sâireyi rencîde ederek tevhiş ettiler.

Diğ eri : Unsuriyet ve milliyet esasları, Adâleti ve Hakkı tâkib etmediğinden zulmeder. Adâlet üzerine gitmez. Çünkü: Unsuriyet-perver

bir hâkim, milletdaşını tercih eder, Adâlet edemez.

الْإِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ لَا فَرْقَ بَيْنَ عَبْدٍ حَبَشِيٍّ
وَسَيِّدٍ قُرَيْشِيٍّ إِذَا أَسْلَمَا

Fermân-ı Kat'îsiyle: **Râbîta-i Dîniye yerine râbîta-i milliye ikame edilmez; edilse Adâlet edilmez, Hakkanîyet gider.**

İşte Hazret-i Hüseyin Râbîta-i Dîniyeyi esas tutup, muhik olarak onlara karşı mücadele etmiş, tâ Makam-ı Şehadet-i ihraz etmiş.

E ğ e r d e n i l s e : Bu kadar haklı ve Hakikatlı olduğu halde, neden muvaffak olmadı? Hem neden Kader-i İlâhî ve Rahmet-i İlâhiye onların fecî bir âkibete uğramasına müsaade etmiş?

E l c e v a p : Hazret-i Hüseyin'in yakın taraftarları değil, fakat Cemaatine iltihak eden sair milletlerde, yaralanmış gurur-u milliyeleri cihetiyle, Arab milletine karşı bir fikr-i intikam bulunması Hazret-i Hüseyin ve taraftarlarının sâfi ve parlak mesleklerine hâlel verip, mağlûbiyetlerine sebep olmuş.

Amma Kader nokta-i nazarında fecî âkibetin Hikmeti ise: **Hasan ve Hüseyin ve onların Hanedanları ve Nesilleri, Mânevî bir Saltanata namzed idiler. Dünya saltanatı ile Mânevî Saltanatın cem'i gayet müşkildir. Onun için onları dünyadan küstürdü, dünyanın çirkin yüzünü gösterdi. Tâ, Kalben dünyaya karşı alâkaları kalmasın. Onların elleri muvakkat ve sûrî bir saltanattan çekildi; fakat parlak ve daimî bir Saltanat-ı Mâneviyeye tâyin edildiler; âdi vâliler yerine, evliya aktaflarına merci' oldular.**

Ü ç ü n c ü S u â l i n i z : "O Mübârek Zatların başına gelen o fecî gaddarâne muamelenin Hikmeti nedir?" diyorsunuz.

E l c e v a p : Sâbıkan beyan ettiğimiz gibi, Hazret-i Hüseyin'in muarızları olan Emevîler saltanatında, merhametsiz gadre sebebiyet verecek üç esas vardı:

Birisi: Merhametsiz siyasetin bir düsturu olan: "Hükûmetin selâmeti ve âsâyışın devamı için, eşhas feda edilir."

İkincisi: Onların saltanatı, unsuriyet ve milliyete istinad ettiği için, milliyetin gaddarâne bir düsturu olan: "Milletin selâmeti için herşey fedâ edilir."

Üçüncüsü: Emevîlerin Hâşimîlere karşı an'anesindeki rekabet damarı, yezid gibi bazılârdâ bulunduğu için, şefkatsiz bir gadre kabiliyet göstermişti.

Dördüncü bir sebep de: Hazret-i Hüseyin'in taraftarlarında bulunuyordu ki; Emevîlerin, Arab milliyetini esas tutup, sair milletlerin efradına "memâlik" tâbir ederek köle nazarıyla bakmaları ve gurur-u milliyelerini kırmaları yüzünden, milel-i sâire Hazret-i Hüseyin'in Cemaatine intikamkârâne ve müşevveş bir niyetle iltihak ettiklerinden, Emevîlerin asabiyet-i milliyelerine fazla dokunmuş, gayet gaddarâne ve merhametsizcesine meşhur fâciaya sebebiyet vermişlerdir.

Mezkûr dört esbab, zâhirîdir. Kader noktasından bakıldığı vakit; **Hazret-i Hüseyin ve Akrabasına o fâcia sebebiyle hâsıl olan Netâic-i Uhreviye ve Saltanat-ı Rûhaniye ve Terakkiyat-ı Mâneviye o kadar kıymetdardır ki, o fâcia ile çektikleri zahmet, gayet kolay ve ucuz düşer.** Nasılki bir nefer, bir saat işkence altında Şehid edilse; öyle bir mertebeyi bulur ki, on sene başkası çalışsa, ancak o mertebeyi bulur. Eğer o nefer Şehid olduktan sonra ona sorulabilse, "Az bir şey ile pek çok şeyler kazandım." diyecektir.

Dördüncü Suâlinizin Meâli: Âhîrzamanda Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm deccal'ı öldürdükten sonra, insanlar ekseriyetle Dîn-i Hakka girerler. Halbuki Rivayetlerde gelmiştir ki: **"Yeryüzünde Allah Allah diyenler bulundukça Kıyamet kopmaz."** Böyle umumiyetle Îmana geldikten sonra nasıl umumiyetle küfre giderler?

E l c e v a p : Hadîs-i Sahihte rivayet edilen: "Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm'ın geleceğini ve Şeriat-ı İslâmiye ile amel edeceğini, deccal'ı öldüreceğini" İmanı zaîf olanlar istib'ad ediyorlar. Onun Hakikatı izah edilse, hiç istib'ad yeri kalmaz. Şöyle ki:

O Hadîsin ve Süfyan ve Mehdî hakkındaki Hadîslerin ifade ettikleri mâna budur ki: Âhîrzamanda dinsizliğin iki cereyanı kuvvet bulacak:

Birisi: Nifak perdesi altında, Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) inkâr edecek süfyan namında müdhiş bir şahıs, ehl-i nifakın başına geçecek, Şeriat-ı İslâmiyenin tahribine çalışacaktır. Ona karşı Âl-i Beyt-i Nebvînin Silsile-i Nuranîsine bağlanan, Ehl-i Velâyet ve Ehl-i Kemâlin başına geçecek Âl-i Beytten Muhammed Mehdi isminde bir Zât-ı Nuranî, o Süfyan'ın Şahs-ı Mânevîsi olan cereyan-ı münafıkaneyi öldürüp dağıtacaktır.

İkinci cereyan ise: Tabiiyyun, maddiyyun felsefesinden tevellüd eden bir cereyan-ı nemrudane, gittikçe Âhîrzamanda felsefe-i maddiye vasıtasıyla

intişar ederek kuvvet bulup, Ulûhiyeti inkâr edecek bir dereceye gelir. Nasıl bir padişahı tanımayan ve ordudaki zâbitan ve efrad onun askerleri olduğunu kabûl etmeyen vahşî bir adam, herkese, her askere bir nevi padişahlık ve bir gûna hâkimiyet verir. Öyle de: **Allah'ı** inkâr eden o cereyan efradları, birer küçük nemrud hükmünde nefislerine birer Rububiyet verir. Ve onların başına geçen en büyükleri, ispartizma ve manyetizmanın hâdisatı nev'inden müdhiş hârikalara mazhar olan deccal ise; daha ileri gidip, cebbarâne sûrî hukûmetini bir nevi rububiyet tasavvur edib ulûhiyetini ilân eder. Bir sineğe mağlûb olan ve bir sineğin kanadını bile îcad edemeyen âciz bir insanın ulûhiyet dâva etmesi, ne derece ahmakçasına bir maskaralık olduğu malûmdur.

İşte böyle bir sırada, o cereyan pek kuvvetli görüldüğü bir zamanda, **Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm'ın Şahsiyet-i Mâneviyesinden ibaret olan hakikî İsevîlik dîni zuhur edecek, yâni Rahmet-i İlâhiyyenin Semasından nuzûl edecek; hâl-i hâzır Hristiyanlık dîni o Hakikata karşı tasaffi edecek, hurâfattan ve tahrifattan sıyrılacak, Hakaik-i İslâmiye ile birleşecek; mânen, Hristiyanlık bir nevi İslâmiyete inkılâb edecektir... Ve Kur'ana iktidâ ederek, o İsevîlik Şahs-ı Mânevîsi tâbi'; ve İslâmiyet, metbu' makamında kalacak; Dîn-i Hak, bu iltihak neticesinde azîm bir kuvvet bulacaktır. Dinsizlik cereyanına karşı ayrı ayrı iken mağlûb olan İsevîlik ve İslâmiyet; ittihad neticesinde, dinsizlik cereyanına galebe edib dağıtacak istidadında iken; Âlem-i Semâvatta cism-i beşerîsiyle bulunan Şahs-ı Îsâ Aleyhisselâm, o Dîn-i Hak cereyanının başına geçeceğini, bir Muhbir-i Sâdık, bir Kadir-i Külli Şey'in va'dine istinad ederek haber vermiştir. Mâdem haber vermiş, Haktır; mâdem Kadir-i Külli Şey' va'detmiş, elbette yapacaktır. Evet her vakit Semâvattan Melâikeleri yere gönderen ve bâzı vakitte insan sûretine vaz'eden (Hazret-i Cibrîl'in "Dihye" sûretine girmesi gibi) ve Ruhânîleri Âlem-i Ervahtan gönderip beşer sûretine temessül ettiren, hattâ ölmüş Evliyaların çoklarının Ervahlarını cesed-i misâliyle dünyaya gönderen bir Hakîm-i Zülcelâl, Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm'ı, Îsâ dînine aid en mühim bir hüsn-ü hâtimesi için, değil Semâ-i Dünyada cesediyle bulunan ve hayatta olan Hazret-i Îsâ, belki Âlem-i Âhiretin en uzak köşesine gitseydi ve hakikaten ölseydi, yine şöyle bir Netice-i Azîme için ona yeniden cesed giydirip dünyaya göndermek, o Hakîm'in Hikmetinden uzak değil.. belki onun Hikmeti öyle iktiza ettiği için va'detmiş ve va'dettiği için elbette gönderecek...**

Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm geldiği vakit, herkes Onun hakikî Îsâ olduğunu bilmek lâzım değildir. Onun mukarreb ve havassı, Nûr-u İman ile Onu tanır. Yoksa bedâhet derecesinde herkes Onu tanımayacaktır.

S u â l : Rivayetlerde gelmiş ki: "Deccal'ın bir yalancı cennet'i var; kendine tâbi' olanları ona atar. Hem yalancı bir cehennem'i var; tâbi' olmayanları ona atar. Hattâ o kendi merkebinin de bir kulağını cennet gibi, bir kulağını da cehennem gibi yapmış... Azamet-i bedeniyesi bu kadardır, şu kadardır..." diye târifat var?

E l c e v a p : Deccal'ın şahs-ı sûrîsi insan gibidir. Mağrur, fîravunlaşmış, **Allah'**ı unutmuş olduğundan; sûrî, cebbârâne olan hâkimiyetine, ulûhiyet namını vermiş bir şeytan-ı ahmaktır ve bir insan-ı dessastır. Fakat şahs-ı mânevîsi olan dinsizlik cereyan-ı azîmi, pek cesîmdir. Rivayetlerde deccal'a aid tavsifat-ı müdhîşe ona işaret eder. Bir vakit Japonya'nın başkumandanının resmi, bir ayağı Bahr-i Muhi'te, diğer ayağı on günlük mesafedeki Port Artür Kal'asında tasvir edilmiş. O küçük Japon Kumandanı'nın bu sûrette tasviriyle, ordusunun şahs-ı mânevîsi gösterilmiş.

Amma deccal'ın yalancı cennet'i ise, medeniyetin câzibedar lehviyatı ve fantaziyeleridir. Merkebi ise, şimendifer gibi bir vasıta'dır ki bir başında ateş ocağı bulunur, kendine tâbi' olmayanları bâzan ateşe atar. O merkebin bir kulağı, yâni diğer başı cennet gibi tefriş edilmiş, tâbi' olanları oraya oturtur. Zaten sefih ve gaddar medeniyetin mühim bir merkebi olan şimendifer, ehl-i sefâhet ve dünya için yalancı bir cennet getirir. Bîçâre Ehl-i Diyânet ve Ehl-i İslâm için medeniyet elinde cehennem zebânîsi gibi tehlike getirir, esaret ve sefalet altına atar.

İşte İsevîliğin Dîn-i Hakikîsi zuhûr ile ve İslâmiyete inkılâb etmesiyle, çendan Âlemde ekseriyet-i mutlakaya Nûrunu neşreder. Fakat yine Kıyamet kopmasına yakın tekrar bir dinsizlik cereyanı başgösterir, galebe eder ve **اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ** kaidesince, yeryüzünde "**Allah Allah**" diyecek

kalmayacak, yâni ehemmiyetli bir Cemaat, Küre-i Arz'da mühim bir mevkiye sahip olacak bir sûrette "**Allah Allah**" denilmeyecek demektir. Yoksa ekalliyette kalan veyahut mağlûb düşen Ehl-i Hak, Kıyamete kadar bâki kalacak; yalnız, Kıyametin kopacağı ânında, Kıyametin dehşetlerini görmemek için, bir Eser-i Rahmet olarak, Ehl-i İmanın Ruhları daha evvel kabzedilecek, Kıyamet kâfirlerin başına kopacaktır.

B e ş i n c i S u â l i n i z i n M e â l i : Kıyametin hâdisatından Ervâh-ı Bâkiye müteessir olacaklar mı?

E l c e v a p : Derecatlarına göre müteessir olacaklar. Melâikelerin Tecelliyat-ı Kahriyede kendilerine göre müteessir oldukları gibi müteessir olurlar. Nasılki bir insan, sıcak bir yerde iken, hariçte kar ve tipi içinde titreyenleri görse, Akıl ve Vicdan îtibariyle müteessir olur. Öyle

de: Zîşuur olan Ervâh-ı Bâkiye, Kâinatla alâkadar oldukları için, Kâinatın hâdisat-ı azîmesinden derecelerine göre müteessir olmalarını; ehl-i azâb ise elemkârâne.. Ehl-i Saâdet ise hayretkârâne, istiğrabkârâne, belki bir cihette istibşarkârâne teessüratları bulunmasını, İşârât-ı Kur'aniye gösteriyor. Zîra Kur'an-ı Hakîm, her zaman Kıyametin acâibini tehdid sûretinde zikrediyor. **"Göreceksiniz..."** diyor. Halbuki cism-i insanî ile onu görenler, Kıyamete yetişenlerdir. Demek, kabirde cesedleri çürüyen Ervahların da o Tehdid-i Kur'aniyeden hisseleri var.

Altıncı Suâlinizin Meâli: **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ** Bu

Âyetin; Âhirete, Cennet'e, Cehennem'e ve Ehillerine şumûlu var mı, yok mu?

E l c e v a b : Şu mes'ele, pek çok Ehl-i Tahkik ve Ehl-i Keşif ve Ehl-i Velâyetin medâr-ı bahsi olmuş. Şu mes'elede söz onlarındır. Hem de şu Âyetin çok genişliği ve çok merâtibi var. Ehl-i Tahkîkin bir kısım-ı ekseri demişler ki: Âlem-i Bekaya şumûlu yok. Diğer kısmı ise: Âni olarak onlar da az bir zamanda, bir nevi helâkete mazhar olurlar. O kadar az bir zamanda oluyor ki, fenaya gidip gelmiş hissetmeyecekler. Amma bâzı müfrit fikirli ehl-i keşfin hükmettikleri fenâ-yı mutlak ise, Hakikat değildir. Çünkü: **Zât-ı Akdes-i İlâhî, mâdem sermedî ve daimîdir; elbette Sıfâtı ve Esmâsı dahi sermedî ve daimîdirler. Mâdem Sıfâtı ve Esmâsı daimî ve sermedîdirler; elbette onların âyineleri ve cilveleri ve nakışları ve mazharları olan Âlem-i Bekadaki Bâkiyat ve Ehl-i Beka, fenâ-yı mutlaka bizzarure gidemez.**

Kur'an-ı Hakîm'in Feyzinden şimdilik iki nokta hâtıra gelmiş, icmâlen yazacağız:

Birincisi: Cenâb-ı Hak öyle bir Kadîr-i Mutlak'tır ki; adem ve Vücut, Kudretine ve İradesine nisbeten iki menzil gibi, gayet kolay bir sûrette oraya gönderir ve getirir. İsterse bir günde, isterse bir anda oradan çevirir. Hem adem-i mutlak zaten yoktur, çünkü bir İlmi Muhît var. Hem Daire-i İlmi İlahinin harici yok ki, birşey ona atılsın. Daire-i İlim içinde bulunan adem ise, adem-i haricîdir ve vücut-u ilmîye perde olmuş bir unvandır. Hattâ bu mevcudat-ı ilmiyeye bâzı Ehl-i Tahkik "Âyân-ı Sâbite" tâbir etmişler. Öyle ise fenâyâ gitmek, muvakkaten haricî libasını çıkarıp, Vücut-u Manevîye ve İlmiye girmektir. Yâni hâlik ve fâni olanlar; vücut-u haricîyi bırakıp, mahiyetleri bir Vücut-u Mânevî giyer, Daire-i Kudretten çıkıp Daire-i İlme girer.

İkincisi: Çok Sözlerde îzah ettiğimiz gibi: **Herşey, mânâ-yı ismiyle**

ve kendine bakan vecihte hiçtir. Kendi zâtında müstakil ve bizâtihi sâbit bir vücudu yok. Ve yalnız kendi başıyla kaim bir Hakikatı yok. Fakat Cenâb-ı Hakk'a bakan vecihte ise, yâni Mânâ-yı Harfiyle olsa; hiç değil. Çünkü onda cilvesi görünen Esmâ-i Bâkiye var. Mâdûm değil; çünkü sermedî bir vücudun gölgesini taşıyor. Hakikatı vardır, sâbittir, hem yüksektir. Çünkü, mazhar olduğu bâkî bir İsm'in sâbit bir nevi gölgesidir.

Hem **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ** insanın elini mâsivadan kesmek için bir

Kılınçtır ki; o da Cenâb-ı Hakk'ın hesabına olmayan fânî dünyada, fânî şeylere karşı alâkaları kesmek için, hükmü, dünyadaki fâniyata bakar. Demek Allah hesabına olsa, Mânâ-yı Harfiyle olsa, Livechillâh

olsa; masivâyâ girmez ki **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ** Kılınıyla başı kesilsin.

E l h â s ı l : Eğer Allah için olsa, Allah'ı bulsa; gayr kalmaz ki, başı kesilsin. Eğer Allah'ı bulmazsa ve hesabıyla bakmazsa, herşey gayrdır. **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ** Kılınıcı istimal etmeli, perdeyi yırtmalı, tâ Onu bulmalı!..

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Onaltıncı Mektub

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا ۖ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Şu Mektub فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْنًا Sırrına mazhar olmuş, şiddetli

yazılmamış.

Çoklar tarafından sarihan ve mânen gelen bir suâle cevabdır.

[Şu cevabı vermek benim için hoş değil, arzu etmiyorum. Her şey'imi, Cenab-ı Hâkk'ın tevekkülüne bağlamıştım. Fakat ben kendi hâlimde ve Âlemimde rahat bırakılmadığım ve yüzümü dünyaya çevirdikleri için, Yeni Said değil, bilmeceburiye Eski Said lisaniyle, şahsım için değil, belki dostlarımı ve Sözlerimi ehl-i dünyanın evham ve eziyetinden kurtarmak için; Hakikat-ı Hâli hem dostlarıma, hem ehl-i dünyaya ve ehl-i hükme beyan etmek için "Beş Nokta"yı beyan ediyorum.]

BİRİNCİ NOKTA : Denilmiş: "Ne için siyasetten çekildin? Hiç yanaşmıyorsun?

E l c e v a b : Dokuz-on sene evveldeki Eski Said, bir miktar siyasete girdi. Belki siyaset vasıtasıyla Dîne ve İlme Hizmet edeceğim diye beyhude yoruldu.. ve gördü ki; o yol meşkûk ve müşkilâtlı ve bana nisbeten

fuzuliyâne, hem en lüzumlu Hizmete mâni ve hatarlı bir yoldur. Çoğu yalancılık ve bilmeyerek ecnebi parmağına âlet olmak ihtimali var. Hem siyasete giren, ya muvâfık olur veya muhalif olur. Eğer muvâfık olsa; mâdem memur ve meb'us değilim, o halde siyasetçilik bana fuzulî ve mâlâyani bir şeydir. Bana ihtiyaç yok ki, beyhude karışayım. Eğer muhalif siyasete girsem, ya fikirle veya kuvvetle karışacağım. Eğer fikirle olsa, bana ihtiyaç yok. Çünkü mesâil tavazzuh etmiş, herkes benim gibi bilir. Beyhude çene çalmak mânasızdır. Eğer kuvvet ile ve hâdisе çıkarmak ile muhalefet etsem, husûlî meşkûk bir maksad için binler günaha girmek ihtimali var. Birinin yüzünden çoklar belâyâ düşer. Hem on ihtimalden bir-iki ihtimale binaen günahlara girmek, mâsumları günaha atmak; Vicdanım kabûl etmiyor diye Eski Said, sigara ile beraber gazeteleri ve siyaseti ve sohbet-i dünyeviye-i siyasiyeyi terketti. Buna kat'î şâhid, o vakitten beri sekiz senedir birtek gazete ne okudum ve ne dinledim. Okuduğumu ve dinlediğimi, biri çıksın söylesin. Halbuki sekiz sene evvel, günde belki sekiz gazete Eski Said okuyordu. Hem beş senedir bütün dikkat ile benim hâlîme nezaret ediliyor. Siyasetvârî bir tereşşuh gören söylesin. Halbuki

benim gibi asabî ve **إِنَّمَا الْحِيلَةُ فِي تَرْكِ الْحِيلِ** düsturıyla, en büyük

hîleyi hîlesizlikte bulan pervasız, alâkasız bir insanın, değil sekiz sene, sekiz gün bir fikri gizli kalmaz. Siyasete iştihası ve arzusu olsaydı; tedkikata, taharriyata lüzum bırakmayarak top güllesi gibi sadâ verecekti.

İ K İ N C İ N O K T A : Yeni Said ne için bu kadar şiddetle siyasetten tecennüb ediyor?

E l c e v a b : Milyarlar seneden ziyade olan hayat-ı ebediyeye çalışmasını ve kazanmasını; meşkûk bir-iki sene hayat-ı dünyeviye lüzumsuz, fuzulî bir surette karışma ile fedâ etmemek için.. hem en mühim, en lüzumlu, en saf ve en hakikatlı olan Hizmet-i İman ve Kur'an için şiddetle siyasetten kaçıyor. Çünkü diyor: "Ben ihtiyar oluyorum.. bundan sonra kaç sene yaşayacağımı bilmiyorum. Öyle ise bana en mühim iş, Hayat-ı Ebediyeye çalışmak lâzım geliyor. Hayat-ı Ebediyeyi kazanmakta en birinci vasıta ve Saâdet-i Ebediyenin anahtarı İmandır; ona çalışmak lâzım geliyor. Fakat İlim îtibariyle insanlara dahi bir menfaat dokundurmak için Şer'an Hizmete mükellef olduğumdan, Hizmet etmek isterim. Lâkin o Hizmet, ya hayat-ı içtimaiye ve dünyeviye aîd olacak; o ise elimden gelmez. Hem fırtınalı bir zamanda sağlam Hizmet edilmez. Onun için o ciheti bırakıp, en mühim, en lüzumlu, en selâmetli

olan İmana Hizmet cihetini tercih ettim. Kendi nefsimde kazandığım Hakaik-i İmâniyeyi ve nefsimde tecrübe ettiğim Mânevî İlâçları, sâir insanların eline geçmek için o kapıyı açık bırakıyorum. Belki Cenâb-ı Hak bu Hizmeti kabûl eder ve eski günahıma keffaret yapar. Bu Hizmete karşı şeytan-ı racîmden başka hiç kimsenin, -Mü'min olsun kâfir olsun, Sıddîk olsun zındık olsun- karşı gelmeye hakkı yoktur. **Çünkü imansızlık başka şeylere benzemiyor. Zulümde, fıkta, kebâirde birer menhus lezzet-i şeytaniye bulunabilir. Fakat imansızlıkta hiçbir cihet-i lezzet yok. Elem içinde elemdir, zulmet içinde zulmettir, azâb içinde azabdır.**

İşte böyle hadsiz bir Hayat-ı Ebediyeye çalışmayı ve İman gibi Kudsî bir Nûra Hizmeti bırakmak, ihtiyarlık zamanında lüzumsuz tehlikeli siyaset oyuncaklarına atılmak; benim gibi alâkasız ve yalnız ve eski günahlarına keffaret aramağa mecbur bir adamda ne kadar hilâf-ı akıldır, ne kadar hilâf-ı hikmettir, ne derece bir divaneliktir, divaneler de anlayabilirler.

Amma “Kur'an ve İmanın Hizmeti ne için beni men'ediyor?” dersin; ben de derim ki: **Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniye birer Elmas hükmünde olduğu halde, siyaset ile âlûde olsa idim; elimdeki o Elmaslar iğfal olunabilen avam tarafından, "Acaba taraftar kazanmak için bir propaganda-i siyaset değil mi?" diye düşünürler. O Elmaslara, âdi şişeler nazarıyla bakabilirler.** O halde ben o siyasete temas etmekle, o Elmaslara zulmederim ve kıymetlerini tenzil etmek hükmüne geçer. İşte ey ehl-i dünya! Neden benim ile uğraşıyorsunuz? Beni kendi hâlimde bırakmıyorsunuz?

Eğer Derseniz: Şeyhler bâzan işimize karışıyorlar. Sana da bâzan Şeyh derler.

Ben de derim: **Hey efendiler! Ben Şeyh değilim.. ben Hocayım.** Buna delil: Dört senedir buradayım; bir tek adama Tarîkat verseydim, şübheye hakkınız olurdu. Belki yanıma gelen herkese demişim: İman lâzım, İslâmiyet lâzım; Tarîkat zamanı değil.

Eğer dersiniz: Sana Said-i Kürdî derler. Belki sende unsuriyet-perverlik fikri var; o işimize gelmiyor.

Ben de derim: Hey efendiler! Eski Said ve Yeni Said'in yazdıkları meydanda. Şâhid gösteriyorum ki:

Ben **الْإِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصْبِيَّةُ الْجَاهِلِيَّةُ** Ferman-ı Kat'îsiyle, eski zamandan beri menfî milliyet ve unsuriyet-perverliğe, Avrupa'nın bir nevi firenk

illeti olduğundan, bir zehr-i katil nazarıyla bakmışım. Ve Avrupa, o firenk illetini İslâm içine atmış; tâ tefrika versin, parçalasın, yutmasına hazır olsun diye düşünür. O firenk illetine karşı eskiden beri tedaviye çalıştığımı, Talebelerim ve bana temas edenler biliyorlar. Mâdem böyledir; hey efendiler!. Herbir hâdiseyi bahane tutup, bana sıkıntı vermiye sebep nedir acaba? Şarkta bir nefer hatâ etse, garbda bir nefere askerlik münasebetiyle zahmet ve ceza vermek.. veya İstanbul'da bir esnafın cinayetiyle, Bağdad'da bir dükkâncıyı esnafılık münasebetiyle mahkûm etmek nev'inden, her hâdis-i dünyeviyede bana sıkıntı vermek, hangi usûl iledir? Hangi Vicdan hükmeder? Hangi maslahat iktiza eder?

Ü Ç Ü N C Ü N O K T A : Hâlimi, istirahatimi düşünen ve her musîbete karşı sabr ile sükûtumu istiğrab eden dostlarımın şöyle bir suâlleri var ki: "Sana gelen zahmetlere, sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun? Halbuki eskiden çok Hiddetli ve İzzetli idin, ednâ bir tahkire tahammül edemezdin?"

E l c e v a b : İki küçük hâdiseyi ve hikâyeyi dinleyiniz, cevabını alınız:

B i r i n c i H i k â y e : İki sene evvel benim hakkımda bir müdür sebebsiz, gıyabımda tezyîfkârâne, hakaretli sözler söylemişti. Sonra bana söylediler. Bir saat kadar Eski Said damarıyla müteessir oldum. Sonra Cenâb-ı Hakk'ın Rahmetiyle şöyle bir Hakikat Kalbe geldi, sıkıntıyı izale edib o adamı da bana Helâl ettirdi. O Hakikat şudur:

Nefsime dedim: **Eğer onun tahkiri ve beyan ettiği kusurlar, şahsıma ve nefsim aid ise; Allah ondan râzı olsun ki, benim nefsimin ayıplarını söyler. Eğer doğru söylemiş ise, beni nefsimin terbiyesine sevkeder ve gururdan beni kurtarmaya yardımdır. Eğer yalan söylemiş ise, beni riyadan ve riyanın esas olan şöhet-i kâzibeden kurtarmaya yardımdır.** Evet ben nefsim ile musalâha etmemişim. Çünkü terbiye etmemişim. Benim boynumda veya koyumda bir akreb bulunduğunu biri söylese veya gösterse; ondan darılmak değil, belki memnun olmak lâzım gelir. Eğer o adamın tahkiratı, benim İmana ve Kur'ana Hizmetkârlığım sıfatıma aid ise, o bana aid değil. O adamı, beni istihdam eden Sâhib-i Kur'ana havale ediyorum. O Azîz'dir, Hakîm'dir. Eğer sırf beni sövmek, tahkir etmek, çürütmek nev'inden ise; o da bana aid değil. Ben menfî ve esir ve garib ve elim bağlı olduğundan, haysiyetimi kendi elimle düzeltmeye çalışmak bana düşmez. Belki misafir olduğum ve bana nezaret eden şu köye, sonra kazaya, sonra vilâyete hükmedenlere âiddir. Bir insanın elindeki esîrini tahkir etmek, sâhibine aiddir; o müdafaa eder. Mâdem

Hakikat budur, Kalbim istirahat etti.

وَأَقْوَضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ dedim. O vâkıyı olmamış

gibi saydım, unuttum. Fakat maatteessüf sonra anlaşıldı ki, **Kur'an onu Helâl etmemiş...**

İkinci Hikâye : Şu senede işittim ki, bir hâdisе olmuş. O hâdisenin vukuundan sonra yalnız içmâlen vukuunu işittiğim halde, o vâkıa ile ciddî alâkadar imişim gibi bir muamele gördüm. Zaten muhabere etmiyordum; etsem de pek nâdir olarak bir Mes'ele-i İmaniyeyi bir dostuma yazardım. Hattâ dört senede Kardeşime birtek Mektub yazdım. Ve ihtilâtan hem ben kendimi men'ediyordum, hem de ehl-i dünya beni men'ediyordu. Yalnız bir-iki ahbab ile, haftada bir defa görüşebiliyordum. Köye gelen misafirler ise; ayda bir-ikisi, bâzı bir-iki dakika bir Mes'ele-i Âhirete dâir benimle görüşüyordu. Bu gurbet hâlimde; garib, yalnız, kimsesiz, nafaka için çalışmaya benim gibilere muvâfık olmayan bir köyde, her şeyden herkesten men'edildim. Hattâ dört sene evvel, harap olmuş bir Câmiyi tâmir ettirdim. Memleketimde İmamlık ve Vâizlik vesikam elimde olduğundan, o Câmide dört senedir (Allah kabûl etsin) İmamlık ettiğim halde, şu mübârek geçen Ramazanda Mescide gidemedim. Bâzan yalnız Namazımı kıldım. Cemâatle kılınan Namazın yirmibeş Sevabından ve Hayrından mahrum kaldım.

İşte başıma gelen bu iki hâdiseye karşı, aynen iki sene evvel, o memurun bana karşı muamelesine gösterdiğim sabır ve tahammülü gösterdim. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** devam da ettireceğim. Şöyle de düşünüyorum ve diyorum

ki: Eğer ehl-i dünya tarafından başıma gelen şu eziyet, şu sıkıntı, şu tazyik; ayıblı ve kusurlu nefsim için ise, helâl ediyorum. Benim nefsim belki bununla ıslâh-ı hâl eder; hem ona Keffaret-üz-Zünûb olur. Dünya misafirhanesinin safâsını çok gördüm; azıcık cefasını görsem, yine şükrederim. Eğer İmana ve Kur'ana Hizmetkârlığım cihetiyle ehl-i dünya beni tazyik ediyorsa, onun müdafaası bana aid değil, Onu Aziz-i Cebbâr'a havale ediyorum. Eğer asılsız ve riyaya sebeb ve İhlâsı kıracak bir şöhret-i kâzibeyi kırmak için teveccüh-ü âmmeyi hakkımda bozmak murad ise, onlara Rahmet. Çünkü teveccüh-ü âmmeye mazhar olmak ve halkların nazarında şöhret kazanmak, benim gibi adamlara zarardır zannederim. **Benim ile temas edenler beni bilirler ki; şahsıma karşı hürmet istemiyorum, belki nefret ediyorum.** Hattâ kıymetdar mühim bir dostumu, fazla hürmeti için belki elli defa tekdir etmişim. Eğer beni çürütmek ve efkâr-ı âmmeden düşürmek, iskat ettirmekten muradları, tercümanlık ettiğim Hakaik-i İmaniyе ve Kur'aniyeye aid ise; beyhûdedir.

Zîra Kur'an Yıldızlarına perde çekilmez. "Gözünü kapayan yalnız kendi görmez, başkasına gece yapamaz."

D Ö R D Ü N C Ü N O K T A : Evhamlı birkaç suâlin cevabıdır:

B i r i n c i s i : Ehl-i dünya bana der: "Ne ile yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Memleketimizde tenbelce oturanları ve başkasının sa'yi ile geçinenleri istemiyoruz."

E l c e v a b : Ben İktisad ve Bereketle yaşıyorum. Rezzâkımdan başka kimsenin minnetini almıyorum ve almamağa da karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz. Şu mes'elenin îzahını hiç arzu etmiyordum. Belki bir gururu ve bir enaniyeti ihsas eder fikriyle, beyan etmek bana pek nâhoştur. Fakat, mâdem ehl-i dünya evhamlı bir sûrette soruyorlar; ben de derim ki: Küçüklüğümden beri halkların malını kabûl etmemek -velev Zekât dahi olsa- hem maaşı kabûl etmemek -yalnız bir-iki sene Dâr-ül-Hikmet-il-İslâmiye'de dostlarımın icbarıyla kabûl etmeye mecbur oldum ve o parayı da mânen millete iade ettik.- hem maîşet-i dünyeviye için minnet altına girmemek, bütün ömrümde bir düstur-u hayatımdır. Ehl-i memleketim ve başka yerlerde beni tanıyanlar bunu biliyorlar. Bu beş seneki nefyimde, çok dostlar bana hediyelerini kabûl ettirmek için çok çalıştılar, kabûl etmedim. "Öyle ise nasıl idare edersin?" denilse, derim: **Bereket ve İkrâm-ı İlâhî ile yaşıyorum. Nefsim çendan her hakarete, her ihanete müstehak ise de; fakat Kur'an Hizmetinin Kerâmeti olarak, Erzak hususunda İkrâm-ı**

İlâhî olan Bereketle mazhar oluyorum. **وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ** Sırrıyla,

Cenâb-ı Hakk'ın bana ettiği İhsânâtı yâdedib, bir Şükr-ü Mânevî nev'inde birkaç nümunesini söyleyeceğim. Bir Şükr-ü Manevî olmakla beraber, korkuyorum ki, bir riya ve gururu ihsas ederek o mübârek Bereket kesilsin. Çünkü müftehirâne gizli Bereketi izhar etmek, kesilmesine sebep olur. Fakat ne çare, söylemeye mecbur oldum.

İ ş t e B i r i s i : Şu altı aydır otuzaltı ekmekten ibaret bir kile buğday bana kâfi geldi. Daha var, bitmemiş. Ne mikdar kifayet (**Hâşiye**) edecek, bilmiyorum.

İ k i n c i s i : Şu mübarek Ramazanda, yalnız iki haneden bana yemek geldi, ikisi de beni hasta etti. Anladım ki, başkasının yemeğini yemekten

(**Hâşiye**): Bir sene devam etti.

memnû'um. Mütebâkisi, bütün Ramazanda benim idareme bakan mübarek bir hânenin ve sâdık bir arkadaşım olan o hane sahibi Abdullah Çavuş'un ihbarı ve şehadetiyle; üç ekmek, bir kıyye (kilo demek) pirinç bana kâfi gelmiştir. Hattâ o pirinç, onbeş gün Ramazandan sonra bitmiştir.

Ü ç ü n c ü s ü : Dağda, üç ay bana ve misafirlerime bir kıyye tereyağı, -hergün ekmekle beraber yemek şartıyla- kâfi geldi. Hattâ Süleyman isminde mübarek bir misafirim vardı. Benim ekmeğim de ve onun ekmeği de bitiyordu. Çarşamba günü idi; dedim ona: Git ekmek getir. İki saat, her tarafımızda kimse yok ki, oradan ekmek alınsın. "Cum'a gecesi senin yanında bu dağda beraber Duâ etmek arzu ediyorum." dedi. Ben de dedim: **تَوَكَّلْنَا عَلَى اللَّهِ**, kal. Sonra hiç münasebeti olmadığı halde ve bir

bahane yokken, ikimiz yürüye yürüye bir dağın tepesine çıktık. İbrikte bir parça su vardı. Bir parça şeker ile çayımız vardı. Dedim: "Kardeşim, bir parça çay yap." O ona başladı, ben de derin bir dereye bakar bir katran ağacı altında oturdum. Müteessifane şöyle düşündüm ki: Küflenmiş bir parça ekmeğimiz var; bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün nasıl yapacağız ve bu sâfi-kalb adama ne diyeceğim? diye düşünmede iken, birden bire başım çevrilir gibi başımı çevirdim; gördüm ki: Koca bir ekmek, katran ağacının üstünde, dalları içinde bize bakıyor. Dedim: "Süleyman müjde! Cenâb-ı Hak bize Rızık verdi." O ekmeği aldık; bakıyoruz ki, kuşlar ve hayvanat-ı vahşiye hiçbirisi ilişmemiş... Yirmi-otuz gündür hiç bir insan o tepeye çıkmamıştı. O ekmek, ikimize iki gün kâfi geldi. Biz yerken, bitmek üzere iken, dört sene Sâdık bir Sıddıkım olan müstakîm Süleyman, ekmekle aşağıdan çıkageldi.

D ö r d ü n c ü s ü : Şu üstümdeki sakoyu, yedi sene evvel, eski olarak almıştım. Beş senedir elbise, çamaşır, pabuç, çorap için dört buçuk lira ile idare ettim. Bereket-i İktisad ve Rahmet-i İlâhiye bana kâfi geldi.

İşte şu nûmuneler gibi çok şeyler var ve Bereket-i İlâhiyenin çok cihetleri var. Bu köy halkı çoğunu bilirler. Fakat sakın bunları fahr için zikrediyorum zannetmeyiniz, belki mecbur oldum. Hem benim için iyiliğe bir medâr olduğunu düşünmeyiniz. **Bu Bereketler, ya yanıma gelen hâlis dostlarıma İhsandır; veya Hizmet-i Kur'aniyeye bir İkramdır; veya İktisadın bereketli bir menfaatıdır; veyahut:**

يَا رَحِيم يَا رَحِيم ile zikreden ve yanımda bulunan dört kedinin Rızıklarıdır ki, Bereket sûretinde gelir, ben de ondan istifade ederim.

Evet hazin mırırmırlarını dikkatle dinlesen, **يَا رَحِيم يَا رَحِيم** çektiklerini anlarsın. Kedi bahsi geldi, tavuğu hâtıra getirdi. Bir tavuğum var. Şu kışta, yumurta

makinesi gibi pek az fâsıla ile her gün Rahmet Hazinesinden bana bir yumurta getiriyordu. Hem bir gün iki yumurta getirdi; ben de hayrette kaldım. Dostlarımdan sordum: "Böyle olur mu?" dedim. Dediler: "Belki bir İhsân-ı İlâhîdir." Hem şu tavuğun yazın çıkardığı küçük bir yavrusu vardı. Ramazan-ı Şerîfin başında yumurtaya başladı, tâ kırk gün devam etti. Hem küçük, hem kışta, hem Ramazanda, bu mübarek hâli bir İkrâm-ı Rabbânî olduğuna, ne benim ve ne de bana Hizmet edenlerin şübhemiz kalmadı. Hem ne vakit annesi kesti; hemen o başladı.. beni yumurtasız bırakmadı.

İkinci Vehimli Suâl: Ehl-i dünya diyorlar ki: Sana nasıl emniyet edeceğiz ki, sen dünyamıza karışmayacaksın? Seni serbest bıraksak, belki dünyamıza karışsın. Hem nasıl bileceğiz ki, sen kurnazlık yapmıyorsun? Kendini târik-i dünya gösterip halkın malını zâhiren almaz, gizli alır bir kurnazlık olmadığını nasıl bileceğiz?

E l c e v a p : Yirmi sene evvelki Dîvan-ı Harb-i Örfî'de ve hürriyet'ten daha evvel zamanda çoklara mâlûm hal ve vaziyetim ve "İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi" nâmında o zaman Divan-ı Harb'deki müdafaatım kat'î gösterir ki, değil kurnazlık belki edna bir hileye tenezzül etmez bir tarzda hayat geçirmişim. Eğer hile olsaydı, bu beş sene zarfında sizlere temellukkârâne bir müracaat edilecekti. Hileli adam kendini sevdirebilir, kendini çekmez; iğfal ve aldatmaya daima çalışır. Halbuki bana karşı en mühim hücumlara ve tenkidlere mukabil tezellüle tenezzül etmedim. **تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ** deyip, ehl-i dünyaya arkamı çevirdim. **Hem de**

Âhireti bilen ve dünyanın Hakikatını keşfeden; Akli varsa pişman olmaz, yeniden dünyaya dönüp uğraşmaz. Elli seneden sonra, alâkasız, tek başıyla bir adam; Hayat-ı Ebediyesini dünyanın bir-iki sene gevezeliğine, şarlatanlığına feda etmez.. feda etse, kurnaz olmaz, belki ebleh bir dîvane olur. Ebleh bir dîvânenin elinden ne gelir ki, onun ile uğraşsın. Amma zâhiren târik-i dünya, bâtınen tâlib-i dünya şübhesi ise,

وَمَا أُبْرِيءُ نَفْسِي إِنْ النَّفْسَ لَا مَارَةً بِالسَّوءِ

Sırrınca: "Ben nefsimi tebrie etmiyorum.. nefsim her fenâlığı ister. Fakat şu fânî dünyada, şu muvakkat misafirhânedede, ihtiyarlık zamanında, kısa bir ömürde, az bir lezzet için; ebedî, daimî hayatını ve Saâdet-i Ebediyesini berbad etmek, Ehl-i Aklın kârı değil. Ehl-i Aklın ve Zîsuurun kârı olmadığından, nefsi emmârem ister istemez Akla tâbi olmuştur.

Üçüncü Vehimli Suâl: Ehl-i dünya diyorlar ki: Sen bizi sever misin? Beğeniyor musun? Eğer seversen, neden bize küsüp karışmıyorsun?

Eğer beğenmiyorsan bize muâırzsın; biz muâırzlarımızı ezeriz?

E l c e v a b : Ben değil sizi, belki dünyanızı sevseydim, dünyadan çekilmezdim. Ne sizi ve ne de dünyanızı beğenmiyorum. Fakat karışmıyorum. Çünkü: **ben başka maksaddayım; başka noktalar benim Kalbimi doldurmuş, başka şeyleri düşünmeye Kalbimde yer bırakmamış. Sizin vazifeniz ele bakmaktır, Kalbe bakmak değil!** Çünkü: idarenizi, âsâyişinizi istiyorsunuz. El karışmadığı vakit, ne hakkınız var ki, hiç lâyük olmadığınız halde "Kalb de bizi sevsin" demeye... Kalbe karışsanız.. Evet, **ben nasıl bu kış içinde baharı temenni ediyorum ve arzu ediyorum; fakat irade edemiyorum, getirmeye teşebbüs edemiyorum. Öyle de: Hâl-i Âlemin Salâhını temenni ediyorum, Duâ ediyorum ve ehl-i dünyanın ıslâhını arzu ediyorum; fakat irade edemiyorum, çünkü elimden gelmiyor. Bilfiil teşebbüs edemiyorum; çünkü ne Vazifemdir, ne de iktidarım var...**

D ö r d ü n c ü Ş ü b h e l i S u â l : Ehl-i dünya diyorlar ki: O kadar belâlar gördük ki, kimseye emniyetimiz kalmadı. Sana nasıl emîn olabiliriz ki; fırsat senin eline geçse, arzu ettiğin gibi karışmazsın?

E l c e v a b : Evvelki noktalar size emniyet vermekle beraber.. memleketimde, Talebe ve akrabam içinde, beni dinleyenlerin ortasında, heyecanlı hâdiseler içinde dünyanıza karışmadığım halde; diyar-ı gurbette ve yalnız, tek başıyla, garib, zaif, âciz, bütün kuvvetiyle Âhirete müteveccih, ihtilâtan, muhabereden kesilmiş, İman ve Âhiret münasebetiyle uzaktan uzağa yalnız bâzı Ehl-i Âhireti dost bulan ve başka herkese yabanî ve herkes de ona yabanî nazarıyla bakan bir insan; semeresiz tehlikeli dünyanıza karışsa, muzaaf bir dîvane olmak gerektir...

B E Ş İ N C İ N O K T A : Beş küçük mes'eleye dâirdir:

B i r i n c i s i : Ehl-i dünya bana diyorlar ki: Bizim usûl-ü medeniyetimizi, tarz-ı hayatımızı ve sûret-i telebbüsümüzü ne için sen kendine tatbik etmiyorsun? Demek bize muâırzsın?

B e n d e d e r i m : Hey Efendiler! Ne hak ile bana usûl-ü medeniyetinizi teklif ediyorsunuz? Halbuki siz, beni hukuk-u medeniyetten iskat etmiş gibi, haksız olarak beş sene bir köyde muhabereden ve ihtilâtan memnu' bir tarzda ikamet ettirdiniz. Her menfiyi şehirlerde dost ve akrabasıyla beraber bıraktınız ve sonra vesika verdiğiniz halde, sebebsiz beni tecrid edib - bir-iki tane müstesna - hiçbir hemşehri ile görüştürmediniz. Demek beni efrâd-ı milletten ve raiyetten saymıyorsunuz.

Nasıl kanun-u medeniyetinizin bana tatbikini teklif ediyorsunuz? Dünyayı bana zindan ettiniz. Zindanda olan bir adama böyle şeyler teklif edilmez. **Siz bana dünya kapısını kapadınız; ben de Âhiret kapısını çaldım; Rahmet-i İlâhiye açtı. Âhiret kapısında bulunan bir adama, dünyanın karmakarışık usûl ve âdâtı ona nasıl teklif edilir?** Ne vakit beni serbest bırakıp memleketime iâde edib Hukukumu verdiniz, o vakit usulünüzün tatbikini isteyebilirsiniz.

İ k i n c i M e s ' e l e : Ehl-i dünya diyorlar ki: Bize Ahkâm-ı Dîniyeyi ve Hakaik-i İslâmiyeyi tâlim edecek resmî bir dairemiz var. Sen ne salâhiyetle Neşriyat-ı Dîniye yapıyorsun? Sen mâdem nefye mahkûmsun, bu işlere karışmaya hakkın yok.

E l c e v a b : Hak ve Hakikat inhisar altına alınmaz! İman ve Kur'an nasıl inhisar altına alınabilir? Siz dünyanızın usûlünü, kanununu inhisar altına alabilirsiniz. Fakat Hakaik-i İmaniye ve Esâsât-ı Kur'aniye, resmî bir şekilde ve ücret mukabilinde dünya muamelâtı sûretine sokulmaz; belki bir Mevhibe-i İlâhiye olan o Esrar, hâlis bir Niyet ile ve dünyadan ve huzûzât-ı nefsâniyeden tecerrüd etmek vesilesiyle o Feyizler gelebilir. Hem de sizin o resmî dâireniz dahi, memlekette iken beni Vâiz kabûl etti, tâyin etti. Ben o Vâizliği kabûl ettim, fakat maaşını terkettim. Elimde vesikam var. Vâizlik, İmamlık vesikasıyla her yerde amel edebilirim; çünkü benim nefyim haksız olmuştur. Hem menfiler mâdem iâde edildi, eski vesikalarımın hükmü bâkidir.

S â n i y e n : Yazdığım Hakaik-i İmaniye doğruyanı doğrudan doğruya nefsimi hitab etmişim. Herkesi dâvet etmiyorum. Belki Ruhları muhtaç ve Kalbleri yaralı olanlar, o Edviye-i Kur'aniyeyi arayıp buluyorlar. Yalnız medâr-ı maîşetim için, yeni huruf çıkmadan evvel, Hâşre dair bir Risalemi tab'ettirdim. Bunu da, bana karşı insafsız eski vâli, o Risaleyi tedkik edip, tenkid edecek bir cihet bulamadığı için ilişemedi.

Ü ç ü n c ü M e s ' e l e : Benim bâzı dostlarım, ehl-i dünya bana şübheli baktıkları için, ehl-i dünyaya hoş görünmek için, benden zâhiren teberri ediyorlar, belki tenkid ediyorlar. Halbuki kurnaz ehl-i dünya, bunların teberrisini ve bana karşı içtinablarını, o ehl-i dünyaya Sadâkate değil, belki bir nevi riyaya, vicdansızlığa hamledip, o dostlarıma karşı fena nazarla bakıyorlar.

Ben de derim: Ey Âhiret dostlarım! Benim Kur'ana Hizmetkâr-lığımdan teberri edip kaçmayınız. Çünkü **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** benden size zarar gelmez. Eğer faraza musîbet gelse veya bana zulmedilse, siz benden teberri ile kurtulamazsınız.. o hal ile, musîbete ve tokata daha ziyade istihkak kesbedersiniz. Hem ne var ki, evhama düşüyorsunuz?..

Dördüncü Mes'e le : Şu nefîy zamanımda görüyorum ki: Hodfûrûş ve siyaset bataklığına düşmüş bâzı insanlar, bana tarafgirâne, rakîbâne bir nazarla bakıyorlar. Güya ben de onlar gibi dünya cereyanlarıyla alâkadarım.

Hey efendiler! Ben İmanın cereyanındayım. Karşımda imansızlık cereyanı var. Başka cereyanlarla alâkam yok. O adamlardan ücret mukabilinde iş görenler, belki kendini bir derece mâzur görüyor. Fakat ücretsiz, hamiyet namına bana karşı tarafgirâne, rakîbane vaziyet almak ve ilişmek ve eziyet etmek; gayet fenâ bir hatâdır. Çünkü: Sâbıkan isbat edildiği gibi, siyaset-i dünya ile hiç alakadar değilim; **yalnız bütün vaktimi ve hayatımı, Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniyeye hasr ve vakfetmişim.** Mâdem böyledir, bana eziyet verib, rakîbâne ilişen adam düşünsün ki; o muamelesi zendeka ve imansızlık nâmına İmana ilişmek hükmüne geçer.

Beşinci Mes'e le : Dünya mâdem fânidir. Hem mâdem ömür kısıdır. Hem mâdem gayet lüzumlu Vazifeler çoktur. Hem mâdem Hayat-ı Ebediye burada kazanılacaktır. Hem mâdem dünya sahipsiz değil. Hem mâdem şu misafirhane-i dünyanın gayet Hakîm ve Kerîm bir Müdebbiri var. Hem mâdem ne iyilik ve ne fenalık, cezasız

kalmayacaktır. Hem mâdem **لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا** Sırrınca

teklif-i mâlâyutak yoktur. Hem mâdem zararsız yol, zararlı yola müreccahtır. Hem mâdem dünyevî dostlar ve rütbeler, kabir kapısına kadardır.

Elbette en bahtiyar odur ki: Dünya için Âhireti unutmasın; Âhiretini dünyaya fedâ etmesin; Hayat-ı Ebediyesini hayat-ı dünyeviye için bozmasın; mâlâyânî şeylerle ömrünü telef etmesin; kendini misafir telâkki edip Misafirhane Sahibinin Emirlerine göre hareket etsin; Selâmetle kabir kapısını açıp Saâdet-i Ebediyeye girsin... (Hâşiye)

* * *

(Hâşiye): Bu mâdemler içindir ki; şahsıma karşı olan zulümlere, sıkıntılara aldırmiyorum ve ehemmiyet vermiyorum. "Meraka değmiyor" diyorum ve dünyaya karışmiyorum.

Onaltıncı Mektubun Zeyli

بِاسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Ehl-i dünya sebebsiz, benim gibi âciz, garib bir adamdan tevehhüm edib binler adam kuvvetinde tahayyül ederek, beni çok kayıdlar altına almışlar. Barla'nın bir mahallesi olan Bedre'de ve Barla'nın bir dağında, bir-iki gece kalmaklığıma müsaade etmemişler. İşittim ki, diyorlar: "**Said ellibin nefer kuvvetindedir, onun için serbest bırakmıyoruz.**"

Ben de derim ki: Ey bedbaht ehl-i dünya! Bütün kuvvetinizle dünyaya çalıştığınız halde, neden dünyanın işini dahi bilmiyorsunuz? Dîvâne gibi hükmediyorsunuz. Eğer korkunuz şahsımdan ise; ellibin nefer değil, belki bir nefer elli def'a benden ziyade işler görebilir. Yâni, odamın kapısında durup, bana "çıkamayacaksınız" diyebilir.

Eğer korkunuz mesleğimden ve Kur'ana aid Dellâllığımdan ve Kuvve-i Mâneviye-i İmaniyeden ise; ellibin nefer değil, yanlıssınız! Meslek itibariyle elli milyon kuvvetindeyim, haberiniz olsun! Çünkü Kur'an-ı Hakîm'in Kuvvetiyle sizin dinsizleriniz dahil olduğu halde, bütün Avrupa'ya meydan okuyorum. Bütün neşrettiğim Envâr-ı İmaniye ile onların fûnun-u müsbete ve tabiat dedikleri muhkem kal'alarını zîr ü zeber etmişim. Onların en büyük dinsiz feylesoflarını, hayvandan aşağı düşürmüşüm. Dinsizleriniz dahi içinde bulunan bütün Avrupa toplansa, Allah'ın Tevfikiyle beni o mesleğimin bir mes'elesinden geri çeviremezler;

إِنْ شَاءَ اللَّهُ mağlûb edemezler!..

Mâdem böyledir, ben sizin dünyanıza karışmıyorum, siz de benim Âhiretime karışmayınız! Karışsanız da beyhûdedir:

**Takdîr-i Hudâ, kuvvet-i bâzû ile dönmez
Bir şem'a ki, Mevlâ yaka, üflemekle sönmez.**

Benim hakkımda, müstesna bir surette, pek ziyade ehl-i dünya tevehhüm edib, âdetâ korkuyorlar. Bende bulunmayan ve bulunsa dahi siyasî bir kusur teşkil etmeyen ve ittihama medâr olmayan Şeyhlik, büyüklük, hânedan, aşîret sahibi, nüfuzlu, etbâî çok, hemşehrileriyle görüşmek, dünya ahvaliyle alâkadar olmak, hattâ siyasete girmek, hattâ muhalif olmak gibi bende bulunmayan Emirleri tahayyül ederek evhâma düşmüşler. Hattâ hapiste ve hariçteki, yâni kendilerince kabil-i afv olmayanların dahi aflarını müzakere ettikleri sırada, beni âdetâ herşeyden men'ettiler. Fenâ ve fânî bir adamın, güzel ve bâkî şöyle bir sözü var:

**Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa;
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.**

Ben de derim:

**Ehl-i dünyanın hükmü var, şevketi var, kuvveti varsa;
Kur'anın Feyziyle, hâdiminde de:
Şaşırmaz İlmi, susmaz Sözü vardır;
Yanılmaz Kalbi, sönmez Nûru vardır.**

Çok dostlarla beraber bana nezaret eden bir kumandan, mükerreren suâl ettiler: Neden vesika için müracaat etmiyorsun? İstida vermiyorsun?

E l c e v a p : Beş-altı sebep için müracaat etmiyorum ve edemiyorum:

B i r i n c i s i : Ben ehl-i dünyanın dünyasına karışmadım ki onların mahkûmu olayım; onlara müracaat edeyim. Ben, Kader-i İlâhînin mahkûmuyum ve ona karşı kusurum var, ona müracaat ediyorum.

İ k i n c i s i : Bu dünya çabuk tebeddül eder bir misafirhane olduğunu yakînen İman edib bildim. Onun için, hakikî vatan değil, her yer birdir. Mâdem vatanımda bâkî kalmayacağım; beyhude ona karşı çabalamak, oraya gitmek bir şey'e yaramıyor. Mâdem her yer misafirhanedir; eğer Misafirhane Sahibinin Rahmeti yâr ise, herkes yârdır, her yer yarar. Eğer yâr değilse, her yer Kalbe bârdır ve herkes düşmandır.

Ü ç ü n c ü s ü : Müracaat, kanun dairesinde olur. Halbuki bu altı senedir bana karşı muamele, keyfi ve fevkalkanundur. Menfîler kanunuyla bana muamele edilmedi. Hukuk-u medeniyetten ve belki hukuk-u dünyeviyeden ıskat edilmiş bir tarzda bana baktılar. Bu fevkalkanun muamele edenlere, kanun nâmına müracaat mânasız olur.

D ö r d ü n c ü s ü : Bu sene buranın müdürü, benim nâmıma, Barla'nın bir mahallesi hükmünde olan Bedre Karyesi'nde, tebdil-i hava için

birkaç gün kalmağa dâir müracaat etti; müsaade etmediler. Böyle ehemmiyetsiz bir ihtiyacıma cevap-ı red verenlere nasıl müracaat edilir? Müracaat edilse, zillet içinde fâidesiz bir tezellül olur.

B e ş i n c i s i : Haksızlığı hak iddia edenlere karşı Hak dâva etmek ve onlara müracaat etmek; bir haksızlıktır, Hakka karşı bir hürmetsizliktir. Ben bu haksızlığı ve Hakka karşı hürmetsizliği irtikâb etmek istemem Vesselâm.

A l t ı n c ı S e b e b : Bana karşı ehl-i dünyanın verdikleri sıkıntı, siyaset için değil; çünkü onlar da bilirler ki, siyasete karışmıyorum, siyasetten kaçıyorum. Belki bilerek veya bilmeyerek zendeka hesabına, benim Dîne merbutiyetimden beni tâzib ediyorlar. Öyle ise **onlara müracaat etmek, Dinden pişmanlık göstermek ve meslek-i zendekayı okşamak demektir.** Hem ben onlara müracaat ve dehâlet ettikçe; âdil olan Kader-i İlâhî, beni onların zâlim eliyle tâzib edecektir. Çünkü onlar diyânete merbutiyetimden beni sıkıyorlar. Kader ise, benim diyanette ve İhlâsta noksaniyetim var; arasına ehl-i dünyaya riyakârlıklarımın için beni sıkıyor. Öyle ise, şimdilik şu sıkıntıdan kurtuluşum yok. Eğer ehl-i dünyaya müracaat etsem, Kader der: "Ey riyâkâr! Bu müracaatın cezasını çek!" Eğer müracaat etmezsem, ehl-i dünya der: "Bizi tanıımıyorsun, sıkıntıda kal!"

Y e d i n c i S e b e b : Mâlûmdur ki, bir memurun vazifesi, heyet-i içtimaiyeye muzır eşhâsa meydan vermemek ve nâfi'lere yardım etmektir. Halbuki beni nezaret altına alan memur, kabir kapısına gelen, misafir bir ihtiyar adama **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** daki İmanın lâtif bir zevkini izah ettiğim vakit,

-bir cürm-ü meşhud hâlinde beni yakalamak gibi- çok zaman yanıma gelmediği halde, o vakit güya bir kabahat işliyorum gibi yanıma geldi. İhlâs ile dinleyen o bîcâreyi de mahrum bıraktı; beni de hiddete getirdi. Halbuki burada bâzı adamlar vardı; o onlara ehemmiyet vermiyordu. Sonra edepsizliklerde ve köydeki hayat-ı içtimaiyeye zehir verecek sûrette bulundukları vakit, onlara iltifat etmeye ve takdir etmeye başladı. Hem mâlûmdur ki: Zindanda yüz cinayeti bulunan bir adam, nezarete memur zâbit olsun, nefer olsun, her zaman onlarla görüşebilir. Halbuki bir senedir, hem âmir, hem nezarete memur hükûmet-i milliyece iki mühim zat kaç defa odamın yanından geçtikleri halde, kat'a ve asla ne benim ile görüştüler ve ne de hâlimi sordular. Ben evvel zannettim ki, adâvetlerinden yanaşmıyorlar. Sonra tahakkuk etti ki, evhamlarından..güya ben onları yutacağım gibi kaçıyorlar. İşte şu adamlar gibi eczâsı ve memurları bulunan bir hükûmeti,

hükûmet diyerek merci' tanıyıp müracaat etmek, kâr-ı akıl değil, beyhude bir zillettir. Eski Said olsaydı Antere gibi diyecekti:

مَاءُ الْحَيَاةِ بِذِلَّةٍ كَجَهَنَّمَ ۖ وَجَهَنَّمَ بِالْعِزِّ فَخْرٌ مَزِيلٌ Eski Said yok;

Yeni Said ise, ehl-i dünya ile konuşmayı mânasız görüyor. **Dünyaları başlarını yesin! Ne yaparlarsa yapsınlar! Mahkeme-i Kübrâ'da onlarla muhâkeme olacağız der, sükût eder.**

Adem-i müracaatımın sebeblerinden sekizincisi: "Gayr-ı meşrû' bir Muhabbetin neticesi, merhametsiz bir adâvet olduğu" kaidesince, âdil olan Kader-i İlâhî, lâyük olmadıkları halde meylettığım şu ehl-i dünyanın zâlim eliyle beni tâzib ediyor. Ben de bu azâba müstehakım deyip sükût ediyordum. Çünkü: **Harb-i Umumîde Gönüllü Alay Kumandanı olarak iki sene çalıştım, çarpıştım. Ordu Kumandanı ve Enver Paşa takdiratı altında kıymetdar Talebelerimi, dostlarımı feda ettim. Yaralanıp esir düştüm. Esaretten geldikten sonra Hutuvat-ı Sitte gibi Eserlerimle kendimi tehlikeye atıp, ingilizlerin İstanbul'a tasallutu altında, ingilizlerin başlarına vurdum. Şu beni işkenceli ve sebebsiz esaret altına alanlara yardım ettim. İşte onlar da bana, o yardım cezasını böyle veriyorlar. Üç sene Rusya'da esaretimde çektiğim zahmet ve sıkıntıyı, burada bu dostlarım bana üç ayda çektiler. Halbuki ruslar, beni Kürd Gönüllü Kumandanı sûretinde, kazakları ve esirleri kesen gaddar adam nazarıyla bana baktıkları halde, beni Dersten men'etmediler. Arkadaşım olan doksan esir zâbitlerin kısm-ı ekserisine Ders veriyordum. Bir defa rus kumandanı geldi, dinledi. Türkçe bilmediği için siyasî ders zannetti; bir defa beni men'etti; sonra yine izin verdi. Hem aynı kışlada bir odayı câmi yaptık. Ben İmamlık yapıyordum. Hiç müdahale etmediler; ihtilâttan men'etmediler, beni muhabereden kesmediler. Halbuki bu dostlarım güya vatandaşlarım ve dindaşlarım ve onların Menfaat-ı İmanîyelerine uğraştığım adamlar, hiçbir sebep yokken, siyasetten ve dünyadan alâkamı kestiğimi bilirlerken.. üç sene değil, belki beni altı sene sıkıntılı bir esaret altına aldılar; ihtilâttan men'ettiler. Vesikam olduğu halde Dersten, hattâ odamda hususî Dersimi de men'ettiler; muhabereye sed çektiler. Hattâ vesikam olduğu halde, kendim tâmir ettiğim ve dört sene İmamlık ettiğim Mescidimden beni men'ettiler. Şimdi dahi Cemaat Sevabından beni mahrum etmek için, -dâimî Cemaatim ve Âhiret Kardeşlerim- mahsus üç adama dahi İmamet etmemi kabûl etmiyorlar.**

Hem istemediğim halde, birisi bana iyi dese, bana nezaret eden memur kıskanarak kızıyor; nüfûzunu kırayım diye vicdansızcasına tedbirler

yapıyor; âmirlerinden iltifat görmek için beni tâciz ediyor.

İşte böyle vaziyette bir adam, Cenâb-ı Hak'tan başka kime müracaat eder? Hâkim, kendi müddeî olsa, elbette ona şekvâ edilmez. Gel sen söyle bu hale ne diyeceğiz? Sen ne dersen de.. ben derim ki: Bu dostlarım içinde çok münafıklar var. Münâfık kâfirden eşeddir. Onun için, kâfir rus'un bana çektiirmediğini çektiriyorlar...

Hey bedbahtlar! Ben size ne yaptım ve ne yapıyorum? İmanınızın kurtulmasına ve Saâdet-i Ebediyenize Hizmet ediyorum! Demek Hizmetim hâlis, Lillâh için olmamış ki aks-ül amel oluyor. Siz ona mukabil, her fırsatta beni incitiyorsunuz. Elbette Mahkeme-i Kübrâ'da sizinle görüşeceğiz...

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١﴾ نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

derim.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

Onyedinci Mektub

(Yirmibeşinci Lem'anın Zeyli)

(ÇOCUK TA'ZİYENAMESİ)

بِسْمِهِ وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz Âhîret Kardeşim Hâfız Hâlid Efendi!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا
إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

Kardeşim, çocuğun vefatı beni müteessir etti. Fakat الْحُكْمُ لِلَّهِ

Kazaya Rıza, Kadere Teslim İslâmiyetin bir Şiarıdır. Cenab-ı Hak sizlere Sabr-ı Cemil versin. Merhumu da, size Zahîre-i Âhîret ve Şefaatçı yapsın. Size ve sizin gibi müttaki Mü'minlere büyük bir müjde ve hakikî bir teselli gösterecek "Beş Nokta"yı beyan ederiz:

Birinci Nokta: Kur'an-ı Hakîm'de وَلَدَانِ مُخَلَّدُونَ Sırrı ve

meali şudur ki: Mü'minlerin kabl-el bülüğ vefat eden evlâdları, Cennet'te ebedî, sevimli, Cennet'e lâıyk bir surette dâimî çocuk kalacaklarını.. ve Cennet'e giden peder ve vâlidelerinin kucaklarında ebedî medar-ı sürurları olacaklarını.. ve çocuk sevmek ve evlâd okşamak gibi en latif bir zevki, ebeveynine temine medar olacaklarını.. ve herbir lezzetli şey'in Cennet'te bulunduğunu.. "Cennet tenasül yeri olmadığından, evlâd Muhabbeti ve okşaması olmadığı"nı diyenlerin hükümleri Hakikat olmadığını.. hem dünyada on senelik kısa bir zamanda teellümatla karışık evlâd sevmesine ve okşamasına bedel safî, elemsiz milyonlar sene ebedî evlâd sevmesini ve okşamasını kazanmak, Ehl - i İmanın en büyük bir Medar-ı Saadeti olduğunu şu Âyet-i Kerime **وَلَدَانِ مُخَلَّدُونَ** Cümlesiyle işaret ediyor ve müjde veriyor...

İkinci Nokta: Bir zaman bir zât, bir zindanda bulunuyor. Sevimli bir çocuğu yanına gönderilmiş. O bîçare mahbus, hem kendi elemiini çekiyor, hem veledinin istirahatını temin edemediği için, onun zahmetiyle müteellim oluyordu. Sonra merhametkâr hâkim ona bir adam gönderir, der ki: "Şu çocuk çendan senin evlâdındır, fakat benim raiyetim ve milletimdir. Onu ben alacağım, güzel bir sarayda beslettireceğim." O adam ağlar, sızlar; "Benim medar-ı tesellim olan evlâdımı vermeyeceğim" der. Ona arkadaşları der ki: "Senin teessüratın manasızdır. Eğer sen çocuğa acıyorsan, çocuk şu mülevves, ufûnetli, sıkıntılı zindana bedel; ferahlı, saadetli bir saraya gidecek. Eğer sen nefsin için müteessir oluyorsan, menfaatini arıyorsan; çocuk burada kalsa, muvakkaten şübheli bir menfaatle beraber, çocuğun meşakkatlerinden çok sıkıntı ve elem çekmek var. Eğer oraya gitse, sana bin menfaati var. Çünkü padişahın merhametini celbe sebep olur, sana Şefaatçı hükmüne geçer. Padişah, onu seninle görüştürmek arzu edecek. Elbette görüşmek için onu zindana göndermeyecek, belki seni zindandan çıkarıp o saraya celbedecek, çocukla görüştürecektir. Şu şartla ki, padişaha emniyetin ve itaatın varsa..."

İşte şu temsil gibi, Aziz Kardeşim, senin gibi Mü'minlerin evlâdı vefat ettikleri vakit şöyle düşünmeli: Şu veled masumdur, onun Hâlıkı dahi Rahîm ve Kerim'dir. Benim nâkıs terbiye ve şefkatime bedel, gayet kâmil olan İnyet ve Rahmetine aldı. Dünyanın elemli, musibetli, meşakkatli zindanından çıkarıp Cennet-ül Firdevsine gönderdi. O çocuğa ne mutlu! Şu dünyada kalsaydı, kim bilir ne şekle girerdi? Onun için ben ona acımiyorum, bahtiyar biliyorum. Kaldı kendi nefsimde aid menfaati için, kendime dahi acımiyorum.. elîm müteessir olmuyorum.

Çünkü dünyada kalsaydı, on senelik muvakkat elemle karışık bir evlâd Muhabbeti temin edecekti. Eğer sâlih olsaydı, dünya işinde muktedir olsaydı, belki bana yardım edecekti. Fakat vefatıyla, ebedî Cennet'te on milyon sene bana evlâd Muhabbetine medar ve Saadet-i Ebediyyeye vesile bir Şefaatçı hükmüne geçer. Elbette ve elbette meşkur, muaccel bir menfaati kaybeden, muhakkak ve müeccel bin menfaati kazanan; elîm teessürat göstermez; me'yusane feryad etmez.

Ü ç ü n c ü N o k t a : Vefat eden çocuk, bir Hâlık-ı Rahîm'in mahluku, memlukü, Abdi ve bütün heyetiyle Onun masnu'u ve Ona aid olarak ebeveyninin bir arkadaşı idi ki; muvakkaten ebeveyninin nezaretine verilmiş. Peder ve vâlideyi ona Hizmetkâr etmiş. Ebeveyninin o Hizmetlerine mukabil, muaccel bir ücret olarak lezzetli bir şefkat vermiş. Şimdi binden dokuzyüz doksandokuz hisse sahibi olan O Hâlık-ı Rahîm, Mukteza-yı Rahmet ve Hikmet olarak o çocuğu senin elinden alsa, hizmetine hâtime verse; surî bir hisse ile, Hakikî bin Hisse Sahibine karşı şekvayı andıracak bir tarzda me'yusane hüznün ve feryad etmek Ehl-i Âmana yakışmaz, belki ehl-i gaflet ve dalâlete yakışıyor.

D ö r d ü n c ü N o k t a : Eğer dünya ebedî olsaydı, insan içinde ebedî kalsaydı ve firak ebedî olsaydı; elîmane teessürat ve me'yusane teellümatın bir manası olurdu. Fakat madem dünya bir misafirhanedir; vefat eden çocuk nereye gitmişse, siz de biz de oraya gideceğiz... Ve hem bu vefat ona mahsus değil, umumî bir caddedir. Hem madem müfarakat dahi ebedî değil; ileride hem Berzahta, hem Cennet'te görüşülecektir. **اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ** demeli.. O verdi, O aldı.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ sabır ile şükretmeli.

B e ş i n c i N o k t a : Rahmet-i İlahiyenin en latif, en güzel, en hoş, en şirin cilverlerinden olan Şefkat; bir İksir-i Nuranîdir. Aştan çok keskindir. Çabuk Cenab-ı Hakk'a vusule vesile olur. Nasıl aşk-ı mecazî ve aşk-ı dünyevî pek çok müşkilâtla Aşk-ı Hakikîye inkılâb eder, Cenab-ı Hakk'ı bulur. Öyle de Şefkat -fakat müşkilâtsız- daha kısa, daha safi bir tarzda Kalbi Cenab-ı Hakk'a rabteder. Gerek peder ve gerek vâlide, veledini bütün dünya gibi severler. **Veledi elinden alındığı vakit, eğer bahtiyar ise, hakikî Ehl-i Âman ise; dünyadan yüzünü çevirir, Mün'im-i Hakikî'yi bulur. Der ki: "Dünya madem fânidir, değmiyor alâka-i Kalbe.." Veledi nereye gitmişse oraya karşı bir alâka peyda eder, büyük manevî bir hal kazanır.**

Ehl-i gaflet ve dalâlet, şu beş Hakikattaki Saadet ve Müjdeden mahrumdurlar. Onların hali ne kadar elîm olduğunu şununla kıyas ediniz ki: Bir ihtiyar hanım gayet sevdiği sevimli tek bir çocuğunu sekeratta görüp, dünyada tevehhüm-ü ebediyet hükmünce gaflet veya dalâlet neticesinde; mevti, adem ve firak-ı ebedî tasavvur ettiğinden, yumuşak döşeğine bedel kabrin toprağını düşünüp gaflet veya dalâlet cihetiyle, Erhamürrâhimîn'in Cennet-i Rahmetini, Firdevs-i Ni'metini düşünmediğinden, ne kadar me'yusane bir hüzn ve elem çektiğini kıyas edebilirsiniz. Fakat Vesile-i Saadet-i Dâreyn olan İman ve İslâmiyet, Mü'mine der ki: Şu sekeratta olan çocuğun Hâlık-ı Rahîmi, onu bu fânî dünyadan çıkarıp Cennetine götürecektir. Hem sana Şefaathı, hem ebedî bir evlâd yapacak. Müfarakat muvakkattır, merak etme;

اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ ؕ اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاٰجِعُونَ

de, sabret.

اَلْبَاقِي هُوَ اَلْبَاقِي

S a i d N u r s î

Onsekizinci Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

(BU MEKTUB ‘ÜÇ MES’ELE-İ MÜHİMME’dir.)

BİRİNCİ MES’ELE-İ MÜHİMME:"Fütuhat-ı Mekkiye" sahibi Muhyiddin-i Arab (K.S.) ve "İnsan-ı Kâmil" denilen meşhur bir Kitabın sahibi Seyyid Abdülkerim (K.S) gibi Evliya-i Meşhure; küre-i arzın tabakat-ı seb'asından ve Kaf Dağı arkasındaki Arz-ı Beyza'dan ve Fütuhat'ta Meşmeşiye dedikleri acıbden bahsediyorlar; "gördük" diyorlar. Acaba bunların dedikleri doğru mudur? Doğru ise; halbuki, bu yerlerin yerde yerleri yoktur. Hem Coğrafya ve fen onların bu dediklerini kabul edemiyor. Eğer doğru olmazsa, bunlar nasıl Veli olabilirler? Böyle hilaf-ı vaki' ve hilaf-ı hak söyleyen nasıl Ehl-i Hakikat olabilir?

E l c e v a b: Onlar Ehl-i Hak ve Hakikattırlar; hem Ehl-i Velayet ve Şuhuddurlar. Gördüklerini doğru görmüşler, fakat ihtasız olan Halet-i Şuhudda ve rü'ya gibi rü'yetlerini tabirde verdikleri Hükümlerinde hakları olmadığı için, kısmen yanlıştır. Rü'yadaki adam kendi rü'yasını tabir edemediği gibi, o kısım Ehl-i Keşf ve Şuhud dahi Rü'yetlerini o halde iken kendileri tabir edemezler. Onları tabir edecek, "Asfiya" denilen Veraset-i Nübüvvet Muhakkikleridir. Elbette o kısım Ehl-i Şuhud dahi, Asfiya makamına çıktıkları zaman, Kitab ve Sünnet'in İrşadıyla yanlışlarını anlarlar, tashih ederler; hem etmişler.

Şu Hakikatı izah edecek şu hikâye-i temsiliyeyi dinle. Şöyle ki:

Bir zaman Ehl-i Kalb iki çoban varmış. Kendileri ağaç kâsesine süt sağıp yanlarına bıraktılar. Kaval tabir ettikleri düdüklerini, o süt kâsesi üzerine uzatmışlardı. Birisi "uykum geldi" deyip yatar. Uykuda bir zaman kalır. Ötekisi yatana dikkat eder, bakar ki; sinek gibi birşey,

yatanın burnundan çıkıp, süt kâsesine bakıyor ve sonra kaval içine girer, öbür ucundan çıkar gider, bir geven altındaki deliğe girip kaybolur. Bir zaman sonra yine o şey döner, yine kavalıdan geçer, yatanın burnuna girer; o da uyanır. Der ki: "Ey arkadaş! Acib bir rü'ya gördüm." O da der: "**Allah** hayır etsin, nedir?" Der ki: "Sütten bir deniz gördüm. Üstünde acib bir köprü uzanmış. O köprünün üstü kapalı, pencereli idi. Ben o köprüden geçtim. Bir meşelik gördüm ki, başları hep sivri. Onun altında bir mağara gördüm, içine girdim, altın dolu bir hazine gördüm. Acaba tabiri nedir?"

Uyanık arkadaş dedi: "Gördüğün süt denizi, şu ağaç çanaktır. O köprü de, şu kavalımızdır. O başı sivri meşelik de şu gevendir. O mağara da, şu küçük deliktir. İşte kazmayı getir, sana hazineyi de göstereceğim." Kazmayı getirir. O gevenin altını kazdılar, ikisini de dünyada mes'ud edecek altınları buldular.

İşte yatan adamın gördüğü doğrudur, doğru görmüş, fakat rü'yada iken ihatasız olduğu için tabirde hakkı olmadığından, Âlem-i Maddî ile Âlem-i Manevîyi birbirinden farketmediğinden, hükmü kısmen yanlış ki, "Ben hakikî maddî bir deniz gördüm." der. Fakat uyanık adam, Âlem-i Misal ile Âlem-i Maddîyi farketmediği için tabirde hakkı vardır ki, dedi: "Gördüğün doğrudur, fakat hakikî deniz değil; belki şu süt kâsemiz senin hayaline deniz gibi olmuş, kaval da köprü gibi olmuş ve hakeza..." Demek oluyor ki; Âlem-i Maddî ile Âlem-i Ruhanîyi birbirinden farketmek lâzım gelir. Birbirine mezcedilse, hükümleri yanlış görünür. Meselâ: Senin dar bir odan var; fakat dört duvarını kapayacak dört büyük âyine konulmuş. Sen içine girdiğin vakit, o dar odayı bir meydan kadar geniş görürsün. Eğer desen "Odamı geniş bir meydan kadar görüyorum", doğru dersin. Eğer "Odam bir meydan kadar geniştir" diye hükümlersen, yanlış edersin. Çünkü Âlem-i Misali, Âlem-i Hakikîye karıştırırsın.

İşte Küre-i Arz'ın tabakat-ı seb'asına dair bazı Ehl-i Keşfin, Kitab ve Sünnet'in mizanıyla tartmadan beyan ettiği tasvirat, yalnız coğrafya nokta-i nazarındaki maddî vaziyetten ibaret değildir. Meselâ, demişler: "Bir tabaka-i Arz, cinn ve ifritlerindir. Binler sene genişliği var." Halbuki bir-iki senede devredilen küremizde, o acib tabakalar yerleşemez. Fakat Âlem-i Mana ve Âlem-i Misalde ve Âlem-i Berzah ve Ervahta, küremizi bir çamın çekirdeği hükmünde farzetsek, ondan temessül ve teşekkül eden misalî şeceresi, o çekirdeğe nisbeten koca bir çam ağacı kadar olduğundan, bir kısım Ehl-i Şuhud, Seyr-i Ruhanîlerinde, Arz'ın tabakalarından bazılarını Âlem-i Misalde pek çok geniş görüyorlar; binler sene bir mesafe tuttuklarını görüyorlar. Gördükleri doğrudur; fakat

Âlem-i Misal, sureten Âlem-i Maddîye benzediği için, iki Âlemi memzuç görüyorlar; öyle tabir ediyorlar. Âlem-i Sahveye döndükleri vakit, mizansız olduğu için, meşhudatlarını aynen yazdıklarından hilaf-ı hakikat telakki ediliyor. Nasıl küçük bir âyinede büyük bir saray ile büyük bir bahçenin vücud-u misaliyeleri onda yerleşir. Öyle de Âlem-i Maddînin bir senelik mesafesinde, binler sene vüs'atinde vücud-u misalî ve Hakaik-i Maneviye yerleşir.

H Â T İ M E : Şu mes'eleden anlaşılıyor ki: Derece-i Şuhud, Derece-i İman-ı Bilgaybdan çok aşağıdır. Yani: Yalnız şuhuduna istinad eden bir kısım Ehl-i Velayetin ihatasız Keşfiyatı, Veraset-i Nübüvvet Ehli olan Asfiya ve Muhakkikînin Şuhuda değil, Kur'ana ve Vahye, gaybî fakat safî, ihatalı, doğru Hakaik-i İmaniyelerine dair Ahkâmlarına yetişmez. Demek bütün Ahval ve Keşfiyatın ve Ezvak ve Müşahedatın mizanı: Kitab ve Sünnettir. Ve mehenkleri, Kitab ve Sünnetin Desatir-i Kudsiyeleri ve Asfiya-i Muhakkikînin Kavanin-i Hadsiyeleridir.

İKİNCİ MES'ELE-İ MÜHİMME : Sual: Vahdet-ül Vücud mes'elesi, çoklar tarafından en yüksek makam telakki ediliyor. Halbuki Velayet-i Kübrada bulunan başta Hulefa-yı Erbaa olmak üzere Sahabeler ve hem başta Hamse-i Âl-i Aba olarak Eimme-i Ehl-i Beyt ve hem başta Eimme-i Erbaa olarak Müctehidîn ve Tâbiînden bu çeşit Vahdet-ül vücud meşrebi sarihan görülmemiş. Acaba onlardan sonra çıkanlar daha ileri mi gitmişler, daha mükemmel bir Cadde-i Kübra mı bulmuşlar?

E l c e v a b : Hâşâ! Şems-i Risalet'in en yakın Yıldızları ve en karib Vereseleri bulunan o Asfiyadan hiç kimsenin haddi değil, daha ileri gidebilsin. Belki Cadde-i Kübra onlarındır.

Vahdet-ül Vücud ise, bir meşreb ve bir hal ve bir nâkıs mertebedir. Fakat zevkli, neş'eli olduğundan, Seyr ü Sülûkta o mertebeye girdikleri vakit çoğu çıkmak istemiyorlar, orada kalıyorlar; en münteha mertebe zann ediyorlar.

İşte şu meşreb sahibi, eğer maddiyattan ve vesaidten tecerrüd etmiş ve esbab perdesini yırtmış bir Ruh ise, istiğrakkârane bir Şuhuda mazhar ise; Vahdet-ül vücuddan değil, belki Vahdet-üş Şuhuddan neş'et eden, İlmî değil, Hâlî bir vahdet-i vücud onun için bir kemal, bir makam temin edebilir. Hattâ **Allah** hesabına Kâinatı inkâr etmek derecesine gidebilir. Yoksa esbab içinde dalmış ise, maddiyata mütevağğil ise, vahdet-ül vücud demesi, Kâinat hesabına **Allah**'ı inkâr etmeye kadar çıkar.

Evet Cadde-i Kübra, Sahabe ve Tâbiîn ve Asfiyanın Caddesidir.

حَقَائِقُ الْأَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ Cümlesi, onların Kaide-i Külliyyeleridir. Ve Cenab-

ı Hakk'ın لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ mazmunu üzere, hiçbir şey ile müşabeheti

yok. Tahayyüz ve tecezziden münezzehtir. Mevcudatla alâkası, Hâlıkıyettir. Ehl-i Vahdet-ül Vücudun dedikleri gibi; mevcudat, evham ve hayalât değil. Görünen eşya dahi, Cenab-ı Hakk'ın âsârıdır. "Heme Ost" değil, "Heme Ezost"tur. Yani herşey O değil, belki herşey Ondandır. Çünkü hâdisat, ayn-ı Kadîm olamaz. Şu mes'eleyi iki temsil ile fehme takrib edeceğiz:

B i r i n c i s i : Meselâ bir padişah var. O padişahın hâkim-i âdil ismiyle bir adliye dairesi var ki, o ismin cilvesini gösteriyor. Bir ismi de halifedir. Bir meşihat ve bir ilmiye dairesi, o ismin mazharıdır. Bir de kumandan-ı a'zam ismi var. O isim ile devâir-i askeriyede faaliyet gösterir. Ordu, o ismin mazharıdır. Şimdi biri çıksa dese ki: "O padişah, yalnız hâkim-i âdildir; devair-i adliyeden başka daire yok." O vakit bilmeceburiye, adliye memurları içinde, hakikî değil itibarî bir surette, meşihat dairesindeki Ülemanın evsafını ve ahvalini onlara tatbik edib, zıllî ve hayalî bir tarzda, hakikî adliye içinde tebaî ve zıllî bir meşihat dairesi tasavvur edilir. Hem daire-i askeriyeye aid ahval ve muamelâtını yine farazî bir tarzda, o memurîn-i adliye içinde itibar edib, gayr-ı hakikî bir daire-i askeriye itibar edilir ve hâkeza... İşte şu halde, padişahın hakikî ismi ve hakikî hâkimiyeti, hâkim-i âdil ismidir ve adliyedeki hâkimiyettir. Halife, kumandan-ı a'zam, sultan gibi isimleri hakikî değil, itibarîdirler. Halbuki padişahlık mahiyeti ve saltanat Hakikatı, bütün isimleri hakikî olarak iktiza eder. Hakikî isimler ise, hakikî daireleri istiyor ve iktiza ediyorlar. İşte Saltanat-ı Uluhiyet Rahman, Rezzak, Vehhab, Hallak, Fa'al, Kerim, Rahîm gibi pek çok Esmâ-i Mukaddeseyi hakikî olarak iktiza ediyor. O hakikî Esmâ dahi, hakikî âyineleri iktiza ediyorlar. Şimdi Ehl-i

Vahdet - ül vücud madem لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ der, Hakaik-i Eşyayı hayal

derecesine indirir. Cenab-ı Hakk'ın Vâcib-ül Vücud ve Mevcud ve Vâhid ve Ehad İsimlerinin Hakikî Cilveleri ve Daireleri var. Belki âyineleri, daireleri hakikî olmazsa; hayalî, ademî dahi olsa, onlara zarar etmez. Belki Vücud-u Hakikînin âyinesinde vücud rengi olmazsa, daha ziyade safî ve parlak olur. Fakat Rahman, Rezzak, Kahhar, Cebbar, Hallak gibi İsimleri ise, Tecellileri hakikî olmuyor, itibarî oluyor. Halbuki o Esmalar, Mevcud İsmi gibi Hakikattırlar, gölge olamazlar; aslıdırler, tebeî olamazlar.

İşte Sahabe ve Asfiya - i Müctehidîn ve Eimme - i Ehl - i Beyt, **حَقَائِقُ الْأَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ** derler ki, Cenab-ı Hakk'ın bütün Esmasıyla hakikî

bir surette Tecelliyatı var. Bütün eşyanın, Onun İcadıyla bir vücud-u ârızîsi vardır. Ve o vücud çendan Vâcib-ül Vücud'un Vücuduna nisbeten gayet zaîf ve kararsız bir zıll, bir gölgedir; fakat hayal değil, vehim değildir. Cenab-ı Hak, Hallak İsmiyle Vücud veriyor ve o Vücudu idame ediyor.

İkinci Temsil: Meselâ şu menzilin dört duvarında dört tane endam âyinesi bulunsa, herbir âyine içinde her ne kadar o menzil öteki üç âyine ile beraber irtisam ediyor.. fakat herbir âyine, kendinin heyetine ve rengine göre eşyayı kendi içinde ihtiva eyler; kendine mahsus misalî bir menzil hükmündedir. İşte şimdi iki adam o menzile girse; birisi birtek âyineye bakar, der ki: "Herşey bunun içindedir." Başka âyineleri ve âyinelerin içlerindeki suretleri işittiği vakit, mesmuatını o tek âyinedeki iki derece gölge olmuş, Hakikatı küçülmüş, tegayyür etmiş o âyinenin küçük bir köşesinde tatbik eder. Hem der: "Ben öyle görüyorum, öyle ise Hakikat böyledir." Diğer adam ona der ki: "Evet sen görüyorsun.. gördüğün Haktır; fakat vaki'de ve nefsülemirde Hakikatın hakikî sureti öyle değil. Senin dikkat ettiğin âyine gibi daha başka âyineler var; gördüğün kadar küçücük, gölgenin gölgesi degiller."

İşte Esmâ-i İlahiyenin herbiri, ayrı ayrı birer âyine ister. Hem meselâ: Rahman, Rezzak Hakikatlı, asıl oldukları için, kendilerine lââyık, Rızka ve Merhamete muhtaç mevcudatı ister. Rahman nasıl hakikî bir dünyada Rızka muhtaç Hakikatlı zîruhları ister; Rahîm de, öyle hakikî bir Cennet'i ister. Eğer yalnız Mevcud ve Vâcib-ül Vücud ve Vâhid-i Ehad İsimleri hakikî tutulup öteki İsimler onların içine gölge olmak haysiyetiyle alınsa, o Esmaya karşı bir haksızlık hükmüne geçer.

İşte şu Sırdandır ki: Cadde-i Kübra, elbette Velayet-i Kübra sahibleri olan Sahabe ve Asfiya ve Tâbiîn ve Eimme-i Ehl-i Beyt ve Eimme-i Müctehidînin caddesidir ki, doğrudan doğruya Kur'anın birinci tabaka Şakirdleridir.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

ÜÇÜNCÜ MES'ELE: Hikmet ve akıl ile halledilmeyen bir mes'ele-i mühimme.

كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ * فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ

Sual: Kâinattaki mütemadiyen şu hayret-engiz Faaliyetin Sırrı ve Hikmeti nedir? Neden şu durmayanlar durmuyorlar, daima dönüp tazeleniyorlar?

Elcevab: Şu Hikmetin izahı bin sahife ister. Öyle ise izahını bırakıp gayet muhtasar bir icmalini iki sahifeye sığıştıracagız.

İşte nasılkı bir şahıs, bir Vazife-i Fitriyeyi veyahut bir Vazife-i İçtimaiyeyi yapsa ve o Vazife için hararetle bir surette çalışsa; elbette ona dikkat eden anlar ki, o Vazifeyi ona gördüren iki şeydir:

B i r i s i : Vazifeye terettüb eden maslahatlar, semereler, faidelerdir ki; ona "ille-i gaiye" denilir.

İ k i n c i s i : Bir Muhabbet, bir İhtiyak, bir Lezzet vardır ki: Hararetle o Vazifeyi yaptırıyor ki, ona "dâî ve muktazî" tabir edilir. Meselâ: Yemek yemek, iştihadan gelen bir lezzet, bir ihtiyaktır ki, onu yemeğe sevkeder. Sonra da yemeğin neticesi, vücudu beslemektir; hayatı idame etmektir. Öyle de: **وَاللَّهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى** şu Kâinattaki dehşet-engiz

ve hayret-nüma hadsiz Faaliyet, iki kısım Esmâ-i İlahiyeye istinad ederek iki Hikmet-i Vâsia içindir ki, herbir Hikmeti de nihayetsizdir:

Birincisi: Cenab-ı Hakk'ın Esmâ-i Hüsnasının hadd ve hesaba gelmez Enva'-ı Tecelliyatı var. Mahlûkatın tenevvüleri, o Tecelliyatın tenevvüünden geliyor. O Esmâ ise, dâimî bir surette tezahür isterler. Yani, nakışlarını göstermek isterler. Yani nakışlarının âyinelerinde Cilve-i Cemâllerini görmek ve göstermek isterler. Yani, Kâinat Kitabını ve mevcudat Mektubatını ânen fe-ânen tazelendirmek isterler. Yani, yeniden yeniye manidar yazmak ve her bir Mektubu, Zât-ı Mukaddes ve Müsemma-yı Akdes ile beraber, bütün zîşuurların nazar-ı mütalaasına göstermek ve okutturmak iktiza ederler.

İkinci sebep ve Hikmet: Nasılkı mahlûkattaki Faaliyet bir iştihâ, bir ihtiyak, bir lezzetten geliyor. Ve hattâ herbir Faaliyette kat'iyyen lezzet vardır; belki herbir Faaliyet, bir nevi lezzettir. Öyle de Vâcib-ül Vücut'da lâıyk bir tarzda ve İstîğna-i Zâtîsine ve Gına-i Mutlakına muvafık bir surette ve Kemal - i Mutlakına münasib bir şekilde hadsiz bir

Şefkat-i Mukaddese ve hadsiz bir Muhabbet-i Mukaddese var. Ve o Şefkat-i Mukaddese ve o Muhabbet-i Mukaddeseden gelen hadsiz bir Şevk-i Mukaddes var. Ve o Şevk-i Mukaddesten gelen hadsiz bir Sürur-u Mukaddes var. Ve o Sürur-u Mukaddesten gelen -tabir caiz ise- hadsiz bir Lezzet-i Mukaddese var. Hem o Lezzet-i Mukaddeseden gelen hadsiz Terahhumdan, mahlûkatın Faaliyet-i Kudret içinde ve istidadları kuvveden fiile çıkmasından ve tekemmül etmesinden neş'et eden Memnuniyetlerinden ve Kemallerinden gelen ve Zât-ı Rahman-ı Rahîm'e aid -tabir caiz ise- hadsiz Memnuniyet-i Mukaddese ve hadsiz İftihar-ı Mukaddes vardır ki, hadsiz bir surette, hadsiz bir Faaliyeti iktiza ediyor.

İşte şu Hikmet-i Dakikayı felsefe ve fen ve hikmet bilmediği içindir ki, şuursuz tabiatı ve kör tesadüfü ve camid esbabı; şu gayet derecede alîmane, hakîmane, basîrane Faaliyete karıştırmışlar, dalâlet zulûmatına düşüp Nur-u Hakikatı bulamamışlar...

قُلِ اللّٰهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً

إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى كَاشِفِ طُلُغِ كَاثِنَاتِكَ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْمَوْجُودَاتِ وَ
عَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖمَا دَامَ الْاَرْضُ وَالسَّمَوَاتُ

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

İndokuzuncu Mektub

Bu Risale, üçyüzden fazla Mu'cizatı beyan eder. Risalet-i Ahmediye'nin (A.S.M.) Mu'cizesini beyan ettiği gibi, kendisi de o Mu'cizenin bir Kerametidir. Üç-dört nev' ile Hârîka olmuştur:

B i r i n c i s i : Nakil ve Rivayet olmakla beraber, yüz sahifeden fazla olduğu halde, Kitablara müracaat edilmeden, ezber olarak, dağ, bağ köşelerinde, üç-dört gün zarfında hergünde iki-üç saat çalışmak şartıyla mecmuu oniki saatte te'lif edilmesi, hârîka bir vakıadır.

İ k i n c i s i : Bu Risale, uzunluğu ile beraber ne yazması usanç verir ve ne de okuması halâvetini kaybeder. Tenbel Ehl-i Kalemî öyle bir şevk ve gayrete getirdi ki; bu sıkıntılı ve usançlı bir zamanda, bu civarda bir sene zarfında yetmiş adede yakın Nüshalar yazıldığı, o Mu'cize-i Risaletin bir Kerameti olduğunu, muttali olanlara kanaat verdi.

Ü ç ü n c ü s ü : Acemî ve Tevafuktan haberi yok ve bize de daha Tevafuk tezahür etmeden evvel onun ve başka sekiz müstensihin birbirini görmeden yazdıkları Nüshalarda; Lafz-ı **رَسُولُ أَكْرَمَ** (Aleyhissalâti

Vesselâm) Kelimesi bütün Risalede ve Lafz-ı **قُرْآن** beşinci parçasında öyle bir tarzda Tevafuk etmeleri göründü ki, zerre mikdar insafı olan tesadüfe vermez. Kim görmüşse kat'î hükmediyor ki; bu bir Sırr-ı Gaybîdir, Mu'cize-i Ahmediye'nin (A.S.M.) bir Kerametidir.

Şu Risalenin başındaki Esaslar çok mühimdirler. Hem şu Risaledeki Ehadîs, hemen umumen Eimme-i Hadîsçe makbul ve sahih olmakla beraber, en kat'î Hâdisat-ı Risaleti beyan ediyorlar. O Risalenin mezayasını söylemek lâzım gelse; o Risale kadar bir Eser yazmak lâzım geldiğinden, müştak olanları onu bir kerre okumasına havale ediyoruz...

S a i d N u r s î

İHTAR: Şu Risalede çok Ehadîs-i Şerife nakletmişim. Yanımda Kütüb-ü Hadîsiye bulunmuyor. Yazdığım Hadîslerin Lafzında yanlışım varsa; ya tashih edilsin veya "Hadîs-i Bilmana"dır denilsin. Çünkü kavlı-raciî odur ki: "Nakl-i Hadîs-i Bilmana caizdir." Yani: Hadîsin yalnız Manasını alıp, Lafzını kendi zikreder. Madem öyledir; Lafzında yanlışım varsa, Hadîs-i Bilmana nazarıyla bakılsın.

Mu'cizat-ı Ahmediyye (A.S.M.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

ilâ âhir...

[Risalet-i Ahmediye'ye (A.S.M.) dair Ondokuzuncu Söz'le Otuzbirinci Söz, Nübüvvet-i Muhammediyeyi (A.S.M.) delail-i kat'îyye ile isbat ettiklerinden, isbat cihetini onlara havale edib, yalnız onlara bir tetimme olarak Ondokuz Nükteli İşaretlerle, o büyük Hakikatın bazı Lem'alarını göstereceğiz:]

BİRİNCİ NÜKTELİ İŞARET: Şu Kâinatın Sahib ve Mutasarrıfı elbette bilerek yapıyor ve Hikmetle tasarruf ediyor ve her tarafı görerek tedvir ediyor ve her şey'i bilerek, görerek terbiye ediyor ve herşeyde görünen Hikmetleri, Gayeleri, Faideleri İrade ederek tedvir ediyor. Madem yapan bilir; elbette bilen konuşur. Madem konuşacak, elbette zîşuur ve zîfikir ve konuşmasını bilenlerle konuşacak. Madem zîfikirle konuşacak, elbette zîşuurun içinde en cem'iyetli ve şuuru küllî olan insan nev'i ile konuşacaktır. Madem insan nev'i ile konuşacak, elbette insanlar içinde Kabil-i Hitab ve Mükemmel İnsan olanlarla konuşacak. Madem en mükemmel ve istidadı en yüksek ve Ahlâkı ulvî ve nev'-i beşere Mukteda olacak olanlarla konuşacaktır; elbette dost ve düşmanın ittifakıyla, en yüksek İstidadda ve en âlî Ahlâkta ve nev'-i beşerin humsu Ona iktida etmiş ve nısf-ı arz Onun Hükm-ü Manevîsi altına girmiş ve istikbal Onun getirdiği Nurun ziyasıyla bin üçyüz sene ışıktanmış

ve beşerin Nuranî Kısmı ve Ehl-i İmanı, mütemadiyen günde beş defa Onunla Tecdîd-i Biat edib, Ona Dua-yı Rahmet ve Saadet edib, Ona Medh ve Muhabbet etmiş olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ile konuşacak ve konuşmuş ve Resul yapacak ve yapmış ve sair nev'i beşere Rehber yapacak ve yapmıştır.

İKİNCİ NÜKTELİ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm İddia-yı Nübüvvet etmiş; Kur'an-ı Azîmüşşan gibi bir Fermanı göstermiş.. ve Ehl-i Tahkikin yanında bine kadar Mu'cizat-ı Bahireyi göstermiştir. O Mu'cizat, heyet-i mecmuasıyla, Dava-yı Nübüvvetin vukuu kadar vücudları kat'îdir. Kur'an-ı Hakîm'in çok yerlerinde en muannid kâfirlerden naklettiği sihir isnad etmeleri gösteriyor ki; o muannid kâfirler dahi Mu'cizatın vücudlarını ve vukularını inkâr edemiyorlar. Yalnız, kendilerini aldatmak veya etba'larını kandırmak için, -hâşâ- sihir demişler.

Evet Mu'cizat-ı Ahmediye'nin (A.S.M.) yüz tevatür kuvvetinde bir kat'iyeti vardır. Mu'cize ise; Hâlık-ı Kâinat tarafından Onun Davasına bir

Tasdiktir, **صَدَقَتْ** hükmüne geçer. Nasılki sen bir padişahın meclisinde ve

daire-i nazarında desen ki: "Padişah beni filan işe memur etmiş." Senden o davaya bir delil istenilse; padişah "Evet" dese, nasıl seni tasdik eder. Öyle de, âdetini ve vaziyetini senin iltimasıyla değiştirirse; "Evet" sözünden daha kat'î daha sağlam, senin davanı tasdik eder. Öyle de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Dava etmiş ki: **"Ben, şu Kâinat Hâlıkının Meb'usuyum. Delilim de şudur ki: Müstemir âdetini, benim Dua ve İltimasıyla değiştirecek. İşte parmaklarıma bakınız, beş musluklu bir çeşme gibi akıttırıyor. Kamer'e bakınız, bir parmağımın işaretiyle iki parça ediyor. Şu ağaca bakınız; beni tasdik için yanıma geliyor, şehadet ediyor. Şu bir parça taama bakınız; iki-üç adama ancak kâfi geldiği halde, işte ikiyüz-üçyüz adamı tok ediyor."** Ve hakeza.. yüzer Mu'cizatı böyle göstermiştir.

Şimdi, şu Zâtın Delail-i Sıdkı ve Berahin-i Nübüvveti yalnız Mu'cizatına münhasır değildir. Belki Ehl-i Dikkat için, hemen umum Harekâtı ve Ef'ali, Ahval ve Akvali, Ahlâk ve Etvarı, Sîret ve Sureti, Sıdkını ve Ciddiyetini isbat eder. Hattâ meşhur Ülema-i Benî İsrailiyeden Abdullah İbn-i Selâm gibi pek çok zâtlar, yalnız o Zât-ı Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Sîmasını görmekle, **"Şu Sîmada yalan yok, şu Yüzde hile olamaz!"** diyerek İmana gelmişler.

Çendan Muhakkikîn-i Ülema, Delail-i Nübüvveti ve Mu'cizatı bin kadar demişler; fakat binler, belki yüzbinler Delail-i Nübüvvet vardır. Ve yüzbinler yol ile yüzbinler muhtelif fikirli adamlar, O Zâtın Nübüvvetini tasdik etmişler. Yalnız Kur'an-ı Hakîm'de kırk Vech-i İ'cazdan başka, Nübüvvet-i Ahmediyenin (A.S.M.) bin bürhanını gösteriyor.

Hem madem nev'-i beşerde Nübüvvet vardır. Ve yüzbinler Zât, Nübüvvet dava edib Mu'cize gösterenler, gelip geçmişler. Elbette umurun fevkinde bir kat'iyet ile, Nübüvvet-i Ahmedîye (A.S.M.) sabittir. Çünkü İsa Aleyhisselâm ve Musa Aleyhisselâm gibi umum Resullere Nebi dedirten ve Risaletlerine medar olan delail ve evsaf ve vaziyetler ve Ümmetlerine karşı muameleler; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'da daha ekmel, daha câmi' bir surette mevcuddur. Madem Hükm-ü Nübüvvetin illeti ve sebebi, Zât-ı Ahmedî'de (A.S.M.) daha mükemmel mevcuddur. Elbette Hükm-ü Nübüvvet, umum Enbiyadan daha vâzih bir kat'iyet ile ona sabittir.

ÜÇÜNCÜ NÜKTELİ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Mu'cizatı çok mütenevvidir. Risaleti umumî olduğu için, hemen ekser Enva'-ı Kâinattan birer Mu'cizeye mazhardır. Güya nasılkı bir padişah-ı zîşanın bir yaver-i ekremi mütenevvi hediyelerle muhtelif akvamın mecmaı olan bir şehre geldiği vakit, her taife onun istikbaline bir mümessil gönderir; kendi tairesi lisaniyle ona "hoş-âmedî" eder, onu alkışlar.. Öyle de: **Sultan-ı Ezel ve Ebed'in en büyük Yaveri olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Âleme teşrif edib ve küre-i arzın ahalisi olan nev'-i beşere Meb'us olarak geldiği ve umum Kâinatın Hâlıkı tarafından umum Kâinatın Hakaikına karşı alâkadar olan Envâr-ı Hakikat ve Hedaya-yı Maneviyeyi getirdiği zaman; taştan, sudan, ağaçtan, hayvandan, insandan tut.. tâ Ay'dan, Güneş'ten, Yıldızlara kadar her taife, kendi lisan-ı mahsusuyla ve ellerinde birer Mu'cizesini taşımasıyla, Onun Nübüvvetini alkışlamış ve hoş-âmedî demiş.**

Şimdi o Mu'cizatın umumunu bahsetmek için, cildlerle yazı yazmak lâzım gelir. Muhakkikîn-i Asfiya, Delail-i Nübüvvetin tafsilâtına dair çok cildler yazmışlar. Biz yalnız icmalî işaretler nev'inden, o Mu'cizatın kat'î ve manevî mütevatir olan küllî enva'ına işaret ederiz.

İşte Nübüvvet-i Ahmediyenin (A.S.M.) delaili, evvelâ iki kısımdır:

B i r i s i : "İrhasat" denilen Nübüvvetten evvel ve veladeti vaktinde zuhur eden Hârikulâde Hallerdir.

İ k i n c i k ı s ı m : Sair Delail-i Nübüvvettir. İkinci kısım da iki kısımdır. **Biri:** Nübüvvetinden sonra, fakat Nübüvvetini tasdikan zuhura

gelen Hârikalardır. **İkincisi:** Asr-ı Saadetinde mazhar olduğu Hârikalardır. Şu ikinci kısım dahi iki kısımdır: **Biri:** Zâtında, Sîretinde, Suretinde, Ahlâkında, Kemalinde zahir olan Delail-i Nübüvvettir. **İkincisi:** Âfâkî, haricî şeylerde mazhar olduğu Mu'cizattır. Şu ikinci kısım dahi iki kısımdır: **Biri:** Manevî ve Kur'anîdir. **Diğeri:** Maddî ve ekvanîdir. Şu ikinci kısım dahi iki kısımdır. **Biri:** Dava-yı Nübüvvet vaktinde, ehl-i küfrün inadını kırmak veyahut Ehl-i İmanın Kuvvet-i İmanını ziyadeleştirmek için zuhura gelen Hârikulâde Mu'cizattır. Şakk-ı Kamer ve parmağından suyun akması ve az taamla çokları doyurması ve hayvan ve ağaç ve taşın konuşması gibi yirmi nev'.. ve herbir nev'i manevî tevatür derecesinde ve herbir nev'in de çok mükerrer efradı vardır. **İkinci kısım:** İstikbalde ihbar ettiği hâdiselerdir ki; Cenab-ı Hakk'ın Talimiyle O da haber vermiş, haber verdiği gibi doğru çıkmıştır. İşte biz de şu âhirki kısımdan başlayıp icmalî bir fihriste göstereceğiz. (Haşiye)

DÖRDÜNCÜ NÜKTELİ İŞARET:Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın, Allâm-ül Guyub'un Talimiyle haber verdiği Umûr-u Gaybiye, hadd ve hesaba gelmez. İ'caz-ı Kur'ana dair olan Yirmibeşinci Söz'de enva'ına işaret ve bir derece izah ve isbat ettiğimizden, geçmiş zamana dair ve Enbiya-yı Sâbıkaya dair ve Hakaik-i İlahiyeye ve Hakaik-i Kevniyeye ve Hakaik-i Uhreviyeye dair İhbarat-ı Gaybiyelerini Yirmibeşinci Söz'e havale edib, şimdilik bahsetmeyeceğiz. Yalnız, kendinden sonra Sahabe ve Âl-i Beyt'in başına gelen ve Ümmetin ileride mazhar olacağı hâdisata dair pek çok İhbarat-ı Sadıka-i Gaybiyesi kısmından cüz'î birkaç misaline işaret edeceğiz. Ve şu Hakikat tamamıyla anlaşılacak için, '**Altı Esas**' Mukaddime olarak beyan edeceğiz:

B i r i n c i E s a s :Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın çendan her hali ve her tavrı, Sıdkına ve Nübüvvetine şahid olabilir; fakat her hali, her tavrı hârikulâde olmak lâzım değildir. Çünkü Cenab-ı Hak Onu beşer suretinde göndermiş, tâ insanın ahval-i içtimaiyelerinde ve dünyevî, Uhrevî Saadetlerini kazandıracak a'mal ve harekâtlarında Rehber olsun ve İmam olsun ve herbiri birer Mu'cizat-ı Kudret-i İlahiye olan âdiyat içindeki hârikulâde olan San'at-ı Rabbaniyeyi ve Tasarruf-u Kudret-i İlahiyeyi gösterebilir. Eğer ef'alinde beşeriyetten çıkıp hârikulâde olsaydı, bizzât İmam olamazdı; Efaliyle, Ahvaliyle, Etvarıyla Ders veremezdi. Fakat yalnız Nübüvvetini muannidlere karşı isbat etmek için Hârikulâde işlere mazhar olur ve indelhace arasına Mu'cizatı gösterirdi. Fakat Sırr-ı Teklif olan İmtihan ve Tecrübe muktezasıyla, elbette

(Haşiye): Maatteessüf niyet ettiğim gibi yazamadım. İhtiyarsız olarak nasıl Kalbe geldi; öyle yazıldı. Şu taksimattaki tertibi tamamıyla müraat edemedim.

bedahet derecesinde ve ister istemez tasdika mecbur kalacak derecede Mu'cize olmazdı. Çünkü Sırr-ı İmtihan ve Hikmet-i Teklif iktiza eder ki, **Akla kapı açılsın ve Aklın ihtiyarı elinden alınmasın. Eğer gayet bedihî bir surette olsa, o vakit Aklın ihtiyarı kalmaz. Ebu cehil de, Ebu Bekir gibi tasdik eder. İmtihan ve Teklifin faidesi kalmaz. Kömür ile Elmas bir seviyede kalırdı.**

Cây-ı hayrettir ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mübalağasız binler vecihte binler çeşit insan, herbiri birtek Mu'cizesiyle veya bir Delil-i Nübüvvet ile veya bir Kelâmı ile veya yüzünü görmesiyle ve hakeza.. birer Alâmetiyle Âman getirdikleri halde, bütün bu binler ayrı ayrı insanları ve müdakkik Mütefekkirleri Âmana getiren bütün o binler Delail-i Nübüvveti, Nakl-i Sahih ile ve âsâr-ı kat'iyye ile şimdiki bedbaht bir kısım insanlara kâfi gelmiyor gibi, dalâlete sapıyorlar.

İ k i n c i E s a s : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hem beşerdir, beşeriyet itibariyle beşer gibi muamele eder; hem Resuldür, Risalet itibariyle Cenab-ı Hakk'ın Tercümanıdır, Elçisidir. Risaleti, Vahye istinad eder. Vahiy iki kısımdır:

Biri: "Vahy-i Sarihî"dir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onda sırf bir Tercümandır, Mübelliğdir, müdahalesi yoktur. Kur'an ve bazı Ehadîs-i Kudsiye gibi...

İkinci Kısım: "Vahy-i Zımnî"dir. Şu kısmın mücmel ve hülâsası, Vahye ve İlhamı istinad eder; fakat tafsilâtı ve tasviratı, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a aiddir. O Vahiyden gelen mücmel hâdiseyi tafsil ve tasvirde, Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm bazan yine İlhamı, ya Vahye istinad edib beyan eder veyahut kendi Ferasetiyle beyan eder. Ve kendi İctihadiyle yaptığı tafsilât ve tasviratı, ya Vazife-i Risalet noktasında ulvî Kuvve-i Kudsiye ile beyan eder veyahut örf ve âdet ve efkâr-ı âmme seviyesine göre, beşeriyeti noktasında beyan eder.

İşte her Hadîste bütün tafsilâtına, Vahy-i Mahz noktasıyla bakılmaz. Beşeriyetin muktezası olan efkâr ve muamelâtında, Risaletin ulvî âsârı aranılmaz. Madem bazı hâdiseler mücmel olarak mutlak bir surette Ona Vahyen gelir, O da kendi Ferasetiyle ve tearûf-ü umumî cihetiyle tasvir eder. Şu tasvirdeki müteşabihata ve müşkilâta bazan tefsir lâzım geliyor, hattâ tabir lâzım geliyor. Çünkü bazı Hakikatlar var ki, temsil ile fehme takrib edilir. Nasılki bir vakit Huzur-u Nebvîde derince bir gürültü işitildi. Ferman etti ki: **"Şu gürültü, yetmiş senedir yuvarlanıp, şimdi Cehennem'in dibine düşmüş bir taşın gürültüsüdür."** Bir saat sonra cevap geldi ki: "Yetmiş yaşına giren meşhur bir münafık

ölüp, Cehennem'e gitti." Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın belig bir temsil ile beyan ettiği hâdisenin tevilini gösterdi.

Ü ç ü n c ü E s a s : Naklolunan haberler eğer tevatür suretinde olsa, kat'îdir. Tevatür iki kısımdır.(Haşiye) Biri "sarih tevatür", biri "manevî tevatür"dür. Manevî tevatür de iki kısımdır: Biri sükûtîdir. Yani, sükût ile kabul gösterilmiş. Meselâ: Bir cemaat içinde bir adam, o cemaatin nazarı altında bir hâdiseyi haber verse, cemaat onu tekzip etmezse, sükût ile mukabele etse, kabul etmiş gibi olur. Hususan haber verdiği hâdisede cemaat onunla alâkadar olsa, hem tenkide müheyya ve hatayı kabul etmez ve yalanı çok çirkin görür bir cemaat olsa, elbette onun sükûtu o hâdisenin vukuuna kuvvetli delalet eder. İkinci kısım tevatür-ü manevî şudur ki: Bir hâdisenin vukuuna, meselâ "Bir kıyye taam, ikiyüz adamı tok etmiş" denilse; fakat onu haber verenler, ayrı ayrı surette haber veriyor.. Biri bir çeşit, biri başka bir surette, diğeri başka bir şekilde beyan eder.. fakat umumen, aynı hâdisenin vukuuna müttefiktirler. İşte mutlak hâdisenin vukuu; mütevatir-i bil-manadır, kat'îdir. İhtilaf-ı suret ise, zarar vermez. Hem bazan olur ki; haber-i vâhid, bazı şerait dâhilinde tevatür gibi kat'iyeti ifade eder. Hem bazan olur ki; haber-i vâhid haricî emarelerle kat'iyeti ifade eder.

İşte Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan bize naklolunan Mu'cizatı ve Delail-i Nübüvveti, kısm-ı a'zamı tevatür ile; ya sarihî, ya manevî, ya sükûtî. Ve bir kısmı çendan haber-i vâhid ile. Fakat öyle şerait dâhilinde, Nekkad-ı Muhaddisîn nazarında kabule şâyan olduktan sonra, tevatür gibi kat'iyeti ifade etmek lâzım gelir. Evet Muhaddisînin Muhakkikîninden "El-Hâfız" tabir ettikleri Zâtlar, lâakal yüzbin Hadîsi hıfzına almış binler muhakkik Muhaddisler, hem elli sene Sabah Namazını İşa Abdestiyle kılan müttaki Muhaddisler ve başta Buharî ve Müslim olarak Kütüb-ü Sitte-i Hadîsiye sahibleri olan İlm-i Hadîs Dâhîleri, Allâmeleri tashih ve kabul ettikleri haber-i vâhid, tevatür kat'iyetinden geri kalmaz. Evet Fenn-i Hadîsin Muhakkikleri, Nekkadları o derece Hadîs ile hususiyet peyda etmişler ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Tarz-ı İfadesine ve Üslûb-u Âlîsine ve Suret-i İfadesine ünsiyet edib meleke kesbetmişler ki; yüz Hadîs içinde bir mevzu'u görse, "Mevzu'dur" der. "Bu, Hadîs olmaz ve Peygamber'in Sözü değildir" der, reddeder. Sarraf gibi Hadîsin Cevherini tanır, başka sözü ona iltibas edemez. Yalnız İbn-i Cevzî gibi bazı muhakkikler tenkidde ifrat edib, bazı Ehadîs-i Sahihaya da mevzu' demişler. Fakat her mevzu'

(Haşiye): Şu Risalede "tevatür" lafzı, Türkçe "şâyia" manasındaki tevatür değil, belki yakîni ifade eden, yalan ihtimali olmayan kuvvetli ihbardır.

şey'in manası yanlışdır demek değildir; belki "Bu söz Hadîs değildir" demektir.

Sual: An'aneli senedin faidesi nedir ki; lüzumsuz yerde, malûm bir vakıada "an filan, an filan, an filan" derler?

Elcevab: Faideleri çoktur. Ezcümle, bir faidesi şudur: An'ane ile gösteriliyor ki, an'anede dâhil olan mevsuk ve hüccetli ve sadık Ehl-i Hadîsin bir nevi İcmanın irae eder ve o senedde dâhil olan Ehl-i Tahkikin bir nevi İttifakını gösterir. Güya o senedde, o an'anede dâhil olan her bir İmam, her bir Allâme; Hadîsin Hükümünü imza ediyor, Sıhhatine dair mührünü basıyor.

Sual: Neden Hâdisat-ı İ'caziye sair zarurî Ahkâm-ı Şer'îye gibi tevatür suretinde, pek çok tarîklerle, çok ehemmiyetli nakledilmemiş?..

Elcevab: Çünkü ekser Ahkâm-ı Şer'îyeye, ekser nâs, ekser evkatta muhtaçtır. Farz-ı Ayn gibi, o Ahkâmın her şahsa alâkası var. Amma Mu'cizat ise; herkesin her bir Mu'cizeye ihtiyacı yok. Eğer ihtiyaç olsa da, bir defa işitmek kâfi gelir. Âdeta Farz-ı Kifaye gibi, bir kısım insanlar onları bilse, yeter.

İşte bunun içindir ki; bazı olur, bir Mu'cizenin vücudu ve tahakkuku, bir Hükümün vücudundan on derece daha kat'î olduğu halde, onun Râvisi bir-iki olur; Hükümün Râvisi on-yirmi olur.

D ö r d ü n c ü E s a s : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın istikbalden haber verdiği bazı hâdiseler, cüz'î birer hâdiseye değil; belki tekerrür eden birer Hâdis-i Külliyyeyi, cüz'î bir surette haber verir. Halbuki o hâdisenin müteaddid vecihleri var. Her defa bir vechini beyan eder. Sonra Râvi-i Hadîs o vecihleri birleştirir, hilaf-ı vaki' gibi görünür. Meselâ: Hazret-i Mehdi'ye dair muhtelif Rivayetler var. Tafsîlât ve tasvirat, başka başkadır. Halbuki Yirmidördüncü Söz'ün bir dalında isbat edildiği gibi; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm, Vahye istinaden, her bir asırda Kuvve-i Maneviye-i Ehl-i İmanı muhafaza etmek için, hem dehşetli hâdiselerde ye'se düşmemek için, hem Âlem-i İslâmiyetin bir Silsile-i Nuraniyesi olan Âl-i Beytine Ehl-i İmanı manevî rabt etmek için, Mehdi'yi haber vermiş. Âhırzamanda gelen Mehdi gibi, her bir asır Âl-i Beytten bir nevi Mehdi, belki Mehdimler bulmuş. Hattâ Âl-i Beytten ma'dud olan Abbasiye Hulefasından, Büyük Mehdi'nin çok evsafına câmi' bir Mehdi bulmuş.

İşte Büyük Mehdi'den evvel gelen emsalleri, nümuneleri olan Hulefa-yı Mehdiyyîn ve Aktab-ı Mehdiyyîn evsafı, asıl Mehdi'nin evsafına karışmış ve ondan Rivayetler ihtilafa düşmüş.

Beşinci Esas: Resul - i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, **لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ** Sırrınca kendi kendine gaybı bilmezdi; belki

Cenab-ı Hak Ona bildirirdi, O da bildirirdi. Cenab-ı Hak hem Hakîm'dir, hem Rahîm'dir. Hikmet ve Rahmeti ise, Umûr-u Gaybiyeden çoğunun setrini iktiza ediyor, mübhem kalmasını istiyor. Çünkü şu dünyada insanın hoşuna gitmeyen şeyler daha çoktur. Vukuundan evvel onları bilmek elîmdir.

İşte bu Sır içindir ki: **Ölüm ve ecel mübhem bırakılmış ve insanın başına gelecek musibetler dahi, perde-i gaybda kalmış.** İşte Hikmet-i Rabbaniye ve Rahmet-i İlahiye böyle iktiza ettiği için Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Ümmetine karşı ziyade hassas merhametini ziyade rencide etmemek ve Âl ve Ashabına karşı şedid Şefkatini fazla incitmemek için, Vefat-ı Nebevî'den sonra, Âl ve Ashabının ve Ümmetinin başlarına gelen müdhiş hâdisatı, umumiyetle ve tafsilatıyla göstermemek (Haşiye) Mukteza-yı Hikmet ve Rahmettir. Fakat yine bazı Hikmetler için mühim hâdisatı, -fakat dehşetli bir surette değil- Ona talim etmiş. O da ihbar etmiş. Hem güzel hâdiseleri kısmen mücmel, kısmen tafsil ile bildirmiş. O da haber vermiş. Onun haberlerini de en yüksek bir Derece - i Takvada ve Adlde ve Sıdkta çalışan ve

وَمَنْ كَذَبَ عَلَىٰ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ Hadîsindeki tehdidden

şiddetle korkan ve **فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ** Âyetindeki şiddetli

tehdidden şiddetle kaçan Muhaddisîn-i Kâmilîn, bize sahih bir surette o haberleri nakletmişler.

Altıncı Esas: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Ahval ve Evsafı, Siyer ve Tarih suretiyle beyan edilmiş. Fakat o Evsaf ve Ahval-i Galibi, beşeriyetine bakar. Halbuki O Zât-ı Mübarek'in Şahs-ı Manevîsi

(Haşiye): Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'a Âişe-i Sıddıka'ya karşı ziyade Muhabbet ve Şefkatini rencide etmemek için, Vak'a-i Cemel hâdisesinde o bulunacağı kat'î gösterilmediğine delil ise, Ezvac-ı Tahirata ferman etmiş ki: "Keşki bilseydim hanginiz o vak'ada bulunacak?" Fakat sonra, hafif bir surette bildirilmiş ki, Hazret-i Ali'ye (R.A.) ferman etmiş: "Senin ile Âişe beyninde bir hâdisa olsa...

فَارْفُقْ وَبَلِّغْهَا مَا مَنَّا

ve Mahiyet-i Kudsiyesi o derece yüksek ve nuranîdir ki; Siyer ve Tarihte beyan olunan evsaf, o bâlâ kamete uygun gelmiyor, o yüksek kıymete muvafık düşmüyor. Çünkü **السَّبَبُ كَالْفَاعِلِ** Sırrınca: Her gün, hattâ şimdi

de, bütün Ümmetinin İbadetleri kadar bir azîm İbadet Sahife-i Kemalâtına ilâve oluyor. Nihayetsiz Rahmet-i İlahiyeye, nihayetsiz bir surette, nihayetsiz bir istidad ile mazhar olduğu gibi, her gün hadsiz Ümmetinin hadsiz Duasına mazhar oluyor. Ve şu Kâinatın Neticesi ve en mükemmel Meyvesi ve Hâlık-ı Kâinat'ın Tercümanı ve Sevgilisi olan o Zât-ı Mübarek'in Tamam-ı Mahiyeti ve Hakikat-ı Kemalâtı, Siyer ve Tarihe geçen beşerî ahval ve etvara sığışmaz. Meselâ: Hazret-i Cebrail ve Mikâil, iki muhafız yaver hükmünde Gazve-i Bedir'de yanında bulunan bir Zât-ı Mübarek; çarşı içinde, bedevi bir arabla at mübayaasında münazaa etmek, bir tek şahid olan Huzeyfe'yi şahid göstermekle görünen etvarı içinde sığışmaz.

İşte yanlış gitmemek için; her vakit mahiyet-i beşeriyeti itibariyle işitilen evsaf-ı âdiye içinde başını kaldırıp, Hakikî Mahiyetine ve Mertebe-i Risalette durmuş Nuranî Şahsiyet-i Manevîyesine bakmak lâzımdır. Yoksa, ya hürmetsizlik eder veya şübheye düşer. Şu Sırrı izah için şu temsili dinle:

Meselâ bir hurma çekirdeği var. O hurma çekirdeği toprak altına konup, açılarak koca meyvedar bir ağaç oldu. Hem gittikçe tevessü' eder, büyür. Veya tavus kuşunun bir yumurtası vardı. O yumurtaya hararet verildi, bir tavus civcivi çıktı. Sonra tam mükemmel, her tarafı Kudretten yazılı ve yaldızlı bir tavus kuşu oldu. Hem gittikçe daha büyür ve güzelleşir. Şimdi o çekirdek ve o yumurtaya aid sıfatlar, haller var. İçinde incecik maddeler var. Hem ondan hasıl olan ağaç ve kuşun da, o çekirdek ve yumurtanın âdi küçük keyfiyet ve vaziyetlerine nisbeten, büyük âlî sıfatları ve keyfiyetleri var. Şimdi o çekirdek ve o yumurtanın evsafını, ağaç ve kuşun evsafıyla rabtedib bahsetmekte lâzım gelir ki; her vakit Akl-ı Beşer, başını çekirdekten ağaca kaldırıp baksın ve yumurtadan kuşa gözünü tevcih edib dikkat etsin. Tâ işittiği evsafı onun Akli kabul edebilsin. Yoksa "Bir dirhem çekirdekten bin batman hurma aldım." ve "Şu yumurta, cevvi-âsumanda kuşların sultanıdır." dese, tekzib ve inkâra sapacak.

İşte bunun gibi Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın beşeriyeti; o çekirdeğe, o yumurtaya benzer. Ve Vazife-i Risaletle parlayan Mahiyeti ise, Şecere-i Tûbâ gibi ve Cennet'in tayr-ı hümayunu gibidir. Hem

daima tekemmüldedir. Onun için çarşı içinde bir bedevi ile niza eden O Zâtı düşündüğü vakit; Refref'e binip, Cebrail'i arkada bırakıp, Kab-ı Kavseyn'e koşup giden Zât-ı Nuranîsine, hayal gözünü kaldırıp bakmak lâzım gelir. Yoksa ya hürmetsizlik edecek veya nefs-i emmaresi inanmayacak.

BEŞİNCİ NÜKTELİ İŞARET: Umûr-u gaybiyeye dair Hadîslerin birkaç misalini zikrederiz:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Nakl-i Sahih ile ve mütevatır bir derecede bize vâsıl olmuş ki; Minber üstünde, Cemaat-ı Sahabe içinde Ferman etmiş ki:

إِنِّي حَسَنٌ هَذَا سَيِّدٌ سَيُصْلِحُ اللَّهُ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ

İşte kırk sene sonra İslâmın en büyük iki ordusu karşı karşıya geldiği vakit, Hazret-i Hasan Radıyallahü Anhü, Hazret-i Muaviye (R.A.) ile musalaha edib, Cedd-i Emcedinin Mu'cize-i Gaybiyesini tasdik etmiştir.

İkincisi: Nakl-i Sahih ile Hazret-i Ali'ye demiş:

سَتَقَاتِلُ النَّاكِثِينَ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمَارِقِينَ Hem Vak'a-i Cemel, hem

Vak'a-i Sıffîn, hem Vak'a-i Havariç hâdiselerini haber vermiş.

Hem Hazret-i Ali (R.A.) Hazret-i Zübeyr ile seviştiği bir zaman dedi: **"Bu sana karşı muharebe edecek, fakat haksızdır."**

Hem Ezvac-ı Tahiratına demiş: **"İçinizde birisi, mühim bir fitnenin başına geçecek ve etrafında çoklar katledilecek."**

وَتَنْبَحُ عَلَيْهَا كِلَابُ الْحَوَئِبِ İşte şu sahih, kat'î Hadîsler; otuz sene

sonra Hazret-i Ali'nin Hazret-i Âişe ve Zübeyr ve Talha'ya karşı Vak'a-i Cemel'de.. ve Muaviye'ye karşı Sıffîn'de.. ve Havaric'e karşı Harevra'da ve Nehrüvan'da muharebesi, o İhbar-ı Gaybiyenin bir Tasdik-i Fiilîsidir.

Hem Hazret-i Ali'ye: **"Senin sakalını senin başının kanıyla ıslattırarak bir adamı"** ihbar etmiş. Hazret-i Ali o adamı tanımış; o da Abdurrahman İbn-i Mülcem-ül Haricî'dir.

Hem Haricîlerin içinde **Züssedye** denilen bir adamı, garib bir nişanla alâmet olarak haber vermiştir ki; Havaricîlerin maktulleri içinde o

adam bulunmuş; Hazret-i Ali, onu Hakkaniyetine hüccet göstermiş. Hem Mu'cize-i Nebeviyeyi ilân etmiş.

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm; Ümm-ü Seleme'nin, daha diğerlerin Rivayet-i Sahihi ile haber vermiş ki: **"Hazret-i Hüseyin, Taff yani Kerbelâ'da katledilecektir."** Elli sene sonra, aynı vak'a-i ciğersûz vukua gelip, o İhbar-ı Gaybîyi tasdik etmiş.

Hem mükerreren ihbar etmiş ki: **"Benim Âl-i Beytim, benden sonra يَلْقَوْنَ قَتْلًا وَتَشْرِيدًا yani; katle ve belaya ve nefye mâruz kalacaklar."** Ve bir derece izah etmiş, aynen öyle çıkmıştır.

Şu makamda bir mühim sual vardır ki; denilir ki: "Hazret-i Ali, o derece Hilafete liyakatı olduğu ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a Karabeti ve hârikulâde Cesaret ve İlmi ile beraber, neden Hilafette tekaddüm ettirilmedi ve neden onun Hilafeti zamanında İslâm çok keşmekeşe mazhar oldu?.."

E l c e v a b : Âl-i Beyt'ten bir Kutb-u A'zam demiş ki: "Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ali'nin (R.A.) Hilafetini arzu etmiş, fakat gaibden Ona bildirilmiş ki: **Murad-ı İlahî başkadır. O da, arzusunu bırakıp, Murad-ı İlahîye tâbi' olmuş."** Murad-ı İlahînin Hikmetlerinden birisi şu olmak gerektir ki:

Vefat-ı Nebvî'den sonra, en ziyade İttifak ve İttihada gelmeye muhtaç olan Sahabeler; eğer Hazret-i Ali başa geçseydi, Hazret-i Ali'nin Hilafeti zamanında zuhura gelen hâdisatın şهادetiyle ve Hazret-i Ali'nin mümaşatsız, pervasız, zâhidane, kahramanane, müstağniyane tavrı ve şöhretgir-i âlem Şecaatı itibariyle, çok zâtlarda ve kabilelerde rekabet damarını harekete getirip, tefrikaya sebep olmak kaviyyen muhtemeldi. Hem Hazret-i Ali'nin Hilafetinin tehhür etmesinin bir Sırrı da şudur ki: Gayet muhtelif akvamın birbirine karışmasıyla, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın haber verdiği gibi, sonra inkişaf eden yetmişüç fırka efkârının esaslarını taşıyan o akvam içinde, fitneengiz hâdisatın zuhuru zamanında, Hazret-i Ali gibi hârikulâde bir cesaret ve feraset sahibi, Hâşimî ve Âl-i Beyt gibi kuvvetli, hürmetli bir kuvvet lâzım idi ki, dayanabilsin. Evet dayandı... Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın haber verdiği gibi: **"Ben Kur'anın Tenzili için harbettim, sen de Tevili için harb-edeceksin!"** Hem eğer Hazret-i Ali olmasaydı, dünya saltanatı, mülûk-u Emeviyeyi bütün bütün yoldan çıkarmak muhtemeldi. Halbuki karşılarında Hazret-i Ali ve Âl-i Beyt'i gördükleri için, onlara

karşı müvazeneye gelmek ve Ehl-i İslâm nazarında mevkilerini muhafaza etmek için ister istemez Emeviye Devleti reislerinin umumu, kendileri olmasa da, herhalde teşvik ve tasvibleriyle etbaları ve taraftarları, bütün kuvvetleriyle Hakaik-i İslâmiyeyi ve Hakaik-i İmaniyeyi ve Ahkâm-ı Kur'aniyeyi Muhafazaya ve Neşre çalıştılar. Yüzbinlerle Müctehidîn-i Muhakkikîn ve Muhaddisîn-i Kâmilîn ve Evliyalar ve Asfiyalar yetiştirdiler. Eğer karşılarında Âl-i Beyt'in gayet kuvvetli Velayet ve Diyanet ve Kemalâtı olmasaydı, Abbasîlerin ve Emevîlerin âhirlerindeki gibi, bütün bütün çığırdan çıkmak kaviyyen muhtemeldi.

Eğer denilse: Neden Hilafet-i İslâmiye Âl-i Beyt-i Nebevî'de takarrur etmedi? Halbuki en ziyade lâyük ve müstehak onlardı?"

E l c e v a b : Saltanat-ı dünyeviye aldatıcıdır. Âl-i Beyt ise, Hakaik-i İslâmiyeyi ve Ahkâm-ı Kur'aniyeyi muhafazaya memur idiler. Hilafet ve Saltanata geçen, ya Nebi gibi masum olmalı, veyahut Hulefa-yı Raşidîn ve Ömer İbn-i Abdülaziz-i Emevî ve Mehdi-i Abbasî gibi hârikulâde bir Zühd-ü Kalbi olmalı ki aldanmasın. Halbuki Mısır'da Âl-i Beyt namına teşekkül eden Devlet-i Fatîmiye Hilafeti ve Afrika'da Muvahhidîn Hükûmeti ve İran'da Safevîler Devleti gösteriyor ki; saltanat-ı dünyeviye Âl-i Beyte yaramaz, Vazife-i Asliyesi olan Hıfz-ı Dini ve Hizmet-i İslâmiyeti onlara unutturur. Halbuki saltanatı terk ettikleri zaman, parlak ve yüksek bir surette İslâmiyete ve Kur'ana Hizmet etmişler.

İşte bak! Hazret-i Hasan'ın neslinden gelen Aktaflar, hususan Aktaf-ı Erbaa ve bilhassa Gavs-ı A'zam olan Şeyh Abdülkadir-i Geylanî ve Hazret-i Hüseyin'in neslinden gelen İmamlar, hususan Zeynelâbidîn ve Cafer-i Sadık ki, herbiri birer manevî Mehdi hükmüne geçmiş, manevî zulmü ve zulûmatı dağıtıp, Envâr-ı Kur'aniyeyi ve Hakaik-i İmaniyeyi neşretmişler. Cedd-i Emcedlerinin birer Vârisi olduklarını göstermişler.

Eğer denilse: Mübarek İslâmiyet ve nuranî Asr-ı Saadetin başına gelen o dehşetli kanlı fitnenin Hikmeti ve Vech-i Rahmeti nedir? Çünkü onlar, kahra lâyük değil idiler?

E l c e v a b : Nasilki baharda dehşetli yağmurlu bir fırtına, her taife-i nebatatın, tohumların, ağaçların istidadlarını tahrik eder, inkişaf ettirir; herbiri kendine mahsus çiçek açar; fitrî birer vazife başına geçer.. Öyle de: Sahabe ve Tâbiînın başına gelen fitne dahi, çekirdekler hükmündeki muhtelif ayrı ayrı İstidadları tahrik edib kamçıladi; "İslâmiyet tehlikededir, yangın var!" diye her taifeyi korkuttu, İslâmiyetin Hıfzına koşturdu. Herbiri, kendi istidadına göre Câmia-i İslâmiyetin kesretli

ve muhtelif Vazifelerinden bir Vazifeyi omuzuna aldı, kemal-i ciddiyetle çalıştı. Bir kısmı Hadîslerin Muhafazasına, bir kısmı Şeriatın Muhafazasına, bir kısmı Hakaik-i İmanîyenin Muhafazasına, bir kısmı Kur'anın Muhafazasına çalıştı ve hakeza... Herbir taife bir Hizmete girdi. Vezaif-i İslâmiyette hummalı bir surette sa'yettiller. Muhtelif renklerde çok çiçekler açıldı. Pek geniş olan Âlem-i İslâmiyetin aktarına, o fırtına ile tohumlar atıldı; yarı yeri gülistana çevirdi. Fakat maatteessüf o güller ve gülistan içinde ehl-i bid'a fırkalarının dikenleri dahi çıktı.

Güya Dest-i Kudret, Celal ile o asrı çalkaladı, şiddetle tahrik edib çevirdi, Ehl-i Himmeti gayrete getirip elektriklendirdi. O hareketten gelen bir Kuvve-i Anilmerkeziye ile pek çok münevver Müctehidler ve nuranî Muhaddisleri, kudsî Hâfızları, Asfiyaları, Aktablari Âlem-i İslâmın aktarına uçurdu, Hicret ettirdi. Şarktan garba kadar Ehl-i İslâmı heyecana getirip, Kur'anın Hazinelerinden istifade için gözlerini açtırdı... Şimdi sadede geliyoruz.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmin, Umûr-u Gaybiyeden haber verdiği gibi doğru vukua gelen işler binlerdir, pek çoktur. Biz yalnız cüz'î birkaç misaline işaret edeceğiz:

İşte başta Buharî ve Müslim, sıhhatle meşhur Kütüb-ü Sitte-i Hadîsiye sahipleri, beyan edeceğimiz haberlerin çoğunda müttefik ve o haberlerin çoğu manen mütevatir ve bir kısmı dahi, Ehl-i Tahkik onların sıhhatine ittifak etmesiyle, mütevatir gibi kat'î denilebilir.

İşte -Nakl-i Sahih-i kat'î ile- Ashabına haber vermiş ki: **"Siz umum düşmanlarınıza galebe edeceksiniz; hem Feth-i Mekke, hem Feth-i Hayber, hem Feth-i Şam, hem Feth-i Irak, hem Feth-i İran, hem Feth-i Beyt-ül Makdis'e muvaffak olacaksınız. Hem o zamanın en büyük devletleri olan İran ve Rum padişahlarının hazinelerini beyninizde taksim edeceksiniz!.."** Haber vermiş, hem "Tahminim böyle veya zannedirim" dememiş. Belki görür gibi kat'î ihbar etmiş, haber verdiği gibi çıkmış. Halbuki haber verdiği vakit, Hicrete mecbur olmuş. Sahabeleri az, Medine etrafı ve bütün dünya düşmandı.

Hem -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- çok defa ferman etmiş:

عَلَيْكُمْ بِسِيرَةِ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ deyip, Ebu Bekir ve

Ömer kendinden sonraya kalacaklar, hem Halife olacaklar, hem mükemmel bir surette ve Rıza-i İlahî ve Marzî-i Nebvî dairesinde hareket edecekler... Hem Ebu Bekir az kalacak, Ömer çok kalacak ve pek çok Fütuhat yapacak.

Hem Ferman etmiş ki:

زُوِيْتُ لِي الْأَرْضُ فَأَرَيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا وَسَيَبْلُغُ مَلِكُ أُمَّتِي
مَا زُوِيَ لِي مِنْهَا

deyip: "Şarktan garba kadar benim Ümmetimin eline geçecektir. Hiç bir Ümmet, o kadar mülk zabt etmemiş." Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Gazâ-i Bedir'den evvel Ferman etmiş:

هَذَا مَصْرَعُ أَبِي جَهْلٍ هَذَا مَصْرَعُ عُتْبَةَ هَذَا مَصْرَعُ أُمِّيَّةَ هَذَا مَصْرَعُ
فُلَانٍ وَفُلَانٍ

deyip, müşrik kureyş reislerinin herbiri nerede katledileceğini göstermiş ve demiş: "Ben kendi Elimle übeyy ibn-i halef'i öldüreceğim." Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- bir ay uzak mesafede Şam etrafında, Mûte nam mevkideki gazve-i meşhurede muharebe eden Sahabelerini görür gibi ferman etmiş:

أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرُ
فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا سَيْفٌ مِنْ سَيُوفِ اللَّهِ

deyip, birer birer hâdisatı Ashabına haber vermiş. İki-üç hafta sonra Ya'lâ İbn-i Münebbih meydan-ı harbden geldi; daha söylemeden Muhbir-i Sadık (A.S.M.) harbin tafsilâtını beyan etti. Ya'lâ kasem etti: "Dediğin gibi aynen öyle oldu."

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş:

إِنَّ الْخِلَافَةَ بَعْدِي ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَضُوضًا وَإِنَّ هَذَا الْأَمْرَ بَدَأَ
نُبُوَّةً وَرَحْمَةً ثُمَّ يَكُونُ رَحْمَةً وَخِلَافَةً ثُمَّ يَكُونُ مُلْكًا عَضُوضًا ثُمَّ
يَكُونُ عُتُوًّا وَجَبْرُوتًا

deyip, Hazret-i Hasan'ın altı ay Hilafetiyle; Cihar - 1 Yâr - 1 Güzin'in

(Hulefa-yı Raşidîn'in) Zaman-ı Hilafetlerini ve onlardan sonra saltanat şekline girmesini, sonra o saltanattan ceberut ve fesad-ı ümmet olacağını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş:

يُقْتَلُ عُثْمَانُ وَهُوَ يَقْرَأُ الْمُصْحَفَ وَإِنَّ اللَّهَ عَسَى أَنْ يُلْبِسَهُ قَمِيصًا
وَأَنَّهُمْ يُرِيدُونَ خَلْعَهُ

deyip, Hazret-i Osman Halife olacağını ve hal'i istenileceğini ve mazlum olarak Kur'an okurken katledileceğini haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- hacamat edib mübarek Kanını Abdullah İbn-i Zübeyr teberrüken şerbet gibi içtiği zaman Ferman etmiş:

وَيْلٌ لِلنَّاسِ مِنْكَ وَوَيْلٌ لَكَ مِنَ النَّاسِ deyip, hârika bir Şecaatle Ümmetin

başına geçeceğini ve müdhiş hücumlara mâruz kalacaklarını ve insanlar onun yüzünden dehşetli hâdiselere giriftar olacaklarını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış. Abdullah İbn-i Zübeyr, Emevîler zamanında Hilafeti Mekke'de ilân ederek Kahramanane çok müsademe etmiş; nihayet Haccac-ı Zalim büyük bir ordu ile üzerine hücum ederek, şiddetli müsademenin sonra o Kahraman-ı Âlîşan Şehid edilmiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Emeviye Devleti'nin zuhurunu ve onların padişahlarının çoğu zalim olacağını ve içlerinde yezid ve velid bulunacağını ve Hazret-i Muaviye Ümmetin başına geçeceğini,

وَإِذَا مَلَكَتْ فَاسْجِحْ Fermanıyla, rıfk ve adaleti tavsiye etmiş. Ve

Emeviye'den sonra

يَخْرُجُ وَلَدُ الْعَبَّاسِ بِالرَّايَاتِ السُّودِ وَيَمْلِكُونَ أَضْعَافَ مَا مَلَكُوا

deyip, Devlet-i Abbasiye'nin zuhurunu ve uzun müddet devam edeceğini haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş:

وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرِّ قَدِ اقْتَرَبَ deyip, cengiz ve hülâgu'nun dehşetli

fitnelerini ve Arab Devlet-i Abbasiyesini mahvedeceklerini haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Sa'd İbn-i Ebî Vakkas gayet ağır hasta iken ona Ferman etmiş:

لَمَّا تَخَلَّفَ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيَسْتَصِرَّ بِكَ آخَرُونَ deyip, ileride

büyük bir Kumandan olacağını, çok Fütuhat yapacağını, çok milletler ve kavimler ondan menfaat görüp, yani İslâm olup ve çoklar zarar görecektir, yani devletleri onun eliyle harab olacağını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış. Hazret-i Sa'd **Ordu-yu İslâm** başına geçti, Devlet-i İraniye'yi zîr ü zeber etti; çok kavimlerin Daire-i İslâma ve Hidayete girmelerine sebep oldu.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- İmana gelen Habeş Meliki olan Necaşî, Hicretin yedinci senesinde vefat ettiği gün Ashabına haber vermiş, hattâ Cenaze Namazını kılmış. Bir hafta sonra cevap geldi ki, aynı günde vefat etmiş.

Hem -nakl-i sahih-i kat'î ile- Cihar-ı Yâr-ı Güzin ile beraber Uhud veya Hira Dağı'nın başında iken dağ titredi, zelzelelendi. Dağa ferman etti ki: أَثْبُتْ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدٌ deyip, Hazret-i Ömer ve Osman ve Ali'nin şehid olacaklarını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Şimdi ey bedbaht, kalbsiz, bîçare adam! Muhammed-i Arabî akıllı bir adam idi diye o Şems-i Hakikat'a karşı gözünü yuman bîçare insan! Onbeş Enva'-ı Külliye-i Mu'cizatından birtek nev'i olan Umûr-u Gaybiyeden onbeş ve belki yüz kısmından bir kısmını işittin. Manevî tevatür derecesinde kat'î bir kısmını duydun. Şu İhbar-ı Gayb kısmının yüzden birisini Akıl gözüyle gören bir Zâta "**dâhî-i a'zam**" denilir ki, Ferasetiyle istikbali keşfediyor. Binaenaleyh senin gibi haydi deha desek; yüz Dâhî-i A'zam derecesinde bir Deha-yı Kudsiyeyi taşıyan bir adam yanlış görür mü? Yanlış haber vermeye tenezzül eder mi? Böyle yüz derece bir Deha-yı A'zam sahibinin Saadet-i Dâirene dair sözlerini dinlememek, elbette yüz derece divaneliğin alâmetidir.

ALTINCI NÜKTELİ İŞARET:- Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Hazret-i Fatıma'ya (R.A.) ferman etmiş ki:

أَنْتِ أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِي لِحُوقًا بِی deyip, "Âl-i Beytimden herkesten evvel vefat edib, bana iltihak edeceksin." diye söylemiş. Altı ay sonra haber verdiği gibi aynen zuhur etmiş.

Hem Eba Zer'e Ferman etmiş:

سَتُخْرَجُ مِنْ هُنَا وَتَعِيشُ وَحْدَكَ وَتَمُوتُ وَحْدَكَ deyip, Medine'den nefyedilip, yalnız hayat geçirip yalnız bir sahrada vefat edeceğini haber vermiş. Yirmi sene sonra haber verdiği gibi çıkmış.

Hem Enes İbn-i Mâlik'in halası olan Ümm-ü Haram'ın hanesinde uykudan kalkmış, tebessüm edib ferman etmiş:

رَأَيْتُ أُمَّتِي يَغْزُونَ فِي الْبَحْرِ كَالْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ Ümm-ü Haram niyaz etmiş: "Dua ediniz, ben de onlarla beraber olayım." Ferman etmiş: "Beraber olacaksınız." Kırk sene sonra, zevci olan Ubade İbn-i Sâmit refakatıyla Kıbrıs'ın Fethine gitmiş; Kıbrıs'ta vefat edib, mezarı ziyaretgâh olmuş. Haber verdiği gibi aynen zuhur etmiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş ki:

يَخْرُجُ مِنْ ثَقِيفَ كَذَّابٌ وَمُبِيرٌ yani: "Sakif Kabilesinden biri dava-yı Nübüvvet edecek; ve biri, hunhar zalim zuhur edecek." deyip, Nübüvvet dava eden meşhur Muhtar'ı ve yüzbin adam öldüren haccac-ı zalim'i haber vermiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile-

سَتُفْتَحُ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ فَنِعْمَ الْأَمِيرُ أَمِيرُهَا وَنِعْمَ الْجَيْشُ جَيْشُهَا deyip, İstanbul'un İslâm eliyle fetholacağını ve Hazret-i Sultan Mehmed Fatih'in yüksek bir mertebe sahibi olduğunu haber vermiş. Haber verdiği gibi zuhur etmiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş ki:

إِنَّ الدِّينَ لَوْ كَانَ مَنْوُطًا بِالثَّرِيَّا لَنَا لَهُ رِجَالٌ مِنْ أَبْنَاءِ فَارِسَ deyip, başta

Ebu Hanife olarak İran'ın emsalsiz bir surette yetiştirdiği Ülema ve Evliyaya işaret ediyor, haber veriyor.

Hem Ferman etmiş ki: **عَالِمٌ قَرِيشٌ يَمْلَأُ طِبَاقَ الْأَرْضِ عِلْمًا** deyip,

İmam-ı Şafî'ye işaret edib haber veriyor.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş ki:

سَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي ثَلَاثًا وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً النَّاجِيَةُ وَاحِدَةٌ مِنْهَا قِيلَ مَنْ هُمْ

قَالَ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي

deyip, Ümmeti yetmişüç fırkaya inkısam edeceğini ve içinde Fırka-i Naciye-i Kâmile, **Ehl-i Sünnet ve Cemaat** olduğunu haber veriyor.

Hem Ferman etmiş ki: **الْقَدَرِيَّةُ مَجُوسٌ هَذِهِ الْأُمَّةُ** deyip, çok

şubelere inkısam eden ve Kaderi inkâr eden kaderiye taifesini haber vermiş. Hem çok şubelere inkısam eden râfızîleri haber vermiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- İmam-ı Ali'ye (R.A.) demiş: Sende Hazret-i İsa (A.S.) gibi iki kısım insan helâkete gider. Birisi, ifrat-ı muhabbet; diğeri, ifrat-ı adavetle. Hazret-i İsa'ya nasrani muhabbetinden hadd-i meşru'dan tecavüz ile hâşâ "İbnullah" dediler. Yahudi, adavetinden çok tecavüz ettiler, Nübüvvetini ve Kemalini inkâr ettiler. Senin hakkında da bir kısım, hadd-i meşru'dan tecavüz edecek, muhabbetinden helâkete

gidecektir. **لَهُمْ نَبْرٌ يَقَالُ لَهُمُ الرَّافِضِيَّةُ** demiş. Bir kısmı, senin adavetinden

çok ileri gidecekler, onlar da havariç'tir ve Emevîlerin müfrit bir kısım tarafdarlarıdır ki, onlara Nasibe denilir.

Eğer denilse: Âl-i Beyt'e Muhabbeti, Kur'an emrediyor. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm çok teşvik etmiş. O Muhabbet, şîalar için belki bir özür teşkil eder. Çünkü Ehl-i Muhabbet, bir derece Ehl-i Sekirdir. Ne için şîalar hususan râfızîler, o Muhabbetten istifade etmiyorlar; belki İşaret-i Nebeviye ile o Fart-ı Muhabbetten mahkûmdurlar?

Elcevab: Muhabbet iki kısımdır. Biri: Mana-yı Harfiyle, yani: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hesabına, Cenab-ı Hak namına, Hazret-i

Ali ile Hasan ve Hüseyin ve Âl-i Beyt'i sevmektir. Şu Muhabbet Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın Muhabbetini ziyadeleştirir. Cenab-ı Hakk'ın Muhabbetine vesile olur. Şu Muhabbet meşrudur, ifratı zarar vermez, tecavüz etmez, başkalarının zemmini ve adavetini iktiza etmez.

İkincisi: Mana-yı ismiyle muhabbettir. Yani bizzât onları sever. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtu Vesselâm'ı düşünmeden Hazret-i Ali'nin Kahramanlıklarını ve Kemalini ve Hazret-i Hasan ve Hüseyin'in yüksek Faziletlerini düşünüp sever. Hattâ Allah'ı bilmese de, Peygamber'i tanımasa da yine onları sever. Bu sevmek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın Muhabbetine ve Cenab-ı Hakk'ın Muhabbetine sebebiyet vermez; hem ifrat olsa, başkaların zemmini ve adavetini iktiza eder.

İşte İşaret-i Nebeviye ile, Hazret-i Ali hakkında ziyade Muhabbetlerinden, Hazret-i Ebu Bekir-is Sıddık ile Hazret-i Ömer'den teberri ettiklerinden hasarete düşmüşler. **Ve o menfî muhabbet, sebab-i hasarettir.**

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş ki:

إِذَا مَشَوْا الْمُطِيطَاءَ وَخَدَمَتَهُمْ بَنَاتُ فَارِسَ وَالرُّومِ رَدَّ اللَّهُ بِأَسْهُمَ بَيْنَهُمْ
وَسَلَّطَ شَرَارَهُمْ عَلَى خِيَارِهِمْ

deyip, "Ne vakit size fars ve rum kızları Hizmet etti; o vakit belanız, fitneniz içinize girecek.. harbiniz dâhilî olacak; şerirleriniz başa geçip, hayırlılar ve iyilerinize musallat olacaklar!" haber vermiş. Otuz sene sonra haber verdiği gibi çıkmış.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş ki:

وَتُفْتَحُ خَيْبَرُ عَلَى يَدَيَّ عَلِيٍّ deyip, "Hayber Kal'asının fethi, Ali'nin

Eliyle olacak." Me'mulün pek fevkinde ikinci gün bir Mu'cize-i Nebeviye olarak Hayber Kal'asının kapısını Hazret-i Ali çekip kalkan gibi istimal ederek, Fethe muvaffak olduktan sonra kapıyı yere atmış; sekiz kuvvetli adam, o kapıyı yerden kaldıramamış; bir Rivayette kırk adam kaldıramamış.

Hem Ferman etmiş ki:

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتَتَلَ فِئَتَانِ دَعَاؤُهُمَا وَاحِدَةً diye, Sıffin'de

Hazret-i Ali ile Muaviye'nin harbini haber vermiş.

Hem Ferman etmiş ki: **إِنَّ عَمَّارًا تَقْتُلُهُ الْفِئَةُ الْبَاغِيَّةُ** diye, "Bâgî

bir taife, Ammar'ı katledecek." Sonra, Sıffîn Harbi'nde katledildi. Hazret-i Ali, onu Muaviye'nin taraftarları bâgî olduklarına hüccet gösterdi. Fakat Muaviye tevil etti. Amr İbn-ül Âs dedi: "Bâgî yalnız onun katilleridir, umumumuz değiliz."

Hem Ferman etmiş ki: **إِنَّ الْفِتْنَ لَا تَظْهَرُ مَا دَامَ عُمَرُ حَيًّا** diye,

"Hazret-i Ömer sağ kaldıkça, içinde fitneler zuhur etmez!" haber vermiş, öyle de olmuş.

Hem Sehl İbn-i Amr daha İmana gelmeden esir olmuş. Hazret-i Ömer, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'a demiş ki: "İzin ver, ben bunun dişlerini çekeceğim. Çünkü o fesahatıyla küffar-ı kureys'i harbimize teşvik ediyordu." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm Ferman etmiş ki:

وَعَسَى أَنْ يَقُومَ مَقَامًا يَسْرُكَ يَا عُمَرُ diye, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu

Vesselâm'ın vefatı hengâmında olan dehşet-engiz ve sabırsûz hâdisede, Hazret-i Ebu Bekir-is Sıddık nasıli Medine-i Münevvere'de Kemal-i Metanetle herkese teselli verip mühim bir Hutbe ile Sahabeleri teskin etmiş.. aynen onun gibi: Şu Sehl o hengâmda, Mekke-i Mükerrreme'de aynı Ebu Bekir-is Sıddık gibi Sahabeye teskin ve teselli verip, malûm fesahatıyla Ebu Bekir-is Sıddık'ın aynı Hutbesinin mealinde bir Nutuk söylemiş. Hattâ iki Hutbenin Kelimeleri birbirine benzer.

Hem Süraka'ya ferman etmiş ki:

كَيْفَ بِكَ إِذَا أُلْبِسْتَ سَوَارِي كِسْرَى diye, "Kisra'nın iki bileziğini

giyeceksin! Hazret-i Ömer zamanında Kisra mahvedildi.. zînetleri ve şahane bilezikleri geldi; Hazret-i Ömer Süraka'ya giydirdi. Dedi:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَلَبَهُمَا كِسْرَى وَالْبَسَهُمَا سُرَاقَةَ, İhbar-ı Nebevîyi tasdik

ettirdi.

Hem Ferman etmiş ki: **إِذَا ذَهَبَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ** diye,

"Kisra-yı Fars gittikten sonra, daha kisra çıkmayacak!" haber vermiş, hem öyle olmuş.

Hem Kisra elçisine demiş: "Şimdi Kisra'nın oğlu şirviye perviz, kisra'yı öldürdü." O elçi tahkik etmiş, aynı vakitte öyle olmuş; o da İslâm olmuş. Bazı Ehadîste, o elçinin adı Firuz'dur.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile - Hâtûb İbn-i Beltea'nın, gizli Kureyş'e gönderdiği Mektubu haber vermiş. Hazret-i Ali ile Mikdad'ı göndermiş. "Filan mevkide bir şahısta şöyle bir Mektub var. Alınız, getiriniz!" Gittiler, aynı yerden aynı Mektubu getirdiler. Hâtûb'ı celbetti. "Neden yaptın?" demiş; o da özür beyan etmiş, özrünü kabul etmiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î - utbe ibn-i ebî leheb hakkında Ferman etmiş ki: **يَا كَلْبُ كَلْبُ اللَّهِ** diye, utbe'nin akibet-i feciasını haber vermiş.

Sonra Yemen tarafına giderken bir arslan gelip onu yemiş. Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın hem Bedduasını, hem haberini tasdik etmiş.

Hem - Nakl-i Sahih ile - Feth-i Mekke vaktinde, Hazret-i Bilâl-i Habeşî, Kâ'be damına çıkıp Ezan okumuş. Rüesa-yı Kureyş'ten Ebû Süfyan, Attab İbn-i Esid ve Hâris İbn-i Hişam oturup konuştular. Attab dedi: "Pederim esid bahtiyar idi ki, bugünü görmedi." Haris dedi ki: "Muhammed, bu siyah kargadan başka adam bulmadı mı ki Müezzin yapsın?" Hazret-i Bilâl-i Habeşî'yi tezyif etti. Ebû Süfyan dedi: "Ben korkarım, birşey demeyeceğim; kimse olmasa da şu Batha'nın taşları, Ona haber verecek, O bilecek." Hakikaten bir parça sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onlara rast geldi, harfîyen konuştuklarını söyledi. O vakit Attab ile Haris şehadet getirdiler, Müslüman oldular.

İşte ey bîçare mülhid! Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanımayan kalbsiz adam! Bak, Kureyş'in iki muannid büyüklüğü, bir tek İhbar-ı Gaybî ile İmana geldiler. Ne kadar kalbin bozulmuş ki; manevî tevatürle, bu İhbar-ı Gaybî gibi binler Mu'cizatı işitiyorsun, yine kanaat-ı tâmmen gelmiyor!.. Her ne ise, sadede dönüyoruz.

Hem - Nakl-i Sahih ile - Gazve-i Bedir'de, Hazret-i Abbas Sahabelerin eline esir düştüğü vakitte, fidye-i necat istenilmiş. O da demiş: "Param yok." Hazret-i Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etmiş ki: "Zevcen Ümm-ü Fadl yanında bu kadar parayı filan yere bırakmışsın." Hazret-i Abbas tasdik edib, "İkimizden başka kimsenin bilmediği bir Sır idi." O vakit Kemal-i İmanı kazanıp İslâm olmuş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile - muzır bir sahir olan lebid-i yahudi; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı rencide etmek için acib ve müessir bir sihir yapmış. Bir tarağa saçları sarmış, üstünde sihir yapmış, bir kuyuya atmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ali'ye ve Sahabelere ferman etmiş: "Gidiniz, filan kuyuda bu çeşit sihir âletlerini bulup getiriniz!" Gitmişler, aynen öyle bulup getirmişler. Her bir ipi açıldıkça, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dahi rahatsızlığından hıffet buluyordu.

Hem - Nakl-i Sahih ile - Ebu Hüreyre ve Huzeyfe gibi mühim Zâtlar bulunduğu bir heyette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etmiş ki: **ضَرَسُ أَحَدِكُمْ فِي النَّارِ أَعْظَمُ مِنْ أَحَدٍ** diye, birinin irtidadiyla müdhiş akibetini haber vermiş. Ebu Hüreyre dedi: "O heyetten, ben bir adamla ikimiz kaldık; ben korktum. Sonra öteki adam, Yemame Harbi'nde müseylime tarafında bulunup, mürted olarak katledildi." İhbar-ı Nebevînin Hakikatı çıktı.

Hem - Nakl-i Sahih ile - Umeyr ve Safvan Müslüman olmadan evvel, mühim bir mala mukabil, Peygamber'in (A.S.M.) katline karar verip; Umeyr ise Peygamber'in (A.S.M.) katlini niyet ederek Medine'ye gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Umeyr'i gördü, yanına çağırdı. Dedi: "Safvan ile maceranız budur!" Elini Umeyr'in göğsüne koydu; Umeyr "Evet" dedi, Müslüman oldu.

Daha bunlar gibi pek çok sahih İhbarat-ı Gaybiye vuku bulmuş. Meşhur Kütüb-ü Sitte-i Sahiha-i Hadîsiyede zikredilmiştir ve senedleriyle beyan edilmiştir. Bu Risalede beyan edilen vakıatın ekseri, tevatür-ü manevî hükmünde kat'îdir, yakînîdirler. Başta Buharî ve Müslim ki, Kur'andan sonra en sahih Kitab olduklarını, Ehl-i Tahkik kabul etmiş. Ve sair Sahih-i Tirmizî, Nesaî ve Ebu Davud ve Müsned-i Hâkim ve Müsned-i Ahmed İbn-i Hanbel ve Delail-i Beyhakî gibi Kitablarda an'anesiyle beyan edilmiştir.

Şimdi ey mülhid-i bîhuş! "Muhammed-i Arabî (A.S.M.) akıllı bir adam idi" deyip geçme. Çünkü şu Umûr-u Gaybiyeye dair İhbarat-ı Sadıka-i Ahmediye (A.S.M.) iki şıktan hâlî değil; ya diyeceksin ki: **O Zât-ı Kudsî'de öyle keskin bir nazar ve geniş bir deha var ki, mazi ve müstakbeli ve umum dünyayı görür, bilir.. ve etraf-ı âlemi ve şark ve garbı temaşa eder bir gözü.. ve geçmiş ve gelecek bütün zamanları keşfeder bir dehası vardır. Bu hal ise, beşerde olamaz; eğer olsa, Hâlık-ı Âlem tarafından verilmiş bir Hârika, bir Mevhibe olur. Bu ise, tek başıyla**

bir Mu'cize-i A'zamdır. Veyahut inanacaksın ki: O Zât-ı Mübarek, öyle bir Zât'ın Memuru ve Şakirdidir ki, herşey Onun Nazarında ve Tasarrufundadır ve bütün Enva'-ı Kâinat ve bütün zamanlar, Onun Taht-ı Emrindedir.. Defter-i Kebirinde herşey yazılıdır; istediği zaman Talebesine bildirir ve gösterir. Demek Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, Üstad-ı Ezelisinden Ders alır, öyle Ders verir...

Hem - Nakl-i Sahih ile - Hazret-i Hâlid'i, harb için Dûvmet-ül Cendel Reisi olan Ükeydir'e gönderdiği vakit Ferman etmiş ki:

إِنَّكَ تَجِدُهُ يَصِيدُ الْبَقْرَ diye, bakar-ı vahşi avında bulacağını, kavgasız esir edileceğini ihbar etmiş. Hazret-i Hâlid gitmiş, aynen öyle bulmuş, esir etmiş getirmiş.

Hem - Nakl-i Sahih ile- Kureyş, Benî Hâşimî aleyhinde yazdıkları ve Kâ'be'nin sakfına astıkları sahife hakkında Ferman etmiş ki: "Kurtlar yazılarınızı yemiş, yalnız sahifedeki Esma-i İlahiyeye ilişmemişler!" haber vermiş. Sonra sahifeye bakmışlar, aynen öyle olmuş.

Hem - Nakl-i Sahih ile - "Beyt-ül Makdis'in Fethinde büyük bir taun çıkacak..." Ferman etmişti. Hazret-i Ömer zamanında Beyt-ül Makdis fetholundu. Ve öyle bir taun çıktı ki, üç günde yetmiş bin vefiyat oldu.

Hem - Nakl-i Sahih ile - o zamanda vücudu olmayan Basra ve Bağdad'ın vücuda geleceklerini ve Bağdad'a dünya hazinelerinin gireceğini.. ve Türkler ve Bahr-i Hazar etrafındaki milletler ile Arablar muharebe edeceklerini ve sonra onlar çoklukla İslâmiyete girecek, Arablara Arablar içinde hâkim olacaklarını haber vermiş. Demiş ki:

يُوشِكُ أَنْ يَكْثُرَ فِيكُمْ الْعَجَمُ يَأْكُلُونَ فَيْئَكُمْ وَيَضْرِبُونَ رِقَابَكُمْ

Hem Ferman etmiş ki: هَلَاكُ أُمَّتِي عَلَى يَدِ أَعْيَلِمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ diye,

Emeviye'nin yezid ve velid gibi şerir reislerinin fesadını haber vermiş.

Hem Yemame gibi bir kısım yerlerde, irtidad vuku bulacağını haber vermiş.

Hem Gazve-i Meşhure-i Hendek'te Ferman etmiş ki:

إِنَّ قُرَيْشًا وَالْأَحْزَابَ لَا يَغْزُونِي أَبَدًا وَأَنَا أَغْزُوهُمْ diye, "Bundan

sonra onlar bana değil, belki ben onlara hücum edeceğim!" haber vermiş, haber verdiği gibi çıkmış.

Hem - Nakl-i Sahih ile - vefatından bir-iki ay evvel Ferman etmiş

ki: **إِنَّ عَبْدًا خَيْرَ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللَّهِ** diye, vefatını haber vermiş.

Hem Zeyd İbn-i Suvahan hakkında ferman etmiş ki:

يَسْبِقُ عُضْوٌ مِنْهُ إِلَى الْجَنَّةِ Zeyd'den evvel, bir uzvu Şehid edileceğini

haber vermiş. Bir zaman sonra, Nihavend Harbi'nde bir eli kesilmiş. Demek en evvel o el Şehid olup, manen Cennet'e gitmiş.

İşte bütün bahsettiğimiz Umûr-u Gaybiye, on kısım Enva'-ı Mu'cizatından birtek nevidir. O nev'in on kısmından bir kısmını söylemedik. Şimdi bu kısım ile beraber İ'caz-ı Kur'ana dair Yirmibeşinci Söz'de, gayet geniş İhbar-ı Gayb nev'inin dört nev'ini icmalen beyan etmişiz. İşte buradaki nev'i ile beraber, Kur'anın Lisaniyle gaybdan haber verilen o dört büyük nev'i beraber düşün. Gör ki: Ne kadar kat'î, şühesiz, parlak, kuvvetli, kavî bir Bürhan-ı Risalettir ki; bütün bütün Kalbi, Akli bozulmayan elbette İman edecek ki: **Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, Hâlık-ı Küll-i Şey ve Allâm-ül Guyub olan bir Zât-ı Zülcelal'in Resulüdür ve Ondan haber alıyor...**

YEDİNCİ NÜKTELİ İŞARET: Mu'cizat-ı Nebeviyenin Bereket-i Taam hususunda olan kısmından birkaç kat'î ve manen mütevatir misaline işaret edeceğiz. Bahisten evvel bir Mukaddime zikri münasibdir.

Mukaddime: Şu gelecek Bereketli Mu'cizat misalleri, herbiri müteaddid tarîkle, hattâ bazıları onaltı tarîkle sahîh bir surette nakledilmiş. Ekserisi, bir Cemaat-ı Kesîre huzurunda vukubulmuş; o Cemaat içinde Mu'teber ve Sadık İnsanlar onlardan bahsedib nakletmişler. Meselâ: "Sa' denilen dört avuç taamdan yetmiş adam yemişler, tok olmuşlar" naklediyor. O yetmiş adam, Onun sözünü işitiyor, tekzib etmiyor. Demek sükût ile tasdik ediyorlar. Halbuki o Asr-ı Sıdk ve Hakikatta ve o Hakperest ve Ciddî ve Doğru adam olan Sahabeler, zerre miktar yalanı görse, red ve tekzib ederler. Halbuki bahsedeceğimiz vakıaları çoklar rivayet etmiş ve ötekiler de sükût ile tasdik etmişler. Demek herbir hâdise manen mütevatir gibi kat'idir. Hem Sahabeler, Kur'anın ve Âyetlerin hıfzından sonra en ziyade, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Ef'al ve Akvalinin muhafazasına, bahusus Ahkâma ve Mu'cizata dair Ahvaline

bütün kuvvetleriyle çalıştıklarını ve sıhhatlerine pek çok dikkat ettiklerini, Tarih ve Siyer şehadet ediyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a aid en küçük bir Hareketi, bir Sîretî, bir Hali ihmal etmemişler. Ve etmediklerini ve kaydettiklerini, Kütüb-ü Ehadîsiye şehadet ediyor. Hem Asr-ı Saadette, Mu'cizatı ve Medar-ı Ahkâm Ehadîsi, Kitabetle çoklar kaydedib yazdılar. Hususan Abadile-i Seb'a, Kitabetle kaydettiler. Hususan Tercüman-ül Kur'an olan Abdullah İbn-i Abbas ve Abdullah İbn-i Amr İbn-il Âs, bahusus otuz-kırk sene sonra, Tâbiûnin binler Muhakkikleri, Ehadîsi ve Mu'cizatı yazı ile kaydettiler. Daha ondan sonra, başta dört İmam-ı Müctehid ve binler Muhakkik Muhaddisler naklettiler; yazı ile muhafaza ettiler. Daha Hicretten ikiyüz sene sonra başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sitte-i Makbule Vazife-i Hıfzı omuzlarına aldılar. İbn-i Cevzî gibi şiddetli binler münekkidler çıkıp; bazı mülhidlerin veya fikirsiz veya hıfzsız veya nâdânların karıştırdıkları mevzu Ehadîsi tefrik ettiler, gösterdiler. Sonra Ehl-i Keşfin tasdikiyle; yetmiş defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm temessül edib, yakaza halinde Onun Sohbetiyle müşerref olan Celaledin-i Süyutî gibi Allâmeler ve Muhakkikler, Ehadîs-i Sahihanın Elmaslarını, sair sözlerden ve mevzuattan tefrik ettiler. İşte bahsedeceğimiz hâdiseler, Mu'cizeler böyle elden ele - kuvvetli, emin, müteaddid ve çok, belki hadsiz ellerden- sağlam olarak bize gelmiş.

الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

İşte buna binaen; "Bu zamana kadar uzun mesafeden gelen şu zamandan tâ o zamana kadar bu hâdiseleri nasıl bileceğiz ki karışmamış ve safidir" hâtıra gelmemelidir.

Berekete dair Mu'cizat-ı Kat'iiyenin birinci misali :

Başta Buharî ve Müslim, Kütüb-ü Sitte-i Sahiha müttefikân haber veriyorlar ki; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hazret-i Zeyneb ile tezevvücü velîmesinde, Hazret-i Enes'in vâlidesi Ümm-ü Süleym, bir-iki avuç hurmayı yağ ile kavurarak bir kaba koyup Hazret-i Enes'le Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'a gönderdi. Enes'e Ferman etti ki: "Filan, filanı çağır. Hem kime tesadüf etsen davet et." Enes de kime rast geldiyse çağırdı. Üçyüz kadar Sahabe gelip, Suffe ve Hücre-i Saadeti doldurdular.

Ferman etti: **تَحَلَّقُوا عَشْرَةَ عَشْرَةَ** Yani: "Onar onar halka olunuz!" Sonra

mübarek Elini o az taam üzerine koydu, Dua etti, buyurun dedi. Bütün o üçyüz adam yediler, tok olup kalktılar. Enes'e Ferman etmiş: "Kaldır!" Enes demiş ki: "Bilmedim, taam kabını koyduğum

vakit mi taam çoktu, yoksa kaldırdığım vakit mi çoktu farkedemedim."

İkinci Misal: Mihmandar-ı Nebevî Ebu Eyyub-il Ensarî hanesine Teşrif-i Nebevî hengâmında Ebu Eyyub der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve Ebu Bekir-i Sıddık'a kâfi gelecek iki kişilik yemek yaptım. Ona ferman etti:

أَدْعُ ثَلَاثِينَ مِنْ أَشْرَافِ الْأَنْصَارِ Otuz adam geldiler, yediler. Sonra

Ferman etti: **أَدْعُ سِتِّينَ** Altmış daha davet ettim; geldiler, yediler. Sonra

Ferman etti: **أَدْعُ سَبْعِينَ** Yetmiş daha davet ettim; geldiler, yediler.

Kablarda yemek daha kaldı. Bütün gelenler o Mu'cize karşısında İslâmiyete girip, Biat ettiler. O iki kişilik taamdan yüzseksen adam yediler.

Üçüncü Misal: Hazret-i Ömer İbn-il Hattab ve Ebu Hüreyre ve Seleme İbn-il Ekva' ve Ebu Amrat-el Ensarî gibi, müteaddid tarîklerle diyorlar ki: Bir gazvede ordu aç kaldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a müracaat ettiler. Ferman etti ki: "Heybelerinizde kalan bâkîye-i erzakı toplayınız!" Herkes azar birer parça hurma getirdi. En çok getiren dört avuç getirebildi. Bir kilime koydular. Seleme der ki: "Mecmuunu ben tahmin ettim, oturmuş bir keçi kadar ancak vardı." Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Bereketle Dua edib, Ferman etti: "Herkes kabını getirsin!" Koşuştular, geldiler. O ordu içinde hiçbir kab kalmadı, hepsini doldurdular. Hem fazla kaldı. Sahabeden bir Râvî demiş: **"O Bereketin gidişatından anladım; eğer Ehl-i Arz gelseydi, onlara dahi kâfi gelecekti..."**

Dördüncü Misal: Başta Buharî ve Müslim, Kütüb-ü Sahiha beyan ediyorlar ki: Abdurrahman İbn-i Ebî Bekir-i Sıddık der: Biz yüzotuz Sahabe, bir seferde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. Dört avuç mikdarı olan bir sa' ekmek için, hamur yapıldı. Bir keçi dahi kesildi, pişirildi; yalnız ciğer ve böbrekleri kebab yapıldı. Kasem ederim, o kebaptan yüzotuz Sahabeden herbirisine bir parça kesti, verdi. Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, pişmiş eti iki kâseye koydu. Biz umumumuz tok oluncaya kadar yedik, fazla kaldı. Ben fazlasını deveye yükledim.

Beşinci Misal: Kütüb-ü Sahiha kat'iyetle beyan ediyorlar

ki: Gazve-i Garra-i Ahzab'da, meşhur Yevm-ül Hendek'te, Hazret-i Câbir-ül Ensarî kase ile ilân ediyor: O günde, dört avuç olan bir sa' arpa ekmeğinden, bir senelik bir keçi oğlağından bin adam yediler ve öylece kaldı. Hazret-i Câbir der ki: "O gün yemek, hanemde pişirildi; bütün bin adam o sa'dan, o oğlaktan yediler, gittiler. Daha tenceremiz dolu kaynıyor, daha hamurumuz ekme yapıyor. O hamura, o tencereye mübarek ağzının suyunu koyup, Bereketle Dua etmişti.

İşte şu Mu'cize-i Bereketi, bin zâtın huzurunda, onları ona alâkadar göstererek Hazret-i Câbir kase ile ilân ediyor. Demek şu hâdise, bin adam rivayet etmiş gibi kat'î denilebilir.

Altıncı Misal: -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Hâdim-i Nebevî Hazret-i Enes'in amucası meşhur Ebu Talha der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm; yetmiş seksen adamı, Enes'in koltuğu altında getirdiği az arpa ekmeğinden tok oluncaya kadar yedirdi. "O az ekmekleri parça parça ediniz!" emretti ve Bereketle Dua etti. Menzil dar olduğundan, onar onar gelip yediler, tok olarak gittiler.

Yedinci Misal: -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Şifa-i Şerif ve Müslim gibi Kütüb-ü Sahiha beyan ederler ki: Hazret-i Câbir-ül Ensarî diyor: Bir zât, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'dan iyali için taam istedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm, yarım yük arpa verdi. Çok zaman o adam iyali ile ve misafirleriyle o arpadan yediler. Bakıyorlar, bitmiyor. Noksaniyetini anlamak için ölçtüler. Sonra Bereket dahi kalktı, noksan olmağa başladı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'a geldi, vak'ayı beyan etti. Ona cevaben Ferman etti:

لَوْ لَمْ تَكِلْهُ لَأَكَلْتُمْ مِنْهُ وَلَقَامَ بِكُمْ Yani: "Eğer kile ile tecrübe etmeseydiniz, hayatınızca size yeterdi."

Sekizinci Misal: Tirmizî ve Nesaî ve Beyhakî ve Şifa-i Şerif gibi Kütüb-ü Sahiha beyan ediyorlar ki: Hazret-i Semuretebn-i Cündüb der: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'a bir kâse et geldi. Sabahtan akşama kadar fevc fevc adamlar geldiler, yediler.

İşte Mukaddimedede beyan ettiğimiz Sırra binaen; şu Vakıa-i Bereket, yalnız Semure'nin Rivayeti değil, belki Semure, o yemeği yiyen Cemaatlerin mümessili gibi, onların namına ve tasdiklerine binaen ilân ediyor.

Dokuzuncu Misal: Şifa-i Şerif sahibi ve meşhur İbn-i Ebî Şeybe ve Taberanî gibi mevsuk ve sahih Muhakkikler Rivayetiyle, Hazret-i Ebu Hüreyre der: Resul - i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm bana

emretti: "Mescid-i Şerif'in Suffesini mesken ittihaz eden yüzden ziyade Fukara-yı Muhacirini davet et!" Ben dahi onları aradım, topladım. Umumumuza bir tabla taam konuldu. Biz, istediğimiz kadar yedik, kalktık. O kâse konulduğu vakit nasıl idi, yine öyle dolu kaldı; yalnız parmakların izi taamda görünüyordu.

İşte Hazret-i Ebu Hüreyre, umum Kâmilîn-i Ehl-i Suffe tasdikine istinaden, onlar namına haber verir. Demek, manen umum Ehl-i Suffe riva-yet etmiş gibi kat'îdir. Hem hiç mümkün müdür ki, o haber Hak ve doğru olmasa, o Sadık ve Kâmil Zâtlar sükût edib, tekzib etmesinler.

O n u n c u M i s a l : -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Hazret-i İmam-ı Ali der: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Benî Abdülmuttalib'i cem'etti. Onlar kırk adam idiler. Onlardan bazıları bir deve yavrusunu yerdî ve dört kıyye süt içerdi. Halbuki umum onlara, bir avuç kadar bir yemek yaptı; umum yeyip tok oldular. Yemek eskisi gibi kaldı. Sonra üç-dört adama ancak kâfi gelir ağaçtan bir kap içinde süt getirdi. Umumen içtiler, doydular. İçilmemiş gibi bâkî kaldı. İşte Hazret-i Ali'nin Şecaatı ve Sadakatı kat'iyetinde bir Mu'cize-i Bereket!..

O n b i r i n c i M i s a l : -Nakl-i Sahih ile- Hazret-i Ali ve Fatımat-üz Zehra velîmesinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Bilâl-i Habeşî'ye emretti: "Dört-beş avuç un ekmek yapılsın ve bir deve yavrusu kesilsin." Hazret-i Bilâl der: Ben taamı getirdim, mübarek Elini üstüne vurdu; sonra taife taife Sahabeler geldiler, yediler, gittiler. O yemekten bâkî kalan miktara yine Bereketle Dua etti, bütün Ezvac-ı Tahirat'a herbirine birer kâse gönderildi. Emretti ki: "Hem yesinler, hem yanlarına gelenlere yedirsinler."

Evet böyle mübarek bir izdivacda, elbette böyle bir Bereket lâzımdır ve vukuu kat'îdir!..

O n i k i n c i M i s a l : Hazret-i İmam-ı Cafer-i Sadık, pederleri İmam-ı Muhammed-ül Bâkır'dan, o da pederi İmam-ı Zeynelâbidîn'den, o dahi İmam-ı Ali'den naklede ki: Fatımat-üz Zehra, yalnız ikisine kâfi gelecek bir yemek pişirdi. Sonra Ali'yi gönderdi; tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gelsin, beraber yesinler. Teşrif etti ve emretti ki: O yemekten her bir Ezvacına birer kâse gönderildi. Sonra kendine, hem Ali'ye, hem Fatıma ve Evlâdlarına birer kâse ayrıldıktan sonra, Hazret-i Fatıma der: "Tenceremizi kaldırdık, daha dolu olup taşıyordu. Meşiet-i İlahiye ile, hayli zaman o yemekten yedik."

Acaba niçin bu nuranî, yüksek Silsile-i Rivayetten gelen şu Mu'cize-i

Berekete, gözün ile görmüş gibi inanmıyorsun? Evet buna karşı şeytan dahi bahane bulamaz.

On üç üncü Misal: Ebu Davud ve Ahmed İbn-i Hanbel ve İmam-ı Beyhakî gibi Sadûk İmamlar, Dükeyn-ül Ahmesî İbn-i Said-il Müzenî'den, hem altı Kardeş ile beraber sohbete müşerref ve Sahabelerden olan Nu'man İbn-i Mukarrin-il Ahmesiyy-il Müzenî'den, hem Cerir'den naklederek, müteaddid tarîklerle Hazret-i Ömer İbn-il Hattab'dan naklediyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ömer'e emretti: "Ahmesî Kabilesinden gelen dört yüz atlıya yolculuk için zâd ü zahîre ver!" Hazret-i Ömer dedi: "Yâ Resulallah! Mevcud zahîre, birkaç sa'dır. Kümesi, oturmuş bir deve yavrusu kadardır." Ferman etti: "Git ver!" O da gitti, yarım yük hurmadan, dört yüz süvariye kifayet derecesinde zâd ü zahîre verdi. Ve dedi: Hiç noksan olmamış gibi eski halinde kaldı.

İşte şu Mu'cize-i Bereket, dört yüz adamla ve bahusus Hazret-i Ömer ile münasebetdar bir surette vukua gelmiştir. Rivayetlerin arkasında bunlar var. Bunların sükûtu, tasdiktir. İki-üç haber-i vâhid deyip geçme! Böyle hâdiseler haber-i vâhid dahi olsa, tevatür-ü manevî hükmünde kanaat verir.

On dörd üncü Misal: Başta Buharî ve Müslim, Kütüb-ü Sahiha haber veriyorlar ki: Hazret-i Câbir'in pederi vefat eder; borcu çok, ziyade medyun. Borç sahipleri de yahudiler. Câbir, pederinin asıl malını guremaya verdi, kabul etmediler. Halbuki bağındaki meyveleri, kaç senede deynine kâfi gelmeyecek. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti: "Bağın meyvelerini koparınız, harman ediniz!" Öyle yaptılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm harman içinde gezdi, Dua etti. Sonra Câbir harmandan pederinin bütün guremasının borçlarını verdikten sonra, yine bir senede bağdan gelen mahsulât kadar harmanda kaldı. Bir Rivayette, bütün guremaya verdiği kadar kaldı. O hâdiseden borç sahipleri olan yahudiler, çok taaccüb edib hayrette kaldılar.

İşte şu Mu'cize-i Bahire-i Bereket, yalnız Hazret-i Câbir gibi birkaç Râvilerin haberi değil, belki manevî tevatür hükmünde, o hâdiseler ile münasebetdar, hadd-i tevatür derecesinde çok adamları temsil ederek rivayet etmişler.

Onbeşinci Misal: Başta Tirmizî ve İmam-ı Beyhakî gibi Muhakkikler, Hazret-i Ebu Hüreyre'den Nakl-i Sahih ile beraber haber veriyorlar ki: Ebu Hüreyre demiş ki: Bir gazvede -başka bir Rivayette Gazve-i Tebük'te- ordu aç kaldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm

Ferman etti: **هَلْ مِنْ شَيْءٍ** "Bir şey var mı?" diye emretti. Ben dedim:

"Heybede bir parça hurma var." (Bir Rivayette, onbeş tane imiş.) Dedi: "Getir!" Getirdim. Mübarek Elini soktu, bir kabza çıkardı, bir kaba bıraktı; Bereketle Dua buyurdular. Sonra onar onar askeri çağırdı, umumen yediler.

Sonra Ferman etti: **خُذْ مَا جِئْتَ بِهِ وَاقْبِضْ عَلَيْهِ وَلَا تَكْبَهُ** Ben aldım,

elimi o heybeye soktum. Evvel getirdiğim kadar elime geçti. Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hayatında, Ebu Bekir ve Ömer ve Osman hayatında, o hurmalardan yedim. Başka bir tarîkte rivayet edilmiş ki: O hurmalardan kaç yük, **فِي سَبِيلِ اللَّهِ** sarfettim. Sonra Hazret-i Osman'ın katlinde, o hurma kabı ile nehb ve garat edildi, gitti.

İşte Hoca-i Kâinat olan Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Kudsî Medresesi ve Tekyesi olan Suffe'nin demirbaş bir mühim Talebesi ve Müridi ve kuvve-i hâfızanın ziyadesi için Dua-yı Nebeviyeye mazhar olan Hazret-i Ebu Hüreyre, Gazve-i Tebük gibi bir mecma-i nâsta vukuunu haber verdiği şu Mu'cize-i Bereket; manen bir ordu sözü kadar kat'î ve kuvvetli olmak gerektir...

O n a l t ı n c ı M i s a l : Başta Buharî, Kütüb-ü Sahiha -Nakl-i Kat'î ile- beyan ediyorlar ki: Hazret-i Ebu Hüreyre aç olmuş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın arkasından gidip, Menzil-i Saadete gitmişler. Bakarlar ki bir kadeh süt, oraya hediye getirilmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki: "Ehl-i Suffe'yi çağır!" Ben Kalbimden dedim ki: "Bu sütün bütününü ben içebilirim. Ben daha ziyade muhtacım." Fakat Emr-i Nebevî için onları topladım, getirdim. Yüzü mütecaviz idiler. Ferman etti: "Onlara içir!" Ben de o kadehteki sütü birer birer verdim. Her birisi doyuncaya kadar içer, diğerine veririm. Böyle birer birer içirerek, bütün Ehl-i Suffe o sâfi süttten içtiler. Sonra Ferman etti ki:

بَقِيَ أَنَا وَأَنْتَ فَاشْرَبْ Ben içtim. "İçtikçe, iç!" Ferman eder; tâ ben dedim: "Seni Hak ile İrsal eden Zât-ı Zülcelal'e kasem ederim, yer kalmadı ki içeyim." Sonra kendisi aldı. **بِسْمِ اللَّهِ** deyip hamedederek bâkîyesini içti. **Yüzbin Âfiyet olsun.**

İşte şu sâfi, hâlis, süt gibi latif, şübhesiz Mu'cize-i Bahire-i Bereket, beşyüzbin Hadîsi hıfzına alan Hazret-i Buharî başta olarak, Kütüb-ü

Sitte-i Sahiha ile nakilleri, gözle görmek kadar kat'î olmakla beraber, Medrese-i Kudsiye-i Ahmediye (A.S.M.) olan Suffe'nin namdar, sadık, hâfız bir Şakirdi olan Ebu Hüreyre'nin, umum Ehl-i Suffe'yi manen işhad ederek, âdeta umumunu temsil edib şu ihbarı, tevatür derecesinde kat'î telakki etmeyenin ya Kalbi bozuk veya Aklı yok. Acaba Hazret-i Ebu Hüreyre gibi Sadık ve bütün hayatını Hadîse ve Dine vakfeden,

وَمَنْ كَذَبَ عَلَىٰ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ Hadîsini işiten ve

nakleden; hiç mümkün müdür ki, hıfzındaki Ehadîs-i Nebeviyenin kıymetini ve sıhatini şübheye düşürüp, Ehl-i Suffe'nin tekzibine hedef edecek muhalif bir söz ve asılsız bir vak'a söylesin? Hâşâ!..

Yâ Rab! Şu Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Bereketi hürmetine, bize ihsan ettiği maddî ve manevî Rızkımıza Bereket ihsan et!..

B i r N ü k t e – i M ü h i m m e : Malûmdur ki; zaîf şeyler içtima' ettikçe kuvvetleşir. İncecik ipler topak yapılırsa, kuvvetli halat olur. Kuvvetli halatlar topak yapılırsa, kimse koparamaz. İşte onbeş Enva'-ı Mu'cizattan yalnız Bereket kısmındaki Mu'cizatı ve o kısmın onbeş kısmından ancak bir kısmını, onbeş misal ile gösterdik. Herbir misal, tek başıyla, Nübüvveti isbat eder bir derecede kuvvetli idi. Farz-ı muhal olarak, bunların bir kısmını kuvvetsiz saysak da, yine kuvvetsiz diyemeyiz. Çünkü, **kavî ile ittifak eden kavîleşir.**

Hem şu onbeş misalin içtimaı; kat'î şübhesiz bir tevatür-ü manevî ile, kuvvetli bir Mu'cize-i Kübrayı gösterir. Şimdi şu mecmu'daki Mu'cize-i Kübra, Bereket Mu'cizelerinden zikredilmemiş olan ondört kısm-ı âhere mezcedilse; kuvvetli halatları topak yapmak gibi, koparılması mümkün olmayan bir Mu'cize-i Ekber, içinde görünür. Sonra şu Mu'cize-i Ekberi, sair ondört nevi Mu'cizatın mecmuuna ilâve et, gör ki: Ne derece kuvvetli, sarsılmaz, kat'î bir Bürhan-ı Nübüvvet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) gösterir. İşte Nübüvvet-i Ahmediyenin (A.S.M.) direği, şu Mecmu'dan teşekkül eden dağ gibi kuvvetli bir direktir. Şimdi cüz'iyatta ve misallerde, sû-i fehimden gelen şübhelerle, o metin Sakf-ı Muallâyı sebatsız ve kabil-i sukut görmek ne derece akılsızlık olduğunu anladın. Evet Bereketi dair o Mu'cizeler gösteriyorlar ki: **Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, umuma Rızık veren ve Rızıkları halkeden bir Zât-ı Rahîm ve Kerim'in Sevgili Memurudur, pek Hürmetli bir Abdidir ki; Rızkın enva'ında, hilaf-ı âdet olarak, Ona hiçten ve sırf gaybdan ziyafetler gönderiyor.** Malûmdur ki: Ceziret-ül Arab, suyu ve ziraati az bir yerdir. Onun için ahalisi, hususan bidayet-i İslâmdaki Sahabeler, dîk-ı maişete mâruzdular. Hem susuzluğa çok defa

giriftar oluyorlardı. İşte bu Hikmete binaen, Mu'cizat-ı Bahire-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mühimleri, taam ve su hususunda tezahür etmiş. **Bu Hârikalar Dava-yı Nübüvvete Delil ve Mu'cize olmaktan ziyade, ihtiyaca binaen Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a bir İkrâm-ı İlâhî, bir İhsan-ı Rabbanî, bir Ziyafet-i Rahmaniye hükmündedir. Çünkü o Mu'cizatı görenler, Nübüvveti tasdik etmişler. Fakat Mu'cize zuhur ettikçe, İman ziyadeleşir, نُورٌ عَلَى نُورٍ olur.**

SEKİZİNCİ İŞARET: Su hususunda tezahür eden bir kısım Mu'cizatı beyan eder.

M u k a d d i m e: Malûmdur ki Cemaatler içinde vuku bulan hâdiseler âhâdî bir surette nakledilse, tekzib edilmediği vakit, doğruluğunu gösterir. Çünkü insanın fitratında yalana yalandır demeye cibillî bir meyil vardır. Hususan her kavimden ziyade yalana karşı sükût etmez Sahabeler olsa; hususan hâdiseler, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a taalluk etse ve bilhassa nakleden, Meşahir-i Sahabeden olsa; elbette o Haber-i Vâhid sahibi, o hâdiseyi gören Cemaatı temsil eder hükmünde rivayet eder. Halbuki şimdi bahsedeceğimiz Mu'cizat-ı Mâiyyeyi, herbir misali çok tarîklerle, çok Sahabelerin ellerinden, binler Tâbiînin Muhakkikleri el atıp almışlar; sağlam olarak ikinci asır Müctehidlerinin ellerine vermişler. Onlar da, kemal-i ciddiyetle ve hürmetle el atıp, kabul edib, arkalarındaki asrın Muhakkiklerinin ellerine vermişler. Her tabaka, binler kuvvetli ellerden geçip, gele gele tâ asrımıza gelmiş. Hem Asr-ı Saadette yazılan Kütüb-ü Ehadîsiye sağlam olarak devredilip, tâ Buharî ve Müslim gibi İlm-i Hadîsin dâhî İmamlarının eline geçmiş. Onlar da, Kemal-i Tahkik ile meratibini tefrik ederek, sıhhati şübhesiz olanları cem'ederek bize Ders vermişler, takdim etmişler.

جَزَاهُمُ اللَّهُ خَيْرًا كَثِيرًا

İşte Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Mübarek Parmaklarından suyun akması ve pek çok adama içirmesi mütevatirdir. Öyle bir Cemaat nakletmiş ki, yalana ittifakları muhaldır. Şu Mu'cize gayet kat'îdir. Hem üç defa, üç Mecma-ı Azîmde tekerrür etmiş. Başta Buharî, Müslim, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Şuayb, İmam-ı Katade gibi pek çok Ehl-i Sahih bir Cemaat, Sahabelerden, başta Hâdim-i Nebvî Hazret-i Enes, Hazret-i Câbir, Hazret-i İbn-i Mes'ud gibi meşahir-i Sahabenin Cemaatinden, Parmaklarından suyun kesretle akması ve orduya içirmesi Nakl-i Sahih-i Kat'î ile beyan edilmiştir. Bu nevi Mu'cize-i Mâiyeden, pek çok misallerinden dokuz misali beyan edeceğiz.

Birinci Misal : Başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sahiha Hazret-i Enes'ten Nakl-i Sahih ile haber veriyorlar ki: Hazret-i Enes diyor: Zevra nam mahalde, üçyüz kişi kadar, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. İkinci Namazı için Abdest almayı emretti. Su bulunmadı. Yalnız bir parça su emretti, getirdik. Mübarek Ellerini içine batırdı. Gördüm ki, Parmaklarından çeşme gibi su akıyor. Sonra bütün maiyetindeki üçyüz adam geldiler, umumu Abdest alıp içtiler. İşte şu misali Hazret-i Enes, üçyüz kişiyi temsil ederek haber veriyor. Mümkün müdür ki, o üçyüz kişi, şu habere manen iştirak etmesinler; hem iştirak etmedikleri halde, tekzib etmesinler.

İkinci Misal : Başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sahiha haber veriyorlar ki: Hazret-i Câbir İbn-i Abdullah-il Ensarî beyan ediyor: Biz bin beşyüz kişi, Gazve-i Hudeybiye'de susadık. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kırba denilen deriden bir kap sudan Abdest aldı, sonra Elini içine soktu. Gördüm ki, Parmaklarından çeşme gibi su akıyor... Bin beşyüz kişi içip, kaplarını o kırbadan doldurdular. Sâlim İbn-i Ebi-l Ca'd, Câbir'den sormuş: "Kaç kişi idiniz?" Câbir demiş ki: "Yüzbin kişi de olsaydı, yine kâfi gelirdi. Fakat biz, onbeş yüz (yani bin beşyüz) idik." İşte şu Mu'cize-i Bahirenin Râvileri, manen bin beşyüz kadardır. **Çünkü fıtrat-ı beşeriyede, yalana yalan demek bir meyl-i arzusu vardır. Sahabeler ise Sıdk ve Doğruluk için, can ve mal ve peder ve vâlidelerini ve kavim ve kabilelerini feda edib, Sıdk ve Hak için fedai oldukları halde; hem "Benden bilerek yalan birşey haber veren, Cehennem ateşinden yerini hazırlasın!" mealindeki Hadîs-i Şerifin tehdidine karşı, yalana mukabil sükût etmeleri mümkün değildir.** Madem sükût ettiler; o haberi kabul ettiler, manen iştirak edib tasdik ediyorlar demektir.

Üçüncü Misal : Gazve-i Buvat'ta, yine Buharî, Müslim başta, Kütüb-ü Sahiha beyan ediyorlar ki: Hazret-i Câbir dedi ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: **نَادِ بِالْوُضُوءِ** "Abdest almak için nida et" dediler. "Su yok" denildi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dedi: "Bir parça su bulunuz." Gayet az su getirdik. Sonra o az su üstüne Elini kapadı, birşeyler okudu; bilmedim ne idi. Sonra Ferman etti:

رَدْنَا بِجَفْنَةِ الرَّكْبِ Yani, kafilenin büyük teştini (tekne) getir. Bana

getirildi; ben de Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın önüne koydum. O da Elini içine koydu, Parmaklarını açtı. Ben de o az suyu, mübarek Eli üzerine döküyordum. Gördüm ki, mübarek Parmaklarından

kesretle su aktı; sonra teşt doldu. Suya muhtaç olanları çağırdım; bütün geldiler, o sudan Abdest alıp içtiler. Ben dedim: "Daha kimse kalmadı." Elini kaldırdı, o cefne (yani tekne) lebâleb dolu kaldı.

İşte şu Mu'cize-i Bahire-i Ahmediye (A.S.M) manen mütevatirdir. Çünkü Hazret-i Câbir o işte başta olduğu için, birinci söz onun hakkıdır. O, umumun namına ilân ediyor. Çünkü o vakit Hizmet eden o zât idi; ilân, başta onun hakkıdır. İbn-i Mes'ud da, aynen Rivayetinde diyor ki: Ben gördüm ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın parmaklarından çeşme gibi su akıyor. Acaba Meşahir-i Sıddıkîn-i Sahabeden olan Enes, Câbir, İbn-i Mes'ud gibi bir Cemaat dese: "Ben gördüm." Görmemesi mümkün müdür? Şimdi şu üç misali birleştir, ne kadar kuvvetli bir Mu'cize-i Bahire olduğunu gör ve şu üç tarîk birleşse, hakikî tevatür hükmünde Parmaklarından su akmasını kat'î isbat eder. Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın taştan oniki yerde çeşme gibi su akıtması, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın on Parmağından on musluk suyun akmasının derecesine çıkamaz. Çünkü taştan su akması mümkündür, âdiyat içinde naziri bulunur. Fakat et ve kemikten Âb-ı Kevser gibi suyun kesretle akmasının naziri, âdiyat içinde yoktur.

D ö r d ü n c ü M i s a l : Başta İmam-ı Mâlik, Muvatta' Kitab-ı mu'teberinde, Muaz İbn-i Cebel gibi Meşahir-i Sahabeden haber veriyor ki: Hazret-i Muaz İbn-i Cebel dedi ki: Gazve-i Tebük'te bir çeşmeye rastgeldik, sicim kalınlığında güç ile akıyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki: "Bir parça o suyu toplayınız." Avuçlarında bir parça topladılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, onunla Elini Yüzünü yıkadı; suyu çeşmeye koyduk. Birden çeşmenin menfezi açılıp, kesretle aktı; bütün orduya kâfi geldi. Hattâ bir Râvi olan İmam İbn-i İshak der ki: Gök gürültüsü gibi, toprak altında o çeşmenin suyu gürültü yaparak öyle aktı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Muaz'a ferman etti ki:

يُوشِكُ يَا مُعَاذُ أَنْ تَرَى مَا هُنَا قَدْ مَلِيَءَ جَنَانًا

Yani: Bu Eser-i Mu'cize olan mübarek su devam edib, buraları bağa çevirecek; ömrün varsa göreceksin. Ve öyle olmuştur.

B e ş i n c i M i s a l : Başta Buharî Hazret-i Bera'dan ve Müslim Hazret-i Selemetebn-i Ekva'dan ve sair Kütüb-ü Sahiha başka Râvilerden müttefikan haber veriyorlar ki: Gazve-i Hudeybiye'de bir kuyuya rastgeldik. Biz dört yüz kişi idik. O kuyunun suyu, elli kişiyi ancak idare ederdi. Biz suyu çektik, içinde birşey bırakmadık. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm geldi, kuyunun başına oturdu, bir kova su istedi;

getirdik. Kovanın içine mübarek Ağzının Suyunu bıraktı ve Dua etti, sonra o kovayı kuyuya döktü. Birden kuyu coştı ve kaynadı; ağzına kadar doldu. Bütün ordu, kendileri ve hayvanatı doyuncaya kadar içtiler, kablarını da doldurdular.

Altıncı Misal: Yine Müslim ve İbn-i Cerir-i Taberî gibi Hadîsin dâhî İmamları başta olarak, Kütüb-ü Sahiha Nakl-i Sahih ile meşhur Ebî Katade'den haber veriyorlar ki: Ebî Katade diyor: Mûte gazve-i meşhuresinde, reislerin şehadetleri üzerine imdada gidiyorduk. Bende bir kırba vardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bana ferman etti:

إِحْفَظْ عَلَىٰ مِصْصَتِكَ فَسَيَكُونُ لَهَا نَبَأٌ عَظِيمٌ Yani: "Kırbanı sakla, onun

büyük işi var." Sonra susuzluk başladı. Yetmişiki kişi idik, -Taberî'nin nakline göre, üçyüz idik- susuz kaldık. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dedi: "Kırbanı getir." Ben getirdim. O da aldı, ağzını Ağzına getirdi, içine nefes etti etmedi bilmem; sonra yetmişiki kişi geldiler, içtiler, kablarını doldurdular. Sonra ben aldım, verdiğim gibi kalmıştı.

İşte şu Mu'cize-i Bahire-i Ahmediyeyi (A.S.M.) gör,

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَ عَلَىٰ اٰلِهٖ بِعَدَدِ قَطْرَاتِ الْمَاءِ de.

Yedinci Misal: Başta Buharî ve Müslim olarak Kütüb-ü Sahiha, Hazret-i İmran İbn-i Husayn'dan haber veriyorlar ki: İmran der: Bir Seferde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraber susuz kaldık. Bana ve Ali'ye Ferman etti ki: "Filan mevkide bir kadın, iki kırba suyu hayvana yükletmiş gidiyor; alıp buraya getiriniz." Ben ve Ali beraber gittik, aynı yerde kadını, su yükü ile bulduk, getirdik. Sonra emretti: "Bir kaba bir parça su boşaltınız." Boşalttık. Bereketle Dua etti. Sonra yine suyu, o hayvandaki kırba koyduk. Ferman etti ki: "Herkes gelsin, kabını doldursun." Bütün kafilе geldi, kablarını doldurdular, içtiler. Sonra Ferman etti: "Kadına birşeyler toplayınız." Kadının eteğini doldurdular. İmran diyor ki: Ben tahayyül ediyordum ki, gittikçe iki kırba doluyor, daha ziyadeleşiyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o kadına Ferman etti ki:

اِذْهَبِيْ فَاِنَّا لَمْ نَاْخُذْ مِنْ مَّا يَكُ شَيْئًا وَلَكِنَّ اللّٰهَ سَقَيْنَاْ

Yani: Senin suyundan almadık, belki Cenab-ı Hak bize Hazinesinden su içirdi.

Sekizinci Misal: Başta meşhur İbn-i Hazm Sahihinde, Râviler Hazret-i Ömer'den naklediyorlar ki: Gazve-i Tebük'te susuz kaldık. Hattâ bazılar devesini keser, susuzluktan içini sıkar, içerdi. Ebu Bekir-is Sıddık, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'a Dua etmek için rica etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm Elini kaldırdı; daha Elini indirmeden bulut toplandı; yağmur öyle geldi ki, kablaramızı doldurduk. Sonra su çekildi, ordumuza mahsus olarak hududumuzu tecavüz etmedi. Demek tesadüf içine karışmamış, sırf bir Mu'cize-i Ahmediye (A.S.M.)dir.

Dokuzuncu Misal: Meşhur Abdullah İbn-i Amr İbn-il Âs'ın hafidi ve dört İmamın ona itimad edib ve ondan Tahric-i Hadîs ettikleri Amr İbn-i Şuayb'dan Nakl-i Sahih ile haber veriyorlar ki, demiş: Nübüvvetten evvel, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm amucası Ebu Talib ile deveye binip Arafa civarında Zilhicaz nam mevkie geldikleri vakit Ebu Talib demiş: "Ben susadım." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm inmiş, yere ayağını vurmuş, su çıkmış; Ebu Talib içmiştir. Muhakkikînden birisi demiş ki: Şu hâdis Nübüvvetten evvel olduğundan, irhasat kabilinden olmakla beraber, bin sene sonra aynı yerde Arafat çeşmesi çıkması, o hâdiseye binaen bir Keramet-i Ahmediye (A.S.M.) sayılabilir.

İşte şu dokuz misaller gibi, doksan misal olmasa da, belki doksan surette Rivayetler; Mu'cizat-ı Maiyeyi haber vermişler. Baştaki yedi misal, manevî tevatür gibi kat'î ve kuvvetlidirler. Âhirdeki iki misal, çendan o derece tarîkleri kuvvetli ve müteaddid değil, Râvileri çok değiller. Fakat Sekizinci Misalde, Hazret-i Ömer'den Rivayet olunan Mu'cize-i Sahabiyyeyi teyid ve takviye eden ikinci bir Mu'cize-i Sahabiye; başta İmam-ı Beyhakî ve Hâkim olarak, Kütüb-ü Sahiha, Hazret-i Ömer'den haber veriyorlar ki: Hazret-i Ömer, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'dan yağmur Duasını niyaz etti. Çünkü ordu suya muhtaçtı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm Elini kaldırdı, birden bulut toplandı, yağmur geldi. Ordunun ihtiyacı kadar su verdi, gitti. Âdeti yalnız orduya su vermek için memur idi. Geldi, ihtiyaca göre verdi gitti. Şu hâdis, nasılki sekizinci misali teyid ve kat'î isbat eder; öyle de: Şu hâdisede, meşhur Allâmelerden ve tashihte çok müşkilpesend, hattâ çok sahihlere mevzu' deyip kabul etmeyen İbn-i Cevzî gibi bir Muhakkik der ki: Şu hâdis Gazve-i Meşhure-i Bedir'de vuku bulmuş.

وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ Âyet-i Kerimesi, o hâdiseyi

beyan edib, ifade eder. Madem Âyet o hâdiseyi gösterir; kat'iyetinde

şübhe kalmaz. Hem Dua-i Nebevî ile, birden ve sür'atle ve daha Elini indirmeden yağmurun gelmesi, çok tekerrür etmiş, tek başıyla bir Mu'cize-i Mütevatiredir. Bazı defa Câmide, Minber üstünde Elini kaldırmış, daha indirmeden yağmış; tevatür ile nakledilmiş.

DOKUZUNCU İŞARET : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Enva'-ı Mu'cizatından birisi de, ağaçların insanlar gibi Emrini dinlemeleri ve yerinden kalkıp yanına geldikleridir ki; şu Mu'cize-i Şeceriye, Mübarek Parmaklarından suyun akması gibi, manen mütevatirdir. Müteaddid suretleri var ve çok tarîklerle gelmiştir. Evet Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Emri için; ağaç, yerinden çıkıp yanına gelmesi, sarihan mütevatir denilebilir. Çünkü Meşahir-i Sıddıkîn-i Sahabeden Hazret-i Ali, Hazret-i İbn-i Abbas, Hazret-i İbn-i Mes'ud, Hazret-i İbn-i Ömer, Hazret-i Ya'lâ İbn-i Murre, Hazret-i Câbir, Hazret-i Enes İbn-i Mâlik, Hazret-i Büreyde, Hazret-i Üsâme Bin Zeyd ve Hazret-i Gaylan İbn-i Seleme gibi Sahabeler; herbiri kat'îyyet ile, aynı Mu'cize-i Şeceriye haber vermiş. Tâbiînün yüzer İmamları, mezkûr Sahabelerden herbir Sahabeden ayrı bir tarîk ile, o Mu'cize-i Şeceriye nakletmişler. Âdeta muzaaf tevatür suretinde bize nakletmişler. İşte şu Mu'cize-i Şecere, hiçbir şübhe kabul etmez bir Tevatür-ü Manevî-i Kat'î hükmündedir.

Şimdi o Mu'cize-i Kübranın, tekerrür ettiği halde, birkaç sahih suretlerini, birkaç misal ile beyan edeceğiz:

Birinci Misal: Başta İmam-ı Mace ve Darimî ve İmam-ı Beyhakî Nakl-i Sahihle Hazret-i Enes İbn-i Mâlik'ten ve Hazret-i Ali'den ve Bezzaz ve İmam-ı Beyhakî Hazret-i Ömer'den haber veriyorlar ki: Üç Sahabe demişler: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, küffarın tekzibinden müteessir olarak mahzun idi. Dedi:

يَا رَبِّ ارْنِي آيَةً لَا أَبَالِي مَنْ كَذَّبَنِي بَعْدَهَا Enes'in Rivayetinde, Hazret-i

Cebrail hâzır idi. Vâdi kenarında bir ağaç vardı. Hazret-i Cebrail'in i'lamıyla, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o ağacı çağırdı; tâ yanına geldi. Sonra git dedi. Tekrar gitti, yerine yerleşti.

İkinci Misal: Allâme-i Mağrib Kadî İyaz Şifa-i Şerif'te ulvî bir senedle, doğru ve sağlam bir an'ane ile, Hazret-i Abdullah İbn-i Ömer'den haber veriyor ki: Bir seferde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü

Vesselâm'ın yanına bir bedevi geldi. Ferman etti: أَيْنَ تُرِيدُ Nereye gidiyorsun?" Bedevi dedi: "Ehlime." Ferman etti:

هَلْ لَكَ إِلَى خَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ "Ondan daha iyi bir hayr istemiyor musun?"

Bedevisi dedi: "Nedir?" Ferman etti

أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Bedevisi dedi: "Bu Şehadete şahid nedir?" Ferman etti: هَذِهِ الشَّجَرَةُ السَّمُرَةُ

"Vâdi kenarındaki ağaç şahid olacak." İbn-i Ömer der ki: O ağaç yerinden sallanarak çıktı, yeri şakk etti, geldi; tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına. Üç defa, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o ağacı istişhad etti. Ağaç da, Sıdkına şehadet etti. Emretti yine yerine gidip yerleşti.

Hazret-i Büreyde İbn-i Hasib-il Eslemî tarfkinde, Nakl-i Sahih ile Büreyde dedi ki: Biz, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında iken, bir seferde bir a'rabî geldi. Bir Âyet, yani bir Mu'cize istedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti:

قُلْ لِّتِلْكَ الشَّجَرَةِ رَسُولُ اللَّهِ يَدْعُوكِ Bir ağaca işaret etti; ağaç sağa ve sola

meylederek köklerini yerden çıkarıp, Huzur – u Nebvîye geldi.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ dedi. Sonra a'rabî dedi: "Yine yerine gitsin."

Emretti, yerine gitti. A'rabî dedi: "İzin ver, sana secde edeyim." Dedi. "İzin yok kimseye." Dedi: "Öyle ise, senin Elini Ayağını öpeceğim." İzin verdi.

Ü ç ü n c ü M i s a l : Başta Sahih-i Müslim, Kütüb-ü Sahiha haber veriyorlar ki, Câbir diyor: Biz bir seferde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. Kaza-yı hacet için bir yer aradı. Settareli bir yer yoktu. Sonra gitti, iki ağaç yanına. Bir ağacın dalını tuttu, çekti. Ağaç itaat ederek beraber gitti, öteki ağacın yanına getirdi. Muti devenin yularını tutup çekildikte geldiği gibi, o iki ağacı o suretle yanyana

getirdi. Sonra dedi: اِلْتِمَا عَلَى يَادُنِ اللَّهِ Yani: "Üstüme birleşiniz." dedi.

İkisi birleşerek settare oldular. Arkalarında kaza-yı hacet ettikten sonra onlara emretti, yerlerine gittiler. İkinci bir Rivayette, yine Hazret-i Câbir der ki: Bana emretti ki:

يَا جَابِرُ قُلْ لِهَذِهِ الشَّجَرَةِ يَقُولُ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ الْحَقِّي بِصَاحِبَتِكَ

حَتَّى أَجْلِسَ خَلْفَكُمْ

Yani: "O ağaçlara de: Resulullah'ın haceti için birleşiniz." Ben öyle dedim, onlar da birleştiler. Sonra ben beklerken, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çıkageldi. Başıyla sağa sola işaret etti, o iki ağaç yerlerine gittiler.

D ö r d ü n c ü M i s a l : Nakl-i Sahih ile, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın cesur kumandanlarından ve Hizmetkârlarından olan Üsâme Bin Zeyd der ki: Bir seferde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. Kaza-yı hacet için hâlî, settareli bir yer

bulunmuyordu. Ferman etti ki: **هَلْ تَرَى مِنْ نَخْلٍ أَوْ حِجَارَةٍ** Dedim: Evet,

var. Emretti ve dedi:

اِنْطَلِقْ وَقُلْ لَهُنَّ اِنَّ رَسُولَ اللَّهِ يَأْمُرُكُنَّ اَنْ تَأْتِيْنَ لِمَخْرَجِ رَسُولِ اللَّهِ وَقُلْ

لِلْحِجَارَةِ مِثْلَ ذَلِكَ

Yani ağaçlara de ki: "Resulullah'ın haceti için birleşiniz" ve taşlara da de: "Duvar gibi toplanınız." Ben gittim, söyledim. Kasem ediyorum ki, ağaçlar birleştiler ve taşlar duvar oldular. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, hacetinden sonra yine emretti:

قُلْ لَهُنَّ يَفْتَرِقْنَ Benim nefsim Kabza-i Kudretinde olan Zât-ı Zülcelal'e

kasem ederim, ağaçlar ve taşlar ayrılıp yerlerine gittiler. Şu Hazret-i Câbir ve Üsâme'nin beyan ettiği iki hâdiseyi, aynen Ya'lâ İbn-i Murre ve Gaylan İbn-i Selemet-is Sakafî ve Hazret-i İbn-i Mes'ud, Gazve-i Huneyn'de aynen haber veriyorlar.

B e ş i n c i M i s a l : İmam-ı İbn-i Fûrek ki, Kemal-i İctihad ve Fazlından kinaye olarak Şafiiyy-i Sâni ünvanını alan Allâme-i Asr, kat'î haber veriyor ki: Gazve-i Taif'te, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gece at üstünde giderken uykusu geliyordu. O halde iken, bir sidre ağacına rastgeldi. Ağaç ona yol verip, atını incitmemek için, iki şakk oldu.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, hayvan ile içinden geçti. Tâ zamanımıza kadar o ağaç, iki ayak üstünde, muhterem bir vaziyette kaldı.

Altıncı Misal: Hazret-i Ya'lâ tarıkında -Nakl-i Sahih ile haber veriyor ki: Bir seferde, Talha veya Semure denilen bir ağaç geldi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın etrafında tavaf eder gibi döndü. Sonra yine yerine gitti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti

ki: **إِنَّهَا إِسْتَاذَنْتَ أَنْ تُسَلِّمَ عَلَيَّ** Yani: O ağaç, Cenab-ı Hak'tan istedi ki,

bana Selâm etsin.

Yedinci Misal: Muhaddisler Nakl-i Sahih ile İbn-i Mes'ud'dan beyan ediyorlar ki: İbn-i Mes'ud dedi: Batn-ı Nahl denilen nam mevkide, Nusaybin ecinnileri ihtida için Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a geldikleri vakit, bir ağaç o ecinnilerin geldiklerini haber verdi. Hem İmam-ı Mücahid, o Hadîste İbn-i Mes'ud'dan nakleder ki: O cinniler bir delil istediler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir ağaca emretti; yerinden çıkıp geldi, sonra yine yerine gitti. İşte cinn taifesine bir tek Mu'cize kâfi geldi. Acaba bu Mu'cize gibi bin Mu'cizat işiten bir insan İmana gelmezse, cinnilerin **يَقُولُ سَفِيهَنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا** tabir ettikleri şeytanlardan daha şeytan olmaz mı?

Sekizinci Misal: Sahih-i Tirmizî Nakl-i Sahih ile Hazret-i İbn-i Abbas'tan haber veriyorlar ki: İbn-i Abbas dedi ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir a'rabîye ferman etti:

أَرَأَيْتَ إِنْ دَعَوْتُ هَذَا الْعِذْقَ مِنْ هَذِهِ النَّخْلَةِ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ

"Ben, bu ağacın şu dalını çağırırsam, yanıma gelse, İman edecek misin?" "Evet" dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çağırdı. O urcun, ağacının başından kopup, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına atladı, geldi. Sonra emretti, yine yerine gitti.

İşte bu Sekiz Misal gibi çok misaller var; çok tarîklerle nakledilmişler. Malûmdur ki; yedi- sekiz urgan toplansa, kuvvetli bir halat olur. Binaenaleyh şu en meşhur Sıddıkîn-ı Sahabeden, böyle müteaddid tarîklerle ihbar edilen şu Mu'cize-i Şeceriye, elbette tevatür-ü manevî kuvvetindedir; belki tevatür-ü hakikîdir. Zâten Sahabeden sonra Tâbiîn'in eline geçtiği vakit, tevatür suretini alır. Hususan Buharî, Müslim, İbn-i Hibban, Tirmizî gibi Kütüb-ü Sahiha; tâ Zaman-ı Sahabeye kadar, o yolu

o kadar sağlam yapmışlar ve tutmuşlar ki, meselâ Buharî'de görmek, aynı Sahabeden işitmek gibidir.

Acaba O Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a ağaçlar, - misallerde görüldüğü gibi - Onu tanıyıp, Risaletini tasdik edib, Ona Selâm ederek ziyaret edib, Emirlerini dinleyerek itaat ettiği halde, kendilerine insan diyen bir kısım camid, akılsız mahluklar; Onu tanımazsa, İman etmezse, kuru ağaçtan çok ednâ, odun parçası gibi ehemmiyetsiz, kıymetsiz olarak ateşe lâîk olmaz mı?

ONUNCU İŞARET:Şu Mu'cize-i Şeceriyyeyi daha ziyade takviye eden mütevatir bir surette nakledilen, **حَنِينُ الْجِدْعِ** Mu'cizesidir. Evet

Mescid-i Şerif-i Nebevîde kuru direğin büyük bir Cemaat içinde, muvakkaten Firak-ı Ahmedîden (A.S.M.) ağlaması; beyan ettiğimiz Mu'cize-i Şeceriyyenin misallerini hem teyid eder, hem kuvvet verir. Çünkü o da ağaçtır, cinsi birdir. Fakat şunun şahsı mütevatirdir, öteki kısımlar herbirinin nev'i mütevatirdir. Cüz'iyatları, misalleri çoğu sarîh tevatür derecesine çıkmıyor. Evet Mescid-i Şerifte hurma ağacından olan kuru direk, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Hutbe okurken ona dayanıyordu. Sonra Minber-i Şerif yapıldığı vakit, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Minbere çıkıp Hutbeye başladı. Okurken, direk deve gibi enin edib ağıladı; bütün Cemaat işitti. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yanına geldi, Elini üstüne koydu. Onunla konuştu, teselli verdi; sonra durdu. Şu Mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm pek çok tarîklerle, tevatür derecesinde nakledilmiştir.

Evet **حَنِينُ الْجِدْعِ** Mu'cizesi çok münteşir ve meşhur ve hakikî

mütevatirdir. Sahabelerin bir Cemaat-ı Âlîsinden, onbeş tarîk ile gelip, Tâbiînün yüzer İmamları o Mu'cizeyi, o tarîklerle arkadaki asırlara haber vermişler. Sahabenin o Cemaatından Ülema-i Sahabe namdarları ve Rivayet-i Hadîsin Reislerinden Hazret-i Enes İbn-i Mâlik (Hâdim-i Nebevî), Hazret-i Câbir Bin Abdullah-il Ensarî (Hâdim-i Nebevî), Hazret-i Abdullah İbn-i Ömer, Hazret-i Abdullah Bin Abbas, Hazret-i Sehl Bin Sa'd, Hazret-i Ebu Said-il Hudrî, Hazret-i Übeyy İbn-il Kâ'b, Hazret-i Büreyde, Hazret-i Ümm-ül Mü'minîn Ümm-ü Seleme gibi Meşahir-i Ülema-i Sahabe ve Rivayet-i Hadîsin rüesaları gibi, herbiri bir tarîkın başında, aynı Mu'cizeyi Ümmete haber vermişler. Başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sahiha; arkalarındaki asırlara, o mütevatir Mu'cize-i Kübrayı tarîkleriyle haber vermişler.

İşte Hazret-i Câbir tarîkında der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü

Vesselâm Hutbe okurken, Mescid-i Şerifte **جَذَعُ النَّخْلِ** denilen kuru

direğe dayanıp, okurdu. Minber-i Şerif yapıldıktan sonra, Minbere geçtiği vakit; direk tahammül edemeyerek, hamile deve gibi ses verip inleyerek ağladı. Hazret-i Enes tarîkında der ki: Camus gibi ağladı, Mescidi lerzeyeye getirdi. Sehl İbn-i Sa'd tarîkında der: Hem onun ağlaması üzerine, halklarda ağlamak çoğaldı. Hazret-i Übeyy İbn-il Kâ'b tarîkında diyor: Hem öyle ağladı ki, inşikak etti. Diğer bir tarîkte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü

Vesselâm Ferman etti: **إِنَّ هَذَا بَكَّى لِمَا فَقَدَ مِنَ الذِّكْرِ** Yani: "Onun

mevkiinde okunan Zikir ve Hutbedeki Zikr-i İlahînin iftirakındandır ağlaması." Diğer bir tarîkte Ferman etmiş:

لَوْ لَمْ أَلْتَزِمْهُ لَمْ يَزَلْ هَكَذَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَحْزُنًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Yani: "Ben onu kucaklayıp teselli vermeseydim, Resulullah'ın iftirakından Kıyamete kadar böyle ağlaması devam edecekti." Hazret-i Büreyde tarîkında der ki: Ciz' ağladıktan sonra, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Elini üstüne koyup Ferman etti:

إِنْ شِئْتَ أَرَدْتُكَ إِلَى الْحَاظِ الَّذِي كُنْتَ فِيهِ تَنْبُتُ لَكَعُرُوقُكَ وَيَكْمُلُ

خَلْقُكَ وَيَجِدُّ خُوصُكَ وَثَمَرُكَ وَإِنْ شِئْتَ أَغْرِسُكَ

فِي الْجَنَّةِ يَأْكُلُ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ مِنْ ثَمَرِكَ

Sonra, o ciz'i dinledi ne söylüyor; ciz' söyledi, arkadaki adamlar da işitti:

إِغْرِسْنِي فِي الْجَنَّةِ يَأْكُلُ مِنِّي أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فِي مَكَانٍ لَا يَبُلَى Yani:

"Cennet'te beni dik ki; benim meyvelerimden Cenab-ı Hakk'ın Sevgili Kulları yesin. Hem bir Mekân ki, orada Beka bulup, çürümek yok-

tur." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti: **قَدْ فَعَلْتُ** Sonra

Ferman

etti: **اِخْتَارَ دَارَ الْبَقَاءِ عَلَى دَارِ الْفَنَاءِ** İlm-i Kelâm'ın büyük İmamlarından

meşhur Ebu İshak-ı İsferanî naklediyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm direğin yanına gitmedi; belki direk Onun Emriyle, Onun yanına geldi. Sonra emretti, yerine döndü. Hazret-i Übeyy İbn-i Kâ'b der ki: Şu Hâdise-i Hârikadan sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki: "Direk, Minberin altına konulsun." Minberin altına konuldu, tâ Mescid-i Şerifin tamiri için hedmedilinceye kadar. O vakit Hazret-i Übeyy İbn-i Kâ'b yanına aldı, çürüyünceye kadar muhafaza edildi.

Meşhur Hasan-ı Basrî, şu Hâdise-i Mu'cizeyi Şakirdlerine Ders verdiği vakit, ağlardı ve derdi ki: **"Ağaç, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a Meyl ve İştîyak gösteriyor.. sizler daha ziyade İştîyaka, Meyle müstehaksınız..."** Biz de deriz ki: **Evet hem Ona İştîyak ve Meyl ve Muhabbet, Onun Sünnet-i Seniyesine ve Şeriat-ı Garrasına ittiba' ileidir.**

Bir Nükte-i Mühimme: Eğer denilse: Neden Gazve-i Hendek'te dört avuç taamla bin adamı doyurmak olan Mu'cize-i Taamiye ve mübarek Parmaklarından akan su ile, bin beşyüz kişiye suyu doyuruncaya kadar içiren Mu'cize-i Mâiye, neden şu **حَنِينٍ جِدْعٍ** Mu'cizesi gibi şaşaa ile çok kesretli tarîklerle nakledilmemiş? Halbuki o ikisi, bundan daha ziyade bir Cemaatte vuku bulmuş...

Elcevab: Zuhur eden Mu'cizeler, iki kısımdır. Bir kısmı, Nübüvveti tasdik ettirmek için, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm Elinde izhar ediliyor. **حَنِينٍ جِدْعٍ** şu nevidendir ki, sırf Nübüvvetin tasdiki için bir hüccet olarak zuhura gelmiş ki; Mü'minlerin İmanını ziyadeleştirmek ve münafıkları İhlasa ve İmana sevk etmek ve küffarı İmana getirmek için zahir olmuş. Onun için avam ve Havas herkes onu gördü, onun neşrine fazla ihtimam edildi. Fakat şu Mu'cize-i Taamiye ve Mu'cize-i Mâiye ise, Mu'cizeden ziyade bir Keramettir, belki Kerametten ziyade bir İkramdır, belki İkramdan ziyade ihtiyaca binaen bir Ziyafet-i Rahmaniye'dir. Onun için çendan Dava-yı Nübüvveti delildir ve Mu'cizedir; fakat asıl maksad: **Ordu aç kalmış; bir çekirdekten bin batman hurmayı halkettiği gibi, Cenab-ı Hak Hazine-i Gaybdan bir sa' taamdan, bin adama ziyafet veriyor. Hem susuz kalmış Mücahid bir Orduya, Kumandan-ı A'zamin Parmaklarından, Âb-ı Kevser gibi su akıttırıp içiriyor.**

İşte şu Sır içindir ki, Mu'cize-i Taamiye ve Mu'cize-i Mâiyenin her bir misali, **حَنِينٍ جِدْعٍ** derecesine çıkmıyor. Fakat o iki Mu'cizenin cinsleri ve

nevileri külliyet itibariyle, **حَنِينٍ جِدْعٍ** gibi mütevatir ve kesretlidir. Hem taamin Bereketini ve Parmaklarından suyun akmasını herkes göremiyor, yalnız eserlerini görüyor. Direğin ağlamasını ise herkes işitiyor. Onun için fazla intişar etti.

Eğer denilse: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın her Hal ve Hareketini kemal-i ihtimam ile Sahabeler muhafaza ederek nakletmişler. Böyle Mu'cizat-ı Azîme, neden on-yirmi tarîk ile geliyor? Yüz tarîk ile gelmeli idi. Hem neden Hazret-i Enes, Câbir, Ebu Hüreyre'den çok geliyor; Hazret-i Ebu Bekir ve Ömer az rivayet ediyor?

Elcevab: Birinci şıkkın cevabı: Dördüncü İşaretin Üçüncü Esasında geçmiş. İkinci şıkkın cevabı ise: Nasılki insan, bir ilâca muhtaç olsa, bir tabibe gider; hendese için mühendise gider, mühendisten nakleder; Mes'ele-i Şer'iye, Müftüden haber alınır ve hâkeza... Öyle de, Sahabe içinde Ehadîs-i Nebeviyeyi gelecek asırlara Ders vermek için, Ülema-i Sahabeden bir kısım, ona manen muvazzaf idiler. Bütün kuvvetleriyle ona çalışıyorlardı. Evet Hazret-i Ebu Hüreyre bütün hayatını, Hadîsin hıfzına vermiş; Hazret-i Ömer, siyaset Âlemiyle ve Hilafet-i Kübra ile meşgul imiş. Onun için, Ehadîsi Ümmete Ders vermek için, Ebu Hüreyre ve Enes ve Câbir gibi Zâtlara itimad edib; ondan, Rivayeti az ederdi. Hem madem Sıddık, Sadûk, Sadık ve Musaddak bir Sahabenin meşhur bir namdarı, bir tarîk ile bir hâdiseyi haber verse; yeter denilir, başkasının nakline ihtiyaç da kalmaz. Onun için bazı mühim hâdiseler, iki-üç tarîk ile geliyor.

ONBİRİNCİ İŞARET: Onuncu İşaret, nasılki şecer taifesindeki Mu'cize-i Nebeviyeyi gösterdi. Onbirinci İşaret dahi, cemadatta taş ve dağ taifesinin Mu'cize-i Nebeviyeyi gösterdiklerine işaret edecek. İşte biz de, o çok kesretli misallerinden yedi-sekiz misali zikredeceğiz:

Birinci Misal: Allâme-i Mağrib Hazret-i Kadı-yı İyaz, Şifa-i Şerif'inde ulvî bir senedle ve Buharî sahibi gibi mühim İmamlardan Nakl-i Sahih ile haber veriyorlar ki: Hâdim-i Nebvî Hazret-i İbn-i Mes'ud der ki: "Biz, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında taam yerken, taamin Tesbihlerini işitiyorduk."

İkinci Misal: Nakl-i Sahih ile, Enes ve Ebu Zerr'den Kütüb-ü Sahiha haber veriyorlar ki: Hazret-i Enes (Hâdim-i Nebvî) demiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında idik. Avucuna küçük taşları aldı, mübarek Elinde Tesbih etmeye başladılar. Sonra Ebu Bekir-is Sıddık'ın Eline koydu, yine Tesbih ettiler. Ebu Zerr-i Gıffarî tarîkında der ki: Sonra Hazret-i Ömer'in Eline koydu, yine Tesbih ettiler. Sonra aldı yere koydu, sustular. Sonra yine aldı, Hazret-i Osman'ın Eline koydu, yine Tesbihe başladılar. Sonra Hazret-i Enes ve Ebu Zerr diyorlar ki: "Ellerimize koydu, sustular."

Üçüncü Misal: Hazret-i Ali ve Hazret-i Câbir ve Hazret-i

Âişe-i Sıddıka'dan Nakl-i Sahih ile sabittir ki: Dağ, taş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a **اَلْسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ** diyorlardı. Hazret-i

Ali'nin tarîkında diyor ki: Bidayet-i Nübüvvette, navahi-i Mekke'de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraber gezdiğimizde, ağaç ve taşta rastgeldiğimiz vakit, **اَلْسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ** diyorlardı. Hazret-i Câbir,

tarîkında der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm taş ve ağaca rastgeldiği vakit, Ona secde ediyordular; yani inkıyad edib, **اَلْسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ** diyorlardı. Câbir'in bir Rivayetinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

اِنِّیْ لَا عَرِفُ حَجْرًا كَانَ یُسَلِّمُ عَلَیَّ Bazıları demişler ki: O, Hacer-ül Esved'e işarettir. Hazret-i Âişe'nin tarîkında demiş: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

**لَمَّا اسْتَقْبَلَنِیْ جَبْرًا یُّبَلِّغُ بِالرِّسَالَةِ جَعَلْتُ لَا أَمْرٌ بِحَجَرٍ وَلَا شَجَرٍ اِلَّا قَالَ
اَلْسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ**

D ö r d ü n c ü M i s a l : Nakl-i Sahih ile Hazret-i Abbas'tan haber veriyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Abbas'ı ve dört oğlunu (Abdullah, Ubeydullah, Fazl, Kusem) beraber, mülâet denilen bir perde altına alarak, üzerlerine örttü. Dedi:

**يَا رَبِّ هَذَا عَمِّيَّ وَصَنُوْا اَبِيَّ وَهُوَ لَاءَ بَنُوْهُ فَاسْتُرْتُهُمْ مِنَ النَّارِ كَسْتُرِيْ اِيَّاهُمْ
بِمُلَآئَتِيْ**

deyip, Dua etti. Birden evin damı ve kapısı ve duvarları, **اٰمِيْنَ, اٰمِيْنَ** diyerek Duaya iştirak ettiler.

B e ş i n c i M i s a l : Başta Buharî, İbn-i Hibban, Davud, Tirmizî gibi Kütüb-ü Sahiha müttefikan Hazret-i Enes'ten, Ebu Hüreyre'den, Osman-ı Zinnureyn'den, Aşere-i Mübeşşere'den Said İbn-i Zeyd'den haber

veriyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekir-is Sıddık, Ömer-ül Faruk ve Osman-ı Zinnureyn ile Uhud Dağı'nın başına çıktılar. Cebel-i Uhud ya onların Mehabetlerinden veya kendi sürur ve sevincinden lerzeye geldi, kımıldandı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti ki:

أُثْبِتْ يَا أَحَدُ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ

Şu Hadîs, Hazret-i Ömer ve Osman Şehid olacaklarına bir İhbar-ı Gaybîdir. Şu misalin tetimmesi olarak nakledilmiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Mekke'den Hicret ettiği ve küffarlar takibe çıktıkları vakit, Sebir namındaki dağa çıktılar. Sebir dedi: **"Ya Resulallah, benden ininiz! Korkarım, benim üstümde sizi vururlarsa, Allah beni**

tazib eder. Onun için korkarım." Cebel-i Hira çağırdı: **يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَى**

"Bana gel." Bu Sır içindir ki, Ehl-i Kalb, Sebir'de havf ve Hira'da da emniyeti hissederler. Bu misalden anlaşılır ki: **O koca dağlar, birer müstakil Abddir, Müsebbihtir ve Vazifedardırlar. Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanır ve severler; başıboş değillerdir.**

Altıncı Misal: Nakl-i Sahih ile Abdullah İbn-i Ömer'den haber veriyorlar ki, demiş: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Minberde Hutbe okurken

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ
مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ

Âyetini okudu. Ve dedi:

إِنَّ الْجَبَّارَ يُعْظِمُ نَفْسَهُ وَيَقُولُ أَنَا الْجَبَّارُ أَنَا الْجَبَّارُ أَنَا الْكَبِيرُ الْمُتَعَالُ

dediği vakit, Minber öyle sarsıldı ve öyle lerzeye geldi ve titredi, korktuk ki; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı düşürecek bir derecede sallandı.

Yedinci Misal: Nakl-i Sahih ile, Habr-ül Ümme ve Tercüman-ül Kur'an olan Hazret-i İbn-i Abbas ve Hâdim-i Nebevî ve Ülema-i Azîme-i

Sahabeden olan İbn-i Mes'ud'dan haber veriyorlar ki, demişler: Feth-i Mekke gününde, Kâ'be ve etrafında, taşta rasasla mıhlанmış üçyüz altmış sanem vardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm elinde kavse benzer bir değnekle, o sanemlere birer birer işaret ederek

جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا deyip, hangisine işaret

etti, yere düştü. Sanemin yüzüne işaret ettiyse, arkasına düşer; arkasına işaret ettiyse, yüzüstüne düşer ve hâkeza.. sanemler yere yuvarlandılar.

Sekizinci Misal: Meşhur Buheyra-yı Rahib'in meşhur kıssasıdır ki: Nübüvvetten evvel, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, amucası Ebu Talib ve bir kısım Kureyşî ile beraber, Şam tarafına ticarete gidiyorlar. Buheyra-yı Rahib'in Kilisesi civarına geldikleri vakit oturdular. İnsanlar ile ihtilat etmeyen münzevi Buheyra-yı Rahib birden çıkageldi. Kafile içinde Muhammed-ül Emin'i (A.S.M) gördü. Kafileye dedi: "**Şu Seyyid-ül Âlemîn'dir ve Peygamber olacaktır.**" Kureyşîler dediler: "Neden biliyorsun?" Mübarek rahib dedi ki: **Siz gelirken baktım ki, havada üstünüzde bir parça bulut vardı. Siz otururken, şu Muhammed-ül Emin (A.S.M.) tarafına bulut meyletti, gölge yaptı. Hem görüyordum ki: Taş, ağaç Ona secde eder gibi bir vaziyet gördüm. Bu ise, Nebilere yapılır.**

İşte bu sekiz misal gibi, belki seksen misal var. Bu sekiz misal birleştirilse; öyle kopmaz bir zincir olur ki, hiçbir şübhe onu koparamaz ve sarsamaz... Şu cins Mu'cize umumiyeti itibariyle, yani cemadatın Dava-yı Nübüvvete delil olarak konuşmaları, manevî tevatür hükmünde yakîni ve kat'iyeti ifade eder. Herbir misal, mecmuun kuvvetinden, kendi kuvvetinden fazla bir kuvvet daha alır. Evet zaîf bir direk, kuvvetli direklerle omuz omuza geldiği vakit, muhkemleşir. Zaîf, kuvvetsiz bir adam, asker olup orduya girse; öyle kuvvetleşir ki, bin adama meydan okur.

ONİKİNCİ İŞARET: Onbirinci İşaretle alâkadar olan üç misal, fakat gayet mühim misallerdir.

Birinci Misal: **وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى** Nass-1

Kat'îsiyle ve Ehl-i Tahkik umum Müfessirlerin Tahkikiyle ve umum Ehl-i Hadîsin İhbarıyla, Gazve-i Bedir'de, şu Âyet haber veriyor ki; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir avuç toprak ile küçük taşları aldı, küffar

ordusunun yüzüne attı, **شَاهَتِ الْوُجُوهُ** dedi. **شَاهَتِ الْوُجُوهُ** Kelimesi bir

Kelâm iken, onların herbirinin kulağına gitmesi gibi; o bir avuç toprak dahi, herbir kâfirin gözüne gitti. Herbiri kendi gözü ile meşgul olup, hücumda iken birden kaçtılar.

Hem Gazve-i Huneyn'de, başta İmam-ı Müslim olarak Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: Gazve-i Huneyn'de -Bedir gibi- küffar, şiddetle hücum ederken, yine bir avuç toprak atıp, **شَاهَتِ الْوُجُوهُ** diyerek, herbirinin

kulağına bir **شَاهَتِ الْوُجُوهُ** Kelimesi girdiği gibi; biiznillah, herbirinin yüzüne bir avuç toprak gitti. Gözleriyle meşgul olup, kaçtılar. İşte Bedir'de ve Huneyn'deki hârika olan şu hâdise, esbab-ı âdi ve kudret-i beşer dâhilinde olmadığından, Kur'an - ı Mu'ciz - ül Beyan

وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى Ferman eder. Yani "O hâdise,

kudret-i beşer haricindedir. Kuvve-i beşeriye ile değil; belki fevkalâde bir surette, Kudret-i İlahiye ile olmuştur."

İkinci Misal: Başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sahiha haber veriyorlar ki: Gazve-i Hayber'de bir yahudi kadını, bir keçiyi biryan yapıp pişirmiş, gayet müessir bir zehir ile zehirlemiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a göndermiş. Sahabeler yemeye başladılar. Birden Ferman etti:

ارْفَعُوا أَيْدِيَكُمْ إِنَّهَا أَخْبَرْتَنِي أَنَّهَا مَسْمُومَةٌ Yani, pişirilen keçi bana der

ki: "Ben zehirliyim" diye haber veriyor. Herkes elini çekti. Fakat o şiddetli zehirin tesirinden, Bişr İbn-il Berra', aldığı bir tek lokmadan vefat etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o zeyneb ismindeki kadını çağırdı. Ferman etti: "Neden böyle yaptın?" O menhuse dedi: "Eğer Peygamber isen, sana zarar ver-meyecek; eğer padişah isen, insanları senden kurtarmak için yaptım." Bazı Rivayette onu öldürtmemiş, bazı tarîkte öldürtmüş. Ehl-i Tahkik demiş ki: Kendi öldürtmemiş; fakat Bişr'in veresesine verilmiş, onlar öldürmüşler. Şu vak'a-i acibedeki vech-i i'cazı gösterecek iki-üç noktayı dinle:

Birincisi: Bir Rivayette var ki, o keçinin kavli haber verdiği vakit, bazı Sahabeler de içtiller.

İ k i n c i s i : Hem bir Rivayette vardır ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm haber verdikten sonra dedi: **بِسْمِ اللَّهِ** deyiniz, ondan sonra yiyiniz. Zehir daha tesir etmeyecektir." Şu Rivayeti çendan İbn-i Hacer-i Askalanî kabul etmemiş, fakat başkaları kabul etmişler.

Ü ç ü n c ü s ü : Hem dessay yahudiler, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a ve Mukarrebîn-i Sahabeye birden darbe vurmak istedikleri halde, birden gaibden haber verilmiş gibi, hâdisenin inkişafı ve desiselerinin akîm kalması ve o ihbarın ifade ettiği vakıa doğru çıkması ve hiçbir vakit Sahabeleri nazarında mütehalif bir haberi görülmeyen Zât-ı Ahmediyenin "Şu keçinin kavli bana söylüyor" demesi; herkesin kulağıyla o keçiden, o sözü iştmesi kadar kanaat-ı kat'iyyeleri olmuş.

Ü ç ü n c ü M i s a l : Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın "Yed-i Beyza" ve "Asâ" Mu'cizesine nazire olarak, üç hâdisede bir Mu'cize-i Ahmediyeye:

B i r i n c i s i : Hazret-i İmam-ı Ahmed İbn-i Hanbel, Ebî Said-il Hudrî'den tahrir ve tashih eder ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Katade İbn-i Nu'man'a karanlıklı, yağmurlu bir gecede bir değnek verir ve Ferman eder ki: **"Sana lâmba gibi, onar arşın her tarafta ışık verecek. Evine gittiğin zaman, bir siyah şahıs gölge görecek. O, şeytandır. Onu hanenden çıkar, tardet."** Katade değneği alır, gider. Yed-i Beyza gibi ışık verir. Evine gider; o siyah şahsı görür, tardeder.

İ k i n c i s i : Bir menba'-ı garaib olan Gazve-i Kübra-yı Bedir'de, Ukkâşe İbn-il Mihsan-il Esedî'nin müşriklerle döğüşürken kılınca kırıldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona kılincına mukabil kalınca bir değnek verdi. Dedi: "Bununla harbet." Birden değnek, biiznillah uzun, beyaz bir kılınç oldu. Onunla harbetti. Hayatı mikdarınca, tâ Yemame Harbi'nde Şehid oluncaya kadar boynunda taşıdı. Şu hâdisa kat'îdir. Çünkü Ukkâşe bütün hayatında onunla iftihar etmiş ve o kılınç "El-Avn" namıyla meşhur olmuş. İşte Hazret-i Ukkâşe'nin iftiharı ve kılincın Avn namıyla, kılınçların fevkinde iştiharı, şu hâdisenin iki hüccetidir.

Ü ç ü n c ü s ü : İbn-i Abd-il Berr gibi bir Allâme-i Asır ve Ehl-i Tahkikin büyüklerinden nakl ve tashih ediyorlar ki: Gazve-i Uhud'da Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın halazadesi olan Abdullah İbn-i Cahş harbederken kılınca kırıldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona bir değnek verdi. O değnek, onun elinde bir kılınç oldu. Onun ile harbetti. O Eser-i Mu'cize olan kılınç, bâkî kaldı. Meşhur İbn-i Seyyid-in Nas siyerinde haber veriyor ki: Bir zaman sonra, Abdullah o kılınca Bugay-ı Türkî namında bir adama, ikiyüz liraya sattı. İşte bu iki kılınç

Asâ-yı Musa gibi birer Mu'cizedir. Fakat Asâ-yı Musa, Vefat-ı Musa'dan sonra Vech-i İ'cazı kalmadı. Fakat şunlar bâkî kaldılar.

ONÜÇÜNCÜ İŞARET: Mu'cizat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın hem mütevatir, hem misalleri pek çok bir nev'i dahi; hastalar ve yaralılar Nefes-i Mübarekiyle şifa bulmalarıdır. Şu nevi Mu'cize-i Ahmediye (Aleyhissalâtü Vesselâm); nev'i itibariyle manevî mütevatirdir. Cüz'iyatları, bir kısmı dahi manevî mütevatir hükmündedir. Diğer kısmı âhâdî ise de, İlm-i Hadîsin müdakkik İmamları tashih ve tahrir ettikleri için, Kanaat-ı İlmiye verir. Biz de pek çok misallerinden, birkaç misalini zikredeceğiz:

B i r i n c i M i s a l : Allâme-i Mağrib Kadı-yı İyaz, Şifa-i Şerifinde, ulvî bir an'ane ile ve müteaddid tarîklerle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hâdimi ve bir Kumandanı ve Hazret-i Ömer'in zamanında Ordu-yu İslâmın Baş Kumandanı ve İran'ın Fâtîhi ve Aşere-i Mübeşşere'den olan Hazret-i Sa'd İbn-i Ebî Vakkas diyor:

Gazve-i Uhud'da ben Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında idim. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o gün kavsi kırılıncaya kadar küffara oklar attı. Sonra bana okları veriyordu. "At!" diyordu. Nasl'sız, yani okun uçmasına yardım eden kanatları olmayan okları verirdi. Ve bana emrederdi: "At!" Ben de atardım. Kanatlı oklar gibi uçardı, küffarın cesedine yerleşirdi. O halde iken, Katade İbn-i Nu'man'ın gözüne bir ok isabet etmiş, gözünü çıkarıp, gözünün hade kası yüzünün üstüne indi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm mübarek, şifalı Eliyle onun gözünü alıp, eski yuvasına yerleştirip, iki gözünden en güzeli olarak, hiçbir şey olmamış gibi şifa buldu. Şu vakıa çok iştihar etmiş. Hattâ Katade'nin bir hafidi, Ömer İbn-i Abd-il Aziz'in yanına geldiği vakit, kendini şöyle tarif etmiş: **"Ben öyle bir Zâtın hafidiyim ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Onun çıkmış gözünü yerine koyup, birden şifa buldu. En güzel göz O olmuş."** diye, nazm suretinde (Haşiye) Hazret-i Ömer'e söylemiş; onun ile kendini tanıttırmış. Hem Nakl-i Sahih ile haber verilmiş ki: Meşhur Ebî Katade'nin, Yevm-i Zîkarad denilen gazvede, bir ok mübarek yüzüne isabet etmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, mübarek Eliyle meshetmiş. Ebî Katade der ki: "Kat'iyen ve aslâ ne acısını ve ne de cerahatını görmedim.

(Haşiye):

أَنَا ابْنُ الَّذِي سَأَلْتُ عَلَى الْخَدِّ عَيْنُهُ ❖ فَرَدَّتْ بِكَفِّ الْمُصْطَفَى أَحْسَنَ الرَّدِّ
فَعَادَتْ كَمَا كَانَتْ لِأَوَّلِ أَمْرِهَا ❖ فَيَا حُسْنَ مَا عَيْنٍ وَيَا حُسْنَ مَا رَدِّ

İkinci Misal: Başta Buharî ve Müslim, Kütüb-ü Sahiha haber veriyorlar ki: Gazve-i Hayber'de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Aliyy-i Haydarî'yi Bayraktar tayin ettiği halde, Ali'nin gözleri hastalıktan çok ağrıyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm tiryak gibi tükürüğünü gözüne sürdüğü dakikada, şifa bularak hiçbir şey kalmadı. Sabahleyin Hayber Kal'asının pek ağır demir kapısını çekip, elinde kalkan gibi tutup, Kal'a-i Hayber'i fethetti. Hem o vakıada, Seleme İbn-i Ekva'nın bacağına kılınc vurulmuş, yarılmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona nefes edib, birden ayağı şifa bulmuş.

Üçüncü Misal: Başta Nesaî olarak Erbab-ı Siyer, Osman İbn-i Huneyf'ten haber veriyorlar ki: Osman diyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına bir a'ma geldi, dedi: "Benim gözlerimin açılması için Dua et." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona Ferman etti:

فَانْطَلِقْ وَتَوَضَّأْ ثُمَّ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّ
مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى رَبِّكَ
أَنْ يَكْشِفَ عَنِّي بَصَرِي اللَّهُمَّ شَفِّعْهُ فِيَّ

O gitti öyle yaptı, geldi.. Gözü açılmış, güzel görüyormuş, gördük.

Dördüncü Misal: Büyük bir İmam olan İbn-i Veheb haber veriyor ki: Gazve-i Bedr'in ondört Şehidinden birisi olan Muavviz İbn-i Afra', ebu cehil ile döğüşürken; ebu cehil-i Laîn, o Kahramanın bir elini kesmiş. O da öteki eliyle elini tutup, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun elini yine yerine yapıştırdı, Tükürüğünü ona sürdü; birden şifa buldu. Yine harbe gitti, Şehid oluncaya kadar harbetti. Hem yine İmam-ı Celil İbn-i Veheb haber veriyor ki: O gazvede Hubeyb İbn-i Yesaf'ın omuz başına bir kılınc vurulmuş ki, bir şakki ayrılmış gibi dehşetli bir yara açılmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun kolunu omuzuna eliyle yapıştırmış, Nefes etmiş; şifa bulmuş. İşte şu iki vakıa, çendan âhâdîdir ve haber-i vâhiddir; fakat İbn-i Veheb gibi bir İmam tashih etse, Gazve-i Bedir gibi bir menba'-ı Mu'cizat olan bir gazvede olsa, hem bu iki vakıayı andıracak çok misaller bulunsa; elbette şu iki vakıa, kat'î ve vaki'dir denilebilir.

İşte Ehadîs-i Sahiha ile sübut bulan belki bin misal var ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mübarek Eli ona şifa olmu

Bu Parça Alın ve Elmas ile yazılsa Lîyakatı var

Evet sâbikan bahsi geçmiş: Avucunda küçük taşların

Zikir ve Tesbih etmesi; **وَمَارَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ** Sırrıyla aynı

Avucunda, küçücük taş ve toprak, düşmana top ve gülle hükmünde

onları inhizama sevketmesi; **وَأَشَقَّ الْقَمَرُ** Nassı ile aynı

Avucunun Parmağıyla Kamer'i iki parça etmesi; ve aynı El, çeşme gibi on Parmağından suyun akması ve bir Orduya içirmesi; ve aynı El, hastalara ve yaralılara Şifa olması, elbette o mübarek El, ne kadar Hârika bir Mu'cize-i Kudret-i İlahiye olduğunu gösterir. Güya ahabab içinde o Elin Avucu küçük bir Zikirhane-i Sübhanîdir ki, küçücük taşlar dahi içine girse, Zikir ve Tesbih ederler. Ve a'daya karşı küçücük bir Cephane-i Rabbanîdir ki; içine taş ve toprak girse, gülle ve bomba olur. Ve yaralılar ve hastalara karşı küçücük bir Eczahane-i Rahmanîdir ki, hangi derde Temas etse derman olur. Ve Celal ile kalktığı vakit, Kamer'i parçalayıp Kab-ı Kavseyn şeklini verir; ve Cemal ile döndüğü vakit, Âb-ı Kevser akıtan on musluklu bir Çeşme-i Rahmet hükmüne girer. Acaba böyle bir Zâtın bir tek Eli, böyle acib Mu'cizata mazhar ve medar olsa; O Zâtın Hâlık-ı Kâinat yanında ne kadar makbul olduğu ve Davasında ne kadar Sadık bulunduğu ve O El ile Biat edenler, ne kadar bahtiyar olacakları, bedahet derecesinde anlaşılabilir mi?..

Bir Sual: Deniliyor ki: Sen çok şeylere mütevatir dersin, halbuki biz onların çoğunu yeni işitiyoruz. Mütevatir birşey böyle gizli kalmaz?

Elcevab: Ülema-i Şeriat yanında çok mütevatir ve bedihî şeyler var ki, onlardan olmayana göre meçhuldür. Ehl-i Hadîs yanında da çok mütevatir var, sairlerin yanında âhâdî de olmuyor ve hâkeza... Her fennin ehl-i ihtisası, o fenne göre bedihiyatı, nazariyatı beyan edilir. Umum halk ise, o fennin ehl-i ihtisasına itimad eder, teslim olur veya içine girer, görür. Şimdi haber verdiğimiz hakikî mütevatir veya manevî mütevatir veya tevatür hükmünde kat'iyeti ifade eden vakıalar, hem Ehl-i Hadîs, hem Ehl-i Şeriat, hem Ehl-i Usûlüddin, hem ekser Tabakat-ı Ülemada hükmünü öyle göstermiş. Gaflette bulunan avam veya gözünü kapayan nâdanlar bilmezlerse, kabahat onlara aiddir.

Beşinci Misal: İmam-ı Bağavî tahrirci ve tashihi ile haber veriyor ki: Aliyy-ibn-il Hakem'in Gazve-i Hendek'te küffarın darbesiyle ayağı kırıldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm meshetti. Dakikasında öyle şifa buldu ki, atından inmedi.

Altıncı Misal: Başta İmam-ı Beyhakî, Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: İmam-ı Ali gayet hasta idi. Izdırabından kendi kendine Dua edib inliyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm geldi, dedi:

اللَّهُمَّ اشْفِهِ Ve ayağıyla Hazret-i Ali'ye dokundu, "Kalk!" dedi. Birden Şifa buldu. İmam-ı Ali der ki: "Ondan sonra o hastalığı hiç görmedim."

Yedinci Misal: Şürehbil-el Cu'fî'nin meşhur kıssasıdır ki: Avucunda etten bir ur vardı ki, kılını ve atın dizginini tutamıyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Eliyle avucundaki uru meshetti ve mübarek Eliyle oğdu. O urdan hiçbir eser kalmadı.

Sekizinci Misal: Altı çocuğun herbiri ayrı ayrı birer Mu'cize-i Ahmediyeye mazhar oldu.

Birincisi: İbn-i Ebî Şeybe (Muhakkik-i Kâmil ve Muhaddis-i Meşhur) haber veriyor ki: Bir kadın bir çocuğu, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına getirdi. O çocukta bir bela vardı, konuşmuyordu, aptal idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir su ile mazmaza etti, elini yıkadı. O suyu kadına verdi, çocuğa içirsin ferman etti. Çocuk o suyu içtikten sonra, hastalığından ve belasından bir şey kalmadı. Öyle bir akıl ve kemal sahibi oldu ki, Ukâlâ-yı Nâsın fevkine çıktı.

İkincisi: Nakl-i Sahih ile, Hazret-i İbn-i Abbas demiş ki: Resul-i Ekrem

Aleyhissalâtü Vesselâm'a mecnun bir çocuk getirildi. Mübarek Elini onun göğsüne koydu; birden çocuk istifra' etti. İçinden küçük hıyar kadar siyah bir şey çıktı, çocuk Şifa bulup gitti.

Üçüncüsü: İmam-ı Beyhakî ve Nesaî Nakl-i Sahih ile haber veriyorlar ki: Muhammed İbn-i Hâtib isminde bir çocuğun koluna kaynayan tencere dökülmüş, bütün kolunu yakmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm meshedib tükürüğünü sürdü, dakikasınca şifa buldu.

Dördüncüsü: Büyümüş fakat lisânı yok, büyükçe bir çocuk Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına geldi. Çocuğa Ferman etmiş: "Ben kimim?" Hiç konuşmayan dilsiz çocuk, **أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ** deyip tekellüme başlamış.

Beşinci çocuk: Âlem-i Yakazada Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'la mükerrer surette müşerref olan Celaleddin-i Süyutî ve Asrın İmamı tahric ve tashih ile Mübarek-ül Yemame ismiyle meşhur bir zâtı, daha yeni dünyaya geldiği vakit, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına getirmişler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona müteveccih olmuş. Çocuk tekellüme başlamış, **أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ** demiş. Resul-i

Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm **اللَّهُ بَارَكَ** demiş. Çocuk ondan sonra büyüyünceye kadar daha konuşmamış. O çocuk, bu Mu'cize-i Ahmediyeye ve **اللَّهُ بَارَكَ** Dua-yı Nebevîsine mazhar olduğundan, "Mübarek-ül Yemame" ismiyle şöhret bulmuş.

Altıncı çocuk: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Namaz kılarken, hırçın bir çocuk, Namazını kat'edib geçtiğinden, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm **اللَّهُمَّ اقْطَعْ أَثَرَهُ** demiş. Ondan sonra çocuk daha yürümemiş öyle kalmış, hırçınlığının cezasını bulmuş.

Yedinci çocuk: Çocuk tabiatında hayâsız bir kadın, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yemek yerken lokma istemiş, vermiş. Demiş: "Yok, Senin ağzındakini istiyorum." Onu da vermiş. O gayet hayâsız kadın, o lokmayı yedikten sonra, en hayâlî kadın ve Medine kadınlarının fevkinde bir hayâ sahibi oldu.

İşte bu sekiz misal gibi, seksen değil, belki sekizyüz misalleri var. Çoğu Kütüb-ü Siyer ve Ehadîste beyan edilmiştir. **Evet Resul-i Ekrem**

Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mübarek Eli Hakîm-i Lokman'ın bir eczahanesi gibi ve Tükürüğü Hazret-i Hızır'ın Âb-ı Hayat çeşmesi gibi ve Nefesi Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın nefesi gibi mededres ve şifaresan olsa ve nev'-i beşer çok musibet ve belalara giriftar olsa; elbette Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a hadsiz müracaatlar olmuş. Hastalar, çocuklar, mecnunlar pek kesretli gelmişler, cümlesi şifa bulup gitmişler. Hattâ kırk defa hacceden ve kırk sene Sabah Namazını yatısı Abdestiyle kılan, Tâbiûnin azîm İmamlarından ve çok Sahabelerle görüşen, Taus denilen Ebu Abdur-rahman-il Yemanî, kat'iyen haber verir ve hükmeder ve demiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a ne kadar mecnun gelmişse, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm sinesine Elini koymuş ise, kat'iyen şifa bulmuştur; şifa bulmayan kalmamış.

İşte Asr-ı Saadete yetişmiş böyle bir İmam, böyle kat'î ve küllî hükmetmişse; elbette Ona gelen hiçbir hasta kalmamış ki, illâ şifa bulmuş. Madem şifa bulmuş, elbette müracaatlar binler olacaktır.

ONDÖRDÜNCÜ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Enva'-ı Mu'cizatından bir nev'-i azîmi, Duasıyla zahir olan Hârikalardır. Evet şu nevi, kat'î ve hakikî mütevatirdir. Cüz'iyat ve misalleri o kadar çoktur ki, hesap edilmez. Misallerin çokları var ki, onlar da mütevatir derecesine çıkmışlar. Belki tevatüre yakın meşhur olmuşlar. Bir kısmını öyle İmamlar nakletmiş ki, meşhur mütevatir gibi, kat'iyeti ifade eder. Biz şu pek çok misallerinden, tevatüre yakın ve meşhur derecesinde münteşir bazı misalleri, nümune olarak ve her misalinde birkaç cüz'iyatını zikredeceğiz:

Birinci Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Yağmur Duası, tevatür derecesinde ve çok defa tekrar ile, daima sür'atle kabul olması, başta İmam-ı Buharî ve İmam-ı Müslim, Eimme-i Hadîs nakletmişler. Hattâ bazı defa Minber-i Şerif üstünde, yağmur Duası için Elini kaldırıp, indirmeden yağmış. Sâbıkan zikrettiğimiz gibi, bir-iki defa ordu susuz kaldığı vakit bulut geliyordu, yağmur veriyordu. Hattâ Nübüvvetten evvel, Cedd-i Nebi Abdülmuttalib, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın küçüklük zamanında mübarek Yüzüyle Yağmur Duasına giderdi. Onun Yüzü Hürmetine gelirdi ki; o hâdis, Abdülmuttalib'in bir şiiri ile iştihar bulmuş. Hem vefat-ı Nebevîden sonra, Hazret-i Ömer, Hazret-i Abbas'ı vesile yapıp demiş: "**Yâ Rab! Bu Senin Habibinin amucasıdır. Onun Yüzü Hürmetine yağmur ver.**" Yağmur gelmiş.

Hem İmam-ı Buharî ve Müslim haber veriyorlar ki: Yağmur için Dua talep edildi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Dua etti. Yağmur

öyle geldi ki, mecbur oldular: "Aman Dua et, kesilsin." Dua etti, birden kesildi.

İkinci Misal: Tevatüre yakın meşhurdur ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Sahabe ve İmana gelenler daha kırka vâsıl olmadan ve gizli İbadet etmekte iken Dua etti:

اللَّهُمَّ اعِزَّ الْإِسْلَامَ بِعَمْرِ ابْنِ الْخَطَّابِ أَوْ بِعَمْرِ ابْنِ الْهَشَامِ Bir - iki gün

sonra, Hazret-i Ömer İbn-il Hattab İmana geldi ve İslâmiyeti İlân ve İ'zaz etmeye vesile oldu. "Faruk" Ünvan-ı Âlîsini aldı.

Üçüncü Misal: Bazı Sahabe-i Güzine, ayrı ayrı maksadlar için Dua etmiş. Duası öyle parlak bir surette kabul olmuş ki, o Keramet-i Duaiye, Mu'cize derecesine çıkmış. Ezcümle, başta Buharî ve Müslim haber veriyorlar ki: İbn-i Abbas'a şöyle Dua etmiş:

اللَّهُمَّ فَقِّهْهُ فِي الدِّينِ وَعَلِّمَهُ التَّأْوِيلَ Duası öyle makbul olmuş ki; İbn-i

Abbas, Tercüman-ül Kur'an Ünvan-ı Zîşanını ve Habr-ül Ümme, yani Allâme-i Ümmet Rütbe-i Âlîsini kazanmış. Hattâ çok genç iken, Hazret-i Ömer, onu Ülema ve Kudema-yı Sahabe meclisine alıyordu.

Hem başta İmam-ı Buharî, Ehl-i Kütüb-ü Sahiha haber veriyorlar ki: Enes'in vâlidesi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a niyaz etmiş ki: "Senin Hâdimin olan Enes'in evlâd ve malı hakkında Bereket ile Dua et." O da Dua etmiş:

اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ

demiş. Hazret-i Enes âhir ömründe kase ile ilân ediyor ki: "Ben kendi elimle yüz evlâdımı defnetmişim. Benim malım ve servetim itibariyle de, hiçbirisi benim gibi mes'ud yaşamamış. Benim malımı görüyorsunuz ki pek çoktur. Bunlar, bütün Dua-yı Nebeviyenin Bereketindendir."

Hem başta İmam-ı Beyhakî, Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: Aşere-i Mübeşşere'den Abdurrahman Bin Avf'a, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kesret-i mal ve Bereketle Dua etmiş. O Duanın Bereketiyle o kadar servet kazanmış ki, bir defa yedi yüz deveyi yükleriyle beraber

في سَبِيلِ اللَّهِ tasadduk etmiş. İşte Dua-yı Nebeviyenin Bereketine bakınız..

اللَّهُمَّ بَارِكْ اللَّهُ deyiniz...

Hem İmam-ı Buharî başta olarak Râviler naklediyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Urve İbn-i Ebî Ca'de'ye ticarete kâr ve kazanç için Bereketle Dua etmiş. Urve diyor ki: Ben bazı Kûfe çarşısında

duruyordum, bir günde kırkbin kazanıyordum, sonra evime dönüyordum. İmam-ı Buharî der ki: "Toprağı da eline alsa, onda bir kazanç bulurdu."

Hem Abdullah İbn-i Cafer'e, kesret-i mal ve Bereket için Dua etmiş. Hazret-i Abdullah İbn-i Cafer, o derece servet kazanmış ki, o asırda şöretgîr olmuş. O Bereket-i Dua-yı Nebevî ile hasıl olan serveti kadar, sehavetle de iştihar etmiş. Bu neviden çok misaller var. Nümune için bu dört misalle iktifa ediyoruz.

Hem başta İmam-ı Tirmizî, haber veriyor ki: Sa'd İbn-i Ebî Vakkas için Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Dua etmiş:

اللَّهُمَّ اجِبْ دَعْوَتَهُ demiş. Sa'd'ın Duasının kabulü için Dua etmiş. O asırda, Sa'd'ın bedduasından herkes korkuyordu. Duasının kabulü de şöret buldu.

Hem meşhur Ebu Katade'ye ferman etmiş:

أَفْلَحَ اللَّهُ وَجْهَكَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُ فِي شَعْرِهِ وَبَشَرِهِ diye, genç kalmasına Dua etmiş. Ebu Katade yetmiş yaşında vefat ettiği vakit onbeş yaşında bir genç gibi olduğu, Nakl-i Sahih ile şöret bulmuş.

Hem meşhur şâir Nâbiga'nın kıssa-i meşhuresidir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında bir şiirini okumuş. Şu fıkra:

بَلَّغْنَا السَّمَاءَ مَجْدُنَا وَسَنَّا نُنَّا ❁ وَ إِنَّا نُرِيدُ فَوْقَ ذَلِكَ مَظْهَرًا Yani:

"Şerefimiz göğe çıktı, biz daha üstüne çıkmak istiyoruz!" Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, mülatafe suretinde Ferman etti:

إِلَى الْجَنَّةِ يَا رَسُولَ اللَّهِ Dedi: إِلَى أَيْنَ يَا أَبَا لَيْلَا؟ Yani: Resul-i Ekrem

Aleyhissalâtü Vesselâm latife olarak dedi: "Gökten öbür tarafa nereyi istiyorsun ki, şiirinde orayı niyet ediyorsun?" Nâbiga dedi: "Göklerin fevkinde Cennet'e gitmek istiyoruz..." Sonra bir manidar şiirini daha okudu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Dua etti:

لَا يَفْضُضُ اللَّهُ فَاكْ Yani, "Senin ağzın bozulmasın." İşte o Dua-yı

Nebevînin Bereketiyle, o Nâbiga yüzyirmi yaşında bir dişi noksan olmadı.

Hattâ bazı bir dişi düştüğü vakit, yerine bir daha geliyordu.

Hem Nakl-i Sahih ile İmam-ı Ali için Dua etmiş ki:

اللَّهُمَّ اكْفِ الْحَرَّ وَالْقَرَّ Yani: "Ya Rab! Soğuk ve sıcakın zahmetini ona

gösterme." İşte şu Dua Bereketiyle, İmam-ı Ali kışta yaz libasını giyerdi, yazda kış libasını giyerdi. Der idi ki: O Duanın Bereketiyle hiçbir soğuk ve sıcakın zahmetini çekmiyorum.

Hem Hazret-i Fatıma için Dua etmiş: **اللَّهُمَّ لَا تُجْعِلَهَا** Yani: "Açlık

elemi ni ona verme." Hazret-i Fatıma der ki: "O Duadan sonra açlık elemi ni görmedim."

Hem Tufeyl İbn-i Amr, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan bir Mu'cize istedi ki, götürüp kavmine göstere sin. Resul-i Ekrem

Aleyhissalâtü Vesselâm, **اللَّهُمَّ نَوِّرْ لَهُ** demiş. İki gözü ortasında bir Nur

zuhur etmiş. Sonra değneği ucuna naklolmuş. Bunun ile "Zinnur" diye işti har bulmuş. İşte bu vakıalar, Ehadîs-i Meşhuredendir ki, kat'iyet peyda etmişler.

Hem Ebu Hüreyre, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a şekva etmiş ki, "Nisyan bana ârız oluyor." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etmiş, bir mendil şeklinde bir şey açmış. Sonra mübarek avucu ile gaibden birşey alır gibi, öyle avucunu oraya boşaltmış. İki-üç defa öyle yaparak Ebu Hüreyre'ye demiş: "Şimdi mendili topla..." Toplamış. Bu Sırr-ı Manevî-i Dua-yı Nebvî ile Ebu Hüreyre kase m eder ki: "Ondan sonra hiçbir şey unutmadım." İşte bu vakıalar, Ehadîs-i Meşhuredendirler.

Dördüncü Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Bedduasına mazhar olmuş birkaç vakıayı beyan ederiz:

B i r i n c i s i : Perviz denilen Fars padişahı, Name-i Nebviyeyi yırtmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a haber geldi. Şöyle

Beddua etti: **اللَّهُمَّ مَرِّقْهُ** "Yâ Rab! Nasıl Mektubumu paraladı, sen de

onu ve onun mülkünü parça parça et." İşte şu Bedduanın tesiriyledir ki; o kısra perviz'in oğlu şirveyh, hançer ile onu paraladı. Sa'd İbn-i Ebî Vakkas da, saltanatını parça parça etti. sasaniye Devleti'nin hiçbir yerde

şevketi kalmadı. Fakat Kayser ve sair melikler, Name-i Nebeviyeye hürmet ettikleri için, mahvolmadılar.

İkinci: Tevatüre yakın meşhurdur ve Âyât-ı Kur'aniye işaret ediyor ki: Bidayet-i İslâm'da Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Mescid-ül Haram'da Namaz kılarken; rüesa-yı kureyş toplandılar, Ona karşı gayet bed bir muamele ettiler. O da, o vakit onlara Beddua etti. İbn-i Mes'ud der ki: Kasem ederim, o bed muameleyi yapan ve Onun Bedduasına mazhar olanların, Gazve-i Bedir'de birer birer lâşelerini gördüm.

Üçüncüsü: Mudariye denilen Arabın büyük bir kabilesi, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tekzip ettikleri için, onlara kaht ile Beddua etti. Yağmur kesildi, kaht ve galâ başgösterdi. Sonra Mudariye kavminden olan Kabile-i Kureyş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a iltimas ettiler. Dua etti; yağmur geldi, kahtlık kalktı. Bu vakıa tevatür derecesinde meşhurdur.

Beşinci Misal: Hususî adamlara Bedduasının dehşetli kabulüdür. Bunun çok misalleri var. Kat'î üç misali nümune olarak beyan ederiz:

Birincisi: Utbe ibn-i ebî leheb hakkında şöyle Beddua etti:

اللَّهُمَّ سَلِّطْ عَلَيْهِ كَلْبًا مِنْ كِلَابِكَ Yani: "Yâ Rab!. Ona bir itini musallat

et." Sonra utbe sefere giderken, bir arslan gelip, kabile içinde onu arayıp bulmuş, parçalamış. Şu vakıa meşhurdur. Eimme-i Hadîs, nakl ve tashih etmişler.

İkincisi: Muhallim ibn-i cüsame'dir ki, Âmir İbn-i Azbat'ı gadr ile katletmişti. Halbuki Âmir'i Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onu Cihad ve Harb için Kumandan edib, bir bölük ile göndermişti... muhallim de beraberdi. Bu gadrin haberi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a

yetiştigi vakit hiddet etmiş. اللَّهُمَّ لَا تَغْفِرْ لِمُحَلِّمٍ diye Beddua buyurmuş.

Yedi gün sonra o muhallim öldü. Kabre koydular, kabir dışarıya attı. Kaç defa koydularsa yer kabul etmedi. Sonra mecbur oldular; iki taş ortasında muhkemce bir duvar yapılmış, o surette yer altında setredilmiş.

Üçüncüsü: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm görüyordu bir adam sol eliyle yemek yer. Ferman etmiş: كُلْ بِيَمِينِكَ " Sağ

elinle ye." demiş. O adam demiş: **لَا أَسْتَطِيعُ** "Sağ elimle yapamıyorum." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demiş: **لَا اسْتَطَعْتُ** diye Beddua etmiş. "Kaldıramayacaksın." İşte ondan sonra o adam sağ elini hiç kaldıramamış.

Altıncı Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın hem Duası, hem Temasından zuhur eden pek çok Hârikalarından, kat'iyet kesbetmiş birkaç hâdiseyi zikredeceğiz:

Birincisi: Hazret-i Hâlid İbn-i Velid'e (Seyfullah'a) birkaç Saçını verip, nusretine Dua etmiş. Hazret-i Hâlid, O Saçları külâhında hıfzetmiş. İşte O Saç ve Duanın Bereketi hürmetine, hiçbir harbe girmemiş illâ muzaffer çıkmış.

İkincisi: Selman-ı Farisî, evvelce yahudilerin abdi imiş. Onun seyyidleri, onu âzad etmek için çok şeyler istediler. "Üçyüz hurma fidanını dikip meyve verdikten sonra, kırk okıyye altın vermekle âzad edilirsin" dediler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a geldi, beyan-ı hâl etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kendi Eliyle, Medine civarında üçyüz fidanı dikti. Yalnız bir tanesini başkası dikti. O sene zarfında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın diktiği bütün fidanlar meyve verdi. Yalnız bir tek başkası dikmişti, o tek meyve vermedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onu çıkardı, yeniden dikti. O da meyve verdi. Hem tavuk yumurtası kadar bir altunu, ağzının tükürüğünü ona sürdü, Dua etti, Selman'a verdi. Dedi: "Git yahudilere ver." Selman-ı Farisî gidip o altundan kırk okıyyeyi onlara verdi; o tavuk yumurtası kadar olan altın, eskisi gibi bâkî kaldı. İşte şu vakıa, Hazret-i Selman-ı Pâk'in sergüzeşte-i hayatının en mühim bir Hâdis-i Mu'cizekâranesidir. Muteber ve mevsuk İmamlar haber vermişler.

Üçüncüsü: Ümm-ü Mâlik isminde bir Sahabiye, "ukke" denilen küçük bir yağ tulumundan, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a yağ hediye ederdi. Bir defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona Dua edip ukkeyi vermiş; ferman etmiş ki: "Onu boşaltıp sıkmayınız." Ümm-ü Mâlik ukkeyi almış. Ne vakit evlâdları yağ isterlerse, Bereket-i Dua-yı Nebvî ile ukkede yağ bulurlardı. Hayli zaman devam etti. Sonra sıktılar, Bereket kesildi.

Yedinci Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Duasıyla ve Temasıyla, suların tatlılaşması ve güzel koku vermesinin çok hâdiseleri var. İki-üç taneyi, nümune olarak beyan ederiz:

Birincisi: İmam-ı Beyhakî başta, Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: Bi'r-i Kubâ denilen kuyunun suyu bazı kesiliyordu. Yani bitiyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Abdest suyunu içine koyup Dua ettikten sonra, kesretle devam etti, daha hiç kesilmedi.

İkincisi: Başta Ebu Nuaym Delail-i Nübüvvet'te, Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: Enes'in evindeki kuyuya, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm tükürüğünü içine atıp Dua etmiş, Medine-i Münevvere'de en tatlı su o olmuş.

Üçüncüsü: İbn-i Mâce haber veriyor ki: Mâ-i Zemzem'den bir kova su, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a getirdiler. Bir parça ağzına aldı, kovaya boşalttı. Kova misk gibi râyiha verdi.

Dördüncüsü: İmam-ı Ahmed İbn-i Hanbel haber veriyor ki: Bir kuyudan, bir kova su çıkardılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm içine Ağzının Suyunu akıtıp kuyuya boşalttıktan sonra, misk gibi râyiha vermeğe başladı.

Beşincisi: Ricalullahtan ve İmam-ı Müslim ve Ülema-i Mağrib'in mutemedi ve makbulü olan Hammad İbn-i Seleme haber veriyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm deriden bir tuluğa su doldurup ağzına üflemiş, Dua etmiş. Bağladı, bir kısım Sahabeye verdi. "Ağzını açmayınız! Yalnız Abdest aldığınız vakit açınız." demiş. Gitmişler, Abdest almak vaktinde ağzını açmışlar. Görüyorlar ki, hâlis bir süt, ağzında da kaymak yağ. İşte bu beş cüz'ü; bazıları meşhur, bazı da mühim İmamlar nakl ediyorlar. Bunlar ve burada nakledilmeyenlerle mecmuu; manevî tevatür gibi bir Mu'cize-i Mutlakanın tahakkukunu gösteriyorlar.

Sekizinci Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Mesh ve Duasıyla, sütsüz ve kısır keçilerin mübarek Elinin temasıyla ve Duasıyla sütlü, hem çok sütlü olmaları misalleri ve cüz'iyatları çoktur. Biz yalnız meşhur ve kat'î iki-üç misali, nümune olarak zikrediyoruz:

Birincisi: Ehl-i Siyer'in bütün muteber Kitapları haber veriyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekir-is Sıddık ile beraber Hicret ederken, Âtiket Bint-il Huzaiye denilen Ümm-ü Mabed hanesine gelmişler. Gayet zaîf, sütsüz, kısır bir keçi orada vardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ümm-ü Mabed'e ferman etti: "Bunda süt yok mudur?" Ümm-ü Mabed demiş ki: "Bunun vücudunda kan yoktur, nereden süt verecek?" Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gidip o keçinin beline Elini sürmüş, memesini de meshetmiş, Dua etmiş. Sonra demiş: "Kap getiriniz, sağınız!" Sağdılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekir-is Sıddık ile içtikten sonra, o hane halkı

da doyuncaya kadar içmişler. O keçi kuvvetlenmiş, öyle de mübarek kalmış.

İkincisi: Şât-ı İbn-i Mes'ud'un meşhur kıssasıdır ki: İbn-i Mes'ud İslâm olmadan evvel, bazılarının çobanı idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ebu Bekir-is Sıddık ile beraber, İbn-i Mes'ud'un keçileriyle bulunduğu yere gitmişler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, İbn-i Mes'ud'dan süt istemiş. O da demiş: "Keçiler benim değil, başkasının malıdır." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demiş: "Kısır, sütsüz bir keçi bana getir." O da iki senedir teke görmemiş bir keçi getirdi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Eliyle onun memesini meshedib Dua etmiş. Sonra sağmışlar, hâlis bir süt almışlar.. içmişler. İbn-i Mes'ud bu Mu'cizeyi gördükten sonra İman etmiş.

Üçüncüsü: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın murdiası yani süt annesi olan Halime-i Sa'diye'nin keçilerinin kıssa-i meşhuresidir ki; o kabilede bir derece kahtlık vardı. Hayvanat zaîf ve sütsüz oluyordular ve tok oluncaya kadar yemiyorlardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm oraya, süt annesinin yanına gönderildiği zaman, Onun Bereketiyle, Halime-i Sa'diye'nin keçileri, akşam vakti başkalarının hilafına olarak, hem tok ve memeleri dolu olarak geliyorlardı. İşte bunun gibi Siyer Kitaplarında daha başka cüz'iyatları var; fakat bu nümuneler, asıl maksada kâfidir.

Dokuzuncu Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, bazı zâtların başını ve yüzünü mübarek Eliyle meshedib Dua ettikten sonra, zahir olan Hârikaların çok cüz'iyatından iştihar bulmuş birkaçını nümune olarak beyan ediyoruz:

Birincisi: Ömer İbn-i Sa'd'ın başına Elini sürmüş, Dua etmiş. Seksen yaşında o adam, O Duanın Bereketiyle öldüğü vakit başında beyaz yoktu.

İkincisi: Kays İbn-i Zeyd'in başına Elini koyup, meshedib Dua etmiş. O Duanın Bereketiyle, yüz yaşına girdiği vakit, meshin tesiriyle, bütün başı beyaz, yalnız Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Elini koyduğu yer simsiyah olarak kalmış.

Üçüncüsü: Abdurrahman İbn-i Zeyd İbn-il Hattab hem küçük, hem çirkin idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Eli ile başını meshedib Dua etmiş. O duanın Bereketiyle; kametçe en bâlâ kamet ve suretçe en güzel bir surete girmiş.

Dördüncüsü: Âiz İbn-i Amr'ın Gazve-i Huneyn'de yüzü yaralanmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Eliyle yüzündeki kanı silmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Elinin temas ettiği yer, parlak

bir Nuraniyet vermiş ki, Muhaddisler **كَفَرَّةُ الْفَرَسِ** tabir etmişler. Yani, doru atın alnındaki beyaz gibi, temas yeri öyle parlıyordu.

Beşincisi: Katade İbn-i Selman'ın yüzüne Elini sürmüş, Dua etmiş. Katade'nin yüzü âyine gibi parlamaya başlamış.

Altıncısı: Ümm-ül Mü'minîn Ümm-ü Seleme'nin kızı ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın üvey kızı Zeyneb'e, küçükken Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun yüzüne Abdest suyu atıp taltif etmiş. O suyun temasından sonra, Zeyneb'in hüsn ve cemâli acib suret almış, bedi'-ül cemâl olmuş.

İşte şu cüz'iyatlar gibi daha çok misaller var. Onların çoğunu Eimme-i Hadîs nakletmişler. Bu cüz'iyatın herbirini, haber-i vâhid ve zaîf farzetsek dahi, yine mecmuu manevî bir tevatür hükmünde, mutlak bir Mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ı gösterir. Çünkü bir hâdis, ayrı ayrı ve çok suretlerle nakledilse, asıl hâdisenin vukuu kat'î olur. Suretlerin herbiri zaîf dahi olsa, yine asıl hâdiseyi isbat ediyor. Meselâ:

Bir gürültü işitildi. Bazılar dediler ki, filan ev harab oldu; diğeri, başka ev harab oldu dedi; daha başkası, başka bir evi söyledi ve hâkeza... Herbir Rivayet, haber-i vâhid de, zaîf de, hilaf-ı vaki' de olabilir. Fakat asıl vakıa ki: Bir ev harab olmuş, o kat'îdir; onda bütün müttefiktirler. Halbuki bahsettiğimiz şu altı cüz'iyat; hem sahihtirler, hem bazıları şöhret derecesine çıkmışlar. Faraza bunların herbirini zaîf addetsek, temsilde mutlak bir hane harab olması gibi, yine cüz'iyatın mecmuunda, mutlak bir Mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın vücudunu kat'iyen gösterir.

İşte Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Mu'cizat-ı Bahiresi, her bir nevide kat'î olarak mevcuddur. Cüz'iyatı dahi, o küllî ve mutlak Mu'cizenin suretleri veyahut nümuneleridir. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın nasılkı **“Eli, Parmakları, Tükürüğü, Nefesi, Sözü yani Duası” çok Mu'cizatın mebbei oluyor. Aynen öyle de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın sair Letaifi ve Duyguları ve cihazatı, çok hârikalara medardır.** Kütüb-ü Siyer ve Tarih, O Hârikaları beyan etmişler; Sîret ve Suret ve Duygularında, çok Delail-i Nübüvvet bulunduğunu göstermişler...

ONBEŞİNCİ İŞARET:Nasılkı taşlar, ağaçlar, Kamer, Güneş Onu tanıyorlar; birer Mu'cizesini göstermekle, Nübüvvetini tasdik ediyorlar.

Öyle de: Hayvanat taifesi, ölümler taifesi, cinler taifesi, Melaikeler taifesi O Zât-ı Mübarek'i tanıyorlar ve Nübüvvetini tasdik ediyorlar ki; onlar, Onu tanıdıklarını, herbir taifesi, bazı Mu'cizatını göstermekle gösteriyorlar ve Nübüvvetinin tasdikini ilân ediyorlar. Şu Onbeşinci İşaret'in üç şubesi var:

Birinci Şubesi: Hayvanat cinsi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ı tanıyorlar ve Mu'cizatını da izhar ediyorlar. Şu şubenin çok misalleri var. Biz yalnız burada, meşhur ve manevî tevatür derecesinde kat'î olmuş veya Muhakkikîn-i Eimmenin makbulü olmuş veya Ümmet telakki-i bil kabul etmiş olan bir kısım Hâdiseleri, nümune olarak zikredeceğiz:

Birinci Hâdis: Manevî tevatür derecesinde bir şöhretle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm Ebu Bekir-is Sıddık ile, küffarın takibinden kurtulmak için tahassun ettikleri Gâr-ı Hira'nın kapısında, iki nöbetçi gibi iki güvercin gelip beklemeleri ve örümcek dahi perdedar gibi, hârîka bir tarzda, kalın bir ağ ile mağara kapısını örtmesidir. Hattâ rüesa-yı kureyş'ten, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın Eli ile Gazve-i Bedir'de öldürülen übeyy ibn-i halef mağaraya bakmış. Arkadaşları demişler: "Mağaraya girelim." O demiş: "Nasıl girelim? Burada bir ağ görüyorum ki, Hazret-i Muhammed tevellüd etmeden bu ağ yapılmış gibidir. Bu iki güvercin işte orada duruyor, adam olsa orada dururlar mı?" İşte bunun gibi, mübarek güvercin taifesi, Feth-i Mekke'de dahi Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın başı üzerinde gölge yaptıklarını, İmam-ı Celil İbn-i Veheb naklediyor. Hem Nakl-i Sahih ile Hazret-i Âişe-i Sıddıka haber veriyor ki: Güvercin gibi, Dâcin denilen bir kuş hanemizde vardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm hazır olsa idi hiç debelenmezdi, sükûtle dururdu. Ne vakit Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm çıksa idi, o kuş başlardı harekete; giderdi gelirdi.. hiç durmuyordu. Demek o kuş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ı dinliyordu, huzurunda temkin ile sükût ederdi.

İkinci Hâdis: Beş-altı tarikle manevî bir tevatür hükmünü almış kurd hâdisesidir ki; bu kıssa-i acibe çok tarîklerle meşhur Sahabelerden nakledilmiş. Ezcümle: Ebu Said-il Hudrî ve Seleme İbn-il Ekva' ve İbn-i Ebî Veheb ve Ebu Hüreyre ve bir vak'a sahibi çoban (Uhban) gibi müteaddid tarîklerle haber veriyorlar ki: Bir kurd, keçilerden birisini tutmuş; çoban, kurdun elinden kurtarmış. Zi'b demiş: "**Allah'tan korkmadın, benim Rızkımı elimden aldın.**" Çoban demiş: "Acaib, zi'b konuşur mu?" Zi'b ona demiş: "**Acib senin halindedir ki, bu yerin arka tarafında bir Zât var ki; sizi Cennet'e davet ediyor, Peygamberdir, Onu tanıyorsunuz!?**" Bütün tarîkler kurdun konuşmasında müttetik

olmakla beraber, kuvvetli bir tarîk olan Ebu Hüreyre ihbarında diyor ki: Çoban kurda demiş: "Ben gideceğim; fakat kim benim keçilerime bakacak?" Zi'b demiş: "Ben bakacağım." Çoban ise, çobanlığı kurda devredib gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı görmüş, İman etmiş, dönüp gitmiş. Zi'bi çoban bulmuş. Zayıat yok. Bir keçi ona kesmiş, çünkü ona üstadlık etmiş. Bir tarîkte: rüesa-yı kureyş'ten Ebu Süfyan ile Safvan bir kurdu gördüler, bir ceylanı takib edib Harem-i Şerîfe girdi. Kurd dönmüş, sonra taaccüb etmişler. Kurd konuşmuş, Risalet-i Ahmediyeyi haber vermiş. Ebu Süfyan, Safvan'a demiş ki: **"Bu kıssayı kimseye söylemeyelim, korkarım Mekke boşalıp onlara iltihak edecekler."** Elhasıl, kurt kıssası kat'î ve manevî mütevatir gibi kanaat verir.

Üçüncü Hâdis: Beş-altı tarîkle mühim Sahabelerden nakledilen cemel hâdisesidir ki: Ezcümle: Ebu Hüreyre ve Sa'lebe İbn-i Mâlik ve Câbir İbn-i Abdullah ve Abdullah İbn-i Cafer ve Abdullah İbn-i Ebî Evfa gibi müteaddid tarîkler ve o tarîklerin başındaki Sahabeler mütefikan haber veriyorlar ki: Deve gelmiş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a tahiyye-i ikram nev'inden secde edib konuşmuş. Ve birkaç tarîkte haber veriliyor ki: O deve bir bağda kızmış, vahşi olmuş; yanına kimseyi sokmuyor, hücum ediyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm girdi; deve geldi, ikramen secde etti, yanında ıhdı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yular taktı. Deve, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a dedi: "Beni çok meşakkatli şeylerde çalıştırdılar, şimdi de beni kesmek istiyorlar. Onun için kızdım." Deve sahibine söyledi: "Böyle midir?" "Evet" dediler.

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Adbâ ismindeki Devesi, vefat-ı Nebevîden sonra kederinden ne yedi, ne içti, tâ öldü. Hem O Deve, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile mühim bir kıssayı konuştuğunu, Ebu İshak-ı İsferanî gibi bazı mühim İmamlar haber vermişler. Hem Nakl-i Sahih ile; Câbir İbn-i Abdullah'ın bir seferde devesi çok yorulmuştu, daha yürüyemiyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o deveye ufak bir dürtmek ile dürttü. O deve, o İltifat-ı Ahmedîden o kadar bir çeviklik, bir sevinçlik peyda etti ki; daha sür'atinden dizgini zabtedilmiyor, yolda yetişilmiyordu. Hazret-i Câbir haber veriyor.

Dördüncü Hâdis: Başta İmam-ı Buharî, Eimme-i Hadîs haber veriyorlar ki: Bir defa gecede, Medine-i Münevvere'nin haricinde, düşman hücum ediyor gibi mühim bir hâdis eîşaa edildi. Sonra cesur atlılar çıktılar, gittiler. Yolda görüyorlar, bir zât geliyor. Baktılar, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dır. Ferman etmiş: "Birşey yoktur." Meşhur

Ebu Talha'nın atına binip, Şecaat-ı Kudsiyesi muktezasınca, herkesten evvel gitmiş, tahkik etmiş ve dönmüştü. Ebu Talha'ya Ferman etmiş:

وَجَدْتُ فَرَسَكَ بَحْرًا Yani: "Senin atın sarsmadan, gayet çabuktur."

Halbuki Ebu Talha'nın atı, katuf tabir edilen yürüyüşsüz kısmından idi. O geceden sonra, hiçbir at ona karşı yürüyüşte mukabele edemiyordu. Hem Nakl-i Sahih ile; bir defa, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm seferde Namaz kılacak vaktinde atına dedi: "Dur." O da durdu. Namaz bitinceye kadar hiçbir azasını kımıldatmadı.

Beşinci Hâdis: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hizmetkârı Sefine, Yemen Valisi Muaz İbn-i Cebel'in yanına gitmek için, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan Emir alıp gitmiş. Yolda bir arslan rast gelmiş. O Sefine, ona demiş: "Ben, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hizmetkârıyım." Arslan ses verip ayrılmış. İlişmemiş. Diğer bir tarîkte haber veriyorlar ki: Sefine döndüğü vakit yolu kaybetmiş, bir arslana rast gelmiş; arslan ona ilişmemekle beraber, yolu da göstermiş.

Hem Hazret-i Ömer'den haber veriyorlar ki demiş: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına bir bedevi geldi. Arabça "dabb" denilen bir susmar, yani keler elinde idi. Dedi: "Eğer bu hayvan sana şehadet etse, ben sana İman getiririm; yoksa İman getirmem." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o hayvandan sordu; o susmar fasih bir dille, Risaletine şehadet etti.

Hem Ümm-ül Mü'minîn Ümm-ü Seleme haber veriyor ki: Bir ceylan, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile konuşmuş ve Risaletine şehadet etmiş. İşte bunun gibi çok misaller var. Hem de kat'î şöhret bulmuş birkaç nümuneyi gösterdik. Ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanımayana ve itaat etmeyene deriz:

Ey insan! İbret alınız... Kurt, arslan; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanıyor, itaat ediyorlar. Sizlerin hayvandan, kurttan aşağı düşmemeye çalışmanız iktiza eder.

İkinci Şube: Cenazelerin ve cinlerin ve Melaiikelerin, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanımlarıdır. Bunun da çok hâdiseleri var. Nümune için, şöhret bulmuş ve mevsuk İmamlar haber vermiş birkaç nümune, evvelâ cenazelerden göstereceğiz. Amma cinn ve Melaike ise, o mütevatirdir.. onların misalleri bir değil, bindir. İşte ölülerin konuşması misallerinden:

Birincisi şudur ki: Ülema-i Zahir ve Bâtının, Tâbiîn zamanında en büyük Reisi ve İmam-ı Ali'nin mühim ve sadık bir şakirdi olan Hasan-ı Basrî haber veriyor ki: Bir adam, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına gelerek ağlayıp sızladı. Dedi: "Benim küçük bir kızım vardı, şu yakın derecede öldü, oraya attım." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona acıdı. Ona dedi: "Gel oraya gideceğiz." Gittiler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o ölmüş kızı çağırdı: "Yâ filane!" dedi. Birden o ölmüş kız, **لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ** dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm

Ferman etti: "**Tekrar peder ve vâlidenin yanına gelmeyi arzu eder misin?**" O dedi: "**Yok, ben onlardan daha Hayırlısını buldum.**"

İkincisi: İmam-ı Beyhakî ve İmam-ı İbn-i Adiyy gibi bazı mühim İmamlar, Hazret-i Enes İbn-i Mâlik'ten haber veriyorlar ki: Enes demiş: Bir ihtiyare kadının birtek oğlu vardı, birden vefat etti. O sâliha kadın çok müteessir oldu, dedi: "**Yâ Rab! Senin Rızan için, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Biatı ve Hizmeti için Hicret edib buraya geldim. Benim hayatımda istirahatımı temin edecek tek evlâdcığımı, O Resulün hürmetine bağışla.**" Enes der: O ölmüş adam kalktı, bizimle yemek yedi.

İşte şu hâdise-i acibeye işaret ve ifade eden, İmam-ı Busîrî'nin Kaside-i Bürde'de şu fıkrasıdır:

لَوْ نَاسَبَتْ قَدْرَهُ آيَاتُهُ عِظَمًا ۖ أَحْيَى اسْمُهُ حِينَ يُدْعَى دَارِسَ الرِّمَمِ

Yani: "**Eğer alâmetleri, Onun kadrine muvafık derecesinde Azametini ve Makbuliyetini gösterse idiler; değil yeni ölmüşler, belki Onun İsmiyle çürümüş kemikler de ihya edilebilirdi.**"

Üçüncü Hâdise: Başta İmam-ı Beyhakî gibi Râviler, Abdullah İbn-i Ubeydullah-il Ensarî'den haber veriyorlar ki: Abdullah demiş: Sabit İbn-i Kays İbn-i Şemmas'ın Yemame Harbi'nde Şehid düştüğü ve kabre koyduğumuz vakit, ben hazırdım. Kabre konurken, birden ondan bir ses geldi:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَأَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ وَعُمَرُ الشَّهِيدُ وَعُثْمَانُ الْبُرِّ الرَّحِيمُ

dedi. Sonra açtık, baktık; ölü, cansız. İşte o vakit, daha Hazret-i Ömer Hilafete geçmeden, Şehadetini haber veriyor.

Dördüncü Hâdise: İmam-ı Taberanî ve Ebu Nuaym Delail-i Nübüvvet'te Nu'man İbn-i Beşir'den haber veriyorlar ki: Zeyd İbn-i Harice, çarşı içinde birden düşüp vefat etti. Eve getirdik. Akşam ve yatsı arasında

etrafında kadınlar ağlarken birden **أَنْصِتُوا أَنْصِتُوا** "Susunuz!" dedi. Sonra fasih bir lisanla: **مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ** diyerek bir mikdar konuştu. Sonra baktık ki, cansız vefat etmiş.

İşte cansız cenazeler Onun Risaletini tasdik etse; canlı olanlar tasdik etmese.. elbette o canı canlılar, cansızlardan daha cansız ve ölümlerden daha ölüdürler.

Amma Melaikelerin, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a Hizmeti ve görünmesi ve cinnîlerin Ona İman ve İtaati, mütevatirdir. Nass-ı Kur'an ve çok Âyâtla musarrahtır. Gazve-i Bedir'de beşbin Melaike, - Nass-ı Kur'an ile- önde, Sahabeler gibi Ona Hizmet edib, asker olmuşlar. Hattâ o Melekler, Melaikeler içinde, Ashab-ı Bedir gibi şeref kazanmışlar. Şu mes'elede iki cihet var:

Birisi: Cinn ve Melaikenin taifeleri, hayvan ve insanın taifeleri gibi, vücudları kat'î ve bizimle münasebetdar olduğu, Yirmidokuzuncu Söz'de iki kerre iki dört eder derecesinde bir kat'iyetle isbat etmişiz. Onların isbatını, o Söz'e havale ederiz.

İkinci cihet: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Şerefiyle, Eser-i Mu'cizesi olarak, Efrad-ı Ümmeti onları görmek ve konuşmaktır. İşte başta Buharî ve İmam-ı Müslim, Eimme-i Hadîs müttefikan haber veriyorlar ki: Bir defa Melek yani Hazret-i Cebrail, beyaz libaslı bir insan suretinde gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Sahabeler içinde otururken, yanına gitmiş, demiş:

مَا الْإِسْلَامُ وَمَا الْإِيمَانُ وَمَا الْإِحْسَانُ Yani: "İman, İslâm, İhsan nedir?

Tarif et." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm tarif etmiş. Oradaki Cemaat-ı Sahabe hem Ders almış, hem de O Zâtı iyi görmüşler. O Zât misafir gibi görünürken, üstünde alâmet-i sefer eseri hiç yoktu. Kalktı, birden kayboldu. O vakit Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etmiş ki: **"Size Ders vermek için Cebrail böyle yaptı."** Hem Haber-i Sahih ile ve Haber-i Kat'î ile ve manevî tevatür derecesinde, Eimme-i Hadîs haber veriyorlar ki: "Hazret-i Cebrail'i çok defa, hüsn ü cemâl sahibi olan Dihye suretinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında Sahabeler görüyorlardı. Ezcümle, Hazret-i Ömer ve İbn-i Abbas ve Üsâme İbn-i Zeyd ve Hâris ve Âişe-i Sıddıka ve Ümm-ü Seleme, kat'iyen

sabittir ki, bunlar kat'iyyen haber veriyorlar ki: Biz Hazret-i Cebrail'i Dihye suretinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında çok görüyoruz. Acaba hiç mümkün müdür ki, bu zâtlar, görmeden görüyoruz desinler?..

Hem Nakl-i Sahih-i Kat'î ile, Aşere-i Mübeşşere'den, İran fâtihi Sa'd İbn-i Ebî Vakkas haber veriyor ki: "Gazve-i Uhud'da, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın iki tarafında, iki beyaz libaslı, ona nöbetdar gibi muhafız suretinde gördük. İkisi de anlaşıldı ki, Meleklerdir. Ve Hazret-i Cebrail ile Mikâil olduğunu anladık." Acaba böyle bir Kahraman-ı İslâm gördük dese, görmemek mümkün müdür?

Hem Ebu Süfyan İbn-i Hâris İbn-i Abdülmuttalib (Ammizade-i Nebevî) Nakl-i Sahih ile haber veriyor ki: "Gazve-i Bedir'de, gök ile yer arasında, beyaz libaslı atlı zâtları gördük."

Hem Hazret-i Hamza Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan niyaz etti ki: "Ben Cebrail'i görmek istiyorum." Kâ'be'de ona gösterdi. Dayanamadı, bîhuş oldu, yere düştü. Bu çeşit Melaikeleri görmek vukuatı çoktur. Bütün bu vukuat, bir nevi Mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ı gösteriyor ve delalet ediyor ki; Onun Misbah-ı Nübüvvetine Melaikeler dahi pervanelerdir.

Cinnîler ise; onlar ile görüşmek ve görmek, değil Sahabeler, belki avam-ı Ümmet dahi çokları ile görüşmeleri çok vuku buluyor. Fakat en kat'î, en sahih haber ile Eimme-i Hadîs bize diyorlar ki: İbn-i Mes'ud "Batn-ı Nahl'de ecinnilerin ihtidası gecesinde, ecinnileri gördüm ve Sudan kabilesinden Zutt denilen uzun boylu taifeye benzettim, onlara benziyorlardı."

Hem meşhurdur ve Hadîs İmamları tahric ve kabul ettikleri Hazret-i Hâlid İbn-i Velid vak'asıdır ki: Uzza denilen sanemi tahrib ettikleri vakit, siyah bir kadın şeklinde, o sanem içinden bir cinniye çıktı. Hazret-i Hâlid, bir kılınç ile o cinniye iki parça etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o hâdis için ferman etmiş ki: "Uzza sanemi içinde ona ibadet ediliyordu, daha ona ibadet edilmez."

Hem Hazret-i Ömer'den meşhur bir haberdur ki, demiş: "Biz Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında iken, ihtiyar şeklinde, elinde bir asâ, "Hâme" isminde bir cinnî geldi, İman etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona kısa Surelerden birkaç Sureyi Ders verdi. Dersini aldı, gitti. Şu âhirki hâdiseye, çendan bazı Hadîs İmamları ilişmişler; fakat mühim İmamlar, sıhhatine hükmetmişler. Her ne ise, bu nevide uzun söylemeye lüzum yok; misalleri çoktur.

Hem deriz ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Nuruyla, Terbiyesiyle ve Onun arkasında gitmesiyle, binler Şeyh-i Geylanî gibi Aktaflar, Asfiyalar, Melaikeler ve Cinler ile görüşmüşler ve konuşuyorlar ve bu hâdise, yüz tevatür derecesinde ve çok kesrettedir. Evet Ümmet-i Muhammed'in (A.S.M.) Melaike ve Cinlerle temasları ve tekellümleri ise, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Terbiye ve İrşad-ı İ'cazâranesinin bir eseridir.

Ü ç ü n c ü Ş u b e : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hıfzı ve İsmeti, bir Mu'cize - i Bahiredir. وَاللَّهُ يَعِصُكَ مِنَ النَّاسِ

Âyet-i Kerimesinin Hakikat-ı Bahiresi, çok Mu'cizatı gösterir. Evet Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çıktığı vakit, değil yalnız bir taifeye, bir kavme, bir kısım ehl-i siyasete veya bir Dine; belki umum padişahlara ve umum Ehl-i Dine tek başıyla meydan okudu. Halbuki Onun amucası en büyük düşman ve kavm ve kabilesi düşman iken; yirmüç sene nöbetdarsız, tekellüfsüz, muhafazasız ve pek çok defa sû'-i kade mârûz kaldığı halde, Kemal - i Saadetle, rahat dölşeginde vefat edib, Mele - i A'lâ'ya çıkmasına kadar Hıfz u İsmeti,

وَاللَّهُ يَعِصُكَ مِنَ النَّاسِ ne kadar kuvvetli bir Hakikatı ifade

ettiğini.. ve ne kadar metin bir Nokta-i İstinad olduğunu, güneş gibi gösterir. Biz yalnız nümune için, kat'iyet kesbetmiş birkaç hâdiseyi zikredeceğiz:

Birinci Hâdise: Ehl-i Siyer ve Hadîs, müttefikan haber veriyorlar ki: Kureyş kabilesi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı öldürtmek için, kat'î ittifak ettiler. Hattâ insan suretine girmiş bir şeytanın tedbirıyla, kureyş içine fitne düşmemek için, her kabileden lâakal bir adam içinde bulunup, ikiyüze yakın, ebu cehil ve ebu leheb'in taht-ı hükmünde olarak, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hane-i Saadetini bastılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında Hazret-i Ali vardı. Ona dedi: "Sen bu gece benim yatağında yat." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm beklemiş, tâ kureyş gelmiş, bütün hanenin etrafını tutmuşlar. O vakit çıktı, bir parça toprak başlarına attı. Hiç birisi Onu görmedi, içlerinden çıktı gitti. Gâr-ı Hira'da iki güvercin ve bir örümcek, bütün kureyş'e karşı Ona nöbetdar olup, muhafaza ettiler.

İkinci Hâdise: Vakıat-ı kat'iyedendir ki, mağaradan çıkıp Medine tarafına gittikleri vakit, kureyş rüesası mühim bir mal mukabilinde,

Süraka isminde gayet cesur bir adamı gönderdiler; tâ takib edib, onları öldürmeye çalışsın. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekir-i Sıddık ile beraber gârdan çıkıp giderken gördüler ki, Süraka geliyor. Ebu Bekir-i Sıddık telaş etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm mağarada dediği gibi **لَا تَحْزَنُ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا** dedi. Süraka'ya bir baktı, Süraka'nın

atının ayakları yere saplandı kaldı. Tekrar kurtuldu, yine takib etti. Tekrar atının ayaklarının saplandığı yerden duman gibi birşey çıkıyordu. O vakit anladı ki: **Ne onun elinden ve ne de kimsenin elinden gelmez ki, Ona ilihisin.** **"الْأَمَانُ !"** dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm aman verdi.

Fakat dedi: "Git öyle yap ki, başkası gelmesin!"

Şu hâdise münasebetiyle bunu da beyan ederiz ki: Sahih bir surette haber veriyorlar: Bir çoban, onları gördükten sonra kureyş'e haber vermek için Mekke'ye gitmiş. Mekke'ye dâhil olduğu vakit, ne için geldiğini unutmuş. Ne kadar çalışmış ise, hatırına getirememiş. Mecbur olmuş dönmüş. Sonra anlamış ki, ona unutturulmuş.

Üçüncü Hâdise: Gazve-i Gatafan ve Enmar'da müteaddid tarîklerle Eimme-i Hadîs haber veriyorlar ki: Gavres isminde cesur bir kabile reisi, kimse görmeden tam Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın başı üzerine gelerek, yalın kılınç elinde olduğu halde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a dedi: "Kim seni benden kurtaracak?" Demiş: "Allah!" Sonra

böyle Dua etti: **اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِمَا شِئْتَ** Birden o Gavres, iki omuzu

ortasına gaibden bir darbe yer; o kılınç elinden düşer, yere yuvarlanır. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kılınç Eline alır, "Şimdi seni kim kurtaracak?" der, sonra afveder. O adam gider taifesine. O pek cür'etkâr, cesur adama herkes hayrette kalır. "Ne oldu sana, ne için bir şey yapamadın?" dediler. O dedi: **"Hâdise böyle oldu. Ben şimdi, insanların en iyisinin yanından geliyorum."**

Hem şu hâdise gibi, Gazve-i Bedir'de bir münafık, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı bir gaflet vaktinde kimse görmeden, tam arkasından kılınç kaldırıp vururken, birden Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bakmış. O titreyip, kılınç elinden yere düşmüş.

Dördüncü Hâdise: Manevî tevatüre yakın bir şöhetle ve ekser Ehl-i Tefsirin

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿١٠﴾
 وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا
 فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

Âyetinin sebab-i nüzulü ve Ehl-i Tefsir Allâmeleri ve Ehl-i Hadîs İmamları haber veriyorlar ki: ebu cehil yemin etmiş ki: "Ben secde Muhammed'i görsem, bu taşla onu vuracağım." Büyük bir taş alıp gitmiş. Secdede gördüğü vakit kaldırıp vurmakta iken, elleri yukarıda kalmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Namazı bitirdikten sonra kalkmış, ebu cehil'in eli çözülmüş. O ise; ya Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın müsaadesiyle veyahut ihtiyaç kalmadığından çözülmüş.

Hem yine ebu cehil kabilesinden -bir tarîkte- Velid İbn-i Mugire, yine Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı vurmaya için, büyük bir taşı alıp secdede iken vurmaya gitmiş; gözü kapanmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı Mescid-i Haram'da görmedi, geldi. Onu gönderenleri de görmüyordu, yalnız seslerini işitiyordu. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Namazdan çıktı, ihtiyaç kalmadığından onun gözü de açıldı.

Hem Nakl-i Sahih ile Ebu Bekir-i Sıddık'tan haber veriyorlar ki: Sure-i **تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ** nâzil olduktan sonra, ebu leheb'in karısı ümm-ü

cemil denilen **حَمَّالَةَ الْحَطَبِ** bir taş alıp, Mescid-i Haram'a gelmiş. Ebu

Bekir ile Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm orada oturuyorlarmış. Gözü Ebu Bekir-i Sıddık'ı görüyor, soruyor: "Yâ Ebâ Bekir! Senin Arkadaşın nerede? Ben işitmişim ki, beni hicvetmiş. Ben görsem, bu taşı ağzına vuracağım." Yanında iken Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı görmemiş. **Elbette Hıfz-ı İlahîde olan bir Sultan-ı Levlak'ı, böyle bir Cehennem oduncusu, Onun huzuruna girip göremez. Ağzına mı düşmüş!..**

Beşinci Hâdis: Haber-i Sahih ile haber veriliyor ki: Âmir İbn-i Tufeyl ve Erbed İbn-i Kays ikisi ittifak ederek Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına gitmişler. Âmir demiş: "Ben Onu meşgul edeceğim, sen Onu vuracaksın!" Sonra bakıyor ki, birşey yapmıyor. Gittikten sonra arkadaşına dedi: "Neden vurmadın?" Dedi: "Nasıl vuracağım, ne kadar niyet ettim, bakıyorum ki, ikimizin ortasına sen geçiyorsun. Seni nasıl vuracağım?"

Altıncı Hâdis: Nakl-i Sahih ile haber veriliyor ki: Gazve-i Uhud'da veya Huneyn'de Şeybe İbn-i Osman-el Hacebî -ki, Hazret-i Hamza, onun hem amucasını, hem pederini öldürmüştü- intikamını almak için gizli geldi. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın arkasından yalın kılıncı kaldırdı. Birden kılıncı elinden düştü. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona baktı, Elini göğsüne koydu. Şeybe der ki: "**O dakikada dünyada Ondan daha sevgili adam bana olmazdı.**" İmana geldi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti: "Haydi git, harbet!" Şeybe dedi: "Ben gittim, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm önünde harbettim. **Eğer o vakit pederim de rastgelseydi, vuracaktım.**"

Hem Feth-i Mekke gününde Fedale namında birisi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına vurmak niyetiyle geldi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona bakıp tebessüm etti, "Nefsinle ne konuştun?" dedi ve Fedale için Taleb-i Mağfîret etti. Fedale İmana geldi ve dedi ki: "**O vakit ondan daha ziyade dünyada Sevgilim olmazdı.**"

Yedinci Hâdis: -Nakl-i Sahih ile- yahudiler sû-i kasd niyetiyle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın oturduğu yere üstünden büyük bir taş atmak ânında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o dakikada Hıfz-ı İlahî ile kalkmış; o sû-i kasd de akîm kalmış.

Bu yedi misal gibi çok hâdiseler vardır. Başta İmam-ı Buhârî ve İmam-ı Müslim ve Eimme-i Hadîs, Hazret-i Âişe'den naklediyorlar ki:

وَاللَّهُ يَعِصُكَ مِنَ النَّاسِ Âyeti nâzil olduktan sonra, arasına Resul-i

Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı muhafaza eden zâtlara Ferman etti:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ انصَرِفُوا فَقَدْ عَصَمَنِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ Yani: "**Nöbetdarlığa lüzum yok, benim Rabbim beni hıfz ediyor.**"

İşte şu Risale de, baştan buraya kadar gösteriyor ki: Şu Kâinatın her nev'i, her Âlemi; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanır, alâkadardır. Herbir Nev-i Kâinatta, Onun Mu'cizâtı görünüyor. Demek O Zât-ı Ahmedîye (A.S.M.) Cenab-ı Hakk'ın -fakat Kâinatın Hâlıkı itibariyle ve bütün mahlûkatın Rabbi ünvanıyla- Memurudur ve Resulüdür. Evet nasılkı bir padişahın büyük ve müfettiş bir memurunu herbir daire bilir ve tanır; hangi daireye girse, onunla münasebetdar olur. Çünkü umumun padişahı namına bir memuriyeti var. Eğer meselâ yalnız adliye müfettişi olsa, o vakit adliye dairesiyle münasebetdar olur.

Başka daireler onu pek tanımaz. Ve askeriye müfettişi olsa, mülkiye dairesi onu bilmez. Öyle de, anlaşılıyor ki; bütün Devair-i Saltanat-ı İlahiyede, Melekten tut tâ sineğe ve örümceğe kadar herbir taife Onu tanır ve bilir veya bildirilir. Demek Hâtem-ül Enbiya ve Resul-i Rabb-il Âlemîn'dir. Ve umum Enbiyanın fevkinde Risaletinin şümülü var.

ONALTINCI İŞARET: İrhasat denilen; Bi'set-i Nübüvvetten evvel fakat Nübüvvetle alâkadar olarak vücuda gelen Hârikalar dahi, Delail-i Nübüvvettir. Şu da üç kısımdır:

BİRİNCİ KISIM: Nass-ı Kur'anla; Tevrat, İncil, Zebur ve Suhuf-u Enbiyanın, Nübüvvet-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'a dair verdikleri haberdir. **Evet madem o Kitaplar Semavîdirler ve madem o Kitap Sahipleri Enbiyadırlar; elbette ve herhalde onların Dinlerini nesheden ve Kâinatın şeklini değiştiren ve yerin yarısını getirdiği bir Nur ile ışıklandıran bir Zâtın bahsetmeleri, zarurî ve kat'îdir. Evet küçük hâdiseleri haber veren o Kitaplar, nev'-i beşerin en büyük hâdisesi olan Hâdis-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ı haber vermemek kabil midir?** İşte madem bilbedahe haber verecekler, herhalde ya tekzib edecekler, tâ ki Dinlerini tahribden ve Kitaplarını neshden kurtarsınlar.. veya tasdik edecekler, tâ ki o Hakikatlı zât ile, dinleri hurafattan ve tahrifattan kurtulsun. Halbuki dost ve düşmanın ittifakıyla, tekzib emaresi hiç bir Kitapta yoktur. Öyle ise, tasdik vardır. Madem mutlak bir surette tasdik vardır ve madem şu tasdikin vücudunu iktiza eden kat'î bir illet ve esaslı bir sebep vardır; biz dahi, o tasdikin vücuduna delalet eden üç hüccet-i katia ile isbat edeceğiz:

B i r i n c i H ü c c e t : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Kur'anın Lisaniyle onlara der ki: "**Kitaplarınızda, benim Tasdikim ve Evsafım vardır. Benim beyan ettiğim şeylerde, Kitaplarınız beni tasdik ediyor.**"

قُلْ فَاتُوا بِالْتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٠﴾ قُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا
وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

gibi Âyetlerle, onlara meydan okuyor. "**Tevratınızı getiriniz, okuyunuz ve geliniz; biz çoluk ve çocuğumuzu alıp Cenab-ı Hakk'ın Dergâhına el**

açıp, yalancılar aleyhinde lanetle Dua edeceğiz!" diye mütemadiyen onların başına vurduğu halde, hiç yahudi bir âlim veya nasrani bir kıssîs, Onun bir yanlışını gösteremedi. Eğer gösterseydi, pek çok kesrette bulunan ve pek çok inadlı ve hasedli olan kâfirler ve münafık yahudiler ve bütün alem-i küfür, her tarafta ilân edeceklerdi. Hem demiş: **"Ya yanlışımı bulunuz veyahut sizinle mahvoluncaya kadar Cihad edeceğiz!"** Halbuki bunlar, harbi ve perişanlığı ve hicreti ihtiyar ettiler. Demek yanlışını bulamadılar. Bir yanlış bulunsaydı, onlar kurtulurlardı...

İkinci Hüccet: Tevrat, İncil ve Zebur'un ibareleri; Kur'an gibi i'cazları olmadığından, hem mütemadiyen tercüme tercüme üstüne olduğundan, pek çok yabanî kelimeler içlerine karıştı. Hem Müfessirlerin Sözleri ve yanlış tevilleri, onların Âyetleriyle iltibas edildi; hem bazı nâdanların ve bazı ehl-i garazın tahrifatı da ilâve edildi. Şu surette o Kitablarda tahrifat, tağyirat çoğaldı. Hattâ Şeyh Rahmetullah-i Hindî (Allâme-i Meşhur) Kütüb-ü Sâbikanın binler yerde tahrifatını, keşişlerine ve yahudi ve nasara ülemasına isbat ederek, iskât etmiş. İşte bu kadar tahrifatla beraber, şu zamanda dahi meşhur Hüseyin-i Cisrî (Rahmetullahi Aleyh) o Kitablardan yüz ondört delil Nübüvvet-i Ahmediyeye dair çıkarmıştır. **"Risale-i Hamîdiye"**de yazmış. O Risaleyi de, Manastırlı Merhum İsmail Hakkı tercüme etmiş. Kim arzu ederse, ona müracaat eder, görür.

Hem pek çok yahudi üleması ve nasara üleması, ikrar ve itiraf etmişler ki: **"Kitablarımızda Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Evsafı yazılıdır."** Evet gayr-ı müslim olarak başta meşhur Rum Meliklerinden Hirakl itiraf etmiş, demiş ki: **"Evet İsa Aleyhisselâm, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dan haber veriyor."**

Hem Rum Meliki Mukavkis namında Mısır hâkimi ve ülema-i yehud'un en meşhurlarından İbn-i Suriya ve İbn-i Ahtab ve onun Kardeşi Kâ'b Bin Esed ve Zübeyr Bin Bâtıya gibi meşhur Ülema ve reisler, gayr-ı müslim kaldıkları halde ikrar etmişler ki: **"Evet Kitablarımızda Onun Evsafı vardır, Ondan bahsediyorlar."**

Hem yehud'un meşhur ülemasından ve nasara'nın meşhur kıssîs-lerinden, Kütüb-ü Sâbıkada Evsaf-ı Muhammediyeyi (A.S.M.) gördükten sonra inadı terkedib İmana gelenler, Evsafını Tevrat ve İncil'de göstermişler ve sair yahudi ve nasrani ülemasını onunla ilzam etmişler. Ezcümle, meşhur Abdullah İbn-i Selâm ve Veheb İbn-i Münebbih ve Ebî Yâsir ve Şâmul (ki bu zât, Melik-i Yemen Tübbâ' zamanında idi. Tübbâ' nasıl gıyaben ve bi'setten evvel İman getirmiş, Şâmul de öyle...) ve

Sa'ye'nin iki oğlu olan Esid ve Sa'lebe ki; İbn-i Heyban denilen bir Ârif-i Billah bi'setten evvel Benî Nadîr Kabilesine misafir olmuş.

قَرِيبٌ ظُهُورُنِي هَذَا دَارُ هِجْرَتِهِ demiş, orada vefat etmiş. Sonra o kabile

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile harbettikleri zaman Esid ve Sa'lebe meydana çıktılar, o kabileye bağıldılar:

وَاللَّهُ هُوَ الَّذِي عَمَدَ إِلَيْكُمْ فِيهِ ابْنُ هَيْبَانَ Yani: " İbn - i Heyban' ın

haber verdiği Zât budur; Onunla harbetmeyiniz!" Fakat onlar onları dinlemediler, belalarını buldular.

Hem ülema-i yehud'dan İbn-i Bünyamin ve Muhayrik ve Kâ'b-ül Ahbar gibi çok ülema-i yehud, Evsaf-ı Nebeviyeyi Kitaplarında gördüklerinden, İmana gelmişler; sair İmana gelmeyenleri de ilzam etmişler.

Hem Ülema-i Nasara'dan, bahsi geçen meşhur Buheyra-i Rahib ki; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Şam tarafına amucasıyla gittiği vakit oniki yaşında idi. Buheyra-i Rahib, Onun hatırı için Kureyşîleri davet etmiş. Baktı ki, kafilere gölge eden bir parça bulut, daha kafilere yerinde gölge ediyor. "Demek aradığım adam orada kalmış!" Sonra adam göndermiş, Onu da getirtmiş. Ebu Talib'e demiş: **"Sen dön Mekke'ye git! Yahudiler hasûddurlar; bunun evsafı Tevrat'ta mezkûrdur; hıyanet ederler."**

Hem Nastur-ul Habeşe ve Habeş Reisi olan Necaşî, Evsaf-ı Muhammediyeyi (A.S.M.) Kitaplarında gördükleri için, beraber İman etmişler.

Hem Dağatır isminde meşhur bir Nasrani Âlimi; evsafını görmüş, İman etmiş; Rumlar içinde ilân etmiş, Şehid edilmiş.

Hem Nasrani rüesasından Hâris İbn-i Ebî Şümer-il Gasanî ve Şam'ın büyük dinî reisleri ve melikleri, yani Sahib-i İlya ve Hirakl ve İbn-i Natur ve Cârud gibi meşhur zâtlar, Kitaplarında Evsafını görmüşler ve İman etmişler. Yalnız Hirakl, dünya saltanatı için İmanını izhar etmemiş.

Hem bunlar gibi Selman-ül Farişî, o da evvel nasrani idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın evsafını gördükten sonra, Onu arıyordu.

Hem Temim namında mühim bir âlim, hem meşhur Habeş Reisi Necaşî, hem Habeş nasarası, hem Necran papazları; bütün müttefikan haber veriyorlar ki: **"Biz, Evsaf-ı Nebeviyeyi Kitaplarımızda gördük, onun için İmana geldik."**

Üçüncü Hücet: İşte bir nümune olarak Tevrat, İncil, Zebur'un Peygamberimiz Aleyhissalâtu Vesselâm'a aid Âyetlerinin birkaç nümunesini göstereceğiz:

Birincisi: Zebur'da şöyle bir Âyet var:

"Mukîm-üs Sünne" ise, İsm-i Ahmedîdir.

İncil'in Âyeti:

Yani: قَالَ الْمَسِيحُ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى أَبِي وَأَبِيكُمْ لِيَبْعَثَ لَكُمْ الْفَارَقْلِيطَا "Ben gidiyorum, tâ size Faraklit gelsin!" Yani, Ahmed gelsin.

İncil'in ikinci bir Âyeti:

Yani: "Ben Rabbimden; Hakkı bâtıldan farkedene bir Peygamberi istiyorum ki, Ebede kadar beraberinizde bulunsun." Faraklit, **الْفَارِقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ** manasında Peygamber'in o Kitablarda ismidir.

Tevrat'ın Âyeti:

إِنَّ اللَّهَ قَالَ لِإِبْرَاهِيمَ إِنَّ هَاجَرَ تَلِدُ وَيَكُونُ مِنْ وَلَدِهَا مَنْ يَدُهُ فَوْقَ الْجَمِيعِ وَيَدُ الْجَمِيعِ مَبْسُوطَةٌ إِلَيْهِ بِالْخُشُوعِ

Yani: "Hazret-i İsmail'in vâlidesi olan Hacer, evlâd sahibesi olacak ve Onun evlâdından öyle birisi çıkacak ki, o veledin eli, umumun fevkinde olacak ve umumun eli huşu' ve itaatle Ona açılacak."

Tevrat'ın ikinci bir Âyeti:

وَقَالَ يَا مُوسَى إِنِّي مُقِيمٌ لَهُمْ نَبِيًّا مِنْ بَنِي إِخْوَتِهِمْ مِثْلَكَ وَأُجْرِي قَوْلِي فِيهِ وَالرَّجُلُ الَّذِي لَا يَقْبَلُ قَوْلَ النَّبِيِّ الَّذِي يَتَكَلَّمُ بِإِسْمِي فَأَنَا أَنْتَقِمُ مِنْهُ

Yani: "Benî İsrail'in Kardeşleri olan Benî İsmail'den senin gibi birini göndereceğim. Ben sözümü Onun ağzına koyacağım, benim Vahyimle konuşacak. Onu kabul etmeyene azab vereceğim."

Tevrat'ın üçüncü bir Âyeti:

قَالَ مُوسَى رَبِّ اِنِّى اَجِدُ فِى التَّوْرَةِ اُمَّةٌ هُمْ خَيْرُ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ
يَاْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ فَاَجْعَلْهُمْ
اُمَّتِىْ قَالَ تِلْكَ اُمَّةٌ مُّحَمَّدٌ

İHTAR: Muhammed ismi, o Kitablarda مُشَفَّح ve الْمُنْحَمَّنَا ve

حَمِيَّاطًا gibi Süryanî isimler suretinde, مُحَمَّد manasındaki İbranî isimleriyle gelmiş. Yoksa sarih مُحَمَّد ismi az vardı. Sarih miktarını dahi, hasûd yahudiler tahrif etmişler.

Zebur'un Âyeti:

يَا دَاوُدُ يَآتِىْ بَعْدَكَ نَبِىٌّ يُسَمِّىْ اَحْمَدَ وَمُحَمَّدًا صَادِقًا سَيِّدًا اُمَّتُهُ مَرْحُومَةٌ

Hem Abadile-i Seb'adan ve Kütüb-ü Sâbıkada çok tedkikat yapan Abdullah İbn-i Amr İbn-il Âs ve meşhur Ülema-i Yehud'dan en evvel İslâm'a gelen Abdullah İbn-i Selâm ve meşhur Kâ'b-ül Ahbar denilen Benî İsrail'in Allâmelerinden; o zamanda daha çok tahrifata uğramayan Tevrat'ta aynen şu gelecek Âyeti ilân ederek göstermişler. Âyetin bir parçası şudur ki: Hz. Musa ile hitabdan sonra, gelecek Peygambere hitaben şöyle diyor:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَحِرْزًا لِلْأُمِّيِّينَ أَنْتَ
عَبْدِى سَمِيتُكَ الْمُتَوَكِّلَ لَيْسَ بِفِظٍّ وَلَا غَلِيظٍ وَلَا صَخَابٍ فِى الْأَسْوَاقِ وَلَا
يَدْفَعُ بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ بَلْ يَغْفُو وَيَغْفِرُ وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ
الْعَوْجَاءَ بَأَن يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Tevrat'ın bir Âyeti daha:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ مَوْلَاهُ بِمَكَّةَ وَهَجَرْتُهُ بِطَيْبَةَ وَمُلْكُهُ بِالشَّامِ
وَأُمَّتُهُ الْحَمَّادُونَ

İşte şu Âyette مُحَمَّد Lafzı, مُحَمَّد manasında Süryanî bir isimde gelmiştir.

Tevrat'ın diğer bir Âyeti daha:

أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمَيْتُكَ الْمُتَوَكَّلَ İşte şu Âyette, Benî İshak'ın

Kardeşleri olan Benî İsmail'den ve Hazret-i Musa'dan sonra gelen Peygambere hitab ediyor.

Tevrat'ın diğer bir Âyeti daha:

عَبْدِي الْمُخْتَارُ لَيْسَ بِفِظٍّ وَلَا غَلِظَ İşte "Muhtar"ın manası;

"Mustafa"dır, hem İsm-i Nebevîdir. İncil'de, İsa'dan sonra gelen ve İncil'in birkaç Âyetinde "Âlem Reisi" Ünvanıyla müjde verdiği Nebinin

tarifine dair: مَعَهُ قَضِيبٌ مِنْ حَدِيدٍ يُقَاتِلُ بِهِ وَأُمَّتُهُ كَذَلِكَ İşte şu Âyet

gösteriyor ki: "Sahib-üs Seyf ve Cihada memur bir Peygamber gelecektir." Kadîb-i Hadîd, kılınç demektir. Hem Ümmeti de Onun gibi Sahib-üs Seyf, yani Cihada memur olacağını, Sure-i Feth'in âhırinde

وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ
يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ

Âyeti, İncil'in şu Âyeti gibi, başka Âyetlerine işaret edib, Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâm Sahib-üs Seyf ve Cihada memur olduğunu İncil ile beraber ilân ediyor.

Tevrat'ın Beşinci Kitabının Otuzüçüncü Babında şu Âyet var: "Hak Teâlâ, Tur-i Sina'dan ikbal edib bize Sâîr'den tulû' etti ve Fâran Dağlarında zahir oldu."

İşte şu Âyet nasılkı "Tur-i Sina'da İkbal-i Hak" fıkrasıyla Nübüvvet-i Museviyeyi ve Şam Dağları'ndan ibaret olan "Sâîr'den Tulû-u Hak" fıkrasıyla, Nübüvvet-i İseviyeyi ihbar eder. Öyle de bil'ittifak Hicaz Dağları'ndan ibaret olan Fâran Dağları'ndan Zuhur-u Hak fıkrasıyla, bizzarure Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) haber veriyor. Hem Sure-i Feth'in âhirinde **ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ** hükmünü tasdikan, Tevrat'ta Fâran Dağ-

ları'ndan zuhur eden Peygamberin Sahabeleri hakkında şu Âyet var: **"Kudsîlerin bayrakları beraberindedir ve Onun sağındadır."** "Kudsîler" namıyla tavsif eder. Yani: "Onun Sahabeleri Kudsî, Sâlih Evliyalar"dır."

Eş'ya Peygamber'in Kitabında, Kırkikinci Babında şu Âyet vardır: **"Hak Sübhanehu Âhir Zamanda, kendinin ıstıfagerde ve bergüzidesi kulunu ba's edecek ve Ona Ruh-ul Emîn Hazret-i Cibril'i yollayıp, Din-i İlahîsini Ona talim ettirecek. Ve O dahi, Ruh-ül Emîn'in talimi veçhile nâsa talim eyliyecek ve beyn-en nâs Hak ile hükmedecektir. O bir Nurdur, halkı zulûmattan çıkaracaktır. Rabbin bana kabl-el vuku' bildirdiği şeyi, ben de size bildiriyorum."**

İşte şu Âyet gayet sarîh bir surette, Âhîrzaman Peygamberi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Evsafını beyan ediyor.

Mişail namıyla müsemma Mihail Peygamber'in Kitabının Dördüncü Babında şu Âyet var: **"Âhîrzamanda bir Ümmet-i Merhume kaim olup, orada Hakk'a İbadet etmek üzere, mübarek Dağı ihtiyar ederler. Ve her iklimden orada birçok halk toplanıp, Rabb-ı Vâhid'e İbadet ederler. Ona şîrk etmezler."**

İşte şu Âyet, zahir bir surette dünyanın en mübarek Dağı olan Cebel-i Arafat ve orada her iklimden gelen Hacıların Tekbir ve İbadetlerini ve Ümmet-i Merhume namıyla şöretşiar olan Ümmet-i Muhammediyeyi tarif ediyor.

Zebur'da Yetmişikinci Babında şu Âyet var:

"Bahirden bahire mâlik ve nehirlerden, Arz'ın makta' ve müntehasına kadar mâlik ola.. ve kendisine Yemen ve Cezayir Mülûkü hediyeler götüreler.. ve padişahlar Ona secde ve inkiyad edeler. Ve her vakit Ona Salât ve her gün kendisine Bereketle Dua oluna.. ve Envârı Medine'den münevvir ola.. ve zikri Ebed-ül Âbâd devam ede.. Onun İsmi, şemsin vücudundan evvel mevcuddur. Onun Adı, güneş durdukça münteşir ola..."

İşte şu Âyet, pek aşikâr bir tarzda Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tavsif eder. Acaba Hazret-i Davud Aleyhisselâm'dan sonra Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka hangi Nebi gelmiş ki; şarktan garba kadar Dinini neşretmiş ve mülûkü cizyeye bağlamış ve padişahları kendine secde eder gibi bir inkıyad altına almış ve her gün nev'-i beşerin humsunun Salavat ve Dualarını kendine kazanmış ve Envârı Medine'den parlamış kim var? Kim gösterilebilir?

Hem Türkçe Yuhanna İncili'nin Ondördüncü Bab ve otuzuncu Âyeti şudur: **"Artık sizinle çok söyleşmem, zira bu Âlemin Reisi geliyor. Ve bende, Onun nesnesi aslâ yoktur!"** İşte "Âlemin Reisi" tabiri, "Fahr-i Âlem" demektir. Fahr-i Âlem ünvanı ise, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın en meşhur ünvanıdır.

Yine İncil-i Yuhanna, Onaltıncı Bab ve yedinci Âyeti şudur: **"Amma ben, size Hakkı söylüyorum. Benim gittiğim, size faidelidir. Zira ben gitmeyince, Tesellici size gelmez."** İşte bakınız! Reis-i Âlem ve insanlara hakikî teselli veren, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kimdir? Evet **Fahr-i Âlem Odur ve fânî insanları i'dam-ı ebedîden kurtarıp teselli veren Odur.**

Hem İncil-i Yuhanna, Onaltıncı Bab, sekizinci Âyeti: **"O dahi geldikte; dünyayı günaha dair, Salaha dair ve Hükme dair ilzam edecektir."** İşte dünyanın fesadını Salaha çeviren ve günahlardan ve şirkten kurtaran ve siyaset ve hâkimiyet-i dünyayı tebdil eden Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kim gelmiş?

Hem İncil-i Yuhanna, Onaltıncı Bab, onbirinci Âyet: **"Zira bu Âlemin Reisinin gelmesinin hükmü gelmiştir."** İşte "Âlemin Reisi" (Haşiye) elbette Seyyid-ül Beşer olan Ahmed-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dır.

Hem İncil-i Yuhanna, Onikinci Bab ve onüçüncü Âyet: **"Amma O Hak Ruhu geldiği zaman, sizi bilcümle Hakikata İrşad edecektir. Zira kendisinden söylemiyor. Bilecümle işittiğini söyleyerek, gelecek nesnelerden size haber verecek."** İşte bu Âyet sarihtir. Acaba umum insanları birden Hakikata davet eden ve her haberini Vahiyden veren ve Cebrail'den işittiğini söyleyen ve Kıyamet ve Âhiretten tafsilen haber veren, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kimdir ve kim olabilir?

(Haşiye): Evet, O Zât, öyle bir Reis ve Sultandır ki; binüçyüz elli senede ve ekser asırlardan herbir asırda, lâakal üçyüz elli milyon tebaası ve raiyeti var. Kemal-i teslim ve inkıyadla, Evamirine itaat ederler, her gün Ona Selâm etmekle Tecdîd-i Biat ederler.

Hem Kütüb-ü Enbiya'da, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Muhammed, Ahmed, Muhtar manasında Süryanî ve İbranî isimleri var. İşte Hazret-i Şuayb'ın Suhufunda ismi, Muhammed manasında **مُشَفَّحٌ** tır.

Hem Tevrat'ta yine Muhammed manasında **مُنَحَمَنَا**, hem Nebiyy-ül Haram manasında **حَمِيَّاطَا**. Zebur'da **الْمُخْتَارُ** ismiyle müsemmadır. Yine Tevrat'ta **الْخَاتَمُ الْخَاتَمُ**. Hem Tevrat'ta ve Zebur'da **مُقِيمُ السَّنَةِ**. Hem Suhuf-u İbrahim ve Tevrat'ta **مار مان** dır. Hem Tevrat'ta **أَحِيدٌ** dir.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demiş:

إِسْمِي فِي الْقُرْآنِ مُحَمَّدٌ ۖ وَفِي الْإِنْجِيلِ أَحْمَدُ ۖ وَفِي التَّوْرَةِ أَحِيدٌ

buyurmuştur. Hem İncil'de, Esma-i Nebevîden **صَاحِبُ الْقَضِيبِ وَ الْهَرَاوَةِ**

yani "Seyf ve Asâ Sahibi." Evet **صَاحِبُ السَّيْفِ** Enbiyalar içinde en büyüğü; Ümmetiyle Cihada memur, Resul - i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dır. Yine İncil'de **صَاحِبُ التَّاجِ** dır. Evet **صَاحِبُ التَّاجِ** Ünvanı,

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a mahsustur. Tâc, İmame yani Sarık demektir. Eski zamanda milletler içinde, milletçe umumiyet itibariyle Sarık ve Agel saran, Kavm-i Arabdır. İncil'de **صَاحِبُ التَّاجِ**, kat'î olarak "**Resul-i Ekrem**" (Aleyhissalâtü Vesselâm) demektir.

Hem İncil'de **الْبَارَقْلَيْطُ** veyahut **الْفَارَقْلَيْطُ** ki İncil tefsirlerinde,

"**Hak ve bâtılı birbirinden tefrik eden Hakperest**" manası verilmiş ki; sonra gelecek insanları, Hakka sevkedecek Zâtın ismidir.

İncil'in bir yerinde, İsa Aleyhisselâm demiş: "**Ben gideceğim; tâ Dünyanın Reisi gelsin.**" Acaba Hazret-i İsa Aleyhisselâm'dan sonra Dünyanın Reisi olacak ve Hak ve bâtlı fark ve temyiz edib Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın yerinde insanları irşad edecek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kim gelmiştir? **Demek Hazret-i İsa Aleyhisselâm Ümmetine daima müjde ediyor ve haber veriyor ki: Birisi gelecek, bana ihtiyaç kalmayacak. Ben, Onun bir Mukaddimesiyim ve Müjdecisiyim.** Nasılki şu Âyet-i Kerime:

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَآئِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا
بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ ﴿١٧﴾

(Haşiye) Evet İncil'de Hazret-i İsa Aleyhisselâm, çok defalar Ümmetine müjde veriyor. **İnsanların en mühim bir Reisi geleceğini** ve O Zâtı da bazı isimler ile yâdediyor. O isimler, elbette Süryanî ve İbranîdirler. Ehl-i Tahkik görmüşler. O isimler, "**Ahmed, Muhammed, Fârik-un Beyn-el Hakk-ı Ve-l Bâtıl**" manasındadırlar. Demek İsa Aleyhisselâm, çok defa Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm'dan beşaret veriyor.

(Haşiye): **أُمَّتُهُ الْحَمَادُونَ** Seyyah-ı Meşhur Evliya Çelebi; Hazret-i Şem'un-u Safa'nın Türbesinde, ceylan derisinde yazılı İncil-i Şerif'te, bu gelen Âyeti okumuştur. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında nâzil olan Âyet: **ايتون**

Bir oğlan, **ازربيون** yani: İbrahim neslinden ola, **پروفوتون** Peygamber ola, **لوغسلين** yalancı olmaya, **بن** onun **افزولتا** mevlidi Mekke ola, **که كالوشير** sâlihlikle gelmiş ola, **تو نومنين** onun mübarek Adı **مواميت** (*) Ahmed Muhammed ola.

اسفدوس Ona uyanlar, **تاگرديس** bu cihan ıssı olalar. **بيست بيث** dahi, ol cihan ıssı ola.

(*) Bu "Mevamit" kelimesi "Memed"den ve "Memed" dahi "Muhammed"den tahrif edilmiş.)

Sual: Eğer desen: "Neden Hazret-i İsa Aleyhisselâm, her Nebiden ziyade müjde veriyor; başkalar yalnız haber veriyorlar, müjde sureti azdır."

Elcevab: Çünkü Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm, İsa Aleyhisselâm'ı yahudilerin müdhiş tezkibinden ve müdhiş iftiralarından ve Dinini müdhiş tahrifattan kurtarmakla beraber.. İsa Aleyhisselâm'ı tanımayan Benî İsrail'in suubetli Şeriatına mukabil, sühuletli ve câmi' ve Ahkâmca Şeriat-ı İseviye'nin noksanını ikmal edecek bir Şeriat-ı Âliyeye Sahibdir. İşte onun için çok defa, "**Âlemin Reisi geliyor!**" diye müjde veriyor.

İşte Tevrat, İncil, Zebur'da ve sair Suhuf-u Enbiyada çok ehemmiyetle, âhirde gelecek bir Peygamberden bahisler var, çok Âyetler var. Nasıl bir kısım nümunelerini gösterdik. Hem çok namlar ile o Kitablarda mezkûrdur. **Acaba bütün bu Kütüb-ü Enbiyada bu kadar ehemmiyetle, mükerrer Âyetlerde bahsettikleri, Âhirzaman Peygamberi Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kim olabilir?..**

İKİNCİ KISIM İrhasattan ve Delail-i Nübüvvetten maksad şudur ki: Bi'set-i Ahmediyeden evvel, zaman-ı fetrette kâhinler, hem o zamanın bir derece Evliya ve Ârif-i Billah olan bir kısım insanları; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın geleceğini haber vermişler ve ihbarlarını da neşretmişler, şiirleriyle gelecek asırlara bırakmışlar. Onlar çoktur; biz, Ehl-i Siyer ve Tarih'in nakil ve kabul ettikleri meşhur ve münteşir olan bir kısmını zikredeceğiz. Ezcümle:

Yemen padişahlarından Tübbâ' isminde bir melik, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Evsafını eski Kitablarda görmüş, İman etmiş. Şöyle bir şiirini ilân etmiş:

شَهِدْتُ عَلَى أَحْمَدَ أَنَّهُ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ بَارِئُ النَّسَمِ فَلَوْ مَدَّ عُمْرِي إِلَى عُمْرِهِ
لَكُنْتُ وَزِيرًا لَهُ وَابْنًا عَمِّ

Yani: "**Ben Ahmed'in (A.S.M.) Risaletini tasdik ediyorum. Ben Onun zamanına yetişseydim, Ona vezir ve ammizade olurdum.**" (Yani, Ali gibi Ona fedai bir Hâdim olurdum.)

İkincisi: Meşhur Kuss İbn-i Sâide ki, kavm-i Arabın en meşhur ve mühim Hatibi ve Muvahhid bir Zât-ı Ruşenzamirdir. İşte şu Zât da, Bi'set-i

Nebevîden evvel Risalet-i Ahmediyeyi şu şiirle ilân ediyor:

أَرْسَلَ فِينَا أَحْمَدَ خَيْرَ نَبِيِّ قَدْ بُعِثَ ﷺ صَلَّى عَلَيْهِ اللَّهُ مَا عَجَّ لَهُ رَكْبٌ وَحُتٌّ

Üçüncüsü: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ecdadından olan Kâ'b İbn-i Lüeyy, Nübüvvet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) ilham eseri olarak şöyle ilân etmiş:

عَلَى غَفْلَةٍ يَأْتِي النَّبِيُّ مُحَمَّدٌ فَيُخْبِرُ أَخْبَارًا صَدُوقًا خَيْرَهَا

Yani: "Füc'eten, Muhammed-ün Nebi gelecek, doğru haberleri verecek."

Dördüncüsü: Yemen padişahlarından Seyf İbn-i Zîyezen, Kütüb-ü Sâbıkada Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Evsafını görmüş; İman etmiş, müştak olmuş idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ceddi Abdülmuttalib Yemen'e kabile-i kureyş ile gittiği zaman, Seyf İbn-i Zîyezen onları çağırmış. Onlara demiş ki:

إِذَا وَلَدَ بِتِهَامَةٍ وَلَدٌ بَيْنَ كَتَفَيْهِ شَامَةٌ كَانَتْ لَهُ الْإِمَامَةُ وَإِنَّكَ يَا عَبْدَ الْمُطَّلِبِ لَجَدُهُ

Yani: "Hicaz'da bir Çocuk dünyaya gelir. Onun iki omuzu arasında Hâtem gibi bir Nişan var. İşte O Çocuk umum insanlara İmam olacak!" Sonra gizli Abdülmuttalib'i çağırmış, "O Çocuğun ceddi de sensin" diye Kerametkârane, bi'setten evvel haber vermiş.

Beşincisi: Varaka İbn-i Nevfel (Hatice-i Kübra'nın ammizadelerinden) Bidayet-i Vahiyde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm telaş etmiş. Hatice-i Kübra o hâdiseyi, meşhur Varaka İbn-i Nevfel'e hikâye etmiş. Varaka demiş: "Onu bana gönder." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Varaka'nın yanına gitmiş, Mebde'-i Vahiydeki vaziyeti hikâye etmiş. Varaka demiş:

بَشِّرْ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ النَّبِيُّ الْمُنْتَظَرُ وَشَرِّبْكَ عَيْسَى

Yani: "Telaş etme, o halet Vahiydir. Sana müjde! İntizar edilen Nebi Sensin! İsa, Seninle müjde vermiş.."

Altıncısı: Askelân-ul Hımyerî nam Ârif-i Billah, bi'setten evvel kureyşîleri

gördüğü vakit, "İçinizde Dava-yı Nübüvvet eden var mı?" "Yok" derlerdi. Sonra bi'set vaktinde yine sormuş; "Evet" demişler, "Biri Dava-yı Nübüvvet ediyor." Demiştir: **"İşte Âlem Onu bekliyor."**

Yedincisi: Nasara Ülema-yı benamından İbn-ül Alâ, bi'setten ve Peygamber'i görmeden evvel haber vermiş. Sonra gelmiş. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı görmüş demiştir:

وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَقَدْ وَجَدْتُ صِفَتَكَ فِي الْإِنْجِيلِ
وَمَشَرَّ بِكَ ابْنُ الْبَتُولِ

Yani: "Ben Senin Sıfatını İncil'de gördüm, İman ettim. İbn-i Meryem, İncil'de Senin geleceğini müjde etmiş."

Sekizincisi: Bahsi geçen Habeş padişahı Necaşî demiştir:

لَيْتَ لِي خِدْمَتُهُ بَدَلًا عَنْ هَذِهِ السَّلْطَنَةِ Yani: "Keşki şu saltanata bedel Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hizmetkârı olsaydım. O Hizmetkârlık, saltanatın pek fevkindedir."

Şimdi İlham-ı Rabbanî ile gaibden haber veren bu Âriflerden sonra; gaibden Ruh ve cinn vasıtasıyla haber veren kâhinler, pek sarîh bir surette Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın geleceğini ve Nübüvvetini haber vermişler. Onlar çoktur; biz, onlardan meşhurları ve manevî tevatür hükmüne geçmiş ve ekser tarih ve Siyerde nakledilmiş birkaçını zikre-deceğiz. Onların uzun kıssalarını ve sözlerini Siyer Kitaplarına havale edib, yalnız icmalen bahsedeceğiz.

Birincisi: Şikk isminde meşhur bir kâhindir ki; bir gözü, bir eli, bir ayağı varmış. Âdeta yarım insan... İşte o kâhin, manevî tevatür derecesinde kat'î bir surette tarihlere geçmiş ki; Risalet-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ı haber verip, mükerreren söylemiştir.

İkincisi: Meşhur Şam kâhini Satih'tir ki; kemiksiz, âdeta âzâsız bir vücut, yüzü göğsü içinde bir acûbe-i hilkat ve çok da yaşamış bir kâhindir. Gaibden verdiği doğru haberler, o zaman insanlarda şöhret bulmuş. Hattâ kisra (yani Fars padişahı) gördüğü acib rü'yayı ve Veladet-i Ahmediye (A.S.M.) zamanında sarayın ondört şerefesinin düşmesinin Sırrını Satih'ten sormak için, Muyzan denilen âlim bir elçisini göndermiş. Satih demiştir: "Ondört Zât sizlerde Hâkimiyet edecek, sonra saltanatınız mahvolacak. Hem birisi gelecek, bir Din izhar edecek. İşte O sizin

din ve devletinizi kaldıracak!" mealinde kısra'ya haber göndermiş. İşte o Satih, sarih bir surette, Âhırzaman Peygamberinin gelmesini haber vermiş.

Hem kâhinlerden Sevad İbn-i Karib-id Devsî ve Hunafir ve Efâsiye Necran ve Cizl İbn-i Cizl-il Kindî ve İbn-i Halasat-ed Devsî ve Fatıma Bint-i Nu'man-ı Neccariye gibi meşhur kâhinler, Siyer ve tarih Kitaplarında tafsilen beyan ettikleri vecih üzere; Âhırzaman Peygamberinin geleceğini, O Peygamber de, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olduğunu haber vermişler.

Hem Hazret-i Osman'ın akrabasından Sa'd İbn-i Bint-i Küreyz kâhinlik vasıtasıyla, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Nübüvvetini gaibden haber almış. Bidayet-i İslâmiyette Hazret-i Osman-ı Zinnureyn'e demiş ki: "Sen git İman et." Osman bidayette gelmiş, İman etmiş. İşte o Sa'd o vakıayı böyle bir şiir ile söylüyor:

هَدَى اللَّهُ عِثْمَانًا بِقَوْلِي إِلَى الَّتِي بِهَا رُشْدُهُ وَاللَّهُ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ

Hem kâhinler gibi; "hâtif" denilen, şahsı görünmeyen ve sesi işitilen cinnîler, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın geleceğini mükerreren haber vermişler. Ezcümle:

Zeyyab İbn-ül Haris'e hâtif-i cinnî böyle bağırır, onun ve başkasının sebab-i İslâmı olmuş:

يَا ذِيَابُ يَا ذِيَابُ إِسْمَعِ الْعَجَبَ الْعَجَابَ
بُعِثَ مُحَمَّدٌ بِالْكِتَابِ يَدْعُو بِمَكَّةَ فَلَا يُجَابُ

Yine bir hâtif-i cinnî, Sâmia İbn-i Karret-il Gatafanî'ye böyle bağırır, bazılarını İmana getirmiştir:

جَاءَ الْحَقُّ فَسَطَعَ وَدُمِرَ بَاطِلٌ فَانْقَمَعَ Bu hâtiflerin beşaretleri ve haber

vermeleri pek meşhurdur ve çoktur.

Hem nasıl kâhinler, hâtifler haber vermişler; öyle de sanemler dahi ve sanemlere kesilen kurbanlar dahi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Risaletini haber vermişler. Ezcümle:

Kıssa-i meşhuredendir ki: Mâzen Kabilesinin sanemi bağırıp demiş:

هَذَا النَّبِيُّ الْمُرْسَلُ جَاءَ بِالْحَقِّ الْمُنَزَّلِ

diyerek, Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) haber vermiş. Hem Abbas İbn-i Mirdas'ın Sebeb-i İslâmiyeti olan meşhur vakıa şudur ki: Dımar namında bir sanemi varmış; o sanem, bir gün böyle bir ses vermiş:

أُودِيَ ضِمَارٌ وَكَانَ يُعْبَدُ مُدَّةً قَبْلَ الْبَيَانِ مِنَ النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ

Yani: "Muhammed gelmeden evvel bana ibadet ediliyordu, şimdi Muhammed'in Beyanı gelmiş; daha o dalâlet olamaz."

Hazret-i Ömer, İslâmiyetten evvel saneme kesilen bir kurbandan böyle işitmiş:

يَا آلَ الذَّبِيحِ أَمْرٌ نَجِيحٌ رَجُلٌ فَصِيحٌ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

İşte bu nümuneler gibi çok vakıalar var, mevsuk Kitaplar kabul edib nakletmişler.

Nasılki kâhinler, Ârif-i Billahlar, hâtifler, hattâ sanemler ve kurbanlar, Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) haber vermişler; herbir hâdisе dahi, bir kısım insanların İmanına sebep olmuş. Öyle de, bazı taşlar üstünde ve kabirlerde ve kabirlerin mezar taşlarında hatt-ı kadim ile

مُحَمَّدٌ مُصْلِحٌ آمِينَ gibi ibareler bulunmuş; onunla bir kısım insanlar İmana gelmişler. Evet hatt - ı kadim ile bazı taşlarda bulunan

مُحَمَّدٌ مُصْلِحٌ آمِينَ, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan ibarettir. Çünkü ondan evvel, zamanına pek yakın, yalnız yedi Muhammed ismi var, başka yoktur. O yedi adamın hiçbir cihetle مُصْلِحٌ آمِينَ tabirine liyakatları yoktur.

ÜÇÜNCÜ KISIM İrhasattan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Veladeti hengâmında vücuda gelen Hârikalardır ve hâdiselerdir. O hâdiseler, Onun Veladetiyle alâkadar bir surette vücuda gelmiş.

Hem bi'setten evvel bazı hâdiseler var ki, doğrudan doğruya birer Mu'cizesidir. Bunlar çoktur. Nümune olarak, meşhur olmuş ve Eimme-i Hadîs kabul etmiş ve sıhhatleri tahakkuk etmiş birkaç nümuneyi zikredeceğiz:

Birincisi: Veladet-i Nebevî gecesinde hem annesi, hem annesinin yanında bulunan Osman İbn-il Âs'ın annesi, hem Abdurrahman İbn-i Avf'ın annesinin gördükleri azîm bir Nurdur ki; üçü de demişler: "**Veladeti ânında biz öyle bir Nur gördük ki; o Nur, maşrik ve mağribi bize aydınlattırdı.**"

İkincisi: O gece Kâ'be'deki sanemlerin çoğu başı aşağı düşmüş.

Üçüncüsü: Meşhur kısra'nın eyvanı (yani saray-ı meşhuresi) o gece sallanıp inşikak etmesi ve ondört şerefesinin düşmesidir.

Dördüncüsü: Sava'nın takdis edilen küçük denizinin o gecede yere batması ve İstahr-Âbad'da bin senedir daima iş'al edilen, yanan ve sönmeyen, mecusilerin mabud itti haz ettikleri ateşin, veladet gecesinde sönmesi. İşte şu üç-dört hâdis e işaret tir ki: **O yeni dünyaya gelen Zât; ates perestli ği kald ırac ak, fars saltanat ının saray ını parç alay ac ak, İzn-i İlahî ile olmayan şeylerin takdisini men'edecektir.**

Beşincisi: Çendan Veladet gecesinde de ğil, fakat Veladete pek yakın oldu ğu cihetle, o hâdiseler de İrhasat-ı Ahmediyedir ki (A.S.M.),

Sure-i **الْمُرَكِّفَ** de Nass-ı Kat'î ile beyan edilen "Vak'a-i Fil"dir ki;

Kâ'be'yi tahrib etmek için, ebrehe namında hab eş meliki gelip, Fil-i Mahmudî namında cesîm bir fili öne sürüp gelmiş. Mekke'ye yakın oldu ğu vakit fil yürümemiş. Çare bulamamış, dönmüşler. Ebabil kuşları onları mağlub etmiş ve periş an etmiş, kaçmış lar. Bu kıssa-i acibe, tarih kitaplarında tafsilen meşhurdur. İşte şu hâdis e, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Delail-i Nübüvvetindendir. Çünkü Veladete pek yakın bir zamanda, Kiblesi ve Mevlidi ve sevgili Vat anı olan Kâ'be-i Mük erreme, gaybî ve hârika bir surette ebrehe'nin tahribinden kurtulmuştur.

Altıncısı: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm küçüklüğünde Halime-i Sa'diye'nin yanında iken, Halime ve Halime'nin zevcinin şehadetleriyle; güneş ten rahatsız olmamak için, çok defa üstünde bir bulut parçasının Ona gölge etti ğini görmüşler ve halka söylemişler ve o vakıa sıhhatle şö hret bulmuş.

Hem Şam tarafına oniki yaş ında iken gitti ği vakit, Buheyra-yı Rahib'in şehadetiyle, bir parça bulut, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Baş ına gölge etti ğini görmüş ve göstermiş.

Hem yine bi'setten evvel Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, bir defa Hatice-i Kübra'nın Meysere ismindeki Hizmetkârıyla ticaretten geldi ği zaman, Hatice-i Kübra, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın

Başında iki Meleğin bulut tarzında gölge ettiklerini görmüş. Kendi Hizmetkârı olan Meysere'ye demiş. Meysere dahi Hatice-i Kübra'ya demiş: "Bütün seferimizde ben öyle görüyordum."

Yedincisi: Nakl-i Sahih ile sabittir ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm, bi'setten evvel bir ağacın altında oturdu; o yer kuru idi, birden yeşillendi. Ağacın dalları, Onun Başı üzerine eğilip kıvrılarak gölge yapmıştır.

Sekizincisi: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm ufak iken, Ebu Talib'in evinde kalıyordu. Ebu Talib, çoluk ve çocuğu ile Onunla beraber yerlerse, karınları doyardı. Ne vakit O Zât yemekte bulunmazsa, tok olmu-yorlardı. Şu hâdise hem meşhurdur, hem kat'îdir.

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın küçüklüğünde Ona bakan ve hizmet eden Ümm-ü Eymen demiş: "**Hiçbir vakit Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm açlık ve susuzluktan şikayet etme-di, ne küçüklüğünde ve ne de büyüklüğünde...**"

Dokuzuncusu: Murdîası olan Halime-i Sa'diye'nin malında ve keçilerinin sütünde, kabilesinin hilafına olarak çok Bereketi ve ziyade olmasıdır. Bu vakıa hem meşhurdur, hem kat'îdir.

Hem sinek Onu taciz etmezdi, Onun Cesed-i Mübarekine ve Libasına konmazdı. Nasılki Evlâdından olan Seyyid Abdülkadir-i Geylanî (K.S.) dahi, Ceddinden o hali irsiyet almıştı; sinek Ona da konmazdı.

Onuncusu: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm dünyaya geldikten sonra, bahusus Veladet Gecesinde, yıldızların düşmesinin çoğalmasındır ki; şu hâdise Onbeşinci Söz'de kat'îyyen bürhanlarıyla isbat ettiğimiz üzere; şu yıldızların sukutu, şeyatîn ve cinlerin gaybî haberlerden kesilmesine alâmet ve işarettir. İşte madem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm Vahiy ile dünyaya çıktı; elbette yarım yamalak ve yalanlar ile karışık, kâhinlerin ve gaibden haber verenlerin ve cinlerin ihbaratına sed çekmek lâzımdır ki, Vahye bir şübhe îras etmesinler ve Vahye benzemesin. Evet bi'setten evvel kâhinlik çoktu. Kur'an Nâzil olduktan sonra onlara hâtime çekti. Hattâ çok kâhinler Îmana geldiler. Çünkü daha cinler taifesinden olan muhbirlerini bulamadılar. Demek Kur'an hâtime çekmişti. İşte eski zaman kâhinleri gibi, şimdi de medyumlar suretinde yine bir nevi kâhinlik avrupa'da ispiirtizmacıların içlerinde baş göstermiş. Her ne ise...

E l h a s ı l : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın Nübüvvetinden evvel Nübüvvetini tasdik ettiren ve tasdik eden pek çok vakıalar, pek

çok zâtlar zahir olmuşlar. Evet dünyaya manen Reis olacak (Haşiye) ve dünyanın manevî şeklini değiştirecek ve dünyayı Âhirete mezraa yapacak ve dünyanın mahlûkatının kıymetlerini ilân edecek ve cinn ve inse Saadet-i Ebediyye yol gösterecek ve fâni cinn ve insi i'dam-ı ebedîden kurtaracak ve dünyanın Hikmet-i Hilkatini ve Tılsım-ı Muğlakını ve Muammasını açacak ve Hâlık-ı Kâinat'ın Makasidini bilecek ve bildirecek ve O Hâlık'ı tanıyıp umuma tanıttıracak bir Zât; elbette O daha gelmeden herşey, her nev', her taife Onun geleceğini sevecek ve bekleyecek ve hüsn-ü istikbal edecek ve alkışlayacak ve Hâlık tarafından bildirilirse, O da bildirecek. Nasılkı sâbık işaretlerde ve misallerde gördük ki; her bir nev-i mahlûkat, Onu hüsn-ü istikbal ediyor gibi Mu'cizatını gösteriyorlar, Mu'cize Lisaniyle Nübüvvetini tasdik ediyorlar...

ONYEDİNCİ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Kur'andan sonra en büyük Mu'cizesi, kendi Zâtıdır. Yani onda içtima' etmiş Ahlâk-ı Âliyedir ki; herbir haslette en yüksek tabakada olduğuna, dost ve düşman ittifak ediyorlar. Hattâ Şecaat Kahramanı Hazret-i Ali, mükerreren diyordu: "**Harbin dehşetlendiği vakit, biz Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın arkasına iltica edib tahassun ediyorduk.**" Ve hâkeza... Bütün Ahlâk-ı Hamîdede en yüksek ve yetişilmeyecek bir dereceye mâlik idi. Şu Mu'cize-i Ekberi, Allâme-i Mağrib Kadı İyaz'ın Şifa-i Şerifine havale ediyoruz. Elhak o Zât, O Mu'cize-i Ahlâk-ı Hamîdeyi pek güzel beyan edib isbat etmiştir. Hem pek büyük ve dost ve düşmanla musaddak bir Mu'cize-i Ahmedîye (A.S.M) Şeriat-ı Kübrasıdır ki, ne misli gelmiş ve ne de gelecek. Şu Mu'cize-i A'zamın bir derece beyanını, bütün yazdığımız Otuzüç Söz ve Otuzüç Mektub'a ve Otuzbir Lem'aya ve Onüç Şua'ya havale ediyoruz...

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mütevatir ve kat'î bir Mu'cize-i Kübrası, **Şakk-ı Kamer**'dir. Evet şu İnşıkak-ı Kamer; çok tarîklerle mütevatir bir surette, İbn-i Mes'ud, İbn-i Abbas, İbn-i Ömer, İmam-ı Ali, Enes, Huzeyfe gibi pek çok Eazım-ı Sahabeden müteaddid tarîklerle haber verilmekle beraber, Nass-ı Kur'anla

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَاشْأَقَّ الْقَمَرُ Âyeti, o Mu'cize-i Kübrayı Âleme ilân etmiştir.

(Haşiye): Evet Sultan-ı LEVLÂKE LEVLÂK, öyle bir Reistir ki: Bin üçyüz elli senedir saltanatı devam ediyor. Birinci asırdan sonra herbir asırdaki lâakal üçyüz elli milyon tebaası ve raiyeti vardır. Küre-i Arz'ın yarısını Bayrağı altına almış ve tebaası, Kemal-i Teslimiyetle Ona hergün Salât ü Selâm ile Tecdîd-i Biat ederek Emirlerine itaat ederler.

O zamanın inadcı kureyş müşrikleri, şu Âyetin verdiği habere karşı inkâr ile mukabele etmemişler, belki yalnız "sihirdir" demişler. Demek kâfirlerce dahi Kamer'in İnşıkakı kat'îdir. Şu Mu'cize-i Kübrayı, Şakk-ı Kamer'e dair yazdığımız Otuzbirinci Söz'e Zeyl olan Şakk-ı Kamer Risalesi'ne havale ederiz.

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, nasıllı Arz ahalisine İnşıkak-ı Kamer Mu'cizesini göstermiş; öyle de Semavat Ahalisine Mi'rac Mu'cize-i Ekberini göstermiştir. İşte Mi'rac denilen şu Mu'cize-i A'zamı, Otuzbirinci Söz olan Mi'rac Risalesi'ne havale ederiz. Çünkü o Risale, o Mu'cize-i Kübrayı, ne kadar nuranî ve âlî ve doğru olduğunu kat'î bürhanlarla, hattâ mülhidlere karşı da isbat etmiştir. Yalnız Mu'cize-i Mi'racın Mukaddimesi olan Beyt-ül Makdis seyahatı ve sabahleyin kureyş kavmi, Ondan Beyt-ül Makdis'in tarifatını istemesi üzerine hasıl olan bir Mu'cizeyi bahsedecegiz. Şöyle ki:

Mi'rac gecesinin sabahında, Mi'racını kureyş'e haber verdi. kureyş tekzip etti. Dediler: "Eğer Beyt-ül Makdis'e gitmiş isen, Beyt-ül Makdis'in kapılarını ve duvarlarını ve ahvalını bize tarif et!" Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman ediyor ki:

فَكَرَبْتُ كَرَبًا لَمْ أَكْرُبْ مِثْلَهُ قَطُّ فَجَلَّى اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ وَكَشَفَ

الْحُجُبَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ حَتَّى رَأَيْتُهُ فَنَعَّمْتُ وَأَنَا أَنْظَرُ إِلَيْهِ

Yani: "Onların tekziplerinden ve suallerinden pek çok sıkıldım. Hattâ öyle bir sıkıntı hiç çekmemiştim. Birden Cenab-ı Hak, Beyt-ül Makdis'i bana gösterdi; ben de Beyt-ül Makdis'e bakıyorum, birer birer herşey'i tarif ediyordum." İşte o vakit kureyş baktılar ki, Beyt-ül Makdis'ten doğru ve tam haber veriyor...

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kureyş'e demiş ki: "Yolda giderken sizin bir kafilenizi gördüm, kafileniz yarın filan vakitte gelecek. Sonra o vakit, kafiye muntazır kaldılar. Kafile bir saat tehhür etmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ihbarı doğru çıkmak için, Ehl-i Tahkikin tasdikiyle, Güneş bir saat tevakkuf etmiş. Yani Arz, Onun sözünü doğru çıkarmak için vazifesini, seyahatını bir saat ta'til etmiştir ve o ta'tili, Güneş'in sükûnetiyle göstermiştir. İşte Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın birtek sözünün tasdiki için koca Arz vazifesini terkeder, koca Güneş şahid olur. Böyle bir Zâtı tasdik etmeyen ve Emrini tutmayan, ne derece bedbaht olduğunu.. ve Onu tasdik

edib Emrine **سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا** diyenlerin ne kadar bahtiyar olduklarını anla, **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ** de.

ONSEKİZİNCİ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın en büyük ve ebedî ve yüzer Delail-i Nübüvveti câmi' ve kırk vecihle İ'cazı isbat edilmiş bir Mu'cizesi dahi, Kur'an-ı Hakîm'dir. İşte şu Mu'cize-i Ekberin beyanına dair Yirmibeşinci Söz takriben yüzelli sahifede, kırk Vech-i İ'cazını icmalen beyan ve isbat etmiştir. Öyle ise, şu Mahzen-i Mu'cizat olan Mu'cize-i A'zamı o Söz'e havale ederek, yalnız iki-üç nükteyi beyan edeceğiz:

BİRİNCİ NÜKTE: Eğer denilse: İ'caz-ı Kur'an Belâgattadır. Halbuki umum tabakatın hakları var ki, İ'cazında hisseleri bulunsun. Halbuki Belâgattaki İ'cazı, binde ancak bir Muhakkik Âlim anlayabilir?..

Elcevab: Kur'an-ı Hakîm'in her tabakaya karşı bir nevi İ'cazı vardır. Ve bir tarzda, İ'cazının vücudunu ihsas eder. Meselâ: Ehl-i Belâgat ve Fesahat tabakasına karşı, hârikulâde belâgattaki İ'cazını gösterir. Ve ehl-i şiir ve hitabet tabakasına karşı; garib, güzel, yüksek Üslûb-u Bediîn İ'cazını gösterir. O üslûb herkesin hoşuna gittiği halde, kimse taklid edemiyor. Mürur-u zaman o Üslûbu ihtiyarlatmıyor, daima genç ve tazedir. Öyle muntazam bir nesir ve mensur bir nazımdır ki; hem âlî, hem tatlıdır. Hem kâhinler ve gaibden haber verenler tabakasına karşı, hârikulâde İhbarat-ı Gaybiyedeki İ'cazını gösterir. Ve ehl-i tarih ve hâdisat-ı Âlem Üleması tabakasına karşı, Kur'andaki ihbarat ve hâdisat-ı ümem-i sâlîfe ve ahval ve Vakıat-ı İstikbaliye ve Berzahiye ve Uhreviyedeki İ'cazını gösterir. Ve içtimaiyat-ı beşeriye Üleması ve ehl-i siyaset tabakasına karşı, Kur'anın Desatir-i Kudsiyesindeki İ'cazını gösterir. Evet o Kur'andan çıkan Şeriat-ı Kübra, o Sırr-ı İ'cazı gösterir. Hem Maarif-i İlahiye ve Hakaik-i Kevniyede tevaggul eden tabakaya karşı, Kur'andaki Hakaik-i Kudsiye-i İlahiyedeki İ'cazı gösterir veya İ'cazın vücudunu ihsas eder. Ve Ehl-i Tarîkat ve Velayete karşı, Kur'an bir deniz gibi daima temevvüde olan Âyâtının Esrarındaki İ'cazını gösterir ve hâkeza... Kırk tabakadan her tabakaya karşı bir pencere açar, İ'cazını gösterir. Hattâ yalnız kulağı bulunan ve bir derece mana fehmeden avam tabakasına karşı, Kur'anın okunmasıyla başka Kitablara benzemediğini, kulak sahibi tasdik eder. Ve o âmi der ki: "Ya bu Kur'an bütün dinlediğimiz Kitapların aşağısındadır. Bu ise, hiçbir düşman dahi diyemez ve hem yüz derece muhaldir. Öyle ise, bütün işitilen Kitapların fevkindedir. Öyle ise, Mu'cizedir." İşte bu kulaklı âminin fehmettiği İ'cazı, ona yardım için bir derece izah edeceğiz. Şöyle ki:

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan meydana çıktığı vakit bütün Âleme meydan okudu ve insanlarda iki şiddetli his uyandırdı:

B i r i s i : Dostlarında hiss-i taklidi; yani sevgili Kur'anın üslûbuna karşı benzemeklik arzusu ve Onun gibi konuşmak hissi...

İ k i n c i s i : Düşmanlarda bir hiss-i tenkid ve muaraza; yani Kur'an üslûbuna mukabele etmekle Dava-yı İ'cazı kırmak hissi...

İşte bu iki hiss-i şedid ile milyonlar Arabî Kitaplar yazılmışlar, meydanaadır. Şimdi bütün bu Kitapların en belîğleri, en fasihleri Kur'anla beraber okunduğu vakit, her kim dinlese, kat'iyen diyecek ki; Kur'an bunların hiç birisine benzemiyor. Demek Kur'an, umum bu Kitapların derecesinde değildir. Öyle ise herhalde, ya Kur'an umum-unun altında olacak; o ise yüz derece muhal olmakla beraber, hiç kimse, hattâ şeytan bile olsa diyemez. (Haşiye)

Öyle ise Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, yazılan umum Kitapların fevkindedir. Hattâ manayı da fehmetmeyen cahil âmi tabakaya karşı da Kur'an-ı Hakîm, usandırmamak suretiyle İ'cazını gösterir. Evet o âmi, cahil adam der ki: "En güzel, en meşhur bir beyti iki-üç defa işitsem, bana usanç veriyor. Şu Kur'an ise hiç usandırmıyor, gittikçe daha ziyade dinlemesi hoşuma gidiyor. Öyle ise bu insan sözü değildir."

Hem hıfza çalışan çocukların tabakasına karşı dahi, Kur'an-ı Hakîm o nazik, zaîf, basit ve bir sahife Kitabı hıfzında tutamayan o çocukların küçük kafalarında, o büyük Kur'an ve çok yerlerinde iltibas ve müşevveşiye sebebiyet veren birbirine benzeyen Âyetlerin ve cümlelerin teşabühüyle beraber; kemal-i sühuletle, kolaylıkla o çocukların hâfizalarında yerleşmesi suretinde, İ'cazını onlara dahi gösterir.

Hattâ az sözden ve gürültüden müteessir olan hastalara ve sekeratta olanlara karşı Kur'anın zemzemesi ve sadâsı; zemzem suyu gibi onlara hoş ve tatlı geldiği cihetle, bir nevi İ'cazını onlara da ihsas eder.

E l h a s ı l : Kırk muhtelif tabakata ve ayrı ayrı insanlara, kırk vecihle Kur'an-ı Hakîm İ'cazını gösterir veya İ'cazının vücudunu ihsas eder. Kimseyi mahrum bırakmaz. Hattâ yalnız gözü bulunan (Haşiye-1) kulaksız,

(Haşiye): Yirmialtıncı Mektub'un ehemmiyetli Birinci Mebhası, şu Cümlelerin Haşiyesi ve İzahıdır.

(Haşiye-1): Yalnız gözü bulunan; kulaksız, kalbsiz tabakasına karşı Vech-i İ'cazı, burada gayet mücmel ve muhtasar ve nâkıs kalmıştır. Fakat bu Vech-i İ'cazı Yirmidokuzuncu ve Otuzuncu Mektublarda (Haşiyecik) gayet parlak ve nuranî ve zahir ve bahir gösterilmiştir, hattâ körler de görebilir. O Vech-i İ'cazı gösterecek bir

Kur'an yazdırdık. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** tab' edilecek, herkes de o güzel vechi görecek.

(Haşiyecik) Otuzuncu Mektub pek parlak tasavvur ve niyet edilmişti; fakat yerini başkasına, İşarat-ül İ'caz'a verdi. Kendisi meydana çıkmadı.

kalbsiz, ilimsiz tabakasına karşı da, Kur'anın bir nevi Alâmet-i İ'cazı vardır. Şöyle ki:

Hâfız Osman hattıyla ve basmasıyla olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın yazılan Kelimeleri birbirine bakıyor. Meselâ: Sure-i Kehf'de **وَأَمِّنُهُمْ كَلْبُهُمْ** Kelimesi altında yapraklar delinse; Sure-i Fâtır'daki

قَطْمِيرٍ Kelimesi, az bir inhırafla görünecek ve o kelbin ismi de anlaşılacak. Ve Sure-i Yâsin'de iki defa **مُحْضَرُونَ** birbiri üstüne; Vessâffat'taki

مُحْضَرُونَ ve **مُحْضَرِينَ** hem birbirine, hem onlara bakıyor; biri delinse, ötekiler az bir inhırafla görünecek. Meselâ: Sure-i Sebe'in âhîrinde, Sure-i Fâtır'ın evvelindeki iki **مَثْنَى** birbirine bakar. Bütün Kur'anda yalnız üç

مَثْنَى dan ikisi birbirine bakmaları tesadüfî

olamaz. Ve bunların emsali pek çoktur. Hattâ bir Kelime, beş-altı yerde yapraklar arkasında, az bir inhırafla birbirine bakıyorlar. Ve Kur'anın birbirine bakan iki Sahifesinde, birbirine bakan Cümleleri kırmızı Kalemle yazılan bir Kur'anı ben gördüm. "Şu vaziyet dahi, bir nevi Mu'cizenin emaresidir", o vakit dedim. Daha sonra baktım ki: Kur'anın, müteaddid yapraklar arkasında birbirine bakar çok Cümleleri var ki, manidar bir surette birbirine bakar. İşte Tertib-i Kur'an İrşad-ı Nebvî ile, münteşir ve matbu' Kur'anlar da İlham-ı İlahî ile olduğundan; Kur'an-ı Hakîm'in Nakşında ve o Hattında, bir nevi Alâmet-i İ'caz işareti var. Çünkü o vaziyet, ne tesadüfün işi ve ne de fikr-i beşerin düşüncesidir. Fakat bazı inhıraflar var ki, o da tab'ın noksanıdır ki; tam muntazam olsaydı, Kelimeler tam birbiri üzerine düşecekti.

Hem Kur'anın Medine'de nâzil olan mutavassıt ve uzun Surelerinin her bir Sahifesinde "**Lafzullah**" pek bedî' bir tarzda tekrar edilmiş. Ağleben ya beş, ya altı, ya yedi, ya sekiz, ya dokuz, ya onbir aded tekrar ile beraber bir yaprağın iki yüzünde ve karşı karşıya gelen sahifede güzel ve manidar bir münasebet-i adediye gösterir. (Haşiye-1,2,3,4)

(Haşiye-1): Hem Ehl-i Zikir ve Münacata karşı, Kur'anın zînetli ve kafiyeli Lafzı ve Fesahatlı, San'atlı Üslûbu ve nazarı kendine çevirecek Belâgatın mezayası çok olmakla

İKİNCİ NÜKTE: Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın zamanında sihrin revacı olduğundan, mühim Mu'cizatı ona benzer bir tarzda geldiği; ve Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın zamanında İlm-i Tıb revaçta olduğundan, Mu'cizatının galibi o cinsten geldiği gibi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın dahi zamanında Ceziret-ül Arab'da en ziyade revaçta dört şey idi:

beraber; ulvî ciddiyeti ve İlahî huzuru ve cem'iyet-i hatırı veriyor, ihlâl etmiyor. Halbuki o çeşit Mezaya-yı Fesahat ve San'at-ı Lafziye ve Nazm ve Kafiye; ciddiyeti ihlâl eder, zarafeti işmam ediyor, huzuru bozar, nazarı dağıtır. Hattâ Münacatın en latifi ve en ciddîsi ve en ulvî nazımlı ve Mısır'ın kaht u galasının sebep-i ref'i olan İmam-ı Şafîi'nin meşhur bir Münacatını çok defa okuyordum; gördüm ki: Nazımlı, kafiye olduğu için Münacatın ulvî ciddiyetini ihlâl eder. Sekiz-dokuz senedir Virdimdir. Hakikî ciddiyeti, ondaki kafiye ve nazımla birleştiremedim. Ondan anladım ki: Kur'anın has, fitrî, mümtaz olan kafiyelerinde nazm ve mezayasında bir nevi İ'cazı var ki; hakikî ciddiyeti ve tam huzuru muhafaza eder, ihlâl etmez. İşte Ehl-i Münacat ve Zikr, bu nevi İ'cazı aklen fehmetmezse de Kalben hisseder.

(Haşiye-2): Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın manevî bir Sırr-ı İ'cazı şudur ki: Kur'an, İsm-i A'zama mazhar olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın pek büyük ve pek parlak Derece-i İmanını ifade ediyor.

Hem mukaddes bir harita gibi Âlem-i Âhiretin ve Âlem-i Rububiyetin yüksek Hakikatlarını beyan eden, gayet büyük ve geniş ve âlî olan Hak Dinin Mertebe-i Ulviyesini fitrî bir tarzda ifade ediyor, Ders veriyor.

Hem Hâlık-ı Kâinat'ın umum mevcudatın Rabbi cihetinde, hadsiz İzzet ve Haşmetiyle Hitabını ifade ediyor. Elbette bu suretteki İfade-i Furkan'a ve bu tarzdaki Beyan-ı Kur'ana karşı,

قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ

Sırrıyla bütün Ukûl-ü Beşeriye ittiha ederse, bir tek akıl olsa dahi karşısına çıkamaz, muaraza edemez. **أَيْنَ الثَّرَا مِنَ الثَّرْيَا** Çünkü şu üç esas nokta-i nazarında, kat'iyen kabil-i taklid değildir ve tanzir edilmez!..

(Haşiye-3): Kur'an-ı Hakîm'in umum Sahifeleri âhinde Âyet tamam oluyor. Güzel bir kafiye ile nihayeti hitam buluyor. Bunun Sırrı şudur ki: En büyük Âyet olan Müdayene Âyeti Sahifeler için, Sure-i İhlas ve Kevser satırlar için bir vâhid-i kıyasî ittiha edildiğinden, Kur'an-ı Hakîm'in bu güzel meziyeti ve İ'caz alâmeti görülüyor.

(Haşiye-4): Bu makamın bu mezbhasında gayet ehemmiyetli ve haşmetli ve büyük ve Risale-i Nur'un muvaffakiyeti noktasında gayet zînetli ve sevimli ve müşevvik kerametini, pek az ve cüz'î vaziyet ve kısacık nümunelerine ve küçücük emarelerine, acelelik belasıyla iktifa edilmiş. Halbuki o büyük Hakikat ve o sevimli Keramet ise, Tevafuk namıyla beş-altı neveleri ile Risale-i Nur'un bir Silsile-i Kerametini ve Kur'anın göze

Birincisi: Belâgat ve Fesahat.

İkincisi: Şiir ve Hitabet.

Üçüncüsü: Kâhinlik ve gaibden haber vermek.

Dördüncüsü: Hâdisat-ı maziye ve vakıat-ı kevnîye bilmek idi.

İşte Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan geldiği zaman, bu dört nevi malûmat sahiblerine karşı meydan okudu:

Başta Ehl-i Belâgata birden diz çöktürdü. Hayretle Kur'anı dinle-diler.

İkincisi ehl-i şiir ve hitabet, yani muntazam nutuk okuyan ve güzel şiir söyleyenlere karşı öyle bir hayret verdi ki, parmaklarını ısırttı. Altun ile yazılan en güzel şiirlerini ve Kâ'be duvarlarına medar-ı iftihar için asılan meşhur "Muallakat-ı Seb'a"larını indirtti, kıymetten düşürdü.

Hem gaibden haber veren kâhinleri ve sahirleri susturdu. Onların gaybî haberlerini onlara unutturdu. Cinnîlerini tardettirdi. Kâhinliğe hâtime çekti.

Hem ümem-i salifenin vekayiine ve hâdisat-ı Âlemin ahvaline vâkif olanları hurafattan ve yalandan kurtarıp, hakikî hâdisat-ı maziye ve nurlu olan vekayi-i Âlemi onlara Ders verdi.

İşte bu dört tabaka, Kur'ana karşı kemal-i hayret ve hürmetle Onun önüne diz çökerek şakird oldular. Hiçbirisi, hiçbir vakit birtek sureyle muarazaya kalkışamadılar...

Eğer denilse: Nasıl biliyoruz ki, kimse muaraza edemedi ve muaraza kabil değil?

Elcevab: Eğer muaraza mümkün olsaydı, herhalde teşebbüs edilecekti. Çünkü muarazaya ihtiyaç şedid idi. Zira dinleri, malları, canları, iyalleri tehlikeye düşüyor. Muaraza edilseydi kurtulurlardı. Eğer muaraza mümkün olsaydı, herhalde muaraza edecektiler. Eğer muaraza edilseydi,

görünen bir nevi İ'cazının Lemaatını ve Rumuzat-ı Gaybiyenin bir menba-ı işaretini teşkil ediyor. Sonradan, Kur'anda "LAFZULLAH"ın Tevafukundan çıkan bir Lem'a-i İ'cazı gösteren yıldız ile bir Kur'an yazdırıldı. Hem Rumuzat-ı Semaniye namındaki sekiz küçük Risaleler, Hurufat-ı Kur'aniyenin Tevafukatından çıkan Münasebet-i Latife ve İşarat-ı Gaybiyelerinin beyanında te'lif edildi. Hem Risale-i Nur'u Tevafuk Sırrıyla tasdik ve takdir ve tahsin eden Keramet-i Gavsîye ve üç Keramet-i Aleviye ve İşarat-ı Kur'aniye namındaki beş adet Risaleler yazıldı. Demek Mu'cizat-ı Ahmediye'nin Te'lifinde o büyük Hakikat icmalen hissedilmiş; fakat maatteessüf Müellif yalnız bir tırnağını görüp göstermiş, daha arkasına bakmayarak koşup gitmiş.

muaraza taraftarları kâfirler, münafıklar çok, hem pek çok olduğundan herhalde muarazaya taraftar çıkıp iltizam ederek, herkese neşredeceklerdi. -Nasılki İslâmiyetin aleyhinde herşey'i neşretmişler.- Eğer neşretseydiler ve muaraza olsaydı; her halde tarihlere, kitablara şaşaalı bir surette geçecekti. İşte meydanda bütün tarihler, kitablar; hiçbirisinde müseylime-i kezzab'ın birkaç fıkrasından başka yoktur. Halbuki Kur'an-ı Hakîm, yirmiiç sene mütemadiyen damarlara dokunduracak ve inadı tahrik edecek bir tarzda meydan okudu. Ve der idi ki:

"Şu Kur'anın, Muhammed-ül Emin gibi bir Ümmiden nazirini yapınız ve gösteriniz. Haydi bunu yapamıyorsunuz; o zât ümmi olmasın, gayet âlim ve kâtib olsun. Haydi bunu da getiremiyorsunuz; birtek zât olmasın, bütün âlimleriniz, beligleriniz toplansın, birbirine yardım etsin.. hattâ güvendiğiniz âliheleriniz size yardım etsin. Haydi bununla da yapamayacaksınız; eskiden yazılmış belig eserlerden de istifade edib, hattâ gelecekleri de yardıma çağırıp, Kur'anın nazirini gösteriniz, yapınız. Haydi bunu da yapamıyorsunuz; Kur'anın mecmuuna olmasın da, yalnız on Suresinin nazirini getiriniz. Haydi on suresine mukabil hakikî doğru olarak bir nazire getiremiyorsunuz; haydi hikâyelerden, asılsız kıssalardan terkib ediniz. Yalnız Nazmına ve Belâgatına nazire olsun getiriniz. Haydi bunu da yapamıyorsunuz; birtek Suresinin nazirini getiriniz. Haydi Sure uzun olmasın, kısa bir Sure olsun nazirini getiriniz. Yoksa Din, can, mal, iyalleriniz; dünyada da Âhirette de tehlikeye düşecektir!"

İşte sekiz tabakada, ilzam suretinde, Kur'an-ı Hakîm yirmiiç senede değil, belki bin üçyüz senede bütün ins ve cinne karşı bu meydanı okumuş ve okuyor. Halbuki evvelki zamanda o kâfirler can, mal ve iyalini tehlikeye atıp en dehşetli yol olan harb yolunu ihtiyar ederek, en kolay ve en kısa olan muaraza yolunu terkettiler. Demek muaraza yolu mümkün değildi...

İşte hiçbir akıl, hususan o zamanda Ceziret-ül Arabdaki adamlar, hususan kureyşîler gibi zeki adamlar; birtek edibleri, Kur'anın birtek Suresine nazire yapıp Kur'anın hücumundan kurtulmasını temin ederek, kısa ve kolay yolu terkedib can, mal, iyalini tehlikeye atıp en müşkilâtlı yola sülûk eder mi?

Elhasıl: Meşhur Cahız'ın dediği gibi: **"Muaraza-i bilhuruf mümkin olmadı, muharebe-i bissüyufa mecbur oldular..."**

Eğer denilse: Bazı Muhakkik Ülema demişler ki: "Kur'anın bir Suresine değil; birtek Âyetine, hattâ birtek Cümlesine, hattâ birtek Kelimesine

muaraza edilmez ve edilmemiş." Bu sözler mübalağa görünüyor ve Akıl kabul etmiyor. Çünkü beşerin sözlerinde Kur'an Cümlelerine benzeyen çok cümleler var. Bu sözün Sırr-ı Hikmeti nedir?

Elcevab: İ'caz-ı Kur'anda iki mezheb var. Mezheb-i ekser ve racih odur ki, Kur'andaki Letaif-i Belâgat ve Mezaya-yı Maânî, kudret-i beşerin fevkindedir.

İkinci mercuh mezheb odur ki: Kur'anın bir Suresine muaraza, kudret-i beşer dâhilindedir. Fakat Cenab-ı Hak, Mu'cize-i Ahmediye (A.S.M.) olarak men'etmiş. Nasılki bir adam ayağa kalkabilir, fakat Eser-i Mu'cize olarak bir Nebi dese ki: "**Sen kalkamayacaksın!**" O da kalkamazsa, Mu'cize olur. Şu mezheb-i mercuha, Sarfe Mezhebi denilir. Yani Cenab-ı Hak cinn ve insi men'etmiş ki, Kur'anın bir Suresine mukabele edemesinler. Eğer men'etmeseydi, cinn ve ins bir Suresine mukabele ederdi. İşte şu mezhebe göre, "Bir Kelimesine de muaraza edilmez" diyen Ülemanın sözleri Hakikattır. Çünkü madem Cenab-ı Hak, İ'caz için onları men'etmiş; muarazaya ağızlarını açamazlar. Ağızlarını açsalar da; İzn-i İlahî olmazsa, Kelimeyi çıkaramazlar. Amma mezheb-i racih ve ekser olan mezheb-i evvele göre dahi, o Ülemanın beyan ettiği fikrin şöyle bir ince vechi vardır ki: Kur'an-ı Hakîm'in Cümleleri, Kelimeleri birbirine bakar. Bazı olur bir Kelime, on yere bakar; onda, on Nükte-i Belâgat, on münasebet bulunuyor. Nasılki İşarat-ül İ'caz namındaki Tefsirde, Fatiha'nın

bazı Cümleleri içinde ve **الْم ﴿ ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيْهِ** Cümleleri

içinde, şu nüktelerden bazı nümuneleri göstermişiz. Meselâ: Nasılki münakkaş bir sarayda, müteaddid, muhtelif nakışların düğümü hükmünde bir taşı, bütün nakışlara bakacak bir yerde yerleştirmek; bütün o duvarı nukuşuyla bilmeye mütevakkıftır. Hem nasılki insanın başındaki gözbebeğini yerinde yerleştirmek, bütün cesedin münasebatını ve vezaif-i acibesini ve gözün o vezaife karşı vaziyetini bilmekle oluyor. Öyle de: Ehl-i Hakikatın çok ileri giden bir kısmı, Kur'anın Kelimatında pek çok münasebatı ve sair Âyetlerdeki Cümlelere bakan vücuhları, alâkaları göstermişler. Hususan Ülema-i İlm-i Huruf daha ileri gidip, bir Harf-i Kur'anda, bir sahife kadar esrarı, ehline beyan ederek isbat etmişler. Hem madem Hâlık-ı Külli Şey'in Kelâmıdır; herbir Kelimesi, Kalb ve çekirdek hükmüne geçebilir. (Etrafında, Esrardan müteşekkil bir Cesed-i Manevîye Kalb ve bir Şecere-i Manevîyeye çekirdek hükmüne geçebilir.) İşte insanın sözlerinde, Kur'anın Kelimeleri gibi Kelimeler, belki Cümleler, Âyetler bulunabilir. Fakat Kur'anda, çok münasebat gözetilerek bir tarz ile yerleştirildiği yerde; bir İlm-i Muhit lâzım ki, öyle yerli yerine yerleşsin.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Hülâsat-ül Hülâsa bir icmal-i mahiyeti için bir vakit Arabî ibare ile bir Tefekkür-ü Hakikîyi, Cenab-ı Hak benim Kalbime İhsan etmişti. Şimdi aynen o Tefekkürü, Arabî olarak yazacağız, sonra manasını beyan edeceğiz. İşte:

سُبْحَانَ مَنْ شَهِدَ عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ وَصَرَّحَ بِأَوْصَافِ جَمَالِهِ وَجَلَّالَهُ وَكَمَالِهِ
 الْقُرْآنُ الْحَكِيمُ الْمُنَوَّرُ جِهَاتُهُ السِّتُّ الْحَاوِي لِسِرِّ إجماعِ كُلِّ كُتُبِ
 الْأَنْبِيَاءِ وَالْأَوْلِيَاءِ وَالْمُوحِّدِينَ الْمُخْتَلِفِينَ فِي الْأَعْصَارِ وَالْمَشَارِبِ
 وَالْمَسَالِكِ الْمُتَّفِقِينَ بِقُلُوبِهِمْ وَعُقُولِهِمْ عَلَى تَصْدِيقِ آسَاسَاتِ الْقُرْآنِ
 وَكُلِّيَّاتِ أَحْكَامِهِ عَلَى وَجْهِ الْأَجْمَالِ وَهُوَ مَحْضُ الْوَحْيِ بِإِجماعِ الْمُنْزِلِ
 وَالْمُنْزَلِ وَالْمُنْزَلِ عَلَيْهِ وَعَيْنُ الْهُدَايَةِ بِالْبَدَاهَةِ وَمَعْدَنُ أَنْوَارِ الْإِيمَانِ
 بِالضَّرُورَةِ وَمَجْمَعُ الْحَقَائِقِ بِالْيَقِينِ وَمَوْصِلٌ إِلَى السَّعَادَةِ بِالْعِيَانِ وَذُو
 الْأَثْمَارِ الْكَامِلِينَ بِالْمُشَاهَدَةِ وَمَقْبُولُ الْمَلِكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَانِّ بِالْحَدْسِ
 الصَّادِقِ مِنْ تَفَارِيقِ الْأَمَارَاتِ وَالْمُوعَيْدُ بِالذَّلَالِ لِّلِ الْعَقْلِيَّةِ بِاتِّفَاقِ الْعُقَلَاءِ
 الْكَامِلِينَ وَالْمُصَدِّقُ مِنْ جِهَةِ الْفِطْرَةِ السَّلِيمَةِ بِشَهَادَةِ إِطْمِئْنَانِ الْوُجْدَانِ
 وَالْمُعْجَزَةُ الْأَبَدِيَّةُ الْبَاقِي وَجْهُ إِعْجَازِهِ عَلَى مَرِّ الزَّمَانِ بِالْمُشَاهَدَةِ
 وَالْمُنْبَسِطُ دَا ئِرَةً إِرْشَادِهِ مِنَ الْمَلَالِ عَلَى إِلَى مَكْتَبِ الصَّبِيَّانِ يَسْتَفِيدُ
 مِنْ عَيْنِ دَرْسِ الْمَلَأِكَةِ مَعَ الصَّبِيِّينَ وَكَذَا هُوَ ذُو الْبَصَرِ الْمُطْلَقِ يَرَى
 الْأَشْيَاءَ بِكَمَالِ الْوُضُوحِ

وَالظُّهُورُ وَيُحِيطُ بِهَا وَيَقْلِبُ الْعَالَمَ فِي يَدِهِ وَيَعْرِفُهُ لَنَا كَمَا يُقْلِبُ صَانِعُ
السَّاعَةِ السَّاعَةَ فِي كِفِّهِ وَيَعْرِفُهَا لِلنَّاسِ فَهَذَا الْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الشَّانِ هُوَ الَّذِي
يَقُولُ مُكَرَّرًا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

İşte şu Tefekkür-ü Arabînin tercümesi ve meali şudur ki, yani: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın altı ciheti parlaktır ve nurludur. Evham ve şübehat içine giremez. Çünkü arkası Arş'a dayanıyor; o cihette Nur-u Vahiy var. Önünde ve hedefinde Saadet-i Dâreyn var. Ebede, Âhirete el atmış; Cennet ve Saadet Nuru var. Üstünde Sikke-i İ'caz parlıyor. Altında Bûrhan ve Delil direkleri var. İçi hâlis Hidayet... Sağ

أَفَلَا يَعْقِلُونَ ler ile Ukûlü istintakla صَدَقَتْ dedirtiyor. Solunda; Kalblere Ezvak - ı Ruhanî vermekle, Vicdanları istişhad ederek بَارَكَ اللَّهُ dediren Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'a hangi köşeden, hangi cihetten evham ve şübehatın hırsızları girebilir!..

Evet Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan asırları, meşrebleri, meslekleri muhtelif olan Enbiyanın, Evliyanın, Muvahhidînin Kitaplarının Sırr-ı İcma'nını câmi'dir. Yani bütün o Ehl-i Kalb ve Akıl, Kur'an-ı Hakîm'in mücmel Ahkâmını ve Esasatını tasdik eder bir surette, o Esasatı Kitaplarında zikredib kabul etmişler. Demek Onlar, Kur'an Şecere-i Semavîsinin kökleri hükmündedirler. Hem Kur'an-ı Hakîm, Vahye istinad ediyor ve Vahiydir. Çünkü Kur'anı nâzil eden Zât-ı Zülcelal, Mu'cizat-ı Ahmedîye (A.S.M.) ile, Kur'an Vahiy olduğunu gösterir, isbat eder. Ve nâzil olan Kur'an dahi, üstündeki İ'caz ile gösterir ki, Arş'tan geliyor. Ve Münzel-i Aleyh olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Bidayet-i Vahiydeki telaşı ve Nüzul-i Vahiy vaktindeki vaziyet-i bîhuşu ve herkesten ziyade Kur'ana karşı İhlas ve Hürmeti gösteriyor ki: Vahiy olup ezelden geliyor, Ona misafir oluyor.

Hem o Kur'an bilbedahe Mahz-ı Hidayettir. Çünkü Onun muhalifi, bilmüşahede küfrün dalâletidir. Hem bizzarure Kur'an Envâr-ı İmanîyenin madenidir. Elbette Envâr-ı İmanîyenin aksi, zulûmattır. Çok Sözlerde bunu kat'î olarak isbat etmişiz.

Hem Kur'an bilyakîn Hakaikın Mecma'idır. Hayalât ve hurafat, içine giremez. Teşkil ettiği Hakikatlı Âlem-i İslâmiyet, izhar ettiği esaslî Şariat

ve gösterdiği âlî Kemalâtın şهادetiyle, Âlem-i Gayba aid olan bahislerinde dahi, Âlem-i Şهادetteki bahisleri gibi, Ayn-ı Hakaik olduğunu ve içinde hilaf bulunmadığını isbat eder.

Hem Kur'an bil'ayan ve şübhesiz, Saadet-i Dâreyne îsal eder, beşeri ona sevkeder. Kimin şübhesi varsa, bir defa Kur'anı okusun ve dinlesin ne diyor? Hem Kur'anın verdiği meyveler; hem mükemmeldir, hem hayatdardır. Öyle ise, Kur'an ağacının kökü Hakikattadır, Hayatdardır. Çünkü meyvenin hayatı, ağacın hayatına delalet eder. İşte bak; her asırda ne kadar Asfiya ve Evliya gibi mükemmel ve kâmil zîhayat ve zînur meyveler vermiş.

Hem hadsiz müteferrik emarelerden neş'et eden bir Hads ve Kanaatla, Kur'an hem ins, hem cinn, hem Meleğin makbulü ve mergubudur ki; okunduğu vakit onlar iştiyakla pervane gibi etrafına toplanıyorlar.

Hem Kur'an Vahiy olmakla beraber, Delail-i Akliye ile teyid ve tahkim edilmiş. Evet Kâmil Ukulânın İttifakı buna şahiddir. Başta Ülema-i İlm-i Kelâmın Allâmeleri ve İbn-i Sina, İbn-i Rüşd gibi felsefenin dâhîleri müttefikân Esasat-ı Kur'aniyeyi usûlleriyle, delilleriyle isbat etmişler. Hem Kur'an, Fıtrat-ı Selime cihetiyle musaddaktır. Eğer bir ârıza ve bir maraz olmazsa; herbir Fıtrat-ı Selime Onu tasdik eder. Çünkü İtminan-ı Vicdan ve İstirahat-ı Kalb, Onun Envârıyla olur. Demek Fıtrat-ı Selime, Vicdanın itminanı şهادetiyle, Onu tasdik ediyor. Evet Fıtrat, lisan-ı haliyle Kur'ana der: **"Fıtratımızın Kemali Sensiz olamaz!"** Şu Hakikatı çok yerlerde isbat etmişiz.

Hem Kur'an bilmüşahede ve bilbedahe, ebedî ve dâimî bir Mu'cizedir. Her vakit İ'cazını gösterir. Sair Mu'cizat gibi sönmez, vakti bitmez, ebedîdir.

Hem Kur'anın Mertebe-i İrşadında öyle bir genişlik var ki; birtek Dersinde, Hazret-i Cibril (A.S.), bir tıfl-ı nevresîde ile omuz omuza o Dersi dinler, hisselerini alırlar. Ve İbn-i Sina gibi en dâhî feylesof, en âmi bir Ehl-i Kıraatla diz dize aynı Dersi okurlar, Derslerini alırlar. Hattâ bazan olur ki; o âmi adam, kuvvet ve Safvet-i İman cihetiyle, İbn-i Sina'dan daha ziyade istifade eder.

Hem Kur'anın içinde öyle bir göz var ki; bütün Kâinatı görür, ihata eder ve bir Kitabın Sahifeleri gibi Kâinatı göz önünde tutar, Tabakatını ve Âlemlerini beyan eder. Bir saatin san'atkârı nasıl saatini çevirir, açar, gösterir, tarif eder; Kur'an dahi, Elinde Kâinatı tutmuş öyle yapıyor. İşte şöyle bir Kur'an-ı Azîmüşşan'dır ki **فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** der, Vahdaniyeti

ilân eder.

اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي الدُّنْيَا قَرِينًا وَفِي الْقَبْرِ مُونسًا وَفِي الْقِيَامَةِ
شَفِيعًا وَعَلَى الصِّرَاطِ نُورًا وَمِنَ النَّارِ سِتْرًا وَحِجَابًا وَفِي الْجَنَّةِ رَفِيقًا وَ
إِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلًا وَإِمَامًا * اللَّهُمَّ نَوِّرْ قُلُوبَنَا وَقُبُورَنَا بِنُورِ
الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ وَنَوِّرْ بُرْهَانَ الْقُرْآنِ بِحَقِّ وَبِحُرْمَةِ مَنْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ
الْقُرْآنَ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ مِنَ الرَّحْمَنِ الْحَنَّانِ آمِينَ

ONDOKUZUNCU NÜKTELİ İŞARET: Sâbık İşaretlerde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Cenab-ı Hakk'ın Resülü olduğu gayet kat'î ve şübhesiz bir surette isbat edildi. İşte Risaleti binler delail-i kat'iyye ile sabit olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, Vahdaniyet-i İlahiyenin ve Saadet-i Ebediyenin en parlak bir delili ve en kat'î bir bürhanıdır. Biz şu işarete; o müşırık, parlak delile ve Nâtık-ı Sadık Bürhana, hülâsat-ül hülâsa bir icmal ile küçük bir tarif yapacağız. Çünkü madem o delildir ve neticesi Marifet-i İlahiyedir; elbette delili tanımak ve vech-i delaletini bilmek lâzımdır. Öyle ise, biz de gayet muhtasar bir hülâsa ile, vech-i delaletini ve sıhhatını beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, şu Kâinatın mevcudatı gibi, Hâlık-ı Kâinat'ın Vücuduna ve Vahdetine kendi Zâtı delalet ettiği gibi; o kendi delalet-i zâtiyesini, bütün mevcudatın delaletiyle beraber, lisaniyle ilân etmiştir. Madem Delildir; biz o Delilin Hüccet ve İstikametine ve Sıdk ve Hakkaniyetine, “**Onbeş**” Esasta işaret ederiz:

B i r i n c i E s a s : Hem Zâtıyla, hem Lisaniyle, hem Delalet-i Haliyle, hem Kaliyle Kâinatın Sâniine delalet eden şu delil; hem Hakikat-ı Kâinatça musaddak, hem sadıktır. Çünkü bütün mevcudatın Vahdaniyete delaletleri, elbette Vahdaniyeti söyleyen Zâtı tasdik hükmündedir. Demek söylediği Dava da, umum Kâinatça musaddaktır. Hem beyan ettiği Kemal-i Mutlak olan Vahdaniyet-i İlahiye ve Hayr-ı Mutlak olan Saadet-i Ebediye, bütün Hakaik-i Âlemin hüsün ve kemaline muvafık ve mutabık olduğundan; O, Davasında elbette Sadıktır. **Demek Resul-i**

Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Vahdaniyet-i İlahiyye ve Saadet-i Ebediyye bir Bürhan-ı Nâlık-ı Sadık ve Musaddaktır.

İ k i n c i E s a s : Hem O Delil-i Sadık ve Musaddak, madem umum Enbiyanın fevkinde binler Mu'cizat ve neshedilmeyen bir Şeriat ve umum cinn ve inse şamil bir davet sahibi olduğundan, elbette umum Enbiyanın Reisidir. Öyle ise, umum Enbiyanın Mu'cizatlarının Sırrını ve İttifaklarını câmi'dir. Demek bütün Enbiyanın Kuvvet-i İcma'ı ve Mu'cizatlarının Şehadeti, Onun Sıdk ve Hakkaniyetine bir Nokta-i İstinad teşkil eder. Hem Onun Terbiyesi ve İrşadı ve Nur-u Şeriatıyla kemal bulan bütün Evliya ve Asfiyanın Sultanı ve Üstadıdır. Öyle ise, onların Sırr-ı Kerametlerini ve İcma'kârane Tasdiklerini ve Tahkiklerinin kuvvetini câmi'dir. Çünkü onlar Üstadlarının açtığı ve kapıyı açık bıraktığı yolda gitmişler, Hakikatı bulmuşlar. Öyle ise, onların bütün Kerametleri ve Tahkikatları ve İcma'ları, O mukaddes Üstadlarının Sıdk ve Hakkaniyeti için bir Nokta-i İstinad temin eder. Hem o Bürhan-ı Vahdaniyet, sâbık işaretlerde görüldüğü gibi; o kadar kat'î, yakînî ve bahir Mu'cizeleri ve hârika irhasatları ve şühbesiz Delail-i Nübüvveti var ve O Zâtı öyle bir tasdik ediyor ki, Kâinat toplansa Onların Tasdikini ibtal edemez!

Ü ç ü n c ü E s a s : Hem o Mu'cizat-ı Bahire Sahibi olan Vahdaniyet Dellâlî ve Saadet-i Ebediye Müjdecisi, kendi Zât-ı Mübarekinde öyle Ahlâk-ı Âliye ve Vazife-i Risaletinde öyle Secaya-yı Samiye ve Tebliğ ettiği Şeriat ve Dininde öyle hasail-i galiye vardır ki; en şedid düşman dahi Onu tasdik ediyor, inkâra mecal bulamıyor. Madem Zâtında ve Vazifesinde ve Dininde, en yüksek ve güzel Ahlâkları ve en ulvî ve mükemmel seciyeleri ve en kıymetdar ve makbul hasletleri bulunuyor; elbette O Zât, mevcudattaki Kemalâtın ve Ahlâk-ı Âliyenin Misali ve Mümessili ve Timsali ve Üstadıdır. Öyle ise, Zâtında ve Vazifesinde ve Dininde şu Kemalât ise; Hakkaniyetine ve Sıdkına o kadar kuvvetli bir Nokta-i İstinaddır ki, hiçbir cihette sarsılmaz.

D ö r d ü n c ü E s a s : Hem Maden-i Kemalât ve Muallim-i Ahlâk-ı Âliye olan o Dellâl-ı Vahdaniyet ve Saadet, kendi kendine söylemiyor; belki söyletiriliyor. Evet Hâlık-ı Kâinat tarafından söyletiriliyor. Üstad-ı Ezelfisinden Ders alır, sonra Ders verir. Çünkü sâbık işaretlerde kısmen beyan edilen binler Delail-i Nübüvvetle; Hâlık-ı Kâinat bütün o Mu'cizatı Onun Elinde halketmekle gösterdi ki; **O, Onun hesabına konuşuyor, Onun Kelâmını tebliğ ediyor. Hem Ona gelen Kur'an ise içinde, dışında kırk Vech-i İ'caz ile gösterir ki, O Cenab-ı Hakk'ın Tercümanıdır. Hem O kendi Zâtında bütün İhlasıyla ve Takvasıyla ve Ciddiyetiyle ve Emanetiyle ve sair bütün Ahval ve Etvarıyla gösterir ki; O kendi namına, kendi fikriyle demiyor.. belki Hâlıkı namına konuşuyor.**

Hem Onu dinleyen bütün Ehl-i Hakikat, Keşif ve Tahkik ile tasdik etmişler ve İlmelyakîn İman etmişler ki; O kendi kendine konuşmuyor, belki Hâlık-ı Kâinat Onu konuşturuyor, Ders veriyor, Onunla Ders verdiriyor. Öyle ise Onun Sıdk ve Hakkaniyeti, bu dört gayet kuvvetli Esasların İcmaina istinad eder.

B e ş i n c i E s a s : Hem O Tercüman-ı Kelâm-ı Ezeli ervahları görüyor, Melaikelerle sohbet ediyor, cinn ve insi de irşad ediyor. Değil ins ve cinn Âlemi, belki Âlem-i Ervah ve Âlem-i Melaike fevkinde Ders alıyor. Ve mâverasında münasebeti var ve ıttılai vardır. Sâbık Mu'cizatı ve tevatürle kat'î macera-yı hayatı şu Hakikatı isbat etmiştir. Öyle ise kâhinler ve sair gaibden haber verenler gibi, Onun haberlerine değil cinn, değil ervah, değil Melaike, belki Cibril'den başka Melaike-i Mukarrebîn dahi karışmıyor. Hattâ ekser evkatta Onun arkadaşı olan Hazret-i Cebrail'i dahi bazı geri bırakıyor.

A l t ı n c ı E s a s : Hem O Melek, cinn ve beşerin Seyyidi olan Zât, şu Kâinat ağacının en münevver ve mükemmel Meyvesi ve Rahmet-i İlahiyenin Timsali ve Muhabbet-i Rabbaniyenin Misali ve Hakk'ın en münevver Bürhanı ve Hakikatın en parlak Siracı ve Tılsım-ı Kâinatın Miftahı ve Muamma-yı Hilkatın Keşşafı ve Hikmet-i Âlemin Şârihi ve Saltanat-ı İlahiyenin Dellâli ve Mehasin-i San'at-ı Rabbaniyenin Vassafı.. ve câmiyet-i istidad cihetiyle O Zât, mevcudattaki kemalâtın en mükemmel Enmuzecidir. Öyle ise O Zâtın şu evsafi ve Şahsiyet-i Manevîyesi işaret eder, belki gösterir ki; **O Zât, Kâinatın İlet-i Gaiyesidir. Yani O Zâta şu Kâinatın Hâlıkı bakmış, Kâinatı halketmiştir. Eğer Onu icad etmeseydi, Kâinatı dahi İcad etmezdi denilebilir. Evet cinn ve inse getirdiği Hakaik-i Kur'aniye ve Envâr-ı İmaniye ve Zâtında görünen Ahlâk-ı Âliye ve Kemalât-ı Samiye, şu Hakikata Şahid-i Katı'dır.**

Y e d i n c i E s a s : Hem o Bürhan-ı Hak ve Sirac-ı Hakikat, öyle bir Din ve Şeriat göstermiştir ki; iki cihanın Saadetini temin edecek desatiri câmi'dir. Ve câmi' olmakla beraber, Kâinatın Hakaikını ve Vezaifini ve Hâlık-ı Kâinat'ın Esmasını ve Sıfâtını, Kemal-i Hakkaniyetle beyan etmiştir. İşte o İslâmiyet ve Şeriat, öyle bir tarzda muhit ve mükemmeldir ve öyle bir surette Kâinatı kendiyile beraber tarif eder ki, onun mahiyetine dikkat eden elbette anlar ki; **o Din, bu güzel Kâinatı yapan Zâtın, o Kâinatı kendiyile beraber tarif edecek bir Beyannamesidir ve bir Tarifesidir.** Nasılki bir sarayın ustası, o saraya münasib bir tarife yapar. Kendini vasıflarıyla göstermek için, bir tarife Kaleme alır; öyle de: Din ve Şeriat-ı Muhammediyede (A.S.M.) öyle bir ihata, bir ulviyet, bir hakkaniyet görünüyor ki; Kâinatı halk ve tedbir edenin Kaleminden çıktığını gösterir. Ve o Kâinatı güzelce tanzim eden kim ise, şu Dini güzelce

tanzim eden yine odur. Evet o Nizam-ı Ekmel, elbette bu Nazm-ı Ecmeli ister.

Sekizinci Esas : İşte mezkûr Sıfatlarla Muttasıf ve her cihet ile sarsılmaz kuvvetli istinad noktalarına dayanan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtu Vesselâm, Âlem-i Şehadete müteveccih olarak, Âlem-i Gayb namına, cinn ve insin başları üzerine ilân ederek; istikbalde gelecek asırlar arkasında duran akvama ve milletlere hitab edib öyle bir Nida eder ki; umum cinn ve inse, umum yerlere, umum asırlara işittiriyor. Evet, işitiyoruz!..

Dokuzuncu Esas : Hem öyle yüksek, kuvvetli hitab ediyor ki; bütün asırlar Onu dinler. Evet Aks-i Sadâsını herbir asır işitiyor...

Onuncu Esas : Hem O Zâtın gidişatında görünüyor ki; görüyor, öyle haber veriyor. Çünkü en tehlikeli vakitlerde, kemal-i metanetle tereddüdsüz, telaşsız söylüyor. Bazı olur Tek başıyla dünyaya meydan okuyor...

Onbirinci Esas : Hem bütün kuvvetiyle öyle kuvvetli davet edib çağırır ki: Yarı yeri ve nev'-i beşerin beşte birini sesine karşı

سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا dedirtti, لَبَّيْكَ söylettirdi.

Onikinci Esas : Hem öyle bir ciddiyetle davet ve öyle esaslı bir surette terbiye eder ki; Düsturlarını asırların cebhesinde ve aktarın taşlarında nakşediyor ve dehirlerin yüzlerinde payidar ediyor..

Onüçüncü Esas : Hem tebliğ ettiği Ahkâmın sağlamlığına öyle bir vüsuk ve güvenmekle söylüyor ve davet ediyor ki; dünya toplansa, Onu bir hükmünden geri çevirip pişman edemez. Buna şahid, bütün Tarih-i Hayatı ve Siyer-i Seniyesidir.

Öndördüncü Esas : Hem öyle bir itminan ile, bir itimad ile davet eder, Tebliğ eder ki; kimseden minnet almaz.. hiçbir müşkilâta karşı telaş etmez.. tereddüdsüz, kemal-i samimiyetle ve safvetle ve herkesten evvel kendisi amel edib kabul ederek, getirdiği Ahkâmı ilân eder. Buna şahid ise; herkesçe, dost ve düşmanca malûm olan meşhur zühdü ve istighnası ve dünyanın fâni müzeyyenatına adem-i tenezzülüdür.

Onbeşinci Esas : Hem getirdiği Dine herkesten ziyade İtaatı ve Hâlıkına karşı herkesten ziyade Ubudiyeti ve menhiyata karşı herkesten ziyade Takvası, kat'iyyen gösterir ki: **O, Sultan-ı Ezel ve Ebed'in Mübelliğidir, Elçisidir ve O Mabud-u Bilhakk'ın en hâlis Abdidir ve Kelâm-ı Ezelî'nin Tercümanıdır.**

Şu onbeş aded Esasların neticesi şudur ki: Mezkûr Evsaf ile Muttasîf şu Zât; bütün kuvvetiyle, bütün hayatında mükerreren ve mütemadiyen **فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** der, Vahdaniyeti ilân eder.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اِلِهٍ عَدَدَ حَسَنَاتِ اُمِّتِهٖ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ

Bir İkrâm-ı İlahî ve Bir Eser-i İnâyet-i Rabbaniye

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ mazmununa mâsadak olmak emeliyle

deriz: Şu Risalenin Te'lifinde, Cenab-ı Hakk'ın bir Eser-i İnâyetini ve Rahmetini zikredeceğim. Tâ, şu Risaleyi okuyanlar, ehemmiyetle baksınlar.

İşte şu Risalenin Te'lifi hiç Kalbimde yoktu. Çünkü Risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) dair Otuzbirinci ve Ondokuzuncu Sözler yazılmıştı. Birdenbire, şu Risaleyi yazmak için mücbir bir hâtıra Kalbe geldi. Hem kuvve-i hâfızam, musibetler neticesi olarak sönmüştü. Hem meşrebimde, yazdığım Eserlerde, nakil suretiyle (قَالَ قِيلَ) suretiyle gitmemiştim. Hem yanımda Kütüb-ü Hadîsiye ve Siyer Kitapları yoktur. Bununla beraber, تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ diyerek başladım. Öyle bir muvaffakiyet oldu ki, Eski

Said'in kuvve-i hâfızasından ziyade hâfızam yardım etti. Her iki-üç saatte, sür'atle otuz-kırk sahife yazıldı. Birtek saatte, onbeş sahife yazılıyordu. Ekser Buharî, Müslim, Beyhakî, Tirmizî, Şifa-i Şerif, Ebu Nuaym, Taberî gibi Kitablardan naklediliyor. Halbuki bu nakilde hata olsa -Hadîs olduğu için- günah olması lâzım geldiğinden, Kalbim titriyordu. Fakat anlaşıldı ki İnâyet var ve şu Risaleye ihtiyaç var. إِنَّ شَاءَ اللَّهُ sahih bir surette yazıl-

mıştır. Şayet bazı Elfaz-ı Hadîsiyede veya Râvilerin isminde bir yanlış bulunsa, tashih edilerek müsamaha ile bakmalarını İhvanlarımdan rica ediyorum.

S a i d N u r s î

Evet biz müsveddeyi yazıyorduk, Üstadımız da söylüyordu. Yanında hiç Kitab yoktu; hiç müracaat da etmiyordu. Birdenbire gayet sür'atli söylüyordu, biz de yazıyorduk. İki-üç saatte, otuz-kırk, daha fazla sahife yazıyorduk. Bizim de kanaatımız geldi ki: Bu muvaffakiyet, Mu'cizat-ı Nebeviyenin bir Kerametidir.

Dâimî Hizmet-
Kârı:

Hizmetkârı ve
müsvedde Kâtibi:

Müsvedde Kâtibi
ve Âhîret Kardeş:

Müsvedde ve
tebyiz Kâtibi:

Abdullah Çavuş

Süleyman Sâmi

Hâfız Hâlid

Hâfız Tevfik

Mu'cizat-ı Ahmediye'nin Birinci Zeyli

[Ondokuzuncu Söz, Risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) ve Zeyli Şakk-ı Kamer Mu'cizesine dair olduğundan; makam münasebetiyle buraya alınmıştır.]

"Ondört Reşhat"ı tazammun eden Ondördüncü Lem'anın

B İ R İ N C İ R E Ş H A S I : Rabbimizi bize tarif eden üç büyük, küllî Muarriif var.

Birisi: Şu Kitab-ı Kâinattır ki, bir nebze şهادetini onüç Lem'a ile Nur Risalesinden Onüçüncü Ders'ten işittik.

Birisi: Şu Kitab-ı Kebirin Âyet-i Kübrası olan Hâtem-ül Enbiya Aleyhissalâtü Vesselâm'dır.

Birisi de Kur'an-ı Azîmüşşan'dır.

Şimdi şu ikinci Bürhan-ı Nâtikî olan Hâtem-ül Enbiya Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanımalıyız, dinlemeliyiz.

Evet O Bürhanın Şahs-ı Manevîsine bak: **Sath-ı Arz bir Mescid, Mekke bir Mihrab, Medine bir Minber; O Bürhan-ı Bahir olan Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm bütün Ehl-i İmana İmam, bütün insanlara Hatib, bütün Enbiyaya Reis, bütün Evliyaya Seyyid, bütün Enbiya ve Evliyadan mürekkeb bir Halka-i Zikrin Serzakiri.. bütün Enbiya hayattar kökleri, bütün Evliya taravettar semereleri bir Şecere-i Nuraniyedir ki; herbir Davasını, Mu'cizatlarına istinad eden bütün Enbiya ve Kerametlerine itimad eden bütün Evliya tasdik edib**

İmza ediyorlar. Zira O, **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** der, Dava eder. Bütün sağ ve sol,

yani mazi ve müstakbel t araflarında saf tutan o Nuranî Zakirler aynı

Kelimeyi tekrar ederek, icma ederek manen **صَدَقْتَ وَبِالْحَقِّ نَطَقْتَ** derler.

Hangi vehmin haddi var ki, böyle hesabsız imzalarla teyid edilen bir Müddeaya parmak karıştırsın!..

İ K İ N C İ R E Ş H A : O nuranî Bürhan-ı Tevhid, nasılki iki cenahın İcma' ve Tevatürüyle teyid ediliyor. Öyle de, Tevrat ve İncil gibi Kütüb-ü Semaviyenin (Haşiye) yüzler işaret ve irhasatın binler rumuzatı ve hâtiflerin meşhur beşaratı ve kâhinlerin mütevatir şهادatı ve Şakk-ı Kamer gibi binler Mu'cizatının delalatı ve Şeriatın Hakkaniyetiyle teyid ve tasdik ettikleri gibi; **Zâtında gayet kemaldeki Ahlâk-ı Hamîdesi ve Vazifesinde nihayet hüsnündeki Secaya-yı Galiyesi ve Kemal-i Emniyeti ve Kuvvet-i İmanını ve gayet itminanını ve nihayet vüsukunu gösteren fevkalâde Takvası, fevkalâde Ubudiyeti, fevkalâde Ciddiyeti, fevkalâde Metaneti; davasında nihayet derecede sadık olduğunu güneş gibi aşikâre gösteriyor...**

Ü Ç Ü N C Ü R E Ş H A : Eğer istersen gel, Asr-ı Saadet'e, Ceziret-ül Arab'a gideriz. Hayalen olsun Onu vazife başında görüp ziyaret ederiz. İşte bak: **Hüsn-ü Sîret ve Cemâl-i Suret ile mümtaz bir Zâtı görüyoruz ki: Elinde Mu'ciznüma bir Kitab, Lisanında Hakaik-aşına bir Hitab, bütün Benî-Âdeme, belki cinn ve inse ve Meleğe, belki bütün mevcudata karşı bir Hutbe-i Ezeliyeyi tebliğ ediyor. Sırr-ı Hilkat-ı Âlem olan Muamma-i Acibanesini hall ve şerh edib ve Sırr-ı Kâinat olan Tılsım-ı Muğlakını feth ve keşfederek, bütün mevcudattan sorulan, bütün Ukûlü hayret içinde meşgul eden üç müşkil ve müdhiş sual-i azîm olan "Necisin?" Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun?" suallerine mukni', makbul cevap verir.**

D Ö R D Ü N C Ü R E Ş H A : Bak! Öyle bir Ziya-yı Hakikat neşreder ki: Eğer Onun o nuranî Daire-i Hakikat-ı İrşadından hariç bir surette Kâinata baksan; elbette Kâinatın şeklini bir matemhane-i umumî hükmünde ve mevcudatı birbirine ecnebi, belki düşman ve camidatı dehşetli cenazeler ve bütün zevil-hayatı zeval ve firakın sillesiyle ağlayan yetimler hükmünde görürsün. Şimdi bak: Onun neşrettiği Nur ile o matemhane-i umumî, şevk u cezbe içinde bir Zikirhaneye inkılâb etti. O ecnebi, düşman mevcudat, birer Dost ve Kardeş şekline girdi. O camidat-ı meyyite-i samite birer munis Memur, birer musahhar Hizmetkâr vaziyetini aldı ve o ağlayıcı ve şekva edici kimsesiz yetimler, birer Tesbih içinde Zâkir veya vazife paydosundan Şâkir suretine girdi.

B E Ş İ N C İ R E Ş H A : Hem O Nur ile; Kâinattaki harekât, tenevvüat, tebeddülât, tegayyürat; manasızlıktan ve abesiyetten ve tesadüf oyuncaklığından çıkıp birer Mektubat-ı Rabbaniye, birer Sahife-i Âyât-ı Tekviniye, birer Meraya-yı Esma-i İlahiye ve Âlem dahi bir Kitab-ı

(Haşiye): Hüseyin-i Cîsrî "Risale-i Hamidiye"sinde yüzondört işaret, o Kitablardan çıkarmıştır. Tahriften sonra bu kadar bulunsa, elbette daha evvel çok tasrihat varmış.

Hikmet-i Samedaniye mertebesine çıktılar. Hem insanı bütün hayvanatın madûnuna düşüren hadsiz za'f ve aczi, fakr ve ihtiyacı ve bütün hayvanlardan daha bedbaht eden, vasıta-i nakl-i hüzn ve elem ve gam olan Akıl, O Nur ile nurlandığı vakit, insan bütün hayvanat, bütün mahlûkat üstüne çıkar. O nurlanmış acz, fakr, akıl ile, niyaz ile nazenin bir Sultan.. ve fizar ile nazdar bir Halife-i Zemin olur. Demek O Nur olmazsa Kâinat da, insan da, hattâ herşey dahi hiçe iner. Evet elbette böyle bedi' bir Kâinatta, böyle bir Zât lâzımdır. Yoksa Kâinat ve Eflak olmamalıdır.

ALTINCI REŞHA : İşte O Zât, bir Saadet-i Ebediyenin Muhbiri, Müjdecisi ve Rahmet-i Bînihayenin Kâşifi ve İlâncısı ve Saltanat-ı Rububiyetin mehasininin Dellâhı, Seyircisi ve Künuz-u Esmâ-i İlahiyenin Keşşafı, Göstericisi olduğundan; böyle baksan -yani Ubudiyeti cihetiyle- Onu bir Misal-i Muhabbet, bir Timsal-i Rahmet, bir Şeref-i İnsaniyet, en nuranî bir Semere-i Şecere-i Hilkat göreceksin. Şöyle baksan, -yani Risaleti cihetiyle- bir Bürhan-ı Hak, bir Sirac-ı Hakikat, bir Şems-i Hidayet, bir Vesile-i Saadet görürsün. İşte bak: Nasıl berk-i hâtıf gibi Onun Nuru, şarktan garbı tuttu ve nısf-ı arz ve hums-u beşer, Onun Hediye-i Hidayetini kabul edib hırz-ı can etti. Bizim nefs ve şeytanımıza ne oluyor ki: Böyle bir Zâtın bütün Davalarının Esası olan **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** 1, bütün meratibiyle beraber kabul etmesin...

YEDİNCİ REŞHA : İşte bak: Şu cezire-i vasiada vahşi ve âdetlerine mutaassıb ve inadçı muhtelif akvamı, ne çabuk âdât ve ahlâk-ı seyyie-i vahşiyanelerini def'aten kal' ve ref' ederek bütün Ahlâk-ı Hasene ile techiz edib bütün Âleme Muallim ve medenî Ümeme Üstad eyledi. Bak! Değil zahirî bir tasallut.. belki Akılları, Ruhları, Kalbleri, nefisleri feth ve teshir ediyor. Mahbub-u Kulûb, Muallim-i Ukûl, Mürebbi-i Nüfus, Sultan-ı Ervah oldu.

SEKİZİNCİ REŞHA : Bilirsin ki: Sigara gibi küçük bir âdeti, küçük bir kavimde büyük bir hâkim, büyük bir himmetle ancak dâimî kaldırılabılır. Halbuki bak bu Zât, büyük ve çok âdetleri; hem inadçı, mutaassıb büyük kavimlerden, zahirî küçük bir kuvvetle, küçük bir Himmetle, az bir zamanda ref'edib yerlerine öyle secaya-yı âliye ki, dem ve damarlarına karışmış derecede sabit olarak vaz' ve tesbit eyliyor. Bunun gibi daha pek çok Hârîka İcraatı yapıyor. İşte şu Asr-ı Saadet'i görmeneye Ceziret-ül Arab'ı gözlerine sokuyoruz. Haydi yüzer feylesofu alsınlar, oraya gitsinler, yüz sene çalışsınlar. O Zâtın, o zamana nisbeten bir senede yaptığının yüzden birisini acaba yapabilirler mi?.

DOKUZUNCU REŞHA: Hem bilirsin.. Küçük bir adam, küçük bir haysiyetle, küçük bir Cemaatte, küçük bir mes'elede, münazaralı bir davada hicabsız, pervasız; küçük, fakat hacaletaver bir yalanı; düşmanları yanında hilesini hissettirmeyecek derecede teessür ve telaş göstermeden söyleyemez. Şimdi bak bu Zâta; pek büyük bir vazifede, pek büyük bir vazifedar, pek büyük bir haysiyetle, pek büyük emniyete muhtaç bir halde, pek büyük bir Cemaatte, pek büyük husumet karşısında, pek büyük mes'elelerde, pek büyük Davada, pek büyük bir serbestiyetle, bilâ-perva, bilâ-tereddüd, bilâ-hicab, telaşsız, samimî bir safvetle, büyük bir ciddiyetle, hasımlarının damarlarına dokunduracak şedid, ulvî bir surette söylediği sözlerinde hiç hilaf bulunabilir mi? Hiç hile karışması mümkün müdür?

Kellâ! **إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ** Evet Hak aldatmaz, Hakikatbîn aldanmaz.

Hak olan mesleği hileden müstağnidir; Hakikatbîn gözüne hayalin ne haddi var ki, Hakikat görünsün, aldatsın...

ONUNCU REŞHA : İşte bak: Ne kadar merak-aver, ne kadar cazibedar, ne kadar lüzumlu, ne kadar dehşetli Hakaikî gösterir ve mesaili isbat eder.

Bilirsin ki, en ziyade insanı tahrik eden meraktır. Hattâ eğer sana denilse: "Yarı ömrünü, yarı malını versen; Kamer'den ve Müşteri'den biri gelir.. Kamer'de ve Müşteri'de ne var ne yok, ahvalini sana haber verecek. Hem doğru olarak senin istikbalini ve başına ne geleceğini doğru olarak haber verecek." Merakın varsa vereceksin. Halbuki:

Şu Zât, öyle bir Sultan'ın ahbarını söylüyor ki: **Memleketinde Kamer bir sinek gibi bir pervane etrafında döner. O Arz olan o pervane ise, bir lâmba etrafında pervaz eder ve o Güneş olan lâmba ise, o Sultan'ın binler menzillerinden bir misafirhanesinde binler misbahlar içinde bir lâmbasıdır. Hem öyle acaib bir Âlemden hakikî olarak bahsediyor ve öyle bir İnkılâbdan haber veriyor ki: Binler Küre-i Arz bomba olsa patlasalar, o kadar acib olmaz. Bak! Onun lisanında** **إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۖ إِذَا السَّمَاءُ انفطَرَتْ ۖ الْقَارِعَةُ** gibi Sureleri

işit. Hem öyle bir istikbalden doğru olarak haber veriyor ki: Şu dünyevî istikbal, ona nisbeten bir katre serab hükmündedir. Hem öyle bir Saadetten pek ciddî olarak haber veriyor ki: Bütün Saadet-i Dünyeviye, ona nisbeten bir berk-i zâilin bir şems-i sermede nisbeti gibidir.

ONBİRİNCİ REŞHA : Böyle acib ve muamma-âlûd şu Kâinatın perde-i zahiriyesi altında elbette ve elbette böyle acaib bizi bekliyor.

Böyle acaibi haber verecek, böyle hârika ve fevkalâde Mu'ciznûma bir Zât lâzımdır. Hem bu Zâtın gidişatından görünüyor ki: **O, görmüş ve görüyor ve gördüğünü söylüyor.** Hem "Bizi Ni'metleriyle perverde eden şu Semavat ve Arz'ın İlâhı bizden ne istiyor? Marziyatı nedir?" Pek sağlam olarak bize Ders veriyor. **Hem bunlar gibi daha pekçok merak-aver, lüzumlu Hakaiki Ders veren bu Zâta karşı herşey'i bırakıp Ona koşmak, Onu dinlemek lâzım gelirken;** ekser insanlara ne olmuş ki sağır olup, kör olmuşlar.. **belki divane olmuşlar ki; bu Hakkı görmüyorlar, bu Hakikatı işitmiyorlar, anlamıyorlar!..**

ON İKİNCİ REŞHA : İşte şu Zât, şu mevcudat Hâlıkının Vahdaniyetine Hakkaniyeti derecesinde Hak bir Bürhan-ı Nâtık, bir Delil-i Sadık olduğu gibi; Haşrin ve Saadet-i Ebediyyenin dahi bir Bürhan-ı Katı, bir Delil-i Satıdır. Belki nasılkı **O Zât; Hidayetiyle Saadet-i Ebediyyenin Sebeb-i Husulü ve Vesile-i Vusulüdür.** Öyle de Duasıyla, Niyazıyla o Saadetin Sebeb-i Vücudu ve Vesile-i İcadıdır. Haşir mes'elesinde geçen **şu Sırrı, makam münasebetiyle tekrar ederiz:**

İşte bak: O Zât öyle bir Salât-ı Kübrada Dua ediyor ki: Güya şu cezire, belki Arz, Onun azametli Namazıyla Namaz kılar, Niyaz eder. Bak, hem öyle bir Cemaat-ı Uzmada niyaz ediyor ki: Güya Benî-Âdem'in Zaman-ı Âdem'den asrımıza, Kıyamete kadar bütün nuranî Kâmil İnsanlar, Ona ittiba ile iktida edib Duasına **آمِن** diyorlar. Hem bak, öyle bir Hacet-i Âmme için Dua ediyor ki: Değil Ehl-i Arz, belki Ehl-i Semavat, belki bütün mevcudat, Niyazına: **"Evet Yâ Rabbenâ ver. Biz dahi istiyoruz"** deyip iştirak ediyorlar. Hem öyle fakirane, öyle hazînane, öyle mahbubane, öyle müştakane, öyle tazarrukârane Niyaz ediyor ki, bütün Kâinatı ağlattırıyor. Duasına iştirak ettiriyor.

Bak: Hem öyle bir maksad, öyle bir gaye için Dua ediyor ki: İnsanı ve Âlemi.. belki bütün mahlûkatı; esfel-i safilînden, sukuttan, kıymetsizlikten, faydasızlıktan A'lâ-yı İliyyîne yani kıymete, bekaya, ulvî vazifeye çıkarıyor.

Bak: Hem öyle yüksek bir Fizar-ı İstimdadkârane ve öyle tatlı bir Niyaz-ı İstirhamkârane ile istiyor, yalvarıyor ki; güya bütün mevcudata ve Semavata ve Arş'a işittirip, vecde getirip Duasına **آمِنَ اللَّهُمَّ آمِن** dedirtiyor. Bak: Hem öyle Semî', Kerim bir Kadîrden.. öyle Basîr, Rahîm bir Alîm'den Hacetini istiyor ki; bilmüşahede en hafî bir zîhayatın en hafî bir Hacetini, bir Niyazını görür, işitir, kabul eder, merhamet eder. Çünkü istediğini, -velev lisan-ı hal ile olsun- verir ve öyle bir suret-i hakîmane, basîrane, rahîmanede verir ki, şübhe bırakmaz: Bu terbiye ve tedbir öyle bir Semî' ve Basîr ve öyle bir Kerim ve Rahîm'e hastır.

ON ÜÇ ÜNCÜ REŞHA : Acaba bütün efadıl-ı benî-Âdemi arkasına alıp, Arz üstünde durup, Arş-ı A'zam'a müteveccihen El kaldırıp Dua

eden şu Şeref-i Nev-i İnsan ve Ferîd-i Kevn ü Zaman ve bihakkın Fahr-ı Kâinat ne istiyor?.. Bak dinle: **Saadet-i Ebediye istiyor, Beka istiyor, Lika istiyor, Cennet istiyor. Hem meraya-yı mevcudatta Ahkâmını ve Cemâllerini gösteren bütün Esma-i Kudsiye-i İlahiye ile beraber istiyor. Hattâ eğer Rahmet, İnayet, Hikmet, Adalet gibi hesabsız o matlubun esbab-ı mûcibesi olmasa idi, şu Zâtın tek Duası, baharımızın İcadı kadar Kudretine hafif gelen şu Cennet'in binasına sebebiyet verecekti.** Evet nasılkı Onun Risaleti şu Dâr-ı İmtihanın açılmasına sebebiyet verdi. Öyle de, Onun Ubudiyeti dahi Öteki Dârın açılmasına sebebiştir. Acaba Ehl-i Akıl ve Tahkika, **لَيْسَ فِي الْإِمْكَانِ أَبَدْعُ مِمَّا كَانَ**

dediren şu meşhud İntizam-ı Faik, şu Rahmet içinde kusursuz Hüsn-ü San'at ve misilsiz Cemâl-i Rububiyet; hiç böyle bir çirkinliği, böyle bir merhametsizliği, böyle bir intizamsızlığı kabul eder mi ki: En cüz'î, en ehemmiyetsiz arzuları, sesleri ehemmiyetle işitip ifa etsin; en ehemmiyetli, en lüzumlu arzuları ehemmiyetsiz görüp işitmesin, anlamasın, yapmasın.. Hâşâ ve kellâ! Yüzbin defa hâşâ! Böyle bir Cemâl, böyle bir çirkinliği kabul etmez, çirkin olmaz.

Yâhu ey hayalî arkadaşım! Şimdilik kâfidir, geri gitmeliyiz. Yoksa yüz sene şu zamanda, şu cezirede kalsak, yine O Zâtın Garaib-i İcraatını ve Acaib-i Vezaifini, yüzden birisine tamamen ihata edib temasında doyamayız.

Şimdi gel, Üstünde döneceğimiz her asra birer birer bakacağız. Bak nasıl her asır, O Şems-i Hidayet'ten aldıkları Feyz ile çiçek açmışlar!

Ebu Hanife, Şafî, Bayezid-i Bistamî, Şah-ı Geylanî, Şah-ı Nakşibend, İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi milyonlar münevver meyveler veriyor.

Meshudatımızın tafsilatını başka vakte ta'lik edib o Mu'ciznüma ve Hidayet-Edaya bir kısım kat'î Mu'cizatına işaret eden bir Salavat getirmeliyiz:

عَلَى مَنْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيمُ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنَ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ أَلْفُ صَلَاةٍ وَأَلْفُ أَلْفِ سَلَامٍ بَعْدَ حَسَنَاتِ أُمَّتِهِ عَلَى مَنْ بَشَّرَ بِرِسَالَتِهِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ وَالزَّبُورُ ۞ وَبَشَّرَ بِنُبُوَّتِهِ

الْإِرْهَاصَاتُ وَهَوَاتِفُ الْجِنَّ وَأَوْلِيَاءُ الْإِنْسِ وَكَوَاهِنُ الْبَشَرِ ❊ وَاشْتَقَّ
 بِإِشَارَتِهِ الْقَمَرُ ❊ سَيِّدَنَا مُحَمَّدٍ أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَسَلَامٍ بَعْدَ أَنْفَاسِ أُمَّتِهِ
 ❊ عَلَى مَنْ جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الشَّجَرُ وَنَزَلَ سُرْعَةً بِدُعَا ئِهِ الْمَطَرُ وَأَظْلَلَتْهُ
 الْعِمَامَةُ مِنَ الْحَرِّ ❊ وَشَبَعَ مِنْ صَاعٍ مِنْ طَعَامِهِ مِائَتٌ مِنَ الْبَشَرِ وَنَبَعَ
 الْمَاءُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كَالْكُوْثَرِ وَأَنْطَقَ اللَّهُ لَهُ الضَّبُّ وَالظَّبْيُ
 وَالْجِدْعُ وَالذَّرَاعُ وَالْجَمَلُ وَالْجَبَلُ وَالْحَجَرُ وَالْمَدَرُ صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَ
 مَزَاغِ الْبَصْرِ ❊ سَيِّدَنَا وَشَفِيعَنَا مُحَمَّدٍ أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَسَلَامٍ بَعْدَ كُلِّ
 الْحُرُوفِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِي الْكَلِمَاتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِإِذْنِ الرَّحْمَنِ فِي مَرَايَا
 تَمْوِجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ كُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ قَارِئٍ مِنْ أَوَّلِ
 النُّزُولِ إِلَى آخِرِ الزَّمَانِ وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا يَا إِلَهَنَا بِكُلِّ صَلَاةٍ مِنْهَا آمِينَ

“Şuaat-ı Marifet-ün Nebi” namındaki Türkçe bir Risalede ve Ondokuzuncu Mektub'da ve şu Söz'de icmalen işaret ettiğimiz Delail-i Nübüvvet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) beyan etmişim. Hem onda Kur'an-ı Hakîm'in Vücu-u İ'cazı icmalen zikredilmiş. Yine Lemaat namında Türkçe bir Risalede ve Yirmibeşinci Söz'de Kur'anın kırk vecihle Mu'cize olduğunu icmalen beyan ve kırk Vücu-u İ'cazına işaret etmişim. O kırk vecihle, yalnız nazımda olan Belâgatı, "İşarat-ül İ'caz" namındaki bir Tefsir-i Arabîde kırk sahife içinde yazmışım. Eğer ihtiyacın varsa şu üç Kitaba müracaat edebilirsin...

ONDÖRDÜNCÜ REŞHA : Mahzen-i Mu'cizat ve Mu'cize-i Kübra olan Kur'an-ı Hakîm; Nübüvvet-i Ahmediye (A.S.M.) ile Vahdaniyet-i İlahiye

o derece kat'î isbat ediyor ki, başka bürhana hacet bırakmıyor. Biz de Onun tarifine ve medar-ı tenkid olmuş bir-iki Lem'a-i İ'caza işaret ederiz.

İşte Rabbimizi bize tarif eden Kur'an-ı Hakîm; şu Kitab-ı Kebir-i Kâinatın bir Tercüme-i Ezeliyesi.. Şu sahaif-i arz ve semada müstetir Künuz-u Esmâ-i İlahiyenin Keşşafı.. Şu sutur-u hâdisatın altında muzmer Hakaikın Miftahı.. Şu Âlem-i Şehadet perdesi arkasındaki Âlem-i Gayb cihetinden gelen İltifatat-ı Rahmaniye ve Hitabat-ı Ezeliyenin Hazinesi.. Şu Âlem-i Maneviye-i İslâmiyenin Güneşi, Temeli, Hendesesi, Avalim-i Uhreviyenin Haritası.. Zât ve Sıfât ve Şuun-u İlahiyenin Kavlı-i Şarihi, Tefsir-i Vazihı, Bürhan-ı Nâtıkı, Tercüman-ı Satın.. Şu Âlem-i İnsaniyetin Mürebbsi, Hikmet-i Hakikîsi, Mürşid ve Hâdisi.. Hem bir Kitab-ı Hikmet ve Şeriat, hem bir Kitab-ı Dua ve Ubudiyet, hem bir Kitab-ı Emr ve Davet, hem bir Kitab-ı Zikir ve Marifet gibi; beşerin bütün Hacat-ı Maneviyesine karşı birer Kitab ve bütün muhtelif Ehl-i Mesalik ve Meşarib olan Evliya ve Sıddıkînin, Asfiya ve Muhakkikînin (her birinin) meşreblerine lâıyk birer Risale ibraz eden bir "Kütübhane-i Mukaddese"dir.

Sebeb-i kusur tevehhüm edilen tekraratındaki Lem'a-i İ'caza bak ki: Kur'an hem bir Kitab-ı Zikir, hem bir Kitab-ı Dua, hem bir Kitab-ı Davet olduğundan içinde tekrar müstahsendir, belki elzem ve eblağdır. Ehl-i kusurun zannı gibi değil. Zira Zikrin şe'ni, tekrar ile tenvidir; Duanın şe'ni, terdad ile takrirdir; Emir ve Davetin şe'ni, tekrar ile te'kidir. Hem herkes her vakit bütün Kur'anı okumaya muktedir olamaz. Fakat bir Sureye galiben muktedir olur. Onun için en mühim Makasıd-ı Kur'aniye ekser uzun Surelerde derc edilerek her bir Sure bir küçük Kur'an hükmüne geçmiş. Demek, hiç kimseyi mahrum etmemek için Tevhid ve Haşr ve Kıssa-i Musa gibi bazı maksadlar tekrar edilmiş... Hem cismanî ihtiyaç gibi, manevî hacat dahi muhtelifdir. Bazısına insan her nefes muhtaç olur.

(Cisme hava, Ruha هو gibi). Bazısına her saat (بِسْمِ اللَّهِ gibi) ve hakeza...

Demek Tekrar-ı Âyet, tekerrür-ü ihtiyaçtan ileri gelmiş. O ihtiyaca işaret ederek ve uyandırıp teşvik etmek, hem iştiyakı ve iştihayı tahrik etmek için tekrar eder. Hem Kur'an müessistir. Bir Din-i Mübinin Esasatıdır ve şu Âlem-i İslâmiyet'in temelleridir ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyei değiştirip, muhtelif tabakatın mükerrer suallerine cevabdır. Müessise, tesbit etmek için tekrar lâzımdır. Te'kid için terdad lâzımdır. Teyid için takrir, tahkik, tekrar lâzımdır. Hem öyle mesail-i azîme ve Hakaik-i Dakikadan bahsediyor ki; umumun Kalblerinde yerleştirmek için çok defa muhtelif suretlerde tekrar lâzımdır.

Bununla beraber sureten tekrardır. Fakat manen herbir Âyetin çok manaları, çok faideleri, çok vücut ve tabakatı vardır. Herbir makamda ayrı bir mana ve faide ve maksadlar için zikrediliyor. Hem Kur'anın mesail-i kevnîyenin bazısında ibham ve icmali ise, irşadî bir Lem'a-i İ'cazdır. Ehl-i ilhadın tevehhüm ettikleri gibi medar-ı tenkid olamaz ve sebeb-i kusur değildir.

Eğer desen: "Acaba neden Kur'an-ı Hakîm, felsefenin mevcudattan bahsettiği gibi etmiyor. Bazı mesaili mücmel bırakır, bazısını nazar-ı umumîyi okşayacak, hiss-i âmmeyi rencide etmeyecek, fikr-i avamı taciz edib yormayacak bir suret-i basitane-i zahiranede söylüyor?."

Cevaben deriz ki: Felsefe, Hakikatın yolunu şaşırmış onun için... Hem geçmiş Derslerden ve Sözlerden elbette anlamışsın ki: Kur'an-ı Hakîm şu Kâinattan bahsediyor, tâ Zât ve Sıfât ve Esma-i İlahiye'yi bildirsin. Yani bu Kitab-ı Kâinatın maânîsini anlattırıp, tâ Hâlîkını tanıttırsın. Demek mevcudata kendileri için değil, belki mücidleri için bakıyor. Hem umuma hitab ediyor. İlm-i Hikmet ise mevcudata mevcudat için bakıyor, hem hususan ehl-i fenne hitab ediyor. Öyle ise mademki Kur'an-ı Hakîm mevcudatı delil yapıyor, bürhan yapıyor. Delil zahir olmak, nazar-ı umuma çabuk anlaşılmalı gerektir. Hem mademki Kur'an-ı Mürşid, bütün tabakat-ı beşere hitab eder. Kesretli tabaka ise, tabaka-i avamdır. Elbette İrşad ister ki: Lüzumsuz şeyleri ibham ile icmal etsin ve dakik şeyleri temsil ile takrib etsin ve mağlatalara düşürmemek için zahirî nazarlarında bedihî olan şeyleri, lüzumsuz belki zararlı bir surette tağyir etmemektir. Meselâ Güneş'e der: "Döner bir Siracdır, bir lâmbadır." Zira Güneş'ten, Güneş için, mahiyeti için bahsetmiyor.. Belki bir nevi İntizamın zenbereği ve Nizamın merkezi olduğundan, İntizam ve Nizam ise; Saniin

Âyine-i Marifeti olduğundan bahsediyor. Evet der: **وَالشَّمْسُ تَجْرِي**

"Güneş döner." Bu döner tabiriyle; kış, yaz, gece, gündüzün deveranındaki muntazam Tasarrufat-ı Kudreti ihtar ile Azamet-i Sâniî ifham eder. İşte bu dönmek Hakikatı ne olursa olsun, maksud olan ve hem mensuc, hem meşhud olan İntizama tesir etmez.

Hem der: **وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا** Şu **سِرَاج** tabiriyle, Âlemi bir

kasır suretinde, içinde olan eşya ise; insana ve zîhayata ihzar edilmiş müzeyyenat

ve mat'umat ve levazımat olduğunu ve Güneş dahi musahhar bir mumdar olduğunu ihtar ile Rahmet ve İhsan-ı Hâlıkı ifham eder. Şimdi bak, şu sersem ve geveze felsefe ne der? Bak diyor ki:

"Güneş, bir kitle-i azîme-i mayia-i nariyedir. Ondan fırlamış olan seyyaratı etrafında döndürüp.. cesameti bu kadar, mahiyeti böyledir şöyledir..." Mûhiş bir dehşetten, müdhiş bir hayretten başka Ruha bir kemal-i ilmî vermiyor, Bahs-i Kur'an gibi etmiyor. Buna kıyasen bâtinen kof, zahiren mutantan felsefî mes'elelerin ne kıymette olduğunu anlarsın. Onun şaşaa-i surûsine aldanıp, Kur'anın gayet Mu'ciznüma Beyanına karşı hürmetsizlik etme!..

İHTAR: Arabî Risale-i Nur'da Ondördüncü Reşha'nın Altı Katresi var. Bahusus Dördüncü Katre'nin Altı Nüktesi var. Kur'an-ı Hakîm'in kırk kadar Enva'-ı İ'cazından onbeşini beyan eder. Ona iktifaen burada ihtisar ettik. İstersen ona müracaat et, bir Hazine-i Mu'cizat bulursun...

اَللّٰهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ شِفَاءً لَّنَا مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ مُوَسِّئًا لَّنَا فِي حَيَاتِنَا وَ بَعْدَ
مَمَاتِنَا وَ فِي الدُّنْيَا قَرِيْنًا وَ فِي الْقَبْرِ مُوَسِّئًا وَ فِي الْقِيَامَةِ شَفِيْعًا وَ عَلٰى
الصِّرَاطِ نُورًا وَ مِنَ النَّارِ سِتْرًا وَ حِجَابًا وَ فِي الْجَنَّةِ رَفِيْقًا وَ اِلَى الْخَيْرَاتِ
كُلِّهَا دَلِيْلًا وَ اِمَامًا بِفَضْلِكَ وَ جُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ رَحْمَتِكَ يَا اَكْرَمَ
الْاَكْرَمِيْنَ وَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ اٰمِيْنَ ۞ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ اُنْزِلَ
عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيْمُ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ اٰمِيْنَ

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

Şakk-ı Kamer

Mu'cizesine Dairdir

(Ondokuzuncu ve Otuzbirinci Sözlerin Zeyli)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَاشْأَقَّ الْقَمَرُ ۖ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ

Kamer gibi parlak bir Mu'cize-i Ahmediye (A.S.M.) olan İnşıkak-ı Kamer'i, evham-ı faside ile inhisafa uğratmak isteyen feylesoflar ve onların muhakemesiz mukallidleri diyorlar ki: "Eğer İnşıkak-ı Kamer vuku bulsa idi umum Âleme malûm olurdu. Bütün tarih-i beşerin nakletmesi lâzım gelirdi?"

E l c e v a b : İnşıkak-ı Kamer; Dava-yı Nübüvvete delil olmak için o Davayı işiten ve inkâr eden hazır bir cemaate, gecede, vakt-i gaflette âni olarak gösterildiğinden; hem ihtilaf-ı metali' ve sis ve bulut gibi rü'yetle mani esbabın vücudu ile beraber, o zamanda medeniyet taammüm etmediğinden ve hususî kaldığından ve tarassudat-ı semaviye pek az olduğundan; bütün etraf-ı Âlemde görülmek, umum tarihlere geçmek, elbette lâzım değildir. Şakk-ı Kamer yüzünden bu evham bulutlarını dağıtacak çok noktalardan şimdilik **BEŞ NOKTA**'yı dinle.

BİRİNCİ NOKTA: O zaman, o zemindeki küffarın gayet şedit derecede inadları, tarihen malûm ve meşhur olduğu halde; Kur'an-ı

Hakîm'in **وَاشْأَقَّ الْقَمَرُ** demesiyle şu vak'ayı umum Âleme ihbar ettiği

halde; Kur'anı inkâr eden o küffardan hiçbir kimse, şu Âyetin tekzibine, yani ihbar ettiği şu vak'anın inkârına ağız açmamışlar. Eğer o zamanda o hâdis, o küffarca kat'î ve vaki' bir hâdis olmasa idi; şu sözü serrişte ederek, gayet dehşetli bir tekzibe ve Peygamber'in ibtal-i davasına hücum göstereceklerdi. Halbuki şu vak'aya dair Siyer ve tarih, o vak'a ile münasebetdar küffarın adem-i vukuuna dair hiçbir şey'ini nakletmemişlerdir.

Yalnız **وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ** Âyetinin beyan ettiği gibi, tarihçe menkul olan şudur ki: O hâdiseyi gören küffar, "sihirdir" demişler ve "Bize sihir gösterdi. Eğer sair taraflardaki kervan ve kabileler görmüşlerse Hakikattır. Yoksa bize sihir etmiş." demişler. Sonra sabahleyin Yemen ve başka taraflardan gelen kabileler ihbar ettiler ki: "Böyle bir hâdiseyi gördük." Sonra küffar, Fahr-i Âlem (A.S.M.) hakkında (hâşâ) "Yetim-i Ebu Talib'in sihri, Semaya da tesir etti" dediler.

İKİNCİ NOKTA: Sa'd-ı Taftazanî gibi Eazım-ı Muhakkikînin ekseri demişler ki: İnşikak-ı Kamer; Parmaklarından su akması umum bir orduya su içirmesi, Câmide Hutbe okurken dayandığı kuru direğin Müfarakat-ı Ahmediyeden (A.S.M.) ağlaması umum Cemaatin işitmesi gibi mütevatirdir. Yani, öyle tabakadan tabakaya bir Cemaat-ı Kesîre nakletmiştir ki, kizbe ittifakları muhaldir. Hâle gibi meşhur bir kuyruklu yıldızın bin sene evvel çıkması gibi mütevatirdir. Görmediğimiz Serendib Adası'nın vücudu gibi tevatürle vücudu kat'îdir, demişler. İşte böyle gayet kat'î ve şuhudî mesailde teşkikat-ı vehmiye yapmak, akılsızlıktır. Yalnız muhal olmamak kâfidir. Halbuki Şakk-ı Kamer, bir volkanla inşikak eden bir dağ gibi mümkündür.

ÜÇÜNCÜ NOKTA: Mu'cize Dava-yı Nübüvvetin isbatı için, münkirleri ikna etmek içindir, icbar etmek için değildir. Öyle ise Dava-yı Nübüvveti işitenler için, ikna edecek bir derecede Mu'cize göstermek lâzımdır. Sair taraflara göstermek veyahut icbar derecesinde bir bedahetle izhar etmek, Hakîm-i Zülcelal'in Hikmetine münafî olduğu gibi, Sırr-ı Teklife dahi muhaliftir. Çünkü **"Akla kapı açmak, ihtiyarı elinden almamak"** Sırr-ı Teklif iktiza ediyor. Eğer Fâtır-ı Hakîm, İnşikak-ı Kamer'i, feylesofların hevesatına göre bütün Âleme göstermek için bir-iki saat öyle bıraksa idi ve beşerin umum tarihlerine geçse idi, o vakit sair Hâdisat-ı Semaviye gibi ya Dava-yı Nübüvveti delil olmazdı ve Risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) hususiyeti kalmazdı veyahut bedahet derecesinde öyle bir Mu'cize olacaktı ki: Akli icbar edecek, Aklın ihtiyarını elinden alacak, ister istemez Nübüvveti tasdik edecek. ebucehil gibi kömür ruhlu, Ebubekir-i Sıddık gibi Elmas Ruhlu adamlar bir seviyede kalıp, Sırr-ı Teklif zayi' olacaktı. İşte bu Sır içindir ki: Hem âni, hem gece, hem vakt-i gaflet, hem ihtilaf-ı metali' ve sis ve bulut gibi sair mevanii perde ederek umum Âleme gösterilmedi veyahut tarihlere geçirilmedi...

DÖRDÜNCÜ NOKTA: Şu hâdisiye, gece vakti herkes gaflette iken âni bir surette vuku bulduğundan etraf-ı Âlemde elbette görülmeyecek.

Bazı efrada görünse de, gözüne inanmayacak. İnandırır da, elbette böyle mühim bir hâdise, haber-i vâhid ile tarihlere bâkî bir sermaye olmayacak...

Bazı Kitablarda "Kamer iki parça olduktan sonra yere inmiş" ilâvesi ise, Ehl-i Tahkik reddetmişler. "Şu Mu'cize-i bahireyi kıymetten düşürmek niyetiyle, belki bir münafık ilhak etmiş" demişler.

Hem meselâ o vakit, cehalet sisiyle muhat ingiltere, ispanya'da yeni gurub; amerika'da gündüz; çin'de, Japonya'da sabah olduğu gibi.. başka yerlerde başka esbab-ı maniaya binaen elbette görülmeyecek. Şimdi bu akılsız muterize bak, diyor ki: "ingiltere, çin, Japon, amerika gibi akvamın tarihleri bundan bahsetmiyor. Öyle ise vuku bulmamış." **Bin nefrin onun gibi avrupa kâselislerinin başına!...**

BEŞİNCİ NOKTA: İnşıkak-ı Kamer, kendi kendine bazı esbaba binaen vuku bulmuş, tesadüfî, tabiî bir hâdise değil ki; âdi ve tabiî kanunlarına tatbik edilsin. Belki Şems ve Kamer'in Hâlık-ı Hakîm'i, Resulünün Risaletini tasdik ve Davasını tenvir için hârikulâde olarak o hâdiseyi îka etmiştir. Sırr-ı İrşad ve Sırr-ı Teklif ve Hikmet-i Risaletin iktizasıyla, Hikmet-i Rububiyetin istediği insanlara ilzam-ı hüccet için gösterilmiştir. O Sırr-ı Hikmetin iktiza etmedikleri, istemedikleri ve Davayı Nübüvveti henüz işitmedikleri aktar-ı zemindeki insanlara göstermemek için, sis ve bulut ve ihtilaf-ı metali' haysiyetiyle; bazı memleketin Kameri daha çıkmaması ve bazılarının güneşleri çıkması ve bir kısmının sabahı olması ve bir kısmının güneşi yeni gurub etmesi gibi, o hâdiseyi görmeye mani pekçok esbaba binaen gösterilmemiş. Eğer, umum onlara dahi gösterilse idi, o halde ya İşaret-i Ahmediyenin (A.S.M.) neticesi ve Mu'cize-i Nübüvvet olarak gösterilecekti.. o vakit Risaleti bedahet derecesine çıkacaktı. Herkes tasdike mecbur olurdu, Aklın ihtiyarı kalmazdı. İman ise Aklın ihtiyarıyladır. Sırr-ı Teklif zayi' olurdu. Eğer sırf bir Hâdise-i Semaviye olarak gösterilse idi; Risalet-i Ahmediye (A.S.M.) ile münasebeti kesilirdi ve Onunla hususiyeti kalmazdı.

E l h a s ı l : Şakk-ı Kamer'in imkânında şübhe kalmadı, kat'î isbat edildi. Şimdi, vukuuna delalet eden çok bürhanlarından altısına (Haşiye) işaret ederiz. Şöyle ki:

Ehl-i Adalet olan Sahabelerin, vukuuna İcmaı.. ve Ehl-i Tahkik umum

(Haşiye): Yani, altı defa İcma' suretinde, vukuuna dair altı hüccet vardır. Bu makam çok izaha lâayık iken, maatteessüf kısa kalmıştır.

Müfessirlerin, **وَاشْهَدَ الْقَمَرُ** Tefsirinde onun vukuuna İttifakı.. ve Ehl-i

Rivayet-i Sadıka bütün Muhaddisînin, pek çok senedlerle ve muhtelif tarîklerle vukuunu nakletmesi.. ve Ehl-i Keşif ve İlham bütün Evliya ve Sıddıkînin Şهادeti.. ve İlm-i Kelâm'ın meslekçe birbirinden çok uzak olan İmamlarının ve mütebahhir Ülemanın tasdiki.. ve Nass-ı Kat'î ile dalâlet üzerine İcma'ları vaki' olmayan Ümmet-i Muhammediyenin (A.S.M.) o vak'ayı Telakki-i Bilkabul etmesi; güneş gibi İnşikak-ı Kamer'i isbat eder.

ELHASIL: Buraya kadar Tahkik namına ve hasmı ilzam hesabına idi. Bundan sonraki Cümleler, Hakikat namına ve İman hesabınadır. Evet Tahkik öyle dedi, Hakikat ise diyor ki:

Sema-yı Risaletin Kamer-i Müniri olan Hâtem-i Divan-ı Nübüvvet, nasılkı Mahbubiyet derecesine çıkan Ubudiyetindeki Velayetin Keramet-i Uzması ve Mu'cize-i Kübrası olan Mi'rac ile, yani bir Cism-i Arzı Semavatta gezdirmekle Semavatın sekenesine ve Âlem-i Ulvî Ehline Rûhaniyeti ve Mahbubiyeti gösterildi ve Velayetini isbat etti. Öyle de: Arza bağlı, Semaya asılı olan Kamer'i, bir arzlının işaretiyle iki parça ederek arzın sekenesine, o arzlının Risaletine öyle bir Mu'cize gösterildi ki: Zât-ı Ahmediye (A.S.M.) Kamer'in açılmış iki Nuranî Kanadı gibi; Risalet ve Velayet gibi iki Nuranî Kanadıyla, iki Ziyadar Cenah ile, Evc-i Kemalâta uçmuş.. tâ Kab-ı Kavseyn'e çıkmış, hem Ehl-i Semavat hem Ehl-i Arza Medar-ı Fahr olmuştur...

عَلَيْهِ وَعَلَى إِلِهِ الصَّلَاةُ وَالتَّسْلِيمَاتُ مَلَأَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) Zeylinin Bir Parçasıdır

[Risalet-i Ahmediye (A.S.M.) delaili hakkında olup, Mi'rac Risalesinin Üçüncü Esasının nihayetindeki üç mühim müşkilden birinci müşkile aid suale, muhtasar bir fihriste suretinde verilen cevabdır.]

Sual: Şu Mi'rac-ı Azîm, ne için Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a mahsustur?

Elcevab: Şu birinci müşkiliniz: Otuzüç aded Sözlerde tafsilen halledilmiştir. Yalnız şurada Zât-ı Ahmediye'nin (A.S.M.) Kemalâtına ve Delail-i Nübüvvetine ve O Mi'rac-ı A'zama en elyak O olduğuna icmalî işaretler nev'inde, bir muhtasar fihriste gösteriyoruz. Şöyle ki:

Evvelâ: Tevrat, İncil, Zebur gibi Kütüb-ü Mukaddese, pek çok tahrifata mâruz oldukları halde, şu zamanda dahi, Hüseyin-i Cîsrî gibi bir Muhakkik, Nübüvvet-i Ahmediyeye (A.S.M.) dair o Kitablardan yüzondört işarî beşaretleri çıkarıp "Risale-i Hamîdiye"de göstermiştir.

Sâniyen: Tarihçe müsbettir ki: Şıkk ve Satih gibi meşhur iki kâhinin, Nübüvvet-i Ahmediyeden (A.S.M.) biraz evvel, Nübüvvetine ve Âhırzaman Peygamberi olduğuna beyanatları gibi çok beşaretler, sahîh bir surette tarihen nakledilmiştir.

Sâlisen: Veladet-i Ahmediye (A.S.M.) gecesinde Kâ'be'deki sanemlerin sukutu ile, kîsra-yı faris'in saray-ı meşhuresi olan eyvan'ı inşikak etmesi gibi, irhasat denilen yüzer Hârikalar tarihçe meşhurdur.

Râbian: Bir orduya Parmağından gelen suyu içirmesi ve Câmide bir Cemaat-ı Azîmenin huzurunda, kuru direğin, minberin naklinden dolayı Müfarakat-ı Ahmediyeden (A.S.M.) deve gibi enin ederek ağlaması;

وَأَشَقَّ الْقَمَرُ

Nassı ile, Şakk-ı Kamer gibi, Muhakkiklerin Tah-kikatıyla bine balığ olan Mu'cizatıyla serfiraz olduğunu tarih ve Siyer gösteriyor.

Hâmisen: Dost ve düşmanın ittifakıyla Ahlâk-ı Hasenenin Şahsında en yüksek derecede; ve bütün muamelatının şهادetiyle Secaya-yı Samiye, Vazifesinde ve Tebliğatında en âlî bir derecede; ve Din-i İslâmdaki Mehasin-i Ahlâkın şهادetiyle, Şeriatında en âlî Hisal-i Hamîde en mükemmel derecede bulunduğunu Ehl-i İnsaf ve Dikkat tereddüd etmez.

Sâdisen: Onuncu Söz'ün İkinci İşaretinde işaret edildiği gibi: **Uluiyet, Mukteza-yı Hikmet olarak Tezahür istemesine mukabil, en a'zamî bir derecede Zât-ı Ahmediye (A.S.M.) Dinindeki a'zamî Ubudiyetle en parlak bir derecede göstermiştir.**

Hem Hâlık-ı Âlem'in nihayet Kemaldeki Cemâlini bir vasıta ile Mukteza-yı Hikmet ve Hakikat olarak göstermek istemesine mukabil; en güzel bir surette Gösterici ve Tarif Edici, bilbedahe yine **O Z â t t ı r .**

Hem Sâni'-i Âlem'in nihayet Cemâlde olan Kemal-i San'atı üzerine enzar-ı dikkati celb etmek, teşhir etmek istemesine mukabil; en yüksek bir Sadâ ile Dellâllık eden, yine bilmüşahede **O Z â t t ı r .**

Hem bütün Âlemlerin Rabbi, kesret tabakatında Vahdaniyeti ilân etmek istemesine mukabil, en a'zamî bir derecede bütün Meratib-i Tevhidi ilân eden yine bizzarure **O Z â t t ı r .**

Hem Sahib-i Âlem'in nihayet derecede âsârındaki Cemâlin işaretiyle, nihayetsiz Hüsn-ü Zâtîsini ve Cemâlinin Mehasinini ve Hüsnünün Letaifini âyinelerde Mukteza-yı Hakikat ve Hikmet olarak görmek ve göstermek istemesine mukabil; en şaşıklı bir surette âyinedarlık eden ve gösteren ve sevip, başkasına sevdiren yine bilbedahe **O Z â t t ı r .**

Hem şu Saray-ı Âlemin Sâniî, gayet Hârîka Mu'cizeler ile ve gayet kıymetdar Cevherler ile dolu Hazine-i Gaybiyelerini izhar ve teşhir istemesi.. ve onlarla Kemalâtını tarif etmek ve bildirmek istemesine mukabil, en a'zamî bir surette Teşhir Edici, Tavsif Edici ve Tarif Edici yine bilbedahe **O Z â t t ı r .**

Hem şu Kâinatın Sâniî, şu Kâinatı enva'-ı acaib ve zînetlerle süslendirmek suretinde yapması.. ve zîşuur mahlûkatını seyr ve tenezzüh ve ibret ve tefekkür için ona idhal etmesi.. ve Mukteza-yı Hikmet olarak onlara o âsâr ve sanayiînin manalarını, kıymetlerini, Ehl-i Temaşa ve tefekküre bildirmek istemesine mukabil; en a'zamî bir surette cinn ve inse, belki Ruhanîlere ve Melaikelere de Kur'an-ı Hakîm vasıtasıyla Rehberlik eden, yine bilbedahe **O Z â t t ı r .**

Hem şu Kâinatın Hâkim-i Hakîm'i, şu Kâinatın tahavvülâtındaki maksad ve gayeyi tazammun eden Tılsım-ı Muğlakını.. ve mevcudatın "Nereden?

Nereye? Ve ne oldukları" olan şu üç sual-i müşkilin muammasını bir Elçi vasıtasıyla umum zîşuurlara açtırmak istemesine mukabil, en vazîh bir surette ve en a'zamî bir derecede Hakaik-i Kur'aniye vasıtasıyla o Tılsımı Açan ve o Muammayı halleden, yine bilbedahe **O Z â t t ır .**

Hem şu Âlemin Sâni'-i Zülcelal'i, bütün güzel masnuatıyla kendini zîşuur olanlara tanıttırması ve kıymetli Ni'metler ile kendini onlara sevdirmesi, bizzarure onun mukabilinde zîşuur olanlara Marziyatı ve Arzu-yu İlahiyelerini bir Elçi vasıtasıyla bildirmesini istemesine mukabil, en a'lâ ve ekmel bir surette, Kur'an vasıtasıyla o Marziyat ve Arzuları beyan eden ve getiren, yine bilbedahe **O Z â t t ır .**

Hem Rabb-ül Âlemîn, Meyve-i Âlem olan insana, Âlemi içine alacak bir Vüs'at-ı İstidad verdiğinden ve bir Ubudiyet-i külliyye müheyya ettiğinden ve hissiyatça kesrete, dünyaya mübtela olduğundan, bir Rehber vasıtasıyla, yüzlerini kesretten Vahdete, fâniden Bâkiye çevirmek istemesine mukabil; en A'zam bir derecede, en Eblağ bir surette, Kur'an vasıtasıyla en Ahsen bir tarzda Rehberlik eden ve Risaletin Vazifesini en Ekmel bir tarzda îfa eden, yine bilbedahe **O Z â t t ır .**

İşte mevcudatın en eşrefi olan zîhayat ve zîhayat içinde en eşref olan zîşuur ve zîşuur içinde en eşref olan hakikî insan ve hakikî insan içinde geçmiş Vezaifi en A'zamî bir derecede, en Ekmel bir surette îfa eden Zât; elbette bir Mi'rac-ı A'zam ile Kab-ı Kavseyin'e çıkacak, Saadet-i Ebediye kapısını çalacak, Hazine-i Rahmeti açacak, İmanın Hakaik-i Gaybiyesini görecektir, yine O olacaktır.

Sâbian: Bilmüşahede şu masnuatta gayet güzel Tahsinat, nihayet derecede süslü Tezyînat vardır. Ve bilbedahe şöyle Tahsinat ve Tezyînat, onların Sâniinde, gayet şiddetli bir İrade-i Tahsin ve Kasd-ı Tezyîn var olduğunu gösterir. Ve İrade-i Tahsin ve Tezyîn ise, bizzarure o Sâni'de, san'atına karşı kuvvetli bir rağbet ve kudsî bir Muhabbet olduğunu gösterir. Ve masnuat içinde en câmi' ve letaif-i san'atı birden kendinde gösteren ve bilen ve bildiren ve kendini sevdiren ve başka masnuattaki güzellikleri **مَا شَاءَ اللَّهُ** deyip istihsan eden, bilbedahe o san'atperver ve san'atını çok seven Sâniin nazarında en ziyade mahbub, O olacaktır.

İşte masnuatı yaldızlayan mezaya ve mehasine ve mevcudatı ışıktandıran Letaif ve Kemalâta karşı, **سُبْحَانَ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ، اللَّهُ أَكْبَرُ** diyerek Se-mavatı çınlattıran ve Kur'anın Nağamatıyla Kâinatı velveleye verdiren, İstihsan ve Takdir ile, Tefekkür ve Teşhir ile, Zikir ve Tevhid ile, berr ve bahri cezbeyle getiren, yine bilmüşahede O Zâttır.

İşte böyle bir **Z â t** ki: **السَّبَبُ كَالْفَاعِلِ** Sırrınca bütün

Ümmetinin işlediği Hasenatın bir misli, Onun Kefe-i Mizanında bulunan.. ve umum Ümmetinin Salavatı, Onun manevî Kemalâtına imdad veren.. ve Risaletinde gördüğü Zeaifin netaicini ve manevî ücretleriyle beraber Rahmet ve Muhabbet-i İlahiyenin nihayetsiz Feyzine mazhar olan bir **Z â t**, elbette Mi'rac merdiveniyle Cennet'e, Sidret-ül-Münteha'ya, Arş'a, Kab-ı Kavseyn'e kadar gitmek, Ayn-ı Hak, Nefs-i Hakikat, Mahz-ı Hikmettir...

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

(Haşiye): En mühim bir ceride-i İslâmiyede, umum Âlem-i İslâma taalluk eden ve gayet ehemmiyetli siyasîlerden ve hayat-ı içtimaiye ile çok alâkadar olan umum hukukçulardan 1927 senesinde Avrupa'da toplanan bir kongrede mühim ecnebi feylesoflar, Şeriat-ı Muhammediyeye (A.S.M.) dair bu aşağıda yazılan Arabî fıkranın aynını kendi lisanlarıyla söylemişler. O Arabî ceridenin naklettiği Arabî ifadeyi aynen yazıyoruz ve tercümesini de Arabî ifadenin altına ilâve ediyoruz. Nur Çeşmesi'nin âhirinde yazılan ecnebi feylesoflardan kırküş tanesinin beyanatı, bu iki kahraman feylesofun beyanatıyla kırkbeş tane şahid-i sadık oluyor.

الْفَضْلُ مَا شَهِدَتْ بِهِ الْأَعْدَاءُ "Fazilet odur ki; düşmanlar dahi onu tasdik etsin."

Arabî ceridenin beyanatı:

وَقَدْ اعْتَرَفَ حَتَّىٰ عُلَمَاءُ الْغَرْبِ بِسُمُومِ مَبَادِي الْإِسْلَامِ وَصَلَاحِهَا لِلْعَالَمِ... قَالَ عَمِيدُ
كُلِّيَّةِ الْحُقُوقِ بِجَامِعَةِ قَيْينَا الْأُسْتَاذُ شَبُولُ فِي مُوَعْتَمَرِ الْحُقُوقِيِّينَ الْمُنْعَقَدِ فِي سَنَةِ
إِنَّ الْبَشَرِيَّةَ لَتَفْتَخِرُ بِإِنْتِسَابِ رَجُلٍ كَمُحَمَّدٍ (ع ص م) إِلَيْهَا إِذْ إِنَّهُ رَغْمَ
أُمِّيَّتِهِ اسْتَطَاعَ قَبْلَ بَضْعَةِ عَشَرَ قَرْنًا أَنْ يَأْتِيَ بِتَشْرِيعٍ سَنَكُونُ نَحْنُ الْأَوْرُوبَايِيِّينَ
أَسْعَدَ مَا نَكُونُ لَوْ وَصَلْنَا إِلَى قِيَمَتِهِ بَعْدَ أَلْفِي عَامٍ وَقَالَ بَرْنَارْدُ شَوْلَقْدُ
كَانَ دَيْنُ مُحَمَّدٍ (ع ص م) مَوْضِعَ

التَّقْدِيرِ السَّامِي دَائِمًا لِمَا يَنْطَوِي عَلَيْهِ مِنْ حَيَوِيَّةٍ مُدْهَشَةٍ لَأَنَّهُ عَلَى مَا يَلُوحُ لِي هُوَ
 الدِّينُ الْوَحِيدُ الَّذِي لَهُ مَلَكَهٌ الْهَضْمُ لَطَوَارِ الْحَيَاةِ الْمُخْتَلِفَةِ وَالَّذِي يَسْتَطِيعُ لِذَلِكَ
 أَنْ يَجْذِبَ إِلَيْهِ كُلَّ جَيْلٍ مِنَ النَّاسِ وَآرَى وَاجِبًا أَنْ يُدْعَى مُحَمَّدٌ (ع ص م) مُنْقِذَ
 الْإِنْسَانِيَّةِ وَاعْتَقِدُ أَنَّ رَجُلًا مِثْلَهُ إِذَا تَوَلَّى زَعَامَةَ الْعَالَمِ الْحَدِيثِ نَجَحَ فِي حَلِّ
 مُشْكِلَاتِهِ وَاحْلَ فِي الْعَالَمِ السَّلَامَةِ وَالسَّعَادَةِ (يَعْنِي الْمُسَالَمَةَ وَالصُّلْحَ الْعُمُومِيَّ)
 وَمَا أَشَدَّ حَاجَةَ الْعَالَمِ الْيَوْمَ إِلَيْهَا...

Tercümesinin bir hülâsası:

Evet garb üleması ve feylesofları itiraf ve ikrar etmişler ki:

"İslâmiyetin Kanunları, yüksek bir tarzda Âlemin ıslahına kâfidir."

Hem Külliyyet-ül Hukuk Kongresinin cem'iyetinde, bütün hukukiiyunun toplandığı o kongrede 1927 senesinde onun reisi feylesof üstad Shebol demiş ki: "Muhammed'in (A.S.M.) beşeriyete intisabıyla bütün beşeriyet muhakkak iftihar eder. Çünkü O Zât ümmi olmasıyla beraber, onüç asır evvel öyle bir Şeriat getirmiş ki; biz avrupalılar iki bin sene sonra Onun Kıymetine ve Hakikatine yetişsek, en mes'ud, en saadetli oluruz."

İkincisi veyahut Nur Çeşmesi'nin âhirine ilâve edilenlerle kırkbeşincisi olan Bernard Shaw demiş:

"Din-i Muhammedî'nin (A.S.M.) en yüksek makam-ı takdire çıkmasının sebebi: Gayet acib ve sağlam bir hayatı temin etmesidir. Bana açılan budur ki: O Din tek, yekta, emsalsiz bir Din-i Ferîd olup, bütün muhtelif ayrı ayrı hayatın etvarlarını ve çeşitlerini hazmettiriyor. Yani, ıslah ve istihale tarzında tasfiye ve terakki ettiriyor. Hem Muhammed'in (A.S.M.) Dini öyle bir Dindir ki, insanın ayrı ayrı bütün milletlerini kendine celbedebilir. Ben görüyorum ve itikad ediyorum ki: Beşere vâcibdir ki desin: "Muhammed (A.S.M.) insaniyetin Halaskârıdır. Ve Halaskârlık namı, ona verilmek lâzımdır."

Hem diyor:

"Ben itikad ediyorum ki: Muhammed'in misli, yani Sîretinde, tarzında bir adam şimdiki yeni Âleme reis olsa, hükmetse; bu yeni Âlemin müşkilâtını halledib, bu yeni karmakarışık Âlemde Müsalemet-i Umumiyye ve Saadet-i Hayatın husulüne sebep olacak. Evet, bu yeni Âlemin Müsalemet ve Saadet-i Hayatiyye ne kadar şedid ihtiyacı var olduğunu herkes anlar!"

Âyet-ül Kübra Risalesinin Risalet-i Ahmediyeden Bahseden Onaltıncı Mertebesi

(Makam münasebetiyle buraya ilhak edilmiştir.)

Sonra o dünya seyyahı, kendi Aklına dedi ki: Madem bu Kâinatın mevcudatıyla Mâlikimi ve Hâlıkımı arıyorum. Elbette her şeyden evvel bu mevcudatın en Meşhuru ve a'dasının tasdikiyle dahi en Mükemmeli ve en büyük Kumandanı ve en namdar Hâkimi ve Sözce en yükseği ve Akılca en parlağı ve ondört asrı Faziletiyle ve Kur'anıyla ışıklandıran Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtu Vesselâm'ı ziyaret etmek ve aradığımı ondan sormak için Asr-ı Saadete gitmeliyiz diyerek, aklıyla beraber o Asra girdi. Gördü ki: **O Asır, Hakikaten O Zât ile, bir Saadet-i Beşeriye Asrı olmuş. Çünkü en bedevi ve en ümmi bir kavmi, getirdiği Nur vasıtasıyla, kısa bir zamanda dünyaya Üstad ve Hâkim eylemiş...**

Hem kendi Aklına dedi: "Biz, en evvel bu Fevkalâde Zâtın bir derece kıymetini ve Sözlerinin Hakkaniyetini ve İhbaratının Doğruluğunu bilmeliyiz, sonra Hâlıkımızı Ondan sormalıyız..." diyerek taharriye başladı. Bulduğu hadsiz kat'î delillerden burada yalnız dokuz küllîlerine birer kısa işaret edilecek.

B i r i n c i s i : Bu Zâtta -hattâ düşmanlarının tasdikiyle dahi- bütün güzel huyların ve hasletlerin bulunması,

وَأَشَقَّ الْقَمَرُ ۞ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى

sarahatıyla, bir Parmağının işaretiyle Kamer iki parça olması ve bir Avucu ile, a'dasının ordusuna attığı az bir toprak, umum o ordunun gözlerine girmesiyle kaçmaları ve susuz kalmış kendi Ordusuna, beş Parmağından akan Kevser gibi suyu kifayet derecesinde içirmesi gibi; Nass-ı Kat'î ile ve bir kısmı tevatür ile, yüzer Mu'cizatın Onun Elinde zahir olmasıdır. Bu Mu'cizatın üçyüzden ziyade bir kısmı, Ondo-kuzuncu Mektub Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) namındaki Hârika ve Kerametli bir Risalede kat'î delilleriyle beraber beyan edildiğinden, onları Ona havale ederek dedi ki:

Bu kadar Ahlâk-ı Hasene ve Kemalâtla beraber, bu kadar Mu'cizat-ı Bahiresi bulunan bir Zât, elbette en doğru sözlüdür. Ahlâksızların işi olan hileye, yalana, yanlış a tenezzül etmesi kabil değil.

İ k i n c i s i : Elinde bu Kâinat Sahibinin bir Fermanı bulunduğ.. ve o Fermanı, her asırda üçyüz milyondan ziyade insanların onu kabul ve tasdik ettikleri.. ve o ferman olan Kur'an-ı Azîmüşşan'ın yedi vecihle Hârika olmasıdır. Ve bu Kur'anın, kırk vecihle Mu'cize olduğunu.. ve Kâinat Hâlıkının Sözü bulunduğunu kuvvetli delilleriyle beraber, "Yirmibeşinci Söz - Mu'cizat-ı Kur'aniye" namında ve Risale-i Nur'un bir güneşi olan meşhur bir Risalede tafsilen beyan edilmesinden; onu, ona havale ederek dedi: Böyle Ayn-ı Hak ve Hakikat bir Fermanın Tercümanı ve Tebliğ Edicisi bir Zâtta (A.S.M.) Fermana cinayet ve Ferman Sahibine hıyanet hükmünde olan yalan olamaz ve bulunamaz!..

Ü ç ü n c ü s ü : O Zât (A.S.M.) öyle bir Şeriat, bir İslâmiyet, bir Ubudiyet, bir Dua, bir Davet, bir İman ile meydana çıkmış ki, onların ne misli var ne de olur. Ve onlardan daha mükemmel ne bulunmuş ve ne de bulunur. Çünkü Ümmi bir Zâtta zuhur eden o Şeriat; ondört asrı ve nev'-i beşerin humsunu, âdilane Hakkaniyet üzere, müdakkikane, hadsiz kanunlarıyla idare etmesi emsal kabul etmez. Hem Ümmi bir Zâtın, Ef'al ve Akval ve Ahvalinden çıkan İslâmiyet; her asırda üçyüz milyon insanın Rehberi ve Mercii ve Akıllarının Muallimi ve Mürşidi ve Kalblerinin Münevviri ve Musaffisi ve nefislerinin Mürebbisi ve Müzekkisi ve Ruhlarının Medar-ı İnkişafatı ve Maden-i Terakkiyatı olması cihetiyle misli olamaz ve olamamış...

Hem Dininde bulunan bütün İbadatın bütün enva'ında en ileri olması.. ve herkesten ziyade Takvada bulunması.. ve Allah'tan korkması.. ve fevkalâde dâimî Mücahedat ve dağdağalar içinde, tam tamına Ubudiyetin en ince Esrarına kadar Mûraatı.. ve hiç kimseyi taklid etmeyerek tam manasıyla mübtediyane, fakat mükemmel olarak ibtida ve intihayı birleştirerek yapması, elbette misli görülmez ve görülmemiş...

Hem binler Dua ve Münacatlarından yalnız Cevşen-ül Kebir ile, öyle bir Marifet-i Rabbaniye ile, öyle bir derecede Rabbini tavsif ediyor ki; o zamandan beri gelen Ehl-i Marifet ve Ehl-i Velayet, telahuk-u efkâr ile beraber, ne o Mertebe-i Marifete ve ne de o Derece-i Tavsife yetişememeleri gösteriyor ki, Duada dahi Onun misli yoktur. Risale-i Münacat'ın başında, Cevşen-ül Kebir'in doksandokuz fıkrasından bir fıkranın kısacık bir mealinin beyan edildiği yere bakan adam, Cevşen'in dahi misli yoktur diyecek.

Hem Tebliğ-i Risalette ve nâsı Hakka davette o derece Metanet ve

Sebat ve Cesaret göstermiş ki; büyük devletler, büyük dinler, hattâ kavim ve kabilesi ve amucası Ona şiddetli adavet ettikleri halde, zerre miktar bir eser-i tereddüd, bir telaş, bir korkaklık göstermemesi.. ve tek başıyla bütün dünyaya meydan okuması ve başa da çıkarması ve İslâmiyeti dünyanın başına geçirmesi isbat eder ki; Tebliğ ve Davette dahi misli olmamış ve olamaz...

Hem İmânda öyle fevkalâde bir Kuvvet ve hârika bir Yakîn ve mu'cizane bir İnkişaf ve cihanı ışıklandıran bir ulvî İtikad taşımış ki; o zamanın hükümrânı olan bütün efkârı ve akideleri ve hükemanın Hikmetleri ve ruhanî reislerin ilimleri Ona muarız ve muhalif ve münkir oldukları halde; Onun ne Yakînine, ne İtikadına, ne İtimadına, ne İtminanına hiçbir şübhe, hiçbir tereddüd, hiçbir za'f, hiçbir vesvese vermemesi.. ve Maneviyatta ve Meratib-i İmaniyede terakki eden başta Sahabeler, bütün Ehl-i Velayet her vakit Onun Mertebe-i İmanından Feyz almaları ve Onu en yüksek derecede bulmaları bilbedahe gösterir ki, İmanı dahi emsalsizdir. İşte böyle emsalsiz bir Şeriat ve misilsiz bir İslâmiyet ve hârika bir Ubudiyet ve fevkalâde bir Dua ve cihanpesendane bir Davet ve mu'cizane bir İman Sahibinde, elbette hiçbir cihetle yalan olamaz ve aldatmaz diye anladı ve aklı dahi tasdik etti.

D ö r d ü n c ü s ü : Enbiyaların icmaı nasılkı Vücut ve Vahdaniyet-i İlahiye gayet kuvvetli bir delildir. Öyle de bu Zâtın doğruluğuna ve Risaletine gayet sağlam bir şehadettir. Çünkü Enbiya Aleyhimüsselâm'ın doğruluklarına ve Peygamber olmalarına medar olan ne kadar Kudsî Sıfatlar, Mu'cizeler ve Vazifeler varsa; O Zâtta en ileride olduğu tarihçe musaddaktır. Demek onlar nasılkı lisan-ı kal ile Tevrat, İncil ve Zebur ve Suhuflarında bu Zâtın geleceğini haber verip insanlara beşaret vermişler ki; Kütüb-ü Mukaddese'nin o beşaretli işaretinden yirmiden fazla ve pek zahir bir kısmı, Ondo-kuzuncu Mektub'da güzelce beyan ve isbat edilmiş. Öyle de lisan-ı halleriyle, yani Nübüvvetleriyle ve Mu'cizeleriyle; kendi Mesleklerinde ve Vazifelerinde en ileri, en mükemmel olan bu Zâtı tasdik edip, Davasını imza ediyorlar. Ve lisan-ı kal ve icma' ile Vahdaniyete delalet ettikleri gibi, lisan-ı hal ile ve ittifakla bu Zâtın Sadıkiyetine şehadet ediyorlar, diye anladı.

B e ş i n c i s i : Bu Zâtın Düsturlarıyla ve Terbiyeti ve Tebaiyetiyle ve arkasında gitmeleriyle Hakka, Hakikata, Kemalâta, Keramata, Keşfiyata, Müşahedata yetişen binler Evliya Vahdaniyete delalet ettikleri gibi; Üstadları olan bu Zâtın Sadıkiyetine ve Risaletine İcma' ve İttifak ile şehadet ediyorlar... Ve Âlem-i Gaybdan verdiği haberlerin bir kısmını Nur-u Velayetle müşahade etmeleri ve umumu-nu Nur-u İmanla ya İlmelyakîn veya Aynelyakîn veya Hakkalyakîn suretinde İtikad ve Tasdik

etmeleri, Üstadları olan bu Zâtın Derece-i Hakkaniyet ve Sadıkiyetini güneş gibi gösterdiğini gördü.

A l t ı n c ı s ı : Bu Zâtın Ümmiliğiyle beraber getirdiği Hakaik-i Kudsiye ve ihtira' ettiği Ulûm-u Âliye ve keşfettiği Marifet-i İlahiyenin Dersiyle ve Talimiyle, Mertebe-i İlmiyede en yüksek makama yetişen milyonlar Asfiya-i Müdakkikîn ve Sıddıkîn-i Muhakkikîn ve dâhî Hükema-i Mü'minîn, bu Zâtın Üss-ül Esas Davası olan Vahdaniyeti, kuvvetli Bürhanlarıyla bil-ittifak isbat ve tasdik ettikleri gibi; bu Muallim-i Ekberin ve bu Üstad-ı A'zâmın Hakkaniyetine ve Sözlerinin Hakikat olduğuna ittifakla şehadetleri, gündüz gibi bir Hüccet-i Risaleti ve Sadıkiyetidir. Meselâ: Risale-i Nur yüz parçasıyla, Sadakanın bir tek bürhanıdır.

Y e d i n c i s i : Âl ve Ashab namında nev'-i beşerin Enbiyadan sonra Feraset ve Dirayet ve Kemalâtla en meşhur, en muhterem, en namdarı, en dindar, en keskin nazarlı Taife-i Azîmesi; kemal-i merak ile ve gayet dikkat ve nihayet ciddiyetle, bu Zâtın bütün gizli ve aşikâr hallerini ve fikirlerini ve vaziyetlerini taharri ve teftiş ve tedkik etmeleri neticesinde, bu Zâtın dünyada en Sadık ve en Yüksek ve en Haklı ve Hakikatlı olduğuna ittifakla, İcma' ile sarsılmaz Tasdikleri ve kuvvetli İmanları, Güneş'in ziyasına delalet eden gündüz gibi bir delildir, diye anladı.

S e k i z i n c i s i : Bu Kâinat nasılki kendini İcad ve İdare ve Tertib eden.. ve Tasvir ve Takdir ve Tedbir ile bir saray gibi, bir Kitab gibi, bir sergi gibi, bir temaşağâh gibi tasarruf eden Sâniine ve Kâtibine ve Nakkaşına delalet eder. Öyle de; Kâinatın hilkatindeki Makasid-ı İlahiyeyi bilecek ve bildirecek ve tahavvülâtındaki Rabbanî Hikmetleri talim edecek ve vazifedarane harekâtındaki neticeleri Ders verecek ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudatın kemalâtını ilân edecek ve o Kitab-ı Kebirin manalarını ifade edecek bir yüksek Dellâl, bir doğru Keşşaf, bir muhakkik Üstad ve bir sadık Muallim istediği ve iktiza ettiği ve her halde bulunmasına delalet ettiği cihetle, elbette bu Vazifeleri herkesten ziyade yapan bu Zâtın Hakkaniyetine.. ve bu Kâinat Hâlıkının en yüksek ve sadık bir Memuru olduğuna şehadet ettiğini bildi.

D o k u z u n c u s u : Madem bu san'atlı ve hikmetli masnuatıyla kendi hünerlerini ve san'atkârlığının Kemalâtını teşhir etmek.. ve bu süslü ve zînetli nihayetsiz mahlûkatıyla kendini tanıttırmak ve sevdirmek.. ve bu lezzetli ve kıymetli hesabsız Ni'metleriyle kendine teşekkür ve hamd ettirmek.. ve bu şefkatli ve himayetli umumî Terbiye ve İaşe ile, hattâ ağızların en ince zevklerini ve iştihaların her nev'ini tatmin edecek bir surette ihzar edilen Rabbanî it'amlar ve ziyafetlerle, kendi Rububiyetine karşı minnetdarane, müteşekkiraneye ve perestîşkârane İbadet

ettirmek.. ve mevsimlerin tebdili ve gece ve gündüzün tahvili ve ihtilafı gibi, azametli ve haşmetli Tasarrufat ve İcraat ve dehşetli ve hikmetli Faaliyet ve Hallakîyet ile, kendi Uluhiyetini izhar ederek, o Uluhiyete karşı İman ve Teslim ve İnkıyad ve İtaat ettirmek.. ve her vakit iyiliği ve iyileri himaye ve fenâlığı ve fenâları izale ve Semavî Tokatlarla zalimleri ve yalancıları imha etmek cihetiyle, Hakkaniyet ve Adaletini göstermek isteyen perde arkasında Birisi var. Elbette ve her halde o gaybî Zâtın yanında en Sevgili Mahluku ve en Doğru Abdi; Onun mezkûr maksadlarına tam Hizmet ederek, Hilkat-i Kâinatın Tılsımını ve Muammasını hall ve keşfeden.. ve daima O Hâlıkının namına hareket eden.. ve Ondan istimdad eden.. ve muvaffakiyet isteyen.. ve Onun tarafından İmdada ve Tevfike mazhar olan Muhammed-i Kureyşî (A.S.M.) denilen bu Zât olacak!..

Hem Aklına dedi: Madem bu mezkûr dokuz Hakikatlar bu Zâtın Sıdkına şehadet ederler; elbette bu Âdem, Benî-Âdem'in Medar-ı Şerefi ve bu Âlemin Medar-ı İftiharıdır. Ve Ona Fahr-i Âlem ve Şeref-i Benî-Âdem denilmesi pek lâyıktır. Ve Onun Elinde bulunan Ferman-ı Rahmanî olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Haşmet-i Saltanat-ı Maneviyesinin nısf-ı arzı istilâsı ve şahsî Kemalâtı ve yüksek hasletleri gösteriyor ki; bu Âlemden en mühim Zât budur, Hâlıkımız hakkında en mühim Söz Onundur.

İşte gel bak: Bu hârika Zâtın yüzer zahir ve bahir kat'î Mu'cizelerinin kuvvetine ve Dinindeki binler âlî ve esaslı Hakikatlarına istinaden bütün Davalarının Esası ve bütün hayatının gayesi, Vâcib-ül Vücut'un Vücutuna ve Vahdetine ve Sıfâtına ve Esmasına Delalet ve Şehadet ve O Vâcib-ül Vücut'u İsbat ve İlân ve İ'lam etmektir. Demek bu Kâinatın bir manevî Güneşi ve Hâlıkımızın en parlak Bürhanı, bu Habibullah denilen Zâttır ki; Onun Şehadetini teyid ve tasdik ve imza eden, aldanmaz ve aldatmaz üç büyük İcma' var:

B i r i n c i s i : "Eğer Perde-i Gayb açılrsa Yakînî ziyadeleşmeyecek" diyen İmam-ı Ali (R.A.) ve yerde iken Arş-ı A'zam'ı ve İsrâfil'in Azamet-i Heykelini temaşa eden Gavs-ı A'zam (K.S.) gibi keskin nazar ve gaybbîn gözleri bulunan binler Aktaab ve Evliya-i Azîmeyi câmi' ve Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm namıyla Şöhret-Şiar-ı Âlem olan Cemaat-ı Nuraniyenin İcma' ile Tasdikleridir.

İ k i n c i s i : Bedevi bir kavim ve ümmi bir muhitte, hayat-ı içtimaiyeden ve efkâr-ı siyasiyeden hâlî ve kitabsız ve fetret asrının karanlıklarında bulunan.. ve pek az bir zamanda en medenî ve malûmatlı ve hayat-ı içtimaiyede ve siyasiyede en ileri olan milletlere ve hükûmetlere Üstad ve Rehber ve Diplomat ve Hâkim-i Âdil olarak, şarktan garba

kadar cihan-pesendane idare eden ve Sahabe namıyla dünyada namdar olan Cemaat-ı Meşhurenin ittifak ile; can ve mallarını, peder ve aşiretlerini feda ettiren bir kuvvetli İman ile Tasdikleridir.

Ü ç ü n c ü s ü : Her asırda binlerle efradı bulunan ve her fende dâhiyane ileri giden ve muhtelif mesleklerde çalışan ve Ümmetinden yetişen hadsiz Muhakkik ve mütebahhir Ülemasının Cemaat-ı Uzma-sının tevafuk ile ve İlmelyakîn derecesinde Tasdikleridir. Demek bu Zâtın Vahdaniyete Şهادeti şahsî ve cüz'î değil, belki umumî ve küllî ve sarsılmaz ve bütün şeytanlar toplansa karşısına hiçbir cihetle çıkamaz bir Şهادettir diye hükmetti.

İşte Asr-ı Saadette aklıyla beraber seyahat eden dünya misafiri ve hayat yolcusunun, o Medrese-i Nuraniyeden aldığı Derse kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın Onaltıncı Mertebesinde böyle:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ
فِي وَحْدَتِهِ فَخْرُ الْعَالَمِ وَشَرَفُ نَوْعِ بَنِي آدَمَ بَعْظَمَةِ سُلْطَنَةِ قُرْآنِهِ وَحِشْمَةِ
وُسْعَةِ دِينِهِ وَكَثْرَةِ كَمَالَاتِهِ وَعُلُويَّةِ أَخْلَاقِهِ حَتَّى يَتَصَدَّقَ أَعْدَائِهِ وَكَذًا شَهِدَ
وَبَرَّهَنَ بِقُوَّةٍ مَاتَ مُعْجَزَاتِ الظَّاهِرَةِ الْبَاهِرَةِ الْمُصَدِّقَةِ الْمُصَدِّقَةِ وَبِقُوَّةِ
الْأَلْفِ حَقَائِقِ دِينِهِ السَّاطِعَةِ الْقَاطِعَةِ بِإِجْمَاعِ آلِهِ ذَوِي الْأَنْوَارِ وَبِاتِّفَاقِ
أَصْحَابِهِ ذَوِي الْأَبْصَارِ وَبِتَوَافُقِ مُحَقِّقِي أُمَمِهِ ذَوِي الْبَرَاهِينِ
وَالْبَصَائِرِ النَّوَّارَةِ

denilmiştir.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

Yirminci Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

[Sabah ve Akşam Namazından sonra tekrarı, pek çok Fazileti bulunan ve bir Rivayet-i Sahihada İsm-i A'zam mertebesini taşıyan şu Cümle-i Tevhidiyenin onbir Kelimesi var. Herbir Kelimesinde hem birer müjde ve beşaret, hem birer Mertebe-i Tevhid-i Rububiyet, hem bir İsm-i A'zam noktasında bir Kibriya-i Vahdet ve bir Kemal-i Vahdaniyet vardır. Bu büyük ve Ulvî Hakikatların izahını sair Sözlere havale edip, bir va'de binaen, şimdilik mücmel bir hülâsa suretinde; "İki Makam", bir "Mukaddime" ile ona bir fihriste yapacağız.]

Mukaddime

Kat'iyen bil ki: Hilkatin en yüksek gayesi ve fitratın en yüce neticesi "İman-ı Billahtır." Ve insaniyetin en Âlî mertebesi ve beşeriyetin en büyük makamı, İman-ı Billah içindeki "Marifetullahtır". Cinn ve insin en parlak Saadeti ve en tatlı Nimeti, o Marifetullah içindeki "Muhabbetullahtır". Ve Ruh-u Beşer için en hâlis Sürur ve Kalb-i İnsan için

en safî sevinç, o Muhabbetullah içindeki "Lezzet-i Ruhaniyedir". Evet bütün Hakikî Saadet ve Hâlis Sürur ve Şirin Nimet ve safî Lezzet elbette Marifetullah ve Muhabbetullahtadır. Onlar, onsuz olamaz. Cenab-ı Hakk'ı tanıyan ve seven, nihayetsiz Saadete, Nimete, Envâra, Esrara; ya bilkuvve veya bilfiil mazhardır. Onu hakikî tanımayan, sevmeyen; nihayetsiz şekavete, âlâma ve evhama manen ve maddeten mübtela olur. Evet şu perişan dünyada, âvâre nev'-i beşer içinde, semeresiz bir hayatta; sahibsiz, hâmîsiz bir surette; âciz, miskin bir insan, bütün dünyanın sultanı da olsa kaç para eder. İşte bu âvâre nev'-i beşer içinde, bu perişan fânî dünyada; insan, Sahibini tanımazsa, Mâlikini bulmazsa, ne kadar bîçare sergerdan olduğunu herkes anlar. Eğer Sahibini bulsa, Mâlikini tanısa, o vakit Rahmetine iltica eder, Kudretine istinad eder. O vahşetgâh dünya, bir Tenezzühgâha döner ve bir Ticaretgâh olur.

Birinci Makam

Şu Kelâm-ı Tevhidînin, onbir Kelimesinin her birinde birer Müjde var. Ve o Müjdede birer Şifa ve o Şifada birer Lezzet-i Maneviye bulunur.

BİRİNCİ KELİME : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ da şöyle bir Müjde var

ki: Hadsiz hacata mübtela, nihayetsiz a'danın hücumuna hedef olan Ruh-u İnsanî şu Kelimede öyle bir Nokta-i İstimdad bulur ki, bütün hacatını temin edecek bir Hazine-i Rahmet kapısını ona açar ve öyle bir Nokta-i İstinad bulur ki, bütün a'dasının şerrinden emin edecek bir Kudret-i Mutlakanın Sahibi olan kendi Mabudunu ve Hâlıkını bildirir ve tanıttırır, Sahibini gösterir, Mâlikî kim olduğunu irae eder. Ve o irae ile, Kalbi vahşet-i mutlakadan ve Ruhu hüzn-ü elîmden kurtarır, ebedî bir ferahı, daimî bir süruru temin eder.

İKİNCİ KELİME : وَحْدَهُ Şu Kelimede şifalı, saadetli bir

Müjde vardır. Şöyle ki:

Kâinatın ekser enva'ıyla alâkadar ve o alâkadarlık yüzünden perişan ve keşmekeş içinde boğulmak derecesine gelen Ruh-u Beşer ve Kalb-i

İnsan وَحْدَهُ Kelimesinde bir Melce', bir Halaskâr bulur ki; onu bütün o

keşmekeşten, o perişaniyetten kurtarır. Yani, **وَحْدَهُ** manen der: "ALLAH

birdir. Başka şeylere müracaat edip yorulma, onlara tezellül edip minnet çekme, onlara temelluk edip boyun eğme, onların arkasına düşüp zahmet çekme, onlardan korkup titreme... Çünkü Sultan-ı Kâinat birdir, herşey'in anahtarı Onun yanında, her şey'in dizgini Onun Elindedir; herşey Onun Emriyle halledilir. Onu bulsan, her matlubunu buldun; hadsiz minnetlerden, korkulardan kurtuldun."

ÜÇ ÜNCÜ KELİME : **لَا شَرِيكَ لَهُ** Yani: Nasılki Uluhi-

yetinde ve Saltanatında şeriki yoktur; "ALLAH" bir olur, müteaddid olamaz. Öyle de; Rububiyetinde ve İcraatında ve İcadatında dahi şeriki yoktur. Bazan olur ki; sultan bir olur, saltanatında şeriki olmaz.. fakat icraatında, onun memurları onun şeriki sayılırlar ve onun huzuruna herkesin girmesine mani olurlar. "Bize de müracaat et" derler. Fakat Ezel ve Ebed Sultanı olan Cenab-ı Hak, Saltanatında şeriki olmadığı gibi, İcraat-ı Rububiyetinde dahi muinlere, şeriklere muhtaç değildir. Emir ve İradesi, Havl ve Kuvveti olmazsa hiçbir şey, hiçbir şey'e müdahale edemez. Doğrudan doğruya herkes Ona müracaat edebilir. Şeriki ve muini olmadığından, o müracaatçı adama "Yasaktır, Onun Huzuruna giremezsin" denilmez.

İşte şu Kelime, Ruh-u Beşer için şöyle bir Müjde verir ki: **İmanı elde eden Ruh-u Beşer; manisiz, müdahalesiz, hailsiz, mümanaatsız, her halinde, her arzusunda, her anda, her yerde O Ezel ve Ebed ve Hazain-i Rahmet Mâlikî ve Defain-i Saadet Sahibi olan Cemil-i Zülcelal, Kadîr-i Zülkemaî'in Huzuruna girip, hacatını arz edebilir. Ve Rahmetini bulup, Kudretine istinad ederek, Kemal-i Ferah ve Süruru kazanabilir.**

DÖRDÜNCÜ KELİME : **لَهُ الْمُلْكُ** Yani: Mülk umumen

Onundur. Sen, hem Onun mülküsün, hem memluküsün, hem mülkünde çalışıyorsun. Şu Kelime, şöyle şifalı bir Müjde veriyor ve diyor: **Ey insan! Sen kendini, kendine mâlik sayma. Çünkü sen kendini idare edemezsin, o yük ağırdır. Kendi başına muhafaza edemezsin, belalardan sakınıp, levazımatını yerine getiremezsin... Öyle ise beyhude ızdıraba düşüp azab çekme, Mülk başkasınındır. O Mâlik, hem Kadîr'dir, hem Rahîm'dir; Kudretine istinad et, Rahmetini ittiham etme. Kederi bırak, keyfini çek. Zahmeti at, safayı bul...**

Hem der ki: Manen sevdiğin ve alâkadar olduğun ve perişaniyetinden müteessir olduğun ve ıslah edemediğin şu Kâinat, bir Kadîr-i Rahîm'in Mülküdür. Mülkü Sahibine teslim et, Ona bırak.. cefasını değil, safasını çek. O hem Hakîm'dir, hem Rahîm'dir. Mülkünde istediği gibi tasarruf eder, çevirir. Dehşet aldığın zaman, İbrahim Hakkı gibi "**Mevlâ görelim neyler, neylerse güzel eyler**" de, pencerelerden seyret, içlerine girme...

BEŞİNCİ KELİME: **لَهُ الْحَمْدُ** Yani: Hamd ve Sena,

Medih ve Minnet Ona mahsustur, Ona lâyıktır. Demek Nimetler O'nundur ve O'nun Hazinesinden çıkar. Hazine ise, daimîdir. İşte şu Kelime, şöyle Müjde verip diyor ki: Ey insan! Nimetin zevalinden elem çekme. Çünkü Rahmet Hazinesi tükenmez. Ve lezzetin zevalini düşünüp, o elemden feryad etme. Çünkü o nimet meyvesi, bir Rahmet-i Bînihayenin Semeresidir. Ağacı bâki ise, meyve gitse de yerine gelen var. Nimetin lezzeti içinde, o lezzetten yüz derece daha ziyade lezzetli bir İltifat-ı Rahmeti Hamd ile düşünüp, lezzeti birden yüz derece yapabilirsin. Nasılki bir Padişah-ı Zîşanın sana hediye ettiği bir elma lezzeti içinde yüz belki bin elmanın lezzetinin fevkinde, bir İltifat-ı Şahane lezzetini sana ihsas ve ih-san eder. Öyle de: **لَهُ الْحَمْدُ** Kelimesiyle, yani Hamd ve Şükür ile, yani

Nimetten İn'amı hissetmekle, yani Mün'imi tanımakla ve İn'amını düşünmekle, yani Onun Rahmetinin iltifatını ve Şefkatinin teveccühünü ve İn'amının devamını düşünmekle; Nimetten bin derece daha lezzetli, manevî bir lezzet kapısını sana açar.

ALTINCI KELİME: **يُحْيِي** Yani: Hayatı veren Odur. Ve

Hayatı Rızık ile idame eden de Odur. Ve levazımat-ı hayatı da ihzar eden yine Odur. Ve Hayatın âlî gayeleri Ona aid'dir ve mühim neticeleri Ona bakar, yüzde doksandokuz meyvesi Onundur. İşte şu Kelime; şöyle fâni ve âciz beşere nida eder, müjde verir ve der: **Ey insan! Hayatın ağır tekâlifini omuzuna alıp zahmet çekme. Hayatın fenasını düşünüp, hüzne düşme. Yalnız dünyevî ehemmiyetsiz meyvelerini görüp dünyaya gelişinden pişmanlık gösterme. Belki o sefine-i vücudundaki Hayat makinesi, Hayy-ı Kayyum'a aid'dir. Masarîf ve Levazımatını, O tedarik eder. Ve o Hayatın pek kesretli gayeleri ve neticeleri var ve Ona aid'dir. Sen, o gemide bir dümenci neferisin. Vazifeni güzel gör, ücretini al, keyfine**

bak. O Hayat Sefinesi, ne kadar kıymetdar olduğunu ve ne kadar güzel faideler verdiğini ve o Sefine Sahibi Zâtın, ne kadar Kerim ve Rahîm olduğunu düşün, mesrur ol ve şükret ve anla ki: Vazifeni istikametle yaptığın vakit, o sefinenin verdiği bütün netaic; bir cihetle Senin Defter-i A'maline geçer, sana bir Hayat-ı Bâkiyeyi temin eder, Seni ebedî İhya eder.

YEDİNCİ KELİME: وَیُمِیتُ Yani: Mevti veren Odur.

Yani: Hayat Vazifesinden terhis eder, fâni dünyadan yerini tebdil eder, külfet-i hizmetten âzad eder. Yani: Hayat-ı fâniyeden, Seni Hayat-ı Bâkiyeye alır. İşte şu Kelime, şöylece fâni cinn ve inse bağırır, der ki:

„Sizlere müjde! Mevt i'dam değil, hiçlik değil, fena değil, inkıraz değil, sönmek değil, firak-ı ebedî değil, adem değil, tesadüf değil, fâilsiz bir in'idam değil.. Belki bir Fâil-i Hakîm-i Rahîm tarafından bir terhistir, bir tebdil-i mekândır. Saadet-i Ebediye tarafına, Vatan-ı Aslîlerine bir sevkıyattır. Yüzde doksandokuz ahabın mecma'ı olan Âlem-i Berzaha bir Visal Kapısıdır.”

SEKİZİNCİ KELİME: وَهُوَ حَىٌّ لَا يَمُوتُ Yani:

Bütün Kâinatın mevcudatında görünen ve Vesile-i Muhabbet olan Kemal ve Hüsün ve İhsanın hadsiz bir derece fevkinde bir Cemal ve Kemal ve İhsanın Sahibi ve bütün mahbublara bedel, birtek Cilve-i Cemali kâfi gelen bir Mabud-u Lemyezel, bir Mahbub-u Lâyezal'in Ezelî ve Ebedî bir Hayat-ı Daimesi var ki; şaibe-i zeval ve fenadan münezzeh ve avarız-ı naks ve kusurdan müberradır. İşte şu Kelime, cinn ve inse ve bütün zîşuura ve Ehl-i Muhabbet ve Aşka ilân eder ki: **„Sizlere müjde, mahbublarınızdan nihayetsiz firakların yaralarını tedavi edip merhem süren bir Mahbub-u Bâki'niz var. Madem O var ve Bâki'dir, başkaları ne olursa olsun merak çekmeyiniz. Belki o mahbublarda, sebep-i muhabbetiniz olan Hüsn ve İhsan, Fazl ve Kemal, O Mahbub-u Bâki'nin Cilve-i Cemal-i Bâkisinden çok perdelerden geçip, gayet zayıf bir gölgenin gölgesidir. Onların zevalleri, sizleri incitmesin. Çünkü onlar bir nevi âyinelerdir. Âyinelerin değişmesi Şaşaa-i Cemalin Cilvesini tazeleştirir, güzelleştirir. Madem O var, herşey var.”**

DOKUZUNCU KELİME: بِيَدِهِ الْخَيْرُ Yani: Her

Hayır, Onun Elindedir. Her yaptığınız Hayrat, Onun Defterine geçer. Her işlediğiniz A'mal-i Sâliha, yanında kaydedilir. İşte şu Kelime, cinn ve inse nida edip Müjde veriyor. Diyor ki:

Ey bîçareler! Mezaristana göçtüğünüz zaman, "Eyvah! Malımız harab olup, sa'yimiz heba oldu; şu güzel ve geniş dünyadan gidip, dar bir toprağa girdik." demeyiniz.. feryad edip me'yus olmayınız... Çünkü sizin herşey'iniz muhafaza ediliyor. Her ameliniz yazılmıştır. Her hizmetiniz kaydedilmiştir. Hizmetinizin mükâfatını verecek ve her Hayır Elinde ve her Hayrı yapabilecek bir Zât-ı Zülcelal, sizi celb edip, yer altında muvakkaten durdurur. Sonra Huzuruna aldırır. Ne mutlu sizlere ki; Hizmetinizi ve Vazifenizi bitirdiniz. Zahmetiniz bitti, Rahata ve Rahmete gidiyorsunuz... Hizmet, meşakkat bitti; ücret almağa gidiyorsunuz... Evet geçen baharın defter-i a'malinin sahifeleri ve hidematının sandukçaları olan tohumları, çekirdekleri muhafaza eden ve ikinci baharda gayet şaşaalı, belki yüz derece aslından daha bereketli bir tarzda muhafaza eden, neşreden Kadîr-i Zülcelal, elbette sizin de netaic-i hayatınızı öyle muhafaza ediyor ve Hizmetinize pek kesretli bir surette mükâfat verecektir.

ONUNCU KELİME: وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ Yani: O

Vâhid'dir, Ehad'dir, her şey'e Kadirdir. Hiçbir şey Ona ağır gelmez. Bir baharı halletmek bir çiçek kadar Ona kolaydır. Cennet'i halk etmek, bir bahar kadar Ona rahattır. Her günde, her senede, her asırda, yeniden yeniye İcad ettiği hadsiz masnuatı, nihayetsiz Kudretine nihayetsiz lisanlarla şehadet ederler. İşte şu Kelime dahi şöyle Müjde eder. Der ki:

Ey insan! Yaptığın Hizmet, ettiğin Ubudiyet boşuboşuna gitmez. Bir Dâr-ı Mükâfat, bir Mahall-i Saadet senin için ihzar edilmiştir. Senin şu fânî dünyana bedel, Bâki bir Cennet seni bekler. İbadet ettiğin ve tanıdığın Hâlık-ı Zülcelal'in va'dine İman ve İtimad et. Ona Va'dinde hulfetmek muhaldir. Kudretinde hiçbir cihetle noksaniyet yoktur. İşlerine, acz müdahale edemez. Senin küçük bahçeni halk ettiği gibi, Cennet'i dahi senin için halk edebilir ve halk etmiş ve sana va'd etmiş. Ve va'dettiği için, elbette seni onun içine alacak. Madem bilmüşahede görüyoruz: Her senede, yer yüzünde, hayvanat ve nebatatın üçyüzbinden ziyade enva'larını ve milletlerini, Kemal-i İntizam ve Mizan ile, Kemal-i Sür'at ve sühuletle Haşr edip, Neşreder. Elbette böyle bir Kadîr-i Zülcelal, Va'dini yerine getirmeye muktediridir. Hem madem her senede, öyle bir Kadîr-i Mutlak, Haşrin ve Cennet'in nümunelerini binler tarzda İcad ediyor. Hem madem bütün Semavî Fermanları ile Saadet-i Ebediyeyi va'd edip, Cennet'i müjde veriyor. Hem madem bütün İcraatı ve Şuunatı Hak ve Hakikattır ve Sıdk ve Ciddiyetledir. Hem madem âsârinin şehadetiyle, bütün Kemalât, Onun nihayetsiz Kemaline delalet

ve şehadet eder. Ve hiçbir cihette naks ve kusur Onda yoktur. Hem madem hulf-ül va'd ve hilaf ve kizb ve aldatmak, en çirkin bir haslet ve naks ve kusurdur. Elbette ve elbette O Kadîr-i Zülcelal, O Hakîm-i Zülkema, O Rahîm-i Zülcemal Va'dini yerine getirecek; Saadet-i Ebediye kapısını açacak, Âdem Babanızın Vatan-ı Aslîsi olan Cennet'e sizleri ey Ehl-i İman idhal edecektir.

ONBİRİNCİ KELİME: **وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ** Yani: Ticaret ve

memuriyet için, mühim Vazifelerle bu Dâr-ı İmtihan olan dünyaya gönderilen insanlar; ticaretlerini yapıp, Vazifelerini bitirip ve Hizmetlerini itmam ettikten sonra, yine onları gönderen Hâlık-ı Zülcelaline dönecekler ve Mevlâ-yı Kerim'lerine kavuşacaklar. Yani, bu Dâr-ı Fâniden gidip Dâr-ı Bâkide Huzur-u Kibriyaya müşerref olacaklar. Yani, esbab dağdağasından ve vesaitin karanlık perdelерinden kurtulup, Rabb-i Rahîmlerine Makarr-ı Saltanat-ı Ebedîsinde perdesiz kavuşacaklar. Doğrudan doğruya herkes, kendi Hâlıkı ve Mabudu ve Rabbi ve Seyyidi ve Mâlikî kim olduğunu bilecek ve bulacaklar. İşte şu Kelime bütün Müjdelerin fevkinde şöyle Müjde eder. Ve der ki:

Ey insan! Bilir misin nereye gidiyorsun ve nereye sevk olunuyorsun? Otuzikinci Söz'ün âhîrinde denildiği gibi: **Dünyanın bin sene mes'udane Hayatı, bir saat Hayatına mukabil gelmeyen Cennet Hayatının ve o Cennet Hayatının dahi bin senesi, bir saat Rü'yet-i Cemaline mukabil gelmeyen bir Cemil-i Zülcelal'in Daire-i Rahmetine ve Mertebe-i Huzuruna gidiyorsun. Mübtela ve meftun ve müştak olduğunuz mecazî mahbublarda ve bütün mevcudat-ı dünyeviyedeki Hüsün ve Cemal, Onun Cilve-i Cemalinin ve Hüsn-ü Esmasının bir nevi gölgesi.. ve bütün Cennet, bütün Letaifiyle bir Cilve-i Rahmeti.. ve bütün İhtiyaklar ve Muhabbetler ve İncizablar ve Cazibeler, bir Lem'a-i Muhabbeti olan bir Mabud-u Lemyezel'in, bir Mahbub-u Lâyezal'in Daire-i Huzuruna gidiyorsunuz ve Ziyafetgâh-ı Ebedîsi olan Cennet'e çağrılıyorsunuz. Öyle ise kabir kapısına ağlayarak değil, gülerек giriniz. Hem şu Kelime şöyle Müjde veriyor, diyor ki:**

Ey insan! Fenaya, ademe, hiçliğe, zulûmata, nisyana, çürümeye, dağılmaya ve kesrette boğulmaya gittiğinizi tevehhüm edip düşünmeyiniz! Siz fenaya değil, Bekaya gidiyorsunuz. Ademe değil, Vü-cud-u Daimîye sevk olunuyorsunuz. Zulûmata değil, Âlem-i Nura giriyorsunuz. Sahib ve Mâlik-i Hakikî'nin tarafına gidiyorsunuz.. ve Sultan-ı Ezeli'nin Payitahtına dönüyorsunuz. Kesrette boğulmaya değil, Vahdet Dairesinde teneffüs edeceksiniz. Firaka değil, Visale müteveccihsiniz...

İkinci Makam

(İsm-i A'zam noktasında, Tevhidin isbatına muhtasar bir işarettir)

BİRİNCİ KELİME : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ da, bir Tevhid-i Uluhiyet ve

Mabudiyet vardır. Şu mertebenin gayet kuvvetli bir bürhanına şöyle işaret ederiz ki: Şu Kâinat yüzünde, hususan zeminin sahifesinde, gayet muntazam bir Faaliyet görünüyor. Ve gayet Hikmetli bir Hallakiyet müşahede ediyoruz. Ve gayet intizamlı bir Fettahiyet, yani herşey'e lâayk bir şekil açmak ve suret vermek Aynelyakîn görüyoruz. Hem gayet şefkatli, keremli, rahmetli bir Vehhabiyet ve İhsanat görüyoruz. Öyle ise, bizzarure şu hâl ve şu keyfiyet; Faal, Hallak, Fettah, Vehhab bir Zât-ı Zülcelal'in Vücub-u Vücudunu ve Vahdetini isbat eder, belki ihsas eder. Evet mevcudatın mütemadiyen zevalleri, tazelenmeleri gösteriyor ki, o mevcudat; bir Sani'-i Kadîr'in Kudsî Esmasının cilveleri.. ve Envâr-ı Esmayesinin gölgeleri.. ve Efalinin Eserleri.. ve Kalem-i Kader ve Kudretin Nakışları ve Sahifeleri.. ve Cemâl-i Kemalinin âyineleridir. Şu Hakikat-ı Uzmaya ve şu Tevhidin Mertebe-i Ulyasına, şu Kâinatın Sahibi, bütün gönderdiği mukaddes Kitaplar ve Suhurlarıyla O Tevhidi gösterdiği gibi; bütün Ehl-i Hakikat ve Kâmilîn-i Nev'-i Beşer Tahkikatlarıyla ve Keşfiyatlarıyla, aynı Mertebe-i Tevhidi gösteriyorlar. Ve Kâinat dahi, acz ve fakıryla beraber, mazhar olduğu dâimî Mu'cizat-ı San'atın ve Havarik-ı İktidar, Hazain-i Servetin şهادetiyle, aynı Mertebe-i Tevhide işaret eder. Demek Şahid-i Ezeli bütün Kütüb ve Suhufuyla ve Ehl-i Şuhud bütün Tahkikat ve Küşûfuyla ve Âlem-i Şهادet bütün muntazam ahval ve hakîmane Şuunatıyla o Mertebe-i Tevhidde bil'icma' ittifak ediyorlar.

İşte O Vâhid-i Ehad'i kabul etmeyen, ya nihayetsiz ilahları kabul edecek veyahut ahmak sofestaî gibi hem kendini, hem Kâinatın Vücudunu inkâr edecek.

İ K İ N C İ K E L İ M E : وَحْدَهُ İşte şu Kelime sarıh bir Mertebe-i

Tevhidi gösterir. Şu mertebeyi dahi, a'zamî bir surette isbat eden gayet kuvvetli bir bürhanına şöyle işaret ederiz ki:

Biz gözümüzü açtıkça, Kâinat yüzüne nazarımızı saldırdıkça, en evvel gözümüze işen, âmm ve mükemmel bir Nizamdır ve şamil, hassas bir Mizandır görüyoruz. Herşey dakik bir Nizam ile, hassas bir Mizan ve ölçü içindedir. Daha bir parça dikkat-i nazar ettikçe, yeniden yeniye bir Tanzim ve Tevziniyet gözümüze çarpıyor. Yani: Birisi, İntizam ile o Nizamı değiştiriyor ve tartı ile o Mizanı tazelandiriyor. Herşey bir model olup, pek kesretli muntazam ve mevzun suretler giydiriliyor. Daha ziyade dikkat ettikçe, o tanzim ve tevzin altında bir Hikmet ve Adalet görünüyor. Her harekette bir Hikmet ve Maslahat gözetiliyor.. bir Hak, bir faide takib ediliyor. Daha ziyade dikkat ettikçe, gayet hakîmane bir Faaliyet içinde bir Kudretin Tezahüratı ve herşey'in her şe'nini ihata eden gayet muhit bir İlmin Cilveleri nazar-ı şuuru muza çarpıyor. Demek bütün mevcudattaki şu Nizam ve Mizan, umuma âmm bir Tanzim ve Tevzini ve o Tanzim ve Tevzin, âmm bir Hikmet ve Adaleti ve o Hikmet ve Adalet, bir Kudret ve İlmi gözümüze gösteriyor. Demek bir Kadîr-i Külli Şey ve bir Alîm-i Külli Şey, şu perdeler arkasında Akla görünüyor. Hem herşey'in evveline ve âhirine bakıyoruz, hususan zîhayat nev'inde görüyoruz ki: Başlangıçları, asılları, kökleri, hem meyveleri ve neticeleri öyle bir tarzdadır ki; güya tohumları, asılları; birer tarife, birer program şeklinde bütün o mevcudun cihazatını tazammun ediyor. Ve neticesinde ve meyvesinde; yine bütün o zîhayatın manası süzülüp onda tecemmu' eder, tarihçe-i hayatını ona bırakır. Güya onun aslı olan çekirdeği, desatir-i icadiyesinin bir mecmu-asıdır. Ve meyvesi ve semeresi ise, evamir-i icadiyesinin bir fihristesi hükmünde görüyoruz. Sonra o zîhayatın zahirine ve bâtınına bakıyoruz. Gayet derecede Hikmetli bir Kudretin Tasarrufatı ve nafiz bir İradenin Tasviratı ve Tanzimatı görünüyor. Yani, bir Kuvvet ve Kudret İcad eder; bir Emir ve İrade suret giydirir.

İşte bütün mevcudat, böyle evveline dikkat ettikçe bir İlmin Tarifenâmesi.. ve âhirine dikkat ettikçe bir Sâni'in Plânı ve Beyannamesi.. ve zahirine baktıkça bir Fâil-i Muhtar'ın ve Mürid'in gayet san'atlı ve tenasüblü bir Hulle-i San'atı ve bâtınına baktıkça bir Kadîr'in gayet muntazam bir Makinasını müşahade ediyoruz.

İşte şu hal ve şu keyfiyet, bizzarure ve bilbedahe ilân eder ki; hiçbir şey, hiçbir zaman, hiçbir mekân birtek Sani-i Zülcelal'in Kabza-i Tasarrufundan

hariç olamaz. Herbir şey ve bütün eşya, bütün şunatıyla, bir Kadîr-i Mürîd'in Kabza-i Tasarrufunda tedbir edilir. Ve bir Rahman-ı Rahîm'in Tanzimiyle ve Lütfuyla güzelleştiriliyor. Ve bir Hannan-ı Mennan'ın Tezyîniyle süslendiriliyor. Evet başında şuur ve yüzünde gözü bulunana şu Kâinat ve şu mevcudattaki Nizam ve Mizan ve Tanzim ve Tevzin; birtek, yekta, Vâhid, Ehad, Kadîr, Mürîd, Alîm, Hakîm bir Zâtı Vahdaniyet mertebesinde gösterir. Evet her şeyde bir Birlik var. Birlik ise, biri gösterir. Meselâ, dünyanın lâmbası olan Güneş birdir; öyle ise, dünyanın Mâliki dahi birdir. Meselâ, zemin yüzündeki zîhayatların Hizmetçileri olan hava, ateş, su birdir; öyle ise, onları istihdam eden ve bizlere musahhar eden dahi Birdir.

Ü Ç Ü N C Ü K E L İ M E : لَا شَرِيكَ لَهُ Şu Kelimeyi, Otuzikinci

Söz'ün Birinci Makamı gayet kuvvetli ve şaşıla bir surette isbat ettiğinden, ona havale ederiz. Onun fevkinde beyan olamaz.. ondan daha ileri beyana lüzum yok ve izah edilmez...

D Ö R D Ü N C Ü K E L İ M E : لَهُ الْمُلْكُ Yani: Ferş'ten Arş'a,

seradan süreyyaya, zerrattan seyyarata, Ezelden Ebede kadar herbir mevcud, Semavat ve Arz, Dünya ve Âhiret, her şey Onun mülküdür. Mâlikiyet Mertebe-i Uzması, Tevhid-i A'zam suretinde Onundur. Şu Mertebe-i Uzma-i Mâlikiyet ve Makam-ı A'zam-ı Tevhidin bir Hüccet-i Kübrası, latif bir zamanda ve latif bir hâtıra da, Arabî ibaresinde, şu âcizin hatırına ilka edildi. O latif hâtıranın hatırı için, aynı İbare-i Arabiye'yi kaydedib, sonra mealini yazacağız.

لَهُ الْمُلْكُ لَآنَ ذَاكَ الْعَالَمَ الْكَبِيرَ كَهَذَا الْعَالَمِ الصَّغِيرِ * مَصْنُوعًا قُدْرَتِهِ
مَكْتُوبًا قَدْرِهِ * اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ صَيْرُهُ مَسْجِدًا * اِيْجَادُهُ لِهَذَا صَيْرُهُ سَاجِدًا
اِشْأَوُهُ لِذَاكَ صَيْرُ ذَاكَ مِلْكًا * اِيْجَادُهُ لِهَذَا صَيْرُهُ مَمْلُوكًا * صَنَعَتُهُ فِي
ذَاكَ تَظَاهَرَتْ كِتَابًا * صِبْغَتُهُ فِي هَذَا تَزَاهَرَتْ خِطَابًا * قُدْرَتُهُ فِي ذَاكَ
تُظْهِرُ حِشْمَتَهُ * رَحْمَتُهُ فِي هَذَا تُنْظِمُ نِعْمَتَهُ * حِشْمَتُهُ فِي ذَاكَ تَشْهَدُ

هُوَ الْوَاحِدُ * نِعْمَتُهُ فِي هَذَا تُعْلِنُ هُوَ الْوَاحِدُ * سِغَّتُهُ فِي ذَاكَ فِي
الْكُلِّ وَالْأَجْرَاءِ * خَاتَمُهُ فِي هَذَا فِي الْجِسْمِ وَالْأَعْضَاءِ

Birinci Fıkra : ذَاكَ الْعَالَمُ الْكَبِيرَ الْخَ Yani: Şu Kâinat

denilen Âlem-i Ekber ve insan denilen onun Misal-i Musaggarı olan Âlem-i Asgar, Kudret ve Kader Kalemîyle yazılan âfâkî ve enfüsî Vahdaniyet delailini gösteriyorlar. Evet Kâinattaki San'at-ı Muntazamanın küçük bir mikyasta, nümunesi insanda vardır. O Daire-i Kübradaki San'at, Sâni'-i Vâhid'e şehadet ettiği gibi, şu insanda olan küçük mikyastaki hurdebînî San'at dahi, yine O Sani'a işaret eder, Vahdetini gösterir. Hem nasılkı şu insan gayet manidar bir Mektub-u Rabbanîdir, muntazam bir Kaside-i Kaderdir.. öyle de şu Kâinat dahi, aynı o Kalem-i Kaderle, fakat büyük bir mikyasta yazılmış muntazam bir Kaside-i Kaderdir. Hiç mümkün müdür ki; hadsiz alâmet-i farika ile bütün insanlara bakan şu insan yüzündeki Sikke-i Vahdete ve bütün mevcudatı omuz omuza, el ele, baş başa veren Kâinat üstündeki Hâtem-i Vahdaniyete, Vâhid-i Ehad'den başka bir şey'in müdahalesi bulunsun!?

İkinci Fıkra : اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ... الْخَ Meali şudur: Sani-i

Hakîm, Âlem-i Ekberi öyle bedi' bir surette halk edib Âyât-ı Kibriyasını üstünde nakşetmiş ki; Kâinatı bir Mescid-i Kebir şekline döndürmüş ve insanı dahi öyle bir tarzda İcad edib, ona Akıl vererek, onunla o Mu'cizat-ı San'atına ve o bedi' Kudretine karşı Secde-i Hayret ettirerek, ona Âyât-ı Kibriyayı okutturup, Kemberbeste-i Ubudiyet ettirerek, o Mescid-i Kebirde bir Abd-i Sâcid Fıtratında yaratmıştır. Hiç mümkün müdür ki: Şu Mescid-i Kebirin içindeki Sâcidlerin, Âbidlerin Mabud-u Hakikîleri; o Sâni'-i Vâhid-i Ehad'den başkası olabilsin!?

Üçüncü Fıkra : اِنْشَاؤُهُ لِذَاكَ... الْخَ Meali şudur ki: O

Mâlik-ül Mülk-i Zülcelal, Âlem-i Ekberi, bahusus Küre-i Arz yüzünü öyle bir surette İnşa ederek yapmıştır ki; birbiri içinde hadsiz daireler olup, herbir daire bir tarla hükmünde olup, vakit-bevakit, mevsim-bemevsim, asır-beasır;

eker, biçer, mahsulât alır. Mütemadiyen mülkünü çalıştırır, tasarruf eder. En büyük daire olan zerrat Âlemini bir tarla yapıp, her zaman Kâinat kadar mahsulâtı; Kudretiyle, Hikmetiyle onda eker, biçer, kaldırır. Âlem-i Şehadetten Âlem-i Gayba, Daire-i Kudretten Daire-i İlme gönderir. Sonra mutavassıt bir daire olan zemin yüzünü, aynen öyle bir mezraa yapmış ki; mevsim-bemevsim Âlemleri, enva'ları içinde eker, biçer, kaldırır. Manevî mahsulâtını dahi gaybî, uhrevî, misalî ve manevî Âlemlerine gönderir. Daha küçük bir daire olan bir bahçeyi yine yüz defa, bin defa Kudretle doldurup, Hikmetle boşalttırıyor. Daha küçük bir daire olan bir zîhayatı, meselâ bir ağacı, bir insanı, yüz defa onun kadar, ondan mahsulât alır. Demek O Mâlik-ül Mülk-i Zülcelal; küçük-büyük, cüz'î-küllî herşey'i birer model hükmünde inşa ederek, yüzler tarzda, taze taze nakışlarla münakkaş mensucat-ı san'atını onlara giydirir; cilve-i Esmasını, Mu'cizat-ı Kudretini izhar eder. Kendi mülkünde herbir şey'i, birer sahife hükmünde İnşa etmiş; her sahifede, yüzer tarzda manidar Mektubatını yazar; Hikmetinin Âyâtını İzhar eder, zîşuurlara okutturur. Şu Âlem-i Ekberi, mülk şeklinde İnşa etmekle beraber; şu insanı dahi öyle bir surette halletmiştir ve ona öyle cihazat ve âletler ve havas ve hissiyatlar ve bilhassa nefis, heva ve ihtiyaç ve iştiha ve hırs ve Dava vermiştir ki; o geniş mülkünde, bütün mülke muhtaç bir memluk hükmüne getirmiştir.

İşte hiç mümkün müdür ki: Pek büyük olan Âlem-i Zerrattan tâ bir sineğe kadar bütününü mülk ve tarla yapan ve küçük insanı, o büyük mülke nâzır ve müfettiş ve çiftçi ve tüccar ve dellâl ve âbid ve memluk yaptıran ve kendine, muhterem bir misafir ve sevgili bir muhatab ittihaz eden O Mâlik-ül Mülk-i Zülcelal'den başka, o mülke tasarruf edib, o memluke Seyyid olabilsin!?

Dördüncü Fıkra: **صَنَعَتْهُ فِي ذَٰلِكَ... الْخ** İbaresidir. Meali

şudur ki: Sani-i Zülcelal'in Âlem-i Ekberdeki San'atı o derece manidardır ki; o San'at, bir Kitab suretinde tezahür edib, Kâinatı bir Kitab-ı Kebir hükmüne getirdiğinden, Akl-ı Beşer, hakikî fenn-i hikmet Kütüphanesini ondan aldı ve ona göre yazdı. Ve o Kitab-ı Hikmet, o derece Hakikatla bağlı ve Hakikattan meded alıyor ki, büyük Kitab-ı Mübin'in bir nüshası olan Kur'an-ı Hakîm şeklinde ilân edildi. Hem nasılkı Kâinattaki San'atı, Kemal-i İntizamından Kitab şekline girdi; insandaki Sıbgatı ve Nakş-ı Hikmeti dahi, Hitab çiçeğini açtı. **Yani o San'at, o derece manidar ve hassas ve güzeldir ki; o makine-i zîhayattaki cihazatı, fonograf gibi Nutka geldi, söylettirdi. Ve öyle bir Ahsen-i Takvim içinde bir Sıbga-i Rabbaniye**

vermiş ki; o maddî, cismanî, camid kafada; manevî, gaybî, hayatdar olan Beyan ve Hitab çiçeği açıldı. Ve o insan kafasındaki Kabiliyet-i Nutk ve Beyana, o derece ulvî cihazat ve istidad verdi ki; Sultan-ı Ezeli'ye Muhatab olacak bir makamda inkişaf ettirdi, terakki verdi. Yani Fıtrat-ı İnsaniyedeki Sıbgat-ı Rabbaniye, Hitab-ı İlâhî çiçeğini açtı. Hiç mümkün müdür ki: Kitab derecesine gelen bütün mevcudattaki San'ata ve Hitab makamına gelen insandaki o Sıbgata, Vâhid-i Ehad'den başkası karışabilsin... Hâşâ!..

Beşinci Fıkra: قُدْرَتُهُ فِي ذَاكَ الْخ İbaresidir. Meali şudur

ki: Kudret-i İlâhiye Âlem-i Ekberde, Haşmet-i Rububiyetini gösteriyor. Rahmet-i Rabbaniye ise Âlem-i Asgar olan insanda, Ni'metleri tanzim ediyor. Yani Sani'in Kudreti, Kibriya ve Celal noktasında, Kâinatı öyle muhteşem bir saray şeklinde İcad ediyor ki; Güneş'i büyük bir elektrik lâmbası, Kamer'i kandil ve yıldızları mumlar meyveleriyle yaldızlar, elektrikler. Ve zemin yüzünü bir sofra, bir tarla, bir bahçe, bir haliçe.. ve dağları birer mahzen, birer direk, birer kal'a ve hakeza... bütün eşyayı büyük bir mikyasta o büyük sarayın levazımatı şekline getirerek, şaşıla bir surette Haşmet-i Rububiyetini gösterdiği gibi; Cemâl noktasında Rahmeti dahi en küçük zîhayata kadar her zîruha Enva'-ı Ni'metini verir, onun ile tanzim eder.. baştan aşağıya kadar Ni'metlerle süsleyip, Lütuf ve Keremle Tezyîn eder ve o Haşmeti Celaliyeye karşı Cemâl-i Rahmetini o küçücük lisanlarla o büyük lisana karşı çıkarır. Yani: Güneş ve Arş gibi büyük cirm-

ler, Haşmet Lisaniyle يَا جَلِيل, يَا كَبِير, يَا عَظِيم dedikleri vakit; sinek ve semek gibi o küçücük zîhayatlar dahi Rahmet Lisaniyle

يَا جَمِيل, يَا رَحِيم, يَا كَرِيم diyerek o musika-i kübraya latif nağamat-

larını katıyorlar, tatlılaştırıyorlar. Hiç mümkün müdür ki: **O Celil-i Zülcemâl'den ve o Cemil-i Zülcelal'den başka birşey, kendi başıyla şu Âlem-i Ekber ve asgara İcad cihetinde müdahale edebilsin... Hâşâ!...**

Altıncı Fıkra: حِشْمَتُهُ فِي ذَاكَ... الْخ İbaresidir. Meali

şudur ki: Yani, Kâinatın heyet-i mecmuasında tezahür eden Haşmet-i Rububiyet, Vahdaniyet-i İlâhiyeyi isbat edib gösterdiği gibi; zîhayatların cüz'iyatlarına mukannen erzaklarını veren Ni'met-i Rabbaniye dahi, Ehadiyet-i İlâhiyeyi isbat edib gösterir. **Vâhidiyet ise, bütün o mevcudat**

Birinindir ve Birine bakar ve Birinin İcadıdır demektir. Ehadiyet ise; herbir şeyde, Hâlık-ı Külli Şey'in ekser Esması tecelli ediyor demektir. Meselâ Güneşin ziyası, bütün zeminin yüzünü ihata ettiği haysiyetiyle, Vâhidiyet misalini gösterir. Ve herbir şeffaf cüz'de ve su katrelerinde, Güneşin ziyası ve harareti ve ziyasındaki yedi rengi ve bir nevi gölgesi bulunması, Ehadiyet misalini gösterir. Ve herbir şeyde hususan zîhayatta ve bilhassa herbir insanda; O Sani'in ekser Esması onda tecelli ettiği cihetle, Ehadiyeti gösterir.

İşte şu fıkra işaret eder ki: Kâinatta tasarruf eden Haşmet-i Rububiyet, o koca Güneş'i şu zemin yüzündeki zîhayatlara bir hizmetkâr, bir lâmba, bir ocak; ve koca Küre-i Zemini onlara bir beşik, bir menzil bir ticaretgâh; ve ateşi, her yerde hazır bir aşçı ve dost; ve bulutu, süzgeç ve murdia; ve dağları, mahzen ve anbar; ve havayı, zîhayata enfas ve nüfusa yelpaze; ve suyu, yeniden hayata girenlere süt emziren daye ve hayvanata Âb-ı Hayat veren bir şerbetçi hükmüne getiren Rububiyet-i İlahiye, gayet vazih bir surette Vahdaniyet-i İlahiyeyi gösterir. Evet Hâlık-ı Vâhid'den başka kim Güneş'i Arzlılara musahhar bir Hizmetkâr eder? Ve **O Vâhid-i Ehad'den başka kim havayı Elinde tutar, pek çok Vazifelerle tavzif edib, rûy-i zeminde çevik-çalak bir Hizmetkâr eder? Ve O Vâhid-i Ehad'den başka kimin haddine düşmüştür ki, ateşi aşçı yapsın ve kibrit başı kadar bir zerrecik ateşe, binler batman eşyayı yuttursun ve hakeza...** Herbirşey, herbir unsur herbir ecrâm-ı ulviye, O Haşmet-i Rububiyet noktasında Vâhid-i Zülcelal'i gösterir.

İşte Celal ve Haşmet noktasında Vâhidiyet görüldüğü gibi, Cemâl ve Rahmet noktasında dahi Ni'met ve ihsan, Ehadiyet-i İlahiyeyi ilân eder. Çünkü zîhayatta ve bilhassa insanda, o derece san'at-ı câmia içinde; hadsiz Enva'-ı Ni'meti anlayacak, kabul edecek, isteyecek cihazat ve âletler vardır ki; bütün Kâinatta tecelli eden bütün Esmasının Cilvesine mazhardır. Âdeta bir Nokta-i Mihrakiye hükmünde, bütün Esma-i Hüsnayı birden mahiyetinin âyinesiyle gösterir ve Onunla Ehadiyet-i İlahiyeyi ilân eder.

Yedinci Fıkra:

سَيَكُونُ فِي ذَلِكَ فِي الْكُلِّ وَالْأَجْزَاءِ خَاتَمُهُ فِي هَذَا فِي الْجِسْمِ وَالْأَعْضَاءِ

Meali şudur ki: Sani'-i Zülcelal Âlem-i Ekberin heyet-i mecmuasında bir Sikke-i Kübrası olduğu gibi, bütün eczasında ve enva'ında dahi birer Sikke-i Vahdet koymuştur. Âlem-i Asgar olan insanın cisminde ve yüzünde birer Hâtem-i Vahdaniyet bastığı gibi, herbir azasında dahi, birer Mühr-ü Vahdeti

vardır. Evet O Kadîr-i Zülcelal her şeyde, külliyatta ve cüz'iyatta, yıldızlarda ve zerrelere birer Sikke-i Vahdet koymuştur ki; Ona şehadet eder. Ve birer Mühr-ü Vahdaniyet basmıştır ki, Ona delalet eder. Şu Hakikat-ı Uzma, Yirmiikinci Söz'de ve Otuzikinci Söz'de ve Otuzüçüncü Mektub'un otuzüçüncü aded Penceresinde gayet parlak ve kat'î bir surette izah ve isbat edildiğinden onlara havale edib, sözü keser, burada hâtime veririz.

B E Ş İ N C İ K E L İ M E : **لَهُ الْحَمْدُ** Yani: **Bütün mevcudatta**

sebeb-i medh ve sena olan Kemalât Onundur. Öyle ise, Hamd dahi Ona aid'dir. Ezelden Ebede kadar her kimden her kime karşı gelen ve gelecek Medh ü Sena Ona aid'dir. Çünkü sebeb-i medh olan Ni'met ve İhsan ve Kemal ve Cemâl ve medar-ı hamd olan herşey Onundur, Ona aid'dir. Evet Âyât-ı Kur'aniyenin işaretleriyle, bütün mevcudattan dâimî bir surette Dergâh-ı İlahiyeye giden bir Ubudiyettir, bir Tesbihtir, bir Secdedir, bir Duadır ve bir Hamd ü Senadır ki; dâimî O Dergâha gidiyor. Şu Hakikat-ı Tevhidi isbat eden bir Bürhan-ı A'zama şöyle işaret ederiz ki:

Şu Kâinata baktığımız vakit, bağıştan şeklinde; sakfı ulvî yıldızlarla yaldızlanmış, zemini zînetli mevcudatla şenlenmiş surette görünüyor. İşte şu bağıştandaki muntazam nuranî ecrâm-ı ulviye ve hikmetli ve zînetli mevcudat-ı süfliye, umumen herbiri lisan-ı mahsusuyla derler ki: Biz bir Kadîr-i Zülcelal'in Mu'cizat-ı Kudretiyiz. Bir Hâlık-ı Hakîm ve bir Sani'-i Kadîr'in Vahdetine şehadet ederiz.

Ve şu Bağıştan-ı Âlem içindeki Küre-i Arz'a bakıyoruz, görüyoruz ki: Bir bahçe şeklinde rengârenk yüzbinler süslü çiçekli nebatat taifeleri onda serilmiş ve çeşit çeşit yüzbinler enva'-ı hayvanat onda serpilmiştir.

İşte şu zemin bahçesinde bütün o süslü nebatat ve zînetli hayvanat, muntazam suretleriyle ve mevzun şekilleriyle ilân ediyorlar ki: Biz birtek Sani'-i Hakîm'in San'atından birer Mu'cizesi, birer Hârikasıyız ve Vahdaniyetin birer dellâlı, birer şahidiyiz.

Hem o bahçedeki ağaçların başlarına bakar görürüz ki: Gayet derecede alîmane, hakîmane, kerîmane, latifane, cemilane yapılmış muhtelif suretlerde meyveleri, çiçekleri görüyoruz. İşte şunlar bil'umum bir lisan ile ilân ederler ki: Biz, bir Rahman-ı Zülcemâl'in ve bir Rahîm-i Zülkemal'in mu'ciznûma Hediyyeleriyiz, hayret-nûma İhsanlarıyız.

İşte Bağıştan-ı Kâinattaki ecrâm ve mevcudat ve Küre-i Arz bahçesindeki nebatat ve hayvanat ve eşcar ve nebatatın başlarındaki ezhar

ve semerat; nihayet derecede yüksek bir sadâ ile şehadet eder, ilân eder, derler ki: Bizim Hâlıkımız ve Musavvirimiz ve bizi hediye veren Kadîr-i Zülcemâl, Hakîm-i Bîmisal, Kerim-i Pürneval herşey'e kadirdir. Hiçbir şey Ona ağır gelmez. Hiçbir şey Daire-i Kudretinden hariç olamaz. Kudretine nisbeten, zerreler yıldızlar birdir. Küllî, cüz'î kadar kolaydır. Cüz', küll kadar kıymetlidir. En büyük, en küçük kadar Kudretine nisbeten rahattır. Küçük, büyük kadar san'atlıdır.. belki san'atça bazı küçük, büyüktten daha büyüktür. Bütün mazideki Acaib-i Kudreti olan vukuat şehadet eder ki; O Kadîr-i Mutlak, bütün istikbaldeki acaib-i imkânata muktedir. Dünyü getiren, yarını getirdiği gibi; maziye İcad eden O Zât-ı Kadîr, istikbali dahi İcad eder. Dünyayı yapan O Sani-i Hakîm, Âhireti de yapar. Evet Mabud-u Bilhak yalnız O Kadîr-i Zülcelal olduğu gibi, Mahmud-u Bil'itlak yine yalnız Odur. İbadet Ona mahsus olduğu gibi, Hamd ü Sena dahi Ona hasır. Hiç mümkün müdür ki: Semavat ve Arz'ı halkeden bir Sani'-i Hakîm, Semavat ve Arz'ın en mühim neticesi ve Kâinatın en mükemmel meyvesi olan insanları başıboş bıraksın, esbab ve tesadüfe havale etsin, Hikmet-i Bahiresini abesiyete kalbetsin? Hâşâ!.. Hiç mümkün müdür ki: Hakîm, Alîm bir Zât, bir ağacı gayet ehemmiyetle tedbir ve tasvir edib ve gayet derecede Hikmetle İdare ve Terbiye ettiği halde; o ağacın gayesi, faidesi olan meyvelerine bakmayıp ehemmiyet vermesin; hırsız ellere, boş yerlere dağılsın, zayi' olsun? Elbette bakmamak, ehemmiyet vermemek olamaz. Çünkü ağaca ehemmiyet vermek, meyveleri içindir..

İşte, şu Kâinatın zîşuuru ve en mükemmel meyvesi ve neticesi ve gayesi, insandır. Şu Kâinatın Sani-i Hakîm'i mümkün müdür ki, şu zîşuur meyvelerin meyveleri olan Hamd ve İbadeti, Şükür ve Muhabbeti başkalara verip Hikmet-i Bahiresini hiçe indirsın.. veyahut Kudret-i Mutlakasını acze kalbettirsin.. veyahut İlm-i Muhitini cehle çevirsin? Yüzbin defa hâşâ!

Hiç mümkün müdür ki: Şu Kâinat sarayının binasındaki Makasıd-ı Rabbaniyenin medarı olan zîşuur ve zîşuurun serfirazı olan nev'-i insanın mazhar olduğu Ni'metlere mukabil izhar ettikleri Şükür ve İbadeti, O Saray-ı Kâinatın Sani'inden başkasına gitsin. Ve O Sani-i Zülcelal, o gayet-ül gaye olan Şükür ve İbadeti başkalara gitmesine müsaade etsin.

Hem hiç mümkün müdür ki: Hadsiz Enva'-ı Ni'metiyle kendini zîşuurlara sevdirdin; ve hadsiz Mu'cizat-ı San'atıyla kendini onlara tanıttırın; sonra onların Şükür ve İbadetlerini, Hamd ve Muhabbetlerini, Marifet ve Minnetdarlıklarını esbaba ve tabiata terkedib ehemmiyet vermesin; Hikmet-i Mutlakasını inkâr ettirsin; Saltanat-ı Rububiyetini hiçe indirsın! Yüzbin defa hâşâ ve kellâ!..

Hiç mümkün müdür ki: Bir baharı halkedemeyen ve bütün meyveleri İcad edemeyen ve yer yüzünde sikkeleri bir olan bütün elmaları İnşa edemeyen; onların bir misal-i musaggarı olan bir elmayı halkedib ve o elmayı Ni'met olarak birisine yedirsın, şükrünü kazansın, Mahmud-u Bil'ıtlak'a Hamd noktasında iştirak etsin? Hâşâ!.. Çünkü bir elmayı halkeden kim ise, bütün dünyaya gelen elmaları İcad eden yine o olabilir. Çünkü sikke birdir. Hem elmaları İcad eden kim ise, bütün dünyada medar-ı rızık olan hububat ve semeratı halkeden yine Odur. Demek en küçük cüz'î bir zîhayata, en cüz'î bir Ni'meti veren, doğrudan doğruya Kâinatın Hâlıkıdır ve Rezzak-ı Zülcelal'dir. Öyle ise Şükür ve Hamd, doğrudan doğruya Ona aid'dir. Öyle ise Hakikat-ı Kâinat, daima Hak Lisaniyle der:

لَهُ الْحَمْدُ مِنْ كُلِّ أَحَدٍ مِنَ الْأَزَلِ إِلَى الْأَبَدِ

ALTINCI KELİME : يُحْيِي Yani: Hayat veren yalnız

Odur. Öyle ise, her şey'in Hâlıkı dahi yalnız Odur. Çünkü Kâinatın Ruhı, Nuru, Mayesi, Esası, Neticesi, Hülâsası Hayattır. Hayatı veren kim ise, bütün Kâinatın Hâlıkı da Odur. Hayatı veren elbette Odur, Hayy u Kayyum'dur.

İşte şu Mertebe-i Tevhidin Bürhan-ı A'zamına şöyle işaret ederiz ki: -Başka bir Söz'de izah ve isbat edildiği gibi- zemin yüzünün sahrasında çadırları kurulmuş gayet muhteşem zîhayatlar ordusunu görüyoruz. Evet Hayy u Kayyum'un hadsiz ordularından, her bahar mevsiminde yeni silâh altına alınmış, gaibden gelen taze bir ordu meydana çıkmış görüyoruz. Şu orduya bakıyoruz ki: Nebatat taifelerinden ikiyüzbinden ziyade ve hayvanat milletlerinden yine yüzbinden fazla çeşit çeşit muhtelif kavimler görüyoruz. Herbir milletin, herbir taifenin elbisesi ayrı, erzakı ayrı, talimatı ayrı, terhisatı ayrı, silâhları ayrı, müddet-i askeriyeleri ayrı olduğu halde; bir Kumandan-ı A'zam hadsiz Kudret ve Hikmetiyle ve nihayetsiz İlim ve İradesiyle, bitmez Rahmetiyle, tükenmez Hazinesiyle, hiçbirini unutmayarak, şaşırmayarak, karıştırmayarak, geciktirmeyerek.. ayrı ayrı bütün o üçyüz binden ziyade milletleri ve taifeleri Kemal-i İntizam ile, Tamam-ı Mizan ile, vakti vaktine ayrı ayrı erzaklarını, ayrı ayrı elbiselerini, ayrı ayrı silâhlarını vererek, ayrı ayrı talimat yaptırarak, ayrı ayrı terhisat ettiğini, gözü bulunan bilmüşahede görür ve Kalbi bulunan Biaynelyakîn tasdik eder...

İşte hiç mümkün müdür ki: Şu İhya ve İdareye ve şu Terbiye ve İaşeye; o orduyu bütün Şuunatıyla ihata eden bir İlmi Muhitin ve o orduyu

bütün levazımatıyla idare eden bir Kudret-i Mutlakanın Sahibinden başkası karışabilsin, müdahale edebilsin, onda hissesi olsun!.. Yüzbinler defa hâşâ!..

Malûmdur ki: Bir taburda on millet bulunsa, ayrı ayrı techiz etmesi on tabur kadar güç olduğundan; âciz insanlar, ister istemez bir tarzda techize mecbur olmuşlar. Halbuki Hayy u Kayyum şu muhteşem ordusu içinde, üçyüzbinden ziyade milletlere, ayrı ayrı techizat-ı hayatiyeyi veriyor. Hem külfetsiz, müşkilatsız, kolay bir tarzda, hafif bir şekilde, gayet hakîmane ve intizam-perverane veriyor. Ve koca orduya, birtek lisan ile, **هُوَ الَّذِي يُحْيِي** dedirtip; Kâinat Mescidinde O Cemaat-ı Uzmaya

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ النَّحْ okutturuyor...

YEDİNCİ KELİME: **وَيُمِيتُ** Yani: Mevti veren Odur.

Yani: Hayatı veren O olduğu gibi; Hayatı alan, mevti veren dahi yine Odur. Evet mevt, yalnız tahrib ve sönmek değildir ki esbaba verilsin, tabiata havale edilsin. Belki nasıl bir tohum zahiren ölüp çürüyor, fakat bâtinen bir sünbülün hayatına ve yoğurmasına.. yani cüz'î tohumluk hayatından, küllî sünbül hayatına geçiyor. Öyle de mevt dahi zahiren bir inhilal ve bir intıfa görüldüğü halde, Hakikatta insan için, Hayat-ı Bâkîyeye ünvan ve mukaddeme ve mebde' oluyor. Öyle ise Hayatı veren ve idare eden Kadîr-i Mutlak, yine elbette mevti dahi O İcad eder. Şu Kelimedeki Mertebe-i Uzma-yı Tevhidin bir Bürhan-ı A'zamına şöyle işaret ederiz ki: Otuzüçüncü Mektub'un Yirmidördüncü Penceresi'nde beyan edildiği gibi: **Şu mevcudat, İrade-i İlahiye ile seyyaledir. Şu Kâinat, Emr-i Rabbanî ile seyyaredir. Şu mahlûkat, İzn-i İlahî ile, zaman nehrinde mütemadiyen akıyor.. Âlem-i Gaybdan gönderiliyor, Âlem-i Şehadette vücud-u zahirî giydiriliyor, sonra Âlem-i Gayba muntazaman yağıyor, iniyor. Ve Emr-i Rabbanî ile, mütemadiyen istikbalden gelip, hâle uğrayarak teneffüs eder, maziye dökülür..**

İşte şu mahlûkatın şu seylanı, gayet hakîmane Rahmet ve İhsan Dairesinde; ve şu seyeranı, gayet alîmane Hikmet ve İntizam Dairesinde; ve şu cereyanı, gayet Rahîmane Şefkat ve Mizan Dairesinde baştan aşağıya kadar Hikmetlerle Maslahatlarla Neticelerle ve Gayelerle yapılıyor. Demek bir Kadîr-i Zülcelal, bir Hakîm-i Zülkemal mütemadiyen tavaif-i mevcudatı ve her taife içindeki cüz'iyatı ve o taifelerden teşekkül eden

Âlemleri, Kudretiyle Hayat verip tavzif eder. Sonra Hikmetiyle terhis edib, mevte mazhar eder; Âlem-i Gayba gönderir. Daire-i Kudretten, Daire-i İlme çevirir. İşte hiç mümkün müdür ki: Şu Kâinatı, heyet-i mecmuasıyla çevirmeğe muktedir olmayan ve bütün zamanlara Hükmi geçmeyen ve Âlemleri Hayata ve Mevte bir ferd gibi mazhar etmeğe Kudreti yetmeyen ve baharları, bir çiçek gibi Hayat verip, yer yüzüne takıp, sonra mevt ile ondan koparıp alamayan bir Zât; mevt ve imateye sahib çıkabilsin!.. Evet en cüz'î bir zîhayatın mevti dahi, hayatı gibi bütün Hakaik-i Hayat ve Enva'-ı Mevt elinde bulunan bir Zât-ı Zülcelal'in Kanunuyla, İzniyle, Emriyle, Kuvvetiyle, İlmiyle olmak zarurîdir.

SEKİZİNCİ KELİME: **وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ** Yani:

Hayatı dâimîdir, ezeli ve ebedîdir. Mevt ve fenâ, adem ve zeval Ona âriz olamaz. Çünkü Hayat, Ona Zâtîdir. Zâtî olan, zâil olamaz. Evet ezeli olan elbette Ebedîdir. Kadîm olan, elbette Bâkîdir. Vâcib-ül Vücut olan, elbette Sermedîdir. Evet bir Hayat ki, bütün Vücut, bütün Envârıyla Onun gölgesidir. Nasıl adem Ona âriz olabilir? Evet bir Hayat ki, Vâcib bir Vücut Onun lâzımı ve ünvanıdır; elbette adem ve fenâ hiçbir cihetle Ona âriz olamaz. Evet bir Hayat ki; bütün hayatlar mütemadiyen Onun Cilvesiyle zuhura gelir ve bütün Hakaik-i Sabite-i Kâinat Ona istinad eder, Onunla kaimdir; elbette hiçbir cihetle fenâ ve zeval Ona âriz olamaz. Evet bir Hayat ki; Onun bir Lem'a-i Cilvesi, mâruz-u fenâ ve zeval olan eşya-yı kesîreye bir Vahdet verip Bekaya mazhar eder ve dağılmaktan kurtarır ve Vücudunu muhafaza eder ve bir nevi Bekaya mazhar eder. Yani Hayat; kesrete bir Vahdet verir, ibka eder. Hayat gitse; dağılır, fenâyâ gider. Elbette öyle hadsiz Lemaat-ı Hayatiye bir cilvesi olan Hayat-ı Vâcibeye, zeval ve fenâ yaşamaz. Şu Hakikata şahid-i katı', şu Kâinatın zeval ve fenâsıdır. Yani mevcudat vücudlarıyla, hayatlarıyla nasılkı O Hayy-ı Lâyemut'un Hayatına ve O Hayatın Vücub-u Vücuduna delalet ve şehadet ederler (Haşiye); öyle de: Mevtleriyle, zevalleriyle O Hayatın Bekasına, Sermediyetine delalet eder ve şehadet ederler. Çünkü mevcudat zevale gittikten sonra, arkalarında yine kendileri gibi Hayata mazhar olup yerlerine geldiklerinden gösteriyor ki; dâimî bir Zîhayat var ki, mütemadiyen Cilve-i Hayatı tazelandiriyor. Nasılkı Güneş'e karşı cereyan eden bir nehrin yüzünde kabarcıklar parlar

(Haşiye): Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'ın nemrud'a karşı İmate ve İhyada Güneş'in tulû' ve gurubuna intikali, cüz'î İmate ve İhyadan küllî İmate ve İhyaya intikaldir ve bir terakkidir. O delilin en parlak ve en geniş dairesini göstermektir. Yoksa bir kısım Ehl-i Tefsirin dedikleri gibi, hafî delili bırakıp, zahir delile çıkmak değildir.

gider. Gelenler aynı parlamayı gösterip, taife taife arkasında parlayıp sönüp gider. Bu sönmek, parlamak vaziyetiyle; yüksek dâimî bir Güneş'in devamına delalet ederler. Öyle de, şu mevcudat-ı seyyaredeki Hayat ve Mevtin değişimleri ve münavebeleri, bir Hayy-ı Bâkî'nin Beka ve Devamına şehadet ederler.

Evet şu mevcudat âyinelerdir. Fakat zulmet Nura âyine olduğu gibi, hem karanlık ne derece şiddetli ise o derece Nurun parlamasını gösterdiği gibi, çok cihetlerle zıddiyet noktasında âyinedarlık ederler. Meselâ: Nasılki mevcudat acziyle Kudret-i Sani'a âyinedarlık eder, fakıyla Gınasına âyinedar olur. Öyle de, fenâsıyla Bekasına âyinedarlık eder. Evet zeminin yüzü ve yüzündeki eşcarın kıştaki vaziyet-i fakiraneleri ve baharda şaşaa-paş olan servet ve gınaları gayet kat'î bir surette, bir Kadîr-i Mutlak ve Ganiyy-i Alelîtlak'ın Kudret ve Rahmetine âyinedarlık eder. Evet bütün mevcudat, güya lisan-ı hal ile, Veysel Karanî gibi şöyle Münacat ederler; derler ki:

"Yâ İlahenâ! Rabbimiz Sensin! Çünkü biz abdiz. Nefsimizin terbiyesinden âciziz. Demek bizi terbiye eden Sensin!.. Hem Sensin Hâlık! Çünkü biz mahlukuz, yapıyoruz... Hem Rezzak Sensin! Çünkü biz Rızka muhtacız, elimiz yetişmiyor. Demek bizi yapan ve Rızkımızı veren Sensin... Hem Sensin Mâlik! Çünkü biz memlûküz. Bizden başkası bizde tasarruf ediyor. Demek Mâlikimiz Sensin... Hem Sen Aziz'sin, İzzet ve Azamet Sahibisin! Biz zilletimize bakıyoruz, üstümüzde bir İzzet Cilveleri var. Demek Senin İzzetinin âyinesiyiz... Hem Sensin Ganiyy-i Mutlak! Çünkü biz fakiriz. Fakrımızın eline yetişmediği bir Gına veriliyor. Demek Ganî Sensin, veren Sensin... Hem Sen Hayy-ı Bâkî'sin! Çünkü biz ölüyoruz. Ölmemizde ve dirilmemizde, bir dâimî Hayat verici Cilvesini görüyoruz.... Hem Sen Bâkî'sin! Çünkü biz, fenâ ve zevalimizde Senin Devam ve Bekanı görüyoruz... Hem Cevab veren, Atiye veren Sensin! Çünkü biz umum mevcudat, kalî ve hâlî dillerimizle dâimî bağırıp istiyoruz, Niyaz edib yalvarıyoruz. Arzularımız yerlerine geliyor, maksudlarımız veriliyor. Demek bize Cevab veren Sensin... Ve hâkeza..."

Bütün mevcudatın, küllî ve cüz'î herbirisi birer Veysel Karanî gibi, bir Münacat-ı Maneviye suretinde bir âyinedarlıkları var. Acz ve fakr ve kusurlarıyla, Kudret ve Kemal-i İlahîyi ilân ediyorlar...

DOKUZUNCU KELİME: **بَيْدَهُ الْخَيْرُ** Yani: **Bütün**

Hayrat Onun Elinde, bütün Hasenat Onun Defterinde, bütün İhsanat Onun Hazinesindedir. Öyle ise Hayr isteyen Ondandır istemeli, iyilik arzu

eden Ona yalvarmalı... Şu Kelimenin Hakikatını kat'î bir surette göstermek için, İlm-i İlahînin hadsiz delillerinden bir geniş delilin emarelerine ve lem'alarına şöyle işaret eder ve deriz ki:

Şu Kâinata görünen Ef'al ile Tasarruf edib İcad eden Sani'in, bir muhit İlmi var. Ve o İlim, Onun Zâtının Hâssa-i Lâzîme-i Zaruriyesidir, infikaki muhaldır. Nasılki Güneş'in Zâtı bulunup ziyası bulunmamak kabil değil; öyle de binler derece Ondan ziyade kabil değildir ki, şu muntazam mevcudatı İcad eden Zâtın İlmi ondan infikak etsin. Şu İlm-i Muhit, O Zâta lâzım olduğu gibi, taalluk cihetiyle herşey'e dahi lâzımdır. Yani, hiçbir şey Ondan gizlenmesi kabil değildir. Perdesiz, Güneş'e karşı zemin yüzündeki eşya, Güneş'i görmemesi kabil olmadığı gibi; O Alîm-i Zülcelal'in Nur-u İlmine karşı eşyanın gizlenmesi, bin derece daha gayr-ı kabildir, muhaldır. Çünkü huzur var. Yani herşey Daire-i Nazarındadır ve mukabildir ve Daire-i Şuhudundadır ve herşey'e nüfuzu var. Şu camid Güneş, şu âciz insan, şu şuursuz röntgen şuaı gibi zînurlar; hâdis, nâkıs ve ârızî oldukları halde, onların Nurları, mukabilindeki her şey'i görüp nüfuz ederlerse; elbette Vâcib ve Muhit ve Zâtî olan Nur-u İlm-i Ezeliden hiçbir şey gizlenemez ve haricinde kalamaz. Şu Hakikata işaret eden Kâinatın hadd ve hesaba gelmez alâmetleri, Âyetleri vardır. Ezcümle:

Bütün mevcudatta görünen bütün Hikmetler, O İlme işaret eder. Çünkü Hikmet ile iş görmek İlim ile olur. Hem bütün İnayetler, Tezyînatlar O İlme işaret eder. İnayetkârane, Lütufkârane iş gören; elbette bilir ve bilerek yapar. Hem herbiri birer Mizan içindeki bütün intizamlı mevcudat ve herbiri birer İntizam içindeki bütün mizanlı ve ölçülü hey'at, yine O İlm-i Muhite işaret eder. Çünkü İntizam ile iş görmek, İlim ile olur. Ölçü ile, tartı ile san'atkârane yapan; elbette kuvvetli bir İlme istinaden yapar. Hem bütün mevcudatta görünen muntazam miktarlar, Hikmet ve Maslahata göre biçilmiş şekiller, bir Kazanın Düsturuyla ve Kaderin Pergâriyle tanzim edilmiş gibi meyvedar vaziyetler ve heyetler, bir İlm-i Muhiti gösteriyor.

Evet eşyaya ayrı ayrı muntazam suretler vermek, herşey'in mesalih-i hayatiyesine ve vücuduna lâıyk mahsus bir şekil vermek, bir İlm-i Muhit ile olur, başka surette olamaz...

Hem bütün zîhayata, herbirisine lâıyk bir tarzda, münasib vakitte, ummadığı yerde Rızıklarını vermek; bir İlm-i Muhit ile olur. Çünkü Rızkı gönderen; Rızka muhtaç olanları bilecek, tanıyacak, vaktini bilecek, ihtiyacını idrak edecek, sonra Rızkını lâıyk bir tarzda verebilir.

Hem umum zîhayatın, ibham ünvanı altında bir Kanun-u Taayyüne bağlı olan ecelleri, ölümleri bir İlm-i Muhiti gösteriyor. Çünkü her taifenin, gerçi ferdlerin zahiren muayyen bir vakt-i eceli görünmüyor, fakat o taifenin iki had ortasında mahdud bir zamanda ecelleri muayyendir. O ecel hengamında, o şey'in arkasında vazifesini idame edecek olan neticesinin, meyvesinin, çekirdeğinin muhafazası ve bir taze hayata inkılâb ettirmesi; yine O İlm-i Muhiti gösteriyor.

Hem bütün mevcudata şamil, herbir mevcuda lâıyk bir surette Rahmetin Taltifatı; bir Rahmet-i Vasia içinde bir İlm-i Muhiti gösteriyor. Çünkü meselâ zîhayatın etfallerini süt ile iâşe eden ve zeminin suya muhtaç nebatatına yağmur ile yardım eden; elbette etfali tanır, ihtiyaçlarını bilir ve o nebatatı görür ve yağmurun onlara lüzumunu derkeder sonra gönderir.. ve hakeza... Bütün Hikmetli, inayetli Rahmetinin hadsiz Cilveleri; bir İlm-i Muhiti gösteriyor.

Hem bütün eşyanın san'atındaki ihtimamat ve san'atkârane Tasvirat ve mahirane Tezyînat, bir İlm-i Muhiti gösteriyor. Çünkü binler vaziyet-i muhtemele içinde, muntazam ve müzeyyen, san'atlı ve Hikmetli bir vaziyeti intihab etmek, derin bir İlim ile olur. Bütün eşyadaki şu tarz-ı intihabat, bir İlm-i Muhiti gösteriyor.

Hem İcad ve İbda'-ı Eşyada Kemal-i Sühulet, bir İlm-i Ekmele delalet eder. Çünkü bir işde kolaylık ve bir vaziyette sühulet, Derece-i İlim ve meharetle mütenasibdir. Ne kadar ziyade bilse, o derece kolay yapar.

İşte şu Sırta binaen herbiri birer Mu'cize-i San'at olan mevcudata bakıyoruz ki; hayret-nüma bir derecede sühuletle, kolaylıkla, külfetsiz, dağdağsız, kısa bir zamanda fakat mu'ciznüma bir surette İcad edilir. Demek hadsiz bir İlim vardır ki, hadsiz sühuletle yapılır ve hakeza... Mezkûr emareler gibi binler alâmet-i sadıka var ki, şu Kâinatı tasarruf eden Zâtın muhit bir İlmi vardır. Ve herşey'i bütün şuunatıyla bilir, sonra yapar. Madem şu Kâinat Sahibinin böyle bir İlmi vardır; elbette insanları ve insanların amellerini görür ve insanlar neye lâıyk ve müstehak olduklarını bilir, Hikmet ve Rahmetin muktezasına göre onlarla muamele eder ve edecek.

Ey insan! Aklını başına al.. dikkat et! Nasıl bir Zât seni bilir ve bakar, bil ve ayıl!..

Eğer denilse : Yalnız İlim kâfi değildir, İrade dahi lâzımdır. İrade olmazsa, İlim kâfi gelmez?

Elcevab : Bütün mevcudat nasılkı bir İlm-i Muhite delalet ve şehadet

eder. Öyle de: O İlm-i Muhit Sahibinin İrade-i Külliyesine dahi delalet eder. Şöyle ki: Herbir şey'e, hususan herbir zîhayata pek çok müşevveş ihtimalât içinde, muayyen bir ihtimal ile ve pek çok akîm yollar içinde neticeli bir yol ile ve pek çok imkânât içinde mütereddid iken gayet muntazam bir teşahhus verilmesi; hadsiz cihetlerle bir İrade-i Külliye gösteriyor. Çünkü herşey'in Vücudunu ihata eden hadsiz imkânât ve ihtimalât içinde ve semeresiz akîm yollarda ve karışık ve yeknesak sel gibi mizansız akan camid unsurlardan gayet hassas bir ölçü ile, nazik bir tartı ile ve gayet ince bir İntizam ile, nazenin bir Nizam ile verilen mevzun şekil ve muntazam teşahhus; bizzarure ve bilbedahe belki bilmüşahede, bir İrade-i Külliye Eseri olduğunu gösterir. Çünkü hadsiz vaziyetler içinde bir vaziyeti intihab etmek; bir Tahsis, bir Tercih, bir Kasd ve bir İrade ile olur ve amd ve arzu ile tahsis edilir. Elbette Tahsis, bir muhassısı iktiza eder. Tercih, bir müreccih ister. Muhassıs ve müreccih ise İradedir. Meselâ: İnsan gibi yüzler muhtelif cihazat ve âlâtın makinası hükmünde olan bir vücudun, bir katre sudan.. ve yüzer muhtelif azası bulunan bir kuşun, basit bir yumurtadan.. ve yüzer muhtelif kısımlara ayrılan bir ağacın, basit bir çekirdekten İcadları; Kudret ve İlme şehadet ettikleri gibi, gayet kat'î ve zarurî bir tarzda onların Sani'inde bir İrade-i Külliye delalet ederler ki, o İrade ile, o şey'in herşey'ini tahsis eder ve o İrade ile her cüz'üne, her uzvuna, her kısmına ayrı, has bir şekil verir.. bir vaziyet giydirir.

E l h a s ı l : Nasılki eşyada, meselâ hayvanattaki ehemmiyetli azanın, Esasat ve Netaic itibariyle birbirlerine benzeyişleri ve Tevafukları ve birtek Sikke-i Vahdet izhar etmeleri, nasıl kat'î olarak delalet ediyor ki; umum hayvanatın Sani'i birdir, Vâhid'dir, Ehad'dir. Öyle de: O hayvanatın ayrı ayrı teşahhusları ve sîmalarındaki başka başka hikmetli taayyün ve temeyyüzleri delalet eder ki; onların Sani-i Vâhid'i, Fâil-i Muhtardır ve İradelidir; istediğini yapar, istemediğini yapmaz; Kasd ve İrade ile işler. Madem İlm-i İlahîye ve İrade-i Rabbaniyeye mevcudat adedince, belki mevcudatın şuunatı adedince delalet ve şehadet vardır. Elbette bir kısım feylesofların İrade-i İlahiyeyi nefy ve bir kısım ehl-i bid'atın Kaderi inkâr ve bir kısım ehl-i dalâletin, cüz'iyata adem-i ıttılâmı iddia etmeleri ve tabiiyyunun, bir kısım mevcudatı tabiat ve esbaba isnad etmeleri; mevcudat adedince muzaaf bir yalancılıktır ve mevcudatın şuunatı adedince muzaaf bir dalâlet divaneliğidir. Çünkü hadsiz şehadet-i sadıkayı tekzib eden, hadsiz bir yalancılık işlemiş olur.

İşte, Meşiet-i İlahiye ile vücuda gelen işlerde; **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** **إِنْ شَاءَ اللَّهُ**

yerinde, bilerek "tabîi tabîi" demek, ne kadar hata ve muhalif-i hakikat olduğunu kıyas et...

ONUNCU KELİME: **وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** Yani:

Hiçbir şey Ona ağır gelemmez. Daire-i İmkânda ne kadar eşya var, o eşyaya gayet kolay Vücut giydirebilir. Ve o derece Ona kolay ve rahattır ki:

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَخ Sırrıyla, güya yalnız emreder, yapılır.

Nasılki gayet mahir bir san'atkâr; ziyade kolay bir tarzda, elini işe dokundurur dokundurmaz, makina gibi işler. Ve o sür'at ve mehareti ifade için denilir ki: O iş ve san'at, ona o kadar musahhardır ki; güya emriyle, dokunmasıyla işler oluyor; san'atlar vücuda geliyor. Öyle de: Kadîr-i Zülcelal'in Kudretine karşı eşyanın nihayet derecede musahhariyet ve itaatine ve O Kudretin nihayet derecede külfetsiz ve sühuletle iş gördüğüne işareten,

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Ferman eder. Şu Hakikat-ı Uzmanın hadsiz Esrarından beş Sırrını beş Nüktede beyan edeceğiz:

Birincisi: Kudret-i İlahiyeye nisbeten en büyük şey, en küçük şey kadar kolaydır. Bir nev'in umum efradıyla İcadı, bir ferd kadar külfetsiz ve rahattır. Cennet'i halketmek, bir bahar kadar kolaydır. Bir baharı İcad etmek, bir çiçek kadar rahattır. Şu Sırrı izah ve isbat eden Haşre dair Onuncu Söz'ün âhîrinde, hem Melaike ve Beka-i Ruh ve Haşre dair Yirmidokuzuncu Söz'de Haşir mes'elesinde, İkinci Esas'ın beyanında zikredilen "**Nuraniyet Sırrı**", "**Şeffafiyet Sırrı**", "**Mukabele Sırrı**", "**Müvazene Sırrı**", "**İntizam Sırrı**", "**İtaat Sırrı**", altı temsil ile isbat edilerek gösterilmiştir ki: Kudret-i İlahiyeye nisbeten yıldızlar, zerreler gibi kolaydır; hadsiz efrad bir ferd kadar külfetsiz ve rahatça İcad edilir. Madem o iki Söz'de bu altı Sır isbat edilmiş, onlara havale ederek burada kısa keseriz.

İkincisi: Kudret-i İlahiyeye nisbeten herşey müsavi olduğuna delil-i katı' ve Bürhan-ı Satı' şudur ki: Hayvanat ve nebatatın İcadında, gözümüzle görüyoruz, hadsiz bir sehavet ve kesret içinde, nihayet derecede bir itkan, bir hüsn-ü san'at bulunuyor. Hem nihayet derecede karışıklık ve ihtilat içinde, nihayet derecede bir imtiyaz ve tefrik görünüyor. Hem nihayet derecede mebzuliyet ve vüs'at içinde, nihayet derecede san'atça kıymetdarlık ve hilkatça güzellik bulunuyor. Hem nihayet derecede san'atkârane bir surette, çok cihazata ve çok zamana muhtaç olmakla beraber; gayet derecede sühuletle ve sür'atle İcad ediliyor. Âdeta birden ve hiçten o Mu'cizat-ı San'at vücuda geliyor.

İşte bilmüşahede her mevsimde rûy-i zeminde gördüğümüz bu Faaliyet-i Kudret, kat'iyen delalet eder ki: Şu ef'alın menba'ı olan Kudrete nisbeten; en büyük şey, en küçük şey kadar kolaydır ve hadsiz efradın İcadı ve İdareleri, bir ferd kadar rahatça İcad ve İdare edilir.

Ü ç ü n c ü s ü : Şu Kâinatta, şu görünen Tasarrufat ve Ef'al ile hükmeden Sâni'-i Kadîr'in Kudretine nisbeten, en büyük küll en küçük cüz' kadar kolay gelir. Efradça kesretli bir küllînin İcadı, bir tek cüz'ünün İcadı kadar sühuletlidir. Ve en âdi bir cüz'ide, en yüksek bir Kıymet-i San'at gösterilebilir. Şu Hakikatın Sırr-ı Hikmeti üç menba'dan çıkar:

Evvelâ: İmdad-ı Vâhidiyetten.

Sâniyen: Yüsr-ü Vahdetten.

Sâlisen: Tecelli-i Ehadiyetten.

Birinci menba' olan İmdad-ı Vâhidiyet: Yani herşey ve bütün eşya, bir tek zâtın mülkü olsa; o vakit Vâhidiyet cihetiyle herbir şey'in arkasında, bütün eşyanın kuvvetini tahşid edebilir. Ve bütün eşya, birtek şey gibi kolayca idare edilir. Şu Sırrı, şöyle bir temsil ile fehme takrib için deriz; meselâ: Nasılki bir memleketin tek bir padişahı bulunsa, o padişah o Vahdet-i Saltanat Kanunu cihetiyle, herbir neferin arkasında bir ordu kuvvet-i maneviyesini tahşid edebilir.. ve edebildiği için; o tek nefer, bir şahı esir edebilir ve şahın fevkinde padişahı namına hükmedebilir. Hem o padişah, Vâhidiyet-i Saltanat Sırrıyla, bir neferi ve bir memuru istihdam ve idare ettiği gibi, bütün orduyu ve bütün memurlarını idare edebilir. Güya Vâhidiyet-i Saltanat Sırrıyla herkesi, herşey'i, bir ferdin imdadına gönderebilir. Ve herbir ferdi, bütün efrad kadar bir kuvvete istinad edebilir; yani ondan meded alabilir. Eğer o Vâhidiyet-i Saltanat ipi çözülsün ve başıbozukluğa dönsün; o vakit herbir nefer, hadsiz bir kuvveti birden kaybedip, yüksek bir makam-ı nüfuzdan sukut eder, âdi bir adam makamına gelir. Ve onların idare ve istihdamları, efrad adedince müşkilat peyda eder. Aynen öyle de **وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى** şu Kâinatın Sani'i, Vâhid

olduğundan; herbir şeye karşı, bütün eşyaya müteveccih olan Esmayı tahşid eder. Ve nihayetsiz bir san'atla, kıymetdar bir surette İcad eder. Lüzum olsa, bütün eşya ile birtek şey'e bakar, baktırır, meded verir ve kuvvetli yapar. Ve bütün eşyayı dahi o Vâhidiyet Sırrıyla; birtek şey gibi İcad eder, Tasarruf eder, İdare eder.

İşte, şu İmdad-ı Vâhidiyet Sırrıyladır ki; şu Kâinatta nihayet derecede mebzuliyet ve ucuzluk içinde, nihayet derecede san'atça ve kıymetçe yüksek ve âli bir keyfiyet görünüyor.

İkinci menba' olan Yüsr-ü Vahdet: Yani birlik usûlüyle bir merkezde, bir elden, bir kanunla olan işler; gayet derecede kolaylık veriyor. Müteaddid merkezlere, müteaddid kanuna, müteaddid ellere dağılsa müşkilât peyda eder. Meselâ: Nasılki bir ordunun bütün neferatının bir merkezden, bir kanunla, bir kumandan-ı a'zam emriyle esasat-ı techiziyeleri yapılsa; birtek nefer kadar kolay olur. Eğer ayrı ayrı fabrikalarda, ayrı ayrı merkezlerde techizatları yapılsa; bir ordunun techizine lâzım olan bütün askerî fabrikalar, birtek neferin techizatı için lâzım gelir. Demek eğer Vahdete istinad edilse; bir ordu, bir nefer kadar kolay olur. Eğer Vahdet olmazsa; bir nefer, bir ordu kadar techizin esasatı cihetinde müşkilât peyda eder. Hem bir ağacın meyvelerine -Vahdet noktasında- bir merkeze, bir kanuna, bir köke istinaden madde-i hayatiye verilse; binler meyveler, tek bir meyve gibi kolay olur. Eğer herbir meyve, ayrı ayrı merkeze rabtedilse ve ayrı ayrı yerden mevadd-ı hayatiyeleri gönderilse; herbir meyve, bütün ağaç kadar müşkilât peyda eder. Çünkü bütün ağaca lâzım olan mevadd-ı hayatiye, herbir meyve için dahi lâzımdır.

İşte şu iki temsil gibi, **وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی** şu Kâinatın Sani'i, Vâhid-i Ehad

olduğu için, Vahdetle iş görür ve Vahdetle iş gördüğü için, bütün eşya birtek şey kadar kolay olur. Hem birtek şeyi, san'atça bütün eşya kadar kıymetli yapabilir. Ve hadsiz efradı, gayet kıymetdar bir surette İcad ederek; şu görünen hadsiz mebzuliyet ve nihayetsiz ucuzluk lisaniyle, Cûdu Mutlakını gösterir ve hadsiz sehavetini ve nihayetsiz Hallakîyetini izhar eder.

Üçüncü menba' olan Tecelli-i Ehadiyet: Yani Sani-i Zülcelal cisim ve cismanî olmadığı için, zaman ve mekân Onu kayıd altına alamaz. Ve kevn ü mekân, Onun Şuhuduna ve Huzuruna müdahale edemez. Ve vesait ve ecrâm, Onun fiiline perde çekemez. Teveccühünde tecezzi ve inkısam olmaz. Bir şey, bir şey'e mani olmaz. Hadsiz e'fali, bir fiil gibi yapar. Onun içindir ki; bir çekirdekte koca bir ağacı manen dercettiği gibi, bir Âlemi birtek ferdde dercedebilir. Bütün Âlem, birtek ferd gibi Dest-i Kudretinde çevrilir. Şu Sırrı başka Sözlerde izah ettiğimiz gibi, deriz ki: Nasılki Nuraniyet itibariyle bir derece kayıdsız olan Güneş'in timsali, herbir cilalı parlak şeyde temessül eder. Binlerle, milyonlarla âyineler nuruna mukabil gelse, birtek âyine gibi inkısam etmeden bizzât herbirinde cilve-i misaliyesi bulunur. Eğer âyinenin istidadı olsa, Güneş azametiyle onda âsârını gösterebilir. Bir şey, bir şey'e mani olamaz. Binler, bir gibi ve binler yere, bir yer gibi kolay girer. Herbir yer, binler yer kadar o güneşin cilvesine mazhar olur. İşte

وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی ş u Kâinat Sani'-i Zülcelalinin Nur olan bütün Sıfâtıyla

ve Nuranî olan bütün Esmasıyla, Teveccüh-ü Ehadiyet Sırrıyla öyle bir Tecellisi var ki; hiçbir yerde olmadığı halde, her yerde hazır ve nâzırdır. Teveccühünde inkısam olmaz. Aynı anda, her yerde, külfetsiz, müzahamesiz her işi yapar.

İşte ş u İmdad-ı Vâhidiyet ve Yüsr-ü Vahdet ve Tecelli-i Ehadiyet Sırrıyladır ki; bütün mevcudat, birtek Sani'a verildiği vakit; o bütün mevcudat, bir tek mevcud gibi kolay ve sühuletli olur. Ve herbir mevcud, hüsn-ü san'atça, bütün mevcudat kadar kıymetli olabilir. Nasılki mevcudatın hadsiz mebzuliyeti içinde, herbir ferdde hadsiz dekaik-ı san'atın bulunması bu Hakikatı gösteriyor. Eğer o mevcudat, doğrudan doğruya birtek Sani'a verilmezse; o zaman herbir mevcud, bütün mevcudat kadar müşkilatlı olur ve bütün mevcudat, birtek mevcud kıymetine sukut eder, iner. Ş u halde ya hiçbir şey vücuda gelmeyecek veya gelse de kıymetsiz, hiçe inecektir.

İşte ş u Sırdandır ki: Ehl-i felsefenin en ziyade ileri gidenleri olan sofestaîler, Tarık-ı Haktan yüzlerini çevirdiklerinden, küfür ve dalâlet tarîkına bakmışlar; görmüşler ki: Şirk yolu, Tarık-ı Haktan ve Tevhid Yolundan yüzbin defa daha müşkilâtlıdır, nihayet derecede gayr-ı makuldür. Onun için bilmeceburiye herşey'in vücudunu inkâr ederek Akıldan istifa etmişler.

D ö r d ü n c ü s ü : Ş u Kâinatta ş u görünen Ef'al ile tasarruf eden Zât-ı Kadîr'in Kudretine nisbeten Cennet'in İcadı, bir bahar kadar kolay ve bir baharın İcadı, bir çiçek kadar kolaydır. Ve bir çiçeğin mehasin-i san'atı ve letaif-i hilkatı, bir bahar kadar letafetli ve kıymetli olabilir. Ş u Hakikatın Sırrı üç şeydir:

B i r i n c i s i : Sani'deki Vücub ile Tecerrüd.

İ k i n c i s i : Mahiyetinin mübayenetiyle Adem-i Takayyüd.

Ü ç ü n c ü s ü : Adem-i Tahayyüz ile Adem-i Tecezzidir.

B i r i n c i S ı r : Vücub ve Tecerrüdün hadsiz kolaylığa ve nihayetsiz sühulete sebebiyet vermeleri, gayet derin bir Sırdır. Onu bir temsil ile fehme takrib edeceğiz. Şöyle ki:

Vücud mertebeleri muhtelifdir. Ve Vücud Âlemleri ayrı ayrıdır. Ayrı ayrı oldukları için, Vücutda rüsuhu bulunan bir Tabaka-i Vücutun bir zerresi, o tabakadan daha hafif bir Tabaka-i Vücutun bir dağı kadardır

ve o dağı istiab eder. Meselâ: Âlem-i Şehadetten olan kafadaki hardal kadar kuvve-i hâfıza Âlem-i Manadan bir Kütübhane kadar Vücudu içine alır. Ve Âlem-i Haricîden olan tırnak kadar bir Âyine-i Vücudun, Âlem-i Misal tabakasından koca bir şehri içine alır. Ve o Âlem-i Haricîden olan o âyine ve o hâfızanın şuurları ve kuvve-i icadiyeleri olsaydı, bir zerrecik Vücud-u Haricîleri kuvvetiyle, o Vücud-u Manevîde ve Misalîde hadsiz Tasarrufat ve Tahavvülât yapabilirlerdi. **Demek Vücud Rüşuh peyda ettikçe, kuvvet ziyadeleşir; az bir şey, çok hükmüne geçer. Hususan vücud Rüşuh-u Tam kazandıktan sonra, maddeden mücerred ise, kayıd altına girmezse; o vakit cüz'î bir cilvesi, sair hafif Tabakat-ı Vücudun çok Âlemlerini çevirebilir.**

İşte **وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى** şu Kâinatın Sani'-i Zülcelali, Vâcib-ül

Vücud'dur. **Yani: Onun Vücudu Zâtîdir, Ezelîdir, Ebedîdir, ademi mümteni'dir, zevali muhaldir ve Tabakat-ı Vücudun en Rasihi, en Esaslısı, en Kuvvetlisi, en Mükemmelidir. Sair Tabakat-ı Vücud, Onun Vücuduna nisbeten gayet zaîf bir gölge hükmündedir.** Ve o derece Vücud-u Vâcib Rasih ve Hakikatlı ve Vücud-u Mümkinat o derece hafif ve zaîftir ki; Muhyiddin-i Arabî gibi çok Ehl-i Tahkik, sair Tabakat-ı Vücudu, evham ve hayal derecesine indirmişler; **لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ** demişler. Yani:

Vücud-u Vâcib'e nisbeten başka şeylere Vücud denilmemeli; onlar, Vücud ünvanına lâyük değillerdir diye hükmetmişler.

İşte Vâcib-ül Vücud'un hem Vâcib, hem Zâtî olan Kudretine karşı; mevcudatın hem hâdis, hem ârızî Vücutları ve mümkinatın hem kararsız, hem kuvvetsiz sübutları; elbette nihayet derecede kolay ve hafif gelir. Bütün Ruhları Haşr-i A'zamda İhya edib muhakeme etmek; bir baharda, belki bir bahçede, belki bir ağaçta Haşr ve Neşrettiği yaprak ve çiçek ve meyveler kadar kolaydır.

İkinci Sır: Mübâyenet-i Mahiyet ve Adem-i Takayyüdün kolaylığa sebebiyeti ise şudur ki: Sani'-i Kâinat, elbette Kâinat cinsinden değildir. Mahiyeti, hiçbir mahiyete benzemez. Öyle ise: Kâinat dairesindeki manialar, kayıtlar Onun önüne geçemez; Onun İcraatını takyid edemez. Bütün Kâinatı birden tasarruf edib çevirebilir. Eğer Kâinat yüzündeki görünen Tasarrufat ve Efal, Kâinata havale edilse, o kadar müşkilât ve karışıklığa sebebiyet verir ki; hiçbir İntizam kalmadığı gibi, hiçbir şey dahi Vücutta kalmaz; belki Vücuda gelemes. Meselâ: Nasılki

kemerli kubbelerdeki ustalık san'atı, o kubbedeki taşlara havale edilse ve bir taburun zabite aid idaresi, neferata bırakılsa; ya hiç Vücuda gelmez veyahut çok müşkilât ve karışıklık içinde intizamsız bir vaziyet alacak. Halbuki o kubbelerdeki taşlara vaziyet vermek için, taş nev'inden olmayan bir ustaya verilse ve taburdaki neferatın idaresi, mertebe itibariyle zabıtlık mahiyetini haiz olan bir zabite havale edilse; hem san'at kolay olur, hem tedbir ve idare sühuletlidir. Çünkü taşlar ve neferler birbirine mani' olurlar; usta ve zabıt ise, manisiz her noktaya bakar, idare eder.

İşte **وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی** Vâcib-ül Vücud'un Mahiyet-i Kudsiyesi,

mahiyat-ı mümkinat cinsinden değildir. Belki bütün Hakaik-i Kâinat, O Mahiyetin Esma-i Hüsnasından olan Hak İsmi'nin şualarıdır. Madem Mahiyet-i Mukaddesi hem Vâcib-ül Vücud'dur, hem maddeden mücerredir, hem bütün mahiyata muhaliftir; misli, misali, mesîli yoktur. Elbette O Zât-ı Zülcelal'in O Kudret-i Ezeliyesine nisbeten bütün Kâinatın İdaresi ve Terbiyesi; bir bahar, belki bir ağaç kadar kolaydır. Haşr-i A'zam ve Dâr-ı Âhîret, Cennet ve Cehennem'in İcadı; bir güz mevsiminde ölmüş ağaçların yeniden bir baharda İhyaları kadar kolaydır.

Üç ü n c ü S ı r : Adem-i tahayyüz ve adem-i tecezzinin nihayet derecede olan kolaylığa sebebiyet vermelerinin Sırrı ise şudur ki: Madem Sani'-i Kadîr mekândan münezzehtir, elbette Kudretiyle her mekânda Hazır sayılır. Ve madem tecezzi ve inkısam yoktur; elbette her şeye karşı, bütün Esmasıyla müteveccih olabilir. Ve madem her yerde Hazır ve herşey'e müteveccih olur.. öyle ise mevcudat ve vesait ve ecrâm Onun Ef'aline mümanaat etmez, ta'vik etmez, belki hiç lüzum yok. Faraza lüzum olsa, elektriğin telleri gibi ve ağacın dalları gibi ve insanın damarları gibi; eşya, vesile-i teshilat ve vasıta-i vusul-ü hayat ve sebep-i sür'at-i ef'al hükmüne geçer. Ta'vik, takyid, men' ve müdahale şöyle dursun; belki teshil ve tesri' ve îsale vesile hükmüne geçer. Demek Kadîr-i Zülcelal'in Tasarrufat-ı Kudretine herşey İtaat ve İnkıyad cihetinde -ihtiyaç yok- eğer ihtiyaç olsa kolaylığa vesile olur.

E l h a s ı l : Sani'-i Kadîr külfetsiz, mualecesiz, sür'atle, sühuletle herşey'i o şey'e lâıyk bir surette halkeder. Külliyyatı, cüz'iyat kadar kolay İcad eder. Cüz'iyatı, külliyyat kadar san'atlı halkeder. Evet Külliyyatı ve Semavatı ve Arzı halkeden kimse, Semavat ve Arzda olan cüz'iyatı ve efrad-ı zihayatiyeyi halkeden elbette yine Odur ve Ondan başka olamaz. Çünkü o küçük cüz'iyat; o külliyyatın meyveleri, çekirdekleri,

misal-i musaggarlarıdır. Hem o cüz'iyatı İcad eden kim ise, cüz'iyatı ihata eden unsurları ve Semavat ve Arzı dahi O halketmiştir. Çünkü görüyoruz ki; cüz'iyat külliyata nisbeten birer çekirdek, birer küçük nüsha hükmündedir. Öyle ise o cüz'ileri halkeden Zâtın Elinde, Anasır-ı Külliye ve Semavat ve Arz bulunmalıdır. Tâ ki, Hikmetinin Düsturlarıyla ve İlminin Mizanlarıyla o küllî ve muhit mevcudatın hülâsalarını, manalarını, nûmunelerini; o küçücük misal-i musaggarlar hükmünde olan cüz'iyatta dercedebilsin. Evet acaib-i san'at ve garaib-i hilkat noktasında cüz'iyat, külliyyattan geri değil; çiçekler, yıldızlardan aşağı değil; çekirdekler, ağaçların madûnunda değil; belki çekirdekteki Nakş-ı Kader olan manevî ağaç, bağdaki Nesc-i Kudret olan mücessem ağaçtan daha acibdir. Ve Hilkat-ı İnsaniye, Hilkat-ı Âlemden daha acibdir. Nasilki bir cevher-i ferd üstünde, esîr zerratıyla bir Kur'an-ı Hikmet yazılsa, Semavat yüzündeki yıldızlarla yazılan bir Kur'an-ı Azametden kıymetçe daha ehemmiyetli olabilir. Öyle de; çok küçük cüz'iyatlar var, Mu'cizat-ı San'atça külliyyattan üstündür.

B e ş i n c i s i : Sâbık beyanatımızda, İcad-ı Mahlûkatta görünen hadsiz kolaylık, gayet derecede çabukluk, nihayetsiz sür'at-i efal, nihayetsiz sühuletle İcad-ı Eşyanın Sırlarını, Hikmetlerini bir derece gösterdik. İşte şu nihayetsiz sür'at ve hadsiz sühuletle vücud-u eşya, Ehl-i Hidayete şöyle kat'î bir kanaat verir ki: Mahlûkatı İcad eden Zâtın Kudretine nisbeten; Cennetler baharlar kadar, baharlar bahçeler kadar, bahçeler çiçekler kadar kolay gelir.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةً Sırrıyla, nev'-i beşerin Haşr ve Neşri, birtek nefsin İmate ve İhyası gibi sühuletlidir.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيِّحَةً وَاحِدَةً فَاذَاهُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ tasrihiyle,

bütün insanları Haşirde İhya etmek; istirahat için dağılan bir orduyu bir boru sesiyle toplamak kadar kolaydır.

İşte şu hadsiz sür'at ve nihayetsiz sühulet, bilbedahe Kudret-i Sani'in Kemaline ve herşey Ona nisbeten kolay olduğuna delil-i kat'î ve bürhan-ı yakînî olduğu halde; ehl-i dalâletin nazarında, Sani'in Kudretiyle eşyanın teşkili ve İcadı -ki, Vücub derecesinde sühuletlidir. Bin derece muhal olan- kendi kendine teşekkül ile iltibasa sebep olmuştur. Yani bazı âdi şeylerin Vücuda gelmelerini çok kolay gördükleri için, onların teşkilini, teşekkül tevehhüm ediyorlar. Yani İcad edilmiyorlar, belki kendi kendine Vücud buluyorlar. İşte gel ahmaklığın nihayetsiz derecatına

bak ki; nihayetsiz bir Kudretin delilini, onun ademine delil yapar; nihayetsiz muhalât kapısını açar. Çünkü o halde Sani'-i Âlem'e lâzım olan nihayetsiz Kudret ve muhit İlim gibi Evsaf-ı Kemal, her mahlukun her zerresine verilmek lâzım gelir; tâ kendi kendine teşekkül edebilsin...

ONBİRİNCİ KELİME: **وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ** Yani: **Dâr-ı**

Fâniden Dâr-ı Bâkîye dönülecek ve Kadîm-i Bâkî'nin Makarr-ı Saltanat-ı Ebediyesine gidilecek ve kesret-i esbabdan Vâhid-i Zülcelal'in Daire-i Kudretine gidilecek, dünyadan Âhirete geçilecek. Merciiniz Onun Dergâhıdır, melceiniz Onun Rahmetidir ve hakeza...

Şu Kelimenin bunlar gibi ifade ettiği pek çok Hakikatlar var. Şu Hakikatların içinde, Saadet-i Ebediye ile Cennet'e döneceğinizi ifade eden Hakikat ise: Onuncu Söz'ün oniki Bürhan-ı Kat'î-yi Yakîniyle ve Yirmidokuzuncu Söz'ün pek çok Delail-i Katıyı tazammun eden altı Esasıyla o derece kat'î isbat edilmiştir ki, başka beyana hacet bırakmıyor. Gurub eden güneşin ertesi sabah yeniden tulû' edeceği kat'iyetinde, o iki Söz isbat etmişler ki: **Şu dünyanın manevî güneşi olan Hayat dahi, harab-ı dünya ile gurubundan sonra Haşrin Sabahında bâkî bir surette tulû' edecektir. Ve cinn ve insin bir kısmı Saadet-i Ebediyeye ve bir kısmı da şekavet-i ebediyeye mazhar olacaktır.** Madem Onuncu ve Yirmidokuzuncu Sözler bu Hakikatı kemaliyle isbat etmişler, sözü Onlara havale edib yalnız deriz ki: Sâbık beyanatta kat'î isbat edildiği üzere: **Nihayetsiz bir İlm-i Muhit ve hadsiz bir İrade-i Külliye ve nihayetsiz bir Kudret-i Mutlaka Sahibi olan şu Kâinatın Sani-i Hakîm'i ve şu insanların Hâlık-ı Rahîm'i bütün Semavî Kitapları ve Fermanlarıyla Cennet'i ve Saadet-i Ebediyeyi nev'-i beşerin Ehl-i İmanına va'detmiştir. Madem va'detmiştir, elbette yapacaktır. Çünkü Va'dinde hulf etmek Ona muhaldir. Çünkü Va'dini îfa etmemek, gayet çirkin bir noksandır. Kâmil-i Mutlak noksandan münezze ve mukaddestir. Va'dettiğini yapmamak, ya cehlinden veya aczinden yapamaz. Halbuki O Kadîr-i Mutlak ve Âlîm-i Külli Şey hakkında cehl ve acz muhal olduğundan, hulf-ü va'd dahi muhaldir.** Hem başta Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm olarak bütün Enbiya ve Evliya ve Asfiya ve Ehl-i İman mütemadiyen O Rahîm-i Kerim'den, va'dettiği Saadet-i Ebediyeyi rica edib yalvarıyorlar ve Niyaz edib istiyorlar. Hem bütün Esmâ-i Hüsnâ ile beraber istiyorlar. Çünkü başta Şefkati ve Rahmeti, Adaleti ve Hikmeti ve Rahman ve Rahîm, Âdil ve Hakîm İsimleri ve Rububiyeti ve Saltanatı ve Rab ve Allah İsimleri

gibi ekser Esmâ-i Hüsnâsı, Daire-i Âhireti ve Saadet-i Ebediyeyi iktiza ve istilzam ederler ve tahakkukuna şehadet ve delalet ediyorlar. Belki - Onuncu Söz'de isbat edildiği gibi- bütün mevcudat bütün Hakaikıyla Dâr-ı Âhirete işaret ediyorlar. Hem Ferman-ı A'zam olan Kur'an-ı Hakîm binler Âyât ve Beyyinatıyla ve Berahin-i Sadîka-i Kat'îyyesiyle O Hakikatı gösteriyor ve talim ediyor. Ve nev'-i beşerin mâbihil İftiharı olan Habîb-i Ekrem binler Mu'cizat-ı Bahireye istinad ederek bütün Hayatında, bütün kuvvetiyle O Hakikatı Ders vermiş, isbat etmiş, ilân etmiş, görmüş ve göstermiş...

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ بِعَدَدِ اَنْفَاسِ اَهْلِ الْجَنَّةِ
فِي الْجَنَّةِ وَ اَحْشُرْنَا وَ نَاشِرُهُ وَ رَفَقًا تُوِّ وَ صَاحِبُهُ سَعِيدًا وَ وَالِدَيْنَا
وَ اَخْوَانَنَا وَ اَخَوَاتِنَا تَحْتَ لَوَا تِهِ وَ ارْزُقْنَا شَفَاعَتَهُ وَ ادْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ اٰلِهٖ
وَ اَصْحَابِهٖ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اٰمِيْنَ اٰمِيْنَ

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا ۞ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ
هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ۞ رَبِّ اشرحْ لِي
صَدْرِي ۞ وَيَسِّرْ لِي اَمْرِي ۞ وَ اَحْلِلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ۞ يَفْقَهُوا قَوْلِي ۞ رَبَّنَا
تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۞
وَتُبَّ عَلَيْنَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Yirminci Mektub'un Onuncu Kelimesine Zeyldir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا
فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ

Sual: Sen çok yerlerde demişsin ki: "**Vahdette nihayet derecede kolaylık var; kesrette ve şirkte nihayet müşkilât oluyor. Vahdette Vücub derecesinde bir sühulet var; şirkte, imtina' derecesinde bir suubet var.**" diyorsun. Halbuki gösterdiğin müşkilât ve muhalât, Vahdet tarafında da cereyan eder. Meselâ diyorsun: "**Eğer zerreler memur olmazlarsa; herbir zerrede, ya bir ilm-i muhit veya bir kudret-i mutlaka veya hadsiz manevî makinalar, matbaalar bulunmak lâzım gelir. Bu ise yüz derece muhaldir. Halbuki o zerreler Memur-u İlahî de olsalar, yine öyle bir mazhariyet lâzım gelir.. tâ hadsiz muntazam vazifelerini yapabilsinler. Bunun hallini isterim.**"

Elcevab: Çok Sözlere izah ve isbat etmişiz ki: Bütün mevcudat birtek Sâni'a verilse, birtek mevcut gibi kolay ve sühuletli olur. Eğer müteaddid esbaba ve tabiata isnad edilse; birtek sinek, semavat kadar; bir çiçek, bir bahar kadar; bir meyve, bir bahçe kadar müşkilâtli ve suubetli olur. Madem şu mes'ele başka Sözlere izah ve isbat edilmiş; onlara havale edib, şurada yalnız üç işaret ile, o Hakikata karşı nefsin itminanını temin edecek üç temsil beyan edeceğiz:

Birinci Temsil: Meselâ şeffaf parlak bir zerrecik, bizzât kendi başıyla kalsa bir kibrit başı kadar bir Nur içinde yerleşmez ve ona masdar olamaz. Kendi cirmi kadar ve mahiyeti mikdarınca bil'asale cüz'î zerre gibi bir Nuru olabilir. Fakat o zerrecik, Güneş'e intisab edib ona karşı gözünü açıp baksa; o vakit o koca Güneş'i ziyasıyla, elvan-ı seb'asıyla, hararetiyle hattâ mesafesiyle içine alabilir ve bir nevi Tecellii A'zamına mazhar olur. Demek o zerre kendi kendine kalsa, bir zerre kadar ancak iş görebilir. Eğer Güneş'e memur ve mensub ve mir'at sayılsa; Güneş gibi, Güneş'in icraatındaki bir kısım cüz'î nümunelerini gösterebilir.

İşte **وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى** herbir mevcud, hattâ herbir zerre, eğer

kesrete ve şirke ve esbaba ve tabiata ve kendi kendine isnad edilse; o vakit herbir zerre, herbir mevcud, ya bir İlm-i Muhit ve Kudret-i Mutlaka sahibi olmalı veyahut hadsiz manevî makine ve matbaalar, içinde teşekkül etmeli; tâ ona tevdi' edilen acib vazifeleri yapabilsin. Eğer o zerreler Vâhid-i Ehad'e isnad edilse; o vakit her bir masnu, herbir zerre Ona mensub olur, Onun memuru hükmüne geçer. Şu İntisabı onu Tecelliye mazhar eder. Bu Mazhariyet ve İntisabla, nihayetsiz bir İlim ve Kudrete istinad eder. Hâlıkının Kuvvetiyle, milyonlar defa kuvvet-i zâtisinden fazla işleri, vazifeleri; O İntisab ve İstinad Sırrıyla yapar.

İkinci Temsil: Meselâ: İki Kardeş var. Birisi cesur, kendine güvenir. Diğeri hamiyetli, milliyet-perverdir. Bir muharebe zamanında kendine güvenen adam devlete intisab etmez, kendi başıyla iş görmek ister. Kendi kuvvetinin menba'larını belinde taşımaya mecbur olur. Techizatını, cephanelerini kendi kuvvetine göre çekmeye muhtacdır. O şahsî ve küçük kuvvet mikdarınca, düşman ordusunun bir onbaşıyla ancak mücadele eder; fazla birşey elinden gelmez. Öteki Kardeş kendine güvenmiyor ve kendisini âciz, kuvvetsiz biliyor.. padişaha intisab etti, askere kaydedildi. O intisab ile, koca bir ordu ona Nokta-i İstinad oldu. Ve O İstinad ile arkasında, padişahın himmetiyle bir ordunun manevî kuvveti tahşid edilebilir bir kuvve-i maneviye ile harbe atıldı. Tâ düşmanın mağlub ordusu içindeki şahın büyük bir müşirine rastgeldi; kendi padişahı namına, "Seni esir ediyorum!.. Gel!" der. Esir eder getirir. Şu halin Sırrı ve Hikmeti şudur ki:

Evvelki başıbozuk, kendi menba'-ı kuvvetini ve techizatını kendisi taşımaya mecbur olduğu için, gayet cüz'î iş görebildi. Şu memur ise; kendi kuvvetinin menbaini taşımaya mecbur değil, belki onu ordu ve padişah taşıyor. Mevcud telgraf ve telefon teline makinasını küçük bir

tel ile rabt etmek gibi, şu adam bu İntisabla kendini o hadsiz kuvvete rabteder.

İşte **وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی** Eğer her mahluk, her zerre doğrudan

doğruya Vâhid-i Ehad'e isnad edilse ve onlar Ona İntisab etseler; o vakit O İntisab Kuvvetiyle ve Seyyidinin Havliyle, Emriyle; karınca, firavun'un sarayını başına yıkar, başaşağı atar.. sinek, nemrud'u gebertip Cehennem'e atar.. bir mikrop, en cebbar bir zalimi kabre sokar.. buğday tanesi kadar çam çekirdeği, bir dağ gibi bir çam ağacının destgâhı ve makinası hükmüne geçer.. havanın zerresi, bütün çiçeklerin, meyvelerin ayrı ayrı işlerinde, teşekkülâtlarında muntazaman, güzelce çalışabilir. Bütün bu kolaylık, bilbedahe Memuriyet ve İntisabdan ileri geliyor. Eğer iş başıbozukluğa dönse, esbaba ve kesrete ve kendi kendilerine bırakılıp şirk yolunda gidilse, o vakit herşey, cirmi kadar ve şuuru mikdarınca iş görebilir.

Üçüncü Temsil: Meselâ iki arkadaş var. Hiç görmedikleri bir memleketin ahvaline dair istatistikli bir nevi coğrafya yazmak istiyorlar.

Birisi, o memleketin padişahına intisab edib, telgraf ve telefon dairesine girer. On paralık bir tel ile, kendi telefon makinasını devletin teline rabteder. Her yer ile görüşür, muhabere eder, malûmat alır. Gayet muntazam ve mükemmel coğrafya istatistiğine aid san'atkârane bir eser yapar.

Öteki arkadaş ise, ya elli sene mütemadiyen gezecek ve müşkilâtla heryeri görüp her hâdiseyi işitecek veyahut milyonlarla lirayı sarfedib, devletin tel ve telefon temdidatı kadar ve padişah gibi telgraf sahibi olacak. Tâ evvelki arkadaşı gibi o mükemmel eseri yapsın. Öyle de:

وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی eğer hadsiz eşya ve mahlûkat Vâhid-i Ehad'e verilse,

o vakit O İrtibat ile herşey birer mazhar olur. O Şems-i Ezeli'nin Tecellisine Mazhariyetle, Kavanin-i Hikmetine ve Desatir-i İlmiyesine ve Nevamis-i Kudretine irtibat peyda eder. O vakit Havl ve Kuvvet-i İlahiye ile herşey'i görür bir gözü ve her yere bakar bir yüzü ve her işe geçer bir sözü hükmünde bir Cilve-i Rabbaniyeye mazhar olur. Eğer O İntisab kesilse; o şey, bütün eşyadan dahi inkıta' eder, cirmi kadar bir küçüklüğe sığışır. O halde bir uluhiyet-i mutlaka sahibi olmalı ki, evvelki vaziyette gördüğü işleri görebilsin.

E l h a s ı l : Vahdet ve İman yolunda, Vücub derecesinde bir sühulet ve kolaylık var. Şirk ve esbabda, imtina derecesinde müşkilât ve suubet var. Çünkü bir Vâhid, külfetsiz olarak kesir eşyaya bir vaziyet verir ve bir neticeyi istihsal eder. Eğer o vaziyeti almayı ve o neticeyi istihsal etmeyi, o eşya-yı kesireye havale edilse; o vakit pek çok külfetle ve pek çok hareketlerle ancak o vaziyet alınır ve o netice istihsal edilir. Meselâ Üçüncü Mektub'da denildiği gibi: Semavat meydanında, Şems ve Kamer kumandası altında yıldızlar ordusunu harekete getirmekle, her gece ve her sene, şaşaalı Tesbihkârane bir Seyeran ve Cereyan vermek demek olan cazibedar, sevimli Vaziyet-i Semaviye ve mevsimlerin değişmesi gibi büyük maslahatların vücud bulması demek olan o Ulvî, Hikmetli Netice-i Arziye, eğer Vahdete verilse; O Sultan-ı Ezel kolayca Küre-i Arz gibi bir neferi, o vaziyet ve o netice için ecram-ı ulviyeye Kumandan tayin eder. O vakit Arz, Emir aldıktan sonra, memuriyet neş'esinden mevlevî gibi Zikr ve Sema kalkar; az bir masrafla o güzel vaziyet hasıl olur, o mühim netice Vücud bulur. Eğer Arz'a, "Sen dur, karışma!" denilse; ve o netice ve o vaziyetin istihsali de Semavata havale edilse; ve Vahdetten, kesrete ve şirke gidilse; hergün ve her sene, binler derece Küre-i Arz'dan büyük olan milyonlar adedince yıldızlar hareket etmek, milyarlar sene mesafeyi yirmidört saatte ve bir senede kestirmek lâzımdır.

N e t i c e – i M e r a m : Kur'an ve Ehl-i İman, hadsiz masnuatı bir Sâni'-i Vâhid'e verir. Doğrudan doğruya her işi Ona isnad eder. Vücub derecesinde sühuletli bir yolda gider, sevkeder... Ve ehl-i şirk ve tuğyan, bir masnu-u vâhidi hadsiz esbaba isnad ederek, imtina' derecesinde suubetli bir yolda gider. Şu halde Kur'an yolunda, bütün masnuatla; dalâlet yolunda, bir masnu-u vâhid beraberdirler. Hattâ belki bütün eşyanın Vâhidden sudûru, bir vâhidin hadsiz eşyadan sudûrundan çok derece eshel ve kolaydır. Nasılki bir zabıt, bin neferin tedbirini, bir nefer gibi kolay yapar ve bir neferin tedbiri, bin zabite havale edilse; bin nefer kadar müşkilâtlı olur, keşmekeşe sebebiyet verir.

İşte şu Hakikatı şu Âyet-i Azîme, ehl-i şirkin başına vuruyor.. dağıtıyor:

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ

يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بَعْدَ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَ
صَحْبِهٖ اَجْمَعِيْنَ اٰمِيْنَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ

اَللّٰهُمَّ يَا اَحَدُ يَا وَاحِدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ يَا مَنْ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَيَا مَنْ يُحْيِي وَيُمِيتُ يَا مَنْ بِيَدِهِ الْخَيْرُ يَا مَنْ هُوَ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ * يَا مَنْ اِلَيْهِ الْمَصِيْرُ بِحَقِّ اَسْرَارِ هٰذِهِ الْكَلِمَاتِ اجْعَلْ
نَاشِرَ هٰذِهِ الرِّسَالَةِ وَرُفَقَا ئَهٗ وَصَاحِبَهَا سَعِيْدًا مِّنَ الْمُوَحِّدِيْنَ الْكَامِلِيْنَ
وَمِنَ الصِّدِّيقِيْنَ الْمُحَقِّقِيْنَ وَمِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ الْمُتَّقِيْنَ اٰمِيْنَ * اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ سِرِّ
اَحَدِيَّتِكَ اجْعَلْ نَاشِرَ هٰذَا الْكِتَابِ نَاشِرًا لِّاَسْرَارِ التَّوْحِيْدِ وَقَلْبُهُ
مَظْهَرًا لِّاَنْوَارِ الْاِيْمَانِ وَلِسَانُهُ نَاطِقًا بِحَقَائِقِ الْقُرْآنِ
اٰمِيْنَ * اٰمِيْنَ * اٰمِيْنَ

Yirmibirinci Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَرَأَى مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٌ وَلَا تُنْهَرُهُمَا
وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا * وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ
ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا * رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا
صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غُفُورًا

Ey hanesinde ihtiyar bir vâlide veya pederi veya akrabasından veya İman Kardeşlerinden bir amel-mânde veya âciz, alil bir şahıs bulunan gafil!. Şu Âyet-i Kerimeye dikkat et bak: Nasılki bir Âyette, beş tabaka ayrı ayrı surette ihtiyar vâlideyne şefkati celbediyor. Evet dünyada en yüksek Hakikat, peder ve vâlidelerin evlâdlarına karşı şefkatleridir. Ve en âlî Hukuk dahi, onların o şefkatlerine mukabil Hürmet haklarıdır. Çünkü onlar, hayatlarını kemal-i lezzetle evlâdlarının hayatı için feda edib sarfediyorlar. Öyle ise, insaniyeti sukut etmemiş ve canavara inkılâb etmemiş herbir veled; o muhterem, sadık, fedakâr dostlara hâlisane hürmet ve samimane Hizmet ve rızalarını tahsil ve Kalblerini hoşnud etmektir. Amca ve hala, peder hükmündedir; teyze ve dayı, ana hükmündedir.

İşte o mübarek ihtiyarların vücudlarını istiskal edib ölümlerini arzu etmek, ne kadar vicdansızlık ve ne kadar alçaklıktır bil, ayıl! Evet hayatını senin hayatına feda edenin zeval-i hayatını arzu etmek, ne kadar çirkin bir zulüm, bir vicdansızlık olduğunu anla...

Ey derd-i maişetle mübtela olan insan! Bil ki senin hanendeki Bereket Direği ve Rahmet Vesilesi ve Musibet Dafiası, hanendeki o istiskal ettiğin ihtiyar veya kör akrabandır. Sakın deme: "Maişetim dardır, idare edemiyorum." Çünkü onların yüzünden gelen Bereket olmasaydı, elbette senin dîk-ı maişetin daha ziyade olacaktı. Bu Hakikatı benden inan. Bunun çok kat'î delillerini biliyorum, seni de inandırabilirim. Fakat uzun gitmemek için kısa kesiyorum. Şu sözüme kanaat et. Kasem ederim şu Hakikat gayet kat'îdir, hattâ nefis ve şeytanım dahi buna karşı teslim olmuşlar. Nefsimin inadını kıran ve şeytanımı susturan bir Hakikat, sana kanaat vermeli. Evet Kâinatın şهادetiyle, nihayet derecede Rahman, Rahîm ve Latif ve Kerim olan Hâlık-ı Zülcelali Vel'ikram, çocukları dünyaya gönderdiği vakit, arkalarından Rızıklarını gayet latif bir surette gönderip ve memeler musluğundan ağızlarına akıttığı gibi; çocuk hükmüne gelen ve çocuklardan daha ziyade merhamete lâıyk ve şefkate muhtaç olan ihtiyarların Rızıklarını dahi, Bereket suretinde gönderir. Onların iaşelerini, tama'kâr ve bahil insanlara yükletmez.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ❁ وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ

رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ

Âyetlerinin ifade ettikleri Hakikatı, bütün zîhayatın enva'-ı mahlukları lisan-ı hal ile bağırıp, o Hakikat-ı Kerîmaneyi söylüyorlar. Hattâ değil yalnız ihtiyar akraba, belki insanlara arkadaş verilen ve Rızıkları insanların Rızıkları içinde gönderilen kedi gibi bazı mahlukların Rızıkları dahi, Bereket suretinde geliyor. Bunu teyid eden ve kendim gördüğüm bir misal: Benim yakın dostlarım bilirler ki; iki-üç sene evvel hergün yarım ekmek, - o köyün ekmeği küçük idi- muayyen bir tayinim vardı ki, çok defa bana kâfi gelmiyordu. Sonra dört kedi bana misafir geldiler. O aynı tayinim hem bana, hem onlara kâfi geldi. Çok kerre de fazla kalırdı.

İşte şu hal o derece tekerrür edib bana kanaat verdi ki, ben kedilerin Bereketinden istifade ediyordum. Kat'î bir surette ilân ediyorum: Onlar bana bâr değil; hem onlar benden değil, ben onlardan minnet alırdım.

Ey insan! Madem canavar suretinde bir hayvan, insanların hanesine

misafir geldiği vakit Bereketle medar oluyor; öyle ise mahlûkatın en mükerremi olan insan ve insanların en mükemmeli olan Ehl-i İman ve Ehl-i İmanın en ziyade hürmet ve merhamete şâyan aceze, alîl ihtiyareler ve alîl ihtiyarların içinde şefkat ve Hizmet ve Muhabbete en ziyade lâıyk ve müstehak bulunan akrabalar ve akrabaların içinde dahi en hakikî dost ve en sadık muhib olan peder ve vâlide, ihtiyarlık halinde bir hanede bulunsa, ne derece Vesile -i Bereket ve Vasıta -i Rahmet ve

لَوْلَا الشُّيُوخُ الرَّكَّعُ لَصَبَّ عَلَيْكُمُ الْبَلَاءُ صَبًّا Sırrıyla, yani: "Beli bükül-

müş ihtiyarlarınız olmasa idi, belalar sel gibi üstünüze dökülecekti." Ne derece Sebeb-i Def-i Musibet olduklarını sen kıyas eyle.

İşte ey insan! Aklını başına al. Eğer sen ölmezsen, ihtiyar olacaksın... الْجَزَاءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ Sırrıyla, sen vâlideynine hürmet

etmezsen, senin evlâdın dahi sana Hizmet etmeyecektir. Eğer Âhiretini seversen, işte sana mühim bir defîne; onlara Hizmet et, rızalarını tahsil eyle. Eğer dünyayı seversen, yine onları memnun et ki, onların yüzünden hayatın rahatlı ve Rızkın Bereketli geçsin. Yoksa onları istiskal etmek, ölümlerini temenni etmek ve onların nazik ve seri-üt teessür Kalblerini ren-

cide etmek ile خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ Sırrına mazhar olursun. Eğer Rahmet-i Rahman istersen, O Rahman'ın vedialarına ve senin hanendeki emanetlerine Rahmet et.

Âhiret Kardeşlerimden Mustafa Çavuş isminde bir zât vardı. Dininde, dünyasında muvaffakiyetli görüyordum. Sırrını bilmezdim. Sonra anladım ki, o muvaffakiyetin sebebi: O zât ise, ihtiyar peder ve vâlidelerinin haklarını anlamış ve o Hukuka tam riayet etmiş ve onların yüzünden Rahat ve Rahmet bulmuş. إِنْ شَاءَ اللَّهُ Âhiretini de tamir etmiş.

Bahtiyar olmak isteyen ona benzemeli...

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ قَالَ الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأَمَّهَاتِ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Yirmiikinci Mektub

بِسْمِهِ وَرَأْنُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

[Şu Mektub, iki Mebhaştır. Birinci Mebhas, Ehl-i İmanı Uhuvvete ve Muhabbete davet eder.]

Birinci Mebhas

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ * إِدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا
الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ * وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ
عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Mü'minlerde nifak ve şikak, kin ve adavete sebebiyet veren tarafgirlik ve inad ve hased; Hakikatça ve Hikmetçe ve İnsaniyet-i Kübra olan İslâmiyetçe ve hayat-ı şahsiyece ve hayat-ı içtimaiyece ve hayat-ı maneviyece çirkin ve merduddur, muzır ve zulümdür ve hayat-ı beşeriye için zehirdir. Şu Hakikatın gayet çok vücuhundan altı vechini beyan ederiz:

BİRİNCİ VECİH: **Hakikat nazarında zulümdür.**

Ey Mü'mine kin ve adavet besleyen insafsız adam! Nasılki sen bir gemide veya bir hanede bulunsan, seninle beraber dokuz masum ile bir câni var. O gemiyi gark ve o haneyi ihrak etmeye çalışan bir adamın, ne derece zulmettiğini bilirsin. Ve zalimliğini, Semavata işittirecek derecede bağıracaksın. Hattâ bir tek masum, dokuz câni olsa; yine o gemi hiç bir kanun-u adaletle batırılmaz.

Aynen öyle de: Sen, bir Hane-i Rabbaniye ve bir Sefine-i İlahiye olan bir Mü'minin vücudunda İman ve İslâmiyet ve komşuluk gibi dokuz değil, belki yirmi Sıfât-ı Masume varken; sana muzır olan ve hoşuna gitmeyen bir câni sıfatı yüzünden ona kin ve adavet bağlamakla, o hane-i maneviye-i vücudun manen gark ve ihrakına, tahrib ve batmasına teşebbüs veya arzu etmen, onun gibi şeni' ve gaddar bir zulümdür.

İKİNCİ VECİH: Hem Hikmet nazarında dahi zulümdür. Zira malûmdur ki: Adavet ve Muhabbet, Nur ve zulmet gibi zıddırlar. İkisi, mana-yı hakikîsinde olarak beraber cem' olamazlar.

Eğer Muhabbet, kendi esbabının rüchaniyetine göre bir Kalbde hakikî bulunsa, o vakit adavet mecazî olur; acımak suretine inkılâb eder. Evet Mü'min, Kardeşini sever ve sevmeli. Fakat fenâlığı için yalnız acır. Tahakkümle değil, belki lütufla ıslahına çalışır. Onun için Nass-ı Hadis ile: **"Üç günden fazla Mü'min Mü'mine küsüp kat'-ı mükâleme etmeyecek."**

Eğer esbab-ı adavet galebe çalıp, adavet Hakikatıyla bir Kalbde bulunsa; o vakit Muhabbet mecazî olur, tasannu' ve temelluk suretine girer.

Ey insafsız adam! Şimdi bak ki: Mü'min Kardeşine kin ve adavet ne kadar zulümdür. Çünkü nasılki sen âdi küçük taşları, Kâ'be'den daha ehemmiyetli ve Cebel-i Uhud'dan daha büyük desen, çirkin bir akılsızlık edersin. Aynen öyle de: Kâ'be Hürmetinde olan İman ve Cebel-i Uhud Azametinde olan İslâmiyet gibi çok Evsaf-ı İslâmiye; Muhabbeti ve İttifakı istediği halde, Mü'mine karşı adavete sebebiyet veren ve âdi taşlar hükmünde olan bazı kusurâtı, İman ve İslâmiyete tercih etmek, o derece insafsızlık ve akılsızlık ve pek büyük bir zulüm olduğunu Aklın varsa anlarsın!..

Evet Tevhid-i İmanî, elbette Tevhid-i Kulûbü ister. Ve Vahdet-i İtikad dahi, Vahdet-i İçtimaiyeyi iktiza eder. Evet inkâr edemezsin ki: Sen bir adamla beraber bir taburda bulunmakla, o adama karşı dostane bir rabıta anlarsın; ve bir Kumandanın Emri altında beraber bulunduğunuzdan

arkadaşane bir alâka telakki edersin. Ve bir memlekette beraber bulunmakla Uhuvvetkârane bir münasebet hissedersin. Halbuki İmanın verdiği Nur ve Şuur ile ve sana gösterdiği ve bildirdiği Esma-i İlahiye adedince Vahdet alâkaları ve İttifak Rabitaları ve Uhuvvet münasebetleri var. Meselâ:

Her ikinizin Hâlıkınız bir, Mâlikiniz bir, Mabudunuz bir, Râzıkınız bir... bir bir, bine kadar bir bir. Hem Peygamberiniz bir, Dininiz bir, Kibleniz bir... bir bir, yüze kadar bir bir. Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir... ona kadar bir bir. Bu kadar bir birler Vahdet ve Tevhidi, Vifak ve İttifakı, Muhabbet ve Uhuvveti iktiza ettiği ve Kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak manevî zincirler bulundukları halde; şikak ve nifaka, kin ve adavete sebebiyet veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip Mü'mine karşı hakikî adavet etmek ve kin bağlamak; ne kadar o Rabîta-i Vahdete bir hürmetsizlik ve o Esbab-ı Muhabbete karşı bir istihfaf ve o Münasebat-ı Uhuvvete karşı ne derece bir zulüm ve i'tisaf olduğunu; Kalbin ölmemiş ise, Aklın sönmemiş ise anlarsın...

ÜÇÜNCÜ VECİH : Adalet - i mahzayı ifade eden

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى Sırrına göre; bir Mü'minde bulunan cânî bir

sıfat yüzünden sair masum sıfatlarını mahkûm etmek hükmünde olan adavet ve kin bağlamak, ne derece hadsiz bir zulüm olduğunu ve bhusus bir Mü'minin fenâ bir sıfatından darılıp küsüp, o Mü'minin akrabasına

adavetini teşmil etmek, **إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ** sîga-i mübalağa ile gayet azîm

bir zulüm ettiğini, Hakikat ve Şeriat ve Hikmet-i İslâmiye sana ihtar ettiği halde; nasıl kendini haklı bulursun, "Benim hakkım var" Dersin?

Hakikat nazarında sebab-i adavet ve şerr olan fenâlıklar, şerr ve toprak gibi kesiftir; başkasına sirayet ve in'ikas etmemek gerektir. Başkası ondan Ders alıp şerr işlese, o başka mes'eledir. Muhabbetin esbabı olan iyilikler, Muhabbet gibi Nurdur; sirayet ve in'ikas etmek, şe'nidir. Ve ondandır ki; "Dostun dostu dosttur" sözü, durub-u emsal sırasına geçmiştir. Hem onun içindir ki; "Bir göz hatırı için çok gözler sevilir" sözü umumun lisanında gezer.

İşte ey insafsız adam! Hakikat böyle gördüğü halde, sevmediğin bir

adamin, sevimli masum bir Kardeşine ve taallukatına adavet etmek; ne kadar hilaf-ı hakikat olduğunu hakikatbîn isen anlarsın...

DÖRDÜNCÜ VECİH: Hayat-ı şahsiye nazarında dahi zulümdür. Şu dördüncü vechin esası olarak birkaç Düsturu dinle:

B i r i n c i s i : Sen, mesleğini ve efkârını Hak bildiğin vakit; "Mesleğim Haktır veya daha güzeldir" demeye hakkın var. Fakat, yalnız Hak benim mesleğimdir, demeye hakkın yoktur.

وَعَيْنُ الرِّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ * وَلَكِنَّ عَيْنَ السُّخْطِ

تُبْدِي الْمَسَاوِيَا

Sırrınca, insafsız nazarın ve düşkün fikrin hakem olamaz. Başkasının mesleğini butlan ile mahkûm edemez.

İ k i n c i D ü s t u r : Senin üzerine Haktır ki: **Her söylediğin Hak olsun. Fakat her Hakkı söylemeğe senin Hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı. Fakat her doğruyu demek doğru değildir.** Zira senin gibi niyeti hâlis olmayan bir adam, nasihatı bazan damara dokundurur, aks-ül amel yapar.

Ü ç ü n c ü D ü s t u r : Adavet etmek istersen, Kalbindeki adavete adavet et; onun refine çalış. Hem en ziyade sana zarar veren nefs-i emmarene ve heva-i nefesine adavet et, ıslahına çalış. O muzır nefsin hatırı için, Mü'minlere adavet etme. Eğer düşmanlık etmek istersen; kâfirler, zındıklar çoktur; onlara adavet et. Evet nasilki Muhabbet sıfatı, Muhabbete lâyıktır; öyle de adavet hasleti, her şeyden evvel kendisi adavete lâyıktır. **Eğer hasmını mağlub etmek istersen, fenâlığına karşı iyilikle mukabele et.** Çünkü eğer fenâlıkla mukabele edersen, husumet tezayüd eder. Zahiren mağlub bile olsa, kalben kin bağlar, adaveti idame eder. Eğer iyilikle mukabele etsen, nedamet eder; sana dost olur...

إِذَا أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْكَرِيمَ مَلَكَتْهُ * وَإِنْ أَنْتَ أَكْرَمْتَ اللَّئِيمَ تَمَرَّدَا

Hükmünce; Mü'minin şe'ni, kerim olmaktadır. Senin ikramınla sana musahhar olur. Zahiren leîm bile olsa, İman cihetinde kerimdir. **Evet fenâ bir adama "İyisin iyisin" desen, iyileşmesi ve iyi adama "Fenâsın fenâsın" desen, fenâlaşması çok vukubulur.** Öyle ise

وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا * وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَغْفِرُوا

فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

gibi Desatir-i Kudsiye-i Kur'aniyeye kulak ver, Saadet ve Selâmet ondadır.

Dördüncü Düstur: Ehl-i kin ve adavet hem nefesine, hem Mü'min Kardeşine, hem Rahmet-i İlahiyeye zulmeder, tecavüz eder. Çünkü kin ve adavet ile nefisini bir azab-ı elimde bırakır. Hasmına gelen Ni'metlerden azabı ve korkusundan gelen elemi nefesine çektirir, nefesine zulmeder. Eğer adavet hasedden gelse, o bütün bütün azabdır. Çünkü hased evvelâ hâsidi ezer, mahveder, yandırır. Mahsud hakkında zararı ya azdır veya yoktur.

Hasedin çaresi: Hâsid adam, hased ettiği şeylerin akibetini düşünsün. Tâ anlasın ki; rakibinde olan dünyevî hüsün ve kuvvet ve mertebe ve servet; fânidir, muvakkattır. Faidesi az, zahmeti çoktur. Eğer Uhrevî Meziyetler ise, zâten onlarda hased olamaz. Eğer onlarda dahi hased yapsa; ya kendisi riyakârdır, Âhret malını dünyada mahvetmek ister veyahut mahsudu riyakâr zanneder, haksızlık eder, zulmeder.

Hem ona gelen musibetlerden memnun ve Ni'metlerden mahzun olup Kader ve Rahmet-i İlahiyeye, onun hakkında ettiği iyiliklerden küsüyor. Âdeta Kaderi tenkid ve Rahmete itiraz ediyor. **Kaderi tenkid eden başını örse vurur, kırar. Rahmete itiraz eden, Rahmetten mahrum kalır.**

Acaba, bir gün adavete değmeyen bir şey'e, bir sene kin ve adavetle mukabele etmeyi hangi insaf kabul eder, bozulmamış hangi vicdana sığar? Halbuki Mü'min Kardeşinden sana gelen bir fenâlığı, bütün bütün ona verip, onu mahkûm edemezsin. Çünkü evvelâ, **Kaderin onda bir hissesi var. Onu çıkarıp o Kader ve Kaza hissesine karşı Rıza ile mukabele etmek gerektir. Sâniyen, nefis ve şeytanın hissesini de ayırıp, o adama adavet değil, belki nefesine mağlub olduğundan acımak ve nedamet edeceğine beklemek. Sâlisen, sen kendi nefsinde görmediğin veya görmek istemediğin kusurunu gör; bir hisse de ona ver. Sonra bâkî kalan küçük bir hisseye karşı en Selâmetli ve en çabuk hasmını mağlub edecek afv ve safh ile ve ulüvvücenablıkla mukabele etsen, zulümden ve zarardan kurtulursun.** Yoksa sarhoş ve divane olan ve şişeleri ve buz parçalarını elmas fiatıyla alan cevherci bir Yahudi gibi, beş paraya değmeyen fâni, zâil, muvakkat, ehemmiyetsiz umûr-u dünyeviyeye; güya ebedî dünyada durup ebedî beraber kalacak gibi şedid bir hırs ile ve dâimî bir kin ile mütemadiyen bir adavetle mukabele etmek, sîga-i mübalağa ile bir zalûmiyettir veya bir sarhoşluktur ve bir nevi divaneliktir...

İşte hayat-ı şahsiyece bu derece muzır olan adavete ve fikr-i intikama, -eğer şahsını seversen- yol verme ki Kalbine girsin. Eğer Kalbine girmiş ise, onun sözünü dinleme. Bak, Hakikatbîn olan Hâfız-ı Şirazî'yi dinle:

دُنْيَا نَهْ مَتَاعِيسْتِ كِهْ اَرَزْدُ بِنَزَاعِي

Yani: "Dünya öyle bir meta' değil ki, bir nizaa değsin." Çünkü fânî ve geçici olduğundan kıymetsizdir. Koca dünya böyle ise, dünyanın cüz'î işleri ne kadar ehemmiyetsiz olduğunu anlarsın!.. Hem demiş:

اَسَايِشِ دُو گِيْتِي تَفْسِيرِ اَيْنِ دُو حَرْفَسْتِ

بَادُوسْتَانِ مُرُوتْ بَادُشْمَنَانِ مُدَارَا

Yani: "İki cihanın Rahat ve Selâmetini iki harf tefsir eder, kazandırır: Dostlarına karşı mürüvvetkârane muaşeret ve düşmanlarına sulhkârane muamele etmektir."

E ğ e r D e r s e n : "İhtiyar benim elimde değil; fitratımda adavet var. Hem damarıma dokundurmuşlar, vazgeçemiyorum."

E l c e v a b : Sû-i hulk ve fenâ haslet eseri gösterilmezse ve gıybet gibi şeylerle ve muktezasıyla amel edilmezse; kusurunu da anlasa zarar vermez. Madem ihtiyar senin elinde değil, vazgeçemiyorsun. Senin manevî bir nedamet, gizli bir tövbe ve zımnî bir istiğfar hükmünde olan kusurunu bilmen ve o haslette haksız olduğunu anlamaman; onun şerrinden seni kurtarır. Zâten bu Mektubun bu mebhasını yazdık, tâ bu Manevî İstiğfarı temin etsin; haksızlığı Hak bilmesin, haklı hasmını haksızlıkla teşhir etmesin.

Cây-ı Dikkat Bir Hâdise: Bir zaman, bu garazkârane tarafgirlik neticesi olarak gördüm ki: Mütedeyyin bir Ehl-i İlim, fikr-i siyasîsine muhalif bir Âlim-i Sâlihi, tekfir derecesinde tezyif etti. Ve kendi fikrinde olan bir münafığı, hürmetkârane medhetti. İşte siyasetin bu fenâ

neticelerinden ürktüm, **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ السِّيَاسَةِ** dedim, o zamandan beri hayat-ı siyasiyeden çekildim.

B E Ş İ N C İ V E C İ H : Hayat-ı içtimaiyece, inad ve tarafgirlik, gayet muzır olduğunu beyan eder.

Eğer denilse: Hadîste **إِخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ** denilmiş. İhtilaf ise,

tarafgirliği iktiza ediyor. Hem tarafgirlik marazı; mazlum avamı, zalim havassın şerrinden kurtarıyor. Çünkü bir kasabanın ve bir köyün havassı ittifak etseler, mazlum avamı ezerler. Tarafgirlik olsa, mazlum bir tarafa iltica eder, kendisini kurtarır. Hem Tesadüm-ü Efkârdan ve Tehalüf-ü Ukûlden Hakikat tamamıyla tezahür eder.

E l c e v a b : Birinci suale deriz ki: Hadîsteki ihtilaf ise, müsbet ihtilafıdır. Yani: Herbiri kendi mesleğinin tamir ve revacına sa'yeder. Başkasının tahrib ve ibtaline değil, belki tekmil ve ıslahına çalışır. Amma menfi ihtilaf ise ki: Garazkârane, adavetkârane birbirinin tahribine çalışmaktır; Hadîsin nazarında merduddur. Çünkü birbiriyle boğuşanlar, müsbet hareket edemezler.

İkinci suale deriz ki: Tarafgirlik eğer Hak namına olsa, haklılara melce' olabilir. Fakat şimdiki gibi garazkârane, nefis hesabına olan tarafgirlik, haksızlara melce'dir ki; onlara nokta-i istinad teşkil eder. Çünkü garazkârane tarafgirlik eden bir adama şeytan gelse, onun fikrine yardım edib taraftarlık gösterse, o adam o şeytana Rahmet okuyacak. Eğer mukabil tarafa Melek gibi bir adam gelse, ona hâşâ lanet okuyacak derecede bir haksızlık gösterecek.

Üçüncü suale deriz ki: Hak namına, Hakikat hesabına olan Tesadüm-ü Efkâr ise; Maksadda ve Esasta İttifak ile beraber, vesailde ihtilaf eder. Hakikatın her köşesini izhar edib, Hakka ve Hakikata Hizmet eder. Fakat tarafgiran ve garazkârane, firavunlaşmış nefis-i emmare hesabına hodfuruşluk, şöhretperverane bir tarzdaki tesadüm-ü efkârdan Barika-i Hakikat değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü maksadda ittifak lâzım gelirken, öylelerin efkârının Küre-i Arz'da dahi Nokta-i Telakisi bulunmaz. Hak namına olmadığı için, nihayetsiz müfritane gider. Kabil-i iltiyam olmayan inşikaklara sebebiyet verir. Hâl-i Âlem buna şahiddir...

Elhasıl: **الْحُبُّ لِلَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَالْحُكْمُ لِلَّهِ** olan Desatir-i

Âliye Düstur-u Harekât olmazsa nifak ve şikak meydan alır. Evet

الْحُبُّ لِلَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَالْحُكْمُ لِلَّهِ demezse, o Düsturları nazara almazsa, adalet

etmek isterken zulmeder.

Cây-ı İbret Bir Hâdis: Bir vakit, İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, bir

kâfiri yere atmış. Kılıncını çekip keseceği zaman, o kâfir ona tükürmüş. O kâfiri bırakmış, kesmemiş. O kâfir, ona demiş ki: "Neden beni kesmedin?" Dedi: "Seni Allah için kesecektim. Fakat bana tükürdün, hiddete geldim. Nefsimin hissesi karıştığı için İhlasım zedelendi. Onun için seni kesmedim." O kâfir ona dedi: "Beni çabuk kesmen için seni hiddete getirmektir. Madem Dininiz bu derece sâfi ve hâlistir, o Din Haktır." dedi.

Hem Medar-ı Dikkat Bir Vakıa: Bir zaman bir hâkim, bir hırsızın elini kestiği vakit eser-i hiddet gösterdiği için, ona dikkat eden âdil âmiri onu o Vazifeden azletmiş. Çünkü Şeriat namına, Kanun-u İlahî hesabına kesse idi, nefsi ona acıyacak idi. Ve Kalbi hiddet etmeyip, fakat merhamet de etmeyecek bir tarzda kesecekti. Demek nefesine o hükümden bir hisse çıkardığı için, adaletle iş görmemiştir.

Cây-ı Teessüf Bir Halet-i İçtimaiye Ve Kalb-i İslâmı Ağlatacak Müdhiş Bir Maraz-ı Hayat-ı İçtimai:

"Haricî düşmanların zuhur ve tehacümünde dâhilî adavetleri unutmak ve bırakmak" olan bir maslahat-ı içtimaiyeyi en bedevi kavimler dahi takdir edip yaptıkları halde, şu Cemaat-ı İslâmiyeye Hizmet dava edenlere ne olmuş ki; birbiri arkasında tehacüm vaziyetini alan hadsiz düşmanlar varken, cüz'î adavetleri unutmayıp, düşmanların hücumuna zemin hazır ediyorlar. Şu hal bir sukuttur, bir vahşettir. Hayat-ı İçtimaiye-i İslâmiyeye bir hıyanettir.

Medar-ı İbret Bir Hikâye: Bedevi aşiretlerinden Hasenan aşiretinin birbirine düşman iki kabilesi varmış. Birbirinden belki elli adamdan fazla öldürdükleri halde; Sipkan veya Hayderan aşireti gibi bir kabile karşılıklarına çıktığı vakit; o iki düşman taife, eski adaveti unutup omuz omuza verip, o haricî aşireti defedinceye kadar, dâhilî adaveti hatırlarına getirmezlerdi.

İŞTE EY MÜ'MİNLER!... Ehl-i İman aşiretine karşı tecavüz vaziyetini almış ne kadar aşiret hükmünde düşmanlar olduğunu bilir misiniz? Birbiri içindeki daireler gibi yüz daireden fazla vardır. Her birisine karşı tesanüd ederek, el-ele verip müdafaa vaziyeti almaya mecbur iken; onların hücumunu teshil etmek, onların Harîm-i İslâma girmeleri için kapıları açmak hükmünde olan garazkârane tarafgirlik ve adavetkârane inad; hiçbir cihetle Ehl-i İmana yakışır mı? O düşman daireler ehl-i dalâlet ve ilhaddan tut, tâ ehl-i küfrün âlemine, tâ dünyanın ehval ve mesabine kadar birbiri içinde size karşı zararlı bir vaziyet alan, birbiri arkasında size hiddet ve hırs ile bakan, belki yetmiş nevi düşmanlar

var. Bütün bunlara karşı kuvvetli silâhın ve siperin ve kal'an: Uhuvvet-i İslâmiyedir. Bu Kal'a-i İslâmiyeyi, küçük adavetlerle ve bahanelerle sarsmak; ne kadar hilaf-ı vicdan ve ne kadar hilaf-ı maslahat-ı İslâmiye olduğunu bil, ayıl!..

Ehadîs-i Şerifede gelmiş ki: "Âhırzamanın süfyan ve deccal gibi nifak ve zendeka başına geçecek eşhas-ı müdhîşe-i muzırraları, İslâm'ın ve beşerin hırs ve şikâkindan istifade ederek az bir kuvvetle nev'-i beşeri herc ü merc eder ve koca Âlem-i İslâmı esaret altına alır.

EY EHL-İ İMAN! Zillet içinde esaret altına girmemek isterseniz, Aklınızı başınıza alınız! İhtilafınızdan istifade eden zalimlere karşı

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ Kal'a-i Kudsiyesi içine giriniz; tahassun ediniz.

Yoksa ne hayatınızı muhafaza ve ne de hukukunuzu müdafaa edebilirsiniz. Malûmdur ki; iki Kahraman birbiriyle boğuşurken; bir çocuk, ikisini de döğebilir. Bir mizanda iki dağ birbirine karşı müvazenede bulunsa; bir küçük taş, müvazenelerini bozup onlarla oynayabilir; birini yukarı, birini aşağı indirir. İşte ey Ehl-i İman! İhtiraslarınızdan ve husumetkârane tarafgirliklerinizden kuvvetiniz hiçe iner, az bir kuvvetle ezilebilirsiniz. Hayat-ı içtimaiyenizle alâkanız varsa,

الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا Düstur-u

Âliyeyi düstur-u hayat yapınız, sefalet-i dünyeviyeden ve şekavet-i uhreviyeden kurtulunuz!..

ALTINCI VECİH : Hayat-ı Maneviye ve Sıhhat-ı Ubudiyet, adavet ve inad ile sarsılır. Çünkü Vasıta-i Halas ve Vesile-i Necat olan "İhlas" zayı' olur. Zira tarafgir bir muannid, kendi A'mal-i Hayriyesinde hasmına tefevvuk ister. Hâlisen Livechillah amele pek de muvaffak olamaz. Hem hüküm ve muamelâtında tarafgirini tercih eder, adalet edemez. İşte Ef'al ve A'mal-i Hayriyenin Esasları olan **"İhlas"** ve **"Adalet"** husumet ve adavetle kaybolur. Şu Altıncı Vecih çok uzundur. Fakat kabiliyet-i makam kısa olduğundan kısa kesiyoruz.

İkinci Mebhas

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ❖ وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Ey ehl-i İman! Sâbikan, adavet ne kadar zararlı olduğunu anladın. Hem anla ki; adavet kadar Hayat-ı İslâmiyeye en müdhiş bir maraz-ı muzır dahi hırdır. Hırs, sebep-i haybettir ve illet ve zilletir ve mahrumiyet ve sefaleti getirir. Evet her milletten ziyade hırs ile dünyaya saldıran yahudi milletin zillet ve sefaleti, bu hükme bir şahid-i katı'dır. Evet hırs, zîhayat Âleminde en geniş bir daireden tut, tâ en cüz'î bir ferde kadar sû-i tesirini gösterir. Tevekkülvari taleb-i rızık ise, bilakis medar-ı rahattır ve her yerde hüsn-ü tesirini gösterir. İşte bir nevi zîhayat ve Rızka muhtaç olan meyvedar ağaçlar ve nebatlar, tevekkülvari, kanaatkârane yerlerinde durup hırs gösteremediklerinden, Rızıkları onlara koşup geliyor. Hayvanlardan pek fazla evlâd besliyorlar. Hayvanat ise, hırs ile Rızıkları peşinde koştukları için, pek çok zahmet ve noksaniyet ile Rızıklarını elde edebiliyorlar. Hem hayvanat dairesi içinde za'f ve acz lisan-ı haliyle Tevekkül eden yavruların meşru' ve mükemmel ve latif Rızıkları Hazine-i Rahmetten verilmesi; ve hırs ile Rızıklarına saldıran canavarların gayr-ı meşru ve pek çok zahmet ile kazandıkları nâhoş rızıkları gösteriyor ki: **Hırs, sebep-i mahrumiyettir; Tevekkül ve Kanaat ise, Vesile-i Rahmettir.**

Hem daire-i insaniye içinde her milletten ziyade hırs ile dünyaya yapışan ve aşk ile hayat-ı dünyeviyeye bağlanan yahudi milleti pek çok zahmet ile kazandığı, kendine faidesi az, yalnız hazinedarlık ettiği gayr-ı meşru bir servet-i ribaî ile bütün milletlerden yedikleri sille-i zillet ve sefalet, katl ve ihanet gösteriyor ki: Hırs maden-i zillet ve hasarettir.

Hem harîs bir insan, her vakit hasarete düştüğüne dair o kadar vakıalar var ki, **الْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ** darb-ı mesel hükmüne geçmiş, umurun nazarında bir Hakikat-ı Âmme olarak kabul edilmiştir. Madem öyledir; eğer malı çok seversen, hırs ile değil, belki Kanaat ile malı talep et, tâ çok gelsin.

Ehl-i Kanaat ile ehl-i hırs, iki şahsa benzer ki; büyük bir zâtın divanhanesine giriyorlar. Birisi Kalbinden der: "Beni yalnız kabul etsin, dışarıdaki soğuktan kurtulsam bana kâfidir. En aşağıdaki iskemleyi de bana verseler, lütuftur." İkinci adam güya bir hakkı varmış gibi ve herkes ona hürmet etmeye mecbur imiş gibi mağrurane der ki: "Bana en yukarı iskemleyi vermeli." O hırs ile girer, gözünü yukarı mevkilere diker, onlara gitmek ister. Fakat divanhane sahibi onu geri döndürüp aşağı oturtur. Ona teşekkür lâzımken, teşekkürü bedel Kalbinden kızıyor. Teşekkür değil, bilakis hane sahibini tenkid ediyor. Hane sahibi de ondan istiskal ediyor. Birinci adam mütevaziane giriyor; en aşağıdaki iskemleye oturmak istiyor. Onun o kanaati, divanhane sahibinin hoşuna gidiyor. "Daha yukarı iskemleye buyurun" der. O da gittikçe teşekküratını ziyadeleştirir, memnuniyeti tezayüd eder.

İşte dünya bir Divanhane-i Rahman'dır. Zemin yüzü, bir Sofra-yı Rahmettir. Derecat-ı Erzak ve Meratib-i Ni'met dahi, iskemleler hük-mündedir.

Hem en cüz'î işlerde de herkes hırsın sû'-i tesirini hissedebilir.

Meselâ: İki dilenci bir şey istedikleri vakit, hırs ile ilhah eden dilenciden istiskal edib vermemek; diğer sâkin dilenciye merhamet edib vermek, herkes Kalbinde hisseder. Hem meselâ: Gecede uykun kaçmış, sen yatmak istesen, lâkayd kalsan uykun gelebilir. Eğer hırs ile uyku istesen: "Aman yatayım, aman yatayım" Dersen, bütün bütün uykunu kaçırsın. Hem meselâ: Mühim bir netice için birisini hırs ile beklersin; "Aman gelmedi, aman gelmedi" deyip en nihayet hırs senin sabrını tüketip kalkar gidersin; bir dakika sonra o adam gelir; fakat beklediğin o mühim netice bozulur.

Şu hâdisatın Sırrı şudur ki: Nasılki bir ekmeğin vücudu, tarla, harman, değirmen, fırına terettüb eder. Öyle de: Tertib-i eşyada bir Teenni-i Hikmet vardır. Hırs sebebiyle teenni ile hareket etmediği için, o tertibli eşyadaki manevî basamakları muraat etmez; ya atlar düşer veyahut bir basamağı noksan bırakır; maksada çıkamaz.

İşte ey derd-i maişetle sersem olmuş ve hırs-ı dünya ile sarhoş olmuş

Kardeşler! Hırs bu kadar muzır ve belalı bir şey olduğu halde, nasıl hırs yolunda her zilleti irtikâb ve haram helâl demeyip her malı kabul ve Hayat-ı Uhreviyeye lâzım çok şeyleri feda ediyorsunuz? Hattâ Erkân-ı İslâmiyenin mühim bir Rüknu olan Zekatı, hırs yolunda terk ediyorsunuz?.. Halbuki Zekat, her şahıs için Sebeb-i Bereket ve Dâfi-i Beliyyattır. Zekatı vermeyenin herhalde elinden Zekat kadar bir mal çıkacak; ya lüzumsuz yerlere verecektir, ya bir musibet gelip alacaktır.

Hakikatlı bir rü'ya-yı hayaliyede, Birinci Harb-i Umumî'nin beşinci senesinde, bir acib rü'yada benden soruldu:

"Müslümanlara gelen bu açlık, bu zayıat-ı mâliye ve meşakkat-ı bedeniye nedendir?"

Rü'yada demiştim:

"Cenab-ı Hak, bir kısım maldan onda bir (Haşiye-1) veya bir kısım maldan kırkta bir (Haşiye-2), kendi verdiği Malından birisini bizden istedi; tâ bize fukaraların Dualarını kazandırsın ve kin ve hasedlerini men'etsin. Biz hırsımız için tama'kârlık edib vermedik. Cenab-ı Hak müterakim Zekatını, kırkta otuz, onda sekizini aldı. Hem her senede yalnız bir ayda yetmiş Hikmetli bir açlık bizden istedi. Biz nefsimize acıdık, muvakkat ve lezzetli bir açlığı çekmedik. Cenab-ı Hak ceza olarak yetmiş cihetle belalı bir nevi Orucu beş sene cebren bize tutturdu... Hem yirmidört saatte bir tek saati, hoş ve ulvî, nuranî ve faideli bir nevi Talimat-ı Rabbaniyeyi bizden istedi. Biz tenbellik edib, o Namazı ve Niyazı yerine getirmedik. O tek saati diğer saatlere katarak zayi' ettik. Cenab-ı Hak onun Keffareti olarak, beş sene talim ve talimat ve koşturmakla bize bir nevi Namaz kıldırdı." demiştim.

Sonra ayıldım, düşündüm, anladım ki; o rü'ya-yı hayaliyede pek mühim bir Hakikat vardır. Yirmibeşinci Söz'de, medeniyetle Hüküm-ü Kur'anı müvazene bahsinde isbat ve beyan edildiği üzere; beşerin hayat-ı içtimaîsinde bütün ahlâksızlığın ve bütün ihtilalatın menşe'i iki kelimedir:

Birisi: "Ben tok olduktan sonra, başkası açlıktan ölse bana ne?"

İkincisi: "Sen çalış, ben yiyeyim."

Bu iki kelimeyi de idame eden, cereyan-ı riba ve terk-i zekattır. **Bu**

(Haşiye-1): Yani her sene taze verdiği buğday gibi mallardan onda bir.

(Haşiye-2): Yani eskiden verdiği kırktan ki: Her senede galiben ve lâakal ribh-i ticarî ve nesl-i hayvanî cihetiyle o kırktan taze olarak on aded verir.

iki müdhiş maraz-ı içtimaîyi tedavi edecek tek çare, Zekatın bir **Düstur-u Umumî** suretinde icrasıyla, **Vücub-u Zekat ve Hurmet-i Ribadır**. Hem değil yalnız eşhast ve hususî Cemaatlerde, belki umum nev'-i beşerin Saadet-i Hayatı için en mühim bir Rükün belki Devam-ı Hayat-ı İnsaniye için en mühim bir direk, Zekattır. Çünkü beşerde, havas ve avam iki tabaka var. Havastan avama merhamet ve ihsan ve avamdan havassa karşı hürmet ve itaatı temin edecek, Zekattır. Yoksa yukarıdan avamın başına zulüm ve tahakküm iner, avamdan zenginlere karşı kin ve isyan çıkar. İki tabaka-i beşer dâimî bir mücadele-i maneviyede, bir keşmekeş-i ihtilafta bulunur. Gele gele tâ Rusya'da olduğu gibi, sa'y ve sermaye mücadelesi suretinde boğuşmaya başlar...

Ey Ehl-i Kerem ve Vicdan!. Ve ey Ehl-i Sehavet ve İhsan!

İhsanlar Zekat namına olmazsa, üç zararı var. Bazan da faidesiz gider. Çünkü Allah namına vermediğin için, manen minnet ediyorsun; bîçare fakiri minnet esareti altında bırakıyorsun. Hem makbul olan Duasından mahrum kalıyorsun. Hem Hakikaten Cenab-ı Hakk'ın malını ibadına vermek için bir tevziat memuru olduğun halde, kendini sahib-i mal zannedib bir küfran-ı ni'met ediyorsun. Eğer Zekat namına versen; Cenab-ı Hak namına verdiğin için bir Sevab kazanıyorsun, bir Şükran-ı Ni'met gösteriyorsun. O muhtaç adam dahi sana tabasbus etmeğe mecbur olmadığı için, İzzet-i Nefsi kırılmaz ve Duası senin hakkında makbul olur. Evet Zekat kadar, belki daha ziyade nafil ve ihsan, yahut sair suretlerde verip riya ve şöhrat gibi, minnet ve tezlil gibi zararları kazanmak nerede? Zekat namına o iyilikleri yapıp, hem Farzı eda etmek, hem Sevabı, hem İhlası, hem makbul bir Duayı kazanmak nerede?..

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ
الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَقَالَ الْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يَفْنَى وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
أَجْمَعِينَ آمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Hâtime

Gıybet Hakkındadır

بِاسْمِهِ وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Yirmibeşinci Söz'ün Birinci Şu'lesinin Birinci Şuainın Beşinci Noktasının makam-ı zemm ve zecrin misallerinden olan birtek Âyetin, mu'cizane altı tarzda gıybetten tenfir etmesi; Kur'an'ın nazarında gıybet ne kadar şeni' bir şey olduğunu tamamiyle gösterdiğinden, başka beyana ihtiyaç bırakmamış. Evet Kur'anın Beyanından sonra beyan olamaz, ihtiyaç da yoktur.

İşte **أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا** Âyetinde altı derece

zemmi, zemmeder. Gıybetten altı mertebe şiddetle zecreder. Şu Âyet bilfiil gıybet edenlere müteveccih olduğu vakit, manası gelecek tarzda oluyor. Şöyle ki:

Malûmdur: Âyetin başındaki Hemze, sormak (âyâ) manasındadır. O sormak manası, su gibi Âyetin bütün Kelimelerine girer. Her Kelimedede bir Hükm-ü Zımnî var.

İşte birincisi, Hemze ile der: Âyâ, sual ve cevap mahalli olan Aklınız yok mu ki, bu derece çirkin bir şey'i anlamıyor?

İkincisi, **يُحِبُّ** Lafzıyla der: Âyâ, sevmek ve nefret etmek mahalli olan Kalbiniz bozulmuş mu ki, en menfur bir işi sever?

Üçüncüsü, أَحَدُكُمْ Kelimesiyle der: Cemaatten Hayatını alan

hayat-ı içtimaiye ve medeniyetiniz ne olmuş ki, böyle hayatınızı zehirleyen bir ameli kabul eder?

Dördüncüsü, أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ Kelâmıyla der: İnsaniyetiniz ne olmuş

ki, böyle canavarcasına arkadaşınızı diş ile parçalamayı yapıyorsunuz?

Beşincisi, أَخِيهِ Kelimesiyle der: Hiç Rikkat-i Cinsiyeniz, hiç Sıla-

i Rahminiz yok mu ki, böyle çok cihetlerle Kardeşiniz olan bir mazlumun Şahs-ı Manevîsini insafsızca dişliyorsunuz? Ve hiç Aklınız yok mu ki, kendi âzanızı kendi dişinizle divane gibi ısıriyorsunuz?

Altıncısı, مَيْتًا Kelâmıyla der: Vicdanınız nerede? Fıtratınız

bozulmuş mu ki, en muhterem bir halde bir Kardeşinize karşı, etini yemek gibi en müstekreh bir işi yapıyorsunuz?

Demek şu Âyetin İfadesiyle ve Kelimelerin ayrı ayrı delaletiyle: **Zemm ve gıybet, Aklen ve Kalben ve İnsaniyeten ve Vicdanen ve Fıtraten ve Milliyeten mezmumdur.** İşte bak nasıl şu Âyet, İcazkârane altı mertebe zemmi zemmetmekle, İcazkârane altı derece o cürümden zecreder.

Gıybet, ehl-i adavet ve hased ve inadin en çok istimal ettikleri alçak bir silâhtır. İzzet-i Nefis sahibi, bu pis silâha tenezzül edib istimal etmez. Nasıl meşhur bir zât demiş:

أَكْبَرُ نَفْسِي عَنْ جَزَاءٍ بِغِيْبَةٍ ❁ فَكُلُّ إِغْتِيَابٍ جَهْدٌ مَنْ لَا لَهُ جَهْدٌ

Yani: "Düşmanıma gıybetle ceza vermekten nefsimi yüksek tutuyorum ve tenezzül etmiyorum. Çünkü gıybet; zaîf ve zelil ve aşağıların silâhıdır."

Gıybet odur ki: Gıybet edilen adam hazır olsa idi ve işitse idi, kerahet edib darılacaktı. Eğer doğru dese, zâten gıybettir. Eğer yalan dese; hem gıybet, hem iftiradır. İki katlı çirkin bir günahtır.

Gıybet, Mahsus Birkaç Maddede Caiz Olabilir:

Birisi: Şekva suretinde bir vazifedar adama der, tâ yardım edib o münkeri, o kabahati ondan izale etsin ve hakkını ondan alsın.

Birisi de: Bir adam onunla Teşrik-i Mesaî etmek ister. Senin ile Meşveret eder. Sen de sırf maslahat için garazsız olarak, Meşveretin Hakkını eda etmek için desen: "Onun ile Teşrik-i Mesaî etme. Çünkü zarar göreceksin."

Birisi de: Maksadı, tahkir ve teşhir değil; belki maksadı, tarif ve tanıttırmak için dese: "O topal ve serseri adam filan yere gitti."

Birisi de: O gıybet edilen adam fâsık-ı mütecahirdir. Yani fenâlıktan sıkılmıyor, belki işlediği seyyiatla iftihar ediyor; zulmü ile telezzüz ediyor, sıkılmayarak aşikâre bir surette işliyor.

İşte bu mahsus maddelerde garazsız ve sırf Hak ve Maslahat için gıybet caiz olabilir. Yoksa gıybet, nasıl ateş odunu yer bitirir; gıybet dahi A'mal-i Sâlihayı yer bitirir.

Eğer gıybet etti veyahut isteyerek dinledi; o vakit **اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِمَنْ اَغْتَبْنَاْهُ** demeli, sonra gıybet edilen adama ne vakit rast gelse, "Beni Helâl et" demeli...

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

Yirmiüçüncü Mektub

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَرَأَى مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا بَعْدَ عَاشِرَاتٍ دَقَائِقِ
عُمْرِكَ وَذَرَّاتٍ وَجُودِكَ

Aziz, Gayretli, Ciddî, Hakikatlı, Hâlis, Dirayetli Kardeşim.

Bizim gibi Hakikat ve Âhîret Kardeşlerin, ihtilaf-ı zaman ve mekân Sohbetlerine ve Ünsiyetlerine bir mani' teşkil etmez. Biri şarkta, biri garbda, biri mazide, biri müstakbelde, biri dünyada, biri Âhirette olsa da beraber sayılabilirler ve Sohbet edebilirler. **Hususan birtek maksad için bir tek Vazifede bulunanlar, birbirinin aynı hükmündedirler.** Sizi her sabah yanımda tasavvur edib, kazancımın bir kısmını, bir sülüsünü (Allah kabul etsin) size veriyorum. Duada, Abdülmecid ve Abdurrahman ile berabersiniz. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** her vakit hissenizi alırsınız... Sizin dünyaca bazı

müşkilâtınız, senin hesabına beni bir parça müteessir etti. Fakat madem dünya bâkî değil ve musibetlerinde bir nevi hayır vardır; senin bedeline "Yahu bu da geçer" Kalbime geldi. **لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ** düşündüm,

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ okudum, **إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ** dedim. Senin yerine teselli buldum. **Cenab-ı Hak bir Abdini severse, dünyayı ona küstürür;** çirkin gösterir. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** sen de o sevgililerin sınıfındasın.

"Sözler" in Neşrine manilerin

çoğalması sizi müteessir etmesin. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** neşrettiğin miktar bir Rahmete mazhar olduğu zaman, pek Bereketli bir surette o Nurlu Çekirdekler, kesretli çiçekler açacaklar.

Bazı sualler soruyorsunuz. Aziz Kardeşim, yazılan galib Sözler ve Mektublar; ihtiyarsız, defî ve ânî bir surette Kalbe geliyordu, güzel oluyordu. Eğer ihtiyar ile Eski Said gibi Kuvve-i İlmiye ile düşünüp cevap versem; sönük düşer, noksan olur. Bir miktardır ki; Tulûat-ı Kalbiye tevakkuf etmiş, hâfıza kamçısı kırılmış, fakat cevabsız kalmamak için gayet muhtasar birer cevap yazacağız:

Birinci Sualiniz: Mü'minin Mü'mine en iyi Duası nasıl olmalıdır?

Elcevab: Esbab-ı kabul dairesinde olmalı. Çünkü bazı şerait dâhilinde Dua makbul olur. Şerait-i kabulün içtimaı nisbetinde makbuliyeti ziyadeleşir. Ezcümle: Dua edileceği vakit, İstiğfar ile manevî temizlenmeli, sonra makbul bir Dua olan Salavat-ı Şerifeyi Şefaathı gibi zikretmeli ve âhirde yine Salavat getirmeli. Çünkü iki makbul Duanın ortasında bir Dua makbul olur. Hem **بِظَهْرِ الْغَيْبِ** yani "Gıyaben ona Dua etmek"; hem Hadîste ve Kur'anda gelen me'sur Dualarla Dua etmek. Meselâ:

**اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ لِي وَلَهُ فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ**

gibi Câmi' Dualarla Dua etmek; hem Hulûs ve Huşu' ve Huzur-u Kalb ile Dua etmek; hem Namazın sonunda, bilhassa Sabah Namazından sonra; hem Mevâki'-i Mübarekede, hususan Mescidlerde; hem Cum'ada, hususan Saat-ı İcâbede; hem Şuhur-u Selâsede, hususan Leyali-i Meşhurede; hem Ramazanda, hususan Leyle-i Kadirde Dua etmek Kabule Karin olması Rahmet-i İlahiyeden kaviyyen me'muldür. O makbul Duanın ya aynen dünyada eseri görünür veyahut Dua olunanın Âhiretine ve Hayat-ı Ebediyesi cihetinde makbul olur. Demek aynı maksad yerine gelmezse, Dua kabul olmadı denilmez; belki daha iyi bir surette kabul edilmiş denilir.

İkinci Sualiniz: Sahabe-i Kiram Hazeratına Radiyallahü Anh denildiğine binaen, başkalara da bu manada söylemek muvafık mıdır?

Elcevab: Evet denilir. Çünkü Resul-i Ekrem'in bir Şiarı olan Aleyhissalâtu

Vesselâm Kelâmı gibi Radıyallahü Anh terkibi, Sahabeye mahsus bir Şiar değil, belki Sahabe gibi Veraset-i Nübüvvet denilen Velayet-i Kübrada bulunan ve Makam-ı Rızaya yetişen Eimme-i Erbaa, Şah-ı Geylanî, İmam-ı Rabbanî, İmam-ı Gazalî gibi Zâtlara denilmeli. Fakat Örf-ü Ülemada Sahabeye, Radıyallahü Anh; Tâbiîn ve Tebe-i Tâbiîne, Rahimehullah; onlardan sonrakilere, Gaferehullah; ve Evliyaya, Kuddise Sırruhu denilir.

Üçüncü Sualiniz: Başta Müctehidîn-i İzam İmamları mı efdal, yoksa Hak Tarikatların Şahları, Aktaabları mı efdaldır?

Elcevab: Umum Müctehidîn değil; belki Ebu Hanife, Mâlik, Şafiî, Ahmed İbn-i Hanbel; Şahların, Aktaabların fevkindedirler. Fakat hususî Faziletlerde Şah-ı Geylanî gibi bazı Hârîka Kutublar, bir cihette daha parlak makama sahibdirler. Fakat Küllî Fazilet İmamlarıdır. Hem Tarikat Şahlarının bir kısmı, Müctehidlerdendir; onun için umum Müctehidîn, Aktaabdan daha efdaldır denilmez. Fakat Eimme-i Erbaa, Sahabeden ve Mehdi'den sonra en efdallerdir denilir.

Dördüncü Sualiniz: **إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ** de Hikmet ve gaye nedir?

Elcevab: Cenab-ı Hak, Hakîm İsmi muktezası olarak, vücud-u eşyada bir merdivenin basamakları gibi bir tertib vaz'etmiş. Sabırsız adam teenni ile hareket etmediği için, basamakları ya atlar düşer veya noksan bırakır; maksud damına çıkamaz. Onun için hırs mahrumiyete sebebedir. Sabır ise müşkilâtın anahtarıdır ki,

الْحَرِيسُ خَائِبٌ خَاسِرٌ * وَالصَّابِرُ مُفْتَحُ الْفَرَجِ durub-u emsal hükmüne

geçmiştir. Demek Cenab-ı Hakk'ın İnayet ve Tefviki, sabırlı adamlarla beraberdir. Çünkü sabır üçtür:

Biri: Masiyetten kendini çekip sabretmektir. Şu sabır Takvadır, **إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ** Sırrına mazhar eder.

İkincisi: Musibetlere karşı sabırdır ki, Tevekkül ve Teslimdir.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ * إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ Şerefine mazhar ediyor.

Ve sabırsızlık ise Allah'tan şikayeti tazammun eder. Ve Efalini tenkid ve Rahmetini ittiham ve Hikmetini beğenmemek çıkar. **Evet musibetin darbesine karşı şekva suretiyle elbette âciz ve zaif insan ağlar; fakat şekva Ona olmalı, Ondan olmamalı.** Hazret-i Yakub Aleyhisselâm'ın

إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ demesi gibi olmalı. Yani: Musibeti Allah'a şekva etmeli, yoksa Allah'ı insanlara şekva eder gibi, "Eyvah! Of!" deyip, "Ben ne ettim ki, bu başıma geldi" diyerek, âciz insanların rikkatini tahrik etmek zarardır, manasızdır.

Üçüncü Sabır: İbadet üzerine sabırdır ki, şu sabır onu Makam-ı Mahbubiyete kadar çıkarıyor. En büyük makam olan Ubudiyet-i Kâmile canibine sevk ediyor.

Beşinci Sualiniz: Sinn-i mükellefiyet onbeş sene kabul ediliyor. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm, Nübüvvetten evvel nasıl İbadet ederdi?

Elcevab: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'ın, Arabistanda çok perdeler altında cereyan eden Bâkîye-i Dini ile; fakat Farziyet ve mecburiyet suretiyle değil, belki ihtiyarıyla ve mendubiyet suretiyle İbadet ederdi. Şu Hakikat uzundur, şimdilik kısa kalsın.

Altıncı Sualiniz: Sinn-i kemal itibar olunan kırk yaşında Nübüvvetin gelmesi ve Ömr-ü Saadetlerinin altmışüç olmasındaki Hikmet nedir?

Elcevab: Hikmetleri çoktur. Birisi şudur ki: Nübüvvet, gayet ağır ve büyük bir Mükellefiyettir. Melekât-ı Akliye ve İstidadat-ı Kalbiyenin İnkişafı ve Tekemmülü ile o ağır Mükellefiyet tahammül edilir. O Tekemmülün zamanı ise kırk yaşıdır. Hem hevesat-ı nefsanîyenin heyecanlı zamanı ve hararet-i garizîyenin galeyanlı hengâmı ve ihtirasat-ı dünyevîyenin feveranlı vakti olan gençlik ve şebabiyet ise, sırf İlahî ve Uhrevî ve Kudî olan Vezaif-i Nübüvvet'e muvafık düşmüyor. Kırktan evvel ne kadar ciddî ve hâlis bir adam olsa da, şöretperestlerin hatırlarına belki dünyanın şan ü şerefi için çalışır vehmi gelir. Onların ittihamından çabuk kurtulamaz. Fakat kırktan sonra, madem kabir tarafına nüzul başlıyor ve dünyadan ziyade Âhiret ona görünüyor. Harekât ve A'mal-i Uhrevîyesinde çabuk o ittihamdan kurtulur ve muvaffak olur. İnsanlar da sû-i zandan kurtulur, halâs olur.

Amma Ömr-ü Saadetinin altmışüç olması ise, çok Hikmetlerinden birisi şudur ki: **Şer'an Ehl-i İman, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı gayet derecede sevmek ve hürmet etmek ve hiç bir şey'inden nefret**

etmemek ve her halini güzel görmekle mükellef olduğundan; altmıştan sonraki meşakkatli ve musibetli olan ihtiyarlık zamanında, Habib-i Ekremi bırakmıyor; belki İmam olduğu Ümmetin ömr-ü galibi olan altmışüçte Mele-i A'lâya gönderiyor, yanına alıyor; her cihette İmam olduğunu gösteriyor...

Yedinci Sualiniz:

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِكُهُولِكُمْ
وَشَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِشَبَابِكُمْ

Hadîs midir; bundan murad nedir?

Elcevab: Hadîs olarak işitmişim. Murad da şudur ki: "En hayırlı genç odur ki; ihtiyar gibi ölümü düşünüp Âhiretine çalışarak, gençlik hevesatına esir olmayıp gaflette boğulmayandır. Ve ihtiyarlarınızın en kötüsü odur ki; gaflette ve hevesatta gençlere benzemek ister; çocukçasına hevesat-ı nefsanîyeye tâbi olur."

Senin Levhanda gördüğün ikinci parçanın sahih sureti şudur ki; ben başımın üstünde onu bir Levha-i Hikmet olarak ta'lik etmişim. Her sabah ve akşam ona bakarım, Dersimi alırım:

Dost istersen Allah yeter. Evet O Dost ise, herşey dosttur.

Yârân istersen Kur'an yeter. Evet Ondaki Enbiya ve Melaike ile hayalen görüşür ve vukuatlarını seyredib ünsiyet eder.

Mal istersen Kanaat yeter. Evet Kanaat eden, İktisad eder; İktisad eden, Bereket bulur.

Düşman istersen nefis yeter. Evet kendini beğenen, belayı bulur zahmete düşer; kendini beğenmeyen, safayı bulur, Rahmete gider.

Nasihât istersen ölüm yeter. Evet ölümü düşünen, hubb-u dünyadan kurtulur ve Âhiretine ciddî çalışır.

Yedinci Mes'elenize bir Sekizinciyi ben ilâve ediyorum. Şöyle ki:

Bir iki gün evvel bir Hâfız, Sure - i Yusuf'tan bir Aşr, tâ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ e kadar okudu. Birden ânî bir surette bir

Nükte Kalbe geldi: **Kur'ana ve İmana aid herşey kıymetlidir, zahiren ne kadar küçük olursa olsun kıymetçe büyüktür. Evet Saadet-i Ebediyeye yardım eden küçük değildir.** Öyle ise, "şu küçük bir Nüktedir, şu izaha ve ehemmiyete değmez" denilmez. Elbette şu çeşit

mesailde en birinci Talebe ve Muhatab olan ve Nüket-i Kur'aniyeyi takdir eden İbrahim Hulusi, o Nükteyi işitmek ister. Öyle ise dinle:

En güzel bir kıssanın güzel bir Nüktesidir. Ahsen-ül Kasas olan Kıssa - i Yusuf Aleyhisselâm hâtimesini haber veren

تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ Âyetinin, Ulvî ve Latif ve Müjdeli ve

İ'caz-kârane bir Nüktesi şudur ki: Sair ferahlı ve saadetli Kıssaların âhirindeki zeval ve firak haberlerinin acıları ve elemi, Kıssadan alınan hayalî lezzeti acılaştırıyor, kırıyor. Bahusus Kemal-i Ferah ve Saadet içinde bulunduğunu ihbar ettiği hengâmda, mevtini ve firakını haber vermek daha elîmdir; dinleyenlere "Eyvah!" dedirtir. Halbuki şu Âyet, Kıssa-i Yusuf'un (A.S.) en parlak kısmı ki; Aziz-i Mısır olması, peder ve vâlidesiyle görüşmesi, Kardeşleriyle sevişip tanışması olan, dünyada en büyük saadetli ve ferahlı bir hengâmda, Hazret-i Yusuf'un mevtini şöyle bir surette haber veriyor ve diyor ki: Şu ferahlı ve saadetli vaziyetten daha saadetli, daha parlak bir vaziyete mazhar olmak için, Hazret-i Yusuf kendisi Cenab-ı Hak'tan vefatını istedi ve vefat etti; O Saadete mazhar oldu. Demek: **o dünyevî lezzetli Saadetten daha cazibedar bir Saadet ve ferahlı bir vaziyet kabrin arkasında vardır ki; Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm gibi Hakikat-bîn bir Zât, o gayet lezzetli dünyevî vaziyet içinde gayet acı olan mevti istedi, tâ öteki Saadete mazhar olsun.**

İşte Kur'an-ı Hakîm'in şu Belâgatına bak ki, Kıssa-i Yusuf'un Hâtimesini ne suretle haber verdi. O haberde dinleyenlere elem ve teessüf değil, belki bir müjde ve bir sürur ilâve ediyor. **Hem İrşad ediyor ki: Kabrin arkası için çalışınız, hakikî Saadet ve Lezzet ondadır.** Hem Hazret-i Yusuf'un âlî Sıddıkiyetini gösteriyor ve diyor: Dünyanın en parlak ve en sürurlu haleti dahi Ona gaflet vermiyor, Onu meftun etmiyor, yine Âhireti istiyor...

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

Yirmidördüncü Mektub

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

Sual: Eazım-ı Esma-i İlahiyeden olan Rahîm ve Hakîm ve Vedud'un iktiza ettikleri Şefkatperverane Terbiye ve Maslahatkârane Tedbir ve Muhabbetdarane Taltif, nasıl ve ne suretle, müdhiş ve muvahhiş olan mevt ve adem ile, zeval ve firak ile, musibet ve meşakkat ile tevfik edilebilir? Haydi insan Saadet-i Ebediyeye gittiği için, mevt yolunda geçtiğini hoş görelim; fakat bu nazik ve nazenin ve zihayat olan eşcar ve nebatat enva'ları ve çiçekleri.. ve Vücuda lâıyk ve Hayata âşık ve Bekaya müştak olan hayvanat taifelerini, mütemadiyen hiçbirini bırakmayarak ifnalarında ve gayet sür'atle onlara göz açtırmayarak i'damlarında ve onlara nefes aldırarak meşakkatle çalıştırmalarında ve hiçbirini rahatta bırakmayarak musibetlerle tağyirlerinde ve hiçbirini müstesna etmeyerek öldürmelerinde ve hiçbirini durmayarak zevallerinde ve hiçbirini memnun olmayarak firaklarında hangi Şefkat ve Merhamet var, hangi Hikmet ve Maslahat bulunur, hangi Lütuf ve Merhamet yerleşebilir?

Elcevab: Dâî ve Muktezîyi gösteren beş Remiz ile ve gayeleri ve faideleri gösteren beş işaretle şu suali halleden çok geniş ve çok derin ve çok yüksek olan Hakikat-ı Uzmaya uzaktan uzağa baktırmağa çalışacağız.

BİRİNCİ MAKAM: Beş Remizdir.

Birinci Remiz: Yirmialtıncı Söz'ün Hâtimelerinde denildiği gibi; nasılki bir mahir san'atkâr kıymetdar bir elbiseyi murassa' ve münakkaş surette yapmak için, bir miskin adamı lâıyk olduğu bir ücrete mukabil model yaparak kendi san'at ve meharetiğini göstermek için; o elbiseyi o miskin adam üstünde biçer, keser, kısaltır, uzatır; o adamı da oturtur, kaldırır, muhtelif vaziyetler verir. Şu miskin adamın hiç bir Hakkı var mıdır ki, o san'atkâra desin: "Beni güzelleştiren bu elbiseye neden ilişip tebdil ve tağyir ediyorsun ve beni kaldırıp oturtup, meşakkatle benim istirahatımı bozuyorsun?.."

Aynen öyle de: Sâni-i Zülcelal herbir nevi mevcudatın mahiyetini birer model ittihaz ederek ve Nukuş-u Esmasıyla Kemalât-ı San'atını göstermek için; herbir şey'e hususan zîhayata, duygularla murassa' bir Vücut libasını giydirerek, üstünde Kalem-i Kaza ve Kaderle nakışlar yapar; Cilve-i Esmasını gösterir. Herbir mevcuda dahi, ona lâıyk bir tarzda bir ücret olarak; bir Kemal bir Lezzet, bir Feyz veriyor.

مَالِكُ الْمَلِكِ يَتَصَرَّفُ فِي مُلْكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ Sırrına mazhar olan o Sâni-i

Zülcelal'e karşı hiçbir şey'in hakkı var mıdır ki, desin: "Bana zahmet veriyorsun. Benim istirahatımı bozuyorsun." Hâsâ! Evet mevcudatın hiçbir cihette Vâcib-ül Vücut'a karşı hakları yoktur ve Hak dava edemezler; belki hakları, daima şükür ve hamd ile, verdiği Vücut Mertebelerinin Hakkını eda etmektir. Çünkü verilen bütün Vücut Mertebeleri vukuattır, birer illet ister. Fakat verilmeyen mertebeler imkânattır. İmkânât ise ademdir, hem nihayetsizdir. Ademler ise, illet istemezler. Nihayetsize illet olamaz. Meselâ madenler diyemezler: "Niçin nebatî olmadık?" Şekva edemezler; belki vücut-u madenîye mazhar oldukları için hakları Fâtırına şükrandır. Nebatat niçin hayvan olmadım deyip şekva edemez.. belki Vücut ile beraber Hayata mazhar olduğu için hakkı şükrandır. Hayvan ise niçin insan olmadım diye şikayet edemez.. belki Hayat ve Vücut ile beraber kıymetdar bir Ruh cevheri ona verildiği için, onun üstündeki hakkı, şükrandır. Ve hâkeza.. kıyas et.

Ey insan-ı müşteki! Sen madum kalmadın, Vücut Ni'metini giydin, Hayatı tattın, camid kalmadın, hayvan olmadın, İslâmiyet Ni'metini buldun, dalâlette kalmadın, Sıhhat ve Selâmet Ni'metini gör-dün ve hâkeza...

Ey nankör! Daha sen nerede Hak kazanıyorsun ki, Cenab-ı Hakk'ın sana verdiği Mahz-ı Ni'met olan Vücut Mertebelerine mukabil şükretmeyerek imkânât ve ademiyyat nev'inde ve senin eline geçmediği ve sen lâıyk olmadığın yüksek Ni'metlerin sana verilmemesinden bâtil bir hırsla Cenab-ı Hak'tan şekva ediyorsun ve küfran-ı Ni'met ediyorsun?.. Acaba bir adam; minare başına çıkmak gibi âlî derecatlı bir mertebeye çıksın, büyük makam bulsun, her basamakta büyük bir Ni'met görsün; o Ni'metleri verene şükretmesin ve desin: "Niçin o minareden daha yükseğine çıkamadım" diye şekva ederek ağlayıp sızlasın. Ne kadar haksızlık eder ve ne kadar küfran-ı Ni'mete düşer, ne kadar büyük divanelik eder, divaneler dahi anlar...

Ey kanaatsız hırslı ve iktisadsız israfçı ve haksız şekvalı gafil insan! Kat'iyyen bil ki: Kanaat, ticaretli bir Şükrandır; hırs, hasaretili bir küfrandır.

Ve İktisad, Ni'mete güzel ve menfaatli bir ihtiramdır. İsrâf ise, Ni'mete çirkin ve zararlı bir istihfaktır. Eğer Aklın varsa, Kanaata alış ve Rızaya çalış. Tahammül etmezsen **يَا صَبُور** de ve sabır iste; Hakkı-na razı ol, teşekki etme. Kimden Kime şekva ettiğini bil, sus. Her halde şekva etmek istersen; nefsinı Cenab-ı Hakk'a şekva et, çünkü kusur ondadır.

İkinci Remiz: Onsekizinci Mektub'un âhirki mes'elesinin âhirinde denildiğı gibi, Hâlık-ı Zülcelal hayret-nüma, dehşet-engiz bir surette bir Faaliyet-i Rububiyetiyle, mevcudatı mütemadiyen Tebdil ve Tecdid ettiğinin bir Hikmeti budur: Nasılki mahlûkatta Faaliyet ve Hareket; bir İştihâ, bir İştıyak, bir Lezzetten, bir Muhabbetten ileri geliyor. Hattâ denilebilir ki; herbir Faaliyette bir Lezzet nev'i vardır; belki herbir Faaliyet, bir çeşit Lezzettir. Ve Lezzet dahi, bir Kemale müteveccihdir; belki bir nevi Kemaldir. Madem Faaliyet bir Kemal, bir Lezzet, bir Cemâle işaret eder. Ve madem Kemal-i Mutlak ve Kâmil-i Zülcelal olan Vâcib-ül Vücut, Zât ve Sıfât ve Efalinde, bütün Enva'-ı Kemalâta câmi'dir; elbette O Zât-ı Vâcib-ül Vücut'un Vücub-u Vücutuna ve Kudsiyetine lâıık bir tarzda ve İstığna-i Zâtisine ve Gına-i Mutlakına muvafık bir surette ve Kemal-i Mutlakına ve Tenezzüh-ü Zâtisine münasib bir şekilde; hadsiz bir Şefkat-i Mukaddese ve nihayetsiz bir Muhabbet-i Münezzehesi vardır. Elbette o Şefkat-i Mukaddeseden ve o Muhabbet-i Münezzeheden gelen hadsiz bir Şevk-i Mukaddes vardır. Ve o Şevk-i Mukaddesten gelen hadsiz bir Sürur-u Mukaddes vardır. Ve o Sürur-u Mukaddesten gelen, tabiri caiz ise, hadsiz bir Lezzet-i Mukaddese vardır. Ve elbette o Lezzet-i Mukaddese ile beraber; hadsiz Onun Merhameti cihetiyle Faaliyet-i Kudreti içinde, mahlûkatının istidadları kuvveden fiile çıkmasından ve tekemmül etmesinden neş'et eden, o mahlûkatın memnuniyetlerinden ve kemallerinden gelen Zât-ı Rahman ve Rahîm'e aid, tabiri caiz ise, hadsiz Memnuniyet-i Mukaddese ve hadsiz İftihar-ı Mukaddes vardır ki; hadsiz bir surette, hadsiz bir Faaliyeti iktiza ediyor. Ve o hadsiz Faaliyet dahi, hadsiz bir Tebdil ve Tağyir ve Tahvil ve Tahribi dahi iktiza ediyor. Ve o hadsiz Tağyir ve Tebdil dahi; mevt ve ademi, zeval ve fîrakı iktiza ediyor...

Bir zaman, hikmet-i beşeriye'nin masnuatın gayelerine dair gösterdiği faidelere nazarımda çok ehemmiyetsiz göründü. Ve ondan bildim ki, o Hikmet abesiyete gider. Onun için feylesofların ileri gidenleri, ya tabiat dalâletine düşer veya Sofestaî olur veya ihtiyar ve İlm-i Sâni'i inkâr eder veya Hâlık'a "mücib-i bizzât" der.

İşte o zaman Rahmet-i İlahiye, Hakîm İsmi'ni imdadıma gönderdi; bana da masnuatın büyük gayelerini gösterdi. Yani herbir masnu' öyle

bir Mektub-u Rabbanîdir ki, umum zîşuur onu mütalaa eder. Şu gaye bir sene bana kâfi geldi. Sonra San'attaki Hârikalar inkişaf etti, o gaye kâfi gelmemeye başladı. Daha çok büyük diğer bir gaye gösterildi. Yani: Herbir masnu'un en mühim gayeleri Sâniine bakar; Onun Kemalât-ı San'atını ve Nukuş-u Esmasını ve Murassaat-ı Hikmetini ve Hedaya-yı Rahmetini, Onun Nazarına arz etmek ve Cemâl ve Kemaline bir âyine olmaktır, bildim. Şu gaye hayli zaman bana kâfi geldi. Sonra San'at ve İcad-ı Eşyadaki Hayret-Engiz Faaliyet içinde, gayet derecede sür'atli tağyir ve tebdildeki Mu'cizat-ı Kudret ve Şuunat-ı Rububiyet göründü. O vakit bu gaye dahi kâfi gelmemeye başladı. Belki şu gaye kadar büyük bir Muktazi ve Dâî dahi lâzımdır bildim. İşte o vakit, şu İkinci Remiz'deki muktaziler ve gelecek işaretlerdeki gayeler gösterildi. Ve yakînen bana bildirildi ki: "Kâinattaki Kudretin Faaliyeti ve seyr ü seylan-ı eşya o kadar manidardır ki; o Faaliyet ile Sâni'-i Hakîm, Enva'-ı Kâinatı Konuşturuyor..." Güya göklerin ve zeminin müteharrik mevcudları ve hareketleri, onların o konuşmalarındaki Kelimelerdir ve Taharrük ise bir Tekellümdür. Demek Faaliyetten gelen Harekât ve Zeval, bir Tekellümat-ı Tesbihiyedir. Ve Kâinattaki Faaliyet dahi Kâinatın ve enva'ının Sessizce bir Konuşması ve Konuşturmasıdır.

Üçüncü Remiz: Eşya zeval ve ademe gitmiyor, belki Daire-i Kudretten Daire-i İlme geçiyor; Âlem-i Şehadetten, Âlem-i Gayba gidiyor; Âlem-i Tegayyür ve Fenâdan, Âlem-i Nura, Bekaya müteveccih oluyor. Hakikat nokta-i nazarında eşyadaki Cemâl ve Kemal; Esma-i İlahiyyeye aid'dir ve Onların Nukuş ve Cilveleridir. Madem O Esma bâkîdirler ve Cilveleri dâimîdir; elbette Nakışları teceddüd eder, tazelenir, güzelleşir. Ademe ve fenâyâ gitmiyor; belki yalnız itibarî taayyünleri değişir ve Medar-ı Hüsn ve Cemâl ve Mazhar-ı Feyz ve Kemal olan Hakikatları ve mahiyetleri ve hüviyet-i misaliyeleri bâkîdirler. Zîruh olmayanlar, doğrudan doğruya onlardaki Hüsn ve Cemâl Esma-i İlahiyyeye aid'dir, Şeref Onlaradır, Medih Onların hesabına geçer, güzellik Onlarındır, Muhabbet Onlara gider, o âyinelerin değişmesiyle onlara bir zarar îras etmez. Eğer zîruh ise, zevil-ukûlden değilse, onların zeval ve firakı, bir adem ve fenâ değil; belki Vücut-u Cismanîden ve Vazife-i Hayatın dağdağasından kurtulup, kazandıkları Vazifenin semerelerini bâkî olan ervahlarına devrederek; onların o Ervah-ı Bâkîyeleri dahi birer Esma-i İlahiyyeye istinad ederek devam eder, belki kendine lâyük bir Saadete gider. Eğer o zîruhlara zevil-ukûlden ise; zâten Saadet-i Ebediyeye ve maddî ve manevî Kemalâta medar olan Âlem-i Bekaya ve O Sâni'-i Hakîm'in dünyadan daha güzel, daha nurani olan Âlem-i Berzah, Âlem-i Misal, Âlem-i Ervah gibi diğer menzillerine, başka memleketlerine bir seyr ü seferdir; bir mevt ü adem ve zeval ü firak değil, belki Kemalâta kavuşmaktır.

Elhasıl: Madem Sâni'-i Zülcelal vardır ve bâkîdir ve Sıfât ve Esması dâimî ve sermedîdirler; elbette O Esmanın Cilveleri ve Nakışları, bir manevî Beka içinde teceddüd eder; tahrib ve fenâ, i'dam ve zeval değildirler. Malûmdur ki insan insaniyet cihetiyle ekser mevcudatla alâkadardır. Onların Saadetleriyle mütelezziz ve helâketleriyle müteellimdir. Hususan zîhayat ile ve bilhassa nev'-i beşerle ve bilhassa sevdiği ve istihsan ettiği Ehl-i Kemalin âlâmiyla daha ziyade müteallim ve Saadetleriyle daha ziyade mes'ud olur. Hattâ şefkatli bir vâlîde gibi, kendi Saadetini ve Rahatını, onların Saadeti için feda eder. İşte her Mü'min derecesine göre, Nur-u Kur'an ve Sırr-ı İman ile, bütün mevcudatın Saadetleriyle ve Bekalarıyla ve hiçlikten kurtulmalarıyla ve kıymetdar Mektubat-ı Rabbaniye olmalarıyla mes'ud olabilir ve dünya kadar bir Nur kazanabilir. Herkes derecesine göre bu Nurdan istifade eder. Eğer ehl-i dalâlet ise; kendi elemiyle beraber, bütün mevcudatın helâketiyle ve fenâsıyla ve zahîrî i'damlarıyla, zîruh ise âlâmlarıyla müteallim olur. Yani onun küfrü, onun dünyasına adem doldurur, onun başına boşaltır; daha Cehennem'e gitmeden Cehennem'e gider.

Dördüncü Remiz: Çok yerlerde dediğimiz gibi, bir padişahın sultan, halife, hâkim, kumandan gibi muhtelif ünvanlar ve sıfatlardan neş'et eden muhtelif ayrı ayrı devair-i teşkilâtı olduğu gibi; Cenab-ı Hakk'ın Esmâ-i Hüsnasının hadd ve hesaba gelmez türlü türlü Tecelliyatı vardır. Mahlûkatın tenevvü'leri ve ihtilafları, O Tecelliyatın tenevvü'lerinden ileri geliyor. İşte her Kemal ve Cemâl sahibi, fitraten Cemâl ve Kemalini görmek ve göstermek istemesi Sırrınca; O muhtelif Esmâ dahi, Dâimî ve Sermedî oldukları için, Dâimî bir surette Zât-ı Akdes hesabına Tezahür isterler; yani Nakışlarını görmek isterler; yani kendi Nakışlarının âyinelerinde Cilve-i Cemâllerini ve İn'ikas-ı Kemallerini görmek ve göstermek isterler; yani Kâinat Kitab-ı Kebirini ve mevcudatın muhtelif Mektubatını ânen fe-ânen tazelandirmek; yani yeniden yeniye manidar yazmak; yani bir tek sahifede ayrı ayrı binler Mektubatı yazmak ve herbir Mektubu, Zât-ı Mukaddes ve Müsemma-yı Akdes'in Nazar-ı Şuhuduna izhar etmekle beraber; bütün zîşuurun nazar-ı mütalaasına göstermek ve okutturmak iktiza ederler. Bu Hakikata işaret eden şu Hakikatlı şiire bak:

**Kitab-ı Âlemin yaprakları, Enva'-ı Nâma'dud
Huruf ile Kelimatı dahi, Efrad-ı Nâmahdud
Yazılmış Destgâh-ı Levh-i Mahfuz-i Hakikatta
Mücessem Lafz-ı manidardır, Âlemde her mevcud.**

تَأْمَلْ سَطُورَ الْكَاتِبَاتِ فَإِنَّهَا مِنْ أَلْمَلِ الْأَعْلَى إِلَيْكَ رَسَاءُ ئِل

Beşinci Remiz: İki nüktedir.

B i r i n c i N ü k t e : Madem Cenab-ı Hak var, herşey var. Madem Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'a İntisab var, herşey için bütün eşya var. Çünkü Vâcib-ül Vücud'a nisbetle herbir mevcud, bütün mevcudata, Vahdet Sırrıyla bir irtibat peyda eder. Demek Vâcib-ül Vücud'a İntisabını bilen veya İntisabı bilinen herbir mevcud, Sırr-ı Vahdetle, Vâcib-ül Vücud'a mensub bütün mevcudatla münasebetdar olur. Demek herbir şey, o İntisab noktasında hadsiz Envâr-ı Vücud'a mazhar olabilir. Fıraklar, zevaller, o noktada yoktur. Bir ân-ı seyyale yaşamak, hadsiz Envâr-ı Vücud'a medardır. Eğer o İntisab olmazsa ve bilinmezse, hadsiz fıraklara ve zevallere ve ademlere mazhar olur. Çünkü o halde alâkadar olabileceği herbir mevcuda karşı bir fırakı ve bir iftirakı ve bir zevali vardır. Demek kendi şahsî vücuduna, hadsiz ademler ve fıraklar yüklenir. Bir milyon sene vücudda kalsa da (intisabsız); evvelki noktasındaki o İntisabdaki bir an yaşamak kadar olamaz. Onun için Ehl-i Hakikat demişler ki: "Bir ân-ı seyyale Vücud-u Münevver, milyon sene bir vücud-u ebtere müreccahtır." Yani: "Vücud-u Vâcib'e nisbet ile bir an Vücud, nisbetsiz milyon sene bir Vücud müreccahtır." Hem bu Sır içindir ki, Ehl-i Tahkik demişler: "Envâr-ı Vücud ise Vâcib-ül Vücud'u tanımakladır." Yani: "O halde Kâinat, Envâr-ı Vücud içinde olarak Melâike ve Ruhaniyat ve Zîşuurlar ile dolu görünür. Eğer Onsuz olsa adem zulûmatları, fırak ve zeval elemeleri herbir mevcudu ihata eder. Dünya, o adamın nazarında boş ve hâlî bir vahşetgâh suretinde görünür." Evet nasılkı bir ağaç meyvelerinin herbirisi, ağacın başındaki bütün meyvelere karşı birer nisbeti var ve o nisbetle birer Kardeşi, arkadaşı mevcud olduğundan, onların adedince ârızî vücudları vardır. Ne vakit o meyve ağacın başından kesilse, herbir meyveye karşı bir fırak ve zeval hasıl olur. Herbir meyve onun için madum hükmündedir. Haricî bir zulmet-i adem ona hasıl oluyor. Öyle de: Kudret-i Ehad-i Samed'e İntisab noktasında herşey için bütün eşya var. Eğer İntisab olmazsa, her şey için eşya adedince haricî ademler var. **İşte şu Remizden, İmanın Azamet-i Envârına bak ve dalâletin dehşetli zulûmatını gör. Demek İman, şu Remizde beyan edilen Hakikat-ı Âliye-i Nefs-ül Emriyenin ünvanıdır ve İman ile ondan istifade edebilir. Eğer İman olmazsa nasılkı kör, sağır, dilsiz, akılsız adama herşey madumdur; öyle de İmansız herşey madumdur, zulûmatlıdır.**

İ k i n c i N ü k t e : Dünyanın ve eşyanın üç tane yüzü var.

Birinci Yüzü: Esmâ-i İlahiyeye bakar, onların âyineleridir. Bu yüze zeval ve fırak ve adem giremez; belki tazelenmek ve teceddüd var.

İkinci Yüzü: Âhirete bakar, Âlem-i Bekaya nazar eder, onun tarlası hükmündedir. Bu yüzde bâkî semereler ve meyveler yetiştirmek var; Bekaya Hizmet eder, fâni şeyleri bâkî hükmüne getirir. Bu yüzde dahi mevt ve zeval değil, belki Hayat ve Beka cilveleri var.

Üçüncü Yüzü: Fânilere, yani bizlere bakar ki; fânilerin ve ehl-i hevesatın maşukası ve Ehl-i Şuurun Ticaretgâhı ve Vazifedarların meydan-ı imtihanlarıdır. İşte bu üçüncü yüzündeki fenâ ve zeval, mevt ve ademin acılarına ve yaralarına merhem için o üçüncü yüzün iç yüzündeki Beka ve Hayat Cilveleri var.

E l h a s ı l : Şu mevcudat-ı seyyale, şu mahlûkat-ı seyyare, Vâcib-ül Vücut'un Envâr-ı İcad ve Vücudunu tazelendirmek için müteharrik âyineler ve değişen mazharlardır.

İKİNCİ MAKAM:

Bir Mukaddime, Beş işarettir. Mukaddime iki Mebhasır.

Birinci Mebhas: Bu gelecek beş İşarete, Şuunat-ı Rububiyeti rasad etmek için; birer sönük, küçük dûrbîn nev'inden birer temsil yazılacak. Bu temsiller; Şuunat-ı Rububiyetin Hakikatını tutamaz, ihata edemez, mikyasa olamaz fakat baktırabilir. O gelecek temsilâtta ve geçen Remizlerde, Zât-ı Akdes'in Şuunatına münasib olmayan tabirat, temsilin kusuruna aid'dir.

Meselâ: Lezzet ve sürur ve memnuniyetin bizce malûm manaları, Şuunat-ı Mukaddeseyi ifade edemiyor; fakat birer Ünvan-ı Mülahazadır, birer Mirsad-ı Tefekkürdür. Hem dahi şu temsiller; muhit, azîm bir Kanun-u Rububiyetin küçük bir misalde ucunu göstermekle, Rububiyetin Şuunatında o Kanunun Hakikatını isbat ediyor. Meselâ bir çiçek Vücuttan gider, binler Vücut bırakarak öyle gider denilmiş. Onunla azîm bir Kanun-u Rububiyeti gösteriyor ki; bütün bahar, belki bütün dünyadaki mevcudatta bu Kanun-u Rububiyet cereyan ediyor.

Evet Hâlık-ı Rahîm, bir kuşun tüylü libasını hangi Kanunla değiştiriyor, tazelendiriyor; o Sâni'-i Hakîm aynı Kanunla, her sene Küre-i Arz'ın libasını tecdid eder. Hem o aynı Kanunla, her asırda dünyanın şeklini tebdil eder. Hem aynı Kanunla, Kıyamet vaktinde Kâinatın suretini tağyir edib değiştirir.

Hem hangi kanunla zerreyi, mevlevî gibi tahrik ederse; aynı Kanunla Küre-i Arz'ı meczub ve Sema kalkan mevlevî gibi döndürüyor ve o Kanun ile Âlemleri böyle çeviriyor.. ve manzume-i şemsiyeyi gezdiriyor...

Hem hangi kanunla senin bedenindeki hüceyratın zerrelerini tazelandiriyor, tamir ve tahlil ediyorsa, aynı Kanunla senin bağıını her sene tecdid eder ve her mevsimde çok defa tazelandirir. Aynı Kanunla, zemin yüzünü her bahar mevsiminde tecdid eder, taze bir peçe üstüne çeker.

Hem O Sâni'-i Kadîr, hangi Kanun-u Hikmetle bir sineği İhya eder; aynı Kanunla şu önümüzdeki çınar ağacını her baharda ihya eder ve o Kanunla Küre-i Arz'ı yine o baharda İhya eder ve aynı Kanunla Haşirde mahlûkatı da İhya eder. Şu Sırra işareten

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ Kur'an Ferman eder. Ve hâkeza... Kıyas et.

Bunlar gibi çok Kavanin-i Rububiyet vardır ki, zerreden tâ Mecmu'-u Âleme kadar cereyan ediyor. İşte Faaliyet-i Rububiyetin içindeki şu Kanunların Azametine bak ve genişliğine dikkat et ve içindeki Sırr-ı Vahdeti gör; herbir Kanun bir Bürhan-ı Vahdet olduğunu bil. Evet şu çok kesretli ve çok Azametli Kanunlar, herbiri İlim ve İradenin Cilvesi olmakla beraber; hem Vâhid, hem Muhit olduğu için; Sâni'in Vahdaniyetini ve İlim ve İradesini gayet kat'î bir surette isbat ederler. İşte ekser Sözlerde ekser temsilât, böyle Kanunların uçlarını birer cüz'î misal ile göstermekle; müddeada, aynı Kanunun Vücuduna işaret eder. Madem temsil ile Kanunun tahakkuku gösteriliyor, Bürhan-ı Mantikî gibi yakînî bir surette müddeayı isbat eder. Demek Sözlerdeki ekser temsiller; birer Bürhan-ı Yakînî, birer hüccet-i katia hükmündedir.

İkinci Mebhas: Onuncu Söz'ün Onuncu Hakikatı'nda denildiği gibi, bir ağacın ne kadar meyveleri ve çiçekleri vardır; her bir meyvenin, herbir çiçeğin o kadar gayeleri, Hikmetleri vardır. Ve o Hikmetler üç kısımdır. Bir kısmı Sânia bakar, Esmasının Nakışlarını gösterir. Bir kısmı zîşuurlara bakar ki, onların nazarlarında kıymetdar Mektubat ve manidar Kelimattır. Bir kısmı kendi nefesine ve Hayatına ve Bekasına bakar ve insana faideli ise insanın menfaatine göre Hikmetleri vardır. İşte herbir mevcudun böyle kesretli gayeleri bulunduğunu bir vakit düşünürken, hatırıma Arabî tarzda ve gelecek "Beş İşaret" in Esasatına Nota hükmünde olarak, küllî gayelere işaret eden şu fıkralar gelmiştir.

وَهَذِهِ الْمَوْجُودَاتُ الْجَلِيَّةُ مَظَاهِرُ سَيَّالَةٍ وَمَرَايَا جَوَالَةٍ لِتَجَدِّدِ تَجَلِّيَّاتِ
أَنْوَارِ إِبْجَادِهِ سُبْحَانَهُ بِتَبَدُّلِ التَّعْيُنَاتِ الْإِعْتِبَارِيَّةِ * أَوَّلًا : مَعَ اسْتِحْفَافِ

الْمَعَانِي الْجَمِيلَةِ وَالْهُوَيَّاتِ الْمِثَالِيَّةِ * وَثَانِيًا : مَعَ إِنْتَاجِ الْحَقَائِقِ
الْغَيْبِيَّةِ وَالنُّسُوجِ اللَّوْحِيَّةِ * وَثَالِثًا : مَعَ نَشْرِ الثَّمَرَاتِ الْأُخْرَوِيَّةِ
وَالْمَنَاظِرِ السَّرْمَدِيَّةِ * وَرَابِعًا : مَعَ إِعْلَانِ التَّسْبِيحَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَإِظْهَارِ
الْمُقْتَضَيَّاتِ الْأَسْمَاءِيَّةِ * وَخَامِسًا : لِظُهُورِ الشُّعُونَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ
وَالْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ

İşte bu beş fıkrada, gelecekte bahsedeceğimiz İşaratın Esasatı var. Evet herbir mevcut (hususun zîhayat olanların) beş tabaka ayrı ayrı Hikmetleri ve gayeleri var. Nasilki meyvedar bir ağaç, birbirinin üstündeki dalları semere verir; öyle de: Herbir zîhayatın, beş tabaka muhtelif gayeleri bulunur ve Hikmetleri var.

Ey insan-ı fânî! Senin cüz'î bir çekirdek hükmündeki kendi Hakikatını, meyvedar bir Şecere-i Bâkîyeye inkılâb etmesini.. ve beş işarette gösterilen on tabaka meyvelerini ve on nevi gayelerini elde etmesini istersen, hakikî İmanı elde et. Yoksa bütün onlardan mahrum kalmakla beraber, o çekirdek içinde sıkışıp çürüyeceksin.

Birinci İşaret:

فَإَوَّلًا : بِتَبَدُّلِ التَّعْيُنَاتِ الْإِعْتِبَارِيَّةِ مَعَ اسْتِحْفَافِ الْمَعَانِي الْجَمِيلَةِ

وَالْهُوَيَّاتِ الْمِثَالِيَّةِ

Fıkrası ifade ediyor ki: Bir mevcut Vücuttan gittikten sonra, zahiren kendisi ademe, fenâya gider; fakat ifade ettiği manalar bâkî kalır, mahfuz olur. Hüviyet-i misaliyesi ve sureti ve mahiyeti dahi Âlem-i Misalde ve Âlem-i Misalin nûmuneleri olan Elvah-ı Mahfuzada ve Elvah-ı Mahfuzanın nûmuneleri olan kuvve-i hâfızalarda kalır. Demek bir vücut-u surî kaybeder, yüzer Vücut-u Manevî ve İlmi kazanır. Meselâ: Nasilki bir sahifenin tab'ına medar olan matbaa hurufatına bir vaziyet ve bir tertib verilir ve bir sahifenin tab'ına medar olur; ve o sahife ise suretini ve hüviyetini, basılan müteaddid yapraklara verip ve manalarını çok akıllara neşrettikten sonra o matbaa hurufatının vaziyeti ve tertibi de

değiştirilir. Çünkü daha ona lüzum kalmadı, hem başka sahifelerin tab'ı lâzım geliyor. İşte aynen bunun gibi, şu mevcudat-ı arziye hususan nebatîye, Kalem-i Kader-i İlahî onlara bir tertib, bir vaziyet verir; bahar sahifesinde Kudret onları îcad eder ve güzel manalarını ifade ederek, suretleri ve hüviyetleri Âlem-i Misal gibi Âlem-i Gaybın defterine geçtikleri için, Hikmet iktiza ediyor ki; o vaziyet değişsin, tâ yeni gelecek diğer bahar sahifesi yazılsın, onlar dahi manalarını ifade etsinler.

İkinci İşaret:

وَّثَانِيًا : مَعَ اِنتَاجِ الْحَقَائِقِ الْغَيْبِيَّةِ وَالنُّسُوجِ الْوُحِيَّةِ

Bu Fıkra işaret eder ki: Herbir şey -cüz'î olsun küllî olsun- Vücuttan gittikten sonra (hususan zihayat olsa) çok Hakaik-i Gaybiye netice vermekle beraber; Âlem-i Misalin defterlerinde olan Levh-i Misalî üstünde, etvar-ı hayatı adedince suretleri bırakıp, o suretlerden, manidar olan ve mukadderat-ı hayatiye denilen sergüzeşt-i hayatiyeleri yazılır ve Ruhaniyata bir mütalaagâh olur. Nasılki meselâ bir çiçek vücuttan gider, fakat yüzer tohumcuklarını ve tohumcuklarda mahiyetini Vücutta bırakmakla beraber; küçük elvah-ı mahfuzada ve elvah-ı mahfuzanın küçük nümuneleri olan hâfızalarda binler suretini bırakıp, zîşuurlara etvar-ı hayatıyla ifade ettiği Tesbihat-ı Rabbaniye ve Nukuş-u Esmaiyeyi okutturur, sonra gider. Öyle de: Yeryüzünün saksısında güzel masnuatla münakkaş olan bahar mevsimi, bir çiçektir; zahiren zeval bulur, ademe gider, fakat onun tohumları adedince ifade ettikleri Hakaik-i Gaybiye ve çiçekleri adedince neşrettiği Hüviyet-i Misaliye ve mevcudatı adedince gösterdikleri Hikmet-i Rabbaniyeyi kendine bedel olarak Vücutta bırakıp sonra bizden saklanır. Hem o giden baharın arkadaşları olan sair baharlara yer boşaltır, tâ onlar gelip vazife görsünler. Demek o bahar, zahirî bir Vücutu çıkarır; manen bin Vücut giyer.

Üçüncü İşaret:

وَّثَالِثًا : مَعَ نَشْرِ الثَّمَرَاتِ الْاُخْرَوِيَّةِ وَالْمَنَاظِرِ السَّرْمَدِيَّةِ

Fıkrası ifade ediyor ki: Dünya bir Destgâh ve bir Mezraadır, Âhret pazarına münasib olan mahsulâtı yetiştirir. Çok Sözlerde isbat etmişiz: Nasılki cinn ve insan amelleri Âhret pazarına gönderiliyor. Öyle de: Dünyanın sair mevcudatı dahi, Âhret hesabına çok vazifeler görüyorlar ve çok mahsulât yetiştiriyorlar. Belki Küre-i Arz, onlar için geziyor; belki denilebilir ki: "Onun içindir." Bu Sefîne-i Rabbaniye, yirmidört bin senelik

bir mesafeyi bir senede geçip, Meydan-ı Haşrin etrafında dönüyor. Meselâ Ehl-i Cennet, elbette arzu ederler ki, dünya maceralarını tahattur etsinler ve birbirine nakletsinler; belki o maceraların levhalarını ve misallerini görmeyi çok merak ederler. Elbette sinema perdelerinde görmek gibi; o levhaları, o vak'aları müşahede etseler çok mütelezziz olurlar. Madem öyledir, herhalde Dâr-ı Lezzet ve Menzil-i Saadet olan Dâr-ı Cennet'te,

عَلَى سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ işaretiyle; Sermedî Manzaralarda, dünyevî mace-

raların muhaveresi ve dünyevî hâdisatın manzaraları Cennet'te bulunacaktır. İşte bu güzel mevcudatın bir an görünmesiyle kayb-olması ve birbiri arkasından gelip geçmesi, Menazır-ı Sermediyeyi teşkil etmek için, bir fabrika destgâhları hükmünde görünüyor. Meselâ: Nasılki ehl-i medeniyet, fânî vaziyetlere bir nevi Beka vermek ve ehl-i istikbale yadigâr bırakmak için; güzel veya garib vaziyetlerin suretlerini alıp, sinema perdeleriyle istikbale hediye ediyor, zaman-ı maziyi zaman-ı halde ve istikbalde gösteriyor ve dercediyorlar... Aynen öyle de: Şu mevcudat-ı bahariye ve dünyeviyede kısa bir hayat geçirdikten sonra, onların Sâni'-i Hakîm'i Âlem-i Bekaya aid gayelerini o Âleme kaydetmekle beraber Âlem-i Ebedîde, sermedî manzaralarda onların etvar-ı hayatlarında gördükleri Vezaif-i Hayatiyeyi ve Mu'cizat-ı Sübhaniyeyi, Menazır-ı Sermediyede kaydetmek, mukteza-yı İsm-i Hakîm ve Rahîm ve Vedud'dur.

Dördüncü İşaret:

وَرَابِعًا : مَعَ اِعْلَانِ التَّسْبِيحَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَاِظْهَارِ الْمُقْتَضِيَّاتِ الْأَسْمَائِيَّةِ

Fıkrası ifade ediyor ki: Mevcudat etvar-ı hayatıyla, müteaddid Enva'-ı Tesbihat-ı Rabbaniyeyi yapıyor. Hem Esma-i İlahiyenin iktiza ve istilzam ettikleri hâlâtı gösteriyor ki... Meselâ: Rahîm İsmi Şefkat etmek ister, Rezzak İsmi Rızık vermek iktiza eder, Latif İsmi lütfetmek istilzam eder.. ve hâkeza... Bütün Esmanın birer birer muktezası vardır. İşte herbir zîhayat Hayatıyla ve Vücuğuyla o Esmanın muktezasını göstermekle beraber, cihazatı adedince Sâni'-i Hakîm'e Tesbihat yapıyorlar. Meselâ: Nasılki bir insan güzel meyveler yer, o meyveler midesinde dağılır, erir, zahiren mahvolur; fakat ağzından, midesinden başka bütün hüceyrat-ı bedeniyede faaliyetkârane bir lezzet, bir zevk vermekle beraber, aktar-ı bedendeki Vücuğu ve Hayatı beslemek ve İdame-i Hayat etmek gibi pek çok Hikmetlerin vücutuna medar oluyor... O taam kendisi de vücuğu - u nebatîden hayat - ı insaniye tabakasına çıkıyor,

terakki ediyor. Aynen öyle de: Şu mevcudat zeval perdesinde saklandıkları vakit; onların yerinde herbirisinin pek çok Tesbihatı bâkî kalmakla beraber, pek çok Esmâ-i İlahiyenin de Nukuşlarını ve muktaziyatını o Esmanın ellerine bırakır. Yani bir Vücut-u Bâkîyeye tevdi ederler, öyle giderler. Acaba fâni ve muvakkat bir vücudun gitmesiyle onun yerine bir nevi Bekaya mazhar binler Vücut kalsa; denilir mi ki, ona yazık oldu veyahut abes oldu veyahut şu sevimli mahluk neden gitti.. şekva edilebilir mi? Belki onun hakkındaki Rahmet, Hikmet, Muhabbet öyle iktiza ediyorlar ve öyle olmak gerektir. Yoksa birtek zarar gelmemek için, binler menfaati terketmek lâzım gelir ki; o halde binler zarar olur. Demek Rahîm, Hakîm ve Vedud İsimleri; zevale ve firaka muarız değiller, belki istilzam edib iktiza ediyorlar.

Beşinci İşaret:

وَخَامِسًا : لِظُهُورِ الشُّوْءَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ وَالْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ

Fıkrası ifade ediyor ki: "Mevcudat -hususan zîhayat olanlar- vücud-u surîden gittikten sonra bâkî çok şeyleri bırakırlar, öyle giderler..." İkinci Remiz'de beyan edildiği gibi, Zât-ı Vâcib-ül Vücut'un Kudsiyet ve İstiğna-i Kemaline muvafık bir tarzda ve Ona lâyük bir surette; hadsiz bir Muhabbet, nihayetsiz bir Şefkat, gayetsiz bir İftihar, -tabiri caiz ise- Mukaddes hadsiz bir Memnuniyet, bir Sevinç, -tabirde hata olmasın hadsiz bir Lezzet-i Mukaddese, bir Ferah-ı Münezzeh Şuunat-ı Rububiyetinde bulunur ki; onların âsârı bilmüşahede görünüyor. İşte o Şuunat, iktiza ettikleri hayret-nüma Faaliyet içinde, mevcudat tebdil ve tağyir ile, zeval ve fenâ içinde sür'atle sevkediliyor.. mütemadiyen Âlem-i Şehadetten Âlem-i Gayba gönderiliyor. Ve o Şuunatın Cilveleri altında mahlûkat; dâimî bir seyr ü seylan, bir hareket ve cevelan içinde çalkanmakta ve ehl-i gafletin kulaklarına vaveylâ-i firak ve zevali ve Ehl-i Hidayetin sem'ine Velvele-i Zikr ve Tesbihi dağıtmaktadırlar. Bu Sırta binaen herbir mevcud Vâcib-ül Vücut'un bâkî Şuunatının tezahürüne bâkî birer medar olacak manaları, keyfiyetleri, haletleri vücudda bırakıp öyle gidiyorlar. Hem o mevcud, bütün müddet-i hayatında geçirdiği etvar ve ahvali, İlm-i Ezelînin ünvanları olan İmam-ı Mübin, Kitab-ı Mübin, Levh-i Mahfuz gibi Vücut-u İlmî dairelerinde vücud-u haricîsini temsil eden mufasssal bir Vücut dahi bırakıp öyle giderler. Demek her fâni; bir Vücudu terkeder, binler bâkî Vücutları kazanır, kazandırır. Meselâ: Nasılki hârikulâde bir fabrika makinesine âdi bazı maddeler atılır; içinde yanarlar, zahiren mahvolur; fakat o fabrikanın inbiklerinde çok kıymetdar kimya maddeleri ve edviyeler teressüb eder. Hem onun kuvvetiyle

ve buhariyla o fabrikanın çarkları döner; bir taraftan kumaşları dokumasına, bir kısmı Kitab tab'ına, bir kısmı da şeker gibi başka kıymetdar şeyleri imal etmesine medar oluyor ve hâkeza... Demek o âdi maddelerin yanmasıyla ve zahiren mahvolmasıyla, binler şeyler Vücut buluyor. Demek âdi bir Vücut gider, âlî çok Vücutları irsiyet bırakır. İşte şu halde, o âdi maddeye yazık oldu denilir mi? Fabrika sahibi neden ona acımadı, yandırdı; o sevimli maddeleri mahvetti, şikayet edilir mi? Aynen öyle de **وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی** Hâlık-ı Hakîm ve Rahîm ve Vedud Mukteza-

yı Rahmet ve Hikmet ve Vedudiyet olarak, Kâinat fabrikasına hareket veriyor; herbir vücut-u fânîyi çok bâkî Vücutlara çekirdek yapar, Makasid-ı Rabbanîyesine medar eder, Şuunat-ı Sübhaniyesine mazhar kılar, Kalem-i Kaderine mürekkebe itti haz eder ve Kudretin dokumasına bir mekik yapar ve daha bilmediğimiz pek çok İnayât-ı Galiye ve Makasid-ı Âliye için, kendi Faaliyet-i Kudretiyle Kâinatı Faaliyete getirir. Zerratı cevelâna, mevcudatı seyerana, hayvanatı seyelana, seyyaratı deverana getirir, Kâinatı konuşturur; Âyâtını ona sessiz söylettirir ve ona yazdırır. Ve mahlûkat-ı arzıyeyi Rububiyeti noktasında, havayı Emir ve İradesine bir nevi Arş ve Nur unsurunu İlim ve Hikmetine diğer bir Arş ve suyu İhsan ve Rahmetine başka bir Arş ve toprağı Hıfz ve İhyasına bir çeşit Arş yapmış. O Arşlardan üçünü, mahlûkat-ı arzıye üstünde gezdiriyor.

Kat'iyyen bil ki: Bu Beş Remiz'de ve Beş İşaret'te gösterilen parlak Hakikat-ı Âliye, Nur-u Kur'an ile görünür ve İmanın Kuvvetiyle sahib olunabilir. Yoksa o Hakikat-ı Bâkîye yerine, gayet müdhiş bir zulûmat geçer. Ehl-i dalâlet için dünya, firaklar ve zevaller ile dolu ve ademler ile mâlâmâldir. Kâinat, onun için manevî bir Cehennem hükmüne geçer. Herşey onun için âni bir Vücut ile, hadsiz bir adem ihata ediyor. Bütün mazi ve müstakbel, zulûmat-ı ademle memlûdür; yalnız kısacık bir zaman-ı halde, bir hazîn Nur-u Vücut bulabilir. Fakat Sırr-ı Kur'an ve Nur-u İman ile, Ezelden Ebede kadar bir Nur-u Vücut görünür; ona alâkadar olur ve onunla Saadet-i Ebediyesini temin eder.

E l h a s ı l : Bir Şâir-i Mısırî'nin tarzında deriz:

Derya olunca nefes
Parelenince kafes
Tâ kesilince bu ses

Çağırırım: **يَا حَقُّ! يَا مَوْجُود! يَا حَيُّ! يَا مَعْبُود! يَا حَكِيم!**
.. **يَا مَقْصُود! يَا رَحِيم! يَا وَدُود**

Ve bağırarak derim:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الْأَمِينُ

Ve İman ederek isbat ederim:

إِنَّ الْبَعْثَ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ وَالْجَنَّةَ حَقٌّ وَالنَّارَ حَقٌّ وَإِنَّ السَّعَادَةَ الْأَبَدِيَّةَ حَقٌّ وَإِنَّ اللَّهَ رَحِيمٌ حَكِيمٌ وَدُودٌ وَإِنَّ الرَّحْمَةَ وَالْحِكْمَةَ وَالْمَحَبَّةَ مُحِيطَةً بِجَمِيعِ الْأَشْيَاءِ وَشُوءَنَاتِهَا

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْ لَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ * سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ * رَبَّنَا لَا تُؤْخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءٌ وَلِحَقِّهِ آدَاءٌ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَامٌ آمِينَ * وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ حَقِيقَةَ أَرْضِهِ، مَشْهَرَ صَنْعَتِهِ، مَحْشَرَ خَلْقَتِهِ، مَظْهَرَ قُدْرَتِهِ، مَدَارَ حِكْمَتِهِ، مَزْهَرَ رَحْمَتِهِ، مَزْرَعَ جَنَّتِهِ، مَمَرَّ الْمَخْلُوقَاتِ، مَسِيلَ الْمَوْجُودَاتِ، مَكِيلَ الْمَصْنُوعَاتِ، فَمَزَيْنَ الْحَيَوَانَاتِ، مُنْقَشُ الطُّيُورَاتِ، مُثْمَرُ الشَّجَرَاتِ، مَزْهَرُ النَّبَاتَاتِ، مُعْجَزَاتُ عِلْمِهِ، خَوَارِقُ صُنْعِهِ، هَدَايَا جُودِهِ، بَرَاهِينُ لُطْفِهِ، دَلَالُ الْوَحْدَةِ، لَطَائِفُ الْحِكْمَةِ، شَوَاهِدُ الرَّحْمَةِ، تَبَسُّمُ الْأَزْهَارِ مِنْ زِينَةِ

الْأَثْمَارِ، تَسْجُعُ الْأَطْيَارِ فِي نَسْمَةِ الْأَسْحَارِ، تَهْرُجُ الْأَمْطَارِ عَلَى خُدُودِ
 الْأَزْهَارِ، تَزِينُ الْأَزْهَارِ، تَبْرِجُ الْأَثْمَارِ فِي هَذِهِ الْجَنَانِ، تَرْحُمُ الْوَالِدَاتِ
 عَلَى الْأَطْفَالِ الصِّغَارِ فِي كُلِّ الْحَيَوَانَاتِ وَالْإِنْسَانِ، تَعْرِفُ وَدُودِ، تَوَدُّ
 رَحْمَانٍ، تَرْحُمُ حَنَّانٍ، تَحْنُنُ مَنَّانٍ لِلْجِنِّ وَالْإِنْسَانِ وَالرُّوحِ وَالْحَيَوَانِ
 وَالْمَلِكِ وَالْجَانِّ

Yirmidördüncü Mektub'un Birinci Zeyli

بِسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ مَا يَعْبَوْنُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

Yani: "Ey insanlar! Duânız olmazsa ne ehemmiyetiniz var." Mealindeki Âyetin Beş Nüktesini dinle:

BİRİNCİ NÜKTE: Duâ bir Sırr-ı Azîm-i Ubudiyettir. Belki Ubudiyetin Ruhu hükmündedir. Çok yerlerde zikrettiğimiz gibi, Duâ üç nevidir.

Birinci Nevi Duâ: İstidad Lisaniyledir ki; bütün hububat, tohumlar Lisan-ı İstidad ile Fâtır-ı Hakîm'e Duâ ederler ki: "**Senin Nukuş-u Esmanı mufassal göstermek için, bize neşv ü nema ver, küçük Hakikatımızı sünbülle ve ağacın büyük Hakikatına çevir.**"

Hem şu İstidad Lisaniyle Duâ nev'inden birisi de şudur ki: Esbabın içtimaı, müsebbebin İcadına bir Duâdır. Yani: Esbab bir vaziyet alır ki, o vaziyet bir lisan-ı hal hükmüne geçer ve müsebbebi Kadîr-i Zülcelal'den Duâ eder, isterler. Meselâ: Su, hararet, toprak, ziya bir çekirdek etrafında bir vaziyet alarak, o vaziyet bir Lisan-ı Duâdır ki: "**Bu çekirdeği ağaç yap, ya Hâlıkımız!**" derler. Çünkü o Mu'cize-i Hârîka-i Kudret olan ağaç; o şuursuz, camid, basit maddelere havale edilmez.. havalesi muhaldır. Demek içtima'-ı esbab bir nevi Duâdır.

İkinci Nevi Duâ: İhtiyac-ı Fitrî Lisaniyledir ki; bütün zîhayatların iktidar ve ihtiyarları dâhilinde olmayan hacetlerini ve matlablarını ummadıkları yerden vakt-i münasibde onlara vermek için, Hâlık-ı Rahîm'den bir nevi Duâdır. Çünkü iktidar ve ihtiyarları haricinde, bilmedikleri

yerden, vakt-i münasibde onlara bir Hakîm-i Rahîm gönderiyor. Elleri yetiştiriyor; demek o İhsan, Duâ neticesidir.

E l h a s ı l : Bütün Kâinattan Dergâh-ı İlahiye çıkan bir Duâdır. Esbab olanlar, müsebbebatı Allah'tan isterler.

Üçüncü Nevi Duâ: İhtiyaç dairesinde zîşuurların Duâsıdır ki, bu da iki kısımdır.

Eğer ızdırar derecesine gelse veya İhtiyac-ı Fitrîye tam münasebetdar ise veya Lisan-ı İstidada yakınlaşmış ise veya safi, hâlis Kalbin Lisaniyle ise, ekseriyet-i mutlaka ile makbuldür. **Terakkiyat-ı beşeriyenin kısm-ı a'zamı ve keşfiyatları, bir nevi Duâ neticesidir. Havarik-i medeniyet dedikleri şeyler ve keşfiyatlarına medar-ı iftihar zannettikleri emirler, manevî bir Duâ neticesidir. Hâlis bir Lisan-ı İstidad ile istenilmiş, onlara verilmiştir.** Lisan-ı İstidad ile ve Lisan-ı İhtiyac-ı Fitrî ile olan Duâlar dahi bir mani olmazsa ve şerait dâhilinde ise, daima makbuldürler.

İkinci kısım: Meşhur Duâdır. O da iki nevidir. Biri fiilî, biri kavî. Meselâ çift sürmek, fiilî bir Duâdır. Rızkı topraktan değil; belki toprak, Hazine-i Rahmetin bir kapısıdır ki, Rahmetin kapısı olan toprağı saban ile çalar.

Sair kısımların tafsilâtını tayyedib, yalnız kavî Duânın bir-iki Sırlarını gelecek iki-üç Nüktede söyleyeceğiz.

İKİNCİ NÜKTE: Duânın tesiri azîmdir. Hususan Duâ külliyyet kesbederek devam etse; netice vermesi galibdir, belki dâimîdir. Hattâ denilebilir ki: Sebeb-i Hilkat-ı Âlemin birisi de Duâdır. Yani, Kâinatın Hilkatinden sonra, başta nev'-i beşer ve onun başında Âlem-i İslâm ve onun başında Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın muazzam olan Duâsı, bir Sebeb-i Hilkat-ı Âlemdir. Yani: **Hâlk-ı Âlem istikbalde O Zâtı, nev-i beşer namına belki mevcudat hesabına bir Saadet-i Ebediye, bir Mazhariyet-i Esma-i İlahiye isteyecek bilmiş; O gelecek Duâyı kabul etmiş, Kâinatı halketmiş.** Madem Duânın bu derece azîm ehemmiyeti ve vüs'atı vardır; hiç mümkün müdür ki: Bin üçyüz elli senede, her vakitte, nev-i beşerden üçyüz milyon, cinn ve ins ve Melek ve Ruhaniyattan hadd ve hesaba gelmez mübarek Zâtlar bil'ittifak Zât-ı Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında, Rahmet-i Uzma-yı İlahiye ve Saadet-i Ebediye ve Husul-ü Maksud için Duâları nasıl kabul olmasın? Hiçbir cihetle mümkün müdür ki, o Duâları reddedilsin?

Madem bu kadar külliyyet ve vüs'at ve devam kesbedib Lisan-ı İstidad ve İhtiyac-ı Fitrî derecesine gelmiş. **Elbette O Zât-ı Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, Duâ neticesi olarak öyle bir Makam ve Mertebededir**

ki, bütün Ukûl toplansa bir Akıl olsalar, O Makamın Hakikatını tamamiyle ihata edemezler.

İşte ey Müslüman! Senin Rûz-i Mahşerde böyle bir Şefiin var. Bu Şefiin Şefaatinı kendine celbetmek için, Sünnetine ittiba' et!

Eğer desen: Madem O Habibullahtır. Bu kadar Salavat ve Duâya ne ihtiyacı var?.

Elcevab: O Zât (A.S.M.) umum Ümmetinin Saadetiyle alâkadar ve bütün Efrad-ı Ümmetinin her nevi Saadetleriyle hissedardır ve her nevi musibetleriyle endişedardır. İşte kendi hakkında Meratib-i Saadet ve Kemalât hadsiz olmakla beraber; hadsiz Efrad-ı Ümmetinin, hadsiz bir zamanda, hadsiz Enva'-ı Saadetlerini hararetle arzu eden ve hadsiz enva'-ı şekavetlerinden müteessir olan bir Zât, elbette hadsiz Salavat ve Duâ ve Rahmete lâyıktır ve muhtaçtır.

Eğer desen: Bazan kat'î olacak işler için Duâ edilir. Meselâ: Husuf ve Kûsuf Namazındaki Duâ gibi. Hem bazan hiç olmayacak şeyler için Duâ edilir?

Elcevab: Başka Sözler'de izah edildiği gibi, **Duâ bir İbadettir. Abd, kendi aczini ve fakrını Duâ ile ilân eder. Zahirî maksadlar ise; o Duânın ve o İbadet-i Duâiyenin vakitleridir, hakikî faideleri değil. İbadetin faidesi, Âhirete bakar. Dünyevî maksadlar hasıl olmazsa, "O Duâ kabul olmadı" denilmez. Belki "Daha Duânın vakti bitmedi" denilir.**

Hem hiç mümkün müdür ki: Bütün Ehl-i İmanın, bütün zamanlarda, mütemadiyen Kemal-i Hulus ve İştîyak ve Duâ ile istedikleri Saadeti Ebediye onlara verilmesin ve bütün Kâinatın şehadetiyle hadsiz Rahmeti bulunan o Kerim-i Mutlak, o Rahîm-i Mutlak; bütün onların o Duâsını kabul etmesin ve Saadet-i Ebediye Vücut bulmasın?..

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Duâ-yı Kavî-i İhtiyarînin makbuliyeti, iki cihetledir. Ya aynı matlubu ile makbul olur veyahud daha evlâsı verilir.

Meselâ: Birisi kendine bir erkek evlâd ister. Cenab-ı Hak, Hazret-i Meryem gibi bir kız evlâdını veriyor. **"Duâsı kabul olunmadı"** denilmez. **"Daha evlâ bir surette kabul edildi"** denilir. Hem bazan kendi dünyasının Saadeti için Duâ eder. Duâsı Âhiret için kabul olunur. **"Duâsı reddedildi"** denilmez, belki **"Daha enfa' bir surette kabul edildi"** denilir. Ve hâkeza... Madem Cenab-ı Hak Hakîm'dir; biz Ondan isteriz, O da bize cevap verir. Fakat Hikmetine göre bizimle muamele eder. Hasta, tabibin Hikmetini ittiham etmemeli. Hasta bal ister; tabib-i hâzık, sıtması için sulfato verir. "Tabib beni dinlemedi" denilmez. Belki âh ü fîzârını dinledi, işitti, cevap da verdi; maksudun iyisini yerine getirdi.

DÖRDÜNCÜ NÜKTE: Duânın en güzel, en latif, en leziz, en hazır meyvesi, neticesi şudur ki: Duâ eden adam bilir ki, Birisi var ki; onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir, ona merhamet eder. Onun Kudret Eli herşey'e yetiştir. Bu büyük dünya hanında o yalnız değil; bir Kerim Zât var, ona bakar, ünsiyet verir. Hem onun hadsiz ihtiyacatını yerine getirebilir ve onun hadsiz düşmanlarını def'edebilir bir Zâtın Huzurunda kendini tasavvur ederek, bir ferah, bir inşirah duyup, dünya kadar ağır bir yükü üzerinden atıp

der. **الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ**

BEŞİNCİ NÜKTE: Duâ, Ubudiyetin Ruhudur ve hâlis bir İmanın neticesidir. Çünkü Duâ eden adam, Duâsı ile gösteriyor ki: Bütün Kâinata hükmeden Birisi var ki; en küçük işlerime ıttıla'ı var ve bilir, en uzak maksadlarımı yapabilir, benim her halimi görür, sesimi işitir. Öyle ise; bütün mevcudatın bütün seslerini işitiyor ki, benim sesimi de işitiyor. Bütün o şeyleri O yapıyor ki, en küçük işlerimi de Ondan bekliyorum, Ondan istiyorum. İşte Duânın verdiği hâlis Tevhidin genişliğine ve gösterdiği Nur - u İmanın halâvet ve saflığına bak,

قُلْ مَا يَعْبَوُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ Sırrını anla ve

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ Fermanını dinle.

اَگَرُ نَهْ خَوَاهِی دَادُ نَهْ دَادِی خَوَاهِ denildiği gibi: Eğer vermek istemeseydi, istemek vermezdi.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مِنَ الْأَزَلِ إِلَى الْأَبَدِ عَدَدَ مَا فِي عِلْمِ اللَّهِ وَعَلَى
آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ وَسَلِّمْ دِينَنَا آمِينَ ❖
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Yirmidördüncü Mektub'un İkinci Zeyli

(Mi'rac-ı Nebvî hakkındadır)

بِاسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ۖ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ۖ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ ۖ إِذْ
يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ۖ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ۖ لَقَدْ رَأَىٰ
مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ

[Mevlid-i Nebvînin Mi'raciye kısmında beş Nükteyi
beyan edeceğiz.]

BİRİNCİ NÜKTE: Cennet'ten getirilen Burak'a dair, Mevlid yazan Süleyman Efendi hazîn bir aşk macerasını beyan ediyor. O zât Ehl-i Velayet olduğu ve Rivayete bina ettiği için, elbette bir Hakikatı o suretle ifade ediyor.

Hakikat şu olmak gerektir ki: **Âlem-i Bekanın mahlukları, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın Nuruyla pek alâkadarlardır. Çünkü Onun getirdiği Nur iledir ki; Cennet ve Dâr-ı Âhîret, cinn ve ins ile şenlenecek. Eğer O olmasaydı, O Saadet-i Ebediye olmazdı ve Cennet'in her nevi mahlûkatından istifadeye müstaid olan cinn ve ins, Cennet'i şenlendirmeyeceklerdi; bir cihette sahipsiz virane kalacaktı.** Yirmidördüncü Söz'ün Dördüncü Dalında beyan edildiği gibi: Nasılki bülbülün güle karşı dasitane-i aşkı; taife-i hayvanatın, taife-i nebatata derece-i aşka balığ olan ihtiyacat-ı şedide-i aşknümayı, Rahmet Hazinesinden gelen ve hayvanatın erzaklarını taşıyan kafil-i nebatata karşı ilân etmek için,

bir Hatib-i Rabbanî olarak, başta bülbül-ü gül ve her nev'den bir nevi bülbül intihab edilmiş ve onların nağamatı dahi, nebatatın en güzellerinin başlarında hoş-âmedî nev'inden Tesbihkârane bir hüsn-ü istikbaldır, bir alkışlamadır.

Aynen bunun gibi: **Sebeb-i Hilkat-ı Eflâk ve Vesile-i Saadet-i Dâreyn ve Habib-i Rabb-ül Âlemîn olan Zât-ı Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a karşı, nasilki Melaike nev'inden Hazret-i Cebrail Aleyhisselâm Kemal-i Muhabbetle Hizmetkârlık ediyor; Melaike'nin Hazret-i Âdem Aleyhisselâm'a İnkıyad ve İtaatini ve Sırr-ı Sücudunu gösteriyor; öyle de Ehl-i Cennet'in, hattâ Cennet'in hayvanat kısmının dahi, O Zâta karşı alâkaları, bindiği Burak'ın hissiyat-ı âşıkaneyle ifade edilmiştir.**

İKİNCİ NÜKTE: Mi'rac-ı Nebeviyedeki maceralardan birisi: Cenab-ı Hakk'ın Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a karşı Muhabbet-i Münezzehesi, "Sana âşık olmuşum" tabiriyle ifade edilmiş. Şu tabirat, Vâcib-ül Vücut'un Kudsiyetine ve İstîğna-i Zâtisine, mana-yı örfî ile münasib düşmüyor. Madem Süleyman Efendi'nin Mevlidi, rağbet-i âmmeye mazhariyeti delaletiyle; o Zât Ehl-i Velayettir ve Ehl-i Hakikattır, elbette irae ettiği mana sahihtir. Mana da budur ki:

Zât-ı Vâcib-ül Vücut'un hadsiz Cemâl ve Kemali vardır. Çünkü bütün Kâinatın aksamına inkısam etmiş olan Cemâl ve Kemalın bütün enva'ı, Onun Cemâl ve Kemalının emareleri, işaretleri, Âyetleridir. **İşte her halde Cemâl ve Kemal Sahibi, bilbedahe Cemâl ve Kemalini sevmesi gibi, Zât-ı Zülcelal dahi Cemâlini pekçok sever. Hem kendine lâıyk bir Muhabbetle sever. Hem Cemâlinin Şuaatı olan Esmasını dahi sever. Madem Esmasını sever, elbette Esmasının Cemâlini gösteren San'atını sever. Öyle ise, Cemâl ve Kemaline âıyne olan masnuatını dahi sever. Madem Cemâl ve Kemalini göstereni sever; elbette Cemâl ve Kemal-i Esmasına işaret eden mahlûkatının mehasinini sever.** Bu beş nevi Muhabbete, Kur'an-ı Hakîm Âıyâtıyla işaret ediyor.

İşte Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, madem masnuat içinde en mükemmel Ferddir ve mahlûkat içinde en mümtaz Şahsiyettir.

Hem San'at-ı İlahiyeı, bir Velvele-i Zıkr ve Tesbih ile teşhir ediyor ve istihsan ediyor.

Hem Esma-i İlahiyedeki Cemâl ve Kemal Hazineıerini, Lisan-ı Kur'an ile açmıştır.

Hem Kâinatın Âıyât-ı Tekviniyesinin, Sâni'inin Kemaline delaletlerini, parlak ve kat'î bir surette Lisan-ı Kur'anla beyan ediyor.

Hem küllî Ubudiyetiyle, Rububiyet-i İlahiyeye âyinedarlık ediyor.

Hem mahiyetinin câmiyetiyle bütün Esmâ-i İlahiyeye bir Mazhar-ı Etemm olmuştur.

Elbette bunun için denilebilir ki: Cemil-i Zülcelal, kendi Cemâlini sevmesiyle, O Cemâlin en mükemmel Âyine-i Zîşuuru olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı sever.

Hem kendi Esmasını sevmesiyle, O Esmanın en parlak âyinesi olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı sever ve Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a benzeyenleri dahi derecelerine göre sever.

Hem san'atını sevdiği için, elbette Onun San'atını en yüksek bir Sadâ ile bütün Kâinatta neşreden ve Semavatın kulağını çınlatan, berr ve bahri cezbeye getiren bir Velvele-i Zikir ve Tesbih ile ilân eden Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı sever ve Ona ittiba' edenleri de sever.

Hem masnuatını sevdiği için, o masnuatın en mükemmeli olan zîhayatı ve zîhayatın en mükemmeli olan zîşuuru ve zîşuurun en efdali olan insanları ve insanların bil'ittifak en mükemmeli olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı elbette daha ziyade sever.

Hem kendi mahlûkatının mehasin-i ahlâkiyelerini sevdiği için, mehasin-i ahlâkiyede bil'ittifak en yüksek mertebede bulunan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı sever ve derecata göre, Ona benzeyenleri dahi sever. Demek Cenab-ı Hakk'ın Rahmeti gibi, Muhabbeti dahi Kâinatı ihata etmiş.

İşte o hadsiz mahublar içindeki mezkûr beş vechinin herbir vechinde en yüksek makam, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a mahsustur ki, "Habîbullah" lâkabı Ona verilmiş.

İşte bu en yüksek Makam-ı Mahbubiyeti, Süleyman Efendi "Ben Sana âşık olmuşum" tabiriyle beyan etmiştir. Şu tabir, bir Mirsad-ı Tefekkürdür, gayet uzaktan uzağa bu Hakikata bir işaretir. Bununla beraber madem bu tabir, Şe'n-i Rububiyete münasib olmayan manayı hayale getiriyor; en iyisi, şu tabir yerine: **"Ben Senden Razi olmuşum"** denilmeli.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Mi'râciyedeki maceralar, malûmumuz olan manalarla, o kudsî ve nezih Hakikatları ifade edemiyor. Belki o muhavere; birer Ünvan-ı Mülâhazadır, birer Mirsad-ı Tefekkürdür ve ulvî ve derin Hakaika birer işaretir ve İmanın bir kısım Hakaikına birer ihtardır ve kabil-i tabir olmayan bazı manalara birer kinayedir. Yoksa, malûmumuz

olan manalar ile bir macera değil. Biz, hayalimiz ile o muhaverelerden o Hakikatları alamayız; belki Kalbimizle heyecanlı bir Zevk-i İmanî ve nuranî bir Neş'e-i Ruhanî alabiliriz. Çünkü; **nasıl Cenab Hakk'ın Zât ve Sıfâtında nazir ve şebih ve misli yoktur; öyle de Şuunat-ı Rububiyetinde misli yoktur. Sıfâtı nasıl mahlûkat sıfâtına benzemiyor, Muhabbeti dahi benzemez.** Öyle ise şu tabirâtı, müteşabihat nev'inden tutup deriz ki: Zât-ı Vâcib-ül Vücud'un Vücub-u Vücuduna ve Kudsîyetine münasib bir tarzda ve İstîğna-i Zâtîsine ve Kemal-i Mutlakına muvafık bir surette, Muhabbeti gibi bazı Şuunatı var ki, Mi'raciye macerasıyla onu ihtar ediyor. Mi'rac-ı Nebeviyeye dair Otuzbirinci Söz, Hakaik-i Mi'raciye'yi Usûl-ü İmaniye dairesinde izah etmiştir. Ona iktifaen burada ihtisar ediyoruz.

DÖRDÜNCÜ NÜKTE: "Yetmiş bin perde arkasında Cenab-ı Hakk'ı görmüş" tabiri, bu'diyet-i mekânı ifade ediyor. Halbuki Vâcib-ül Vücud mekândan münezzehtir, herşey'e herşeyden daha yakındır. Bu ne demektir?

Elcevab: Otuzbirinci Söz'de mufasssalar, bürhanlar ile o Hakikat beyan edilmiştir. Burada yalnız şu kadar deriz ki:

Cenab-ı Hak bize gayet karibdir, biz ondan gayet derecede uzağız. Nasılki Güneş, elimizdeki âyine vasıtasıyla bize gayet yakındır ve yerde herbir şeffaf şey, kendine bir nevi arş ve bir çeşit menzil olur. Eğer Güneş'in şuuru olsaydı, bizimle âyinemiz vasıtasıyla muhabere ederdi. Fakat biz ondan dörtbin sene uzağız. Bilâ-teşbih velâ-temsîl; Şems-i Ezeli, her şey'e herşeyden daha yakındır. Çünkü Vâcib-ül Vücud'dur, mekândan münezzehtir. Hiçbir şey ona perde olamaz. Fakat herşey nihayet derecede ondan uzaktır.

İşte Mi'racın uzun mesafesiyle, **وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ** in ifade ettiği mesafesizliğin Sırrıyla; hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın gitmesinde, çok mesafeyi tayyederek gitmesi ve Ân-ı Vâhidde yerine gelmesi Sırrı, bundan ileri geliyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Mi'racı, Onun Seyr ü Sülûkudur, Onun Ünvan-ı Velayetidir. Ehl-i Velayet nasılki Seyr ü Sülûk-u Ruhanî ile, kırk günden tâ kırk seneye kadar bir Terakki ile, Derecat-ı İmaniye'nin Hakkalyakîn derecesine çıkıyor.

Öyle de: **Bütün Evliyanın Sultanı olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm; değil yalnız Kalbi ve Ruhı ile, belki hem Cismiyle, hem Havassıyla, hem Letaifiyle, kırk seneye mukabil kırk dakikada, Velayetinin Keramet-i Kübrası olan Mi'racı ile bir Cadde-i Kübra açarak, Hakaik-i İmaniye'nin**

en yüksek mertebelerine gitmiş, Mi'rac merdiveniyle Arş'a çıkmış, "Kab-ı Kavseyn" makamında, Hakaik-i İmaniyenin en büyüğü olan İman-ı Billah ve İman-ı Bil'Âhireti Aynelyakîn gözüyle müşahede etmiş, Cennet'e girmiş, Saadet-i Ebediyeyi görmüş, o Mi'racın kapısıyla açtığı Cadde-i Kübrayı açık bırakmış, bütün Evliya-yı Ümmeti Seyr ü Sülûk ile, derecelerine göre, Ruhanî ve Kalbî bir tarzda O Mi'racın gölgesi içinde gidiyorlar.

BEŞİNCİ NÜKTE: Mevlid-i Nebevî ile Mi'racyenin okunması, gayet nâfi' ve güzel âdettir ve müstahsen bir Âdet-i İslâmiyedir. Belki hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyenin, gayet latif ve parlak ve tatlı bir medar-ı sohbetidir. Belki Hakaik-i İmaniyenin ihtarı için, en hoş ve şirin bir Derstir. Belki İmanın Envârını ve Muhabbetullah ve Aşk-ı Nebevîyi göstermeye ve tahrike en müheyyiç ve müessir bir vasıttır. Cenab-ı Hak bu Âdeti ebede kadar devam ettirsin ve Süleyman Efendi gibi Mevlid yazanlara Cenab-ı Hak Rahmet etsin, yerlerini Cennet-ül Firdevs yapsın, **...آمین**

Hâtime

Madem şu Kâinatın Hâlıkı, her nev'de bir ferd-i mümtaz ve mükemmel ve câmi' halkedib, o nev'in medar-ı fahri ve kemali yapar. Elbette Esmasındaki İsm-i A'zam Tecellisiyle, bütün Kâinata nisbeten mümtaz ve mükemmel bir ferdi halkedecek. Esmasında bir İsm-i A'zam olduğu gibi, masnuatında da bir Ferd-i Ekmel bulunacak ve Kâinata münteşir Kemalâtı O Ferdde cem'edib, kendine medar-ı nazar edecek. O Ferd her halde zîhayattan olacaktır. Çünkü Enva'-ı Kâinatın en mükemmeli zîhayattır. Ve her halde zîhayat içinde O Ferd, zîşuurdan olacaktır. Çünkü zîhayatın enva'ı içinde en mükemmeli zîşuurdur. Ve her halde O Ferd-i Ferîd, insandan olacaktır. Çünkü zîşuur içinde hadsiz Terakkiyata müstaid, insandır. Ve insanlar içinde her halde O Ferd Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâm olacaktır. Çünkü **zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar hiç bir tarih, Onun gibi bir Ferdi gösteremiyor ve gösteremez. Zira O Zât Küre-i Arz'ın yarısını ve nev'-i beşerin beşten birisini, Saltanat-ı Maneviyesi altına alarak, bin üçyüz elli sene kemal-i haşmetle Saltanat-ı Maneviyesini devam ettirip, bütün Ehl-i Kemale, bütün Enva'-ı Hakaikte bir "Üstad-ı Küll" hükmüne geçmiş. Dost ve düşmanın ittifakıyla, Ahlâk-ı Hasenenin en yüksek derecesine Sahib olmuş. Bidayet-i Emrinde, tek başıyla bütün dünyaya meydan okumuş. Her dakikada yüz milyondan ziyade insanların Vird-i Zebanı olan Kur'an-ı**

Mu'ciz-ül Beyan'ı göstermiş bir Zât, elbette O Ferd-i Mümtazdır, Ondan başkası olamaz. Bu Âlemin hem Çekirdeği, hem Meyvesi Odur.

عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بَعْدَ

أَنْوَاعِ الْكَائِنَاتِ وَمَوْجُودَاتِهَا

İşte böyle bir Zâtın Mevlid ve Mi'racını dinlemek, yani Terakkiyatının Mebde' ve Müntehasını işitmek, yani Tarihçe-i Hayat-ı Maneviyesini bilmek, O Zâtı kendine Reis ve Seyyid ve İmam ve Şefi' telakki eden Mü'minlere; ne kadar zevkli, fahirli, nurlu, neş'eli, hayırlı bir Müsamere-i Ulviye-i Diniye olduğunu anla...

Ya Rab! Habib-i Ekrem (Aleyhissalâtu Vesselâm) hürmetine ve İsm-i A'zam hakkına, şu Risaleyi neşredenlerin ve rüfekaşının Kalblerini, Envâr-ı İmaniyeğe mazhar ve Kalemelerini Esrar-ı Kur'aniyeye Naşir eyle ve onlara Sırat-ı Müstakimde İstikamet ver. **أَمِينَ.**

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

* * *

Yirmibeşinci Mektub

Te'lif edilmemiştir.

* * *

Yirmialtıncı Mektub

[Şu Yirmialtıncı Mektub, birbiriyle münasebeti az DÖRT
MEBHASTIR.]

Birinci Mebhas

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَرَأَى مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Hüccet-ül Kur'an Aleşşeytan ve Hizbihî

İblisi ilzam, şeytanı ifham, ehl-i tuğyanı iskât eden Birinci Mebhas; bîtarafane muhakeme içinde şeytanın müdhiş bir desisesini kat'î bir surette reddeden bir vakıadır. O vakıanın mücmel bir kısmını on sene evvel Lemaat'ta yazmışım. Şöyle ki:

Bu Risalenin Te'lifinden onbir sene evvel Ramazan-ı Şerifte İstanbul'da Bayezid Câmî-i Şerifinde Hâfızları dinliyordum. Birden şahsını görmedim, fakat manevî bir ses işittim gibi bana geldi. Zihnimi kendine çevirdi. Hayalen dinledim, baktım ki bana der:

—Sen Kur'anı pek âlî, çok parlak görüyorsun. Bîtarafane muhakeme et, öyle bak. Yani bir beşer kelâmı Farzet bak. Acaba o meziyetleri, o zînetleri görecek misin?

Hakikaten ben de ona aldandım. Beşer kelâmı farzedib, öyle baktım. Gördüm ki: Nasıl Bayezid'in elektrik düğmesi çevrilip söndürülünce ortalık karanlığa düşer. Öyle de o farz ile Kur'anın parlak ışıkları gizlenmeğe

başladı. O vakit anladım ki, benim ile konuşan şeytandır. Beni vartaya yuvarlandırıyor. Kur'andan İstimdad ettim. Birden bir Nur Kalbime geldi. Müdafaaya kat'î bir kuvvet verdi. O vakit şöylece şeytana karşı münazara başladı. Dedim:

–Ey şeytan! Bîtarafane muhakeme, iki taraf ortasında bir vaziyettir. Halbuki hem senin, hem insandaki senin şakirdlerin, dediğiniz bîtarafane muhakeme ise; taraf-ı muhalifi iltizamdır, bîtarafılık değildir. Muvakkaten bir dinsizliktir. Çünkü Kur'ana kelâm-ı beşer diye bakmak ve öyle muhakeme etmek, şikk-ı muhalifi esas tutmaktır. Bâtılı iltizamdır, bîtarafane değildir, belki bâtıla tarafgirliktir.

Şeytan dedi ki:

– Öyle ise ne Allah'ın Kelâmı, ne de beşerin kelâmı deme. Ortada farzet, bak.

Ben dedim:

– O da olamaz. Çünkü: Münâzaun-fih bir mal bulunsa, eğer iki müddeî birbirine yakın ise ve kurbîyet-i mekân varsa; o vakit o mal, ikisinden başka birinin elinde veya ikisinin elleri yetişecek bir surette bir yere bırakılacak. Hangisi isbat etse o alır. Eğer o iki müddeî birbirinden gayet uzak, biri maşrıktı, biri mağribde ise; o vakit kaideten sahib-ül yed kim ise onun elinde bırakılacaktır. Çünkü ortada bırakmak kabil değildir. İşte Kur'an kıymettar bir maldır. Beşer kelâmı Cenab-ı Hakk'ın Kelâmından ne kadar uzaksa, o iki taraf o kadar, belki hadsiz birbirinden uzaktır. İşte, seradan süreyyaya kadar birbirinden uzak o iki taraf ortasında bırakmak mümkün değildir. Hem ortası yoktur. Çünkü Vücut ve adem gibi ve nakızeyn gibi iki zıddırlar. Ortası olamaz. Öyle ise, Kur'an için sahib-ül yed, Taraf-ı İlahîdir. Öyle ise, Onun Elinde kabul edilip, öylece delail-i isbata bakılacak. Eğer öteki taraf onun Kelâmullah olduğuna dair bütün bürhanları birer birer çürütse, elini ona uzatabilir. Yoksa uzatamaz. **Heyhat! Binler Berahin-i Kat'iiyenin mihlalarıyla Arş-ı A'zam'a çakılan bu muazzam Pırlantayı hangi el bütün o mihlaları söküp, o direkleri kesip onu düşürebilir?..** İşte ey şeytan! Senin rağmına Ehl-i Hak ve İnsaf bu suretteki Hakikatlı muhakeme ile muhakeme ederler. Hattâ en küçük bir delilde dahi Kur'ana karşı İmanlarını ziyadeleştirirler. Senin ve şakirdlerinin gösterdiği yol ise: Bir kere beşer kelâmı farzedilse, yani Arş'a bağlanan o muazzam pırlanta yere atılsa; bütün mihlaların kuvvetinde ve çok bürhanların metanetinde birtek bürhan lâzım ki, onu yerden kaldırıp Arş-ı Manevîye çaksın. Tâ küfrün zulûmatından kurtulup, İmanın Envârına erişsin. Halbuki buna muvaffak

olmak pek güçtür. Onun için senin desisen ile şu zamanda, bîtarafane muhakeme sureti altında çokları İmanlarını kaybediyorlar.

Şeytan döndü ve dedi:

– Kur'an beşer kelâmına benziyor. Onların muhaveresi tarzındadır. Demek, beşer kelâmıdır. Eğer Allah'ın Kelâmı olsa; Ona yakışacak, her cihetçe Hârikulâde bir tarzı olacaktı. Onun San'atı nasıl beşer san'atına benzemiyor, Kelâmı da benzememeli?

Cevaben dedim:

– Nasılki Peygamberimiz (A.S.M.) Mu'cizatından ve Hasaisinden başka, ef'al ve ahval ve etvarında beşeriyette kalıp, beşer gibi Âdet-i İlahiyeye ve evamir-i tekviniyesine münkad ve mutî' olmuş. O da soğuk çeker, elem çeker ve hâkeza... Herbir ahval ve etvarında hârikulâde bir vaziyet verilmemiş. Tâ ki Ümmetine ef'aliyle İmam olsun, etvarıyla Rehber olsun, umum harekâtıyla Ders versin. Eğer her etvarında hârikulâde olsa idi, bizzât her cihetçe İmam olamazdı. Herkese Mürşid-i Mutlak olamazdı. Bütün ahvaliyle Rahmeten Lil-Âlemîn olamazdı. Aynen öyle de: **Kur'an-ı Hakîm Ehl-i Şuura İmamdır, cinn ve inse Mürşiddir, Ehl-i Kemale Rehberdir, Ehl-i Hakikata Muallimdir.** Öyle ise, beşerin muhaveratı ve üslûbu tarzında olmak zarurî ve kat'îdir. Çünkü **cinn ve ins Mûnacatını Ondan alıyor, Duasını Ondan öğreniyor, mesailini Onun Lisaniyle zikrediyor, edeb-i muaşeretini Ondan taallüm ediyor.** Ve hâkezâ... Herkes Onu merci yapıyor. Öyle ise, eğer Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın Tur-i Sina'da işittiği Kelâmullah tarzında olsa idi, beşer bunu dinlemekte ve işitmekte tahammül edemezdi ve merci' edemezdi. Hazret-i Musa Aleyhisselâm gibi bir Ulü-l Azm, ancak birkaç Kelâmı işitmeye tahammül etmiştir. Musa Aleyhisselâm demiş:

أَهَكَذَا كَلَامُكَ قَالَ اللَّهُ لِي قُوَّةُ جَمِيعِ الْأَلْسِنَةِ

Şeytan yine döndü, dedi ki:

– Kur'anın mesaili gibi çok zâtlar o çeşit mesaili Din namına söylüyorlar. Onun için, bir beşer, Din namına böyle bir şey yapmak mümkün değil mi?

Cevaben Kur'anın Nuruyla dedim ki:

E v v e l â : Dindar bir adam Din Muhabbeti için "Hak böyledir. Hakikat budur. Allah'ın Emri böyledir" der. Yoksa, Allah'ı kendi keyfine konuşturmaz. Hadsiz derece haddinden tecavüz edib, Allah'ın taklidini

yapıp, onun yerinde konuşmaz. **فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ** düsturundan titrer.

V e S â n i y e n : Bir beşer kendi başına böyle yapması ve muvaffak olması hiçbir cihetle mümkün değildir. Belki, yüz derece muhaldir. Çünkü birbirine yakın zâtlar birbirini taklid edebilirler. Bir cinsten olanlar, birbirinin suretine girebilirler. Mertebece birbirine yakın olanlar, birbirinin makamlarını taklid edebilirler. Muvakkaten insanları iğfal ederler, fakat dâimî iğfal edemezler. Çünkü Ehl-i Dikkat nazarında **عَلَى كُلِّ حَالٍ** etvar ve ahvali içindeki tasannuatlar ve tekellüfatlar sahte-

kârlığını gösterecek, hilesi devam etmeyecek. Eğer sahtekârlıkla taklide çalışan; ötekinden gayet uzaksa, meselâ âdi bir adam, İbn-i Sina gibi bir dâhîyi İlimde taklid etmek istese ve bir çoban bir padişahın vaziyetini takınsa elbette hiç kimseyi aldatamayacak. Belki kendi maskara olacak. Herbir hali bağırarak ki: Bu sahtekârdır. İşte,—hâşâ yüzbin defa hâşâ—Kur'an, beşer kelâmı farzedildiği vakit: Nasılki bir yıldız böceği bin sene tekellüfsüz hakikî bir yıldız olarak rasad ehline görünsün?. hem bir sinek bir sene tamamen tavus suretini tasannu'suz, temaşa ehline göstersiz?. hem sahtekâr, âmi bir nefer; namdar, âlî bir müşirin tavrını takınsın, makamında otursun, çok zaman öyle kalsın, hilesini ihsas etmesin?. hem müfteri, yalancı itikadsız bir adam; müddet-i ömründe daima en sadık, en emin, en mu'tekid bir zâtın keyfiyetini ve vaziyetini en müdakkik nazarlara karşı telaşsız göstersiz, dâhîlerin nazarında tasannu'u saklansın?.. Bu ise yüz derece muhaldir, ona hiçbir zîakıl mümkün diyemez ve öyle de farzetmek, bedihî bir muhali vaki' farz-etmek gibi bir hezeyandır. Aynen öyle de, Kur'anı kelâm-ı beşer farzetmek; lâzım gelir ki: Âlem-i İslâm'ın Semasında bilmüşahede pek parlak ve daima Envâr-ı Hakaiki neşreden bir Yıldız-ı Hakikat, belki bir Şems-i Kemalât telakki edilen Kitab-ı Mübin'in mahiyeti; hâşâ sümme hâşâ! Bir yıldız böceği hükmünde tasannu'cu bir beşerin hurafatlı bir düzmesi olsun ve en yakınında olanlar ve dikkatle ona bakanlar farkında bulunmasın ve Onu daima âlî ve menba-ı Hakaik bir yıldız bilsin. Bu ise yüz derece muhal olmakla beraber, sen ey şeytan yüz derece şeytanetinde ileri gitsen buna imkân verdiremezsin, bozulmamış hiçbir Akli kandıramazsın! Yalnız manen pek uzaktan baktırmakla aldatıyorsun! Yıldızı, yıldız böceği gibi küçük gösteriyorsun.

S â l i s e n : Hem Kur'anı beşer kelâmı farzetmek, lâzımgelir ki; âsârıyla, tesiratıyla, netaiciyle Âlem-i İnsaniyetin bilmüşahede en Ruhlu ve Hayat-feşan, en Hakikatlı ve Saadet-resan, en Cem'iyetli ve Mu'ciz-beyan, âlî meziyetleriyle yaldızlı bir Furkan'ın gizli Hakikatı;—hâşâ!— muavenetsiz,

ilimsiz birtek insanın fikrinin tasniatı olsun.. ve yakınında Onu temaşa eden ve merakla dikkat eden büyük zekâlar, ulvî dehalar Onda hiçbir zaman hiçbir cihette sahtekârlık ve tasannu' eserini görmesin.. daima Ciddiyeti, Samimiyeti, İhlâsı bulsun!.. Bu ise yüz derece muhal olmakla beraber, bütün ahvaliyle, akvaliyle, harekâtıyla bütün hayatında Emaneti, İmanı, Emniyeti, İhlâsı, Ciddiyeti, İstikameti gösteren ve Ders veren ve Sıddıkînleri yetiştiren en yüksek, en parlak, en âlî haslet telakki edilen ve kabul edilen bir Zâtı; en emniyetsiz, en ihlassız, en itikadsız farzetmekle, muzaaf bir muhali vaki' görmek gibi şeytanı dahi utandıracak bir hezeyan-ı fikrîdir. Çünkü şu mes'elenin ortası yoktur. Zira farz-ı muhal olarak Kur'an Kelâmullah olmazsa, Arştan ferşe düşer gibi sukut eder. Ortada kalmaz.. Mecma-i Hakaik iken, menba-ı hurafat olur ve O Hârika Fermanı gösteren Zât,-hâşâ sümme hâşâ -eğer Resulullah olmazsa; A'lâ-yı İlliyyînden esfel-i safilîne sukut etmek ve Menba-ı Kemalât derecesinden maden-i desais makamına düşmek lâzımgelir. Ortada kalamaz. Zira Allah namına iftira eden, yalan söyleyen en edna bir dereceye düşer. Bir sineği, dâimî bir surette tavus görmek ve tavusun büyük evsafını onda her vakit müşahade etmek ne kadar muhal ise, şu mes'ele de öyle muhaldir. Fitraten akılsız, sarhoş bir divane lâzım ki, buna ihtimal versin...

R â b i a n : Hem „Kur'anı kelâm-ı beşer farzetmek..”, lâzım-gelir ki; Benî Âdem'in en büyük ve muhteşem ordusu olan Ümmet-i Muhammediyenin (A.S.M.) Mukaddes bir Kumandanı olan **Kur'an, bilmüşahade kuvvetli Kanunlarıyla, esash Düsturlarıyla, nafiz Emirleriyle o pek büyük orduyu, iki cihanı fethedecek bir derecede bir İntizam verdiği ve bir inzibat altına aldığı ve maddî ve manevî teçhiz ettiği ve umum efradın derecatına göre Akıllarını Talim ve Kalblerini Terbiye ve Ruhlarını Teshir ve Vicdanlarını Tathir, âza ve cevarihlerini İstimâl ve İstihdam ettiği halde;** – hâşâ, yüzbin defa hâşâ ! – kuvvetsiz, kıymetsiz, asılsız bir düzme farzedib yüz derece muhali kabul etmek lâzım gelmekle beraber.. müddet-i hayatında ciddî harekâtıyla Hakk'ın Kanunlarını Benî Âdem'e Ders veren ve samimî Ef'aliyle Hakikatın Düsturlarını beşere Talim eden ve hâlis ve makul akvaliyle İstikametini ve Saadetin usûllerini gösteren ve tesis eden ve bütün tarihçe-i hayatının şهادetiyle Allah'ın azabından çok havf eden ve herkesten ziyade Allah'ı bilen ve bildiren ve nev'-i beşerin beşten birisine ve küre-i arzın yarısına bin üçyüzelli sene Kemal-i Haşmetle Kumandanlık eden ve cihanı velveleye veren şöretşiar şuunatıyla nev'-i beşerin belki Kâinatın elhak Medar-ı Fahri olan bir Zâtı; – hâşâ, yüzbin defa hâşâ ! – Allah'tan korkmaz ve bilmez ve yalandan çekinmez, haysiyetini tanımaz farzetmekle, yüz derece muhali birden irtikâb etmek lâzım gelir. Çünkü şu mes'elenin ortası yoktur. Zira farz-ı

muhal olarak Kur'an Kelâmullah olmazsa; Arştan düşse, orta yerde kalamaz. Belki yerde en yalancı birinin malı olduğunu kabul etmek lâzımgelir. Bu ise ey şeytan, yüz derece sen katmerli bir şeytan olsan bozulmamış hiçbir aklı kandıramazsın ve çürümemiş hiçbir Kalbi ikna edemezsin.

Şeytan döndü, dedi:

–Nasıl kandıramam? Ekser insanlara ve insanın meşhur âkıllarına Kur'anı ve Muhammed'i inkâr ettirdim ve kandırdım.

E l c e v a b :

–**Evvelâ:** gayet uzak mesafeden bakılsa, en büyük bir şey, en küçük bir şey gibi görünebilir. Bir yıldız, bir mum kadardır denilebilir.

Sâniyen: Hem tebeî ve sathî bir nazarla bakılsa, gayet muhal bir şey, mümkün görünebilir. Bir zaman bir ihtiyar adam Ramazan Hilâlini görmek için Semaya bakmış. Gözüne bir beyaz kıl inmiş. O kılı Ay zannetmiş. "Ay'ı gördüm" demiş. İşte muhaldır ki; Hilâl, o beyaz kıl olsun. Fakat kasden ve bizzât Ay'a baktığı ve o saçı tebeî ve dolayısıyla ve ikinci derecede görüldüğü için o muhali mümkün telakki etmiş.

Sâlisen: Hem kabul etmemek başkadır, inkâr etmek başkadır. Adem-i kabul bir lâkaydlıktır, bir göz kapamaktır ve cahilane bir hükümsüzlüktür. Bu surette çok muhal şeyler onun içinde gizlenebilir. Onun aklı onlarla uğraşmaz. Amma inkâr ise; o adem-i kabul değil, belki o kabul-ü ademdir, bir hükümdür. Onun aklı hareket etmeye mecburdur. O halde senin gibi bir şeytan onun aklını elinden alır. Sonra inkârı ona yutturur. Hem, ey şeytan, bâtulı Hak ve muhali mümkün gösteren gaflet ve dalâlet ve safsata ve inad ve mağlata ve mükâbere ve iğfal ve görenek gibi şeytanî desiselerle, çok muhalâtı intaç eden küfür ve inkârı o bedbaht insan suretindeki hayvanlara yutturmuşsun.

Râbian: Hem Kur'anı kelâm-ı beşer farzetmek, lâzımgelir ki: Âlem-i İnsaniyetin semasında yıldızlar gibi parlayan Asfiyalara, Sıddikînlere, Aktablara bilmüşahede Rehberlik eden ve bilbedahe mütemadiyen Hakk ve Hakkaniyeti, Sıdk ve Sadakatı, Emn ve Emaneti umum Tabakat-ı Ehl-i Kemale Talim eden ve Erkân-ı İmanîyenin Hakaikiyle ve Erkân-ı İslâmiyenin Desatiriyle iki cihanın Saadetini temin eden ve bu icraatının şهادetiyle bizzarure hâlis Hak ve sâfi Hakikat ve gayet doğru ve pek ciddî olmak lâzım gelen bir Kitabı; kendi evsafının ve tesiratının

ve Envârının zıddıyla muttasıf tasavvur edib,– hâşâ, hâşâ!– tasniat ve iftiraların mecmuası nazarıyla bakmak; sofestaîleri ve şeytanları dahi utandıracak ve titretecek şenî' bir hezeyan-ı küfrî olmakla beraber.. izhar ettiği Din ve Şeriat-ı İslâmiyenin şهادetiyle ve müddet-i hayatında gösterdiği bilittifak fevkalâde Takvasının ve hâlis ve safi Ubudiyetinin delaletiyle ve bilittifak kendinde görüldüğü Ahlâk-ı Hasenesinin iktizasıyla ve yetiştirdiği bütün Ehl-i Hakikatın ve Sahib-i Kemalâtın tasdikiyle en mu'tekid, en metin, en emin, en sadık bir Zâtı;– hâşâ sümme hâşâ!. Yüzbin kerre hâşâ!– itikadsız, en emniyetsiz, Allah'tan korkmaz, yalandan çekinmez bir vaziyette farzedib, muhalâtın en çirkin ve menfur bir suretini ve dalâletin en zulümlü ve zulümatlı bir tarzını irtikâb etmek lâzımgelir.

E l h a s ı l : Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde denildiği gibi; nasıl kulaklı âmi tabakası İ'caz-ı Kur'an fehminde demiş: Kur'an, bütün dinlediğim ve dünyada mevcut Kitablara kıyas edilse, hiçbirisine benzemiyor ve onların derecesinde değildir. Öyle ise ya Kur'an, umumun altındadır veya umumun fevkinde bir derecesi vardır. Umumun altındaki şıkk ise, muhal olmakla beraber, hiçbir düşman hattâ şeytan dahi diyemez ve kabul etmez. Öyle ise Kur'an, umum Kitabların fevkindedir. Öyle ise Mu'cizedir. Aynen öyle de, biz de ilm-i usûl ve fenn-i mantıkça sebr ve taksim denilen en kat'î hüccetle deriz:

Ey şeytan ve ey şeytanın şakirdleri! Kur'an, ya Arş-ı A'zamdan ve İsm-i A'zamdan gelmiş bir Kelâmullah'tır veyahut – hâşâ sümme hâşâ! Yüzbin kerre hâşâ! – yerde Allah'tan korkmaz ve Allah'ı bilmez, itikadsız bir beşerin düzmesidir. Bu ise ey şeytan! Sâbık hüccetlere karşı bunu sen diyemezsin ve diyemezdin ve diyemeyeceksin. Öyle ise bizzarure ve bilâ-şübhe Kur'an, Hâlık-ı Kâinat'ın Kelâmıdır. Çünkü ortası yoktur ve muhaldır ve olamaz. Nasılki kat'î bir surette isbat ettik, sen de gördün ve dinledin.

Hem Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, ya Resulullah'tır ve bütün Resullerin Ekmeli ve bütün mahlûkatın Efdalidir veyahut – hâşâ yüzbin defa hâşâ!– Allah'a iftira ettiği ve Allah'ı bilmediği ve azabına inanmadığı için itikadsız, esfel-i safilîne sukut etmiş bir beşer farzetmek (Haşiye) lâzımgelir. Bu ise ey İblis! Ne sen ve ne de güvendiğin

(Haşiye): Kur'an-ı Hakîm, kâfirlerin küfriyatlarını ve galiz tabiratlarını ibtal etmek için zikrettiğine istinaden, ehl-i dalâletin fikr-i küfrîlerinin bütün bütün muhaliyetini ve bütün bütün çürüklüğünü göstermek için şu tabirâtı farz-ı muhal suretinde titreyerek kullanmağa mecbur oldum.

avrupa feylesofları ve Asya münafıkları bunu diyemezsiniz ve diyememişsiniz ve diyemeyeceksiniz ve dememişsiniz ve demeyeceksiniz. Çünkü bu şıkkı dinleyecek ve kabul edecek dünyada yoktur. Onun içindir ki, güvendiğin o feylesofların en müfsidleri ve o münafıkların en vicdansızları dahi diyorlar ki: "Muhammed-i Arabî (A.S.M.) çok akıllı idi ve çok güzel Ahlâklı idi." Madem şu mes'ele iki şıkka münhasırdır ve madem ikinci şıkk muhaldir ve hiçbir kimse buna sahip çıkmıyor ve madem kat'î hüccetlerle isbat ettik ki, ortası yoktur. Elbette ve bizzarure senin ve hizb-üş şeytanın rağmına olarak bilbedahe ve Bihakkalyakîn, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm Resulullahtır ve bütün Resul-lerin Ekmelidir ve bütün mahlûkatın Efdalidir.

عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِعَدَدِ الْمَلَكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَانِّ

ŞEYTANIN İKİNCİ KÜÇÜK BİR İTİRAZI:

Sure-i ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ i okurken

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۖ وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ
ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ۖ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ۖ وَجَاءَتْ
كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۖ لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۖ وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَى عَتِيدٌ ۖ
الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلٌّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ

Şu Âyetleri okurken şeytan dedi ki: "Kur'anın en mühim Fesahatını, siz Onun Selasetinde ve Vuzuhunda buluyorsunuz. Halbuki şu Âyette nereden nereye atlıyor? Sekerattan tâ Kıyamete atlıyor. Nefh-i Sur'dan muhasebenin hitamına intikal ediyor ve ondan Cehennem'e idhali zikreliyor. Bu acib atlamaklar içinde hangi Selaset kalır? Kur'anın ekser yerlerinde, böyle birbirinden uzak mes'eleleri birleştiriyor. Böyle münasebetsiz vaziyetle Selaset, Fesahat nerede kalır?"

Elcevab: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Esas-ı İ'cazı, en mühimlerinden Belâgatından sonra İcazdır. İcaz, İ'caz-ı Kur'anın en metin ve en mühim bir Esasıdır. Kur'an-ı Hakîm'de şu mu'cizane İcaz, o kadar çoktur ve o kadar güzeldir ki; Ehl-i Tedkik, karşısında hayrettedirler. Meselâ:

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكَ وَيَا سَّمَاءُ اقْلَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ
وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Kısa birkaç Cümle ile, Tufan Hâdise-i Azîmesini netaiciyle öyle İcazkârane ve Mu'cizane beyan ediyor ki; çok Ehl-i Belâgatı, Belâgatına secde ettirmiş.

Hem meselâ:

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَيْهَا * إِذِ انْبَعَثَ أَشْقِيهَا * فَقَالَ لَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ
وَسُقْيِيهَا * فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمُ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّيْهَا * وَلَا
يَخَافُ عُقْبَاهَا

İşte kavm-i semud'un acib ve mühim hâdisatını ve netaicini ve sû-i akibetlerini, böyle kısa birkaç Cümle ile İcaz içinde bir İ'caz ile selasetli ve vuzuhlu ve fehmi ihlâl etmez bir tarzda beyan ediyor.

Hem meselâ:

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

İşte فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ Cümlesinden أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ

Cümlesine kadar çok Cümleler matvîdir. O mezkûr olmayan Cümleler, fehmi ihlâl etmiyor, selasete zarar vermiyor. Hazret-i Yunus Aleyhis-selâm'ın kıssasından mühim Esasları zikreder. Mütebâkîsini Akla havale eder.

Hem meselâ: Sure-i يُوسُفُ'ta فَارْسَلُونُ Kelimesinden

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ ortasında yedi-sekiz Cümle İcaz ile tayyedilmiş. Hiç fehmi ihlâl etmiyor. Selasetine zarar vermiyor. Bu çeşit mu'cizane İcazlar Kur'anda pek çoktur. Hem pek güzeldir.

Amma Sure-i **ق**'ın Âyeti ise, ondaki İcaz pek acib ve mu'cizanedir.

Çünkü kâfirin pek müdhiş ve çok uzun ve bir günü elli bin sene olan istikbaline ve o istikbalin dehşetli inkılâbatında kâfirin başına gelecek elîm ve mühim hâdisata birer birer parmak basıyor. Şimşek gibi fikri, onlar üstünde gezdiriyor. O pek çok uzun zamanı, hazır bir sahife gibi nazara gösterir. Zikredilmeyen hâdisatı hayale havale edib, ulvî bir selasetle beyan eder.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

İşte ey şeytan! Şimdi bir sözün daha varsa söyle.

Şeytan der:

– Bunlara karşı gelemem, müdafaa edemem. Fakat çok ahmaklar var, beni dinliyorlar ve insan suretinde çok şeytanlar var, bana yardım ediyorlar ve feylesoflardan çok firavunlar var, enaniyetlerini okşayan mes'eleleri benden ders alıyorlar. Senin bu gibi Sözlerin Neşrine sed çekerler. Bunun için sana teslim-i silâh etmem.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

* * *

İkinci Mebhas

[Şu Mebhas, bana dâimî Hizmet edenlerin, Ahlâkımda gördükleri acib ihtilaftan gelen hayretlerine karşı; hem iki Talebemin benim hakkımda haddimden fazla hüsn-ü zanlarını ta'dil etmek için yazılmıştır.]

Ben görüyorum ki: Kur'an-ı Hakîm'in Hakaikine aid bazı Kemalât, o Hakaikde Dellâllık eden vasıtalarla veriliyor. Şu ise yanlıştır. Çünkü: **Me'hazın Kudsiyeti, çok bürhanlar kuvvetinde tesirat gösteriyor; Onun ile, Ahkâmı umuma kabul ettiriyor.** Ne vakit Dellâl ve Vekil gölge etse, yani onlara teveccüh edilse, o me'hazdaki Kudsiyetin tesiri kaybolur. Bu Sır içindir ki, bana karşı haddimden çok fazla teveccüh gösteren Kardeşlerime bir Hakikatı beyan edeceğim. Şöyle ki:

Bir insanın müteaddid şahsiyeti olabilir. O şahsiyetler ayrı ayrı Ahlâkı gösteriyorlar. Meselâ: Büyük bir memurun, memuriyet makamında bulunduğu vakit bir şahsiyeti var ki; Vakar iktiza ediyor, makamın İzzetini muhafaza edecek etvar istiyor. Meselâ: **Her ziyaretçi için tevazu' göstermek tezellüldür, makamı tenzildir. Fakat kendi hanesindeki şahsiyeti, makamın aksiyle bazı Ahlâkı istiyor ki, ne kadar tevazu' etse iyidir. Az bir vakar gösterse, tekebbür olur.** Ve hâkeza... Demek bir insanın, Vazifesi itibariyle bir şahsiyeti bulunur ki, hakikî şahsiyeti ile çok noktalarda muhalif düşer. Eğer o Vazife sahibi, o Vazifeye hakikî lâıksa ve tam müstaid ise, o iki şahsiyeti birbirine yakın olur. Eğer müstaid değilse, meselâ bir nefer, bir müşir makamında oturtulsa, o iki şahsiyet birbirinden uzak düşer; o neferin şahsî, âdî, küçük hasletleri; makamın iktiza ettiği âlî, yüksek Ahlâk ile kabil-i te'lif olamıyor.

İşte bu bîçare Kardeşinizde üç şahsiyet var. Birbirinden çok uzak, hem de pek çok uzaktırlar.

B i r i n c i s i : Kur'an-ı Hakîm'in Hazine-i Âlîsinin Dellâh cihetindeki muvakkat, sırf Kur'ana aid bir şahsiyetim var. O Dellâllığın iktiza ettiği pek yüksek Ahlâk var ki, o Ahlâk benim değil, ben sahib değilim. Belki O Makamın ve O Vazifenin iktiza ettiği Seci-yelerdir. Bende bu nev'den ne görseniz benim değil, onunla bana bakmayınız, O Makamındır.

İ k i n c i Ş a h s i y e t : Ubudiyet vaktinde Dergâh-ı İlahiyeye müteveccih olduğum vakit, Cenab-ı Hakk'ın İhsanıyla bir şahsiyet veriliyor ki, o şahsiyet bazı âsârı gösteriyor. O âsâr, Manayı Ubudiyetin Esası olan: "Kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile Dergâh-ı İlahiyeye iltica etmek" noktalarından geliyor ki; o şahsiyetle, kendimi herkesten ziyade bedbaht, âciz, fakir ve kusurlu görüyorum. Bütün dünya beni medh ü sena etse, beni inandıramaz ki ben iyiyim ve sahib-i kemalim.

Ü ç ü n c ü s ü : Hakikî şahsiyetim, yani Eski Said'in bozması bir şahsiyetim var ki; o da Eski Said'den irsiyet kalma bazı damarlardır. Bazan riyaya, hubb-u câha bir arzu bulunuyor. Hem asil bir hanedandan olmadığımın, hisset derecesinde bir İktisad ile, düşkün ve pest Ahlâklar görünüyor.

Ey Kardeşler! Sizi bütün bütün kaçırmamak için, bu şahsiyetimin gizli çok fenâlıklarını ve sû'-i hallerini söylemeyeceğim.

İşte Kardeşlerim, ben müstaid ve makam sahibi olmadığım için, şu şahsiyetim, Dellâllık ve Ubudiyet Vazifelerindeki Ahlâktan ve Âsârdan çok uzaktır. Hem

دَادِ حَقِّ رَا قَابِلِيَّتْ شَرْطِ نِيَسْتْ

kaidesince, Cenab-ı Hak merhametkârane Kudretini benim hakkımda böyle göstermiş ki; en edna bir nefer gibi bu şahsiyetimi, en a'lâ bir Makam-ı Müşiriyet hükmünde olan Hizmet-i Esrar-ı Kur'aniyede istihdam ediyor. Yüzbinler şükür olsun... Nefis cümleden süflî, Vazife cümleden a'lâ...

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

* * *

Üçüncü Mebhas

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا
وَقَبَاثِلَ لِتَعَارَفُوا

Yani: لَتَعَارَفُوا مُنَاسَبَاتِ الْحَيَاةِ الْاجْتِمَاعِيَّةِ فَتَعَاوَنُوا عَلَيْهَا لَا

لِتَنَakَرُوا فَتَخَاصَمُوا

Yani: "Sizi taife taife, millet millet, kabile kabile yaratmışım; tâ birbirinizi tanımalısınız ve birbirinizdeki hayat-ı içtimaiyeye aid münasebetlerinizi bilesiniz, birbirinize muavenet edesiniz. Yoksa sizi kabile kabile yaptım ki; yekdiğerinize karşı inkâr ile yabancı bakasınız, husumet ve adavet edesiniz değildir!"

Şu mebhas "Yedi Mes'ele"dir.

B i r i n c i M e s ' e l e : Şu Âyet-i Kerimenin ifade ettiği Hakikat-ı Âliye, hayat-ı içtimaiyeye aid olduğu için, hayat-ı içtimaiyeden çekilmek isteyen Yeni Said Lisaniyle değil, belki İslâmın hayat-ı içtimaiyesiyle münasebetdar olan Eski Said Lisaniyle, Kur'an-ı Azîmüşşan'a bir Hizmet maksadıyla ve haksız hücumlara bir siper teşkil etmek fikriyle yazmağa mecbur oldum.

İ k i n c i M e s ' e l e : Şu Âyet-i Kerimenin işaret ettiği "**Tearüf ve Teavün Düsturu**"nun beyanı için deriz ki: Nasılki bir ordu fırkalara, fırkalar alaylara, alaylar taburlara, bölüklere, tâ takımlara kadar tefrik edilir. Tâ ki; her neferin muhtelif ve müteaddid münasebatı ve o münasebata göre vazifeleri tanınsın, bilinsin.. tâ, o ordunun efradları, Düstur-u

Teavün altında, hakikî bir Vazife-i Umumiye görsün ve Hayat-ı İçtimaiyeleri, a'danın hücumundan masun kalsın. Yoksa tefrik ve inkısam; bir bölük bir bölüğe karşı rekabet etsin, bir tabur bir tabura karşı muhasamet etsin, bir fırka bir fırkanın aksine hareket etsin değildir. Aynen öyle de: Heyet-i İçtimaiye-i İslâmiye büyük bir ordudur, kabail ve tavaife inkısam edilmiş. Fakat binbir bir birler adedince Cihet-i Vahdetleri var. Hâlıkları bir, Rezzakları bir, Peygamberleri bir, Kibleleri bir, Kitapları bir, Vatanları bir, bir, bir.. binler kadar bir, bir...

İşte bu kadar bir, birler; Uhuvveti, Muhabbeti ve Vahdeti iktiza ediyorlar. Demek kabail ve tavaife inkısam, şu Âyetin ilân ettiği gibi, **Tearüf içindir, Teavün içindir.. tenakür için değil, tahasum için değildir!..**

Ü ç ü n c ü M e s ' e l e : Fikr-i milliyet, şu asırda çok ileri gitmiş. Hususan dessay avrupa zalimleri, bunu İslâmlar içinde menfî bir surette uyandırıyorlar; tâ ki, parçalayıp onları yutsunlar.

Hem fikr-i milliyette bir zevk-i nefsanî var; gafletkârane bir lezzet var; şeametli bir kuvvet var. Onun için şu zamanda hayat-ı içtimaiye ile meşgul olanlara, "**Fikr-i milliyeti bırakınız!**" denilmez. Fakat fikr-i milliyet iki kısımdır. Bir kısmı menfidir, şeametlidir, zararlıdır; başkasını yutmakla beslenir, diğerlerine adavetle devam eder, müteyakkız davranır. Şu ise, muhasamet ve keşmekeşe sebebidir. Onun içindir ki, Hadîs-i Şerifte Ferman etmiş: **الْإِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ** Ve Kur'an da Ferman etmiş:

اٰذْ جَعَلَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ قُلُوْبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ
سَكِيْنَتَهٗ عَلٰى رَسُوْلِهٖ وَعَلٰى الْمُؤْمِنِيْنَ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوٰى وَكَانُوْا اٰحَقُّ
بِهَا وَاَهْلَهَا وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا

İşte şu Hadîs-i Şerif ve şu Âyet-i Kerime; kat'î bir surette menfî bir milliyeti ve fikr-i unsuriyeti kabul etmiyorlar. Çünkü müsbet ve mukaddes İslâmiyet milliyeti, ona ihtiyaç bırakmıyor.

Evet acaba hangi unsur var ki, üçyüz elli milyon vardır? Ve o İslâmiyet yerine o unsuriyet fikri, fikir sahibine o kadar Kardeşleri, hem

ebedî Kardeşleri kazandırsın? Evet menfî milliyetin, tarihçe pek çok zararları görülmüş.

Ezcümle: Emevîler bir parça fikr-i milliyeti siyasetlerine karıştırdıkları için, hem Âlem-i İslâmı küstürdüler, hem kendileri de çok felâketler çektiler. Hem Avrupa milletleri, şu asırda unsuriyet fikrini çok ileri sürdükleri için, fransız ve alman'ın çok şeametli ebedî adavetlerinden başka; Harb-i Umumî'deki hâdisat-ı müdhîşe dahi, menfî milliyetin nev'-i beşere ne kadar zararlı olduğunu gösterdi. Hem bizde ibtida-i Hürriyet'te, - Babil kal'asının harabiyeti zamanında "tebelbül-ü akvam" tabir edilen "teşa'ub-u akvam" ve o teşa'ub sebebiyle dağılmaları gibi- menfî milliyet fikriyle, başta Rum ve Ermeni olarak pekçok "kulüpler" namında sebeb-i tefrika-i kulûb, muhtelif milletçiler cem'iyetleri teşekkül etti. Ve onlardan şimdiye kadar, ecnebilerin boğazına gidenlerin ve perişan olanların halleri, menfî milliyetin zararını gösterdi.

Şimdi ise, en ziyade birbirine muhtaç ve birbirinden mazlum ve birbirinden fakir ve ecnebi tahakkümü altında ezilen anasır ve kabail-i İslâmiye içinde, fikr-i milliyetle birbirine yabancı bakmak ve birbirini düşman telakki etmek, öyle bir felâkettir ki, tarif edilmez. Âdeta bir sineğin ısırması için, müdhîş yılanlara arka çevirip, sineğin ısırmasına karşı mukabele etmek gibi bir divanelikle; büyük ejderhalar hükmünde olan avrupa'nın doymak bilmez hırslarını, pençelerini açtıkları bir zamanda, onlara ehemmiyet vermeyip belki manen onlara yardım edip, menfî unsuriyet fikriyle şark vilayetlerindeki vatandaşlara veya cenub tarafındaki dindaşlara adavet besleyip onlara karşı cephe almak, çok zararları ve mehaliki ile beraber; o cenub efradları içinde düşman olarak yoktur ki, onlara karşı cephe alınsın. Cenubdan gelen Kur'an Nuru var, İslâmiyet Ziyası gelmiş; o içimizde vardır ve her yerde bulunur.

İşte o dindaşlara adavet ise; dolayısıyla İslâmiyete, Kur'ana dokunur. İslâmiyet ve Kur'ana karşı adavet ise, bütün bu vatandaşların hayat-ı dünyeviye ve Hayat-ı Uhreviyesine bir nevi adavettir. Hamiyet namına hayat-ı içtimaiyeye Hizmet edeyim diye, iki hayatın temel taşlarını harab etmek; Hamiyet değil, hamakattır!..

D ö r d ü n c ü M e s ' e l e : Müsbet milliyet, hayat-ı içtimaiyenin ihtiyac-ı dâhilîsinden ileri geliyor; Teavüne, Tesanüde sebebdır; menfaatli bir kuvvet temin eder; Uhuvvet-i İslâmiyeyi daha ziyade teyid edecek bir vasıta olur.

Şu müsbet fikr-i milliyet İslâmiyet'e hâdim olmalı, kal'a olmalı, zırhı olmalı.. yerine geçmemeli. Çünkü İslâmiyet'in verdiği Uhuvvet içinde

bin Uhuvvet var; Âlem-i Bekada ve Âlem-i Berzahta o Uhuvvet bâkî kalıyor. Onun için Uhuvvet-i Milliye ne kadar da kavî olsa, onun bir perdesi hükmüne geçebilir. Yoksa onu onun yerine ikame etmek; aynı kal'anın taşlarını, kal'anın içindeki elmas hazinesinin yerine koyup, o elmasları dışarı atmak nev'inden ahmakane bir cinayettir.

İşte ey Ehl-i Kur'an olan şu vatanın evlâdları! Altıyüz sene değil, belki Abbasîler zamanından beri bin senedir Kur'an-ı Hakîm'in Bayraktarı olarak, bütün cihana karşı meydan okuyup, Kur'anı ilân etmişsiniz. Milliyetinizi, Kur'ana ve İslâmiyete kal'a yaptınız. Bütün dünyayı susturdunuz, müdhiş tehacümatı def'-ettiniz, tâ

يَا أَيُّهَا اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ
يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Âyetine güzel bir mâsadak oldunuz. Şimdi avrupa'nın ve firenkmeşreb münafıkların desiselerine uyup, şu Âyetin evvelindeki hitaba mâsadak olmaktan çekinmelisiniz.. ve korkmalısınız!..

Cây-ı dikkat bir hal: Türk milleti anasır-ı İslâmiye içinde en kesretli olduğu halde, dünyanın her tarafında olan Türkler ise Müslümandır. Sair unsurlar gibi, müslim ve gayr-ı müslim olarak iki kısma inkısam etmemiştir. Nerede Türk taifesi varsa, Müslümandır. **Müslümanlıktan çıkan veya Müslüman olmayan Türkler, Türklükten dahi çıkmışlardır (macarlar gibi).** Halbuki küçük unsurlarda dahi, hem Müslim ve hem de gayr-ı müslim var.

Ey Türk Kardeş! Bilhassa sen dikkat et! Senin milliyetin İslâmiyetle imtizaç etmiş. Ondan kabil-i tefrik değil. Tefrik etsen, mahvsn! Bütün senin mazideki mefahirin, İslâmiyet defterine geçmiş. Bu mefahir, zemin yüzünde hiçbir kuvvetle silinmediği halde, sen şeytanların vesveseleriyle, desiseleriyle o mefahiri Kalbinden silme!..

B e ş i n c i M e s ' e l e : Asya'da uyanan akvam, fikr-i milliyete sarılıp, aynen Avrupa'yı her cihetle taklid ederek, hattâ çok Mukaddesatları o yolda feda ederek hareket ediyorlar. Halbuki her milletin kamet-i kıymeti başka bir elbise ister. Bir cins kumaş bile olsa; tarzı, ayrı ayrı olmak lâzım gelir. Bir kadına, bir jandarma elbisesi giydirilmez. Bir ihtiyar hocaya, tango bir kadın libası giydirilmediği gibi.. **"Körü körüne taklid dahi, çok defa maskaralık olur."** Çünkü:

Evvelâ: Avrupa bir dükkân, bir kışla ise; Asya bir mezraa, bir câmi hükmündedir. Bir dükkâncı dansa gider, bir çiftçi gidemez. Kışla vaziyeti ile mescid vaziyeti bir olmaz.

Hem ekser Enbiyanın Asya'da zuhuru, ağıleb-i hükemanın avrupa'da gelmesi, Kader-i Ezelinin bir remzi, bir işaretidir ki; Asya akvamını intibaha getirecek, terakki ettirecek, idare ettirecek; Din ve Kalbdır. Felsefe ve Hikmet ise, Din ve Kalbe yardım etmeli, yerine geçmemeli.

Sâniyen: Din-i İslâm'ı hristiyan dinine kıyas edib, avrupa gibi dine lâkayd olmak, pek büyük bir hatadır. Evvelâ: avrupa, dinine sahibdir. Başta Wilson, Loid George, Venizelos gibi avrupa büyükleri, papaz gibi dinlerine mutaassıb olmaları şahiddir ki; avrupa dinine sahibdir, belki bir cihette mutaassıbdır.

Sâlisen: İslâmiyet'i hristiyan dinine kıyas etmek, kıyas-ı maal-farıktır, o kıyas yanlıştır. Çünkü avrupa dinine mutaassıb olduğu zaman medenî değildi; taassubu terketti, medenîleşti.

Hem din, onların içinde üçyüz sene muharebe-i dâhiliyeyi intac etmiş. Müstebid zalimlerin elinde avamı, fukarayı ve ehl-i fikri ezmeye vasita olduğundan; onların umumunda muvakkaten dine karşı bir küsmek hasıl olmuştu. İslâmiyette ise, tarihler şahiddir ki, bir defadan başka dâhilî muharebeye sebebiyet vermemiş. Hem ne vakit Ehl-i İslâm, Dine ciddî sahib olmuşlarsa, o zamana nisbeten yüksek terakki etmişler. Buna şahid, Avrupa'nın en büyük üstadı, Endülüs Devlet-i İslâmiyesidir.

Hem ne vakit, Cemaat-ı İslâmiye Dine karşı lâkayd vaziyeti almışlar, perişan vaziyete düşerek tedenni etmişler.

Hem İslâmiyet, Vücub-u Zekat ve Hurmet-i Riba gibi binler şefkat-perverane mesail ile fukarayı ve avamı himaye ettiği;

أَفَلَا يَعْقِلُونَ ❁ أَفَلَا يَتَفَكَّرُونَ ❁ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ gibi Kelimatıyla Aklı ve

İlmi istişhad ve ikaz ettiği ve Ehl-i İlmi himaye ettiği cihetle daima İslâmiyet, fukaraların ve Ehl-i İlmin kal'ası ve melce'i olmuştur. Onun için, İslâmiyet'e karşı küsmeye hiçbir sebep yoktur. İslâmiyet'in hristiyanlık ve sair dinlere cihet-i farkının Sırr-ı Hikmeti şudur ki:

İslâmiyet'in Esası, Mahz-ı Tevhiddir; vesait ve esbaba Tesiri Hakikî vermiyor, İcad ve makam cihetiyle kıymet vermiyor. Hristiyanlık ise "velediyet" fikrini kabul ettiği için, vesait ve esbaba bir kıymet verir,

enaniyeti kırmaz. Âdeta Rububiyet-i İlahiyenin bir cilvesini azizlerine, büyüklerine verir.

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

Âyetine mâsadak olmuşlar. Onun içindir ki, hristiyanların dünyaca en yüksek mertebede olanları, gurur ve enaniyetlerini muhafaza etmekle beraber sâbık amerika reisi wilson gibi, mutaassıb bir dindar olur. Mahz-ı Tevhid Dini olan İslâmiyet içinde, dünyaca yüksek mertebede olanlar, ya enaniyeti ve gururu bırakacak veya dindarlığı bir derece bırakacak. Onun için bir kısmı lâkayd kalıyorlar, belki dinsiz oluyorlar.

Altıncı Mes'e le : Menfi milliyette ve unsuriyet fikrinde ifrat edenlere deriz ki:

Evvelâ: Şu dünya yüzü, hususan şu memleketimiz, eski zamandan beri çok muhaceretlere ve tebeddülâta mâruz olmakla beraber; Merkez-i Hükûmet-i İslâmiye bu vatanda teşkil olduktan sonra, akvam-ı saireden pervane gibi çokları içine atılıp, tavattun etmişler. İşte bu halde Levh-i Mahfuz açılrsa ancak hakikî unsurlar birbirinden tefrik edilebilir. Öyle ise, hakikî unsuriyet fikrine, hareketi ve hamiyeti bina etmek, manasız ve hem pek zararlıdır. Onun içindir ki: Menfî milliyetçilerin ve unsuriyetperverlerin reislerinden ve dine karşı pek lâkayd birisi, mecbur olmuş, demiş: **"Dil, Din bir ise; millet birdir."** Madem öyledir. Hakikî unsuriyete değil; belki dil, din, vatan münasebatına bakılacak. Eğer üçü bir ise, zâten kuvvetli bir millet; eğer biri noksan olursa, tekrar milliyet dairesine dâhildir.

Sâniyen: İslâmiyet'in mukaddes milliyeti, bu vatan evlâdının hayat-ı içtimaiyesine kazandırdığı yüzer faideden iki faideyi misal olarak beyan edeceğiz:

Birincisi : Şu Devlet-i İslâmiye yirmi-otuz milyon iken, bütün avrupa'nın büyük devletlerine karşı hayatını ve mevcudiyetini muhafaza ettiren, şu devletin ordusundaki Nur-u Kur'andan gelen şu Fikirdir: **"Ben ölsem Şehidim, öldürsem Gaziyim."** Kemal-i Şevk ile ve Aşk ile ölümün yüzüne gülerek istikbal etmiş. Daima avrupa'yı titretmiş. Acaba dünyada basit fikirli, safi Kalbli olan neferatın Ruhunda şöyle ulvî Fedakârlığa sebebiyet verecek, hangi şey gösterilebilir? Hangi Hamiyet Onun yerine ikame edilebilir? Ve hayatını ve bütün dünyasını severek Ona feda ettirebilir?

İkincisi : Avrupa'nın ejderhaları (büyük devletleri) her ne vakit şu Devlet-i İslâmiyeye bir tokat vurmuşlarsa; üçyüz elli milyon İslâmî

ağlatmış ve inletmiş. Ve o müstemlekât sahibleri, onları inletmemek ve sızlatmamak için elini çekmiş.. elini kaldırırken indirmiş. Şu hiçbir cihette istisgar edilmeyecek manevî ve dâimî bir kuvvetüzzahr yerine hangi kuvvet ikame edilebilir? Gösterilsin! Evet o azîm manevî Kuvvetüzzahrı, menfî milliyet ile ve istiğnakârane hamiyet ile gücendirmemeli!..

Yedinci Mes'e le : Menfî milliyette fazla hamiyetperverlik gösterenlere deriz ki: Eğer şu milleti ciddî severseniz, onlara şefkat ederseniz öyle bir Hamiyet taşıyınız ki, onların ekserisine şefkat sayılsın. Yoksa ekserisine merhametsizcesine bir tarzda, şefkate muhtaç olmayan bir kısım-ı kalilin muvakkat gafletkârane hayat-ı içtimaiyelerine Hizmet ise, Hamiyet değildir. Çünkü menfî unsuriyet fikriyle yapılacak hamiyet-kârlığın, milletin sekizden ikisine muvakkat faidesi dokunabilir. Lâyık olmadıkları o Hamiyetin şefkatine mazhar olurlar. O sekizden altısı, ya ihtiyardır, ya hastadır, ya musibetzededir, ya çocuktur, ya çok zaîftir, ya pek ciddî olarak Âhireti düşünür Müttakidirlere ki; bunlar hayat-ı dünyeviyeden ziyade müteveccih oldukları Hayat-ı Berzahiyeye ve Uhreviyeye karşı bir Nur, bir Teselli, bir Şefkat isterler ve hamiyetkâr mübarek ellere muhtaçtırlar. Bunların ışıklarını söndürmeye ve Tesellilerini kırmağa hangi hamiyet müsaade eder? **Heyhat! Nerede millete Şefkat, nerede millet yolunda Fedakârlık?**

Rahmet-i İlahiyeden ümid kesilmez. Çünkü Cenab-ı Hak bin seneden beri Kur'anın Hizmetinde istihdam ettiği ve Ona Bayraktar tayin ettiği bu vatandaşların muhteşem Ordusunu ve muazzam Cemaatini, muvakkat ârızalarla **إِنْ شَاءَ اللَّهُ perişan etmez. Yine o Nuru ışıklandırır ve Vazifesini idame ettirir...**

Dördüncü Mebhas

[T E N B İ H : Yirmialtıncı Mektub'un dört mebhası, birbiri ile münasebetdar olmadığı gibi, bu Dördüncü Mebhas'ın on mesaili dahi birbiriyle münasebetdar değildir. Onun için, münasebeti aramamalı. Nasıl gelmiş, öyle yazılmış. Mühim bir Talebesine gönderdiği Mektubun bir parçasıdır. O Talebenin beş-altı suallerine verilen cevaplardır.]

Birincisi

Sâniyen: Mektubunda diyorsun: رَبِّ الْعَالَمِينَ Tabir ve tefsirinde

"Onsekiz bin Âlem" demişler. O adedin Hikmetini soruyorsun.

Kardeşim, ben şimdi o adedin Hikmetini bilmiyorum; fakat bu kadar derim ki; Kur'an-ı Hakîm'in Cümleleri, birer manaya münhasır değil, belki nev'-i beşerin umum tabakatına Hitab olduğu için, her tabakaya karşı birer manayı tazammun eden bir küllî hükmündedir. Beyan olunan manalar, o küllî kaidenin cüz'iyatları hükmündedirler. Herbir Müfessir, herbir Ârif, o küllîden bir cüz'ü zikrediyor. Ya keşfine, ya deliline veyahut meşrebine istinad edib, bir manayı tercih ediyor. İşte bunda dahi bir taife, o adede muvafık bir mana keşfetmiş. Meselâ: Ehl - i Velayetin ehemmiyetle Virdlerinde Zikr ve tekrar ettikleri

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ Cümlesinde; Daire-i

Vücub ile Daire-i İmkândaki Bahr-i Rububiyet ve Bahr-i Ubudiyetten tut, tâ dünya ve Âhiret bahirlerine, tâ Âlem-i Gayb ve Âlem-i Şehadet bahirlerine, tâ şark ve garb, şimal ve cenubdaki bahr-i muhitlerine, tâ Bahr-i Rum ve Fars bahrine, tâ Akdeniz ve Karadeniz ve Boğazına -ki mercan denilen balık ondan çıkıyor- tâ Akdeniz ve Bahr-i Ahmer'e ve Süveyş Kanalı'na, tâ tatlı ve tuzlu sular denizlerine, tâ toprak tabakası altındaki tatlı ve müteferrik su denizleriyle, üstündeki tuzlu ve muttasıl denizlerine, tâ Nil ve Dicle ve Fırat gibi, büyük ırmaklar

denilen küçük tatlı denizler ile onların karıştığı tuzlu büyük denizlerine kadar, manasındaki cüz'iyatları var. Bunlar umumen murad ve maksud olabilir ve onun hakikî ve mecazî manalarıdır. İşte onun gibi,

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ dahi, pek çok Hakaiki câmi'dir. Ehl-i Keşf ve

Hakikat, Keşiflerine göre ayrı ayrı beyan ederler.

Ben de böyle fehmederim ki: Semavatta binler Âlem var. Yıldızların bir kısmı herbiri birer Âlem olabilir. Yerde de herbir çins mahlûkat, birer Âlemdir. Hattâ herbir insan dahi, küçük bir Âlemdir. رَبِّ الْعَالَمِينَ

Tabiri ise, "Doğrudan doğruya her Âlem, Cenab-ı Hakk'ın Rububiyetiyle İdare ve Terbiye ve Tedbir edilir." demektir.

Sâlisen: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا أَبْصَرَهُمْ بِعُيُوبِ أَنْفُسِهِمْ Kur'an-ı Hakîm'de

Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm demiş:

وَمَا أَبْرَأُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ Evet nefsinin beğenen ve

nefsine itimad eden, bedbahttır. Nefsinin ayıbını gören, bahtiyardır. Öyle ise, sen bahtiyarsın. Fakat bazan olur ki, nefs-i emmare, ya levvameye veya mutmainneye inkılâb eder; fakat silâhlarını ve cihazatını a'saba devreder. A'sab ve damarlar ise, o vazifeyi âhir ömre kadar görür. Nefs-i emmare çoktan öldüğü halde, onun âsârı yine görünür. Çok büyük Asfiya ve Evliya var ki, nüfusları mutmainne iken, nefs-i emmareden şekva etmişler. Kalbleri gayet selim ve münevver iken, emraz-ı kalbden vaveylâ etmişler. İşte bu Zâtlar-daki, nefs-i emmare değil, belki a'saba devredilen nefs-i emmarenin vazifesidir. Maraz ise Kalbî değil, belki maraz-ı hayalîdir.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ Aziz Kardeşim, size hücum eden nefsiniz ve emraz-ı kalbiniz

değil, belki Mücahedenin devamı için beşeriyet itibariyle a'saba intikal eden ve Terakkiyat-ı Dâimîye sebebiyet veren, dediğimiz gibi bir halettir.

İkinci Mes'ele

Eski hocanın sual ettiği Üç Mes'elenin izahatı, Risale-i Nur'un Eczalarında vardır. Şimdilik icmalî bir işaret edeceğiz:

Birinci Sual: Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin-i Râzî'ye Mektubunda demiş: "**Allah'ı bilmek, varlığını bilmenin gayridir.**" Bu ne demektir, maksad nedir? soruyor.

Evvelâ: Ona okuduğun Yirmiikinci Söz'ün Mukaddemesinde, Tevhid-i Hakikî ile Tevhid-i Zahirînin farkındaki misal ve temsil, maksada işaret eder. Otuzikinci Söz'ün İkinci ve Üçüncü Mevkıfları ve Makasıdları, o maksadı izah eder.

Ve sâniyen: Usûl-üd Din İmamları ve Ülema-i İlm-i Kelâm'ın Akaide dair ve Vücut-u Vâcib-ül Vücut ve Tevhid-i İlahîye dair beyanatları, Muhyiddin-i Arabî'nin nazarında kâfi gelmediği için, İlm-i Kelâm'ın İmamlarından Fahreddin-i Râzî'ye öyle demiş.

Evet İlm-i Kelâm vasıtasıyla kazanılan Marifet-i İlahiye, Marifet-i Kâmile ve Huzur-u Tam vermiyor. Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın tarzında olduğu vakit, hem Marifet-i Tâmmeyi verir, hem Huzur-u Etemmi kazandırır ki; **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** Risale-i Nur'un bütün Eczaları, o Kur'an-ı Mu'ciz-

ül Beyan'ın Cadde-i Nuranîsinde birer Elektrik Lâmbası Hizmetini görüyorlar.

Hem Muhyiddin-i Arabî'nin nazarına, Fahreddin-i Râzî'nin İlm-i Kelâm vasıtasıyla aldığı Marifetullah ne kadar noksan görülüyor; öyle de; Tasavvuf mesleğiyle alınan Marifet dahi, Kur'an-ı Hakîm'den doğrudan doğruya Veraset-i Nübüvvet Sırrıyla alınan Marifete nisbeten o kadar noksandır. Çünkü Muhyiddin-i Arabî mesleği, Huzur-u Dâimî kazanmak için **لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ** deyip, Kâinatın vücudunu inkâr edecek bir tarza kadar gelmiş. Ve sairleri ise, yine Huzur-u Dâimîyi kazanmak için

لَا مَشْهُودَ إِلَّا هُوَ deyip, Kâinatı nisyan-ı mutlak altına almak gibi acib bir

tarza girmişler. Kur'an-ı Hakîm'den alınan Marifet ise, Huzur-u Dâimîyi vermekle beraber, ne Kâinatı mahkûm-u adem eder, ne de nisyan-ı mutlakta hapseder. Belki başıbozukluktan çıkarıp, Cenab-ı Hak namına istihdam eder. Herşey Mir'at-ı Marifet olur. Sa'dî-i Şirazî'nin dediği gibi:

دَرْ نَظَرِ هُوْشِيَارِ هَرْ وَرَقِي دَفْتَرِيَسْت اَز مَعْرِفَتِ كِرْدِگَارِ

Herşeyde Cenab-ı Hakk'ın Marifetine bir pencere açar.

Bazı Sözlerde Ülema-i İlm-i Kelâm'ın mesleğiyle, Kur'andan alınan Minhac-ı Hakikînin farkları hakkında şöyle bir temsil söylemişiz ki; meselâ: Bir su getirmek için, bazıları küngân (su borusu) ile uzak yerden, dağlar altında kazar, su getirir. Bir kısım da, her yerde kuyu kazar, su çıkarır. Birinci kısım çok zahmetlidir; tıkanır, kesilir. Fakat her yerde kuyuları kazıp su çıkarmağa ehil olanlar, zahmetsiz herbir yerde suyu buldukları gibi.. aynen öyle de: Ülema-i İlm-i Kelâm, esbabı nihayet-i Âlemde teselsül ve devrin muhaliyeti ile kesip, sonra Vâcib-ül Vücud'un Vücudunu onunla isbat ediyorlar. Uzun bir yolda gidiliyor. **Amma Kur'an-ı Hakîm'in Minhac-ı Hakikîsi ise her yerde suyu buluyor, çıkarıyor. Herbir Âyeti, birer Asâ-yı Musa gibi, nereye vursa Âb-ı**

Hayat fışkırtıyor. وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ وَاحِدٌ düsturunu, her şey'e okutturuyor.

Hem İman yalnız İlim ile değil, İmanda çok Letaifin hisseleri var. Nasılki bir yemek mideye girse, o yemek muhtelif a'saba, muhtelif bir surette inkısam edib tevzi olunuyor. İlim ile gelen Mesail-i İmaniye dahi, Akıl midesine girdikten sonra, derecata göre Ruh, Kalb, Sırr, nefis ve hâkeza.. Letaif kendine göre birer hisse alır, masseder. Eğer onların hissesi olmazsa, noksandır. İşte Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin-i Râzî'ye bu noktayı ihtar ediyor.

* * *

Üçüncü Mes'ele

Âyetiyle **إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا** Âyetinin **وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ**

vech-i tevfi ki nedir?

Elcevab: Onbirinci Söz'de ve Yirmiüçüncü Söz'de ve Yirmi-dördüncü'nün Beşinci Dalı'nın İkinci Meyvesi'nde izahı vardır. Sırr-ı İcmalîsi budur ki:

Cenab-ı Hak Kemal-i Kudretiyle nasıl bir tek şeyden çok şeyleri yapıyor, çok Vazifeleri gördürüyor, bir sahifede bin Kitabı yazıyor. Öyle de insanı, pek çok enva' yerinde bir nev-i câmi' halketmiş. Yani, bütün

enva'-ı hayvanatın muhtelif derecatı kadar, birtek nev' olan insan ile, o Vezaifî gördürmek irade etmiş ki; insanların kuvalarına ve hissiyatlarına fitraten bir had bırakmamış; fitrî bir kayıd koymamış, serbest bırakmış. Sair hayvanatın kuvaları ve hissiyatları mahduddur, fitrî bir kayıd altındadır. Halbuki insanın her kuvası, hadsiz bir mesafede cevlan eder gibi, gayr-ı mütenahî canibine gider. Çünkü insan, Hâlık-ı Kâinat'ın Esmasının nihayetsiz Tecellilerine bir âyine olduğu için, kuvalarına nihayetsiz bir istidad verilmiş. Meselâ insan hırs ile, bütün dünya ona verilse **هَلْ مِنْ مَزِيدٍ** diyecek. Hem hodgâmlığıyla, kendi menfaatine bin-

ler adamın zararını kabul eder. Ve hâkeza... Ahlâk-ı seyyiede hadsiz derecede inkişafı olduğu ve nemrudlar ve firavunlar derecesine kadar gittikleri ve sîga-i mübalağa ile zalûm olduğu gibi, Ahlâk-ı Hasenede dahi hadsiz bir Terakkiyata mazhar olur, Enbiya ve Sıddıkîn derecesine terakki eder.

Hem insan -hayvanların aksine olarak- hayata lâzım herşey'e karşı cahildir, herşey'i öğrenmeye mecburdur. Hadsiz eşyaya muhtaç olduğu için, sîga-i mübalağa ile cehûldür. Hayvan ise, dünyaya geldiği vakit hem az şeylere muhtaç, hem muhtaç olduğu şeyleri bir-iki ayda belki bir-iki günde, bazan bir-iki saatte bütün şerait-i hayatını öğrenir. Güya bir başka Âlemde tekemmül etmiş, öyle gelmiş. İnsan ise, bir-iki senede ancak ayağa kalkar, onbeş senede ancak menfaat ve zararı farkedir. İşte cehûl mübalağası, buna da işaret eder.

* * *

Dördüncü Mes'ele

جَدُّوْا اِيْمَانَكُمْ بِلَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ in Hikmetini soruyorsunuz.

Onun Hikmeti, çok Sözlerde zikredilmiştir. Bir Sırr-ı Hikmeti şudur ki: **İnsanın hem şahsı, hem Âlemi her zaman teceddüd ettikleri için, her zaman Tecdîd-i İmana muhtaçtır. Zira insanın herbir ferdinin manen çok efradı var. Ömrünün seneleri adedince, belki günleri adedince, belki saatleri adedince birer ferd-i âher sayılır. Çünkü zaman altına girdiği için o ferd-i vâhid bir model hükmüne geçer, her gün bir ferd-i âher şeklini giyer.**

Hem insanda bu taaddüd ve teceddüd olduğu gibi, tavattun ettiği Âlem dahi seyyardır. O gider, başkası yerine gelir, daima tenevvü' ediyor; her

gün başka bir Âlem kapısını açıyor. İman ise hem o şahıstaki her ferdin Nur-u Hayatıdır, hem girdiği Âlemin ziyasıdır. **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** ise, o Nuru açar bir anahtardır.

Hem insanda madem nefs, heva ve vehim ve şeytan hükmediyorlar, çok vakit İmanını rencide etmek için gafletinden istifade ederek çok hileleri ederler, şübhe ve vesveselerle İman Nurunu kaparlar. Hem Zahir-i Şeriata muhalif düşen ve hattâ bazı İmamlar nazarında küfür derecesinde tesir eden kelimat ve harekât eksik olmuyor. Onun için her vakit, her saat, her gün Tecdîd-i İmana bir ihtiyaç vardır.

Sual: Mütakellimîn Üleması; Âlemi, imkân ve hudûsun ünvan-ı icmalîsi içinde sarıp zihnen üstüne çıkar, sonra Vahdaniyeti isbat ederler. Ehl-i Tasavvufun bir kısmı, Tevhid içinde tam huzuru kazanmak için, **لَا مَشْهُودَ إِلَّا هُوَ** deyip Kâinatı unuttur, nisyan perdesini üstüne çeker, sonra tam Huzuru bulur. Ve diğer bir kısmı Hakikî Tevhidi ve tam Huzuru bulmak için **لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ** diyerek Kâinatı hayale sarar, ademe atar, sonra Huzur-u Tam bulur. Halbuki sen, bu üç meşrebden hariç bir Cadde-i Kübrayı Kur'anda gösteriyorsun . Ve onun şiarı olarak **لَا مَقْصُودَ إِلَّا هُوَ** diyorsun. Bu Caddenin Tevhide dair bir bürhanını ve bir muhtasar yolunu icmalen göster.

Elcevab: Bütün Sözler ve bütün Mektublar, o Caddeyi gösterir. Şimdilik istediğiniz gibi azîm bir hüccetine ve geniş ve uzun bir bürhanına muhtasaran işaret ederiz. Şöyle ki:

Âlemde herbir şey, bütün eşyayı kendi Hâlıkına verir. Ve dünyada herbir eser, bütün âsârı kendi müessirinin eserleri olduğunu gösterir. Ve Kâinatta herbir fiil-i icadî, bütün ef'al-i icadiyeyi kendi fâilinin fiilleri olduğunu isbat eder. Ve mevcudata tecelli eden herbir İsim, bütün Esmayı kendi Müsemmasının İsimleri ve Ünvanları olduğuna işaret eder. Demek herbir şey, doğrudan doğruya bir Bürhan-ı Vahdaniyettir ve Marifet-i İlahiyenin bir penceresidir. Evet herbir eser, hususan zîhayat olsa, Kâinatın küçük bir Misal-i Musaggarıdır ve Âlemin bir çekirdeğidir ve Küre-i Arz'ın bir meyvesidir. Öyle ise; o Misal-i Musaggarı,

o çekirdeği, o meyveyi İcad eden, her halde bütün Kâinatı İcad eden yine Odur. Çünkü meyvenin mucidi, ağacının mucidinden başkası olamaz. Öyle ise herbir eser, bütün âsârı müessirine verdiği gibi.. herbir fiil dahi; bütün ef'ali, fâiline isnad eder. Çünkü görüyoruz ki, her bir Fiil-i İcadî, ekser mevcudatı ihata edecek derecede geniş ve zerreden şümusa kadar uzun birer Kanun-u Hallakîyetin ucu olarak görünüyor. Demek o cüz'î Fiil-i İcadî Sahibi kim ise, o mevcudatı ihata eden ve zerreden şümusa kadar uzanan Kanun-u Küllî ile bağlanan bütün Ef'alın Fâili olmak gerektir. **Evet bir sineği İhya eden, bütün hevamı ve küçük hayvanatı İcad eden ve Arz'ı İhya eden Zât olacaktır. Hem mevlevî gibi zerreyi döndüren Kim ise, müteselsilen mevcudatı tahrik edib, tâ Şems'i seyyaratıyla gezdiren aynı Zât olmak gerektir. Çünkü Kanun bir silsiledir, ef'al onun ile bağlıdır.**

Demek nasıl herbir eser, bütün âsârı müessirine verir ve herbir Fiil-i İcadî, bütün ef'ali Fâiline mal eder.. Aynen öyle de: Kâinattaki tecelli eden herbir İsim, bütün İsimleri kendi müsemmasına isnad eder ve Onun ünvanları olduğunu isbat eder. Çünkü Kâinatta tecelli eden İsimler, devair-i mütedâhile gibi ve ziyadaki elvan-ı seb'a gibi birbiri içine giriyor, birbirine yardım ediyor, birbirinin eserini tekmil ediyor, tezyîn ediyor. Meselâ: Muhyî İsmi bir şey'e tecelli ettiği vakit ve Hayat verdiği dakikada Hakîm İsmi dahi tecelli ediyor, o zîhayatın yuvası olan cesedini Hikmetle tanzim ediyor. Aynı halde Kerim İsmi dahi tecelli ediyor; yuvasını tezyîn eder. Aynı anda Rahîm İsmi'nin dahi Tecellisi görünüyor; o cesedin şefkatle havaicini ihzar eder. Aynı zamanda Rezzak İsmi Tecellisi görünüyor; o zîhayatın Bekasına lâzım maddî ve manevî Rızkını ummadığı tarzda veriyor. Ve hâkeza... **Demek Muhyî kimin İsmi ise, Kâinatta nurlu ve muhit olan Hakîm İsmi de Onundur ve bütün mahlûkatı Şefkatle Terbiye eden Rahîm İsmi de Onundur ve bütün zîhayatları Keremiyle İaşe eden Rezzak İsmi dahi Onun İsmidir, Ünvanıdır. Ve hâkeza...**

Demek herbir İsim, herbir Fiil, herbir Eser öyle bir Bürhan-ı Vahdaniyettir ki; Kâinatın sahifelerinde ve asırların satırlarında yazılan ve mevcudat denilen bütün Kelimatı, Kâtibinin Nakş-ı Kalemî olduğuna delalet eden birer Mühr-ü Vahdaniyet, birer Hâtem-i Ehadiyettir.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مَنْ قَالَ: أَفْضَلُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

Beşinci Mes'e

Sâniyen: Mektubunuzda "Mücerred **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** kâfi midir? Yani

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ demezse Ehl-i Necat olabilir mi?" diye diğer bir maksadı soruyorsunuz. Bunun cevabı uzundur. Yalnız şimdi bu kadar deriz ki:

Kelime-i Şehadetin iki Kelâmı birbirinden ayrılmaz, birbirini isbat eder, birbirini tazammun eder, birbirisiz olmaz. Madem Peygamber Aley-hissalâtü Vesselâm Hâtem-ül Enbiya'dır, bütün Enbiyanın Vârisidir; elbette bütün vusul yollarının başındadır. Onun Cadde-i Kübrasından hariç, Hakikat ve Necat yolu olamaz. Umum Ehl-i Marifetin ve Tahkikin İmam-ları, Sa'dî-i Şirazî gibi derler:

مُحَالَسْتُ سَعْدِي بِرَاهِ نَجَاتٍ ۞ ظَفَرُ بُرْدَنْ جُزْ دَرْ بِي مُصْطَفَى

Hem **كُلُّ الطَّرِيقِ مَسْدُودٌ إِلَّا الْمِنْهَاجَ الْمُحَمَّدِيَّ** demişler.

Fakat bazan oluyor ki: Cadde-i Ahmediyede (A.S.M.) gittikleri halde, bilmiyorlar ki Cadde-i Ahmediyedir ve Cadde-i Ahmediye dâhilindedir.

Hem bazan oluyor ki: Peygamber'i bilmiyorlar, fakat gittikleri yol, Cadde-i Ahmediyenin eczasındandır.

Hem bazan oluyor ki: Bir keyfiyet-i meczubane veya bir halet-i istiğrakkârane veya bir vaziyet-i münzeviyane ve bedeviyane suretinde

Cadde-i Muhammediyeyi düşünmeyerek, yalnız **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** onlara kâfi

geliyor. Fakat bununla beraber, en mühim bir cihet budur ki: "**Adem-i kabul**" başkadır, "**kabul-ü adem**" başkadır. Bu çeşit Ehl-i Cezbe ve Ehl-i Uzlet veya işitmeyen veya bilmeyen adamlar; Peygamber'i bilmiyorlar veya düşünmüyorlar ki kabul etsinler. O noktada cahil kalıyorlar. Marifet-i

İlahiyeye karşı, yalnız **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** biliyorlar.

Bunlar Ehl-i Necat olabilirler. Fakat **Peygamber'i işiten ve Davasını bilen adamlar Onu tasdik etmezse, Cenab-ı Hakk'ı tanımaz. Onun hakkın-da, yalnız لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ Kelâmı, Sebeb-i Necat olan Tevhidi ifade ede-**

mez. Çünkü o hal, bir derece medar-ı özür olan cahilane adem-i kabul değil, belki o kabul-ü ademdir ve o inkârdır. Mu'cizatıyla, Âsârıyla Kâinatın Medar-ı Fahri ve nev'-i beşerin Medar-ı Şerefi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ı inkâr eden adam, elbette hiçbir cihette hiçbir Nura mazhar olamaz ve Allah'ı tanımaz. Her ne ise.. şimdilik bu kadar yeter.

* * *

Altıncı Mes'ele

Sâlisen: Şeytanla münazara namındaki Birinci Mebhas'taki şeytanın mesleğine aid bazı tabirat çok galiz düşmüş. "Hâşâ, hâşâ!..." Kelimesiyle ve farz-ı muhal suretindeki kayıdlarla ta'dil edildiği halde, yine beni titretiyor. Sonra size gönderilen parçada bazı ufak ta'dilât vardı, nüshanızı onunla tashih edebildiniz mi? Fikrinizi tevkil ediyorum; o tabirattan lüzumsuz gördüklerinizi tayyedebilirsiniz.

Aziz Kardeşim, o mebhas çok mühimdir. Çünkü ehl-i zendekanın üstadı, şeytandır. Şeytan ilzam edilmezse, onun mukallidleri kanmazlar. Kur'an-ı Hakîm, kâfirlerin galiz tabirlerini reddetmek için zikrettiğinden bana bir cesaret verildi ki; bu şeytanî olan mesleğin bütün bütün çürüklüğünü göstermek için, -Farz-ı muhal suretinde- hizb-üş şeytanın efradı, mesleklerinin iktizasıyla kabul etmeye mecbur oldukları ve ister istemez manen meslek diliyle diyecekleri ahmakane tabiratlarını titreyerek istimal ettim. Fakat o istimal ile onları kuyu dibine sıkıştırıp, meydana baştan başa Kur'an hesabına zabtettik, onların foyalarını meydana çıkardık. Şu muzafferiyete, şu temsil içinde bak. Meselâ: Semavata başı temas etmiş pek yüksek bir minare ve o minarenin altında Küre-i Arz'ın merkezine kadar bir kuyu kazılmış farzediyoruz. İşte Ezanı umum memlekette umum ahaliye işitilen bir zât, Minare başından tâ kuyu dibine kadar hangi mevkide bulunduğunu isbat etmek için iki fırka münakaşa ediyorlar. Birinci fırka der ki: "Minare başındadır, Kâinata Ezan okuyor. Çünkü Ezanı işitiyoruz; hayatdardır, ulvîdir. Çendan herkes onu o yüksek yerde görmüyor; fakat herkes derecesine göre onu, çıktığı ve indiği vakit bir makamda, bir basamakta görür ve

onunla bilir ki: O, yukarı çıkar ve nerede görünürse görünsün o, yüksek makam sahibidir." Diğer şeytanî ve ahmak guruh ise der: "Yok.. makamı minare başı değil; nerede görünürse görünsün, makamı kuyu dibidir." Halbuki hiç kimse, ne onu kuyu dibinde görmüş ve ne de görebilir. Faraza eğer taş gibi sakil, ihtiyarsız olsaydı, elbette kuyu dibinde bulunacaktı, birisi görecekti.

Şimdi bu iki muarız fırkanın muharebe meydanı, o minare başından tâ kuyu dibine kadar uzun bir mesafedir. Hizbullah denilen Ehl-i Nur Cemaati, yüksek nazarlı olanlara o Müezzîn zâtı Minare başında gösteriyorlar. Ve nazarları o dereceye çıkmayanlara ve kasîr-ün nazar olanlara, derecelerine göre birer basamakta o Müezzîn-i A'zamı gösteriyorlar. Küçük bir emare, onlara kâfi gelir ve isbat eder ki: O Zât, taş gibi camid bir cisim değil, belki istediği vakit yukarı çıkar, görünür, Ezan okur bir İnsan-ı Kâmil'dir. Diğer hizb-üş şeytan denilen guruh ise, derler: "Ya Minare başında herkese gösteriniz veyahud makamı kuyu dibidir." diye ahmakane hükmederler. Ahmaklıklarından bilmiyorlar ki: Minare başında herkese gösterilmemesi, herkesin nazarı oraya çıkmamasından ileri geliyor. Hem mugalata suretinde, Minare başı hariç olarak bütün mesafeyi zabtetmek istiyorlar.

İşte o iki Cemaatin münakaşasını halletmek için biri çıkar, o hizb-üş şeytana der ki: "Ey menhus guruh! Eğer o Müezzîn-i A'zâmın makamı kuyu dibi olsa; taş gibi camid, hayatsız, kuvvetsiz olmak lâzım gelir. Ve kuyu basamaklarında ve Minarenin derecelerinde görünen o olmamak lâzım gelir. Madem öyle görüyorsunuz; elbette o, kuvvetsiz, hakikatsız, camid olmayacak. Minare başı onun makamı olacak. Öyle ise, ya siz onu kuyu dibinde göstereceksiniz -ki hiçbir cihette bunu gösteremezsiniz ve hiçbir kimseye orada bulunmasını dinletemezsiniz- veyahut susunuz! Meydan-ı müdafaanız kuyu dibidir. Sair meydan ve uzun mesafe ise, şu mübarek Cemaatin meydanıdır; kuyu dibinden başka, o Zâtı nerede gösterecekler, davayı kazanırlar.

İşte şu temsil gibi münazara-i şeytanî mebhâsı, Arştan ferşe kadar olan uzun mesafeyi hizb-üş şeytanın elinden alıyor ve hizb-üş şeytanı mecbur ediyor, sıkıştırıyor. En gayr-ı makul, en muhal, en menfur mevkiî onlara bırakıyor. En dar ve kimse giremeyecek bir deliğe onları sokuyor, bütün mesafeyi Kur'an namına zabtediyor.

Eğer onlara denilse: "Kur'an nasıldır?" Derler: "Güzel ve Ahlâk Dersini veren bir insan Kitabıdır." O vakit onlara denilir: Öyle ise Allah'ın Kelâmıdır ve böyle kabul etmeye mecbursunuz. Çünkü siz mesleğinizce, "Güzel" diyemeyeceksiniz!

Hem eğer onlara denilse: "Peygamber'i nasıl bilirsiniz?" Derler: "Güzel Ahlâklı, çok Akıllı bir adam." O vakit onlara denilecek: "Öyle ise Îmana geliniz. Çünkü güzel Ahlâklı, Akıllı olsa, alâküllihal Resulullah'tır. Çünkü sizin bu "güzel" sözünüz, hududunuz dâhilinde değil; mesleğinizce böyle diyemezsiniz." Ve hâkeza... Temsildeki sair işaretlere, Hakikatın sair cihetleri tatbik edilebilir.

İşte bu Sırra binaen o şeytan ile münazara edilen Birinci Mebhas, Ehl-i Îmanın Îmanını muhafaza etmek için Mu'cizat-ı Ahmediyeyi bilmeğe ve kat'î bürhanlarını öğrenmeğe muhtaç etmiyor. Edna bir emare, küçük bir delil, onların Îmanlarını kurtarıyor. Kuyu dibindeki esfel-i safilinde olmadığına, herbir Hâl-i Ahmediye (A.S.M.), herbir Haslet-i Muhammediye (A.S.M.), herbir Tavr-ı Nebvî (A.S.M.) birer Mu'cize hükmüne geçer, A'lâ-yı İlliyyînde bir Makamı bulunduğunu isbat eder.

* * *

Yedinci Mes'ele

Medar-ı ibret bir Mes'ele:

[Vehme mâruz, fütura düşen bazı dostlarıma Kuvve-i Maneviyeyi teyid edecek yedi emarenin delaletiyle, sırf Hizmet-i Kur'ana aid bir İkrâm-ı Rabbanîyi ve bir Himayet-i İlahiye beyan etmeye mecburum ki, o zaîf damarlı bir kısım dostlarımı kurtarayım. O yedi emarenin dördü; dost iken, sırf birer maksad-ı dünyevî için şahsıma değil, Kur'ana hâdimliğim cihetinde düşman vaziyeti almalarıyla, o maksadlarının aksiyle tokat yediler. O yedi emarenin üçü ise, ciddî dost idiler ve daima da dostturlar; fakat dostluğun iktiza ettiği merdane vaziyeti muvakkaten göstermediler, tâ ki ehl-i dünyanın teveccühünü kazanıp birer maksad-ı dünyevî kazansınlar ve başlarından emin olsunlar. Halbuki o üç dostum, maatteessüf o maksadlarının aksiyle birer itab gördüler.]

Evvelki dört zahirî dost, sonra düşman vaziyeti gösterenlerin

Birinci si: Bir müdür, kaç vasıta ile yalvardı. Onuncu Söz'den bir Nüsha istedi. Ona verdim. O ise, terfi' için dostluğumu bırakıp düşmanlık vaziyeti aldı. Valiye şekva ve ihbar suretinde verdi. Hizmet-i Kur'anienin bir Eser-i İkrâmı olarak terfi' değil, azledildi.

İ k i n c i s i : Diğer bir müdür, dost iken, âmirlerinin hatırı için ve ehl-i dünyanın teveccühünü kazanmak fikriyle şahsıma değil, Hizmetkârlığım cihetinde rakibane ve düşmanane vaziyet aldı, kendi maksadının aksiyle tokat yedi. Ümid edilmediği bir mes'eledede, iki buçuk seneye mahkûm edildi. Sonra Kur'anın bir Hizmetkârından Dua istedi. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** belki kurtulacak, çünkü ona Dua edildi.

Ü ç ü n c ü s ü : Bir muallim, dost görünürken ben de ona dost baktım. Sonra Barla'ya nakledib yerleşmek için düşmanane bir vaziyeti ihtiyar etti; o maksadının aksiyle tokat yedi. Muallimlikten askerliğe atıldı. Barla'dan uzaklaştırıldı.

D ö r d ü n c ü s ü : Bir muallim (hâfız, hem mütedeyyin gördüğüm için) Kur'anın Hizmetinde bana bir dostluk edecek niyetiyle ona samîmane bir dostluk gösterdim. Sonra o, ehl-i dünyanın teveccühünü kazanmak için bir memurun bir tek kelâmıyla bize karşı çok soğuk ve korkak vaziyeti aldı. Sonra o maksadının aksiyle tokat yedi. Müfettişinden şiddetli bir takdir yedi ve azledildi.

İşte bu dört adam düşman vaziyeti almakla böyle tokat yedikleri gibi, üç dostum da ciddî dostluğun iktiza ettiği merdane vaziyeti göstermedikleri için, tokat değil, bir nevi ihtar nev'inde aks-i maksadlarıyla ikaz edildiler.

B i r i n c i s i : Gayet mühim ve ciddî ve hakikî bir Talebem olan bir zât-ı muhterem, mütemadiyen Sözlere yazar, neşrederdi. Müşevveş büyük bir memurun gelmesiyle ve bir hâdisenin vukuu ile; yazdığı Sözlere sakladı, muvakkaten istinsahı da terketti. Tâ ki, ehl-i dünyadan bir zahmet görmesin ve bir sıkıntı çekmesin ve onların şerlerinden emin olsun. Halbuki o Hizmet-i Kur'aniyenin muvakkaten ta'tilinden gelen bir eser-i hata olarak, bir sene mütemadiyen bin liraya mahkûmiyet gibi bir bela, gözü önüne konuldu. Ne vakit istinsaha niyet etti ve eski vaziyetine döndü; o davasından tebrie etti, **لِلَّهِ الْحَمْدُ** beraet kazandı. Fakr-ı haliyle beraber bin liradan kurtuldu.

İ k i n c i s i : Beş seneden beri merd ve ciddî ve cesur bir dostum, ehl-i dünyanın ve yeni gelen bir âmirin hüsn-ü zannını ve teveccühünü kazanmak için, komşum iken, düşünmeyerek ihtiyarsız birkaç ay benim ile görüşmedi. Hattâ bayramda ve ramazanda uğramadı. Halbuki maksadının aksiyle karye mes'elesi neticelendi, nüfuzu kırıldı.

Ü ç ü n c ü s ü : Haftada bir-iki defa benimle görüşen bir hâfız, İmam olmuş. Sarık sarmak için iki ay beni terketti. Hattâ Bayramda yanıma gelmedi. Hilaf-ı me'mul olarak, maksadının aksiyle yedi-sekiz ay İmamlık

ettiği halde hilaf-ı âdet bir surette ona Sarık bağlatılmadı.

İşte bu gibi vukuatlar çok var. Fakat bazılarının hatırlarını kırmamak için zikretmiyorum. Bunlar ne kadar zaîf birer emare ise de, fakat içtimasında bir kuvvet hissedilir. Onunla kanaat gelir ki: Şahsıma karşı değil -çünkü nefsimi hiçbir ikrama lâayık görmüyorum- belki **Hizmet-i Kur'an noktasında sırf o cihette bir İkrâm-ı İlahî ve bir Himayet-i Rabbaniye altında Hizmet ettiğimiz anlaşılıyor.** Dostlarım bunu düşünmeli, evhama kapılmamalı. Madem Hizmetkârlığıma bir İkrâm-ı İlahîdir ve madem fahre değil, belki şükre sebebdir ve madem

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ Fermanı var.. bu Sırlara binaen, hususî bir surette dostlarıma beyan ediyorum.

* * *

Sekizinci Mes'ele

[Yirmiyedinci Söz'ün İctihada mani esbabın beşinci sebebinin üçüncü noktasının üçüncü misalinin Haşiyesidir.]

Mühim bir sual: Bazı Ehl-i Tahkik derler ki: Elfaz-ı Kur'aniye ve Zikriye ve sair Tesbihlerin herbiri müteaddid cihetlerle insanın Letaif-i Maneviyesini tenvir eder, manevî gıda verir. Manaları bilinmezse, yalnız lafız ifade etmiyor, kâfi gelmiyor. Lafız bir libastır; değiştirilse, her taife kendi Lisaniyle o manalara elfaz giydirse, daha nâfi' olmaz mı?

Elcevab: Elfaz-ı Kur'aniye ve Tesbihat-ı Nebeviyenin Lafızları camid libas değil; cesedin hayatdar cildi gibidir, belki mürur-u zamanla cild olmuştur. Libas değiştirilir; fakat cild değişse, vücuda zarardır. Belki Namazda ve Ezandaki gibi Elfaz-ı Mübarekeler, mana-yı örflerine alem ve nam olmuşlar. Alem ve isim ise, değiştirilmez. Ben kendi nefsimde tecrübe ettiğim bir haleti çok defa tedkik ettim gördüm ki; o halet, Hakikattır. O halet şudur ki:

Sure-i İhlas'ı Arefe gününde yüzer defa tekrar edib okuyordum. Gördüm ki: Bendeki manevî duyguların bir kısmı birkaç defada gıdasını alır, vazgeçer, durur. Ve Kuvve-i Müfekkire gibi bir kısım dahi, bir zaman mana tarafına müteveccih olur, hissesini alır, o da durur. Ve Kalb gibi bir kısım, manevî bir zevke medar bazı mefhumlar cihetinde hissesini alır, o da sükût eder. Ve hâkeza... Git gide o tekrarda yalnız bir

kısım Letaif kalır ki; pek geç usanıyor, devam eder, daha manaya ve tedkikata hiç ihtiyaç bırakmıyor. Gaflet Kuvve-i Müfekkireye zarar verdiği gibi, ona zarar vermiyor. Lafız ve lafz-ı müşebbi' olduğu bir meal-i icmalî ile ve isim ve alem bulundukları mana-yı örfî, onlara kâfi geliyor. Eğer manayı o vakit düşünse, zararlı bir usanç verir. Ve o devam eden Latifeler, taallüme ve tefehhüme muhtaç değiller; belki tahattura, teveccühe ve teşvike ihtiyaç gösterirler. Ve o cild hükmündeki lafızları onlara kâfi geliyor ve mana vazifesini görüyorlar. Ve bilhassa o Arabî Lafızlar ile, Kelâmullah ve Tekellüm-ü İlahî olduğunu tahattur etmekle, dâimî bir Feyze medardır.

İşte kendim tecrübe ettiğim şu halet gösteriyor ki: Ezan gibi ve Namazın Tesbihatı gibi ve her vakit tekrar edilen Fatiha ve Sure-i İhlas gibi Hakaikleri, başka lisan ile ifade etmek çok zararlıdır. Çünkü menba'-ı dâimî olan Elfaz-ı İlahiye ve Nebeviye kaybolduktan sonra, o dâimî Letaifin dâimî hisseleri de kaybolur. Hem her harfin lâakal on sevabı zayı' olması ve huzur-u dâimî, bütün Namazda herkes için devam etmediğinden; gaflet içinde, tercüme vasıtasıyla insanların tabirâtı Ruha zulmet vermesi gibi zararlar olur. Evet nasıl İmam-ı A'zam demiş: **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**, Tevhide alem

ve isimdir." Biz de deriz: Kelimat-ı Tesbihiye ve Zikriyenin, hususan Ezanda ve Namazda olanların ekseriyet-i mutlakası, alem ve isim hükmüne geçmişler. Alem gibi, mana-yı lügavîsinden ziyade, mana-yı örfî-i şer'îsine bakılır. Öyle ise, değişmeleri şer'an mümkün değildir. Her Mü'mine bilmesi lâzım olan mücmel manaları, yani muhtasar bir meal-i ise, en âmî bir adam dahi çabuk öğrenir. **Bütün ömrünü İslâmiyetle geçiren ve kafasını binler malayaniyat ile dolduran adamlar, bir-iki haftada Hayat-ı Ebediyesinin anahtarı olan şu Kelimat-ı Mübarekenin meal-i icmalîsini öğrenmemesine nasıl mazur olabilirler, nasıl Müslüman olurlar, nasıl "akıllı adam" denilirler?.. Ve öyle heriflerin tenbelliklerinin hatırı için, O Nur menba'larının mahfazalarını bozmak kâr-ı akıl değildir!..**

Hem **سُبْحَانَ اللَّهِ** diyen, hangi milletten olursa olsun, Cenab-ı

Hakk'ı Takdis ettiğini anlar. İşte bu kadar kâfi gelmez mi? Eğer manasına kendi lisaniyle müteveccih olsa, Akıl noktasında bir defa taallüm eder. Halbuki günde yüz defa tekrar eder. O yüz defa, Aklın hisse-i taallümünden başka, lafızdan ve lafza sirayet eden ve imtizac eden meal-i icmalî, çok Nurlara ve Feyizlere medardır. Bhusus Tekellüm-ü İlahî haysiyetiyle aldığı Kudsiyet ve o Kudsiyetten gelen Feyizler ve Nurlar, çok ehemmiyetlidir...

E l h a s ı l : Zaruriyat-ı Diniye mahfazaları olan Elfaz-ı Kudsiye-i İlahiyenin yerine hiçbir şey ikame edilemez ve yerlerini tutamaz ve Vazifelerini göremez. Ve muvakkat ifade etseler de; Dâimî, Ulvî, Kudsî ifade edemezler.

Amma Nazariyat-ı Diniyenin mahfazaları olan elfazlar ise, değiştirilmeye lüzum kalmaz. Çünkü nasihat ile ve sair tedris ve talim ve va'z ile o ihtiyaç mündefi' olur.

E l h a s ı l : Lisan-ı Nahvî olan Lisan-ı Arabînin Câmiyeti ve Elfaz-ı Kur'aniyenin İ'cazı öyle bir tarzdadır ki, kabil-i tercüme değildir! Belki "muhaldir" diyebilirim. Kimin şübhesi varsa, İ'caza dair Yirmibeşinci Söz'e müracaat etsin. Tercüme dedikleri şeyler ise, gayet muhtasar ve nâkıs bir mealdir. Böyle meal nerede; hayatdar, çok cihetlerle teşa'ub etmiş Âyâtın hakikî manaları nerede?

Dokuzuncu Mes'ele

(Mühim ve mahrem bir Mes'ele ve bir Sırr-ı Velayet)

Âlem-i İslâm'da Ehl-i Sünnet ve Cemaat denilen Ehl-i Hak ve İstikamet Fırka-i Azîmesi, Hakaik-i Kur'aniyeyi ve İmaniyeyi İstikamet Dairesinde hüve hüvesine Sünnet-i Seniyyeye ittiba' ederek muhafaza etmişler. Ehl-i Velayetin ekseriyet-i mutlakası, o Dairede neş'et etmişler. Diğer bir kısım Ehl-i Velayet, Ehl-i Sünnet ve Cemaatin bazı desatirleri haricinde ve usûllerine muhalif bir caddede görünmüş. İşte şu kısım Ehl-i Velayete bakanlar iki şıkka ayrıldılar:

Bir kısmı ise, Ehl-i Sünnetin usûlüne muhalif oldukları için, Velayetlerini inkâr ettiler. Hattâ onlardan bir kısmının tekfirine kadar gittiler.

Diğer kısım ki, onlara ittiba' edenlerdir. Onların Velayetlerini kabul ettikleri için derler ki: "Hak yalnız Ehl-i Sünnet ve Cemaatin mesleğine münhasır değil." Ehl-i bid'adan bir fırka teşkil ettiler, hattâ dalâlete kadar gittiler. Bilmediler ki: **Her hâdî zât, mühdî olamaz.** Şeyhleri hatasından mazurdur, çünkü meczubdur. Kendileri ise mazur olamazlar.

Mutavassıt bir kısım ise, o Velilerin Velayetlerini inkâr etmediler, fakat yollarını ve mesleklerini kabul etmediler. Diyorlar ki: "Hilaf-ı usûl olan sözleri, ya hâle mağlub olup hata ettiler veyahut manası bilinmez müteşabihat misillü şatahattır."

Maatteessüf birinci kısım, hususan ülema-i ehl-i zahir, meslek-i Ehl-i Sünneti muhafaza niyetiyle, çok mühim Evliya'yı inkâr, hattâ tatlil etmeye mecbur olmuşlar. İkinci kısım olan tarafdamları ise, o çeşit şeyhlere ziyade hüsn-ü zan ettikleri için, Hak mesleğini bırakıp, bid'ate hattâ dalâlete girdikleri olmuş.

İşte şu Sırra dair, pek çok zaman zihnimi işgal eden bir halet vardı: **Bir zaman ben, bir kısım ehl-i dalâlete mühim bir vakitte Kahr ile Dua ettim. Bedduama karşı müdhiş bir Kuvvet-i Maneviye çıktı. Hem Duamı geri veriyordu, hem beni men'etti.**

Sonra gördüm ki: O kısım ehl-i dalâlet, hilaf-ı hak icraatında bir Kuvve-i Maneviyenin teshilatıyla, arkasına aldığı halkı sürükleyip gidiyor. Muvaffak oluyor. Yalnız cebr ile değil, belki Velayet kuvvetinden gelen bir arzu ile imtizac ettiği için, Ehl-i İmanın bir kısmı o arzuya kapılıp hoş görüyorlar, çok fenâ telakki etmiyorlar.

İşte bu iki Sırrı hissettiğim vakit dehşet aldım, **فَسُبْحَانَ اللَّهِ** dedim.

"Tarîk-ı Haktan başka Velayet bulunabilir mi? Hususan müdhiş bir cereyan-ı dalâlete Ehl-i Hakikat tarafdamları çıkar mı?" dedim. Sonra bir mübarek Arefe gününde müstahsen bir Âdet-i İslâmiyeye binaen Sure-i İhlas'ı yüzer defa tekrar ederek okuyup, Onun Bereketiyle, **"Mühim Bir Suale Cevab"** namında yazılan mes'ele ile beraber şöyle bir Hakikat dahi Rahmet-i İlahiye ile Kalb-i Âcizaneme gelmiş. Hakikat şudur ki:

Sultan Mehmed Fatih'in zamanında hikâye edilen meşhur ve manidar "Cibali Baba kıssası" nev'inden olarak bir kısım Ehl-i Velayet, zahiren muhakemeli ve âkıl görünürken, meczubdurlar. Ve bir kısmı dahi; bazan sahvede ve Daire-i Akılda görünür, bazan Aklın ve Muhakemenin haricinde bir hâle girer. Şu kısımdan bir sınıfı ehl-i iltibastır, tefrik etmiyor. Sekir halinde gördüğü bir mes'eleyi halet-i sahvede tatbik eder, hata eder ve hata ettiğini bilmez. Meczubların bir kısmı ise indallah mahfuzdur, dalâlete sülûk etmez. Diğer bir kısmı ise mahfuz değiller, bid'at ve dalâlet fırkalarında bulunabilirler. Hattâ kâfirler içinde bulunabileceği ihtimal verilmiş.

İşte muvakkat veya dâimî meczub olduklarından, manen "mübarek mecnun" hükmünde oluyorlar. Ve mübarek ve serbest mecnun hükmünde oldukları için, mükellef değiller. Ve mükellef olmadıkları için, muahaze olunmuyorlar. Kendi Velayet-i Meczubaneleri bâkî kalmakla beraber, ehl-i dalâlete ve ehl-i bid'aya tarafdamları çıkarlar. Mesleklerine bir derece revaç verip, bir kısım Ehl-i İmanı ve Ehl-i Hakkı, o mesleğe girmeye meş'umane bir sebebiyet verirler.

Onuncu Mes'ele

[Ziyaretçilere aid bazı dostlar tarafından ihtar ile, bir düstur izah edilmek istenilmiştir. Onun için yazılmıştır.]

Malûm olsun ki: Bizi ziyaret eden, ya hayat-ı dünyeviye cihetinde gelir; o kapı kapalıdır. Veya Hayat-ı Uhreviye cihetinde gelir. O cihette iki kapı var: Ya şahsımı mübarek ve makam sahibi zannedib gelir. O kapı dahi kapalıdır. **Çünkü ben kendimi beğenmiyorum, beni beğenenleri de beğenmiyorum. Cenab-ı Hakk'a çok şükür, beni kendime beğendirmemiş.** İkinci cihet, sırf Kur'an-ı Hakîm'in Dellâlı olduğum cihettendir. Bu kapıdan girenleri, **عَلَى الرَّأْسِ وَالْعَيْنِ** kabul ediyorum. Onlar da üç tarzda olur: **Ya dost olur, ya Kardeş olur, ya Talebe olur.**

Dostun hassası ve şartı budur ki: Kat'iiyen, Sözlere ve Envâr-ı Kur'aniyeye dair olan Hizmetimize ciddî tarafdardır olsun; ve haksızlığa ve bid'alara ve dalâlete Kalben tarafdardır olmasın, kendine de istifadeye çalışsın.

Kardeşin hassası ve şartı şudur ki: Hakikî olarak Sözlere'nin Neşrine ciddî çalışmakla beraber, beş Farz Namazını eda etmek, yedi kebairi işlememektir.

Talebeliğin hâssası ve şartı şudur ki: Sözlere'yi kendi Malı ve Te'lifi gibi hissedib sahib çıksın ve en mühim Vazife-i Hayatîyesini, Onun Neşir ve Hizmeti bilsin.

İşte şu üç tabaka benim üç şahsiyetimle alâkadardır. Dost, benim şahsî ve zâtî şahsiyetimle münasebetdar olur. Kardeş, Abdiyetim ve Ubudiyet noktasındaki şahsiyetimle alâkadardır olur. Talebe ise, Kur'an-ı Hakîm'in Dellâlı cihetinde ve Hocalık Vazifesindeki şahsiyetimle münasebetdardır.

Şu görüşmenin de üç meyvesi var:

Birincisi: Dellâllık itibariyle Mücevherat-ı Kur'aniyeyi benden veya Sözlere'den Ders almak. Velev bir Ders de olsa.

İkincisi: İbadet itibariyle Uhrevî Kazancıma hissedar olur.

Üçüncüsü: Beraber Dergâh-ı İlahiyeye müteveccih olup Rabt-ı Kalb ederek, Kur'an-ı Hakîm'in Hizmetinde el-ele verip, Tefvîk ve Hidayet istemek.

Eğer Talebe ise; her sabah mütemadiyen ismiyle, bazan hayaliyle dahi yanımda hazır olur, hissedar olur.

Eğer Kardeş ise, birkaç defa hususî ismiyle ve suretiyle Dua ve kazancımda hazır olup hissedar olur. Sonra umum İhvanlar içinde dâhil olup, Rahmet-i İlahiyeye teslim ediyorum ki, Dua vaktinde "İhvetî ve İhvanî" dediğim vakit onlar içinde bulunur. Ben bilmezsem, Rahmet-i İlahiye onları biliyor ve görüyor.

Eğer dost ise ve Feraizi kılar ve kebairi terkederse, umumiyet-i ihvan itibariyle Duamda dâhildir. Bu üç tabaka dahi, beni manevî Dua ve kazançlarında dâhil etmek şarttır.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مَنْ قَالَ اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ
بَعْضًا * وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ *

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ لَقَدْ
جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ *

اَللّٰهُمَّ يَا مَنْ أَجَابَ نُوحًا فِي قَوْمِهِ * وَيَا مَنْ نَصَرَ إِبْرَاهِيمَ عَلَى أَعْدَائِهِ *
وَيَا مَنْ أَرْجَعَ يُوسُفَ إِلَى يَعْقُوبَ * وَيَا مَنْ كَشَفَ الضُّرَّ عَنْ أَيُّوبَ * وَ
يَا مَنْ أَجَابَ دَعْوَةَ زَكَرِيَّا * وَيَا مَنْ تَقَبَّلَ يُونُسَ ابْنَ مَتَّى نَسْأَلُكَ بِأَسْرَارِ
أَصْحَابِ هَذِهِ الدَّعَوَاتِ الْمُسْتَجَابَاتِ أَنْ تَحْفَظَنِي وَتَحْفَظَ نَاسِرَ هَذِهِ
الرَّسَائِلِ وَرُفَقَائِهِمْ مِنْ شَرِّ شَيَاطِينِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ وَانْصُرْنَا عَلَى أَعْدَائِنَا
وَلَا تَكِلْنَا إِلَى أَنْفُسِنَا وَاكْشِفْ كُرْبَتَنَا وَكُزْبَتَهُمْ وَاشْفِ أَمْرَاضَ قُلُوبِنَا
وَقُلُوبِهِمْ آمِينَ آمِينَ آمِينَ *

Yirmiyedinci Mektub

[Bu Mektub, Risale-i Nur Müellifinin Talebelerine yazdığı Ayn-ı Hakikat ve çok letafetli, güzel Mektuplarıyla; Risale-i Nur Talebelerinin, Üstadlarına ve bazan birbirlerine yazdıkları ve Risale-i Nur'un mütalaasından aldıkları parlak Feyizlerini ifade eden çok zengin bir Mektub olup, bu mecmuanın üç-dört misli kadar büyüdüğü için bu mecmuaya ilhak edilmemiştir. Müstakillen Barla, Kastamonu, Emirdağı Lâhikaları olarak neşredilmiştir.]

* * *

Yirmisekizinci Mektub

Şu Mektub „Sekiz Mes'eledir”.

Birinci Risale olan Birinci Mes'ele

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّعْيَا تَعْبُرُونَ

Sâniyen: Üç sene evvel benimle görüştükten üç gün sonra tabiri çıkmış, tevili tezahür etmiş eski bir rü'yanızın, şimdi tabirini istiyorsunuz. Şimdilik o güzel, mübarek, müjdeli rü'ya mürur-u zamana uğramış. Manasını göstermiş olan o rü'yaya karşı böyle desem hakkım yok mu:

نَهْ شَبَمَ نَهْ شَبْ پَرَسْتَمَ مَنْ غَلَامِ شَمْسَمَ اَزْ شَمْسِ مِیْ گَوِیْمَ حَبَرْ
اَنْ حَيَالَاتِیْ كِهْ دَامِ اَوْلِیَاسْتِ عَكْسِ مَهْرُویَانِ بُوسْتَانِ خُداست

Evet Kardeşim, senin ile Mahz-ı Hakikat Dersini müzakereye alışmışız. Hayalâtlara karşı kapısı açık olan rü'yaları, tahkikî bir surette mevzubahs

etmek, Tahkik mesleğine tam uygun gelmediğinden; o cüz'î hâdis-e nevmiye münasebetiyle, mevtin küçük bir kardeşi olan nevme aid ilmî ve düsturî olarak altı Nükte-i Hakikatı, Âyât-ı Kur'aniyenin işaret ettiği vecihte beyan edeceğiz. Yedincisinde, senin rü'yana kısa bir tabir verilecek.

Birincisi: Sure-i Yusufun mühim bir Esası, Rü'ya-yı Yusufiye olduğu gibi; **وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا** Âyeti misillü çok Âyetlerle, rü'yada ve nevmde perdeli olarak ehemmiyetli Hakikatlar var olduğunu gösterir.

İkincisi: Kur'an ile tefe'üle ve rü'yaya itimada Ehl-i Hakikat tarafdar değiller. Çünkü Kur'an-ı Hakîm, ehl-i küfrü kesretle ve şiddetli bir tarzda vuruyor. Tefe'ülde, kâfire aid şiddeti, tefe'ül eden insana çıktığı vakit, yeis veriyor; Kalbi müşevveş ediyor. Hem rü'ya dahi hayr iken, bazı aks-i Hakikatla görüldüğü için şerr telakki edilir, yeise düşürür, Kuvve-i Maneviyeyi kırar, sû-i zan verir. Çok rü'yalar var ki: Sureti dehşetli, zararlı, mülevves iken; tabiri ve manası çok güzel oluyor. Herkes rü'yanın suretiyle manasının Hakikatı mabeynindeki münasebeti bulamadığı için; lüzumsuz telaş eder, me'yus olur, keder eder.

İşte yalnız bu cihet içindir ki, Ehl-i Hakikat gibi ve İmam-ı Rabbanî misillü başta **نَهْ شَبِّمَ نَهْ شَبِّ پَرَسْتَمَ** dedim.

Üçüncüsü: Hadîs-i Sahih ile Nübüvvetin kırk cüz'ünden bir cüz'ü nevmde Rü'ya-yı Sadıka suretinde tezahür etmiş. Demek Rü'ya-yı Sadıka hem Haktır, hem Nübüvvetin Vezâifine taalluku var. Şu üçüncü mes'ele, gayet mühim ve uzun ve Nübüvvetle alâkadar ve derin olduğundan, başka vakte talik ediyoruz; şimdilik o kapıyı açmıyoruz.

Dördüncüsü: Rü'ya üç nevidir: İkisi, Tabir-i Kur'anla

أَصْفَاتُ أَحْلَامٍ da dâhildir; tabire değmiyor. Manası varsa da ehemmiyeti

yok. Ya mizacın inhirafından kuvve-i hayaliye şahsın hastalığına göre bir terkibat, tasvirat yapıyor; yahut gündüz veya daha evvel, hattâ bir-iki sene evvel aynı vakitte başına gelen müheyyic hâdisatı, hayal tahattur eder; ta'dil

ve tasvir eder, başka bir şekil verir. İşte bu iki kısım **أَصْفَاتُ أَحْلَامٍ** dır, tabire değmiyor.

Üçüncü kısım ki, Rü'ya-yı Sadıkadır. O doğrudan doğruya Mahiyet-i İnsaniyedeki Latife-i Rabbaniye, Âlem-i Şehadetle bağlanan ve o Âlemde dolaşan duyguların kapanmasıyla ve durmasıyla, Âlem-i Gayba karşı bir münasebet bulur, bir menfez açar. O menfez ile, vukua gelmeye hazırlanan hâdiselere bakar ve Levh-i Mahfuz'un cilveleri ve Mektubat-ı Kaderiyenin nümuneleri nev'inden birisine rastgelir, bazı Vakıat-ı Hakikiyeyi görür. Ve o vakıatta, bazan hayal tasarruf eder, suret libasları giydirir. Bu kısmın çok enva'ı ve tabakatı var. Bazı aynen gördüğü gibi çıkar, bazan bir ince perde altında çıkıyor, bazan kalınca bir perde ile sarılıyor.

Hadis-i Şerifte gelmiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın Bidayet-i Vahiye gördüğü rüyalar; subhun inkişafı gibi zahir, açık, doğru çıkıyordu.

B e ş i n c i s i : Rü'ya-yı Sadıka, Hiss-i Kabl-el Vukuun fazla inkişafıdır. Hiss-i Kabl-el Vuku ise, herkeste cüz'i-küllî vardır. Hattâ hayvanlarda dahi vardır. Hattâ bir zaman ben, bu Hiss-i Kabl-el Vukuu, zahirî ve bâtinî meşhur duygulara ilâve olarak, insanda ve hayvanda "Saika" ve "Şaika" namıyla aynı "Sâmia" ve "Bâsıra" gibi iki Hiss-i Âheri ilmen bulmuştum. Ehl-i dalâlet ve ehl-i felsefe, o gayr-ı meşhur hislere; -hata ederek- ahmakçasına "sevk-i tabîî" diyorlar. Hâşâ sevk-i tabîî değil, belki bir nevi İlham-ı Fitrî olarak insan ve hayvanı Kader-i İlahî sevk ediyor. Meselâ: Kedi gibi bazı hayvan; gözü kör olduğu vakit, o Sevk-i Kaderî ile gider, gözüne ilâç olan bir otu bulur, gözüne sürer, iyi olur.

Hem rûy-i zeminin sıhhiye memurları hükmünde ve bedevi hayvanatın cenazelerini kaldırmakla muvazzaf kartal gibi âkilüllahm kuşlara bir günlük mesafeden bir hayvan cenazesinin vücudu, o Sevk-i Kaderî ile ve o Hiss-i Kabl-el Vuku İlhamıyla ve o Saika-i İlahî ile bildirilir ve bulurlar.

Hem yeni dünyaya gelmiş bir arı yavrusu; yaşı bir gün iken, havada bir günlük mesafeye gider, havada izini kaybetmeyerek, o Sevk-i Kaderî ile ve o Saika İlhamıyla döner, yuvasına girer. Hattâ herkesin başında çok defa tekerrür ediyor ki, birisinden bahsediyorken, âni kapı açılarak tahminin fevkinde aynı adam gelir. Hattâ Kürdce durub-u emsaldendir:

نَافِ كُورِيْنَه پَالَانْدَارِ لِي وَرِيْنَه Yani: "Kurdun bahsini ettiğin zaman

topuzu hazırla, vur; çünkü kurt geliyor." Demek bir Hiss-i Kabl-el Vuku' ile, Latife-i Rabbaniye icmalen o adamın gelmesini hisseder. Fakat Aklın şuuru ihata etmediği için; kasden değil, ihtiyarsız

olarak bahsetmeye sevkeder. Ehl-i Feraset bazan Keramet gibi geldiğini beyan eder. Hattâ bir zaman bende şu nevi hassasiyet fazla idi. Bu hali bir düstur içine almak istedim, fakat yakıştıramadım ve yapamadım. Fakat Ehl-i Salahatta ve bahusus Ehl-i Velayette bu Hiss-i Kabl - el Vuku' fazla inkişaf eder, kerametkârane âsârını gösterir.

İşte umum avam için dahi bir nevi Velayete mazhariyet var ki, Rü'ya-yı Sadıkada, Evliya gibi, gaybî ve istikbalî olan şeyleri görüyorlar. Evet uyku nasıllı avam için Rü'ya-yı Sadıka cihetinde bir Mertebe-i Velayet hükmündedir; öyle de umum için, gayet güzel ve muhteşem bir Sinema-i Rabbaniyenin seyrangâhıdır. **Fakat güzel Ahlâklı güzel düşünür. Güzel düşünen, güzel levhaları görür. Fenâ ahlâklı fenâ düşündüğünden, fenâ levhaları görür.** Hem herkes için, Âlem-i Şehadet içinde, Âlem-i Gayba bakan bir penceredir. Hem mukayyed ve fâni insanlar için, saha-i itlak bir meydan ve bir nevi Bekaya mazhar ve mazi ve müstakbel, hal hükmünde bir Temaşağâhtır. Hem tekâlif-i hayatiye altında ezilen ve meşakkat çeken zîruhların İstirahatgâhıdır. İşte bu gibi Sırlar içindir ki, Kur'an-ı Hakîm **وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا** nev'indeki Âyetlerle, Hakikat-ı Nevmiye'yi ehemmiyetle Ders veriyor.

Altıncısı ve en mühimmi: Rü'ya-yı Sadıka benim için Hakkalyakîn derecesine gelmiş ve pek çok tecrübatımla, Kader-i İlahînin her şey'e muhit olduğuna bir hüccet-i katı' hükmüne geçmiştir. Evet bu rüyalar, benim için hususan bu birkaç sene zarfında o dereceye gelmiştir ki; meselâ yarın başıma gelecek en küçük hâdisat ve en ehemmiyetsiz muamelât ve hattâ en âdi muhaverat yazılı olduğunu ve daha gelmeden muayyen olduğunu ve gecede onları görmekle, dilim ile değil, gözüm ile okuduğum bana kat'î olmuştur. Bir değil, yüz değil, belki bin defa; gecede, hiç düşünmediğim halde gördüğüm bazı adamlar veyahut söylediğim mes'eleler, o gecenin gündüzünde az bir tabir ile aynen çıkıyor. Demek en cüz'î hâdisat vukua gelmeden evvel hem mukayyedir, hem yazılmıştır. Demek tesadüf yok, hâdisat başıboş gelmiyor, intizamsız değildir...

Yedincisi: Senin müjdeli, mübarek ve güzel rü'yanın tabiri, Kur'an için ve bizim için çok güzeldir. Hem zaman tabir etti ve ediyor, tabirimize ihtiyaç bırakmıyor. Hem kısmen tabiri güzel olarak çıkmış. Sen dikkat etsen anlarsın. Yalnız bir-iki noktasına işaret ederiz. Yani bir Hakikat beyan ederiz. Senin Hakikat-ı Rü'ya nev'inden olan vakıalar, o Hakikatın temessülâtıdır. Şöyle ki:

O vasi' meydanlık, Âlem-i İslâmiyettir. Meydanlığın nihayetindeki Mescid, Isparta vilayetidir. Etrafı bulanık çamurlu su, hal ve zamanın sefahet ve atalet ve bid'atlar bataklığıdır. Sen Selâmetle, bulaşmadan, sür'atle Mescide eriştiğin; herkesten evvel Envâr-ı Kur'aniyeye sahib çıkıp, Kalbini bozmadan sağlam kaldığına işarettir. Mesciddeki küçük Cemaat ise; Hakkı, Hulusi, Sabri, Süleyman, Rüşdü, Bekir, Mustafa, Ali, Zühdü, Lütfü, Hüsrev, Re'fet gibi Sözlere'in Hameleridir. Ufak kürsü ise, Barla gibi küçük bir köydür. Yüksek ses ise, Sözlere'deki Kuvvet ve Sür'at-i İntişarlarına işarettir. Birinci safta sana tahsis edilen makam ise, Abdurrahman'dan sana münhal kalan yerdir. O Cemaat; telsiz âletlerin âhizeleri hükmünde, bütün dünyaya Ders işittirmek istemek işareti ve Hakikatı ise **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** tamamıyla sonra çıkacak. Şimdi efradı birer küçük çekirdek

iseler de, ileride Tevfik-i İlahî ile birer Şecere-i Âliye hükmüne geçerler. Ve birer telsiz telgrafın merkezi olurlar. Sarıklı Küçük Genç bir Zât ise; Hulusi'ye omuz omuza verecek belki geçecek birisi, Naşirler ve Talebeler içine girmeye namzeddir. Bazılarını zannederim, fakat kat'î hükmedemem. O genç, Kuvve-i Velayetle meydana atılacak bir Zâttır. Sair noktaları sen benim bedelime tabir et.

Senin gibi dostlarla uzun konuşmak hem tatlı, hem makbul olduğundan; şu kısa mes'eledede uzun konuştum, belki de israf ettim. Fakat nevme aid olan Âyât-ı Kur'aniyenin bir nevi tefsirine işaret etmek niyetiyle başladığımdan, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** o israf afvolur veya israf olmaz...

* * *

İkinci Mes'ele olan İkinci Risale

[Hazret-i Musa Aleyhisselâm, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'ın gözüne tokat vurmuş, ilâ âhir mealindeki Hadîse dair ehemmiyetli bir münakaşayı kaldırmak ve halletmek için yazılmıştır.]

Eğirdir'de bir münakaşa-i ilmiye işittim. O münakaşa, hususan şu zamanda yanlıştır. Hattâ münakaşayı bilmiyordum. Benden de sual edildi.

Mu'teber bir Kitabda, Hadîs-i Şeyheyn'in ittifakına alâmet olan **ق** işaretiyle bir Hadîs bana gösterildi. "Hadîs midir, değil midir?" sual edildi. Ben dedim: Böyle mu'teber bir Kitabda, Şeyheyn Hadîsinin ittifakına hükmeden bir zâta itimad etmek lâzım; demek Hadîstir.

Fakat Hadîsin, Kur'an gibi bazı müteşabihâtı var. Ancak Havas onların manalarını bulabilir. Şu Hadîsin zahiri dahi, Müşkilât-ı Hadîsin müteşabihât kısmından olmak ihtimali var, dedim. Eğer bilseydim medar-ı münakaşa olmuş, öyle kısa değil, belki böyle cevap verecektim:

Evvelâ: Bu çeşit mesaili münakaşa etmenin birinci şartı; insaf ile, Hakkı bulmak niyetiyle, inadsız bir surette, ehil olanların mabeyninde, sû-i telakkiye sebep olmadan müzakeresi caiz olabilir. O müzakere Hak için olduğuna delil şudur ki: **Eğer Hak, muarızın elinde zahir olsa, müteessir olmasın, belki memnun olsun; çünkü bilmediği şey'i öğrendi. Eğer kendi elinde zahir olsa, fazla birşey öğrenmedi, belki gurura düşmek ihtimali var.**

Sâniyen: Sebeb-i münakaşa, eğer Hadîs ise; Hadîsin meratibini ve Vahy-i Zımnînin derecatını ve Tekellümat-ı Nebeviyenin aksamını bilmek lâzım. Avam içinde Müşkilât-ı Hadîsiyeyi münakaşa etmek, izhar-ı fazl suretinde avukat gibi kendi sözünü doğru göstermek ve enaniyetini, Hakka ve İnsafa tercih etmek suretinde deliller aramak caiz değildir. Madem şu mes'ele açılmış, medar-ı münakaşa edilmiş, bîçare avam-ı nâsın zihninde sû-i tesir ediyor. Çünkü şu gibi müteşabih Hadîsleri Aklına sığdıramadığı için; eğer inkâr etse dehşetli bir kapı açar, yani küçücük Aklına sığışmayan kat'î Hadîsleri dahi inkâra yol açar. Eğer zahir-i Hadîsin manasını tutarak öyle kabul edib neşretse, ehl-i dalâletin itirazatına ve "hurafattır" demelerine yol açar. Madem bu müteşabih Hadîse, lüzumsuz ve zararlı bir tarzda nazar-ı dikkat celbedilmiş ve bu çeşit Hadîsler çok vârid olmuş, elbette şübheleri izale edecek bir Hakikatı beyan etmek lâzım gelir. Şu Hadîs kat'î olsun veya olmasın, o Hakikatı zikretmek gerekir.

İşte yazdığımız Risalelerde, ezcümle Yirmidördüncü Söz'ün Üçüncü Dalında Oniki Asıl ile ve Dördüncü Dalında ve Ondokuzuncu Mektub'un Vahyin taksimatına dair Mukaddemesindeki bir esasında tafsilâta iktifaen, burada icmalen o Hakikata bir işaret ederiz. Şöyle ki:

Melaike, insan gibi bir surete inhisar etmez; müşahhas iken, bir küllî hükmündedir. Hazret-i Azrail Aleyhisselâm, Kabz-ı Ervaha müekkel olan Melaikelelerin nâzırıdır.

"Her ölünün Ruhunu, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm mı bizzât kabzediyor? Yoksa avaneleri mi kabzediyorlar?" Bu hususta üç meslek var:

B i r i n c i M e s l e k : Azrail Aleyhisselâm, herkesin Ruhunu kabzeder. Bir iş bir işe mani olmaz, çünkü nuranîdir. Nuranî bir şey, hadsiz âyineler vasıtasıyla hadsiz yerlerde bizzât bulunabilir ve temessül

eder. Nuranînin Temessülâtı, o nuranî zâtın hassasına mâliktir; onun aynı sayılır, gayrı değildir. Güneşin âyinelerdeki misalleri, Güneşin ziya ve hararetini gösterdiği gibi; Melaike gibi Ruhanîlerin dahi, Âlem-i Misalin ayrı ayrı âyinelerinde misalleri onların aynılarıdır, hassalarını gösterirler. Fakat âyinelerin kabiliyetine göre temessül ediyorlar. Nasilki Hazret-i Cebrail Aleyhisselâm, bir vakitte Dihye suretinde Sahabeler içinde görüldüğü dakikada, binler yerde başka suretlerde ve Arş-ı A'zam önünde, şarktan garba kadar geniş ve muhteşem Kanadlarıyla Secde ediyordu. Heryerde, o yerin kabiliyetine göre temessülü varmış; bir anda binler yerde bulunuyormuş.

İşte şu mesleğe göre; Kabz-ı Ruh vaktinde, insanın âyinesine temessül eden Melek-ül Mevt'in insanî ve cüz'î bir misali, Hazret-i Musa Aleyhisselâm gibi bir Ulü-l Azm ve celalli ve hiddetli bir Zâtın tokadına mâruz olmak ve o misalî Melek-ül Mevt'in libası hükmündeki suret-i misaliyesindeki gözünü çıkarmak; ne muhaldir, ne fevkalâdedir, ne de gayr-ı makuldür.

İkinci Meslek odur ki: Hazret-i Cebrail, Mikâil, Azrail gibi Melaike-i İzam, birer Nâzır-ı Umumî hükmünde.. kendi nevilerinden ve kendilerine benzer küçük tarzda avaneleri vardır. Ve o muavinler, enva'-ı mahlûkata göre ayrı ayırdırlar. Sulehanın (Haşiye-1) Ervahını kabzedenden başkadır; ehl-i şekavetin ervahını kabzedenden yine başkadır. Nasilki

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا Âyeti işaret ediyor ki: "Kabz-ı Ervah

eden, taife taifedir." Bu mesleğe göre; Hazret-i Musa Aleyhisselâm, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'a değil, belki Azrail'in bir avanesinin misalî cesedine, fitrî celaletine ve hulkî celadetine ve Cenab-ı Hakk'ın yanında nazdar olmasına binaen, ona bir tokat aşketmek gayet makuldür. (Haşiye-2)

Üçüncü Meslek: Yirmidokuzuncu Söz'ün Dördüncü Esasında beyan edildiği gibi ve Ehadîs-i Şerifenin delalet ettiği üzere: "Bazı

(Haşiye-1): Bizde "Seyda" lakabıyla meşhur bir Veliyy-i Azîm, sekeratta iken, Ervah-ı Evliyanın kabzına müekkel Melek-ül Mevt gelmiş. Seyda bağırarak demiş ki: "Ben Talebe-i Ulûmu çok sevdiğim için, Talebe-i Ulûmun Kabz-ı Ervahına müekkel mahsus taife Ruhumu kabzetsin!" diye Dergâh-ı İlâhiyeye rica etmiş. Yanında oturanlar bu vak'aya şahid olmuşlar.

(Haşiye-2): Hattâ memleketimizde gayet cesur bir adam, sekerat vaktinde Melek-ül Mevti görmüş. Demiş: "Beni yatak içinde yakalıyorsun!" Kalkmış atına binmiş, kılıncını eline almış, ona meydan okumuş. Merdane, at üstünde vefat etmiş.

Melaikeler var ki, kırkbin başı var. Her başında, kırkbin dili var -Demek, seksenbin gözü dahi var- Herbir dilde, kırkbin Tesbihat var." Evet madem Melaikeler Âlem-i Şehadetin enva'ına göre müekkeldirler; Âlem-i Ervahta o enva'nın Tesbihatlarını temsil ediyorlar, elbette öyle olmak lâzımgelir. Çünkü meselâ Küre-i Arz bir mahluktur, Cenab-ı Hakk'ı Tesbih ediyor. Değil kırkbin, belki yüzbinler baş hükmünde enva'ları var. Her nev'in, yüzbinler dil hükmünde efradları var ve hâkeza... Demek Küre-i Arz'a müekkel Meleğin kırkbin, belki yüzbinler başı olmalı. Ve her başında da yüzbinler dil olmalı ve hâkeza... İşte bu mesleğe binaen, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'ın her ferde müteveccih bir yüzü ve bakar bir gözü vardır. Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'a tokat vurması; hâşâ Azrail Aleyhisselâm'ın Mahiyet-i Asliyesine ve Şekl-i Hakikîsine değil ve bir tahkir değil ve adem-i kabul değil; belki Vazife-i Risaletin daha Devamını ve Bekasını arzu ettiği için, kendi eceline dikkat eden ve Hizmetine sed çekmek isteyen bir göze şamar vurmuş ve vurur...

اللَّهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِ ❁ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ❁ قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ

مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ

الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ

يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

Üçüncü Mes'ele olan Üçüncü Risale

[Şu mes'ele umum İhvanımın ekseri lisan-ı hal ile ve bir kısmının lisan-ı kal ile ettikleri umumî bir سوالin, has ve hususî ve mahremce bir cevabıdır.]

Sual: Senin ziyaretine gelen herkese diyorsun ki: "Benim şahsımdan bir Himmet beklemeyiniz ve şahsımı mübarek tanımayınız. Ben makam sahibi değilim. Âdi bir neferin müşir makamının evamirini tebliği gibi, ben de manevî bir Müşiriyet makamının Evamirini tebliğ ediyorum. Hem müflis bir adamın, gayet kıymetdar ve zengin elmas ve mücevherat dükkânının dellâlı olduğu gibi; ben dahi, Mukaddes ve Kur'anî bir dükkânın Dellâlıyım." diyorsun. Halbuki "Aklımız ilme muhtaç olduğu gibi, Kalbimiz dahi bir Feyiz ister, Ruhumuz bir Nur ister ve hâkeza... Çok cihetle çok şeyler istiyoruz. Seni hacatımıza yarayacak adam zannedib, senin ziyaretine geliyoruz. Bize Âlimden ziyade bir Sahib-i Velayet, Sahib-i Himmet ve Sahib-i Kemalât lâzım. Eğer Hakikat-ı Hal dediğin gibi ise, ziyaretinize yanlış geldik." lisan-ı halleri diyor.

Elcevab: Beş noktayı dinleyiniz, sonra düşününüz. Ziyaretiniz beyhude mi, yoksa faideli midir? O vakit hükmediniz.

Birinci Nokta: Nasılki bir padişahın âdi bir Hizmetkârı ve bîçare bir neferi; padişah namına feriklere, paşalara hedaya-yı şahanesini ve nişanlarını veriyor, onları minnetdar ediyor. Eğer ferikler ve müşirler, "Bu âdi nefere neden tenezzül edib, elinden ihsan ve nişanları alıyoruz?" deseler, mağrurane bir divaneliktir. Eğer o nefer dahi; vazifesinin haricinde müşire kıyam etmezse, kendini ondan yüksek görse, eblehçesine bir divaneliktir. Hem eğer o memnun olan feriklerden birisi, müteşekkiraneye o neferin kulübeciğine tenezzülen misafir gitse; kuru ekmekten başka bulmayan o nefer mahcub kalmamak için, o hali gören ve bilen padişah - elbette o neferini mahcub etmemek için- matbah-ı şahanedan, Sadık Hizmetkârının muhterem misafirine tabla gönderir; öyle de: **Kur'an-ı Hakîm'in Sadık bir Hizmetkârı, ne kadar âdi olursa olsun Kur'an namına, en büyük insanlara Emirlerini çekinmeyerek Tebliğ eder ve en zengin Ruhlu olanlara Kur'anın âlî Elmaslarını yalvararak mütezillilane değil, belki müftehirane ve müstağniyane satar. Onlar ne kadar büyük olursa olsun, o âdi Hizmetkâra, Vazife başında iken tekebbür edemezler. Ve o Hizmetkâr dahi, onların ona müracaatında, kendine medar-ı gurur bulamaz.. ve haddinden tecavüz etmez. Eğer o Hazine-i Kudsiyenin müşterileri içinde bazıları, o bîçare Hizmetkâra Velayet**

nazarıyla baksalar ve büyük tanısalar; elbette Hakikat-ı Kur'aniyenin Merhamet-i Kudsiyesi şanındandır ki, o Hizmetkârını mahcub etmemek için, Hazine-i Hassa-i İlahiyeden, o Hizmetkârın hiç haberi ve medhali olmadan, onlara meded versin ve Himmet ederek Feyzdar etsin...

İ k i n c i N o k t a : İmam-ı Rabbanî ve Müceddid-i Elf-i Sâni Ahmed-i Farukî (R.A.) demiş: "Hakaik-i İmaniyeden bir tek mes'elenin inkişafı ve vuzuhu, benim indimde binler Ezvak ve Keramata müreccahtır. Hem bütün Tarîkatların gayesi ve neticesi, Hakaik-i İmaniyenin inkişafı ve vuzuhudur." Madem şöyle bir Tarîkat Kahramanı böyle hükmediyor; elbette Hakaik-i İmaniyeyi kemal-i vuzuh ile beyan eden ve Esrar-ı Kur'aniyeden tereşşuh eden Sözler, Velayetten matlub olan neticeleri verebilirler.

Ü ç ü n c ü N o k t a : Bundan otuz sene evvel, Eski Said'in gafil kafasına müdhiş tokatlar indi, **أَلْمَوْتُ حَقٌّ** kaziyesini düşündü. Kendini bataklık çamurunda gördü. Meded istedi, bir yol aradı, bir halaskâr taharri etti. Gördü ki, yollar muhtelif; tereddüde kaldı. Gavs-ı A'zam olan Şeyh-i Geylanî Radiyallahü Anh'ın "Fütuh-ul Gayb" namındaki Kitabıyla tefe'ül etti. Tefe'ülde şu çıktı: **أَنْتَ فِي دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَبِيبًا يُدَاوِي قَلْبَكَ**

Acıbdır ki; o vakit ben, Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye âzası idim. Güya Ehl-i İslâmın yaralarını tedaviye çalışan bir hekim idim. Halbuki en ziyade hasta ben idim. Hasta evvelâ kendine bakmalı, sonra hastalara bakabilir.

İşte Hazret-i Şeyh bana der ki: "Sen kendin hastasın, kendine bir tabib ara!" Ben dedim: "Sen tabibim ol!" Tuttum, kendimi ona muhatab addederek, o Kitabı bana hitab ediyor gibi okudum. Fakat Kitabı çok şiddetli idi. Gururumu dehşetli kırıyordu. Nefsimde şiddetli Ameliyat-ı Cerrahiye yaptı. Dayanamadım, yarısına kadar kendimi ona muhatab ederek okudum; bitirmeye tahammülüm kalmadı. O Kitabı dolaba koydum. Fakat sonra, Ameliyat-ı Şifakâraneden gelen acılar gitti, lezzet geldi. O birinci Üstadımın Kitabını tamam okudum ve çok istifade ettim. Ve Onun Virdini ve Münacatını dinledim, çok istifaza ettim.

Sonra İmam-ı Rabbanî'nin Mektubat Kitabını gördüm, elime aldım. Hâlis bir tefe'ül ederek açtım. Acaibdendir ki, bütün Mektubatında yalnız iki yerde "**Bediüzzaman**" Lafzı var. O iki Mektub bana birden açıldı. Pederimin ismi Mirza olduğundan, o Mektubların başında "**Mirza**

Bediüzzaman'a Mektub'' diye yazılı olarak gördüm. **فَسُبْحَانَ اللَّهِ** dedim, bu bana hitab ediyor. O zaman Eski Said'in bir lâkabı, "Bediüzzaman"dı. Halbuki hicretin üçyüz senesinde, Bediüzzaman-ı Hemedanî'den başka o lâkabla iştihar etmiş zâtları bilmiyordum. Halbuki İmamın zamanında dahi öyle bir adam vardı ki, ona o iki Mektubu yazmış. O zâtın hali, benim halime benziyormuş ki, o iki Mektubu kendi derdime deva buldum. Yalnız İmam, o Mektublarında tavsiye ettiği gibi çok Mektublarında musırrane şunu tavsiye ediyor: **"Tevhid-i Kible et."** **Yani: Birini Üstad tut, arkasından git, başkasıyla meşgul olma.** Şu en mühim tavsiyesi, benim İstidadıma ve Ahval-i Ruhiyeme muvafık gelmedi. Ne kadar düşündüm: "Bunun arkasından mı, yoksa ötekinin mi, yoksa daha ötekinin mi arkasından gideyim?" tahayyürde kaldım. Herbirinde ayrı ayrı cazibedar hasiyetler var. Biriyle iktifa edemiyordum. O tahayyürde iken, Cenab-ı Hakk'ın Rahmetiyle Kalbime geldi ki: **"Bu muhtelif Turukların başı ve bu cedvellerin menbaı ve şu seyyarelerin Güneşi, Kur'an-ı Hakîm'dir. Hakikî Tevhid-i Kible bunda olur. Öyle ise, en a'lâ Mürşid de ve en mukaddes Üstad da odur.** Ona yapıştım. Nâkis ve perişan istidadım elbette lâıykıyla o Mürşid-i Hakikî'nin Âb-ı Hayat hükmündeki Feyzini massedib alamıyor; fakat Ehl-i Kalb ve Sahib-i Halin derecatına göre o Feyzi, o Âb-ı Hayatı yine Onun Feyziyle gösterebiliriz. **Demek Kur'an-dan gelen O Sözler ve O Nurlar, yalnız aklı Mesail-i İlmiye değil; belki Kalbî, Ruhî, Hâlî Mesail-i İmaniyedir ve pek yüksek ve kıymetdar Maarif-i İlahiye hükmündedirler.**

D ö r d ü n c ü N o k t a : Sahabelerden ve Tâbiîn ve Tebe-i Tâbiînden en yüksek mertebeli Velayet-i Kübra Sahibi olan Zâtlar, Nefs-i Kur'andan bütün Letaiflerinin hisselerini aldıklarından ve Kur'an onlar için hakikî ve kâfi bir Mürşid olduğundan gösteriyor ki: Her vakit Kur'an-ı Hakîm, Hakikatları ifade ettiği gibi, Velayet-i Kübra Feyizlerini dahi ehil olanlara ifaza eder.

Evet zahirden Hakikata geçmek iki suretledir:

Biri: Tarîkat Berzahına girip, Seyr ü Sülûk ile kat'-ı meratib ederek Hakikata geçmektir.

İkinci Suret: Doğrudan doğruya, Tarîkat Berzahına uğramadan, Lutf-u İlahî ile Hakikata geçmektir ki, Sahabeye ve Tâbiîne has ve yüksek ve kısa Tarîk şudur. **Demek Hakaik-i Kur'aniyeden tereşşuh eden Nurlar ve o Nurlara tercümanlık eden Sözler, o hâssaya mâlik olabilirler ve mâliktirler.**

B e ş i n c i N o k t a : Beş cüz'î misal ile göstereceğiz ki; Sözler Talim-i Hakaik ettikleri gibi, İrşad Vazifesini de görüyorlar.

Birinci Misal: Ben kendim on değil, yüz değil, binler defa müteaddid tecrübâtımla kanaatım gelmiş ki: **Sözler ve Kur'andan gelen Nurlar; Aklıma Ders verdiği gibi, Kalbime de İman hali telkin ediyor, Ruhuma İman zevki veriyor ve hâkeza...** Hattâ dünyevî işlerimde; Keramet sahibi bir Şeyhin bir Müridi, nasıl Şeyhinden hacatına dair Meded ve Himmet bekliyor; ben de Kur'an-ı Hakîm'in Kerametli Esrarından o hacatımı beklerken, ümid etmediğim ve ummadığım bir tarzda bana çok defa hasıl oluyor. Yalnız cüz'iyattan iki küçük misal:

Biri: Onaltıncı Mektub'da izahı ve tafsili geçen; Süleyman isminde bir misafirime, katran ağacı başında koca bir ekmek Hârîka bir tarzda gösterilmiş. İki gün ikimiz, o Hediye-i Gaybiden yedik.

İkinci Misal: Gayet küçük ve latif, bugünlerde vaki' olan mes'eleyi söyleyeceğim. Şöyle ki:

Fecirden evvel hatırıma geldi ki; bir zâtın Kalbine vesvese verecek bir tarzda tarafımdan sözler söylenilmişti; keşki dedim onu görseydim, Kalbindeki dağdağayı izale etseydim. Aynı dakikada, Nis'e gitmiş bir parça Kitabım bana lâzım idi; keşki elime geçseydi dedim. Sabah Namazından sonra oturdum; baktım aynı zât, o Kitab parçası elinde olduğu halde içeri girdi. Ona dedim: "Senin elindeki nedir?" Dedi: "Bilmiyorum, kapının önünde Nis'ten gelmiş diye birisi bana verdi; ben de size getirdim."

فَسُبْحَانَ اللَّهِ dedim; böyle bir vakitte bu adamın evinden çıkıp gelmesi ve şu Söz'ün Nis'den gelmesi, hiç tesadüfe benzemiyor. **Ve böyle bir adama şöyle bir parça Kitabı aynı dakikada eline verip bana gönderen, elbette Kur'an-ı Hakîm'in Himmetidir diyerek, اَلْحَمْدُ لِلَّهِ** dedim; benim en

küçük, ehemmiyetsiz, hafî Arzu-yu Kalbimi bilen birisi, elbette bana merhamet ediyor, beni himaye ediyor; öyle ise dünyanın minnetini beş paraya almam.

İkinci Misal: Biraderzadem merhum Abdurrahman, sekiz seneden beri benden ayrılıp dünyanın gaflet ve evhamlarına bulaştığı halde, şahsıma karşı haddimden çok fazla hüsn-ü zannı varmış. Bende olmayan ve elimden gelmeyen Himmeti istiyor ve meded bekliyordu. Kur'an-ı Hakîm'in Himmeti imdadına yetişti. Haşre dair olan Onuncu Söz'ü, vefatından üç ay evvel eline yetiştirdi. O Söz onu manevî kirlerinden ve evham ve gafletten temizlemekle beraber; âdeta Mertebe-i Velayete çıkmış gibi, vefatından evvel yazdığı Mektubunda üç zahir Keramet izhar etmiş. Yirmiyedinci Mektub'un fıkraları içinde dercedilmiş, müracaat olunsun.

Üçüncü Misal: Burdur'lu Hasan Efendi isminde Ehl-i Kalb bir

Âhiret Kardeşim ve Talebem vardı. Bana karşı haddimden çok fazla hüsn-ü zan ederek, büyük bir Veliden Himmet beklemek gibi bîçare benden meded bekliyordu. Birdenbire hiç münasebet yokken, Otuzikinci Söz'ü Burdur köylerinde oturan birisine mütalaa etmek üzere verdim. Sonra Hasan Efendi hatırıma geldi, dedim: "Şayet Burdur'a gidersen Hasan Efendi'ye ver, beş-altı gün mütalaa etsin." O adam gitmiş, doğrudan doğruya Hasan Efendi'ye vermiş. Hasan Efendi'nin eceli otuz-kırk gün kalmıştı. Gayet susamış bir adamın, Âb-ı Kevser gibi tatlı suya rastgelirken yapışması gibi; öyle de Otuzikinci Söz'e yapışmış, mütemadiyen mütalaa yapa yapa ve tefeyyüz ede ede, hususan Üçüncü Mevkıfındaki MUHABBETULLAH bahsinde, tamamıyla derdine deva bulmuş ve bir Kutb-u A'zamdan beklediği Feyzi Onda bulmuş. Sağlam olarak Câmiye gitmiş, Namaz kılmış, orada Ruhunu Rahman'a teslim eylemiş (Rahmetullahi Aleyh).

D ö r d ü n c ü M i s a l : Hulusi Bey'in Yirmiyedinci Mektub'daki fıkralarının şهادetiyle; en mühim ve müessir Tarikat olan Nakşî Tarikatından ziyade Himmet ve Meded, Feyiz ve Nuru; Esrar-ı Kur'aniye-nin tercümanı olan nurlu Sözler'de bulmuştur.

B e ş i n c i M i s a l : Kardeşim Abdülmecid, biraderzadem Abdurrahman'ın (Rahmetullahi Aleyh) vefatı üzerine ve daha sair elîm ahvalât içinde bir perişanîyet hissetmişti. Hem elimden gelmeyen manevî Himmet ve Meded bekliyordu. Ben onunla muhabere etmiyordum. Birdenbire mühim birkaç Söz'ü ona gönderdim. O da mütalaa ettikten sonra yazıyor ki: **الْحَمْدُ لِلَّهِ** kurtuldum! Çıldıracaktım. Bu Sözler'in herbiri

birer Mürşid hükmüne geçti. Çendan bir Mürşidden ayrıldım, fakat çok Mürşidleri birden buldum, kurtuldum." diye yazıyordu. Ben baktım ki, Hakikaten Abdülmecid güzel bir mesleğe girip o eski vaziyetlerinden kurtulmuş.

Daha bu beş misal gibi pek çok misaller var. Onlar gösteriyorlar ki: **Ulûm-u İmâniye, hususan doğrudan doğruya ihtiyaca binaen ve yaralarına devaen Kur'an-ı Hakîm'in Esrarından manevî ilâçlar alınsa ve tecrübe edilse; elbette o Ulûm-u İmâniye ve o Edviye-i Ruhaniye, ihtiyacını hissedenlere ve ciddî İhlas ile istimal edenlere yeter, kâfi gelir.** Onları satan ve gösteren eczacı ve dellâl ne halde bulunursa bulunsun; âdi olsun, müflis olsun, zengin olsun, makam sahibi olsun, hizmetkâr olsun çok fark yoktur.

Evet Güneş varken mumların ışığı altına girmeye ihtiyaç yok. Madem Güneşi gösteriyorum, benden mum ışığı -bahusus bende bulunmazsa- istemek manasızdır, lüzumsuzdur. Belki onların bana
Dua

ile, manevî yardım ile, hattâ Himmet ile Muavenet etmeleri lâzımdır. Ve ben onlardan istimdad etmem ve meded istemem, benim Hakkımdır. Onlar, Nurlardan aldıkları Feyze kanaat etmek, onların üstünde haktır.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً

وَلِحَقِّهِ آدَاءً وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

* * *

[Yirmisekizinci Mektub'un Üçüncü Mes'elesinin tetimmesi olabilir küçük ve hususî bir Mektubdur.]

Âhîret Kardeşlerim ve Çalışkan Talebelerim Hüsrev Efendi ve Re'fet Bey,

Sözler namındaki Envâr-ı Kur'aniyede üç Keramet-i Kur'aniyeyi hissediyorduk. Sizler dahi, gayret ve şevkinizle bir dördüncüsünü ilâve ettirdiniz. Bildiğimiz üç ise:

B i r i n c i s i : Te'lifinde fevkalâde sühulet ve sür'attir. Hattâ beş parça olan Ondokuzuncu Mektub iki-üç günde ve her günde üç-dört saat zarfında -mecmuu oniki saat eder- Kitabsız, dağda, bağda te'lif edildi. Otuzuncu Söz hastalıklı bir zamanda, beş-altı saatte te'lif edildi. Yirmisekizinci Söz olan Cennet bahsi bir veya iki saatte, Süleyman'ın dere bahçesinde te'lif edildi. Ben ve Tevfik ile Süleyman, bu sür'ate hayrette kaldık. Ve hâkeza...

Te'lifinde bu Keramet-i Kur'aniye olduğu gibi...

İ k i n c i s i : Yazmasında dahi fevkalâde bir sühulet, bir iştiyak ve usanmamak var. Şu zamanda Ruhlara, Akıllara usanç veren çok esbab içinde, bu Sözlerden biri çıkar, birden çok yerlerde Kemal-i İштиyakla yazılmaya başlanıyor. Mühim meşgaleler içinde, onlar herşey'e tercih ediliyor. Ve hâkeza...

Üçüncü Keramet-i Kur'aniye: Bunların okunması dahi usanç vermiyor. Hususan ihtiyaç hissedilse, okundukça zevk alınıyor, usanılmıyor.

İşte siz dahi, "Dördüncü bir Keramet-i Kur'aniye"yi isbat ettiniz. Hüsrev gibi, kendine tenbel diyen ve beş senedir Sözler'i işittiği halde

yazmaya cidden tenbellik edip başlamayan bir Kardeşimiz, bir ayda ondört Kitabı güzel ve dikkatli yazması, şübhesiz dördüncü bir Keramet-i Esrar-ı Kur'aniyedir. Hususan Otuzüçüncü Mektub olan Otuzüç Pencerelemin kıymeti tamamen takdir edilmiş ki, gayet dikkatle ve güzel yazılmış. Evet o Risale, **MARİFETULLAH** ve **İMAN-I BİLLAH** için en kuvvetli ve en parlak bir Risaledir. Yalnız baştaki pencereler gayet icmal ve ihtisar ile gidilmiştir. Fakat gittikçe inkişaf eder, daha ziyade parlar. Zâten sair te'lifata muhalif olarak ekser Sözlere'in başları mücmel başlar, gittikçe genişlenir, tenevvür eder.

* * *

Dördüncü Risale olan Dördüncü Mes'ele

بِسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

[İhvanlarıma medar-ı intibah bir hâdis-e-i cüz'iyeye dair bir suale cevabdır.]

Aziz Kardeşlerim!

Sual ediyorsunuz ki: Câmî-i Şerîfinize, Cum'a gecesinde sebebsiz olarak, mübarek bir misafirin gelmesiyle tecavüz edilmiş. Bu hâdisenin mahiyeti nedir? Neden sana ilâşiyorlar?

Elcevab: „Dört Nokta”yı, bilmeceburiye Eski Said Lisaniyle beyan edeceğim. Belki İhvanlarıma medar-ı intibah olur, siz de cevabınızı alırsınız.

Birinci Nokta: O hâdisenin mahiyeti; hilaf-ı kanun ve sırf keyfî ve zendeka hesabına, Cum'a gecesinde Kalbimize telaş vermek ve Cemaata fütur getirmek ve beni misafirlerle görüştürmemek için, bir desise-i şeytaniye ve münafikane bir taarruzdur. Garaibdendir ki, o geceden evvel olan perşembe günü tenezzüh için bir tarafa gitmiştim. Avdetimde güya iki yılan birbirine eklenmiş gibi uzunca siyah bir yılan sol tarafımdan geldi, benim ile arkadaşımın ortasından geçti. Arkadaşıma, o yilandan dehşet alıp korktun mu diye sordum:

– Gördün mü?

O dedi:

– Neyi?

Dedim:

– Bu dehşetli yılanı!

Dedi:

–Yok, görmedim ve göremiyorum.

فَسُبْحَانَ اللَّهِ dedim. "Bu kadar büyük bir yılan, ikimizin ortasından geçtiği halde nasıl görmedin?"

O vakit hatırıma bir şey gelmedi. Fakat sonra Kalbime geldi ki: "Bu sana işarettir, dikkat et!" Düşündüm ki, gecelerde gördüğüm yılanlar nev'indendir. Yani: Gecelerde gördüğüm yılanlar ise; hıyanet niyetiyle her ne vakit bir memur yanıma gelse, onu yılan suretinde görüyordum. Hattâ bir defa müdüre söylemiştim: **"Fenâ niyetle geldiğin vakit seni yılan suretinde görüyorum, dikkat et!"** demiştim. Zâten selefini çok vakit öyle görüyordum. Demek şu zahiren gördüğüm yılan ise işarettir ki, hıyanetleri bu defa yalnız niyette kalmayacak, belki bilfiil bir tecavüz suretini alacak. Bu defaki tecavüz -çendan- zahiren küçük imiş ve küçültülmek isteniliyor; fakat vicdansız bir muallimin teşvikiyle ve iştirakiyle o memurun verdiği Emir; Câmi' içinde, Namazın Tesbihatında iken, "O misafirleri getiriniz!" diye jandarmalara emretmiş. Maksud da beni kızdırmak. Eski Said damarıyla bu fevkalkanun, sırf keyfî muameleye karşı kovmak ile mukabele etmekte. Halbuki o bedbaht bilmedi ki; **Said'in Lisanında Kur'anın tezgâhından gelen bir Elmas Kılınc varken, elindeki kırık odun parçasıyla müdafaa etmez; belki o kılıncı böyle istimal edecektir.** Fakat jandarmaların akılları başlarında olduğu için, hiçbir devlet, hiçbir hükûmet Namazda, Câmi'de, Vazife-i Diniye bitmeden ilişmediği için, Namaz ve Tesbihatın hitamına kadar beklediler. Memur bundan kızmış; "Jandarmalar beni dinlemiyorlar." diye kırbekçisini arkasından göndermiş. Fakat Cenab-ı Hak beni böyle yılanlarla uğraşmaya mecbur etmiyor. İhvanlarıma da tavsiyem budur ki: **Zaruret-i kat'îye olmadan, bunlarla uğraşmayınız. "Cevab-ül ahmakı essükût" nev'inden, tenezzül edip onlarla konuşmayınız. Fakat buna dikkat ediniz ki: Canavar bir hayvana karşı kendini zaîf göstermek, onu hücumla teşci' ettiği gibi; canavar vicdanı taşıyanlara karşı dahi dalkavukluk etmekle za'f göstermek, onları tecavüze sevkeder. Öyle ise dostlar müteyakkız davranmalı, tâ dostların lâkaydlıklarından ve gafletlerinden, zendeka taraftarları istifade etmesinler.**

İ k i n c i N o k t a :

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ Âyet-i Kerimesi

Fermanıyla: Zulme değil yalnız âlet olanı ve taraftar olanı, belki edna

bir meyledenleri dahi, dehşetle ve şiddetle tehdid ediyor.

Çünkü rıza-yı küfür, küfür olduğu gibi; zulme rıza da zulümdür.

İşte bir Ehl-i Kemal, kâmilane, şu Âyetin çok cevahirinden bir cevherini şöyle tabir etmiştir:

**Muin-i zalimîn dünyada erbab-ı denaettir
Köpektir zevk alan, sayyad-ı bîinsafa hizmetten.**

Evet; bazıları yılanlık ediyor, bazıları köpeklik ediyor... Böyle mübarek bir gecede, mübarek bir misafirin, mübarek bir Duada iken, hafiyelik edib, güya cinayet yapıyormuşuz gibi ihbar eden ve taarruz eden, elbette bu şiirin mealindeki tokada müstehaktır.

Ü ç ü n c ü N o k t a : Sual: Madem Kur'an-ı Hakîm'in Feyziyle ve Nuruyla en mütemerrid ve müteannid dinsizleri İslah ve İrşad etmeye Kur'anın Himmetine güveniyorsun. Hem bilfiil de yapıyorsun. Neden senin yakınında bulunan bu mütecavizleri çağırıp irşad etmiyorsun?..

E l c e v a b : Usûl - ü Şeriatın Kaide - i Mühimmesindendir:

الرَّاضِي بِالضَّرَرِ لَا يُنْظَرُ لَهُ Yani: "Bilerek zarara razı olana şefkat

edib lehinde bakılmaz." İşte ben çendan Kur'an-ı Hakîm'in Kuvvetine istinaden dava ediyorum ki: "**Çok alçak olmamak ve yılan gibi dalâlet zehirini serpmekle telezzüz etmemek şartıyla, en mütemerrid bir dinsizi, birkaç saat zarfında ikna etmezsem de, ilzam etmeye hazırım."** Fakat nihayet derecede alçaklığa düşmüş bir vicdan ki, bilerek dinini dünyaya satar ve bilerek Hakikat Elmaslarını pis, muzır şişe parçalarına mübadele eder derecede münafıklığa girmiş insan suretindeki yılanlara Hakaiki söylemek; Hakaike karşı bir hürmetsizliktir.

كَتَعْلِيْقِ الدَّرَرِ فِي أَعْنَاقِ الْبَقَرِ Darb-ı Meseli gibi oluyor. Çünkü bu işleri

yapanlar, kaç defa Hakikatı Risale-i Nur'dan işittiler. Ve bilerek, Hakikatları zendeka dalâletlerine karşı çürütmek istiyorlar. Böyleler, yılan gibi zehirden lezzet alıyorlar.

D ö r d ü n c ü N o k t a : Bana karşı bu yedi senedeki muameleler, sırf keyfî ve fevkalkanundur. Çünkü menfîlerin ve esirlerin ve zindandakilerin kanunları meydandadır. Onlar kanunen akrabasıyla görüşürler, ihtilattan men olunmazlar. Her millet ve devlette İbadet ve Taat, tecavüzden masundur. Benim emsallerim, şehirlerde akrabalarıyla ve ahablarıyla beraber kaldılar. Ne ihtilattan, ne muhabereden ve ne de gezmekten men olunmadılar. Ben men olundum. Ve hattâ Câmiime ve

İbadetime tecavüz edildi. Şafîilerce, Tesbihat içinde Kelime-i Tevhidin tekrarı Sünnet iken, bana terkettirilmeye çalışıldı. Hattâ Burdur'da eski muhacirlerden Şebab isminde ümmî bir zât, kayınvâidesiyle beraber tebdil-i hava için buraya gelmiş. Hemşehrilik itibariyle benim yanıma geldi. Üç müsellah jandarma ile Câmiden istenildi. O memur, hilaf-ı kanun yaptığı hatayı setretmeye çalışıp: "Afvedersiniz gücenmeyiniz, vazifedir." demiş. Sonra, "Haydi git" diyerek ruhsat vermiş. Bu vakıaya sair şeyler ve muameleler kıyas edilse anlaşılır ki: Bana karşı sırf keyfî muameledir ki; yılanları, köpekleri bana musallat ediyorlar. Ben de tenezzül etmiyorum ki, onlarla uğraşayım. O muzırların şerlerini def' etmek için, Cenab-ı Hakk'a havale ediyorum. Zâten sebep-i tehcir olan hâdiseyi çıkaranlar, şimdi memleketlerindedirler. Ve kuvvetli rüesalar, aşairlerin başındadırlar. Herkes terhis edildi. Başlarını yesin dünyalarıyla alâkam olmadığı halde, beni ve iki zât-ı âheri müstesna bıraktılar. Buna da peki dedim. Fakat o zâtlardan birisi, bir yere müftü nasbolunmuş; memleketinden başka her tarafı geziyor ve Ankara'ya da gidiyor. Diğerî İstanbul'da kırk binler hemşehrileri içinde ve herkesle görüşebilir bir vaziyette bırakılmış. Halbuki bu iki zât; benim gibi kimsesiz, yalnız değiller.. مَا شَاءَ اللَّهُ büyük nüfuz-

ları var. Hem... Hem... Halbuki beni bir köye sokmuşlar, en vicdansız insanlarla beni sıkıştırmışlar. Yirmi dakikalık bir köye altı senede iki defa gidebildiğim gibi, o köye gitmek ve birkaç gün tebdil-i hava için ruhsat verilmediği bir derecede, beni muzaaf bir istibdad altında eziyorlar. Halbuki bir hükûmet ne şekilde olursa olsun, kanunu bir olur. Köyler ve şahıslara göre ayrı ayrı kanun olmaz. Demek hakkımdaki kanun, kanunsuzluktur. Buradaki memurlar; nüfuz-u hükûmeti, ağraz-ı şahsiyede istimal ediyorlar. Fakat Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e yüzbinler şükür ediyorum ve Tahdis-i Ni'met suretinde derim ki: **"Bütün onların bu tazyikat ve istibdadları; Envâr-ı Kur'aniyeyi ışıktandıran Gayret ve Himmet ateşine, odun parçaları hükmüne geçiyor; iş'al ediyor, parlatıyor. Ve o tazyikleri gören ve gayretin hararetiyle inbisat eden o Envâr-ı Kur'aniye; Barla yerine bu vilayeti, belki ekser memleketi bir Medrese hükmüne getirdi. Onlar, beni bir köyde mahpus zannediyor. Zındıkların rağmına olarak, bilakis Barla Kürsî-i Ders olup, Isparta gibi çok yerler Medrese hükmüne geçti..."**

الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

* * *

Beşinci Risale olan Beşinci Mes'ele

Şükür Risalesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, tekrar ile

أَفَلَا يَشْكُرُونَ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ۖ وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ۖ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ
ۖ بَلِ اللَّهُ فَاْعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ

gibi Âyetlerle gösteriyor ki: **Hâlık-ı Rahman'ın İbadından istediği en mühim iş, Şükürdür. Furkan-ı Hakîm'de gayet ehemmiyetle Şükre davet eder. Ve Şükür etmemekliği, Ni'metleri tekzib ve inkâr suretinde**

gösterip فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ Fermanıyla, Sure-i Rahman'da şiddetli

ve dehşetli bir surette otuzbir defa şu Âyetle tehdid ediyor. **Şükürsüzlüğün, bir tekzib ve inkâr olduğunu gösteriyor.**

Evet Kur'an-ı Hakîm nasılkı Şükürü Netice-i Hilkat gösteriyor; öyle de Kur'an-ı Kebir olan şu Kâinat dahi gösteriyor ki: **Netice-i Hilkat-i Âlemin en mühimmi, Şükürdür.** Çünkü Kâinata dikkat edilse görünüyor ki: **Kâinatın teşkilâtı Şükürü intac edecek bir surette herbir şey, bir derece Şükre bakıyor ve ona müteveccih oluyor.** Güya şu Şecere-i Hilkatin en mühim meyvesi, Şükürdür. Ve şu Kâinat fabrikasının çıkardığı mahsulâtın en a'lâsı, Şükürdür. Çünkü: Hilkat-i Âlemde görüyoruz ki; Mevcudat-ı Âlem bir daire tarzında teşkil edilip, içinde nokta-i merkeziye olarak Hayat halkedilmiş. Bütün mevcudat Hayata bakar, Hayata Hizmet eder, Hayatın levazımâtını yetiştirir. Demek Kâinatı halkeden Zât, ondan o Hayatı intihab ediyor. Sonra görüyoruz ki; zîhayat Âlemlerini bir daire suretinde İcad edib, insanı nokta-i merkeziyede bırakıyor. Âdetâ zîhayatlardan maksud olan gayeler onda temerküz ediyor; bütün zîhayatı onun etrafına toplayıp, ona Hizmetkâr ve musahhar ediyor, onu onlara hâkim ediyor. Demek Hâlık-ı Zülcelal, zîhayatlar içinde İnsanı intihab ediyor, Âlemde onu irade ve ihtiyar ediyor.

Sonra görüyoruz ki; Âlem-i İnsaniyet de, belki hayvan Âlemi de bir daire hükmünde teşkil olunuyor ve nokta-i merkezîyede Rızık vaz'edilmiş. Bütün nev'-i insanı ve hattâ hayvanatı Rızka âdeta taaşşuk ettirip, onları umumen Rızka hâdim ve musahhar etmiş. Onlara hükmeden Rızıktır. Rızkı da o kadar geniş ve zengin bir hazine yapmış ki, hadsiz Ni'metleri câmi'dir. Hattâ Rızkın çok enva'ından yalnız bir nev'inin tatlarını tanımak için, lisanda kuvve-i zaika namında bir cihaz ile, mat'umat adedince manevî ince ince mizancıklar konulmuştur. **Demek Kâinat içinde en acib, en zengin, en garib, en şirin, en câmi', en bedi' Hakikat Rızıktadır.**

Şimdi görüyoruz ki: Herşey nasılkı Rızkın etrafında toplanmış, ona bakıyor; öyle de Rızık dahi bütün enva'ıyla manen ve maddeten, halen ve kalen Şükür ile kaimdir, Şükür ile oluyor, Şükrü yetiştiriyor, Şükrü gösteriyor. **Çünkü Rızka iştiha ve iştiyak, bir nevi Şükr-ü Fitrîdir. Ve telezzüz ve zevk dahi gayr-ı şuurî bir Şükürdür ki, bütün hayvanatta bu Şükür vardır. Yalnız insan, dalâlet ve küfür ile o fitrî Şükrün mahiyetini değiştiriyor; Şükürden, şirke gidiyor.**

Hem Rızık olan Ni'metlerde gayet güzel süslü suretler, gayet güzel kokular, gayet güzel tatmaklar; Şükrün davetçileridir, zîhayatı şevke davet eder ve şevk ile bir nevi istihsan ve ihtirama sevkeder, bir Şükr-ü Manevî ettirir. Ve zîşuurun nazarını dikkate celbeder, istihsana tergeb eder. Ni'metleri ihtirama onu teşvik eder; onun ile kalen ve fiilen Şükre irşad eder ve Şükür ettirir ve Şükür içinde en âlî ve tatlı lezzeti ve zevki ona tattırır. Yani gösterir ki: Şu lezzetli Rızık ve Ni'met, kısa ve muvakkat bir lezzet-i zahiriyesiyle beraber dâimî, hakikî, hadsiz bir lezzeti ve zevki taşıyan İltifat-ı Rahmani'yi Şükür ile kazandırır. Yani: Rahmet Hazinesinin Mâlik-i Keriminin hadsiz lezzetli olan İltifatını düşündürüp, şu dünyada dahi Cennet'in bâkî bir zevkini manen tattırır. İşte Rızık, Şükür vasıtasıyla o kadar kıymetdar ve zengin bir Hazine-i Câmia olduğu halde, şükürsüzlük ile nihayet derecede sukut eder.

Altıncı Söz'de beyan edildiği gibi: Lisandaki kuvve-i zaika Cenab-ı Hak hesabına, yani manevî Vazife-i Şükranîye ile Rızka müteveccih olduğu vakit, o dildeki Kuvve-i Zaika, Rahmet-i Bînihaye-i İlahiyenin hadsiz matbahlarına Şâkir bir Müfettiş, Hâmid bir Nâzır-ı Âlîkadr hükmündedir. Eğer nefis hesabına olsa, yani Rızkı İn'am edenin Şükrünü düşünmeyerek müteveccih olsa; o dildeki kuvve-i zaika, bir Nâzır-ı Âlîkadr makamından, batn fabrikasının yasakçısı ve mide tavlâsının bir kapıcısı derecesine sukut eder. Nasıl Rızkın şu Hizmetkârı şükürsüzlük ile bu dereceye sukut eder, öyle de Rızkın mahiyeti ve sair hademeleri dahi sukut

ediyorlar. En yüksek makamdan, en edna makama inerler. Kâinat Hâlıkının Hikmetine zıd ve muhalif bir vaziyete düşerler.

Şükürün mikyası; Kanaattır ve İktisaddır ve Rızadır ve Memnuniyettir... Şükürsüzlüğün mizanı; hırstır ve israftır, hürmetsizliktir, haram Helâl demeyip rastgeleni yemektir.

Evet hırs; şükürsüzlük olduğu gibi, hem sebep-i mahrumiyettir, hem vasıta-i zilletir. Hattâ hayat-ı içtimaiyeye sahib olan mübarek karınca dahi, güya hırs vasıtasıyla ayaklar altında kalmış ezilir. Çünkü kanaat etmeyip, senede birkaç tane buğday kâfi gelirken, elinden gelse binler taneyi toplar. Güya mübarek arı, kanaatından dolayı başlar üstünde uçar. Kanaat ettiğinden, balı insanlara Emr-i İlahî ile ihsan eder, yedirir.

Evet Zât-ı Akdes'in Alem-i Zâtîsi ve en A'zamî İsmi olan Lafzul-lah'tan sonra en A'zam İsmi olan Rahman Rızka bakar ve Rızıktaki Şükür ile Ona yetişilir. Hem Rahman'ın en zahir manası Rezzak'tır.

Hem şükürün enva'ı var. O nevilerin en câmii ve fihriste-i umumiyesi, **Namazdır.**

Hem Şükür içinde, safi bir İman var, hâlis bir Tevhid bulunur.

Çünkü bir elmayı yiyen ve **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** diyen adam, o Şükür ile ilân eder ki:

"O elma doğrudan doğruya Dest-i Kudretin yadigârı ve doğrudan doğruya Hazine-i Rahmetin hediyesidir" demesi ile ve itikad etmesi ile, her şey'i -cüz'î olsun, küllî olsun- Onun Dest-i Kudretine teslim ediyor. Ve her şeyde Rahmetin Cilvesini bilir. Hakikî bir İmanı ve hâlis bir Tevhidi, Şükür ile beyan ediyor.

İnsan-ı gafil, küfran-ı ni'met ile ne derece hasarete düştüğünü, çok cihetlerden yalnız bir vechini söyleyeceğiz. Şöyle ki:

Lezzetli bir Ni'meti insan yese, eğer Şükür etse; o yediği Ni'met o Şükür vasıtasıyla bir Nur olur, uhrevî bir Meyve-i Cennet olur. Verdiği lezzet ile, Cenab-ı Hakk'ın İltifat-ı Rahmetinin Eseri olduğunu düşünmekle, büyük ve dâimî bir lezzet ve zevk veriyor. Bu gibi manevî lübleri ve hülâsaları ve manevî maddeleri ulvî makamlara gönderip, maddî ve süflî (posa) ve kışrî, yani vazifesini bitiren ve lüzumsuz kalan maddeleri füzulât olup aslına, yani anasıra inkılâb etmeğe gidiyor. Eğer şükür etmezse; o muvakkat lezzet, zeval ile bir elem ve teessüf bırakır ve kendisi dahi kazurat olur. Elmas mahiyetindeki Ni'met, kömüre kalbolur. Şükür ile, zâil Rızıklar; dâimî lezzetler, bâkî meyveler verir. Şükürsüz Ni'met, en güzel bir suretten, çirkin bir surete döner. Çünkü o gafile göre Rızkın akibeti, muvakkat bir lezzetten sonra füzulâtıdır.

Evet Rızkın Aşka lâıık bir sureti var; o da, Şükür ile o suret görünür. Yoksa ehl-i gaflet ve dalâletin Rızka aşkları bir hayvanlıktır. Daha buna göre kıyas et ki, ehl-i dalâlet ve gaflet ne derece hasaret ediyorlar.

Enva'-ı zîhayat içinde en ziyade Rızkın enva'ına muhtaç, insandır. Cenab-ı Hak insanı bütün Esmasına câmi' bir âyine ve bütün Rahmetinin Hazinelerinin müddeharatını tartacak, tanıyacak cihazata mâlik bir Mu'cize-i Kudret ve bütün Esmasının Cilvelerinin ve San'atlarının inceliklerini mizana çekecek âletleri hâvi bir Halife-i Arz suretinde halk etmiştir. Onun için hadsiz bir ihtiyaç verip, maddî ve manevî Rızkın hadsiz enva'ına muhtaç etmiştir. İnsanı, bu câmiyyete göre en a'lâ bir mevki olan Ahsen-i Takvime çıkarmak vasıtası, Şükürdür. Şükür olmazsa, esfel-i safilîne düşer; bir zulm-ü azîmi irtikâb eder.

E l h a s ı l : En a'lâ ve en yüksek Tarîk olan Tarîk-ı Ubudiyet ve Mahbubiyetin dört Esasından en büyük Esası Şükürdür ki; o dört Esas şöyle tabir edilmiş:

"Der tarîk-ı acz-mendî lâzım âmed çâr çiz:

Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak, şükür-ü mutlak ey Aziz..."

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الشَّاكِرِيْنَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ
 سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ
 اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الشَّاكِرِيْنَ وَالْحَامِدِيْنَ وَعَلٰى اٰلِهٖ
 وَصَحْبِهٖ اَجْمَعِيْنَ اٰمِيْنَ
 وَ اٰخِرُ دَعْوَاهُمْ اَنْ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ

* * *

Altıncı Risale olan Altıncı Mes'ele

Teksir Mektubat mecmuasında neşredildiğinden buraya dercedilmedi.

* * *

Yedinci Risale olan Yedinci Mes'ele

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Şu mes'ele "Yedi İşaret"tir.

Evvelâ Tahdis-i Ni'met suretinde birkaç Sırr-ı İnayeti izhar eden "Yedi Sebeb"i beyan ederiz:

Birinci Sebeb: Eski Harb-i Umumî'den evvel ve evâilinde, bir Vakıa-i Sadıkada görüyorum ki: Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağı'nın altındayım. Birden o dağ, müdhiş infilâk etti. Dağlar gibi parçaları, dünyanın her tarafına dağıttı. O dehşet içinde baktım ki, merhum vâlidem yanımdadır. Dedim: "Ana korkma! Cenab-ı Hak'ın Emridir; O Rahîm'dir ve Hakîm'dir." Birden o halette iken, baktım ki mühim bir Zât, bana âmirane diyor ki: "İ'caz-ı Kur'anı beyan et." Uyandım, anladım ki: Bir büyük infilâk olacak. O infilâk ve inkılâbdan sonra, Kur'an etrafındaki surlar kırılacak. Doğrudan doğruya Kur'an kendi kendine müdafaa edecek. Ve Kur'ana hücum edilecek, İ'cazı Onun çelik bir zırhı olacak. Ve şu İ'cazın bir nev'ini şu zamanda izharına, haddimin fevkinde olarak, benim gibi bir adam namzed olacak ve namzed olduğumu anladım.

Madem İ'caz-ı Kur'anı bir derece beyan, Sözler'le oldu. Elbette o İ'cazın hesabına geçen ve Onun Reşehatı ve Berekâtı nev'inden olan Hizmetimizdeki İnayatı izhar etmek, İ'caza yardımdır ve izhar etmek gerektir.

İkinci Sebeb: Madem Kur'an-ı Hakîm Mürşidimizdir, Üstadımızdır, İmamımızdır, herbir âdâbda Rehberimizdir; O, kendi kendini medhediyor. Biz de Onun Dersine ittibaan, Onun Tefsirini medhedeceğiz.

Hem madem yazılan Sözler Onun bir nevi Tefsiridir ve o Risalelerdeki Hakaik, Kur'anın Malıdır ve Hakikatlarıdır. Ve madem Kur'an-ı Hakîm ekser Surelerde, hususan **الر** larda **حَم** lerde kendi kendini Kemal-i Haşmetle gösteriyor, Kemalâtını söylüyor, lâyük olduğu Medhi kendi kendine ediyor. Elbette Sözler'de in'ikas etmiş Kur'an-ı Hakîm'in

Lemaat-ı İ'caziyesinden ve o Hizmetin makbuliyetine alâmet olan İnayat-ı Rabbaniyenin izharına mükellefiz. Çünkü O Üstadımız öyle eder ve öyle Ders verir.

Ü ç ü n c ü S e b e b : Sözler hakkında tevazu suretinde demiyorum; belki bir Hakikatı beyan etmek için derim ki: **Sözler'deki Hakaik ve Kemalât, benim değil Kur'anındır ve Kur'andan tereşşuh etmiştir.** Hattâ Onuncu Söz, yüzer Âyât-ı Kur'aniyeden süzölmüş bazı katarattır. Sair Risaleler dahi umumen öyledir. Madem ben öyle biliyorum ve madem ben fâniyim, gideceğim; elbette bâkî olacak birşey ve bir Eser, benimle bağlanmamak gerektir ve bağlanmamalı. Ve madem ehl-i dalâlet ve tuğyan, işlerine gelmeyen bir eseri, eser sahibini çürütmekle eseri çürütmek âdetleridir; elbette Sema-yı Kur'anın Yıldızlarıyla bağlanan Risaleler, benim gibi çok itirazata ve tenkidata medar olabilen ve sukut edebilen çürük bir direk ile bağlanmamalı. Hem madem örf-i nâsta, bir eserdeki mezaya, o eserin masdarı ve menba'ı zannettikleri müellifinin etvarında aranılıyor ve bu örfe göre, o Hakaik-i Âliyyeyi ve o Cevahir-i Galiyyeyi kendim gibi bir müflise ve onların binde birini kendinde gösteremeyen şahsiyetime mal etmek, Hakikata karşı büyük bir haksızlık olduğu için **Risaleler kendi malım değil, Kur'anın Malı olarak, Kur'anın Reşehat-ı Meziyatına mazhar olduklarını izhar etmeye mecburum.** Evet lezzetli üzüm salkımlarının hasiyetleri, kuru çubuğunda aranılmaz. İşte ben de öyle bir kuru çubuk hükmündeyim.

D ö r d ü n c ü S e b e b : Bazan tevazu', küfran-ı ni'meti istilzam ediyor; belki küfran-ı ni'met olur. Bazan da Tahdis-i Ni'met, iftihar olur. İkisi de zarardır. Bunun çare-i yegânesi ki; ne küfran-ı ni'met çıksın, ne de iftihar olsun. Meziyet ve Kemalâtı ikrar edib, fakat temellük etmeyerek, Mün'im-i Hakikî'nin Eser-i İn'amı olarak göstermektir. Meselâ: Nasılki murassa' ve müzeyyen bir elbise-i fahireyi biri sana giydirse ve onunla çok güzelleşsen, halk sana dese: **"مَا شَاءَ اللَّهُ"**

çok güzelsin, çok güzelleştin." Eğer sen tevazukârane desen: **"Hâşâ!.. Ben neyim, hiç. Bu nedir, nerede güzellik?"** O vakit küfran-ı ni'met olur ve hulleyi sana giydiren mahir san'atkâra karşı hürmetsizlik olur. Eğer müftehirane desen: **"Evet ben çok güzelim, benim gibi güzel nerede var, benim gibi birini gösteriniz..."** O vakit, mağrurane bir fahirdir.

İşte fahirden, küfrandan kurtulmak için demeli ki: **"Evet ben güzelleştim, fakat güzellik libasıdır ve dolayısıyla libası bana giydirenindir, benim değildir."**

İşte bunun gibi, ben de sesim yetişse, bütün Küre-i Arz'a bağırarak derim ki: **Sözler güzeldirler, Hakikattırlar; fakat benim değildirler,**

Kur'an-ı Kerim'in Hakaikinden telemmu' etmiş Şualardır...

وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي ❖ وَلَكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ

Düsturuyula derim ki:

وَمَا مَدَحْتُ الْقُرْآنَ بِكَلِمَاتِي ❖ وَلَكِنْ مَدَحْتُ كَلِمَاتِي بِالْقُرْآنِ

yani: "Kur'anın Hakaik-i İ'cazını ben güzelleştiremedim, güzel gösteremedim; belki Kur'anın güzel Hakikatları, benim tabiratlarımı da güzelleştirdi, ulvîleştirdi." Madem böyledir; Hakaik-i Kur'anın güzelliği namına, Sözler namındaki âyinelerinin güzelliklerini ve o âyinedarlığa terettüb eden İnayat-ı İlahiyeyi izhar etmek, makbul bir Tahdis-i Ni'mettir.

B e ş i n c i S e b e b : Çok zaman evvel bir Ehl-i Velayetten işittim ki; o Zât, eski Velilerin gaybî işaretlerinden istihraç etmiş ve kanaati gelmiş ki: "**Şark tarafından bir Nur zuhur edecek, bid'alar zulûmatını dağıtacak.**" Ben, böyle bir Nurun zuhuruna çok intizar ettim ve ediyorum. Fakat çiçekler baharda gelir. Öyle kudsî çiçeklere zemin hazır etmek lâzım gelir. Ve anladık ki, bu Hizmetimizle o nuranî zâtlara zemin ihzar ediyoruz. Madem kendimize aid değil, elbette Sözler namındaki Nurlara aid olan İnayat-ı İlahiyeyi beyan etmekte medar-ı fahr ve gurur olamaz; belki medar-ı hamd ve şükür ve Tahdis-i Ni'met olur.

A l t ı n c ı S e b e b : Sözler'in Te'lifi vasıtasıyla Kur'ana Hizmetimize bir Mükâfat-ı Âcile ve bir Vasıta-i Teşvik olan İnayat-ı Rabbaniye, bir Muvaffakiyettir. Muvaffakiyet ise, izhar edilir. Muvaffakiyetten geçse; olsa olsa bir İkram-ı İlahî olur. İkram-ı İlahî ise, izharı bir Şükr-ü Manevîdir. Ondan dahi geçse, olsa olsa hiç ihtiyarımız karışmadan bir Keramet-i Kur'aniye olur. Biz mazhar olmuşuz. Bu nevi ihtiyarsız ve habersiz gelen bir Keramet'in izharı, zararsızdır. Eğer âdi keramatin fevkine çıksa, o vakit olsa olsa Kur'anın İ'caz-ı Manevîsinin Şu'leleri olur. Madem İ'caz izhar edilir, elbette İ'caza yardım edenin dahi izharı İ'caz hesabına geçer; hiç medar-ı fahr ve gurur olamaz, belki medar-ı hamd ve şükrandır.

Y e d i n c i S e b e b : Nev'-i insanın yüzde sekseni Ehl-i Tahkik değildir ki, Hakikata nüfuz etsin ve Hakikatı Hakikat tanıyıp kabul etsin. Belki surete, hüsn-ü zanna binaen, makbul ve mutemed insanlardan işittikleri mesaili takliden kabul ederler. Hattâ kuvvetli bir Hakikatı, zaîf bir adamın elinde zaîf görür ve kıymetsiz bir mes'eleyi, kıymetdar

bir adamın elinde görse, kıymetdar telakki eder. İşte ona binaen, benim gibi zaîf ve kıymetsiz bir biçarenin elindeki Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniyenin kıymetini, ekser nâsın nokta-i nazarında düşürmemek için, bilmecburiye ilân ediyorum ki: **İhtiyarımız ve haberimiz olmadan, birisi bizi istihdam ediyor; biz bilmeyerek, bizi mühim işlerde çalıştırıyor.** Delilimiz de şudur ki: Şuurumuz ve ihtiyarımızdan hariç bir kısım İnayata ve Teshilâta mazhar oluyoruz. Öyle ise, o İnayetleri bağırarak ilân etmeye mecburuz.

İşte geçmiş “**Yedi Esbab**”a binaen, küllî birkaç İnayet-i Rabbaniyeye işaret edeceğiz.

B i r i n c i İ ş a r e t : Yirmisekizinci Mektub'un Sekizinci Mes'elesinin Birinci Nüktesi'nde beyan edilmiştir ki, "**Tevafukat**"tır. Ezcümle: Mu'cizat-ı Ahmediye Mektubatında, Üçüncü İşaretinden tâ Onsekizinci İşaretine kadar altmış sahife; habersiz, bilmeyerek bir müstensihin Nüshasında iki sahife müstesna olmak üzere mütebâkî bütün sahifelerde -kemal-i müvazenetle- ikiyüzden ziyade **رَسُولُ أَكْرَمَ Aleyhis-**

salâtü Vesselâm" Kelimeleri birbirine bakıyorlar. Kim insaf ile iki sahifeye dikkat etse, tesadüf olmadığını tasdik edecek. Halbuki tesadüf, olsa olsa bir sahifede kesretli emsal Kelimeleri bulunsa, yarı yarıya Tevafuk olur, ancak bir-iki sahifede tamamen Tevafuk edebilir. O halde böyle umum **رَسُولُ أَكْرَمَ Aleyhissalâtü Vesselâm** Kelimesi; iki olsun üç

olsun, dört olsun veya daha ziyade olsun, kemal-i mizan ile birbirinin yüzüne baksa; elbette tesadüf olması mümkün değildir. Hem sekiz ayrı ayrı müstensihin bozmadığı bir Tevafukun, kuvvetli bir İşaret-i Gaybiye, içinde olduğunu gösterir. Nasılki Ehl-i Belâgatın Kitaplarında, Belâgatın derecatı bulunduğu halde; Kur'an-ı Hakîm'deki Belâgat, Derece-i İ'caza çıkmış. Kimsenin haddi değil ki Ona yetişsin. Öyle de; Mu'cizat-ı Ahmediyenin bir Âyinesi olan Ondokuzuncu Mektub ve Mu'cizat-ı Kur'aniyenin bir Tercümanı olan Yirmibeşinci Söz ve Kur'anın bir nevi Tefsiri olan Risale-i Nur Eczalarında Tevafukat, umum Kitapların fevkinde bir derece-i garabet gösteriyor. Ve ondan anlaşılıyor ki; Mu'cizat-ı Kur'aniye ve Mu'cizat-ı Ahmediye'nin bir nevi Kerametidir ki, o âyinelerde tecelli ve temessül ediyor.

İ k i n c i İ ş a r e t : Hizmet-i Kur'aniyeye aid İnayat-ı Rabbaniyenin ikincisi şudur ki: Cenab-ı Hak, benim gibi Kalemsiz, yarım Ümmi, diyar-ı gurbette, kimsesiz, ihtilattan men'edilmiş bir tarzda; kuvvetli, ciddî, samimî, gayyur, fedakâr.. ve Kalemleri birer Elmas Kılıncı olan Kardeşleri bana muavin ihsan etti. Zaîf ve âciz omuzuma çok ağır gelen Vazife-i Kur'aniyeyi, o kuvvetli omuzlara bindirdi. Kemal-i Kereminden,

yükümü hafifleştirdi. O mübarek Cemaat ise; -Hulusi'nin tabiriyle telsiz telgrafın âhizeleri hükmünde ve -Sabri'nin tabiriyle- Nur Fabrikasının Elektriklerini yetiştiren makineler hükmünde ayrı ayrı meziyetleri ve kıymetdar muhtelif hasiyetleriyle beraber, -yine Sabri'nin tabiriyle- bir Tevafukat-ı Gaybiye nev'inden olarak, şevk ve sa'y ü gayret ve ciddiyette birbirine benzer bir surette Esrar-ı Kur'aniyeyi ve Envâr-ı İmaniyeyi etrafa neşretmeleri ve her yere erişirmeleri ve şu zamanda (yani Hurufat değişmiş, matbaa yok, herkes Envâr-ı İmaniyeye muhtaç olduğu bir zamanda) ve fütur verecek ve şevki kıracak çok esbab varken, bunların fütursuz, kemal-i şevk ve gayretle bu Hizmetleri, doğrudan doğruya bir Keramet-i Kur'aniye ve zahir bir İnyet-i İlahiyedir. **Evet Velayetin Kerameti olduğu gibi, Niyet-i Hâlisenin dahi Kerameti vardır. Samimiyetin dahi Kerameti vardır. Bahusus Lillah için olan bir Uhuvvet Dairesindeki Kardeşlerin içinde ciddî, samimî Tesanüdün çok Kerametleri olabilir. Hattâ şöyle bir Cemaatin Şahs-ı Manevîsi bir Velîyy-i Kâmil hükmüne geçebilir, İnyata mazhar olur.**

İşte ey Kardeşlerim ve ey Hizmet-i Kur'anda arkadaşlarım! Bir kal'ayı fetheden bir bölüğün çavuşuna bütün şerefi ve bütün ganîmeti vermek nasıl zulümdür, bir hatadır; öyle de Şahs-ı Manevînin Kuvvetiyle ve Kalemlerinizi ile hasıl olan Fütuhattaki İnyatı benim gibi bir bîçareye veremezsiniz. Elbette böyle mübarek bir Cemaatte, Tevafukat-ı Gaybiyeden daha ziyade kuvvetli bir İşaret-i Gaybiye var ve ben görüyorum; fakat herkese ve umuma gösteremiyorum.

Ü ç ü n c ü İ ş a r e t : Risale-i Nur Eczaları, bütün mühim Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniyeyi hattâ en muannide karşı dahi parlak bir surette isbatı, çok kuvvetli bir İşaret-i Gaybiye ve bir İnyet-i İlahiyedir. Çünkü Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniye içinde öyleleri var ki; en büyük bir dâhî telakki edilen İbn-i Sina, fehminde aczini itiraf etmiş, "Akıl buna yol bulamaz!" demiş. Onuncu Söz Risalesi, o zâtın dehasıyla yetişemediği Hakaiki; avamlara da, çocuklara da bildiriyor.

Hem meselâ: Sırr-ı Kader ve cüz'-i ihtiyarînin halli için, koca Sa'd-ı Taftazanî gibi bir Allâme; kırk-elli sahifede, meşhur Mukaddemat-ı İsna Aşer namıyla Telvih nam Kitabında ancak hallettiği ve ancak Havassa bildirdiği aynı mesaili, Kadere dair olan Yirmialtıncı Söz'de, İkinci Mebhasın iki sahifesinde tamamıyla, hem herkese bildirecek bir tarzda beyanı, Eser-i İnyet olmazsa nedir?

Hem bütün Ukûlü hayrette bırakan ve hiçbir felsefenin eliyle keşfedilemeyen ve Sırr-ı Hilkat-ı Âlem ve Tılsım-ı Kâinat denilen ve Kur'an-ı Azîmüştân'ın İ'cazıyla keşfedilen o Tılsım-ı Müşkil-küşa ve o Muammayı

Hayret-nüma, Yirmidördüncü Mektub ve Yirmidokuzuncu Söz'ün âhirindeki Remizli Nüktede ve Otuzuncu Söz'ün Tahavvülât-ı Zerratın altı adet Hikmetinde keşfedilmiştir. Kâinattaki faaliyet-i hayret-nümanın Tılsımını ve Hilkat-i Kâinatın ve akibetinin Muammasını ve tahavvülât-ı zerrattaki harekâtın Sırr-ı Hikmetini keşf ve beyan etmişlerdir, meydan-dadır, bakılabilir.

Hem Sırr-ı Ehadiyet ile, şeriksiz Vahdet-i Rububiyeti; hem nihayetsiz Kurbiyet-i İlahiye ile, nihayetsiz bu'diyetimiz olan hayreten-giz Hakikatları Kemal-i Vuzuh ile Onaltıncı Söz ve Otuzikinci Söz beyan ettikleri gibi; Kudret-i İlahiyeye nisbeten zerrat ve seyyarat müsavi olduğunu ve Haşr-i A'zamda umum zîruhun İhyası, bir nefsin İhyası kadar O Kudrete kolay olduğunu ve şirkin Hilkat-ı Kâinata müdahalesi imtina' derecesinde Akıldan uzak olduğunu Kemal-i Vuzuh ile gösteren Yirminci Mektub'daki **وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** Kelimesi beyanında ve üç temsili hâvi onun Zeyli, şu azîm Sırr-ı Vahdeti keşfetmiştir.

Hem Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniyede öyle bir genişlik var ki, en büyük zekâ-i beşerî ihata edemediği halde; benim gibi zihni müşevveş, vaziyeti perişan, müracaat edilecek Kitab yokken, sıkıntılı ve sür'atle yazan bir adamda, O Hakaikin ekseriyet-i mutlakası dekaikiyle zuhuru; doğrudan doğruya Kur'an-ı Hakîm'in İ'caz-ı Manevîsinin eseri ve İnayet-i Rabbaniyenin bir cilvesi ve kuvvetli bir İşaret-i Gaybiyedir.

Dördüncü İşaret: Elli-altmış Risaleler (*) öyle bir tarzda İhsan edilmiş ki; değil benim gibi az düşünen ve zuhurata tebaiyet eden ve tedkike vakit bulamayan bir insanın; belki büyük zekâlardan mürekkeb bir Ehl-i Tedkikin sa'y ve gayretiyle yapılmayan bir tarzda Te'lifleri, doğrudan doğruya bir Eser-i İnayet olduklarını gösteriyor. Çünkü bütün bu Risalelerde, bütün derin Hakaik, temsilât vasıtasıyla, en âmi ve ümmi olanlara kadar Ders veriliyor. Halbuki o Hakaikin çoğunu büyük Âlimler "tefhim edilmez" deyip, değil avama, belki Havassa da bildiremiyorlar.

İşte en uzak Hakikatları, en yakın bir tarzda, en âmi bir adama Ders verecek derecede; benim gibi Türkçesi az, sözleri muğlak, çoğu anlaşılmaz ve zahir Hakikatları dahi müşkilleştiriyor diye eskiden beri iştihar bulmuş ve eski eserleri o sû-i iştiharı tasdik etmiş bir şahsın elinde bu hârika teshilât ve sühulet-i beyan; elbette bilâşübhe bir Eser-i İnayettir ve onun hüneri olamaz ve Kur'an-ı Kerim'in İ'caz-ı Manevîsinin bir cilvesidir

(*): Şimdi 130'dur.

ve Temsilât-ı Kur'aniyenin bir Temessülüdür ve İn'ikasıdır.

Beşinci İşaret: Risaleler umumiyetle pek çok intişar ettiği halde, en büyük Âlimden tut, tâ en âmi adama kadar ve Ehl-i Kalb büyük bir Veliden tut, tâ en muannid dinsiz bir feylesofa kadar olan tabakat-ı nâs ve taifeler o Risaleleri gördükleri ve okudukları ve bir kısmı tokatlarını yedikleri halde tenkid edilmemesi ve her taife derecesine göre istifade etmesi, doğrudan doğruya bir Eser-i İnayet-i Rabbaniye ve bir Keramet-i Kur'aniye olduğu gibi, çok tedkikat ve taharriyatın neticesiyle ancak husul bulan o çeşit Risaleler, fevkalâde bir sür'atle, hem idrakimi ve fikrimi müşevveş eden sıkıntılı inkıbaz vakitlerinde yazılması dahi, bir Eser-i İnayet ve bir İkrâm-ı Rabbanîdir.

Evet ekser Kardeşlerim ve yanımdaki umum arkadaşlarım ve müstensihler biliyorlar ki; Ondokuzuncu Mektub'un beş parçası, birkaç gün zarfında hergün iki-üç saatte ve mecmuu oniki saatte hiçbir Kitaba müracaat edilmeden yazılması; hattâ en mühim bir parça ve o parçada Lafz-ı **رَسُولُ أَكْرَمَ** Aleyhissalâtü Vesselâm Kelimesinde zahir bir Hâtem-i Nübüvveti gösteren dördüncü cüz, üç-dört saatte, dağda, yağmur altında ezber yazılmış; ve Otuzuncu Söz gibi mühim ve dakik bir Risale, altı saat içinde bir bağda yazılmış; ve Yirmisekizinci Söz, Süleyman'ın bahçesinde bir, nihayet iki saat içinde yazılması gibi, ekser Risaleler böyle olması; ve eskiden beri sıkıntılı ve münkabız olduğum zaman, en zahir Hakikatları dahi beyan edemediğimi, belki bilemediğimi yakın dostlarım biliyorlar. Hususan o sıkıntıya hastalık da ilâve edilse, daha ziyade beni Dersten, Te'liften men'etmekle beraber; **en mühim Sözler ve Risaleler, en sıkıntılı ve hastalıklı zamanımda, en sür'atli bir tarzda yazılması; doğrudan doğruya bir İnayet-i İlahiye ve bir İkrâm-ı Rabbanî ve bir Keramet-i Kur'aniye olmazsa nedir?**

Hem hangi Kitab olursa olsun, böyle Hakaik-i İlahiyeden ve İmaniyeden bahsetmiş ise, alâküllihal bir kısım mesaili, bir kısım insanlara zarar verir ve zarar verdikleri için, her mes'ele herkese neşredilmemiş. Halbuki şu Risaleler ise; şimdiye kadar hiç kimsede, -çoklardan sorduğum halde- sül'i tesir ve aks-ül amel ve tahdiş-i ezhan gibi bir zarar vermedikleri, doğrudan doğruya bir İşaret-i Gaybiye ve bir İnayet-i Rabbaniye olduğu bizce muhakkaktır.

Altıncı İşaret: Şimdi bence kat'iyet peyda etmiştir ki; ekser hayatım ihtiyar ve iktidarımın, şuur ve tedbirimin haricinde öyle bir tarzda geçmiş ve öyle garib bir surette ona cereyan verilmiş; tâ Kur'an-ı Hakîm'e Hizmet edecek olan bu nevi Risaleleri netice versin. Âdeta bütün Hayat-ı İlmiyem, Mukaddemat-ı İhzariye hükmüne geçmiş. Ve Sözler ile İ'caz-ı Kur'anın izharı, onun neticesi olacak bir surette olmuştur.

Hattâ şu yedi sene nefyimde ve gurbetimde ve sebebsiz ve arzumun hilafında tecerrüdüm ve meşrebime muhalif yalnız bir köyde imrar-ı hayat etmekliğim; ve eskiden beri ülfet ettiğim hayat-ı içtimaiyenin çok rabıtalardan ve kaidelerinden nefret edib terketmekliğim; doğrudan doğruya bu Hizmet-i Kur'anıyeyi hâlis, sâfi bir surette yaptırmak için bu vaziyet verildiğine şübhem kalmamıştır. Hattâ çok defa bana verilen sıkıntı ve zulmen bana karşı olan tazyikat perdesi altında, bir Dest-i İnayet tarafından merhametkârane, Kur'anın Esrarına Hasr-ı Fikr ettirmek ve nazarı dağıtmamak için yapılmıştır kanaatindeyim. Hattâ eskiden mütalaaya çok müştak olduğum halde; bütün bütün sair Kitabların mütalaasından bir men', bir mücanebet Ruhuma verilmişti. Böyle gurbette medar-ı teselli ve ânsiyet olan mütalaayı bana terkettilen, anladım ki, doğrudan doğruya Âyât-ı Kur'anıyenin Üstad-ı Mutlak olmaları içindir.

Hem yazılan Eserler, Risaleler, -ekseriyet-i mutlakası- hariçten hiçbir sebep gelmeyerek, Ruhumdan tevellüd eden bir hacete binaen, âni ve def'i olarak İhsan edilmiş. Sonra bazı dostlarıma gösterdiğim vakit, demişler: "Şu zamanın yaralarına Devadır." İntişar ettikten sonra ekser Kardeşlerimden anladım ki, tam şu zamandaki ihtiyaca muvafık ve derde lâayık bir ilâç hükmüne geçiyor.

İşte ihtiyar ve şuurumun dairesi haricinde, mezkûr haletler ve sergüzeşt-i hayatım ve Ulûmların enva'larındaki hilaf-ı âdet ihtiyarsız tettebbuatım; böyle bir Netice-i Kudsiyeye müncer olmak için, kuvvetli bir İnayet-i İlahiye ve bir İkrâm-ı Rabbanî olduğuna bende şübhe bırakmamıştır.

Yedinci İşaret: Bu Hizmetimiz zamanında, beş-altı sene zarfında, bilâmübalağa yüz Eser-i İkrâm-ı İlahî ve İnayet-i Rabbanîye ve Keramet-i Kur'anıyeyi gözümüzle gördük. Bir kısmını, Onaltıncı Mektub'da işaret ettik; bir kısmını, Yirmialtıncı Mektub'un Dördüncü Mebhası'nın mesail-i müteferrikasında; bir kısmını, Yirmisekizinci Mektub'un Üçüncü Mes'elesinde beyan ettik. Benim yakın arkadaşlarım bunu biliyorlar. Dâimî arkadaşım Süleyman Efendi çoklarını biliyor. Hususan Sözler'in ve Risalelerin Neşrinde ve Tashihatında ve yerlerine yerleştirmekte ve Tesvid ve Tebyizinde, fevkalme'mul kerametkârane bir teshilâta mazhar oluyoruz. Keramet-i Kur'aniye olduğuna şübhemiz kalmıyor. Bunun misalleri yüzlerdir.

Hem maişet hususunda o kadar şefkatle besleniyoruz ki; en küçük bir Arzu-yu Kalbimizi, bizi istihdam eden Sahib-i İnayet tatmin etmek için; fevkalme'mul bir surette İhsan ediyor. Ve hâkeza... İşte bu hal gayet kuvvetli bir İşaret-i Gaybiyedir ki, biz istihdam olunuyoruz. Hem

Rıza Dairesinde, hem İna yet altında bize Hizmet-i Kur'aniye yaptı-
rılıyor.

الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءٌ وَلِحَقِّهِ آدَاءٌ وَعَلَى آلِهِ
وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا آمِينَ

* * *

Mahrem bir suale cevabdır

[Şu Sırr-ı İna yet eskiden mahremce yazılmış, Ondördüncü Söz'ün âhirine ilhak edilmişti. Her nasılsa ekser müstensihler unutup yazmamışlardı. Demek münasib ve lâıyık mevkii burası imiş ki, gizli kalmış.]

Benden sual ediyorsun: "Neden senin Kur'andan yazdığın Sözler'de bir Kuvvet, bir Tesir var ki, Müfessirlerin ve Âriflerin sözlerinde nâdiren bulunur. Bazan bir Satırda, bir Sahife kadar Kuvvet var; bir Sahifede, bir Kitab kadar Tesir bulunuyor?.."

Elcevab: – Güzel bir cevabdır – Şeref, İ'caz-ı Kur'ana aid olduğundan ve bana aid olmadığından, bilâ-perva derim: Ekseriyet itibariyle öyledir. Çünkü:

Yazılan Sözler tasavvur değil Tasdiktir; teslim değil, İmandır; marifet değil, Şehadettir, Şuhuddur; taklid değil Tahkiktir; iltizam değil, İz'andır; tasavvuf değil Hakikattır; dava değil, dava içinde Bürhandır. Şu Sırrın Hikmeti budur ki:

Eski zamanda, Esasat-ı İmaniye mahfuzdu, Teslim kavî idi. Tefer-ruatta, Âriflerin Marifetleri delilsiz de olsa, Beyanatları makbul idi, kâfi idi. Fakat şu zamanda dalâlet-i fenniye, elini Esasata ve Erkâna uzatmış olduğundan, her derde lâıyık devayı İhsan eden Hakîm-i Rahîm olan Zât-ı Zülcelal, Kur'an-ı Kerim'in en parlak Mazhar-ı İ'cazından olan temsilâtından bir şu'lesini; acz ve za'fıma, fakr ve ihtiyacıma merhameten

Hizmet-i Kur'ana aid Yazılarıma İhsan etti. **فَلِلَّهِ الْحَمْدُ** Sırr-ı Temsil dûrbîniyle, en uzak Hakikatlar gayet yakın gösterildi. Hem Sırr-ı Temsil Cihet-ül Vahdetiyle, en dağınık mes'eleler toplattırıldı. Hem Sırr-ı Temsil merdiveniyle, en yüksek Hakaik kolaylıkla yetiştirildi. Hem Sırr-ı Temsil penceresiyle; Hakaik-i Gaybiyeye, Esasat-ı İslâmiyeye şuhuda yakın bir Yakîn-i İmaniye hasıl oldu. Akıl ile beraber vehim ve hayal, hattâ nefis ve heva teslime mecbur olduğu gibi, şeytan dahi Teslim-i Silâha mecbur oldu.

Elhasıl: Yazılarımda ne kadar güzellik ve tesir bulunsa, ancak Temsilât-ı Kur'anîyenin Lemaatındandır. Benim hissem; yalnız şiddet-i ihtiyacım talebdir ve gayet acizimle tazarrumdur. Derd benimdir, Deva Kur'anındır.

* * *

Yedinci Mes'elenin Hâtimesidir

[Sekiz İnayet-i İlahiye suretinde gelen İşarat-ı Gaybiyeye dair gelen veya gelmek ihtimali olan evhamı izale etmek ve bir Sırr-ı Azîm-i İnayeti beyan etmeye dairdir.]

Şu Hâtime "Dört Nükte"dir:

B i r i n c i N ü k t e : Yirmisekizinci Mektub'un Yedinci Mes'elesinde yedi-sekiz küllî ve manevî İnayet-ı İlahiyeden hissettiğimiz bir İşaret-i Gaybiyeyi, "Sekizinci İnayet" namıyla "Tevafukat" tabiri altındaki nakışta o İşaratın cilvesini gördüğümüzü iddia etmiştik. Ve iddia ediyoruz ki: Bu yedi-sekiz küllî İnayatlar, o derece kuvvetli ve kat'îdirler ki, herbirisi tek başıyla o İşarat-ı Gaybiyeyi isbat eder. Farz-ı muhal olarak bir kısmı zaîf görülse, hattâ inkâr edilse; o İşarat-ı Gaybiyenin kat'iyyetine hâlel vermez. O sekiz İnayâtı inkâr edemeyen, o İşaratı inkâr edemez. Fakat tabakat-ı nâs muhtelif olduğu, hem kesretli tabaka olan tabaka-i avam gözüne daha ziyade itimad ettiği için; o sekiz İnayâtın içinde en kuvvetlisi değil, belki en zahirisi Tevafukat olduğundan; -çendan ötekiler daha kuvvetli, fakat bu daha umumî olduğu için- ona gelen evhamı def'etmek maksadıyla, bir müvazene nev'inden, bir Hakikatı beyan etmeye mecbur kaldım. Şöyle ki:

O zahîrî İnayet hakkında demiştik: Yazdığımız Risalelerde, **قُرْآن** Kelimesi ve **رَسُولِ أَكْرَم** Aleyhissalâtü Vesselâm Kelimesinde öyle bir derece Tevafukat görünüyor.. hiçbir şübhe bırakmıyor ki, bir Kasd ile

tanzim edilip, müvazi bir vaziyet verilir. Kasd ve İrade ise, bizlerin olmadığına delilimiz: Üç-dört sene sonra muttali' olduğumuzdur. Öyle ise bu Kasd ve İrade, bir İnayet eseri olarak gaybîdir. Sırf İ'caz-ı Kur'an ve İ'caz-ı Ahmediyeyi teyid suretinde o iki Kelimede Tevafuk suretinde o garib vaziyet verilmiştir. Bu iki Kelimenin Mübarekiyeti, İ'caz-ı Kur'an ve İ'caz-ı Ahmediyeye bir Hâtem-i Tasdik olmakla beraber; sair misil Kelimeleri dahi, ekseriyet-i azîme ile Tevafuka mazhar etmişler. Fakat onlar, birer sahifeye mahsus. Şu iki Kelime, bir-iki Risalenin umumunda ve ekser Risalelerde görünüyor. Fakat mükerrer demişiz: Bu Tevafukun aslı, sair Kitablarda da çok bulunabilir; amma Kasd ve İrade-i Âliyyeyi gösterecek bu derece garabette değildir. Şimdi bu devamızı çürütmek kabil olmadığı halde, zahir nazarlarda çürümüş gibi görmekte bir-iki cihet olabilir:

Birisi: "Sizler düşünüp, öyle bir Tevafuku rast getirmişsiniz." diyebilirler... "Böyle bir şey yapmak kasd ile olsa, rahat ve kolay bir şeydir." Buna karşı deriz ki: Bir davada iki şahid-i sadık kâfidir. Bu davamızdaki kasd ve irademiz taalluk etmeyerek, üç-dört sene sonra muttali' olduğumuza yüz şahid-i sadık bulunabilir. Bu münasebetle bir nokta söyleyeceğim: Bu Keramet-i İ'caziye, Kur'an-ı Hakîm Belâgat cihetinde Derece-i İ'cazda olduğu nev'inden değildir. Çünkü İ'caz-ı Kur'anda, Kudret-i Beşer o yolda giderek o dereceye yetişemiyor. Şu Keramet-i İ'caziye ise, Kudret-i Beşerle olamıyor; Kudret, o işe karışamıyor. Karışsa sun'î olur, bozular. (Haşiye)

Ü ç ü n c ü N ü k t e : İşaret-i Hâssa, İşaret-i Âmm münasebetiyle bir Sırr-ı Dakik-i Rububiyet ve Rahmaniyete işaret edeceğiz:

Bir Kardeşimin güzel bir sözü var. O sözü, bu mes'eleye mevzu edeceğim. Sözü de şudur ki: Bir gün güzel bir Tevafukatı ona göster-dim, dedi: "Güzel! Zâten her Hakikat güzeldir. Fakat bu Sözler'deki Tevafukat ve Muvaffakiyet daha güzeldir." Ben de dedim: Evet **herşey ya Hakikaten güzeldir, ya bizzât güzeldir veya neticeleri itibariyle güzeldir.** Ve bu güzellik, Rububiyet-i Âmmeye ve Şümül-ü Rahmete ve Tecelli-i Âmmeye bakar. Dediğin gibi, bu Muvaffakiyetteki İşaret-i Gaybiye daha güzeldir. Çünkü bu, Rahmet-i Hâssaya ve Rububiyet-i Hâssaya ve Tecelli-i Hâssaya bakar bir surettedir. Bunu bir temsil ile fehme takrib edeceğiz. Şöyle ki:

(Haşiye): Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde; bir Nüşhada, bir Sahifede dokuz **قُرْآن** Tevafuk suretinde bulunduğu halde birbirine hat çektik, mecmuunda **مُحَمَّد** Lafzı çıktı. O sahifenin mukabilindeki sahifede sekiz **قُرْآن** Tevafukla beraber, mecmuunda Lafzullah çıktı. Tevafukatta böyle bedi' şeyler çok var. Bu Haşiyenin mealini gözümüzle gördük.

Bekir, Tevfik, Süleyman, Galib, Said

Bir padişahın umumî saltanatı ve kanunu ile, merhamet-i şahanesi umum efrad-ı millete teşmil edilebilir. Her ferd, doğrudan doğruya o padişahın lütfuna, saltanatına mazhardır. O suret-i umumiyede, efradın çok münasebat-ı hususiyesi vardır.

İkinci cihet, padişahın İhsanat-ı Hususiyesidir ve Evamir-i Hâssasıdır ki; umumî Kanunun fevkinde, bir ferde İhsan eder, iltifat eder, Emir verir.

İşte bu temsil gibi; Zât-ı Vâcib-ül Vücut ve Hâlık-ı Hakîm ve Rahîm'in umumî Rububiyet ve Şümül-ü Rahmeti noktasında herşey hissedardır. Her şey'in hissesine isabet eden cihette, hususî onunla münasebetdardır. Hem Kudret ve İrade ve İlm-i Muhitiyle her şeye Tasarrufatı, her şey'in en cüz'î işlerine Müdahalesi, Rububiyeti vardır. Herşey, her şe'ninde Ona muhtaçtır. Onun İlim ve Hikmetiyle işleri görülür, tanzim edilir. Ne tabiatın haddi var ki, o Daire-i Tasarruf-u Rububiyetinde saklansın ve tesir sahibi olup müdahale etsin ve ne de tesadüfün hakkı var ki, o hassas Mizan-ı Hikmet dairesindeki işlerine karışsın. **Risalelerde yirmi yerde kat'î hüccetlerle tesadüfî ve tabiatî nefyetmişiz ve Kur'anın Kılıncıyla i'dam etmişiz, müdahalelerini muhal göstermişiz.** Fakat Rububiyet-i Âmmedeki daire-i esbab-ı zahiriyyede, ehl-i gafletin nazarında hikmeti ve sebebi bilinmeyen işlerde, tesadüf namını vermişler. Ve Hikmetleri ihata edilmeyen bazı Ef'al-i İlahiyenin Kanunlarını – tabiat perdesi altında – gizlenmiş- görememişler, tabiata müracaat etmişler.

İkincisi, hususî Rububiyetidir ve Has İltifat ve İmdad-ı Rahmanîsidir ki, umumî Kanunların tazyikatı altında tahammül edemeyen ferdlerin İmdadına Rahman-ür Rahîm İsimleri imdada yetişirler. Hususî bir surette muavenet ederler, o tazyikattan kurtarırlar. Onun için her zîhayat, hususan insan, her anda Ondandır istimdad eder ve meded alabilir.

İşte bu hususî Rububiyetindeki İhsanatı, ehl-i gaflete karşı da tesadüf altına gizlenmez ve tabiata havale edilmez.

İşte bu Sırta binaendir ki; İ'caz-ı Kur'an ve Mu'cizat-ı Ahmediye'deki İşarat-ı Gaybiyeyi, hususî bir işaret telakki ve itikad etmişiz. Ve bir İmdad-ı Hususî ve muannidlere karşı kendini gösterecek bir İnayet-i Hâssa olduğunu yakîn ettik. Ve sırf Lillah için ilân ettik. Kusur etmişsek Allah afvetsin. **آمین..**

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ شِئْنَا أَوْ آخِطَانَا

[Sözler'in tebyizinde kıymetdar Hizmeti sebkat eden muallim Ahmed Galib'in fıkrasıdır.]

"Elde Kur'an gibi Bürhan-ı Hakikat varken
Münkiri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir."
Sözün özdür ey Can, tekellüf değil!

Ledün İlminin Zübde-i Pâkidir
Bu, sümmettedarik tasannuf değil!

Bu bir Hikmet-i Nur-u İrfandır
Ki ehva ve lağv ve tefelsüf değil!

Müzekki-i Nefs ve Musaffi-i Ruh
Mürebbi-i Dildir, tasavvuf değil!

O Sözler bütün Marifet Şemsidir;
Sözüm doğrudur, bir teellüf değil!

İçin Nurudur, lafza akseylemiş;
Bir-iki satırda teradüf değil!

Mutabık lafızlar birbirine;
Bu aslâ tasannu', tesadüf değil!

Dizilmiş Nizamla bütün Harfleri
Tevafuktur, aslâ tehalüf değil!

Bu bir Cilve-i Sırr-ı İ'cazdır;
Ki Kur'andandır, tecevvuef değil!

Bu hüsn-ü tesadüf güzeldir güzel,
Bu babda ne dense tezauf değil!

Said-i Bediüzzaman-ı Nursî
Beyanı bedi'dir, taattuf değil!

Teselliye ermemiş Elinde Kalem,
Eder arz-ı dîdar, taharrüf değil!

Tevafuk, Sözünde ona çok mudur?
Tefevvuk, Onun için teşerrüf değil!

İsabet buna savb-ı Hak'tan gelir,
Bu kasdî değildir, tasarruf değil!

Bunu görmeyen bed nazarlar için,
Telehhüf derim ben, teessüf değil!

Ki var manevî hayretim galiben,
Beyanım bu yolda tazarruf değil!

Çok işte Hak Onu muvaffak ede,
Tevafuk, makam-ı tevakkuf değil!

Ahmed Galib
(Rahmetullahi Aleyh)

* * *

[Merhum Binbaşı Âsım Bey'in fıkrasıdır.]

Kasem ederim, doğrudur Sözü özüyle beraber
Bu Hakikatı kabul ve tasdik etmeyen bedmayeler,
Kahr dalâlet ve vâdi-i hüsranda nice seneler.
Bunları İrşad edib kurtarmaktır hüner,
Hidayet erişse eğer, o vakit boyun eğer

Cümlelerin ıslahını niyaz edib Hâlık'a yalvaralım,
Hep Envâr-ı Kur'aniye olan Sözler'i okuyup anlatalım,
Bu yolda bizler de Feyz alıp dilşad olalım,
Fenâyı Bekaya tebdilde Rıza-yı Bâri'ye kavuşalım.
Sad-hezar tahsine lâıyk bîbaha fıkra-i Galib,
Bu Hakikatları söylemekle olur şübhesiz galib.

Binbaşı Âsım
(Rahmetullahi Aleyh)

* * *

Sekizinci Risale olan Sekizinci Mes'ele

[Şu Mes'ele altı sualın cevabı olup "Sekiz Nükte"dir.]

Birinci Nükte: Bir Dest-i İnayet altında Hizmet-i Kur'aniyede istihdam edildiğimize dair çok Enva'-ı İşarat-ı Gaybiyeyi hissettik ve bazılarını gösterdik. Şimdi o İşaratın bir yenisi daha şudur ki: Ekser Sözler-'de Tevafukat-ı Gaybiye var. (Haşiye) Ezcümle: رَسُولُ أَكْرَمْ Kelimesinde ve عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامْ İbaresinde ve قُرْآن Lafz-ı Mübarekesinde, bir nevi Cilve-i İ'caz temessül ettiğine bir işaret var. İşarat-ı Gaybiye ne kadar gizli ve zaîf de olsa, Hizmetin makbuliyetine ve mes'elelerin Hakkaniyetine delalet ettiği için bence çok ehemmiyetlidir ve

(Haşiye): Tevafukat ise, İttifaka işarettir; İttifak ise, İttihada emaredir, Vahdete alâmettir; Vahdet ise, Tevhidi gösterir; Tevhid ise, Kur'anın dört Esasından en büyük Esasıdır.

çok kuvvetlidir. Hem gururumu kırar ve sırf bir Tercüman olduğumu kat'iyyen bana gösterdi. Hem hiç medar-ı iftihar benim için birşey bırakmıyor, yalnız medar-ı şükran olan şeyleri gösteriyor. Hem madem Kur'ana aid'dir ve İ'caz-ı Kur'an hesabına geçiyor ve kat'iyyen cüz'-i ihtiyarîmiz karışmıyor ve Hizmette tenbellik edenleri teşvik ediyor ve Risalenin Hak olduğuna kanaat veriyor ve bizlere bir nevi İkram-ı İlahîdir ve izharı Tahdis-i Ni'mettir ve aklı gözüne inmiş mütemerredleri iskât ediyor; elbette izharı lâzımdır, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** zararsızdır.

İşte şu İşarat-ı Gaybiyenin birisi de şudur ki: Cenab-ı Hak Kemal-i Rahmet ve Kereminden, Kur'ana ve İmana Hizmet ile meşgul olan bizleri teşvik ve Kulûbümüzü tatmin için; bir İkram-ı Rabbanî ve bir İhsan-ı İlahî suretinde Hizmetimizin Makbuliyetine alâmet ve yazdığımız Hak olduğuna İşaret-i Gaybiye nev'inden, bütün Risalelerimizde ve bilhassa Mu'cizat-ı Ahmediye ve İ'caz-ı Kur'an ve Pencereler Risalelerinde, Tevafukat-ı Gaybiye nev'inden bir Letafet İhsan etmiştir. Yani, bir Sahifede, misil olarak gelen Kelimeleri birbirine baktırıyor. Bunda bir İşaret-i Gaybiye veriliyor ki: "Bir İrade-i Gaybî ile tanzim edilir.. İhtiyarınıza ve şuurunuzla güvenmeyiniz.. İhtiyarınızın haberi olmadan ve şuurunuz yetişmeden, Hârika Nakışlar ve İntizamlar yapılıyor..." Bahusus Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesinde Lafz-ı **رَسُولُ أَكْرَمَ** ve Lafz-ı Salavat bir âyine hükmüne geçip, o Tevafukat-ı Gaybiye işaretini sarih gösteriyor. Yeni, acemî bir müstensihnin yazısında, beş sahife müstesna, mütebâkî ikiyüzden fazla Salavat-ı Şerife birbirine müvazi olarak bakıyorlar. Şu Tevafukat ise; şuursuz yalnız on adedde bir-iki tevafuka sebep olabilen tesadüfün işi olmadığı gibi, san'atta meharetsiz, yalnız manaya hasr-ı nazar ederek gayet sür'atle bir-iki saatte otuz-kırk sahifeyi Te'lif eden ve kendi yazmayan ve yazdıran benim gibi bir biçarenin düşünüşü dahi elbette değildir.

İşte altı sene sonra, yine Kur'anın İrşadıyla ve İşarat-ül İ'caz olan Tefsirin dokuz **إِنَّا** nın Tevafuk suretiyle gelen İrşadıyla sonra muttali' olmuşum. Müstensihler işe benden işittikleri vakit, hayret içinde hayrette kaldılar. Nasılki Lafz-ı **رَسُولُ أَكْرَمَ** ve Lafz-ı Salavat; Ondokuzuncu Mektub'da, Mu'cizat-ı Ahmediye'nin bir nev'inin, bir nevi küçük âyinesi hükmüne geçti. Öyle de: Yirmibeşinci Söz olan İ'caz-ı Kur'anda ve Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde Lafz-ı **قُرْآن** dahi; kırk tabakadan, yalnız gözüne itimad eden tabakasına karşı, bir nevi Mu'cizat-ı Kur'aniyenin, o nev'in kırk cüz'ünden bir cüz'ü, Tevafukat-ı Gaybiye suretinde bütün Risalelerde tecelli etmekle beraber,

o cüz'ün kırk cüz'ünden bir cüz'ü, Lafz-ı **قُرْآن** içinde tezahür etmiş. Şöyle ki:

Yirmibeşinci Söz'de ve Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde; yüz defa **قُرْآن** Lafzı tekerrür etmiş; pek nâdir olarak bir-iki Kelime hariç kalmış, mütebâkîsi bütün birbirine bakıyor. İşte meselâ: İkinci Şua'nın kırküçüncü sahifesinde yedi **قُرْآن** Lafzı var, birbirine bakıyor. Ve sahife ellialtıda sekizi birbirine bakıyor, yalnız dokuzuncu müstesna kalmış. İşte şu -şimdi gözümüzün önünde- altmışdokuzuncu sahife beş Lafz-ı **قُرْآن**, birbirine bakıyor. Ve hâkeza... Bütün Sahifelerde gelen mükerrer Lafz-ı **قُرْآن**, birbirine bakıyor. Pek nâdir olarak, beş-altı taneden bir tane hariç kalıyor. Sair Tevafukat ise, -işte gözümüzün önünde- sahife otuzüçte, onbeş aded **أَمْ** Lafzı var; ondördü birbirine bakıyor. Hem gözümüzün önünde şu sahifede dokuz **إِيمَان** Lafzı var, birbirine bakıyor; yalnız birisi, müstensihin fasıla vermesiyle az inhiraf etmiş. Hem şu -gözümüzün önündeki- Sahifede iki **مَحْبُوب** var, -biri üçüncü satırda, biri onbeşinci satırdadır- Kemal-i Mizanla birbirine bakıyor. Onların ortasında dört **عَشَق** dizilmiş, birbirine bakıyorlar. Daha sair Tevafukat-ı Gaybiye bunlara kıyas edilsin... Hangi müstensih olursa olsun; satırları, sahifeleri ne şekilde olursa olsun alâküllihal bu Tevafukat-ı Gaybiye öyle bir derecede var ki; şübhe bırakmıyor ki, ne tesadüfün işi ve ne de Müellifin ve Müstensihlerin düşüncesidir. Fakat bazı hatta daha ziyade Tevafukat göze çarpıyor. Demek, şu Risalelere mahsus bir Hatt-ı Hakikî vardır. Bazıları, o Hatta yakınlaşıyor. Garaibdendir ki, en mahir müstensihlerin değil, belki acemîlerin yazılarında daha ziyade görülür... Bundan anlaşılıyor ki; Kur'anın bir nevi tefsiri olan Sözler'deki hüner ve zarafet ve meziyet kimsenin değil; belki muntazam, güzel Hakaik-i Kur'aniyenin mübarek kametlerine yakışacak mevzun, muntazam Üslûb Libasları, kimsenin ihtiyar ve şuuruyla biçilmez ve kesilmez; belki onların Vücududur ki, öyle ister ve bir Dest-i Gaybîdir ki, o kamete göre keser, biçer, giydirir. Biz ise içinde bir Tercüman, bir Hizmetkârız.

Dördüncü Nükte: Beş altı suali tazammun eden birinci sualinizde: "Meydan-ı Haşre cem' ve keyfiyet nasıl ve üryan mı olacak? Ve dostlarla görüşmek için ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ı Şefaât için nasıl bulacağız? Hadsiz insanlarla birtek Zât nasıl görüşecek? Ehl-i Cennet ve Cehennem'in libasları nasıl olacak? Ve bize kim yol gösterecek?" diyorsunuz.

Elcevab: Şu sualin cevabı, gayet mükemmel ve vâzih olarak, Kütüb-ü

Ehadîsiyede vardır. Meşreb ve Mesleğimize aid yalnız bir-iki Nükteyi söyleyeceğiz. Şöyle ki:

Evvelâ: Bir Mektubda; Meydan-ı Haşır, Küre-i Arz'ın Medar-ı Senevîsinde olduğunu ve Küre-i Arz şimdiden manevî mahsulâtını o Meydanın Elvahlarına gönderdiği gibi; senevî hareketiyle, bir Daire-i Vücudun temessül ve o Daire-i Vücudun mahsulâtıyla bir Meydan-ı Haşrın teşekkülüne bir mebde' olduğu ve Küre-i Arz denilen şu Sefine-i Rabbaniyenin merkezindeki Cehennem-i Suğrâ'yı Cehennem-i Kübra'ya boşalttığı gibi, sekenesini de Meydan-ı Haşre boşaltacağı beyan edilmiştir.

Sâniyen: Onuncu ve Yirmidokuzuncu Sözler başta olarak sair Sözler'de, gayet kat'î bir surette o Haşrın Meydanı ile beraber Vücudu kat'î olarak isbat edilmiştir.

Sâlisen: Görüşmek ise, Onaltıncı Söz'de ve Otuzbir ve Otuziki'de kat'iyen isbat edilmiştir ki; bir Zât Nuraniyet Sırrıyla, bir dakikada binler yerde bulunup, milyonlar adamlarla görüşebilir.

Râbian: Cenab-ı Hak, insandan başka zîruh mahlûkatına fitrî birer libas giydirdiği gibi; Meydan-ı Haşirde sun'î libaslardan üryan olarak, fakat fitrî bir libas giydirmesi, İsm-i Hakîm muktezasıdır. Dünyada sun'î libasın Hikmeti, yalnız soğuk ve sıcaktan muhafaza ve zînet ve setr-i avrete münhasır değildir; belki mühim bir Hikmeti, insanın sair nevilerdeki Tasarruf ve Münasebetine ve Kumandanlığına işaret eden bir fihriste ve bir liste hükmündedir. Yoksa kolay ve ucuz, fitrî bir libas giydirebilirdi. Çünkü bu Hikmet olmazsa; muhtelif paçavraları vücuduna sarıp giyen insan, şuurlu hayvanatın nazarında ve onlara nisbeten bir maskara olur, manen onları güldürür. Meydan-ı Haşirde, o Hikmet ve münasebet yok. O liste de olmaması lâzım gelir.

Hâmisen: Rehber ise, senin gibi Kur'anın Nuru altına girenlere, Kur'andır. **الرَّ** lerin **الرَّ** ların **حَم** lerin başlarına bak, anla ki; Kur'an ne kadar makbul bir Şefaathı, ne kadar doğru bir Rehber, ne kadar Kudsî bir Nur olduğunu gör!

Sâdisen: Ehl-i Cennet ve Ehl-i Cehennem'in libasları ise, Yirmi-sekizinci Söz'de Hurilerin yetmiş hulle giymesine dair beyan edilen Düstur burada da câridir. Şöyle ki:

Ehl-i Cennet olan bir insan, Cennet'in her nev'inden her vakit istifade etmek, elbette arzu eder. Cennet'in gayet muhtelif Enva'-ı Mehasini var. Her vakit bütün Cennet'in enva'ıyla mübaşeret eder. Öyle ise Cennet'in

Mehasininin nümunelerini, küçük bir mikyasta kendine ve Hurilerine giydirir. Kendisi ve Hurileri birer küçük Cennet hükmüne geçer. Nasılki bir insan, bir memlekette münteşir bulunan çiçekler enva'ını, nümunegâh küçük bir bahçesinde cem'eder ve bir dükkâncı, bütün mallarındaki nümuneleri bir listede cem'eder ve bir insan, tasarruf ettiği ve hükmettiği ve münasebetdar olduğu enva'-ı mahlûkatın nümunelerini, kendine bir elbise ve bir levazımat-ı beytiye yapıyor, öyle de: **Ehl-i Cennet olan bir insan, hususan bütün Duygularıyla ve Cihazat-ı Maneviyesiyle Ubudiyet etmiş ve Cennet'in Lezaizine istihkak kesbetmiş ise; herbir duygusunu memnun edecek, herbir cihazatını okşayacak, herbir Letaifini zevklendirecek bir tarzda; Cennet'in herbir nev'inden birer mehasini gösterecek bir tarz-ı libası, kendilerine ve Hurilerine Rahmet-i İlahiye tarafından giydirilecek.** Ve o müteaddid hulleler bir cinsten, bir neviden olmadığına delil, şu mealdeki Hadîstir ki: "Huriler yetmiş hulle giydikleri halde, bacaklarındaki ilikleri görünür, setretmiyor." Demek en üstündeki hulleden, tâ en alttaki hulleye kadar ayrı ayrı mehasinle, ayrı ayrı tarzda, hissiyatı ve duyguları zevklendirecek, memnun edecek mertebeler var. Ehl-i Cehennem ise; nasılki dünyada gözüyle, kulağıyla, kalbiyle, eliyle, aklıyla ve hâkeza.. bütün cihazatıyla günahlar işlemiş; elbette Cehennem'de onlara göre elem verecek, azab çecktirecek ve küçük bir Cehennem hükmüne gelecek muhtelif-ül cins parçalardan yapılmış elbise giydirilmek, Hikmete ve Adaletle münafî görünmüyor.

Beşinci Nükte: Sual ediyorsunuz ki: Zaman-ı fetrette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ecdadı bir Din ile mütedeyyin mi idiler?

Elcevab: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'ın, bilâhere gaflet ve manevî zulûmat perdeleri altında kalan ve hususî bazı insanlarda cereyan eden Bâkiye-i Dini ile mütedeyyin olduğuna rivayat vardır. Elbette Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'dan gelen ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı netice veren bir Silsile-i Nuraniyeyi teşkil eden Efrad, elbette Din-i Hak Nurundan lâkayd kalmamışlar ve zulûmat-ı küfre mağlub

olmamışlar. Fakat zaman-ı fetrette وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا

Sırrıyla; Ehl-i Fetret, Ehl-i Necattırlar. Bil'ittifak, teferruattaki hatiatlarından muahazeleri yoktur. İmam-ı Şafîî ve İmam-ı Eş'arîce; küfre de girse, Usûl-i İmanîde bulunmazsa, yine Ehl-i Necattır. Çünkü Teklif-i İlahî İrsal ile olur ve İrsal dahi, ıttıla' ile teklif takarrur eder. Madem gaflet ve mürur-u zaman, Enbiya-i Salifenin Dinlerini setretmiş; o Ehl-i Fetret zamanına hüccet olamaz. İtaat etse sevab görür, etmezse azab görmez. Çünkü mahfî kaldığı için hüccet olamaz.

Altıncı Nükte: Dersiniz ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ecdadlarından Nebi gelmiş midir?

Elcevab: Hazret-i İsmail Aleyhisselâm'dan sonra bir Nass-ı Kat'î yoktur. Ecdadlarından olmayan, yalnız Hâlid İbn-i Sinan ve Hanzele namında iki Nebi gelmiştir. Fakat Ecdad-ı Nebi'den, Kâ'b İbn-i Lüeyy'in meşhur ve sarîh ve tansis tarzındaki bu şiiri ki:

، demesi ،
 عَلَى غَفْلَةٍ يَأْتِي النَّبِيُّ مُحَمَّدٌ ۖ فَيُخْبِرُ أَخْبَارًا صَدُوقًا خَيْرَهَا

Mu'cizekârane ve Nübüvvetdarane bir söze benzer. İmam-ı Rabbanî hem delile, hem keşfe istinaden demiş ki: Hindistan'da çok Nebiler gelmiştir. Fakat bazılarının ya hiç Ümmeti olmamış veyahut mahdud birkaç adama münhasır kaldığı için iştihar bulmamışlar veyahut Nebi ismi verilmemiş.

İşte İmam'ın bu düsturuna binaen, Ecdad-ı Nebi'den bu nevi Nebilerin bulunması mümkün...

Yedinci Nükte: Diyorsunuz ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Peder ve Vâlideleri ve ceddi Abdülmuttalib'in İmanları hakkında akva ve esahl olan haber hangisidir?

Elcevab: Yeni Said on senedir yanında başka Kitapları bulundurmuyor, bana Kur'an yeter diyor. Böyle teferruat mesailinde, bütün Kütüb-ü Ehadîsi tedkik edib, en akvasını yazmağa vaktim müsaade etmiyor. Yalnız bu kadar derim ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Peder ve Vâlideleri Ehl-i Necattır ve Ehl-i Cennet'tir ve Ehl-i İmandır. Cenab-ı Hak, Habib-i Ekreminin mübarek Kalbini ve o Kalbin taşıdığı ferzendane Şefkatini, elbette rencide etmez. Eğer denilse: Madem öyledir; neden onlar Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a İmana muvaffak olamadılar? Neden bi'setine yetişemediler?

Elcevab: Cenab-ı Hak, Habib-i Ekreminin Peder ve Vâlidesini, kendi Keremiyle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ferzendane hissini memnun etmek için, Vâlideynini minnet altında bulundurmuyor. Vâlideynlik mertebesinden, manevî evlâd mertebesine getirmemek için; hâlis kendi Minnet-i Rububiyeti altına alıp, onları mes'ud etmek ve Habib-i Ekremini de memnun etmekliğı Rahmeti iktiza etmiş ki, Vâlideynini ve Ceddini, ona zahirî Ümmet etmemiş. Fakat Ümmetin Meziyetini, Faziletini, Saadetini onlara ihsan etmiştir. Evet âlî bir müşirin, yüzbaşı rütbesinde olan pederi huzuruna girmesi; birbirine zıd iki hissin taht-ı tesirinde bulunur. Padişah o müşir olan Yaver-i Ekremin merhameten, Pederini onun maiyetine vermiyor.

Sekizinci Nükte: Diyorsunuz ki: Amcası Ebu Talib'in İmanı hakkında esahh nedir?

Elcevab: Ehl-i Teşeyyu', İmanına kail; Ehl-i Sünnet'in ekserisi, İmanına kail değiller. Fakat benim Kalbime gelen budur ki: Ebu Talib, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın Risaletini değil; Şahsını, Zâtını gayet ciddî severdi. Onun o gayet ciddî o şahsî Şefkatî ve Muhabbeti, elbette zayie gitmeyecektir. Evet ciddî bir surette Cenab-ı Hakk'ın Habib-i Ekremi sevmiş ve himaye etmiş ve tarafdarlık göstermiş olan Ebu Talib'in; inkâra ve inada değil, belki hicab ve asabiyet-i kavmiye gibi hissiyata binaen, makbul bir İman getirmemesi üzerine Cehennem'e gitse de; yine Cehennem içinde bir nevi hususî Cennet'i, onun Hasenatına mükâfaten halkedebilir. Kışta bazı yerde baharı halkettiği ve zindanda - uyku vasıtasıyla- bazı adamlara zindanı saraya çevirdiği gibi, hususî Cehennem'i, hususî bir nevi Cennet'e çevirebilir...

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ ❁ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

* * *

Yirmidokuzuncu Mektub

[Yirmidokuzuncu Mektub "Dokuz Kısım"dır. Bu kısım, **Birinci Kısımdır**;"Dokuz Nükte"dir.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz, Sıddık Kardeşim ve Hizmet-i Kur'aniyede Pek Ciddî Bir Arkadaşım!

Bu defaki Mektubunda, vaktim ve halim müsaade etmediği mühim bir mes'eleye dair cevap istiyorsun.

Kardeşim, bu sene **الْحَمْدُ لِلَّهِ** Risaleleri yazarlar pek çoğalmış.

İkinci tashih bana geliyor. Sabahtan akşama kadar sür'atli bir tarzda meşgul oluyorum. Çok mühim işlerim de geri kalıyor ve bu Vazifeyi daha azîm görüyorum. **Hususan Şaban ve Ramazanda, Akıldan ziyade Kalb hissedardır, Ruh hareket eder.** Şu Mes'ele-i Azîmeyi başka vakte ta'lik edib, ne vakit Cenab-ı Hakk'ın Rahmetinden Kalbe Sünuhat gelse, tedricen size yazılır. Şimdilik **"Üç Nükte"**yi (Haşiye) beyan edeceğim:

B i r i n c i N ü k t e : "Kur'an-ı Hakîm'in Esrarı bilinmiyor, Müfessirler Hakikatını anlamamışlar." diye beyan olunan fikrin iki yüzü var ve onu diyen, iki taifedir.

Birincisi: Ehl-i Hak ve Ehl-i Tedkiktir. Derler ki: "Kur'an, bitmez ve tükenmez bir Hazinedir. Her asır Nusus ve Muhkematını teslim ve kabul ile beraber, tetimmat kabilinden Hakaik-i Hafîyesinden dahi hissesini alır; başkasının gizli kalmış hissesine ilişmez." Evet zaman geçtikçe, Kur'an-ı Hakîm'in daha ziyade Hakaiki inkişaf eder demektir. Yoksa hâşâ ve kellâ Selef-i Sâlihînin beyan ettikleri Hakaik-i Zahirîye-i Kur'aniyeye şübhe getirmek değil. Çünkü onlara İman lâzımdır. Onlar Nasstır, Kat'îdir, Esastır-lar, Temeldirler. Kur'an **عَرَبِيٌّ مُبِينٌ** fermanıyla

(Haşiye): Bilâhere Dokuz Nükteye tamamlanmıştır.

manası vazıh olduğunu bildirir. Baştan başa Hitab-ı İlahî, o manalar üzerine döner, takviye eder, bedahet derecesine getirir. O mensus manaları kabul etmemekten, hâşâ sümme hâşâ, Cenab-ı Hakk'ı tekzib ve Hazret-i Risalet'in fehmini tezyif etmek çıkar. Demek Maânî-i Mensusa, müteselsilen Menba'-ı Risaletten alınmıştır. Hattâ İbn-i Cerir-i Taberî bütün Maânî-i Kur'anı muan'an sened ile müteselsilen Menba'-ı Risalette îsal etmiş ve o tarzda, mühim ve büyük Tefsirini yazmış.

İkinci Taife: Ya akılsız bir dosttur, kaş yapayım derken göz çıkarıyor veya şeytan akıllı bir düşmandır ki, Ahkâm-ı İslâmiye ve Hakaik-i İmaniyeye karşı gelmek istiyor. Kur'an-ı Hakîm'in -senin tabirinle- birer polat kal'ası hükmünde olan Surlu Sureleri içinde yol bulmak istiyor. Böyleler, hâşâ Hakaik-i İmaniyeye ve Kur'aniyeye şübhe îras etmek için bu nevi sözleri işaa ediyorlar.

İ k i n c i N ü k t e : Cenab-ı Hak, Kur'anda çok şeylere Kasem etmiş. Kasemat-ı Kur'aniyede çok büyük Nükteler var, çok Sırlar var.

Meselâ: **وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا** da Kasem, Onbirinci Söz'deki

muhteşem temsilin esasına işaret eder. Kâinatı bir saray ve bir şehir suretinde gösterir.

Hem **يَسَ ۞ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ** deki Kasem ile, İ'cazat-ı Kur'aniye-

nin Kudsiyetini ve Ona Kasem edilecek bir Derece-i Hürmette olduğunu ihtar eder.

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۞ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ۞ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّو تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ

deki Kasem; yıldızların sukutuyla Vahye şübhe îras etmemek için cinn ve şeytanların gaybî haberlerden kesilmelerine alâmet olduğuna işaret etmekle beraber; yıldızları dehşetli azametleriyle ve Kemal-i İntizam ile yerlerine yerleştirmek ve seyyaratları hayret-engiz bir surette döndürmekteki Azamet-i Kudret ve Kemal-i Hikmeti, o Kasem ile ihtar ediyor...

وَالذَّارِيَّاتِ ۞ وَالْمُرْسَلَاتِ daki Kasemde; havanın temevvücatı ve

tasrifatı içinde mühim Hikmetleri ihtar etmek için, rüzgârlara memur Melaikelere Kasem ile nazar-ı dikkati celbediyor ki, tesadüfî zannolunan

unsurlar, çok nazik Hikmetleri ve ehemmiyetli Vazifeleri görüyorlar. Ve hâkeza... Herbir mevkiin, ayrı ayrı Nüktesi ve Faidesi vardır. Vakit müsaid olmadığı için, yalnız icmalen **وَالَّتَيْنِ وَ الزَّيْتُونَ** Kasemindeki çok Nük-telerinden bir Nükteye işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Cenab-ı Hak, Tîn ve Zeytin ile Kasem vasıtasıyla, Azamet-i Kudretini ve Kemal-i Rahmetini ve büyük Ni'metlerini ihtar ederek, esfel-i safilîn tarafına giden insanın yüzünü o taraftan çevirip, Şükür ve Fikir ve İman ve Amel-i Sâlih ile tâ A'lâ-yı İlliyyîne kadar Terakkiyat-ı Maneviyeye mazhar olabilmesine işaret ediyor. Ni'metler içinde Tîn ve Zeytinin tahsisinin sebebi; o iki meyvenin çok mübarek ve nâfi' olması ve Hilkatlerinde de, medar-ı dikkat ve Ni'met çok şeyler bulunmasıdır. Çünkü hayat-ı içtimaiye ve ticariye ve tenviriye ve gıda-yı insaniye için Zeytin en büyük bir esas teşkil ettiği gibi; İncirin hilkati, zerre gibi bir çekirdekte koca İncir Ağacının cihazatını saklayıp dercetmek gibi, bir Hârîka Mu'cize-i Kudreti gösterdiği gibi; taamında, menfaatinde ve ekser meyvelere muhalif olarak devamında ve daha sair menafi'indeki Ni'met-i İlahiyeyi Kasem ile hâtıra getiriyor. Buna mukabil, insanı İman ve Amel-i Sâlihe çıkarmak ve esfel-i safilîne düşürmemek için bir Ders veriyor.

Ü ç ü n c ü N ü k t e : Surelerin başlarındaki Huruf-u Mukattaa İlahî bir Şifredir. Has Abdine, onlarla bazı İşaret-i Gaybiye veriyor. O Şifrenin miftahı, O Abd-i Has'dadır, hem Onun Veresesindedir. Kur'an-ı Hakîm madem her zaman ve her taifeye Hitab ediyor; her asrın her tabakasının hissesini câmi' çok mütenevvi' vücuhları, manaları olabilir. Selef-i Sâlihîn ise, en hâlis parça onlarındır ki, beyan etmişler. Ehl-i Velayet ve Tahkik, Seyr ü Sülûk-u Ruhaniyeye aid çok Muamelât-ı Gaybiye İşaratını onlarda bulmuşlar. İşarat-ül İ'caz Tefsirinde, **البقرة** Suresinin başında, İ'caz-ı Belâgat noktasında bir nebze onlardan bahsetmişiz; müracaat edilsin.

D ö r d ü n c ü N ü k t e : Kur'an-ı Hakîm'in hakikî tercümesi kabil olmadığını Yirmibeşinci Söz isbat etmiştir. Hem manevî İ'cazındaki Ulviyet-i Üslûb ise, tercümeyle gelmez. Manevî İ'cazında olan Ulviyet-i Üslûb cihetinden gelen Zevk ve Hakikatı beyan ve ifham etmek pek müşkil. Fakat yolu göstermek için bir-iki cihete işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ

وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ۖ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ
خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ۖ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۖ يَحُولُ بَيْنَ
الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ۖ لَا يَعْرُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ ۖ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِّجُ
النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

gibi Âyetlerle, o derece hârika bir Ulviyet-i Üslûb ve İ'caz-kârane bir cem'iyet içinde Hallakîyetin Hakikatını hayale tasvir ediyor, gösteriyor ki: "Sâni'-i Âlem olan şu Kâinatın Ustası, iş başında olarak Şems ve Kamer'i hangi çekiç ile yerlerine çakıyorsa; aynı çekiç ile, aynı anda zerrelere yerlerine -meselâ zihayatların gözbebeklerinde- yerleştiriyor. Semavatı hangi ölçü ile, hangi manevî âlet ile tertib edip açıyorsa; aynı anda, aynı tertib ile gözün perdelerini açar, yapar, tanzim eder, yerleştirir. Hem Sâni'-i Zülcelal manevî Kudretin hangi manevî çekici ile yıldızları göklere çakıyorsa, aynı o manevî çekiç ile, beşerin sîmasındaki hadsiz alâmet-i farika noktalarını ve zahirî ve bâtinî duygularını yerlerine nakşediyor" diye ifade eder. Demek o Sâni'-i Zülcelal iş başında... İşlerini hem göze, hem kulağa göstermek için, Âyât-ı Kur'aniye ile, bir çekici zerreye vuruyor; aynı Âyetin diğer Kelimesiyle, o çekici Şems'e vuruyor; merkezine çakar gibi ulvî üslûb ile Vahdaniyeti Ayn-ı Ehadiyet içinde ve nihayet Celali nihayet Cemâl içinde ve nihayet Azameti nihayet Hafâ içinde ve nihayet Vüs'ati nihayet Dikkat içinde ve nihayet Haşmeti nihayet Rahmet içinde ve nihayet Bu'diyeti nihayet Kurbiyet içinde gösterir. Muhal telakki edilen Cem'-i Ezzadın en uzak mertebesini, Vâcib derecesindeki bir suretini ifade eder, isbat edip gösterir. İşte bu tarz ifadesi ve üslûbudur ki; en hârika edibleri, Belâgatına Secde ettiriyor.

Hem meselâ

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ
إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ

Âyetiyle, şöyle bir Üslûb-u Âlî ile Saltanat-ı Rububiyetindeki Haşmeti gösterir. Şöyle ki:

"Gökler ve zemin; iki muti' kışla hükmünde ve iki muntazam ordu merkezi suretinde tek bir Emirle veya boru gibi bir işaretle, o iki kışlada fenâ ve adem perdesinde yatan mevcudat, o Emre kemal-i sür'atle ve İtaatle "Lebbeyk!" deyip, Meydan-ı Haşir ve İmtihana çıkarlar."

İşte Haşir ve Kıyameti ne kadar mu'cizane bir Üslûb-u Âlî ile ifade edib ve o Davanın içinde bir delil-i iknaîye işaret ediyor ki: Bilmüşahede nasilki zeminin cevfinde saklanmış ve ölmüş hükmündeki tohumlar ve cevvi semada, ademde ve küre-i havaiyede dağılmış, saklanmış katreler; nasıl Kemal-i İntizam ve sür'atle haşrolup her baharda meydan-ı tecrübe ve imtihana çıkıyorlar; zeminde hububat, Semada katarat her vakit bir Mahşer-Nümun suretini alırlar; öyle de, Haşr-i Ekber dahi öyle kolay zuhur eder. Madem bunu görüyorsunuz, onu dahi inkâr edemezsiniz. Ve hâkeza... Şu Âyetlere, sair Âyâtta ki Derece-i Belâgatı kıyas edebilirsiniz. **Acaba, şu tarzdaki Âyâtın hakikî tercümesi mümkün müdür? Elbette değildir! Olsa olsa, ya kısa bir meal-i icmalî veya Âyetin her Cümlesi için beş-altı satır Tefsir yazmak lâzım gelir.**

Beşinci Nükte: Meselâ **الْحَمْدُ لِلَّهِ** bir Cümle-i Kur'aniye-dir. Bunun en kısa manası, İlm-i Nahiv ve Beyan Kaidelerinin iktiza ettiği şudur:

**كُلُّ فَرْدٍ مِنْ أَفْرَادِ الْحَمْدِ مِنْ آيٍ حَامِدٍ صَدَرَ وَعَلَى آيٍ مَحْمُودٍ وَقَعَ مِنَ الْأَزَلِّ إِلَى الْأَبَدِ
خَاصٌّ وَمُسْتَحَقٌّ لِلذَّاتِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ الْمُسَمًّى بِاللَّهِ**

Yani: "Ne kadar Hamd ve Medh varsa, kimden gelse, kime karşı da olsa, Ezelden Ebede kadar hastır ve lâyıktır o Zât-ı Vâcib-ül Vücud'a ki, ALLAH denilir." İşte "ne kadar Hamd varsa", "el-i istiğrak"tan çıkıyor. "Her kimden gelse" kaydı ise, "Hamd" masdar olup fâili terk edildiğinden, böyle makamda umumiyeti ifade eder. Hem mefulün terkinde, yine makam-ı hitabîde külliyyet ve umumiyeti ifade ettiği için, "her kime karşı olsa" kaydını ifade ediyor. "Ezelden Ebede kadar" kaydı ise; fi'li cümlesinden ismî cümlesine intikal kaidesi, sebat ve devama delalet ettiği için, o manayı ifade ediyor. "Has ve müstehak" manasını **لِلَّهِ** taki "ل-ı cer" ifade ediyor. Çünkü o "ل", ihtisas ve istihkak içindir.

"Zât-ı Vâcib-ül Vücud" kaydı ise; Vücub-u Vücud, Uluhiyyetin Lâzım-ı Zarurîsi ve Zât-ı Zülcelal'e karşı bir ünvan-ı mülâhaza olduğundan, "Lafzullah" sair Esma ve Sıfâta câmiyyeti ve İsm-i A'zam olduğu itibariyle, delalet-i iltizamiye ile delalet ettiği gibi; Vâcib-ül Vücud Ünvanına dahi, o delalet-i iltizamiye ile delalet ediyor.

İşte, **الْحَمْدُ لِلَّهِ** Cümlesinin en kısa ve Ülema-yı Arabiyece müttefek-un aleyh bir mana-yı zahirîsi şöyle olursa, başka bir lisana o İ'caz ve kuvvetle nasıl tercüme edilebilir?

Hem Elsine-i Âlem içinde lisan-ı nahvî Arabî'den başka birtek lisan var; o da hiçbir vakit Arab lisanının câmiyetine yetişemez. Acaba o Câmi' ve İ'cazdarane olan lisan-ı nahvî ile Mu'cizekârane bir surette ve her ciheti birden bilir, irade eder bir İlmi Muhit içinde zuhur eden Kelimat-ı Kur'aniye; sair elsine-i terkihiye ve tasrifîye vasıtasıyla, zihni cüz'î, şuuru kısa, fikri müşevveş, kalbi karanlıklı bazı insanların kelimat-ı tercümiyesi nasıl o Mukaddes Kelimat yerini tutabilir? Hattâ diyebilirim ve belki isbat edebilirim ki: Herbir Harf-i Kur'an, bir Hakaik Hazinesi hükmüne geçer; bazan birtek Harf, bir Sahife kadar Hakikatları Ders verir.

A l t ı n c ı N ü k t e : Bu manayı tenvir için, kendi başımdan geçmiş nurlu bir hali ve Hakikatlı bir hayali söylüyorum. Şöyle ki:

Bir vakit **إِيَّاكَ تَعْبُدُ وَإِيَّاكَ تَسْتَعِينُ** deki **ن**-u mütekellim-i

maalgayrı düşündüm ve mütekellim-i vahde sîgasından **تَعْبُدُ** sîgasına intikalin sebebini Kalbim aradı. Birden, Namazdaki Cemaatin Fazileti ve Sırrı, **ن** 'dan inkişaf etti. Gördüm ki: Namaz kıldığım o Bayezid Câmiin-

deki Cemaatle iştirakimi ve herbiri benim bir nevi Şefaatçim hükmüne ve kıraatımda izhar ettiğim Hükümlere ve Davalara birer şahid ve birer müeyyid gördüm. Nâkıs Ubudiyetimi, o Cemaatin büyük ve kesretli İbadatı içinde Dergâh-ı İlâhiyeye takdime cesaret geldi. Birden bir perde daha inkişaf etti: Yani İstanbul'un bütün Mescidleri ittisal peyda etti. O şehir, o Bayezid Câmiî hükmüne geçti. Birden, onların Dualarına ve Tasdiklerine manen bir nevi mazhariyet hissettim. Onda dahi; rûy-i zemin Mescidinde, Kâ'be-i Mükerrerme etrafında dairevî saflar içinde kendimi gördüm.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ dedim. Benim bu kadar Şefaatçilerim var; benim

Namazda söylediğim herbir sözü aynen söylüyorlar, tasdik ediyorlar. Madem hayalen bu perde açıldı; Kâ'be-i Mükerrerme Mihrab hükmüne geçti. Ben bu fırsattan istifade ederek o safları işhad edib, Tahiyatta

getirdiğim, **أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ** olan İmanın

Tercümanını mübarek Hacer-ül Esved'e tevdi' edib emanet bırakıyorum

derken, birden bir vaziyet daha açıldı. Gördüm ki: Dâhil olduğum Cemaat üç daireye ayrıldı:

Birinci Daire: Rûy-i zeminde Mü'minler ve Muvahhidîndeki Cemaat-ı Uzma.

İkinci Daire: Baktım, umum mevcudat, bir Salât-ı Kübrada, bir Tesbihat-ı Uzmada, her taife kendine mahsus Salavat ve Tesbihat ile meşgul bir Cemaat içindeyim. "Vezaif-i Eşya" tabir edilen hidemat-ı meşhude, onların Ubudiyetlerinin ünvanlarıdır. O halde **اللَّهُ أَكْبَرُ** deyip hayretten başımı eğdim, nefsimi baktım:

Üçüncü bir daire içinde, hayret-engiz zahiren ve keyfiyeten küçük, Hakikaten ve Vazifeten ve Kemmiyeten büyük, bir küçük Âlemi gördüm ki zerrat-ı vücudiyemden tâ havass-ı zahiriye kadar, taife taife Vazife-i Ubudiyetle ve Şükranıye ile meşgul bir Cemaat gördüm. Bu dairede, Kalbimdeki Latife-i Rabbaniyem, **إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** o Cemaat namına diyor. Nasıl, evvelki iki Cemaatte de Lisanım, o iki Cemaat-ı Uzmayı niyet ederek demişti.

Elhasıl: " **نَعْبُدُ** " u, şu üç Cemaate işaret ediyor. İşte bu halette iken birden Kur'an-ı Hakîm'in Tercümanı ve Mübelliği olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın, Medine-i Münevvere denilen manevî Minberinde, Şahsiyet - i Maneviyesi, haşmetiyle temessül ederek, **يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ** Hitabını, manen herkes gibi ben de işitip; o

üç Cemaatte herkes benim gibi **إِيَّاكَ نَعْبُدُ** ile mukabele ediyor tahayyül ettim. **إِذَا ثَبَتَ الشَّيْءُ ثَبَتَ بِلَوَازِمِهِ** kaidesince, şöyle bir Hakikat fikre göründü ki:

Madem bütün Âlemlerin Rabbi, insanları muhatab ittihaz edib, umum mevcudatla konuşur ve şu Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm, O Hitab-ı İzzeti, nev'-i beşere belki umum zîruha ve zîşuura tebliğ ediyor. İşte bütün mazi ve müstakbel, zaman-ı hazır hükmüne geçti; bütün nev'-i beşer bir mecliste, safları muhtelif bir Cemaat şeklinde olarak; O Hitab, o suretle onlara ediliyor. O vakit herbir Âyât-ı Kur'aniye; gayet haşmetli

ve vüs'atli bir Makamdan, gayet kesretli ve muhtelif ve ehemmiyetli Muhatabından, nihayetsiz Azamet ve Celal Sahibi Mütakellim-i Ezelî'den ve Makam-ı Mahbubiyet-i Uzma Sahibi Tercüman-ı Âlîşanından aldığı bir Kuvvet-i Ulviyet, Cezalet ve Belâgat içinde; parlak, hem pek parlak bir Nur-u İ'cazî içinde gördüm. O vakit, değil umum Kur'an; ya bir Sure, yahut bir Âyet, belki herbir Kelimesi birer Mu'cize hükmüne geçti: **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَىٰ نُورِ الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ** dedim. O Ayn-ı Hakikat olan hayalden "

نَعْبُدُ 'n'una girdiğim gibi çıktım ve anladım ki: Kur'anın değil Âyetleri, Kelimeleri, belki **نَعْبُدُ** gibi bazı Harfleri dahi mühim Hakikatların Nurlu Anahtarlarıdır.

Kalb ve Hayal, o Nun-u **نَعْبُدُ** 'den çıktıktan sonra, Akıl karşılılarına çıktı, dedi: "Ben de hisse isterim. Sizin gibi uçamam. Ayaklarım delildir, hüccettir. Aynı **نَعْبُدُ** ve **نَسْتَعِينُ** de, Mabud ve Müstean olan Hâlık'a giden yolu göstermek lâzımdır ki, sizin ile gelebileyim." O vakit Kalbe şöyle geldi ki: De o mütehayyir Akla:

Bak Kâinattaki bütün mevcudata; zîhayat olsun, camid olsun, Kemal-i İtaat ve İntizam ile Vazife suretinde Ubudiyetleri var. Bir kısmı şuursuz, hissiz oldukları halde, gayet şuurkârane, intizamperverane ve ubudiyetkârane vazife görüyorlar. Demek bir Mabud-u Bilhak ve bir Âmir-i Mutlak vardır ki, bunları İbadete sevkedib istihdam ediyor.

Hem bak, bütün mevcudata, hususan zîhayat olanlara.. herbirinin gayet kesretli ve gayet mütenevvi' ihtiyacı var ve Vücut ve Bekasına lâzım pek kesretli, muhtelif matlubları var; en küçüğüne elleri ulaşmaz, kudretleri yetişmez. Halbuki o hadsiz matlabları, ummadığı yerden, vakt-i münasibde, muntazaman onların ellerine veriliyor ve bilmüşahede görünüyor...

İşte şu mevcudatın bu hadsiz fakr ve ihtiyacı ve bu fevkalâde İnanat-ı Gaybiye ve İmdat-ı Rahmaniye bilbedahe gösterir ki: Bir Ganiyy-i Mutlak ve Kerim-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlak olan bir Hâmi ve Râzıkları vardır ki, herşey ve her zîhayat Ondan istiane eder, meded bekliyor. Manen **إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** der. O vakit Akıl, **أَمَّا وَصَدَّقْنَا** dedi.

Y e d i n c i N ü k t e : Sonra o halde

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ dediğim vakit,

baktım ki: Mazi tarafına göçüp giden kabile-i beşer içinde gayet nuranî, parlak Enbiya, Sıddıkîn, Şüheda, Evliya, Sâlihîn kabilelerini gördüm ki, istikbal zulûmatını dağıtıp, ebede giden yolda bir Cadde-i Kübra-yı Müstakimde gidiyorlar. Bu Kelime beni o kabileye iltihak etmek için yol gösteriyor, belki iltihak ettiriyor... Birden, **فَسُبْحَانَ اللَّهِ** dedim. **Zulûmat-ı**

istikbali tenvir eden ve Kemal-i Selâmetle giden bu Nuranî Kabile-i Uzmaya iltihak etmemek, ne kadar hasaret ve helâket olduğunu zerre mikdar şuuru olan bilmesi lâzım. Acaba bid'aları icad etmekle o Kabile-i Uzmadan inhiraf eden; nereden Nur bulabilir, hangi yoldan gidebilir? Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Rehberimiz Ferman etmiş ki:

كُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ Acaba bu Ferman - ı Kat'îye

karşı ülema-üs sû' tabirine lâyük bazı bedbahtlar hangi maslahatı buluyorlar, hangi fetvayı veriyorlar ki; lüzumsuz, zararlı bir surette Şeair-i İslâmiyenin bedihiyatına karşı geliyorlar; tebdili kabil görüyorlar? Olsa olsa, muvakkat bir cilde-i manadan gelen bir intibah-ı muvakkat, o ülema-i sû'u aldatmıştır. Meselâ: Nasılki bir hayvanın veyahut bir meyvenin derisi soyulsa, muvakkat bir zarafet gösterir; fakat az bir zamanda o zarif et ve o güzel meyve, o yabanî ve paslı ve kesif ve ârızî deri altında siyahlanır, taaffün eder. Öyle de: Şeair-i İslâmiyedeki Tabirat-ı Nebeviye ve İlahiye, hayatdar ve sevabdar bir cild, bir deri hükmündedir. Onların soyulmasıyla, maânîdeki bir Nuranîyet, muvakkaten çıplak -bir derece- görünür; fakat cildten cüda olmuş bir meyve gibi, o mübarek manaların Ruhları uçar, zulmetli kalb ve kafalarda beşerî postunu bırakıp gider.. Nur uçar, dumanı kalır. Her ne ise...

S e k i z i n c i N ü k t e : Buna dair bir Düstur-u Hakikatı beyan etmek lâzım. Şöyle ki:

Nasıl "**Hukuk-u Şahsiye**" ve bir nevi "**Hukukullah**" sayılan "**Hukuk-u Umumiye**" namıyla iki nevi Hukuk var; öyle de: Mesail-i Şer'iyyede bir kısım mesail, eşhasa taalluk eder; bir kısım, umuma, umumiyet itibariyle taalluk eder ki; onlara "**Şeair-i İslâmiye**" tabir edilir. Bu Şeairin umuma taalluku cihetiyle umum onda hissedardır. Umumun rızası olmazsa onlara ilişmek, umumun hukukuna tecavüzdür. **O Şeairin en cüz'isi (Sünnet kabilinden bir mes'elesi) en büyük bir mes'ele hükmünde nazar-ı ehemmiyettedir. Doğrudan doğruya umum Âlem-i İslâma taalluk ettiği gibi; Asr-ı Saadetten şimdiye kadar bütün Eazım-ı İslâmın bağlandığı o Nuranî Zincirleri koparmaya, tahrib ve tahrif etmeye çalışanlar ve yardım edenler düşünsünler ki, ne kadar dehşetli bir hataya düşüyorlar. Ve zerre miktar şuuruları varsa, titresinler!..**

D o k u z u n c u N ü k t e : Mesail-i Şeriattan bir kısmına "**Taabbüdî**" denilir; Aklın muhakemesine bağlı değildir; emrolduğu için yapılıır. İleti, Emirdir.

Bir kısmına "**Makul-ül mana**" tabir edilir. Yani: Bir Hikmet ve bir maslahatı var ki, o Hükümün teşriine müreccih olmuş; fakat sebep ve illet değil. Çünkü: **Hakikî illet, Emir ve Nehy-i İlahîdir.**

Şeairin Taabbüdî kısmı; Hikmet ve maslahat onu tağyir edemez, Taabbüdîlik ciheti tereccuh ediyor, ona ilişilmez. **Yüzbin maslahat gelse onu tağyir edemez.** Öyle de: "Şeairin faidesi, yalnız malûm mesalihtir" denilmez ve öyle bilmek hatadır. Belki o maslahatlar ise, çok Hikmetlerinden bir faidesi olabilir. Meselâ biri dese: "Ezanın Hikmeti, Müslümanları Namaza çağırmaktır; şu halde bir tüfenk atmak kâfidir." **Halbuki o divane bilmez ki, binler Maslahat-ı Ezaniye içinde o bir maslahattır. Tüfenk sesi, o maslahatı verse; acaba nev'-i beşer namına, yahut o şehir ahalisi namına, Hilkat-ı Kâinatın Netice-i Uzması ve nev'-i beşerin Netice-i Hilkatı olan İlân-ı Tevhid ve Rububiyet-i İlahiyeye karşı İzhar-ı Ubudiyete vasıta olan Ezanın yerini nasıl tutacak?**

Elhasıl: Cehennem lüzumsuz değil; çok işler var ki, bütün kuvvetiyle "Yaşasın Cehennem!" der. Cennet dahi ucuz değildir, mühim Fıat ister.

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ الْخ

* * *

İkinci Risale olan İkinci Kısım

Ramazan-ı Şerife Dairdir

[Birinci kısmın âhirinde Şeair-i İslâmiyeden bir nebze bahsedildiğinden Şeairin içinde en parlak ve muhteşem olan Ramazan-ı Şerife dair olan bu ikinci kısımda, bir kısım Hikmetleri zikredilecektir.

Bu İkinci Kısım, Ramazan-ı Şerifin pek çok Hikmetlerinden dokuz Hikmeti beyan eden "Dokuz Nükte"dir.]

B i r i n c i N ü k t e : Ramazan-ı Şerifteki Savm, İslâmiyetin Erkân-ı Hamsesinin birincilerindendir. Hem Şeair-i İslâmiyenin A'zamlarındandır.

İşte Ramazan-ı Şerifteki Orucun çok Hikmetleri; hem Cenab-ı Hakk'ın Rububiyetine, hem insanın hayat-ı içtimaiyesine, hem hayat-ı şahsiyesine, hem nefsin Terbiyesine, hem Niam-ı İlahiyyenin Şükrüne bakar Hikmetleri var.

Cenab-ı Hakk'ın Rububiyeti noktasında Orucun çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki:

Cenab-ı Hak zemin yüzünü bir Sofra-i Ni'met suretinde halkettiği ve bütün Enva'-ı Ni'meti o sofrada **مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ** bir tarzda o sofraya dizdiği cihetle, Kemal-i Rububiyetini ve Rahmaniyet ve Rahîmiyetini o vaziyetle ifade ediyor. İnsanlar gaflet perdesi altında ve esbab dairesinde o vaziyetin ifade ettiği Hakikatı tam göremiyor, bazan unutuyor. Ramazan-ı Şerifte ise, Ehl-i İman birden muntazam bir ordu hükmüne geçer. Sultan-ı Ezelf'nin ziyafetine davet edilmiş bir surette akşama yakın **"Buyurunuz"** Emrini bekliyorlar gibi bir Tavr-ı Ubudiyetkârane göstermeleri, o şefkatli ve haşmetli ve külliyetli Rahmaniyyete karşı, vüs'atlı ve azametli ve intizamlı bir Ubudiyetle mukabele ediyorlar. Acaba böyle ulvî Ubudiyete ve Şeref-i Keramete iştirak etmeyen insanlar insan ismine lâyık mıdır?..

İ k i n c i N ü k t e : Ramazan-ı Mübareğin Savmı, Cenab-ı Hakk'ın Ni'metlerinin Şükrüne baktığı cihetle, çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki: Birinci Söz'de denildiği gibi, bir padişahın matbahından bir tablacının getirdiği taamlar bir fiat ister. Tablacıya bahşiş verildiği halde, çok kıymetdar olan o Ni'metleri kıymetsiz zannedib onu İn'am edeni tanımamak nihayet derecede bir belâhet olduğu gibi, Cenab-ı Hak hadsiz Enva'-ı Ni'metini nev'-i beşere zemin yüzünde neşretmiş. Ona mukabil, o Ni'metlerin fiatı olarak, şükür istiyor. O Ni'metlerin zahirî esbabı ve ashabı, tablacı hükmündedirler. O tablacılara bir fiat veriyoruz, onlara minnetdar oluyoruz; hattâ müstehak olmadıkları pek çok fazla hürmet ve teşekkür ediyoruz. Halbuki Mün'im-i Hakikî, o esbabdan hadsiz derecede o Ni'met vasıtasıyla Şükre lâyıktır. İşte Ona Teşekkür etmek; o Ni'metleri doğrudan doğruya Ondan bilmek, o Ni'metlerin kıymetini takdir etmek ve o Ni'metlere kendi ihtiyacını hissetmekle olur.

İşte **Ramazân-ı Şerif'teki Oruç, hakikî ve hâlis, azametli ve umumî bir Şükrün anahtarıdır.** Çünkü sair vakitlerde mecburiyet tahtında olmayan insanların çoğu, hakikî açlık hissetmedikleri zaman, çok Ni'metlerin kıymetini derk edemiyor. Kuru bir parça ekmek, tok olan adamlara, hususan zengin olsa, ondaki derece-i ni'met anlaşılmıyor. Halbuki İftar Vaktinde o kuru ekmek, bir Mü'minin nazarında çok kıymetdar bir Ni'met-i İlahiye olduğuna kuvve-i zaikası şahadet eder. Padişah'tan tâ en fukaraya kadar herkes, Ramazan-ı Şerifte o Ni'metlerin kıymetlerini anlamakla bir Şükr-ü Manevîye mazhar olur. Hem gündüzdeki yemekten memnuiyeti cihetiyle; **"O Ni'metler benim mülküm değil. Ben bunların tenavülünde hür değilim; demek başkasının Malıdır ve İn'amıdır. Onun Emrini bekliyorum."** diye Ni'meti Ni'met bilir; bir **Şükr-ü**

Manevî eder. İşte bu suretle Oruç, çok cihetlerle hakikî Vazife-i İnsaniye olan Şükrün anahtarı hükmüne geçer.

Ü ç ü n c ü N ü k t e : Oruç, hayat-ı içtimaiye-i insaniyeye baktığı cihetle çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki: İnsanlar, maişet cihetinde muhtelif bir surette hakedilmişler. Cenab-ı Hak o ihtilafa binaen, zenginleri fukaraların muavenetine davet ediyor. Halbuki zenginler, fukaranın acınacak acı hallerini ve açlıklarını, Oruçtaki açlıkla tam hissedebilirler. Eğer Oruç olmazsa, nefisperest çok zenginler bulunabilir ki, açlık ve fakirlik ne kadar elîm ve onlar şefkate ne kadar muhtaç olduğunu idrak edemez. **Bu cihette insaniyetteki hemcinsine Şefkat ise, Şükr-ü Hakikînin bir Esasıdır.** Hangi ferd olursa olsun, kendinden bir cihette daha fakiri bulabilir. Ona karşı Şefkate mükelleftir. **Eğer nefesine açlık çektirmek mecburiyeti olmazsa, Şefkat vasıtasıyla muavenete mükellef olduğu ihsanı ve yardımı yapamaz; yapsa da tam olamaz.** Çünkü hakikî o haleti kendi nefsinde hissetmiyor...

D ö r d ü n c ü N ü k t e : Ramazan-ı Şerifteki Oruç, nefsin terbiyesine baktığı cihetindeki çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki: **Nefis, kendini hür ve serbest ister ve öyle telakki eder. Hattâ mevhum bir rububiyet ve keyfemayeşa hareketi, fitrî olarak arzu eder. Hadsiz Ni'metlerle terbiye olunduğunu düşünmek istemiyor. Hususan dünyada servet ve iktidarı da varsa, gaflet dahi yardım etmiş ise; bütün bütün gasıbane, hırsızcasına Ni'met-i İlahiyeyi hayvan gibi yutar.**

İşte Ramazan-ı Şerifte en zenginden en fakire kadar herkesin nefsi anlar ki: **Kendisi mâlik değil, memluktur; hür değil, Abddir. Emir olunmazsa en âdi ve en rahat şeyi de yapamaz, elini suya uzatamaz diye mevhum rububiyeti kırılır, Ubudiyeti takınır, hakikî Vazifesi olan Şükre girer.**

B e ş i n c i N ü k t e : Ramazan-ı Şerifin Orucu, nefsin tehzib-i ahlâkına ve serkeşane muamelelerinden vazgeçmesi cihetine baktığı noktasındaki çok Hikmetlerinden birisi şudur ki: **Nefs-i insaniye gaffletle kendini unutuyor. Mahiyetindeki hadsiz aczi, nihayetsiz fakrı, gayet derecedeki kusurunu göremez ve görmek istemez. Hem ne kadar zaîf ve zevale mâruz ve musibetlere hedef bulunduğunu ve çabuk bozulur dağılır et ve kemikten ibaret olduğunu düşünmez. Âdeta polattan bir vücudu var gibi, lâyemûtane kendini ebedî tahayyül eder gibi dünyaya saldırır. Şedid bir hırs ve tama' ile ve şiddetli alâka ve Muhabbet ile dünyaya atılır. Her lezzetli ve menfaatli şeylere bağlanır. Hem kendini Kemal-i Şefkatle terbiye eden Hâlıkını unuttur. Hem Netice-i Hayatını ve Hayat-ı Uhreviyesini düşünmez; Ahlâk-ı Seyyie içinde yuvarlanır.**

İşte Ramazan-ı Şerifteki oruç; en gafillere ve mütemerridlere, za'fını ve aczini ve fakrını ihsas ediyor. Açlık vasıtasıyla midelerini düşünüyor. Midesindeki ihtiyacını anlar. Zayıf vücudu, ne derece çürük olduğunu hatırlıyor. Ne derece merhamete ve şefkate muhtaç olduğunu derk eder. Nefsin firavunluğunu bırakıp, kemal-i acz ve fakr ile Dergâh-ı İlahiye ilticaa bir arzu hisseder ve bir Şükr-ü Manevî eliyle Rahmet kapısını çalmağa hazırlanır. Eğer gaflet Kalbini bozmamış ise...

A l t ı n c ı N ü k t e : Ramazan-ı Şerifin Sıyımı, Kur'an-ı Hakîm'in Nüzulüne baktığı cihetle ve Ramazan-ı Şerif, Kur'an-ı Hakîm'in en mühim Zaman-ı Nüzulü olduğu cihetindeki çok Hikmetlerinden birisi şudur ki: **Kur'an-ı Hakîm, madem Şehr-i Ramazan'da nüzul etmiş; o Kur'anın Zaman-ı Nüzulünü istihzar ile o Semavî Hitabı Hüsn-ü İstikbal etmek için Ramazan-ı Şerifte nefsin hacat-ı süfliyesinden ve malayaniyat hâlattan tecerrüd ve ekl ü şürbün terkiyle Melekiyet vaziyetine benzemek ve bir surette o Kur'anı yeni Nâzil oluyor gibi okumak ve dinlemek ve Ondaki Hitabat-ı İlahiyeyi güya geldiği Ân-ı Nüzulünde dinlemek ve O Hitabı Resul-i Ekrem (A.S.M.)dan işitiyor gibi dinlemek, belki Hazret-i Cibrail'den, belki Mütekellim-i Ezelî'den dinliyor gibi bir Kudsî Halete mazhar olur. Ve kendisi tercümanlık edip başkasına dinlettirmek ve Kur'anın Hikmet-i Nüzulünü bir derece göstermektir.**

Evet Ramazan-ı Şerifte güya Âlem-i İslâm bir Mescid hükmüne geçiyor; öyle bir Mescid ki, milyonlarla Hâfızlar, o Mescid-i Ekberin kûşelerinde o Kur'anı, o Hitab-ı Semavîyi Arzlılara işittiriyorlar.

Her Ramazan **شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ** Âyetini, nuranî parlak bir tarzda gösteriyor. Ramazan, Kur'an ayı olduğunu isbat ediyor. O Cemaat-ı Uzmanın sair efradları, bazıları huşu' ile o Hâfızları dinlerler. Diğerleri, kendi kendine okurlar. Şöyle bir vaziyetteki bir Mescid-i Mukaddeste, nefsi süflînin hevesatına tabi olup, yemek içmek ile o Vaziyet-i Nuranîden çıkmak ne kadar çirkin ise ve o Mesciddeki Cemaatın manevî nefretine ne kadar hedef ise; öyle de: **Ramazan-ı Şerifte Ehl-i Sıyama muhalefet edenler de, o derece umum o Âlem-i İslâmın manevî nefretine ve tahkirine hedeftir.**

Y e d i n c i N ü k t e : Ramazanın Sıyımı: Dünyada Âhîret için ziraat ve ticaret etmeğe gelen nev'-i insanın kazancına baktığı cihetteki çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki: **Ramazan-ı Şerifte Sevab-ı A'mal, bire bindir. Kur'an-ı Hakîm'in Nass-ı Hadîs ile herbir Harfinin on Sevabı var; on Hasene sayılır, on Meyve-i Cennet getirir. Ramazan-ı Şerifte herbir Harfin, on değil bin ve Âyet-ül Kürsî gibi Âyetlerin herbir**

Harfi binler ve Ramazan-ı Şerifin Cum'alarında daha ziyadedir. Ve Leyle-i Kadir'de otuzbin Hasene sayılır. Evet herbir Harfi otuzbin bâkî meyveler veren Kur'an-ı Hakîm, öyle bir nuranî Şecere-i Tûbâ hükmüne geçiyor ki; milyonlarla o bâkî meyveleri, Ramazan-ı Şerif'te Mü'minlere kazandırır. İşte gel, bu Kudsî, Ebedî, Kârlı Ticarete bak, seyret ve düşün ki: Bu Hurufatın kıymetini takdir etmeyenler ne derece hadsiz bir hasarete olduğunu anla...

İşte Ramazan-ı Şerif âdeta bir Âhiret ticareti için gayet kârlı bir meşher, bir pazardır. Ve uhrevî hasılât için, gayet münbit bir zemindir. Ve Neşvünema-i A'mal için, bahardaki Mâh-i Nisandır. Saltanat-ı Rububiyet-i İlahiye'ye karşı Ubudiyet-i Beşeriyenin resmi geçit yapmasına en parlak, Kudsî bir Bayram hükmündedir. Ve öyle olduğundan, yemek-içmek gibi nefsin gaffletle hayvanî hacatına ve malayani ve hevaperestane müştehiyata girmemek için Oruçla mükellef olmuş. Güya muvakkaten hayvaniyetten çıkıp Melekiyet vaziyetine veyahut Âhiret ticaretine girdiği için, dünyevî hacatını muvakkaten bırakmakla, Uhrevî bir Adam ve tecessüden tezahür etmiş bir Ruh vaziyetine girerek; Savmı ile, Samediyete bir nevi âyinedarlık etmektedir. Evet Ramazan-ı Şerif; bu fânî dünyada, fânî ömür içinde ve kısa bir hayatta bâkî bir Ömür ve uzun bir Hayat-ı Bâkî'yi tazammun eder, kazandırır.

Evet birtek Ramazan, seksen sene bir ömür semeratını kazandırabilir. Leyle-i Kadir ise, Nass-ı Kur'an ile bin aydan daha hayırlı olduğu bu Sırta bir hüccet-i katıdır. Evet nasılkı bir padişah, müddet-i saltanatında belki her senede, ya cülûs-u hümayûn namıyla veyahut başka bir şaşaalı cilve-i saltanatına mazhar bazı günleri Bayram yapar. Raiyetini, o günde umumî kanunlar dairesinde değil; belki Hususî İhsanatına ve Perdesiz Huzuruna ve Has İltifatına ve Fevkalâde İcraatına ve doğrudan doğruya lâıyk ve sadık milletini, Has Teveccühüne mazhar eder. Öyle de: Ezel ve Ebed Sultanı olan onsekiz bin Âlemin Padişah-ı Zülcelal'i; o onsekiz bin Âleme bakan, teveccüh eden Ferman-ı Âlîşanı olan Kur'an-ı Hakîm'i Ramazan-ı Şerifte İnzal eylemiş. Elbette o Ramazan, mahsus bir Bayram-ı İlahî ve bir Meşher-i Rabbanî ve bir Meclis-i Ruhanî hükmüne geçmek, Mukteza-yı Hikmettir. Madem Ramazan o Bayramdır; elbette bir derece, süflî ve hayvanî meşagılden insanları çekmek için Oruca emredilecek. Ve o Orucun ekmeli ise: Mide gibi bütün duyguları; gözü, kulağı, Kalbi, Hayali, Fikri gibi Cihazat-ı İnsaniyeye dahi bir nevi Oruç tutturmaaktır. Yani: Muharremattan, malayaniyattan çekmek ve her birisine mahsus Ubudiyete sevkettir. Meselâ: Dilini yalandan, gıybetten ve galiz tabirlerden ayırmakla ona Oruç tutturmak. Ve o lisani, Tilavet-i Kur'an ve Zikir ve Tesbih ve Salavat ve İstiğfar

gibi şeylerle meşgul etmek... Meselâ: Gözünü nâmahreme bakmaktan ve kulağını fenâ şeyleri işitmekten men'edib, gözünü İbrete ve kulağını Hak söz ve Kur'an dinlemeğe sarfetmek gibi sair cihazata da bir nevi Oruç tutturmaştır. Zâten mide en büyük bir fabrika olduğu için, Oruç ile ona ta'til-i eşgal ettirilse, başka küçük tezgâhlar kolayca ona ittiba ettirilebilir.

S e k i z i n c i N ü k t e : Ramazan-ı Şerif, insanın hayat-ı şahsiyesine baktığı cihetindeki çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki:

İnsana en mühim bir ilâç nev'inden maddî ve manevî bir perhizdir ve tıbben bir hımyedir ki: **İnsanın nefsi, yemek içmek hususunda keyfemayeşa hareket ettikçe, hem şahsın maddî hayatına tıbben zarar verdiği gibi; hem helâl-haram demeyip rast gelen şeye saldırmak, âdetâ manevî hayatını da zehirler. Daha Kalbe ve Ruha itaat etmek, o nefse güç gelir. Serkeşane dizginini eline alır. Daha insan ona binemez, o insana biner. Ramazan-ı Şerifte Oruç vasıtasıyla bir nevi perhize alışır; riyazete çalışır ve Emir dinlemeyi öğrenir.** Bîçare zaîf mideye de, hazından evvel yemek yemek üzerine doldurmak ile hastalıkları celbetmez. Ve Emir vasıtasıyla Helâlî terkettiği cihetle, haramdan çekinmek için Akıl ve Şeriattan gelen Emri dinlemeğe kabiliyet peyda eder. Hayat-ı Maneviyeyi bozmamağa çalışır.

Hem insanın ekseriyet-i mutlakası açlığa çok defa mübtela olur. Sabır ve Tahammül için bir idman veren açlık, riyazete muhtaçtır. Ramazan-ı Şerifteki Oruç onbeş saat, sahorsuz ise yirmidört saat devam eden bir müddet-i açlığa Sabır ve Tahammül ve bir Riyazettir ve bir İdmandır. **Demek, beşerin musibetini ikileştiren sabırsızlığın ve tahammülsüzlüğün bir ilâcî da Oruçtur.**

Hem o mide fabrikasının çok hademeleri var. Hem onunla alâkadar çok cihazat-ı insaniye var. Nefis, eğer muvakkat bir ayın gündüz zamanında ta'til-i eşgal etmezse; o fabrikanın hademelerinin ve o cihazatın hususî İbadetlerini onlara unutturur, kendiyle meşgul eder, tahakkümü altında bırakır. O sair cihazat-ı insaniyeyi de, o manevî fabrika çarklarının gürültüsü ve dumanlarıyla müşevveş eder. Nazar-ı dikkatlerini daima kendine celbeder. Ulvî Vazifelerini muvakkaten unutturur. Ondandır ki; eskiden beri çok Ehl-i Velayet, tekemmül için riyazete, az yemek ve içmeğe kendilerini alıştırmışlar. Fakat Ramazan-ı Şerif Orucuyla o fabrikanın hademeleri anlarlar ki: **Sırf o fabrika için yaratılmamışlar. Ve sair cihazat, o fabrikanın süflî eğlencelerine bedel, Ramazan-ı Şerifte Melekî ve Ruhanî eğlencelerde telezzüz ederler, nazarlarını onlara dikerler. Onun içindir ki; Ramazan - ı Şerifte Mü'minler,**

derecatına göre ayrı ayrı Nurlara, Feyizlere, Manevî Sürurlara mazhar oluyorlar. Kalb ve Ruh, Akıl, Sır gibi Letaifin o mübarek ayda Oruç vasıtasıyla çok Terakkiyat ve Tefeyyüzleri vardır. Midenin ağlamasına rağmen, onlar masumane gülüyorlar.

Dokuzuncu Nükte: Ramazan-ı Şerifin Orucu, doğrudan doğruya nefsin mevhum rububiyetini kırmak ve aczini göstermekle Ubudiyetini bildirmek cihetindeki Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki:

Nefis Rabbisini tanımak istemiyor, firavunane kendi Rububiyet istiyor. Ne kadar azablar çektirilse, o damar onda kalır. Fakat açlıkla o damarı kırılır. İşte Ramazan-ı Şerifteki Oruç doğrudan doğruya nefsin firavunluk cephesine darbe vurur, kırar. Aczini, za'fını, fakrını gösterir. Abd olduğunu bildirir.

Hadîsin Rivayetlerinde vardır ki: Cenab-ı Hak nefse demiş ki: "Ben neyim, sen nesin?" Nefis demiş: "Ben benim, sen sensin!" Azab vermiş, Cehennem'e atmış, yine sormuş. Yine demiş: "ENE ENE, ENTE ENTE." Hangi nevi azabı vermiş, enaniyetten vazgeçmemiş. Sonra açlık ile azab vermiş, yani aç bırakmış. Yine sormuş: "MEN ENE

VEMA ENTE?" Nefis demiş: **أَنْتَ رَبِّي الرَّحِيمُ وَأَنَا عَبْدُكَ الْعَاجِزُ**

Yani: "Sen benim Rabb-i Rahîmimsin, ben Senin âciz bir Abdimim..."

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ آدَاءً بَعْدَ ثَوَابِ قِرَاءَةِ حُرُوفِ الْقُرْآنِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ * وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ * وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * آمِينَ

İTİZAR: Şu ikinci kısım, – kırk dakikada – sür'atle yazılmasından, ben ve müsvedde yazan kâtib ikimiz de hasta olduğumuzdan, elbette içinde müşevveşiyet ve kusur bulunacaktır. Nazar-ı müsamaha ile bakmalarını İhvanlarımızdan bekleriz. Münasib gördüklerini tashih edebilirler.

Üçüncü Risale olan Üçüncü Kısım

[Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın ikiyüz Aksam-ı İ'caziye-sinden nakşî bir kısmını gösterecek bir tarzda, Kur'an-ı Azîmüşşan'ı, Hâfız Osman Hattıyla taayyün eden ve Âyet-i Müdayene mikyas tutulan Sahifeleri ve Sure-i İhlas vâhid-i kıyasî tutulan Satırları muhafaza etmekle beraber, o Nakş-ı İ'cazı göstermek tarzında bir Kur'an yazmağa dair mühim bir niyetimi; Hizmet-i Kur'andaki Kardeşlerimin nazarlarına arz edip meşveret etmek ve onların fikirlerini istimzac etmek ve beni ikaz etmek için şu kısmı yazdım, onlara müracaat ediyorum. Şu üçüncü kısım "Dokuz Mes'ele"dir.]

B i r i n c i M e s ' e l e : Kur'an-ı Azîmüşşan'ın Enva'-ı İ'cazı kırka balığ olduğu, İ'caz-ı Kur'an namındaki Yirmibeşinci Söz'de bürhanlarıyla isbat edilmiş. Bazı enva'ı tafsilen, bir kısmı icmalen muannidlere karşı dahi gösterilmiş...

Hem Kur'anın İ'cazı, tabakat-ı insaniyede kırk tabakaya karşı ayrı ayrı İ'cazını gösterdiği, Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde beyan edilmiş ve o tabakatın on kısmının ayrı ayrı Hisse-i İ'caziyelerini isbat etmiş. Sair otuz tabaka-i âher, Ehl-i Velayetin muhtelif meşrebler ahabına ve Ulûm-u Mütenevviyanın ayrı ayrı ashablarına ayrı ayrı İ'cazını gösterdiğini, onların İlmelyakîn, Aynelyakîn, Hakkalyakîn derecesinde Kur'an Hak Kelâmullah olduğunu, İman-ı Tahkikîleri göstermişler. Demek herbiri, ayrı ayrı bir tarzda bir Vech-i İ'cazını görmüşler. Evet Ehl-i Marifet bir Velinin fehmettiği İ'caz ile, Ehl-i Aşk bir Velinin müşahade ettiği Cemâl-i İ'caz bir olmadığı gibi; muhtelif meşaribe göre Cemâl-i İ'cazın Cilveleri değişir. Bir İlm-i Usûl-üd Din Allâmesinin ve bir İmamının gördüğü Vech-i İ'caz ile Fûruat-ı Şeriattaki bir Müctehidin gördüğü Vech-i İ'caz bir değil ve hâkeza... Bunların tafsilen ayrı ayrı Vücut-u İ'cazını göstermek elimden gelmiyor. Havsalam dardır, ihata edemiyor; nazarım kısadır, göremiyor. Onun için yalnız on tabaka beyan edilmiş, mütebâkîsi icmalen işaret edilmiş. Şimdi o tabakalardan iki tabaka, Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesinde çok izaha muhtaç iken, o vakit pek noksan kalmıştı.

Birinci Tabaka: "Kulaklı tabaka" tabir ettiğimiz âmi avam; yalnız kulak ile Kur'anı dinler, kulak vasıtasıyla İ'cazını anlar. Yani der: "**Bu işittiğim Kur'an, başka Kitablara benzemez. Ya bütününün altında olacak veya bütününün fevkinde olacak. Umumunun altındaki şık ise kimse diyemez ve dememiş, şeytan dahi diyemez.** Öyle ise, umumun fevkindedir." İşte bu kadar icmal ile Onsekizinci İşaret'te yazılmıştı. Sonra onu izah için Yirmialtıncı Mektub'un "Hüccet-ül Kur'an Alâ Hizb-i Şeytan" namındaki Birinci Mebhası, o tabakanın İ'cazdaki fehmini tasvir ve isbat eder.

İkinci Tabaka: Gözlü tabakasıdır. Yani: Âmi avamdan veyahut aklı gözüne inmiş maddiyyunlar tabakasına karşı, Kur'anın göz ile görünecek bir İşaret-i İ'caziyesi bulunduğu, Onsekizinci İşaret'te dava edilmiş. Ve o davayı tenvir ve isbat etmek için, çok izaha lüzum vardı. Şimdi anladığımız mühim bir Hikmet-i Rabbaniye cihetiyle o izah verilmedi. Pek cüz'î birkaç cüz'iyatına işaret edilmişti. Şimdi o Hikmetin Sırrı anlaşıldı ve te'hiri daha evlâ olduğuna kat'î kanaatımız geldi. Şimdi o tabakanın fehmini ve zevkini teshil etmek için; kırk Vücut-u İ'cazdan göz ile görülen bir vechini, bir Kur'anı yazdırdık ki o yüzü gösterebilir.

(Bu üçüncü kısmın mütebâkî mes'eleleri ile Dördüncü Kısım Tefavukata dair olduğu için; Tefavukata dair olan fihriste ile iktifa edilerek, burada yazılmamışlardır. Yalnız Dördüncü Kısma aid bir ihtar ile Üçüncü Nükte yazılmıştır.)

İ H T A R : Lafz-ı رَسُول deki Nükte-i Azîmenin beyanında yüzdokuz Âyet yazıldı. İşbu Âyetlerin hasiyeti pek azîm olmakla beraber; mana cihetiyle birbirini isbat ve tekmil ettiğinden, çok manidar olduğu için, muhtelif Âyâtı hıfzetmek veya okumak arzusunda bulunanlara bir Hizb-i Kur'anî olduğu gibi; قُرْآن Kelimesindeki Nükte-i Azîmenin beyanında, altmışdokuz Âyât-ı Azîmenin Derece-i Belâgatı pek fevkalâde ve Kuvvet-i Cezaleti pek ulvîdir. Bu da ikinci bir Hizb-i Kur'anî olarak İhvana tavsiye edilir. Yalnız قُرْآن Kelimesi, yedi Silsile-i Kur'anda mevcut olup, umum o Kelimeyi tutmuş, hariç iki kalmış. O iki de kıraet manasında olduğundan; o huruc, Nükteye kuvvet vermiştir. رَسُول Lafzı ise o Kelime ile en ziyade münasebetdar Sureler içinde Sure-i Muhammed ile Sure-i Fetih olduğundan, o iki Sureden çıkan silsilelere hasrettiğimizden, hariç kalan رَسُول Lafzı şimdilik dercedilmemiştir. Vakit müsaade etse, bundaki Esrar yazılacaktır **إِنْ شَاءَ اللَّهُ**.

Üçüncü Nükte: "Dört Nükte"dir.

B i r i n c i N ü k t e : Lafzullah, mecmu-u Kur'anda ikibin sekizyüz altı defa zikredilmiştir. **بِسْمِ اللَّهِ** takilerle beraber Lafz-ı **رَحْمَن**, yüz ellidokuz defa; Lafz-ı **رَحِيم**, ikiyüz yirmi; Lafz-ı **غَفُور**, altmışbir; Lafz-ı **رَبِّ**, sekizyüz kırkaltı; Lafz-ı **حَكِيم**, seksenaltı; Lafz-ı **عَلِيم**, yüzyirmialtı; Lafz-ı **قَدِير**, otuzbir; **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** 'daki **هُوَ**, yirmialtı defa zikredilmiştir. (Haşiye)

Lafzullah adedinde çok Esrar ve Nükteler var. Ezcümle: Lafzullah ve Rab'dan sonra en ziyade zikredilen Rahman, Rahîm, Gafur ve Hakîm ile beraber Lafzullah, Kur'an Âyetlerinin nısfıdır. Hem Lafzullah ve Allah Lafzı yerinde zikredilen Lafz-ı **رَبِّ** ile beraber, yine nısfıdır. Çendan **رَبِّ** Lafzı sekizyüz kırkaltı defa zikredilmiş, fakat dikkat edilse, beşyüz küsuru Allah lafzı yerinde zikredilmiş, ikiyüz küsuru öyle değildir.

Hem; **بِسْمِ اللَّهِ** ve **رَحْمَن**, **رَحِيم**, **عَلِيم** **هُوَ** 'daki **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** adediyle beraber yine nısfıdır. Fark yalnız dördtür. Ve **هُوَ** yerinde Kadîr ile beraber, yine Mecmu-u Âyâtın nısfıdır. Fark dokuzdur. Lafz-ı Celal'in mecmu-undaki Nükteler çoktur. Yalnız şimdilik bu Nükte ile iktifa ediyoruz.

İ k i n c i N ü k t e : Sureler itibariyledir. Onun dahi çok Nükteleri var. Bir İntizam, bir Kasd ve bir İradeyi gösterir bir tarzda Tevafukatı vardır. Sure-i Bakara'da, Âyâtın adediyle Lafz-ı Celal'in adedi birdir. Fark dördtür ki, **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** 'daki **هُوَ** Lafzı yerinde dört **هُوَ** lafzı var. Meselâ: **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**

gibi. Onunla muvafakat tamam olur. Âl-i İmran'da yine Âyâtıyla Lafz-ı Celal Tevafuktadır, müsavırlar. Yalnız Lafz-ı Celal, ikiyüz dokuzdur, Âyet ikiyüzdür. Fark dokuzdur. Böyle Meziyat-ı Kelâmiyede ve Belâgat Nüktelerinde küçük farklar zarar vermez, takribî Tevafukat kâfidir. Sure-i Nisa, Maide, En'am üçünün Mecmu-u Âyetleri, mecmuundaki Lafz-ı Celal'in adedine Tevafuktadır. Âyetlerin adedi dört yüz altmışdört, Lafz-ı Celal'in adedi dört yüz altmışbir; **بِسْمِ اللَّهِ** 'taki Lafzullah ile beraber tam Tevafuktadır. Hem meselâ: Baştaki beş Surenin Lafz-ı Celal adedi; Sure-i A'raf, Enfal, Tevbe, Yunus, Hud'daki Lafz-ı Celal adedinin iki mislidir. Demek bu âhirdeki beş, evvelki beşin nısfıdır. Sonra gelen Sure-i Yusuf, Ra'd, İbrahim, Hicr, Nahl Surelerindeki Lafz-ı Celal adedi, o nısfın nısfıdır. Sonra Sure-i İsra, Kehf, Meryem, Tâhâ, Enbiya,

(Haşiye): Kur'andaki âyâtın mecmu-u adedi 6666 olması.. ve şu geçen 89. sahifede mezkûr Esmâ-i Hüsnanın adedi, 6 rakamıyla alâkadar bulunması; ehemmiyetli bir Sırâ işaret ediyor.. Şimdilik mühmel kaldı.

Hacc; (Haşiye) o nısfın nısfının nısfıdır. Sonra gelen beşer beşer, takriben o nisbetle gidiyor; yalnız bazı küsuratla fark var. Öyle farklar, böyle makam-ı hitabîde zarar vermez. Meselâ: Bir kısım yüz yirmibir, bir kısmı yüz yirmibeş, bir kısmı yüz ellidört, bir kısmı yüz ellidokuzdur. Sonra Sure-i Zuhruftan başlayan beş Sure; o nısf-ı nısf-ı nısfın nısfına iniyor. Sure-i Necm'den başlayan beş; o nısf-ı nısf-ı nısf-ı nısfın nısfıdır; fakat takribîdir. Küçük küsuratın farkları, böyle makamat-ı hitabiyede zarar vermez. Sonra gelen küçük beşer içinde, üç beşlerin yalnız üçer aded Lafz-ı Celal'i var. İşte bu vaziyet gösteriyor ki: Lafz-ı Celal'in adedine tesadüf karışmamış, bir Hikmet ve İntizam ile adedleri tayin edilmiş.

Lafzullah'ın Üçüncü Nüktesi: Sahifeler nisbetine bakar. Şöyle ki:

Bir sahifede olan Lafz-ı Celal adedi, o sahifenin sağ yüzü ve o yüze karşiki sahifeye ve bazan soldaki karşiki sahife ve karşının arka yüzüne bakar. Ben kendi Nüsha-i Kur'aniyemde bu Tevafuku tedkik ettim. Ekseriyetle gayet güzel bir nisbet-i adediye ile bir Tevafuk gördüm. Nüşhama da işaretler koydum. Çok defa müsavi olur. Bazan nısıf veyahud sülüs oluyor. Bir Hikmet ve İntizamı ihsas eden bir vaziyeti vardır.

D ö r d ü n c ü N ü k t e : Sahife-i Vâhiddeki Tevafukattır. Kardeşlerimle üç-dört ayrı ayrı nüshaları mukabele ettik. Umumunda Tevafukat matlub olduğuna kanaatımız geldi. Yalnız, matbaa müstensihleri başka maksadları takib ettiklerinden, bir derece Tevafukatta intizamsızlık düşmüş. Tanzim edilse, pek nadir istisna ile, Mecmu'-u Kur'anda ikibin sekizyüz altı Lafz-ı Celal'in adedinde Tevafukat görünecektir. Ve bunda bir Şu'le-i İ'caz parlıyor. Çünkü fikr-i beşer, bu pek geniş sahifeyi ihata edemez ve karışamaz. Tesadüfün ise, bu manidar ve hikmetdar vaziyete eli ulaşamaz.

Dördüncü Nükte'yi bir derece göstermek için, yeni bir Mushaf yazdırıyoruz ki; en münteşir Mushafların aynı sahife, aynı satırlarını muhafaza etmekle beraber, san'atkârların lâkaydlığı tesiriyle adem-i intizama mâruz kalan yerleri tanzim edib, Tevafukatın hakikî İntizamı

إِنْ شَاءَ اللَّهُ gösterilecektir.. ve gösterildi.

اللَّهُمَّ يَا مُنْزِلَ الْقُرْآنِ بِحَقِّ الْقُرْآنِ فَهَمْنَا أَسْرَارَ الْقُرْآنِ مَا دَارَ الْقَمَرَانِ وَصَلِّ وَسَلِّمْ
عَلَى مَنْ أَنْزَلَتْ عَلَيْهِ الْقُرْآنَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ

(Haşiye): Bu beşer taksimat üzere bir Sır inkişaf etmişti. Hiçbirimizin haberi olmadan şuradaki altı Sure kaydolmuş. Şübhemiz kalmadı ki; gaibden, ihtiyarımızın haricinde altıncısı girmiş; tâ bu nısfîyet Sırr-ı Mühimmi kaybolmasın.

Beşinci Risale olan Beşinci Kısım

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْخ

...Âyet-i pür-Envârının çok Envâr-ı Esrarından bir Nurunu, Ramazan-ı Şerif'te bir Halet-i Ruhaniyede hissettim, hayal-meyal gördüm. Şöyle ki:

Üveys-i Karanî'nin:

إِلَهِي أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا الْعَبْدُ وَأَنْتَ الْخَالِقُ وَأَنَا الْمَخْلُوقُ وَأَنْتَ الرَّزَّاقُ
وَأَنَا الْمَرْزُوقُ الْخ

Münacat-ı Meşhuresi nev'inden, bütün mevcudat-ı zevilhayat, Cenab-ı Hakk'a karşı aynı Münacatı ettiklerini.. ve onsekiz bin Âlemin herbirinin ışığı, birer İsm-i İlahî olduğunu bana kanaat verecek bir Vakıa-ı Kalbiye-i Hayaliyeyi gördüm. Şöyle ki:

Birbirine sarılı çok yapraklı bir gül goncası gibi, şu Âlem binler perde perde içinde sarılı, birbiri altında saklı Âlemleri bu Âlem içinde gördüm. Herbir perde açıldıkça, diğer bir Âlemi görüyordum. O Âlem ise, Âyet-i Nur'un arkasındaki

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرِ لُجِّي يَغْشِيهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ
ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكْذِبْهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ
نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

Âyeti tasvir ettiği gibi; bir zulümat, bir vahşet, bir dehşet karanlığı içinde bana görünüyordu. Birden bir İsm-i İlahînin cilvesi, bir Nur-u Azîm gibi görünüp ışıktandırıyor... Hangi perde Akla karşı açılmışsa, hayale karşı başka bir Âlem fakat gafletle karanlıklı bir Âlem görünüyorken, güneş gibi bir İsm-i İlahî tecelli eder, baştan başa o Âlemi tenvir eder ve hâkeza... Bu Seyr-i Kalbî ve Seyahat-ı Hayaliye çok devam etti. Ezcümle:

Hayvanat Âlemini gördüğüm vakit, hadsiz ihtiyacat ve şiddetli açlıklarıyla beraber za'f ve aczleri, o Âlemi bana çok karanlıklı ve hazîn gösterdi. Birden Rahman İsmi, Rezzak burcunda (yani manasında) bir şems-i tâban gibi tulû' etti; o Âlemi baştan başa Rahmet ziyasıyla yaldızladı.

Sonra o Âlem-i Hayvanat içinde, etfal ve yavruların za'f ve acz ve ihtiyaç içinde çırpındıkları, hazîn ve herkesi rikkate getirecek bir karanlık içinde diğer bir Âlemi gördüm. Birden Rahîm İsmi şefkat burcunda tulû' etti, o kadar güzel ve şirin bir surette o Âlemi ışıkladırdı ki; şekva ve rikkat ve hüzünden gelen yaş damlalarını, ferah ve sürura ve şükrün lezzetinden gelen damlalara çevirdi.

Sonra sinema perdesi gibi bir perde daha açıldı, Âlem-i İnsanı bana göründü. O Âlemi o kadar karanlıklı, o kadar zulümatlı, dehşetli gördüm ki; dehşetinden feryad ettim, "Eyvah!" dedim. Çünkü gördüm ki: İnsanlardaki ebede uzanıp giden arzuları, emelleri ve Kâinatı ihata eden tasavvurat ve efkârları ve ebedî Beka ve Saadet-i Ebediyeyi ve Cennet'i gayet ciddî isteyen Himmetleri ve İstidadları ve hadsiz makasıda ve metalibe müteveccih fakr ve ihtiyacatları ve za'f ve acziyle beraber, hücumu mâruz kaldıkları hadsiz musibet ve a'dâlarıyla beraber; gayet kısa bir ömür, gayet dağdağlı bir hayat, gayet perişan bir maişet içinde, Kalbe en elîm ve en müdhiş halet olan mütemadî zeval ve firak belası içinde, ehl-i gaflet için zulümat-ı ebedî kapısı suretinde görülen kabre ve mezaristana bakıyorlar, birer birer ve taife taife o zulümat kuyusuna atılıyorlar. İşte bu Âlemi bu zulümat içinde gördüğüm anda, Kalb ve Ruh ve Aklımla beraber bütün Letaif-i İnsaniyem, belki bütün Zerrat-ı Vücudum feryad ile ağlamaya hazır iken; birden Cenab-ı Hakk'ın Âdil İsmi Hakîm burcunda, Rahman İsmi Kerim burcunda, Rahîm İsmi Gafur burcunda (yani manasında), Bâis İsmi Vâris burcunda, Muhyî İsmi Muhsin burcunda, Rab İsmi Mâlik burcunda tulû' ettiler. O Âlem-i İnsanı içindeki çok Âlemleri tenvir ettiler, ışıkladırdılar ve nuranî Âhiret Âleminden pencereler açıp, o karanlıklı insan dünyasına Nurlar serptiler.

Sonra muazzam bir perde daha açıldı, Âlem-i Arz göründü. Felsefenin karanlıklı kavanin-i ilmiyeleri, hayale dehşetli bir Âlem gösterdi. Yetmiş defa top güllesinden daha sür'atli bir hareketle, yirmibeşbin sene mesafeyi bir senede devreden ve her vakit dağılmağa ve parçalanmağa müstaid ve içi zelzeleli, ihtiyar ve çok yaşlı Küre-i Arz içinde, Âlemin hadsiz fezasında seyahat eden bîçare nev'-i insan vaziyeti, bana vahşetli bir karanlık içinde göründü. Başım döndü, gözüm karardı.

Birden خَالِقِ أَرْضٍ وَسَمَوَاتٍ Kadîr, Alîm, Rab, Allah ve

مُسَخِّرُ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ ve رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ İsimleri ; Rahmet ,

Azamet, Rububiyet burcunda tulû' ettiler. O Âlemi öyle nurlandırdılar ki; o halette bana Küre-i Arz gayet muntazam, musahhar, mükemmel, hoş, emniyetli bir seyahat gemisi.. tenezzüh ve keyf ve ticaret için müheyya edilmiş bir şekilde gördüm.

Elhasıl: Binbir İsm-i İlahînin, Kâinata müteveccih olan o Esmadan

herbiri bir Âlemi ve o Âlem içindeki Âlemleri tenvir eden bir güneş hükmünde ve Sırr-ı Ehadiyet cihetiyle, herbir İsm-in cilvesi içinde sair İsimlerin cilveleri dahi bir derece görünüyordu. Sonra Kalb, her zulümat arkasında ayrı ayrı bir Nuru gördüğü için, seyahata iştihası açılıyordu. Hayale binip, Semaya çıkmak istedi. O vakit, gayet geniş bir perde daha açıldı. Kalb, Semavat Âlemine girdi gördü ki: O nuranî tebessüm eden suretinde görülen yıldızlar, Küre-i Arz'dan daha büyük ve ondan daha sür'atli bir surette birbiri içinde geziyorlar, dönüyorlar. Bir dakika birisi yolunu şaşırsa, başkasıyla müsademe edecek, öyle bir patlak verecek ki, Kâinatın ödü patlayıp Âlemi dağıtacak. Nur değil, ateş saçarlardı; tebessümle değil, vahşetle bana baktılar. Hadsiz büyük, geniş hâlî, boş, dehşet, hayret zulümatı içinde Semavatı gördüm. Geldiğime bin pişman oldum. Birden **رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ * رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ** un Esmâ-i

Hüsnası, **وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ * وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ** burcunda cilveleriyle zuhur ettiler. O mana cihetiyle, karanlık üstüne çökmüş olan yıldızlar, o Envâr-ı Azîmeden birer Lem'a alıp, yıldızlar adedince elektrik lâmbaları yakılmış gibi, o Âlem-i Semavat nurlandı. O boş ve hâlî tevehhüm edilen Semavat dahi Melaikelerle, Ruhanîlerle doldu, şenlendi. Sultan-ı Ezel ve Ebed'in hadsiz ordularından bir ordu hükmünde hareket eden güneşler ve yıldızlar, bir manevra-i ulvî yapıyorlar tarzında, o Sultan-ı Zülcelal'in Haşmetini ve Şa'saa-i Rububiyetini gösteriyorlar gibi gördüm. Bütün kuvvetimle ve mümkün olsaydı bütün zerratımla ve beni dinleselerdi bütün mahlûkatın lisanlarıyla diyecektim, hem umum onların namına dedim:

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ
الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ
زَيْتُهَا يُضَيُّءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

Âyetini okudum; döndüm, indim, ayıldım;

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نُورِ الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ dedim.

Altıncı Risale olan Altıncı Kısım

[Kur'an-ı Hakîm'in tilmizlerini ve hâdimlerini ikaz etmek ve aldanmamak için yazılmıştır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

Şu Altıncı Kısım, ins ve cinn şeytanlarının altı desiselerini
اِنْ شَاءَ اللَّهُ akîm bırakır ve hücum yollarının altısını seddeder.

Birinci Desise: Şeytan-ı ins, şeytan-ı cinnîden aldığı derse binaen; Hizb-ül Kur'anın fedakâr Hâdimlerini hubb-u câh vasıtasıyla aldatmak ve o Kudsî Hizmetten ve o manevî Ulvî Cihaddan vazgeçirmek istiyorlar. Şöyle ki:

İnsanda, ekseriyet itibariyle hubb-u câh denilen hırs-ı şöhret ve hodfüruşluk ve şan ü şeref denilen riyakârane halklara görünmek ve nazar-ı âmmede mevki sahibi olmağa, ehl-i dünyanın her ferdinde cüz'î-küllî arzu vardır. Hattâ o arzu için, hayatını feda eder derecesinde şöhretperestlik hissi onu sevkeder. Ehl-i Âhiret için bu his gayet tehlikelidir, ehl-i dünya için de gayet dağdağalıdır; çok ahlâk-ı seyyienin de menşeidir ve insanların da en zaîf damarıdır. Yani: Bir insanı yakalamak ve kendine çekmek; onun o hissini okşamakla kendine bağlar, hem onun ile onu mağlub eder. Kardeşlerim hakkında en ziyade korktuğum, bunların bu zaîf damarından ehl-i ilhadın istifade etmek ihtimalidir. Bu hal beni çok düşündürüyor. Hakikî olmayan bazı bîçare dostlarımı o suretle çektiler, manen onları tehlikeye attılar. (Haşiye)

(Haşiye): O bîçareler, "Kalbimiz Üstad ile beraberdir" fikriyle kendilerini tehlikesiz zannederler. Halbuki ehl-i ilhadın cereyanına kuvvet veren ve propagandalarına kapılan, belki bilmeyerek hafiyelikte istimal edilmek tehlikesi bulunan bir adamın, "Kalbim safidir. Üstadımın mesleğine sadıktır." demesi, bu misale benzer ki: Birisi Namaz kılarken karnındaki yeli tutamıyor, çıkıyor; hades vuku buluyor. Ona "Namazın bozuldu" denildiği vakit, o diyor: "Neden Namazım bozulsun, Kalbim safidir."

Ey Kardeşlerim ve ey Hizmet-i Kur'anda arkadaşlarım! Bu hubb-u câh cihetinden gelen derras ehl-i dünyanın hafiyelerine veya ehl-i dalâletin propagandacılarına veya şeytanın şakirdlerine deyiniz ki: "**Evvelâ Rıza-yı İlahî ve İltifat-ı Rahmanî ve Kabul-ü Rabbanî öyle bir makamdır ki; insanların teveccühü ve istihsanı, ona nisbeten bir zerre hükmündedir. Eğer Teveccüh-ü Rahmet varsa, yeter. İnsanların teveccühü; o Teveccüh-ü Rahmetin in'ikası ve gölgesi olmak cihetiyle makbuldür, yoksa arzu edilecek bir şey değildir.. çünkü kabir kapısında söner, beş para etmez!**"

Hubb-u câh hissi eğer susturulmazsa ve izale edilmezse, yüzünü başka cihete çevirmek lâzımdır. Şöyle ki:

Sevab-ı Uhrevî için, Dualarını kazanmak niyetiyle ve Hizmetin hüsn-ü tesiri noktasında gelecek temsildeki Sırra binaen, belki o hissin meşru bir ciheti bulunur. Meselâ: Ayasofya Câmii, Ehl-i Fazl ve Kemalden mübarek ve muhterem Zâtlarla dolu olduğu bir zamanda, tek-tük, sofada ve kapıda haylaz çocuklar ve serseri ahlâksızlar bulunup Câmiin pencerelerinin üstünde ve yakınında ecnebilerin eğlenceperest seyircileri bulunsu, bir adam o câmi içine girip ve o Cemaat içine dâhil olsa; eğer güzel bir sadâ ile şirin bir tarzda Kur'andan bir Aşır okusa, o vakit binler Ehl-i Hakikatın nazarları ona döner, hüsn-ü teveccühle, manevî bir Dua ile, o adama bir Sevab kazandırırılar. Yalnız, haylaz çocukların ve serseri mülhidler ve tek-tük ecnebilerin hoşuna gitmeyecek. Eğer o mübarek Câmiye ve o muazzam Cemaat içine o adam girdiği vakit, süflî ve edeb-sizce fuhşa aid şarkıları bağırıp çağırса, rakedib zıplasa; o vakit o haylaz çocukları güldürecek, o serseri ahlâksızları fuhşiyata teşvik ettiği için hoşlarına gidecek ve İslâmiyetin kusurunu görmekle mütelezviz olan ecnebilerin istihzakârane tebessümlerini celbedecek. Fakat umum o muazzam ve mübarek Cemaatin bütün Efradından, bir nazar-ı nefret ve tahkir celbedecektir. Esfel-i safilîne sukut derecesinde nazarlarında alçak görünecektir.

İşte aynen bu misal gibi; Âlem-i İslâm ve Asya, muazzam bir Câmidir. Ve içinde Ehl-i İman ve Ehl-i Hakikat, o Câmideki muhterem Cemaattir. O haylaz çocuklar ise, çocuk akıllı dalkavuklardır. O serseri ahlâksızlar; firenkmşreb, milliyetsiz, dinsiz heriflerdir. Ecnebi seyircileri ise, ecnebilerin naşir-i efkârı olan gazetecilerdir. Herbir Müslüman, hususan Ehl-i Fazl ve Kemal ise; bu Câmide derecesine göre bir mevkii olur, görünür, nazar-ı dikkat ona çevrilir. Eğer İslâmiyetin bir Sırr-ı Esası olan İhlas ve Rıza-yı İlahî cihetinde, Kur'an-ı Hakîm'in Ders verdiği Ahkâm ve Hakaik-i Kudsiyeye dair harekât ve a'mal ondan sudûr etse, lisan-ı hali manen Âyât-ı Kur'aniyeyi okusa; o vakit manen Âlem-i İslâmın herbir ferdinin

Vird - i Zebanî olan **اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ** Duasında

dâhil olup hissedar olur ve umumu ile Uhuvvetkârane alâkadar olur. Yalnız hayvanat-ı muzırna nev'inden bazı ehl-i dalâletin ve sakallı çocuklar hükmündeki bazı ahmakların nazarlarında kıymeti görünmez. Eğer o adam, medar-ı şeref tanıdığı bütün Ecdadını ve medar-ı iftihar bildiği bütün geçmişlerini ve Ruhen nokta-i istinad telakki ettiği Selef-i Sâlihînin Cadde-i Nuranîlerini terkedib heveskârane, hevaperestane, riyakârane, şöhetperverane, bid'akârane işlerde ve harekâtta bulunsa; manen bütün Ehl-i Hakikat ve Ehl - i İmanın nazarında en alçak mevkie düşer.

اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ Sırrına göre; Ehl-i İman ne

kadar âmi ve cahil de olsa, akli derketmediği halde, Kalbi öyle hodefüruş adamları görse; soğuk görür, manen nefret eder.

İşte hubb-u câha meftun ve şöhetperestliğe mübtela adam -ikinci adam -, hadsiz bir Cemaatin nazarında esfel-i safiline düşer. Ehemmiyetsiz ve müstehzi ve hezeyancı bazı serserilerin nazarında, muvakkat ve menhus bir mevki kazanır.

اَلْاِخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ اِلَّا الْمُتَّقِيْنَ Sırrına göre;

dünyada zarar, Berzahta azab, Âhirette düşman bazı yalancı dostları bulur.

Birinci suretteki adam, faraza hubb-u câhı Kalbinden çıkarmazsa, fakat İhlâsı ve Rıza-yı İlahîyi esas tutmak ve hubb-u câhı hedef ittihaz etmemek şartıyla; bir nevi meşru Makam-ı Manevî, hem muhteşem bir makam kazanır ki, o hubb-u câh damarını kemaliyle tatmin eder. Bu adam az, hem pek az ve ehemmiyetsiz bir şey kaybeder; ona mukabil, çok hem pek çok kıymetdar, zararsız şeyleri bulur. Belki birkaç yılını kendinden geçirir; ona bedel, çok mübarek mahlukları arkadaş bulur, onlarla ünsiyet eder. Veya ısırcı yabani eşek arılarını kaçırp, mübarek Rahmet şerbetçileri olan arıları kendine celb eder. Onların ellerinden bal yer gibi, öyle dostlar bulur ki; daima Dualarıyla Âb-ı Kevser gibi Feyizler, Âlem-i İslâmın etrafından onun Ruhuna içirilir ve Defter-i A'maline geçirilir.

Bir zaman, dünyanın bir büyük makamını işgal eden küçük bir insan, şöhetperestlik yolunda büyük bir kabahat işlemekle, Âlem-i İslâmın nazarında maskara olduğu vakit, geçen temsilin mealini ona Ders

verdim; başına vurdum. İyi sarstı, fakat kendimi hubb-u câhtan kurtaramadığım için, o ikazım dahi onu uyandırmadı.

İ k i n c i D e s i s e : İnsanda en mühim ve esaslı bir his, hiss-i havftır. Dessas zalimler, bu korku damarından çok istifade etmektedirler. Onunla, korkakları gemlendiriyorlar. Ehl-i dünyanın hafiyeleri ve ehl-i dalâletin propagandacıları, avamın ve bilhassa Ülemanın bu damarından çok istifade ediyorlar. Korkutuyorlar, evhamlarını tahrik ediyorlar. Meselâ: Nasılki damda bir adamı tehlikeye atmak için, bir dessas adam, o evhamlının nazarında zararlı görünen bir şey'i gösterip, vehmini tahrik edib, kova kova tâ damın kenarına gelir, baş aşağı düşürür, boynu kırılır. Aynen onun gibi; çok ehemmiyetsiz evham ile, çok ehemmiyetli şeyleri feda ettiriyorlar. Hattâ bir sinek beni ısırmasın diyerek, yılanın ağzına girer.

Bir zaman –Allah Rahmet etsin –mühim bir zât kayığa binmekten korkuyordu. Onun ile beraber bir akşam vakti, İstanbul'dan köprüye geldik. Kayığa binmek lâzım geldi. Araba yok. Sultan Eyyüb'e gitmeğe mecburuz. Israr ettim. Dedi: **"Korkuyorum, belki batacağız!"** Ona dedim: **"Bu Haliç'te tahminen kaç kayık var?"** Dedi: **"Belki bin var."** Dedim: **"Senede kaç kayık garkolur."** Dedi: **"Bir-iki tane, bazı sene de hiç batmaz."** Dedim: **"Sene kaç gündür?"** Dedi: **"Üçyüzaltmış gündür."** Dedim: **"Senin vehmine ilişen ve korkuna dokunan batmak ihtimali, üçyüz altmış bin ihtimalden bir tek ihtimaldir. Böyle bir ihtimalden korkan; insan değil, hayvan da olamaz!.."** Hem ona dedim: **"Acaba kaç sene yaşamayı tahmin ediyorsun?"** Dedi: **"Ben ihtiyarım, belki on sene daha yaşamam ihtimali vardır."** Dedim: **"Ecel gizli olduğundan, herbir günde ölmek ihtimali var; öyle ise üçbin altıyüz günde hergün vefatın muhtemel. İşte kayık gibi üçyüzbinden bir ihtimal değil, belki üçbinden bir ihtimal ile bugün ölümün muhtemeldir, titre ve ağla, vasiyet et!"** dedim. Akli başına geldi, titreyerek kayığa bindirdim. Kayık içinde ona dedim: **"Cenab-ı Hak havf damarını Hıfz-ı Hayat için vermiş, Hayatı tahrib için değil! Ve Hayatı ağır ve müşkil ve elîm ve azab yapmak için vermemiştir. Havf iki, üç, dört ihtimalden bir olsa.. hattâ beş-altı ihtimalden bir olsa, ihtiyatkârane bir havf meşru olabilir. Fakat yirmi, otuz, kırk ihtimalden bir ihtimal ile havf etmek evhamdır, Hayatı azaba çevirir!.."**

İşte ey Kardeşlerim! Eğer ehl-i ilhadın dalkavukları, sizi korkutmak ile kudsî Cihad-ı Manevînizden vazgeçirmek için size hücum etseler; onlara deyiniz: **"Biz Hizb-ül Kur'anız."**

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

Sırrıyla, Kur'anın kal'asındayız. **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** etrafı-

mızda çevrilmiş muhkem bir Surdur. Binler ihtimalden bir ihtimal ile, şu kısa hayat-ı fâniyeye küçük bir zarar gelmesi korkusundan, Hayat-ı Ebediyemize yüzde yüz binler zarar verecek bir yola, bizi ihtiyarımızla sevkedemezsiniz!.." Ve deyiniz: "Acaba Hizmet-i Kur'aniyede arkadaşımız ve o Hizmet-i Kudsiyenin tedbirinde Üstadımız ve Ustabaşımız olan Said Nursî'nin yüzünden, bizim gibi Hak yolunda ona dost olan Ehl-i Haktan kim zarar görmüş? Ve onun Has Talebelerinden kim bela görmüş ki, biz de göreceğiz ve o görmek ihtimali ile telaş edeceğiz... Bu Kardeşimizin binler uhrevî dostları ve Kardeşleri var. Yirmi otuz senedir dünya hayat-ı içtimaiyesine tesirli bir surette karıştığı halde, onun yüzünden bir Kardeşinin zarar gördüğünü işitmedik. Hususan o zaman elinde siyaset topuzu vardı. Şimdi o topuz yerine Nur-u Hakikat var. Eskiden 31 Mart hâdisesinde çendan onu da karıştırdılar, bazı dostlarını da ezdiler. Fakat sonra tebeyyün etti ki, mes'ele başkaları tarafından çıkmış. **Onun dostları, Onun yüzünden değil, Onun düşmanları yüzünden bela gördüler.** Hem o zaman çok dostlarını da kurtardı. Buna binaen; bin değil, binler ihtimalden bir tek ihtimal-i tehlike korkusuyla, bir Hazine-i Ebediyeyi elimizden kaçırmak, sizin gibi şeytanların hatırına gelmemeli!" deyip ehl-i dalâletin dalkavuklarının ağzına vurup taretmelisiniz. Hem o dalkavuklara deyiniz ki:

"Yüzbinler ihtimalden bir ihtimal değil, yüzden yüz ihtimal ile bir helâket gelse; zerre kadar aklımız varsa, korkup, Onu bırakıp kaçmayacağız!" Çünkü mükerrer tecrübelerle görülmüş ve görülüyor ki: Büyük Kardeşine veyahut Üstadına tehlike zamanında ihanet edenlerin, gelen bela en evvel onların başında patlar. Hem merhametsizcesine onlara ceza verilmiş ve alçak nazarıyla bakılmış. Hem cesedi ölmüş, hem Ruhu zillet içinde manen ölmüş. Onlara ceza verenler, Kalblerinde bir merhamet hissetmezler. Çünkü derler: "**Bunlar madem kendilerine sadık ve müşfik Üstadlarına hain çıktılar; elbette çok alçaktırlar, merhamete değil tahkire lâyıktırlar.**"

Madem Hakikat budur. Hem madem bir zalim ve vicdansız bir adam, birisini yere atıp ayağıyla onun başını kat'î ezecek bir surette davransa, o yerdeki adam eğer o vahşi zalimin ayağını öpse; o zillet vasıtasıyla Kalbi başından evvel ezilir, Ruhu cesedinden evvel ölür.. Hem başı gider, hem İzzet ve Haysiyeti mahvolur. Hem o canavar vicdansız zalime karşı za'f göstermekle, kendisini ezdirmeye teşci' eder. Eğer ayağı altındaki mazlum adam, o zalimin yüzüne tükürse; Kalbini ve Ruhunu kurtarır,

cesedi bir Şehid-i Mazlum olur. Evet tükürün zalimlerin hayâsız yüzlerine!..

Bir zaman İngiliz Devleti, İstanbul Boğazı'nın topraklarını tahrib ve İstanbul'u istilâ ettiği hengâmdaydı; o devletin en büyük Daire-i Diniyesi olan anglikan kilisesi'nin başpapazı tarafından Meşihat-ı İslâmiyeden dinî altı sual soruldu. Ben de o zaman Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye'nin âzası idim. Bana dediler: "Bir cevap ver." Onlar altı suallerine, altı yüz kelime ile cevap istiyorlar. Ben dedim: "**Altıyüz kelime ile değil, altı kelime ile de değil, hattâ bir kelime ile dahi değil; belki bir Tükürük ile cevap veriyorum! Çünkü o devlet, işte görüyorsunuz; ayağını boğazımıza bastığı dakikada, onun papazı mağrurane üstümüzde sual sormasına karşı, yüzüne tükürmek lâzım geliyor. Tükürün o ehl-i zulmün o merhametsiz yüzüne!..**" demiştim. Şimdi diyorum:

Ey Kardeşlerim! İngiliz gibi cebbar bir hükûmetin istilâ ettiği bir zamanda, bu tarzda matbaa lisaniyle onlara mukabele etmek, tehlike yüzde yüz iken, Hıfz-ı Kur'anî bana kâfi geldiği halde; size de, yüzde bir ihtimal ile, ehemmiyetsiz zalimlerin elinden gelen zararlara karşı, elbette yüz derece daha kâfidir.

Hem ey Kardeşlerim! Çoğunuz askerlik etmişsiniz. Etmeyenler de elbette işitmişlerdir. İşitmeyenler de benden işitsinler ki: "**En ziyade yaralananlar, siperini bırakıp kaçanlardır. En az yara alanlar, siperinde sebat edenlerdir!..**"

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ mana-yı işaretisiyle gösteriyor ki: "Fırar edenler, kaçmalarıyla ölümü daha ziyade karşılıyorlar!.."

Ü ç ü n c ü D e s i s e – i Ş e y t a n i y e : Tama' yüzünden çoklarını avlıyorlar.

Kur'an-ı Hakîm'in Âyât ve Beyyinatından istifaza ettiğimiz kat'î bürhanlarla çok Risalelerde isbat etmişiz ki: "**Meşru Rızık, iktidar ve ihtiyarın derecesine göre değil; belki acz ve iftkarın nisbetinde geliyor.**" Bu Hakikatı gösteren hadsiz işaretler, emareler, deliller vardır. Ezcümle:

Bir nevi zîhayat ve Rızık muhtaç olan eşcar yerinde durup, onların Rızıkları onlara koşup geliyor. Hayvanat hırs ile Rızıklarının peşinde koştuklarından, ağaçlar gibi mükemmel beslenmiyorlar.

Hem hayvanat nev'inden balıkların en aptal, iktidarsız ve kum içinde bulunduğu halde mükemmel beslenmesi ve umumiyetle semiz olarak

görünmesi; maymun ve tilki gibi zeki ve muktedir hayvanat, sût-i maişetinden alîz ve zaîf olması, gösteriyor ki: **Vasıta-i Rızk; iktidar değil, iftikardır.**

Hem insanî olsun hayvanî olsun bütün yavruların hüsn-ü maişeti ve sût gibi Hazine-i Rahmetin en latif bir hediyesi, umulmadık bir tarzda onlara za'f ve aczlerine şefkaten İhsan edilmesi.. ve vahşi canavarların dîk-ı maişetleri dahi gösteriyor ki: **Vesile-i Rızk-ı Helâl; acz ve iftikardır, zekâ ve iktidar değildir.**

Hem dünyada, milletler içinde şiddet-i hırs ile meşhur olan yahudi milletinden daha ziyade rızk peşinde koşan olmuyor. Halbuki zillet ve sefalet içinde en ziyade sût-i maişete onlar mâruz oluyorlar. Onların zenginleri dahi süflî yaşıyorlar. Zâten riba gibi gayr-ı meşru yollarla kazandıkları mal, Rızk-ı Helâl değil ki mes'elemizi cerhetsin.

Hem çok ediblerin ve çok Ülemanın fakr-ı hali ve çok aptalların servet ve gınası dahi gösteriyor ki: **Celb-i Rızkın medarı, zekâ ve iktidar değildir; belki acz ve iftikardır, tevekkülvari bir teslimdir ve lisan-ı kal ve lisan-ı hal ve lisan-ı fiil ile bir Duadır.**

İşte bu Hakikatı ilân eden **إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ**

Âyeti, bu devamıza o kadar kavî ve metin bir bürhandır ki; bütün nebatat ve hayvanat ve etfal lisaniyle okunuyor. Ve Rızk isteyen her taife, şu Âyeti lisan-ı hal ile okuyor.

Madem Rızk mukadderdir ve İhsan ediliyor ve veren de Cenab-ı Hak'tır; o hem Rahîm, hem Kerim'dir. Onun Rahmetini ittiham etmek derecesinde ve Keremini istihfaf eder bir surette gayr-ı meşru bir tarzda yüz suyu dökmekle; vicdanını belki bazı mukaddesatını rüşvet verip, menhus, bereketsiz bir mal-i haramı kabul eden düşünsün ki, ne kadar muzaaf bir divaneliktir.

Evet ehl-i dünya, hususan ehl-i dalâlet; parasını ucuz vermez, pek pahalı satar. Bir senelik hayat-ı dünyeviyeye bir derece yardım edecek bir mala mukabil, hadsiz bir Hayat-ı Ebediyeyi tahrib etmeye bazan vesile olur. O pis hırs ile Gazab-ı İlahîyi kendine celbeder ve ehl-i dalâletin rızasını celbe çalışır.

Ey Kardeşlerim! Eğer ehl-i dünyanın dalkavukları ve ehl-i dalâletin münafıkları, sizi insaniyetin şu zaîf damarı olan tama' yüzünden yakalasalar; geçen Hakikatı düşünüp, bu fakir Kardeşinizi nümune-i imtisal ediniz. Sizi bütün kuvvetimle temin ederim ki: **Kanaat ve İktisad;**

maaştan ziyade sizin Hayatınızı idame ve Rızkınızı temin eder. Bahusus size verilen o gayr-ı meşru para, sizden ona mukabil bin kat fazla fiat isteyecek. Hem her saati size ebedî bir hazineyi açabilir olan Hizmet-i Kur'aniyeye sed çekebilir veya fütur verir. Bu öyle bir zarar ve boşluktur ki; her ay binler maaş verilse, yerini dolduramaz.

İHTAR: Ehl-i dalâlet, Kur'an-ı Hakîm'den alıp neşrettiğimiz Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniyeye karşı müdafaa ve mukabele elinden gelmediği için, münafıkane ve desisekârane iğfal ve hile dâminı (tuzağını) istimal ediyor. Dostlarımı hubb-u câh, tama' ve havf ile aldatmak ve beni bazı isnadat ile çürütmek istiyorlar. **Biz, kudsî Hizmetimizde daima müsbet hareket ediyoruz.** Fakat maatteessüf herbir emr-i hayırda bulunan manileri defetmek vazifesi, bizi bazan menfî harekete sevk ediyor.

İşte bunun içindir ki, ehl-i nifakın hilekârane propagandasına karşı, Kardeşlerimi sâbık üç nokta ile ikaz ediyorum. Onlara gelen hücumu def'e çalışıyorum.

Şimdi en mühim bir hücum benim şahsımadır. Diyorlar ki: "Said Kürddür, neden bu kadar ona hürmet ediyorsunuz, arkasına düşüyorsunuz?"

İşte bilmeceburiye böyle herifleri susturmak için, Dördüncü Desise-i Şeytaniyeyi, istemeyerek Eski Said Lisaniyle zikredeceğim.

Dördüncü Desise-i Şeytaniye: Şeytanın telkini ile ve ehl-i dalâletin ilkaatıyla, bana karşı propaganda ile hücum eden ve mühim mevkileri işgal eden bazı mülhidler, Kardeşlerimi aldatmak ve asabiyet-i milliyelerini tahrik etmek için diyorlar ki:

"Siz Türksünüz. **مَا شَاءَ اللَّهُ** Türklerde her nevi Ülema ve Ehl-i

Kemal vardır. Said bir Kürddür. Milliyetinizden olmayan birisiyle teşrik-i mesaî etmek hamiyet-i milliyeye münafîdir?"

Elcevab: Ey bedbaht mülhid! Ben **فَلِلَّهِ الْحَمْدُ** Müslümanım. Her

zamanda, kudsî Milletimin üçyüz elli milyon efradı vardır. Böyle ebedî bir Uhuvveti tesis eden ve Dualarıyla bana yardım eden ve içinde Kürdlerin ekseriyet-i mutlakası bulunan üçyüz elli milyon Kardeşi, unsuriyet ve menfî milliyet fikrine feda etmek ve o mübarek hadsiz Kardeşlere bedel, Kürd namını taşıyan ve Kürd unsurundan addedilen mahdud birkaç dinsiz veya mezhebsiz bir mesleğe girenleri kazanmaktan yüzbin defa istiaze ediyorum!.. Ey mülhid! Senin gibi ahmaklar lâzım ki, Macar kâfirleri veyahut dinsiz olmuş ve firenkleşmiş birkaç Türkleri muvakkaten, dünyaca dahi faidesiz uhuvvetini kazanmak için; üçyüz elli

milyon hakikî, nuranî menfaatdar bir Cemaatin bâkî Uhuvvetlerini terketsin. Yirmialtıncı Mektub'un Üçüncü Mes'elesinde, delilleriyle menfi milliyetin mahiyetini ve zararlarını gösterdiğimizizden ona havale edib, yalnız o Üçüncü Mes'elenin âhirinde icmal edilen bir Hakikatı burada bir derece izah edeceğiz. Şöyle ki:

O Türkçülük perdesi altına giren ve hakikaten Türk düşmanı olan hamiyet-füruş mülhidlere derim ki: **Din-i İslâmiyet milletiyle ebedî ve hakikî bir Uhuvvet ile, Türk denilen bu vatan Ehl-i İmanıyla şiddetli ve pek hakikî alâkadarım. Ve bin seneye yakın, Kur'anın Bayrağını cihanın cihat-ı sittesinin etrafında galibane gezdiren bu vatan evlâdlarına, İslâmiyet hesabına müftehirane ve tarafdaranane Muhabbetdarım.** Sen ise ey hamiyet-füruş sahtekâr! Türk'ün mefahir-i hakikiye-i milliyesini unutturacak bir surette mecazî ve unsurî ve muvakkat ve garazkârane bir uhuvvetin var. Senden soruyorum: Türk Milleti, yalnız yirmi ile kırk yaşı ortasındaki gafil ve heveskâr gençlerden ibaret midir? Hem onların menfaati ve onların hakkında hamiyet-i milliyenin iktiza ettiği hizmet, yalnız onların gafletini ziyadeleştiren ve ahlâksızlıklara alıştırıran ve menhiyata teşci eden firenk-meşrebane terbiyede midir? Ve ihtiyarlıkta onları ağlattırarak olan muvakkat bir güldürmekte midir? Eğer hamiyet-i milliyeye bunlardan ibaret ise ve terakki ve Saadet-i Hayatiye bu ise; evet sen böyle Türkçü isen ve böyle milliyetperver isen; ben o Türkçülükten kaçıyorum, sen de benden kaçabilirsin! Eğer zerre miktar hamiyet ve şuurun ve insafın varsa, şimdiki taksimata bak, cevap ver. Şöyle ki:

Türk Milleti denilen şu vatan evlâdı altı kısımdır. Birinci kısmı, Ehl-i Salahat ve Takvadır. İkinci kısmı, musibetzedede ve hastalar taifesidir. Üçüncü kısmı, ihtiyarlar sınıfıdır. Dördüncü kısmı, çocuklar taifesidir. Beşinci kısmı, fakirler ve zaîfler taifesidir. Altıncı kısmı, gençlerdir. Acaba bütün evvelki beş taife Türk değiller mi? Hamiyet-i milliyeden hisseleri yok mu? Acaba altıncı taifeye sarhoşcasına bir keyf vermek yolunda, o beş taifeyi incitmek, keyfini kaçırmak, tesellilerini kırmak; hamiyet-i milliyeye midir, yoksa o millete düşmanlık mıdır?.. **الْحُكْمُ لِلْكَثَرِ** Sırrınca, eksere zarar dokunduran düşmandır; dost değildir!

Senden soruyorum: Birinci kısım olan Ehl-i İman ve Ehl-i Takvanın en büyük menfaati, firenk-meşrebane bir medeniyette midir? Yoksa Hakaik-i İmaniyenin Nurlarıyla Saadet-i Ebediyeyi düşünüp, müştak ve âşık oldukları Tarîk-i Hakta sülûk etmek ve hakikî teselli bulmakta mıdır? Senin gibi dalâlet-pişe hamiyet-füruşların tuttuğu meslek; müttaki Ehl-i İmanın manevî Nurlarını söndürüyor ve hakikî tesellilerini bozuyor

ve ölümü i'dam-ı ebedî ve kabri dâimî bir firak-ı lâyezalî kapısı olduğunu gösteriyor.

İkinci kısım olan musibettede ve hastaların ve hayatından me'vus olanların menfaati; firenk-meşrebane, dinsizcesine medeniyet terbiyesinde midir? Halbuki o bîçareler bir Nur isterler, bir Teselli isterler. Musibetlerine karşı bir mükâfat isterler. Ve onlara zulmedenlerden intikamlarını almak isterler. Ve yakınlaştıkları kabir kapısındaki dehşeti defetmek istiyorlar. Sizin gibilerin sahtekâr hamiyetiyle, pek çok şefkate ve okşamaya ve tımar etmeye çok lââyık ve muhtaç o bîçare musibetzedelerin Kalblerine iğne sokuyorsunuz, başlarına tokmak vuruyorsunuz! Merhametsizcesine ümidlerini kırıyorsunuz, ye's-i mutlaka düşürüyorsunuz!.. Hamiyet-i Milliye bu mudur? Böyle mi millete menfaat dokunduruyorsunuz?

Üçüncü taife olan ihtiyarlar, bir sülüs teşkil ediyor. Bunlar kabre yakınlaşıyorlar, ölüme yaklaşıyorlar, dünyadan uzaklaşıyorlar, Âhirete yanaşıyorlar. Böylelerin Menfaati ve Nuru ve Tesellisi, hülâgu ve cengiz gibi zalimlerin gaddarane sergüzeştlerini dinlemesinde midir? Ve Âhireti unutturacak, dünyaya bağlandırarak, neticesiz, manen sukut, zahiren terakki denilen şimdiki nevi hareketinizde midir? Ve uhrevî Nur, sinemada mıdır? Ve hakikî Teselli, tiyatroda mıdır? Bu bîçare ihtiyarlar Hamiyetten hürmet isterlerken, manevî bıçakla o bîçareleri kesmek hükmünde ve "i'dam-ı ebedîye sevk ediliyorsunuz" fikrini vermek ve Rahmet kapısı tasavvur ettikleri kabir kapısını ejderha ağzına çevirmek, "Sen oraya gideceksin" diye manevî kulağına üflemek; hamiyet-i milliye ise, böyle hamiyetten yüzbin defa **اَلْعِيَاذُ بِاللّٰهِ**!..

Dördüncü taife ki, çocuklardır. Bunlar, Hamiyet-i Milliyeden merhamet isterler, şefkat beklerler. Bunlar da za'f ve acz ve iktidarsızlık noktasında; Merhametkâr, Kudretli bir Hâlıkı bilmekle Ruhları inbisat edebilir, istidadları mes'udane inkişaf edebilir. İleride, dünyadaki müdhiş ehval ve ahvale karşı gelebilecek bir Tevekkül-ü İmanî ve Teslim-i İslâmî telkinatıyla o masumlar hayata müştakane bakabilirler. Acaba alâkaları pek az olduğu terakkiyat-ı medeniye dersleri ve onların Kuvve-i Manevîyesini kırarak ve Ruhlarını söndürecek, nursuz sırf maddî felsefî düsturların taliminde midir? Eğer insan bir cesed-i hayvanîden ibaret olsaydı ve kafasında akıl olmasaydı; belki bu masum çocukları muvakkaten eğlendirecek terbiye-i medeniye tabir ettiğiniz ve terbiye-i milliye süsü verdiğiniz bu firengî usûl, onlara çocukçasına bir oyuncak olarak, dünyevî bir menfaati verebilirdi. Mademki o masumlar hayatın

dağdağalarına atılacaklar, mademki insandırlar; elbette küçük Kalblerinde çok uzun arzuları olacak ve küçük kafalarında büyük maksadlar tevellüd edecek. Madem Hakikat böyledir; onlara şefkatin muktezası, gayet derecede fakr ve aczinde, gayet kuvvetli bir Nokta-i İstinadı ve tükenmez bir Nokta-i İstimdadı; Kalblerinde **Îman-ı Billah ve Îman-ı bil-Âhîret** suretiyle yerleştirmek lâzımdır. Onlara şefkat ve merhamet bununla olur. Yoksa, divane bir vâlidenin, veledini bıçakla kesmesi gibi, hamiyet-i milliye sarhoşluğuyla, o biçare masumları manen boğazlamaktır. **Cesedini beslemek için, beynini ve Kalbini çıkarıp ona yedirmek nev'inden, vahşiyane bir gadirdir, bir zulümdür.**

Beşinci taife, fakirler ve zaîfler taifesidir. Acaba, hayatın ağır tekâlifini fakirlik vasıtasıyla elîm bir tarzda çeken fakirlerin ve hayatın müdhîş dağdağalarına karşı çok müteessir olan zaîflerin, Hamiyet-i Milliyeden hisseleri yok mudur? Bu biçarelerin ye'sini ve elemiini artıran ve sefih bir kısım zenginlerin mel'abe-i hevesatı ve zalim bir kısım kavîlerin vesile-i şöhret ve şekaveti olan firenk-meşrebane ve perde-birunane ve firavunane medeniyetperverlik namı altında yaptığınız harekâtta mıdır? Bu biçare fukaraların fakirlik yarasına merhem ise; unsuriyet fikrinden değil, belki İslâmiyetin Eczahane-i Kudsîyesinden çıkabilir. Zaîflerin kuvveti ve mukavemeti, karanlık ve tesadüfe bağlı, şuursuz, tabîî felsefeden alınmaz; belki Hamiyet-i İslâmiye ve kudsî İslâmiyet Milliyetinden alınır!..

Altıncı taife gençlerdir. Bu gençlerin gençlikleri eğer dâimî olsaydı; menfî milliyetle onlara içirdiğiniz şarabın muvakkat bir menfaati, bir faidesi olurdu. Fakat o gençliğin lezzetli sarhoşluğu; ihtiyarlıkla elemle ayılması ve o tatlı uykunun ihtiyarlık sabahında esefle uyanmasıyla, o şarabın humarı ve sıkıntısı onu çok ağlattırarak ve o lezzetli rü'yanın zevalindeki elem, ona çok hazîn teessüf ettirecek. "Eyvah! Hem gençlik gitti, hem ömür gitti, hem müflis olarak kabre gidiyorum; keşki Aklımı başıma alsaydım." dedirecek. Acaba bu taifenin Hamiyet-i Milliyeden hissesi, az bir zamanda muvakkat bir keyf görmek için, pek uzun bir zamanda teessüfle ağlattırmak mıdır? Yoksa onların Saadet-i Dünyevîyeleri ve Lezzet-i Hayatîyeleri; o güzel, şirin gençlik Ni'metinin şükrünü vermek suretinde, o Ni'meti sefahet yolunda değil, belki İstikamet yolunda sarfetmekle; o fânî gençliği, İbadetle manen ibka etmek ve o gençliğin İstikametiyle Dâr-ı Saadette ebedî bir gençlik kazanmakta mıdır? Zerre miktar şuurun varsa söyle!..

E l h â s ı l : Eğer Türk Milleti, yalnız altıncı taife olan gençlerden ibaret olsa ve gençlikleri dâimî kalsa ve dünyadan başka yerleri bulunmasa,

sizin Türkçülük perdesi altındaki firenk-meşrebane harekâtınız, Hamiyet-i Milliyeden sayılabilirdi. Benim gibi hayat-ı dünyeviye az ehemmiyet veren.. ve unsuriyet fikrini firengî illeti gibi bir maraz telakki eden.. ve gençleri nâmeşru keyf ve hevesattan men'e çalışan.. ve başka memlekette dünyaya gelen bir adama, "O Kürddür, arkasına düşmeyiniz." diyebilirdiniz ve demeye bir hak kazanabilirdiniz. Fakat mademki Türk namı altında olan şu vatan evlâdı, sâbıkan beyan edildiği gibi altı kısımdır. Beş kısma zarar vermek ve keyflerini kaçırmak, yalnız birtek kısma muvakkat ve dünyevî ve akibeti meş'um bir keyf vermek, belki sarhoş etmek; elbette o Türk Milletine dostluk değil, düşmanlıktır. Evet ben unsurca Türk sayılmıyorum; fakat Türklerin Ehl-i Takva taifesine ve musibetzedeler kısmına ve ihtiyarlar sınıfına ve çocuklar taifesine ve zaîfler ve fakirler zümresine bütün kuvvetimle ve kemal-i iştiaqla Müşfikane ve Uhuvvetkârane çalışmışım ve çalışıyorum. Altıncı taife olan gençleri dahi, hayat-ı dünyeviyesini zehirlettirecek ve Hayat-ı Uhreviyesini mahvedecek ve bir saat gülmeye bedel, bir sene ağlamayı netice veren harekât-ı nâmeşruadan vazgeçirmek istiyorum. Yalnız bu altı-yedi sene değil, belki yirmi senedir Kur'andan ahzedib Türkçe Lisaniyle neşrettiğim Âsâr meydana vardır. Evet **لِلّٰهِ الْحَمْدُ**, Kur'an-ı Hakîm'in Maden-i Envârından iktibas

edilen Âsâr ile, ihtiyar taifesinin en ziyade istedikleri Nur gösteriliyor. Musibetzedelerin ve hastaların tiryak gibi en nâfi' ilâçları, Eczahane-i Kudsiye-i Kur'aniyede gösteriliyor. Ve ihtiyarları en ziyade düşündüren kabir kapısı, Rahmet kapısı olduğu ve i'dam kapısı olmadığı, o Envâr-ı Kur'aniye ile gösterildi. Ve çocukların nazik Kalblerinde hadsiz mesaib ve muzır eşyaya karşı gayet kuvvetli bir Nokta-i İstinad ve hadsiz âmâl ve arzularına medar bir Nokta-i İstimdad Kur'an-ı Hakîm'in madeninden çıkarıldı ve gösterildi ve bilfiil istifade ettirildi. Ve fukaralar ve zuafalar kısmını en ziyade ezen ve müteessir eden hayatın ağır tekâlifî, Kur'an-ı Hakîm'in Hakaik-i İmaniyesiyle hafifleştirildi.

İşte bu beş taife ki, Türk Milletinin altı kısmından beş kısmıdır; menfaatlerine çalışıyoruz. Altıncı kısım ki, gençlerdir. Onların iyilerine karşı ciddî Uhuvvetimiz var. Senin gibi mülhidlere karşı hiçbir cihetle dostluğumuz yok! Çünkü ilhada giren ve Türkün hakikî bütün mefahir-i milliyesini taşıyan İslâmiyet Milliyetinden çıkmak isteyen adamları Türk bilmiyoruz, Türk perdesi altına girmiş firenk telakki ediyoruz! Çünkü yüzbin defa Türkçüyüz deyip dava etseler, Ehl-i Hakikatı kandıramazlar. Zira fiilleri, harekâtları, onların davalarını tekzib ediyor.

İşte ey firenk-meşreblar ve propagandanızla hakikî Kardeşlerimi benden soğutmaya çalışan mülhidler! Bu millete menfaatiniz nedir? Birinci

taife olan Ehl-i Takva ve Salahatın Nurunu söndürüyorsunuz. Merhamete ve tımar etmeye şâyan ikinci taifesinin yaralarına zehir serpiyorsunuz. Ve hürmete çok lâıyk olan üçüncü taifenin tesellisini kırıyorsunuz, ye's-i mutlaka atıyorsunuz. Ve şefkate çok muhtaç olan dördüncü taifenin bütün bütün kuvve-i maneviyesini kırıyorsunuz ve hakikî insaniyetini söndürüyorsunuz. Ve muavenet ve yardıma ve teselliye çok muhtaç olan beşinci taifenin ümidlerini, istimdadlarını akım bırakıp, onların nazarında hayatı, mevtten daha ziyade dehşetli bir surete çeviriyorsunuz. İkaza ve ayılmağa çok muhtaç olan altıncı taifesine, gençlik uykusu içinde öyle bir şarab içiriyorsunuz ki; o şarabın humarı pek elîm, pek dehşetlidir. Acaba bu mudur Hamiyet-i Milliye ki, o hamiyet-i milliye uğrunda çok Mukaddesatı feda ediyorsunuz. O Türkçülük menfaati, Türklere bu suretle midir? Yüz bin defa **الْعِيَاذُ بِاللّٰهِ**.

Ey efendiler! Bilirim ki, Hak noktasında mağlub olduğunuz zaman, kuvvete müracaat edersiniz. Kuvvet Hakta olduğu, Hak kuvvette olmadığı Sırrıyla; dünyayı başıma ateş yapsanız, Hakikat-ı Kur'anîyeye feda olan bu baş size eğilmeyecektir. Hem size bunu da haber veriyorum ki: Değil sizler gibi mahdud, manen millet nazarında menfur bir kısım adamlar, belki binler sizler gibi bana maddî düşmanlık etseler, ehemmiyet vermeyeceğim ve bir kısım muzır hayvanattan fazla kıymet vermeyeceğim. Çünkü bana karşı ne yapacaksınız? Yapacağınız iş, ya hayatıma hâtime çekmekle veya Hizmetimi bozmak suretiyle olur. Bu iki şeyden başka dünyada alâkam yok. Hayatın başına gelen ecel ise, şuhud derecesinde kat'î İman etmişim ki; tagayyür etmiyor, mukadderdir. Madem böyledir; Hak yolunda Şehadet ile ölsem, çekinmek değil, iştıyak ile bekliyorum. Bahusus ben ihtiyar oldum, bir seneden fazla yaşamayı zor düşünüyorum. Zahirî bir sene ömrü, Şehadet vasıtasıyla kazanılan hadsiz bir Ömr-ü Bâkîye tebdil etmek; benim gibilerin en âlî bir maksadı, bir gayesi olur. Amma Hizmet ise , **فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ Hizmet-i Kur'anî-**

ye ve İmanîyede Cenab-ı Hak Rahmetiyle öyle Kardeşleri bana vermiş ki; vefatım ile, o Hizmet bir merkezde yapıldığına bedel, çok merkezlerde yapılacak. Benim dilim ölüm ile susturulsa; pek çok kuvvetli diller benim dilime bedel konuşacaklar, o Hizmeti idame ederler. Hattâ diyebilirim: Nasıki bir tane tohum toprak altına girip ölmesiyle bir sünbül hayatını netice verir; bir taneye bedel, yüz tane vazife başına geçer. Öyle de; Mevtim, Hayatımdan fazla o Hizmete vasıta olur ümidini besliyorum!..

Beşinci Desise – i Şeytaniye : Ehl-i dalâletin tarafgirleri, enaniyetten istifade edib, Kardeşlerimi benden çekmek istiyorlar. Hakikaten insanda en tehlikeli damar, enaniyettir ve en zaîf damarı da odur. Onu okşamakla, çok fenâ şeyleri yaptırabilirler. Ey Kardeşlerim!

Dikkat ediniz; sizi enaniyette vurmasınlar, onunla sizi avlamasınlar. Hem biliniz ki: Şu asırda ehl-i dalâlet eneye binmiş, dalâlet vâdilerinde koşuyor. Ehl-i Hak, bilmeceburiye eneyi terketmekle hakka Hizmet edebilir. Ene'nin istimalinde haklı dahi olsa; mademki ötekilere benzer ve onlar da onları kendileri gibi nefisperest zannederler, Hakkın Hizmetine karşı bir haksızlıktır. **Bununla beraber etrafına toplandığımız Hizmet-i Kur'aniye, ene'yi kabul etmiyor. "Nahnü" istiyor. "Ben demeyiniz, biz deyiniz"** diyor. Elbette kanaatiniz gelmiş ki, bu fakir Kardeşiniz ene ile meydana çıkmamış. Sizi enesine hâdim yapmıyor. Belki, enesiz bir Hâdim-i Kur'anî olarak kendini size göstermiş. Ve kendini beğenmemeyi ve enesine tarafdar olmamayı meslek itti haz etmiş. Bununla beraber, kat'î deliller ile sizlere isbat etmiştir ki: Meydan-ı istifadeye vaz'edilen Eserler, mîrî malıdır; yani Kur'an-ı Hakîm'in Tereşsuhatıdır. Hiç kimse, enesiyle onlara temellük edemez! Haydi farz-ı muhal olarak ben enemle o Eserlere sahib çıkıyorum, benim bir Kardeşimin dediği gibi: Madem bu Kur'anî Hakikat kapısı açıldı, benim noksaniyetime ve ehemmiyetsizliğime bakılmayarak, Ehl-i İlim ve Kemal arkamda bulunmaktan çekinmemeli ve istiğna etmemelidirler. Selef-i Sâlihînin ve Muhakkikîn-i Ülemanın Âsârları, çendan her derde kâfi ve vâfi bir Hazine-i Azîmedir; **fakat bazı zaman olur ki, bir anahtar bir hazineden ziyade ehemmiyetli olur. Çünkü hazine kapalıdır; fakat bir anahtar, çok hazineleri açabilir. Zannederim ki, o enaniyet-i ilmiyeyi fazla taşıyan zâtlar da anladılar ki: Neşrolunan Sözler, Hakaik-i Kur'aniyenin birer anahtarı ve o Hakaiki inkâr etmeye çalışanların başlarına inen birer Elmas Kılınçtır. O Ehl-i Fazl ve Kemal ve kuvvetli enaniyet-i ilmiyeyi taşıyan zâtlar bilsinler ki; bana değil, Kur'an-ı Hakîm'e Talebe ve Şakird oluyorlar. Ben de onların bir Ders arkadaşım.** Haydi farz-ı muhal olarak ben Üstadlık dava etsem, madem şimdi Ehl-i İmanın tabakatını, avamdan havassa kadar, mâruz kaldıkları evham ve şübehattan kurtarmak çaresini bulduk; o Ülema ya daha kolay bir çaresini bulsunlar veyahut bu çareyi iltizam edib Ders versinler, tarafdar olsunlar. Ülema-üs sût hakkında bir tehdid-i azîm var. Bu zamanda Ehl-i İlim ziyade dikkat etmeli. Haydi farzetseniz ki, düşmanlarımızın zannı gibi ben, benlik hesabına böyle bir Hizmette bulunuyorum. Acaba dünyevî ve millî bir maksad için, çok zâtlar enaniyeti terkedib, firavun-meşreb bir adamın kemal-i sadakatla etrafına toplanıp, şiddetli bir tesanüdle iş gördükleri halde; acaba bu Kardeşiniz, Hakikat-ı Kur'aniye ve Hakaik-i İmaniye etrafında, kendi enaniyetini setretmekle beraber, o dünyevî komitenin onbaşıları gibi, terk-i enaniyetle Hakaik-i Kur'aniye etrafında bir Tesanüdü sizden istemeye hakkı yok mudur? Sizin en büyük Âlimleriniz de, ona "Lebbeck" dememesinde haksız değil midirler?

Kardeşlerim, enaniyetin işimizde en tehlikeli ciheti, kıskançlıktır. Eğer sırf Lillah için olmazsa, kıskançlık müdahale eder, bozar. Nasılki bir insanın bir eli, bir elini kıskanmaz ve gözü, kulağına hased etmez ve Kalbi Aklına rekabet etmez.. Öyle de: Bu heyetimizin Şahs-ı Manevîsinde herbiriniz bir duygu, bir âza hükmündesiniz. Birbirinize karşı rekabet değil, bilakis birbirinizin meziyetiyle iftihar etmek, müteleziz olmak bir Vazife-i Vicdaniyenizdir.

Bir şey daha kaldı, en tehlikesi odur ki: İçinizde ve ahababınızda, bu fakir Kardeşinize karşı bir kıskançlık damarı bulunmak, en tehlikelidir. Sizlerde mühim Ehl-i İlim de var. Ehl-i İlmin bir kısmında, bir enaniyet-i ilmiye bulunur. Kendi mütevazı de olsa, o cihette enaniyetlidir. Çabuk enaniyetini bırakmaz. Kalbi, aklı ne kadar yapışsa da; nefsi, o ilmî enaniyeti cihetinde imtiyaz ister, kendini satmak ister, hattâ yazılan Risalelere karşı muaraza ister. Kalbi Risaleleri sevdiği ve Aklı istihsan ettiği ve yüksek bulduğu halde; nefsi ise, enaniyet-i ilmiyeden gelen kıskançlık cihetinde zımnî bir adavet besler gibi, Sözler'in kıymetlerinin tenzilini arzu eder tâ ki kendi mahsulât-ı fikriyesi onlara yetişsin, onlar gibi satılsın. Halbuki bilmeceburiye bunu haber veriyorum ki:

"Bu Dürûs-u Kur'aniyenin dairesi içinde olanlar, Allâme ve Müctehidler de olsalar; Vazifeleri -Ulûm-u İmaniye cihetinde-yalnız yazılan şu Sözler'in şerhleri ve izahlarıdır veya tanzimleridir. Çünkü çok emarelerle anlamışız ki: BU ULÛM-U İMANİYEDEKİ FETVA VAZİFESİYLE TAVZİF EDİLMİŞİZ. Eğer biri, dairemiz içinde nefsin enaniyet-i ilmiyeden aldığı bir his ile, şerh ve izah haricinde birşey yazsa; soğuk bir muaraza veya nâkıs bir taklidlelik hükmüne geçer. Çünkü çok delillerle ve emarelerle tahakkuk etmiş ki: Risale-i Nur Eczaları, Kur'anın Tereşsuhatıdır; bizler, Taksim-ül A'mal kaidesiyle, herbirimiz bir vazife deruhde edib, o Âb-ı Hayat Tereşsuhatını muhtaç olanlara yetiştiriyoruz!.."

Altıncı Desise-i Şeytaniye şudur ki: İnsandaki tenbellik ve tenperverlik ve vazifedarlık damarından istifade eder. Evet şeytan-ı ins ve cinnî her cihette hücum ederler. Arkadaşlarımızdan Metin Kalbli, Sadakatı Kuvvetli, Niyeti İhlâşlı, Himmeti âlî gördükleri vakit başka noktalardan hücum ederler. Şöyle ki:

İşimize sekte ve Hizmetimize fütur vermek için, onların tenbelliklerinden ve tenperverliklerinden ve vazifedarlıklarından istifade ederler. Onlar, öyle desiselerle onları Hizmet-i Kur'aniyeden alıkoyuyorlar ki; haberleri olmadan bir kısmına fazla iş buluyorlar, tâ ki Hizmet-i Kur'aniyeye vakit bulmasın. Bir kısmına da, dünyanın cazibedar şeylerini

gösteriyorlar ki; hevesi uyanıp, Hizmete karşı bir gaflet gelsin ve hâkeza...

Bu hücum yolları uzun çeker. Bu uzunlukta kısa keserek, dikkatli fehminize havale ederiz.

Ey Kardeşlerim! Dikkat ediniz: Vazifeniz Kudsiyedir, Hizmetiniz ulvîdir. Herbir saatiniz, bir gün İbadet hükmüne geçebilecek bir kıymettir. Biliniz ki, elinizden kaçmasın!...

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الْحَبِيبِ الْعَالِيِّ الْقَدْرِ

الْعَظِيمِ الْجَاهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ آمِينَ

* * *

Kudsî Bir Tarihçe

Kur'an-ı Hakîm'in mühim bir Sırr-ı İ'cazîsinin zuhur ettiği senenin tarihi, yine Lafz-ı **قُرْآن dadır. Şöyle ki:**

قُرْآن Kelimesi, ebced hesabıyla üçyüz ellibirdir. İçinde iki **ل** var; mahfî **ل** "Elfün" okunsa, bin manasındaki "Elfün"dür. (Haşiye) Demek 1351 senesine, Sene-i Kur'aniye tabir edilebilir. Çünkü Lafz-ı **قُرْآن** daki Tevafukatın Sırr-ı Acibi, Kur'anın Tefsiri olan Risale-i Nur Eczalarında o sene göründü. Ve Kur'andaki Lafz-ı Celal'in İ'caz-kârane Sırr-ı Tevafuku, aynı senede tezahür etti. Ve bir Nakş-ı İ'cazîyi gösterecek bir Kur'anın yeni bir tarzda yazılması, aynı senede oluyor. Ve Hatt-ı Kur'anın tebdiline karşı, Kur'an Şakirdlerinin bütün kuvvetleriyle Hatt-ı Kur'anîyi muhafazaya çalışması aynı senededir. Ve Kur'anın mühim Ezvak-ı İ'caziyesi, aynı senede tezahür ediyor. Hem aynı senede Kur'an ile çok münasebetdar hâdisat olmuş ve olacak gibi...

* * *

(Haşiye): İlm-i Sarf kaidesince; feilün, fe'lün okunur. Ketifün, ketfün okunması gibi. Buna binaen elifün, elfün okunur. O halde, 1351 olur.

Altıncı Risale olan Altıncı Kısımın Zeyli

Es'ile-i Sitte

[İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için, şu mahrem Zeyil yazılmıştır. Yani "Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!" denildiği zaman, yüzümüze tükürükleri gelmek için veyahud silmek için yazılmıştır.

Avrupa'nın insaniyetperver maskesi altında vahşi reislerinin sağır kulakları çınlasın!.. Ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zalimlerin görmeyen gözlerine sokulsun! Ve bu asırda, yüzbin cihette "Yaşasın Cehennem" dedirten mimsiz medeniyetperestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzuhalidir.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَا لَنَا إِلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا سُبُلَنَا وَلَنْصَبِرَنَّ عَلَى مَا آذَيْتُمُونَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

Bu yakınlarda ehl-i ilhadın perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir suret aldığından; çok bîçare Ehl-i İmana ettikleri zalımane ve dinsizcesine tecavüz nev'inden; bana, hususî ve gayr-ı resmî, kendim tamir ettiğim bir Mabedimde, hususî bir-iki Kardeşimle hususî İbadetimde, gizli Ezan ve Kametimize müdahale edildi. "Ne için Arabca Kamet ediyorsunuz ve gizli Ezan okuyorsunuz?" denildi. Sükûtta sabrım tükendi. Kabil-i Hitab olmayan öyle vicdansız alçaklara değil; belki milletin mukadderatıyla, keyfî istibdad ile oynayan firavun-meşreb komitenin başlarına derim ki: Ey ehl-i bid'a ve ilhad!.. Altı sualime cevap isterim.

B i r i n c i s i : Dünyada hükûmet süren, hükmeden her kavmin, hattâ insan eti yiyen yamyamların, hattâ vahşi canavar bir çete reisinin bir usûlü var, bir düstur ile hükmeder. Siz hangi usûlle bu acib tecavüzü yapıyorsunuz? Kanununuzu ibraz ediniz!... Yoksa bazı alçak memurların keyiflerini, kanun mu kabul ediyorsunuz? Çünkü böyle hususî İbadatta kanun yapılmaz ve kanun olamaz!..

İ k i n c i s i : Nev'-i beşerde, hususan bu asr-ı hürriyette ve bilhassa medeniyet dairesinde hemen umumiyetle hüküm-ferma "hürriyet-i vicdan" düsturunu kırmak ve istihfaf etmek ve dolayısıyla nev'-i beşeri istihkar etmek ve itirazını hiçe saymak kadar cür'etinizle, hangi kuvvete dayanıyorsunuz?.. Hangi kuvvetiniz var ki, siz kendinize "lâdinî" ismi vermekle, ne Dine ne dinsizliğe ilişmemeyi ilân ettiğiniz halde; dinsizliği mutaassıbane kendine bir din ittihaz etmek tarzında, Dine ve Ehl-i Dine böyle tecavüz, elbette saklı kalmayacak!.. Sizden sorulacak!.. Ne cevap vereceksiniz?.. Yirmi hükûmetin en küçüğünün itirazına karşı dayanamadığınız halde, nasıl yirmi hükûmetin birden itirazını hiçe sayar gibi, hürriyet-i vicdaniyeyi cibrî bir surette bozmağa çalışıyorsunuz.

Ü ç ü n c ü s ü : Mezheb-i Hanefî'nin Ulviyetine ve Safiyetine münafî bir surette, vicdanını dünyaya satan bir kısım ülema-üs sû'un yanlış fetvalarıyla, benim gibi Şafi-ül Mezheb adamlara, hangi usûl ile teklif ediyorsunuz?.. Bu meslekte milyonlar etbai bulunan Şafiî Mezhebini kaldırıp, bütün Şafîleri Hanefileştirdikten sonra, bana zulüm suretinde cebren teklif edilse, sizin gibi dinsizlerin bir usûlüdür denilebilir. **Yoksa, keyfî bir alçaklıktır! Öylelerin keyfine tabi değiliz ve tanımayız!..**

D ö r d ü n c ü s ü : İslâmiyet ile eskiden beri imtizaç ve ittihad eden, ciddî dindar ve Dinine samimî hürmetkâr Türklük milliyetine bütün bütün zıd bir surette, firenklik manasında türkçülük namıyla, tahrifdarane ve bid'akârane bir fetva ile "Türkçe kamet et!" diye benim gibi başka milletten olanlara teklif etmek hangi usûlledir? Evet hakikî Türklere pek hakikî Dostane ve Uhuvvetkârane münasebetdar olduğum halde, böyle sizin gibi firenk-meşreblerin türkçülüğü ile hiçbir cihette münasebetim yoktur. Nasıl bana teklif ediyorsunuz? Hangi kanun ile?.. Eğer milyonlarla efradı bulunan ve binler seneden beri milliyetini ve lisanını unutmayan ve Türklerin hakikî bir vatandaşı ve eskiden beri Cihad arkadaşı olan Kürdlerin milliyetini kaldırıp, onların dilini onlara unutturduktan sonra; belki bizim gibi ayrı unsurdan sayılanlara teklifiniz, bir nevi usûl-ü vahşiyane olur. Yoksa sırf keyfidir. **Eşhasın keyfine tebaiyet edilmez ve etmeyiz!..**

B e ş i n c i s i : Bir hükûmet, kendi raiyetine ve raiyet kabul ettiği adamlara herbir kanununu tatbik etse de; raiyet kabul etmediği adamlara, kanununu tatbik edemez. Çünkü onlar diyebilirler ki: "Madem biz raiyetiniz değiliz, siz de bizim hükûmetimiz değilsiniz!"

Hem hiçbir hükûmet, iki cezayı birden vermez. Bir katili, ya hapse atar veyahud i'dam eder. Hem hapisle ceza, hem i'damla ceza bir yerde vermek, hiçbir usûlde yoktur!

İşte madem vatana ve millete hiçbir zararım dokunmadığı halde; beni sekiz senedir, en yabani ve hariç bir millettten cani bir adama dahi yapılmayan bir esaret altına aldınız. Canileri afvettiğiniz halde, hürriyetimi selbedib, hukuk-u medeniyeden iskat ederek muamele ettiniz. "Bu da vatan evlâdır." demediğiniz halde; hangi usûl ile, hangi kanun ile bîçare milletinize rızaları hilafına olarak tatbik ettiğiniz bu hürriyet-şiken usûlünüzü, benim gibi her cihetle size yabancı bir adama teklif ediyorsunuz? Madem Harb-i Umumî'de ordu kumandanlarının şهادetiyle, vasıta olduğumuz çok fedakârlıkları ve vatan uğrunda cansiperane mücahedeleri cinayet saydınız. Ve bîçare milletin Hüsn-ü Ahlâkını muhafaza ve Saadet-i Dünyeviye ve Uhreviyelerinin teminine pek ciddî ve tesirli çalışmayı hıyanet saydınız. Ve manen menfaatsiz, zararlı, hatarlı, keyfî, küfrî firenk usûlünü kendinde kabul etmeyen bir adama sekiz sene ceza verdiniz. (Şimdi ceza yirmisekiz sene oldu.) Ceza bir olur. Tatbikini kabul etmedim, cezayı çektirdiniz. İkinci bir cezayı cebren tatbik etmek, hangi usûl iledir?

A l t ı n c ı s ı : Madem sizlerle, itikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran, küllî bir muhalefetimiz var. **Siz Dininizi ve Âhiretinizi, dünyanın uğrunda feda ediyorsunuz. Elbette mabeynimizde – tahmininizce – bulunan muhalefet Sırrıyla, biz dahi hilafınıza olarak; dünyamızı, Dinimiz uğrunda ve Âhiretimize her vakit feda etmeye hazırız. Sizin zalîmane ve vahşiyane hükmünüz altında bir-iki sene zelilane geçecek hayatımızı, kudsî bir Şehadeti kazanmak için feda etmek; bize Âb-ı Kevser hükmüne geçer. Fakat Kur'an-ı Hakîm'in Feyzine ve İşaratına istinaden, sizi titretmek için, size kat'î haber veriyorum ki:**

Beni öldürdükten sonra yaşayamayacaksınız! Kahhar bir El ile, Cennetiniz ve Mahbubunuz olan dünyadan tardedilip ebedî zulûmata çabuk atılacaksınız! Arkamdan, pek çabuk sizin nemrudlaşmış reisleriniz gebertilecek, yanıma gönderilecek. Ben de Huzur-u İlahîde yakalarını tutacağım. Adalet-i İlahiye, onları esfel-i safilîne atmakla intikamımı alacağım!..

Ey Din ve Âhiretini dünyaya satan bedbahtlar! Yaşamanızı isterseniz, bana ilişmeyiniz!.. İlişseniz, intikamım muzaaf bir surette sizden alınacağını biliniz, titreyiniz!.. Ben Rahmet-i İlahîden ümid ederim ki: Mevtim, Hayatımdan ziyade Dine Hizmet edecek ve ölümüm başınızda bomba gibi patlayıp başınızı dağıtacak! Cesaretiniz varsa ilişiniz!.. Yapacağınız varsa, göreceğiniz de var!.. Ben bütün tehdidatınıza karşı, bütün kuvvetimle bu Âyeti okuyorum:

اَلَّذِيْنَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوْا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيْمَانًا وَّ
قَالُوْا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنَعْمَ الْوَكِيْلُ

* * *

Yedinci Kısım

İşarat-ı Seb'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ * يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا
أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

[Üç sualin cevabı olarak "Yedi İşaret"tir. Birinci sual,
dört işarettir.]

Birinci İşaret : Şeair-i İslâmiyeyi tağyire teşebbüs edenlerin senedleri ve hüccetleri, yine her fenâ şeylerde olduğu gibi, ecnebileri körükörüne taklidcilik yüzünden geliyor. Diyorlar ki:

"Londra'da ihtida edenler ve ecnebilere İmana gelenler; memleketlerinde Ezan ve Kamet gibi çok şeyleri kendi lisanlarına tercüme ediyorlar, yapıyorlar. Âlem-i İslâm onlara karşı sükût ediyor, itiraz etmiyor. Demek bir cevaz-ı şer'i var ki, sükût ediliyor?.."

Elcevab: Bu kıyasın o kadar zahir bir farkı var ki, hiçbir cihette onlara kıyas etmek ve onları taklid etmek zîşuurun kârı değildir. Çünkü ecnebi diyarına, Lisan-ı Şeriatla "**Dâr-ı Harb**" denilir. Dâr-ı Harbde çok şeylere cevaz olabilir ki, "**Diğer-ı İslâm**"da mesâğ olamaz.

Hem firengistan diyarı, hristiyan şevketi dairesidir. Istılahat-ı Şer'iyyenin maânîsini ve Kelimat-ı Mukaddesenin mefahimini lisan-ı hal ile telkin edecek ve ihsas edecek bir muhit olmadığından; bilmeceburiye Kudsi Maânî, Mukaddes Elfaza tercih edilmiş; maânî için elfaz terkedilmiş,

ehvenüşşer ihtiyar edilmiş. Diyar-ı İslâm'da ise; muhit, o Kelimat-ı Mukaddesenin meal-i icmalîsini Ehl-i İslâma lisan-ı hal ile Ders veriyor. **An'ane-i İslâmiye ve İslâmî Tarih ve umum Şeair-i İslâmiye ve umum Erkân-ı İslâmiyete aid Muhaverat-ı Ehl-i İslâm, o Kelimat-ı Mukaddesenin mücmel meallerini, mütemadiyen Ehl-i İmana telkin ediyorlar.** Hattâ şu memleketin maabid ve medaris-i diniyesinden başka makberistanın mezar taşları dahi, birer Telkin edici, birer Muallim hükmündedir ki; o Maânî-i Mukaddeseyi, Ehl-i İmana ihtar ediyorlar. Acaba kendine Müslüman diyen bir adam, dünyanın bir menfaati için, bir günde elli kelime firengî lügatından taallüm ettiği halde; elli senede ve her günde elli defa tekrar ettiği **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ve اللَّهُ أَكْبَرُ ve سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ** gibi Mukaddes

Kelimeleri öğrenmezse, elli defa hayvandan daha aşağı düşmez mi? Böyle hayvanlar için, bu Kelimat-ı Mukaddese tercüme ve tahrif edilmez ve tehcir edilmezler! Onları tehcir ve tağyir etmek, bütün mezar taşlarını hâkketmektir; bu tahkire karşı titreyen mezaristandaki Ehl-i Kuburu aleyhlerine döndürmektir.

Ehl-i ilhada kapılan ülema-üs sû', milleti aldatmak için diyorlar ki: İmam-ı A'zam, sair İmamlara muhalif olarak demiş ki: **"İhtiyaç olsa, diyar-ı baidede, Arabî hiç bilmeyenlere, ihtiyaç derecesine göre; Fatiha yerine Farisî tercümesi cevazı var."** Öyle ise, biz de muhtacız, Türkçe okuyabiliriz?..

Elcevab: İmam-ı A'zam'ın bu Fetvasına karşı, başta a'zamî İmamların en mühimleri ve sair oniki Eimme-i Müctehidîn, o Fetvanın aksine Fetva veriyorlar. Âlem-i İslâmın Cadde-i Kübrası, o umum Eimmelerin caddesidir. Mu'zam-ı Ümmet, Cadde-i Kübrada gidebilir. Başka hususî ve dar caddeye sevkedenler, idlâl ediyorlar. İmam-ı A'zam'ın Fetvası, beş cihette hususîdir:

Birincisi: Merkez-i İslâmiyetten uzak diyar-ı âherde bulunanlara aid'dir.

İkincisi: İhtiyac-ı Hakikîye binaendir.

Üçüncüsü: Bir Rivayette, Lisan-ı Ehl-i Cennet'ten sayılan Farisî Lisaniyle tercümeğe mahsustur.

Dördüncüsü: Fatiha'ya mahsus olarak cevaz verilmiş, tâ Fatiha'yı bilmeyen Namazı terketmesin.

Beşincisi: Kuvvet-i İmandan gelen bir Hamiyet-i İslâmiye ile, Maânî-i Mukaddesenin, avamın tefehhümüne medar olmak için cevaz gösterilmiş. **Halbuki za'f-ı İmandan gelen ve menfî fikr-i milliyetten çıkan ve**

Lisan-ı Arabîye karşı nefret ve za'f-ı Îmandan tevellüd eden meyl-i tahrib saikasıyla tercüme edib Arabî aslını terketmek, Dini terk ettirmektedir!..

İ k i n c i İ Ő a r e t : Şeair-i İslâmiyeyi tağyir eden ehl-i bid'a, evvelâ ülema-üs sû'dan fetva istediler. Sâbıkan beş vecihle hususî olduğunu gösterdiğimiz fetvayı gösterdiler. Sâniyen: Ehl-i bid'a, ecnebi inkılâbcılarından böyle meş'um bir fikir aldılar ki: avrupa, katolik mezhebini beğenmeyerek başta ihtilalciler, inkılâbcılar ve feylesoflar olarak katolik mezhebine göre ehl-i bid'a ve mu'tezile telakki edilen protestanlık mezhebini iltizam edib, fransızların ihtilal-i kebirinden istifade ederek, katolik mezhebini kısmen tahrib edib, protestanlığı ilân ettiler.

İşte körükörüne taklidciliğe alışan buradaki hamiyet-füruşlar diyorlar ki: "Madem hristiyan dininde böyle bir inkılâb oldu; bidayette inkılâbcılara mürted denildi, sonra hristiyan olarak yine kabul edildi. Öyle ise, İslâmiyette de böyle dinî bir inkılâb olabilir?.."

Elcevab: Bu kıyasın, Birinci İşaret'teki kıyastan daha ziyade farkı zahirdir. Çünkü Din-i İsevî'de yalnız Esasat-ı Diniye Hazret-i İsa Aleyhisselâm'dan alındı. Hayat-ı içtimaiyeye ve Fûruat-ı Şer'iyeye dair ekser Ahkâmlar, Havariyyun ve sair Rûesa-yı Ruhaniye tarafından teşkil edildi. Kısım-ı a'zamı, Kütüb-ü Sâbika-i Mukaddeseden alındı. Hazret-i İsa Aleyhisselâm, dünyaca Hâkim ve Sultan olmadığından ve kavanin-i umumiye-i içtimaiyeye merci' olmadığından; Esasat-ı Diniyesi, hariçten bir libas giydirilmiş gibi, Şeriat-ı Hristiyanıye namına örfî kanunlar, medenî düsturlar alınmış, başka bir suret verilmiş. Bu suret tebdil edilse, o libas değiştirilse, yine Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın esas dini bâkî kalabilir. Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ı inkâr ve tekzib çıkmaz. Halbuki: **Din ve Şeriat-ı İslâmiyenin sahibi olan Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm İki Cihanın Sultanı, Şark ve garb ve Endülüs ve Hind, birer Taht-ı Saltanatı olduğundan; Din-i İslâm'ın Esasatını bizzât kendisi gösterdiği gibi, o Dinin teferruatını ve sair Ahkâmını, hattâ en cüz'î âdâbını dahi bizzât O getiriyor, O haber veriyor, O Emir veriyor. Demek Fûruat-ı İslâmiye, değişmeye kabil bir libas hükmünde değil ki; onlar tebdil edilse, Esas-ı Din bâkî kalabilsin. Belki Esas-ı Dine bir ceseddır, lâakal bir cildidir. Onunla imtizaç ve iltiham etmiş; kabil-i tefrik değildir. Onları tebdil etmek, doğrudan doğruya Sahib-i Şeriatı inkâr ve tekzib etmek çıkar.**

Mezahibin ihtilafı ise: **Sahib-i Şeriatın gösterdiği nazarı düsturların tarz-ı tefehhümünden ileri gelmiştir. "Zaruriyat-ı Diniye" denilen ve kabil-i**

tevil olmayan ve "Muhkemat" denilen düsturları ise, hiç bir cihette kabil-i tebdil değildir ve medar-ı içtiha olamaz. Onları tebdil eden,

başını Dinden çıkarıyor; **يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الْقَوْسِ**

kaidesine dâhil oluyor.

Ehl-i bid'a, dinsizliklerine ve ilhadlarına şöyle bir bahane buluyorlar. Diyorlar ki: "Âlem-i insaniyetin müteselsil hâdisatına sebep olan fransız ihtilal-i kebirinde, papazlara ve rüesa-yı ruhaniyeye ve onların mezheb-i hâssı olan katolik mezhebine hücum edildi ve tahrib edildi. Sonra çokları tarafından tasvib edildi. Firenkler dahi, ondan sonra daha ziyade terakki ettiler?.."

Elcevab: Bu kıyasın dahi, evvelki kıyaslar gibi farkı zahirdir. Çünkü Fransızlarda, havas ve hükûmet adamları elinde çok zaman din-i hristiyanî, bahusus katolik mezhebi; bir vasıta-i tahakküm ve istibdad olmuştu. Havas, o vasıta ile nüfuzlarını avam üzerinde idame ediyorlardı. Ve "serseri" tabir ettikleri avam tabakasında intibaha gelen hamiyetperverlerini ve havas zalimlerin istibdadına karşı hücum eden hürriyetperverlerin mütefekkir kısımlarını ezmeye vasıta olduğundan ve dört yüz seneye yakın firengistanda ihtilaller ile istirahat-ı beşeriyeyi bozmağa ve hayat-ı içtimaiyeyi zîr ü zeber etmeye bir sebep telakki edildiğinden; o mezhebe, dinsizlik namına değil, belki hristiyanlığın diğer bir mezhebi namına hücum edildi. Ve tabaka-i avamda ve feylesoflarda bir küsmek, bir adavet hasıl olmuştu ki; malûm hâdise-i tarihiye vukua gelmiştir. Halbuki Din-i Muhammedî (A.S.M.) ve Şeriat-ı İslâmiyeye karşı; hiçbir mazlumun, hiçbir mütefekkirin hakkı yoktur ki, ondan şekva etsin. Çünkü onları küstürmüyor, onları himaye ediyor. Tarih-i İslâm meydandadır. İslâmlar içinde bir-iki vukuattan başka dâhilî muharebe-i diniye olmamış. Katolik mezhebi ise, dört yüz sene ihtilalat-ı dâhiliyeye sebep olmuş.

Hem İslâmiyet, Havastan ziyade avamın tahassüngâhı olmuştur. Vücub-u Zekat ve Hurmet-i Riba ile; Havassı, avamın üstünde müstebid yapmak değil, bir cihette hâdim yapıyor!..

سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ ❖ خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ diyor.

Hem Kur'an-ı Hakîm Lisaniyle

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ❖ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ ❖ أَفَلَا يَتَفَكَّرُونَ

gibi Kudsî Havaleler ile, Akli istişhad ediyor ve ikaz ediyor ve Akla havale ediyor, Tahkike sevk ediyor. Onun ile, Ehl-i İlim ve Ashab-ı Akla Din namına makam veriyor, ehemmiyet veriyor. Katolik mezhebi gibi Akli azletmiyor, Ehl-i Tefekkürü susturmuyor, körükörüne taklid istemiyor.

Hakikî hristiyanlık değil, belki şimdiki hristiyan dininin esasıyla İslâmiyetin Esası mühim bir noktadan ayrıldığından; sâbık farklar gibi çok cihetlerle ayrı ayrı gidiyorlar. O mühim nokta şudur:

İslâmiyet, Tevhid-i Hakikî Dinidir ki; vasıtaları, esbabları iskat ediyor. Enaniyeti kırıyor, Ubudiyet-i Hâlisâ tesis ediyor. Nefsin rububiyetinden tut, tâ her nevi rububiyet-i bâtilâyı kat'ediyor, reddediyor. Bu Sır içindir ki; havastan bir büyük insan tam dindar olsa, enaniyeti terketmeye mecbur olur. Enaniyeti terketmeyen, Salabet-i Diniyeyi ve kısmen de Dinini terkeder.

Şimdiki hristiyanlık dini ise; "velediyet akidesi"ni kabul ettiği için vesaid ve esbaba tesir-i hakikî verir. Din namına enaniyeti kırmaz, belki Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın bir mukaddes vekili diye o enaniyete bir kudsiyet verir. Onun için, dünyaca en büyük makam işgal eden hristiyan havasları, tam dindar olabilirler. Hattâ amerika'nın esbak reis-i cumhuri wilson ve ingiliz'in esbak reis-i vükelası loid george gibi çoklar var ki, mutaassıb birer papaz hükmünde dindar oldular. Müslümanlarda ise öyle makamlara girenler, nâdiren tam dindar ve salabetli kalırlar. Çünkü gururu ve enaniyeti bırakamıyorlar. Takva-yı Hakikî ise, gurur ve enaniyetle içtima edemiyor.

Evet nasılkı hristiyan havassının taassubu, müslüman havaslarının adem-i salabeti mühim bir farkı gösteriyor; öyle de: hristiyandan çıkan feylesoflar, dinlerine karşı lâkayd veya muarız vaziyeti alması ve İslâmdan çıkan Hükemaların kısm-ı a'zamı, Hikmetlerini Esasat-ı İslâmiyeye bina etmesi; yine mühim bir farkı gösteriyor.

Hem ekseriyetle zindanlara ve musibetlere düşen âmi hristiyanlar, dinden meded beklemiyorlar. Eskiden çoğu dinsiz oluyordular. Hattâ fransa'nın ihtilal-i kebirini çıkaran ve "serseri dinsiz" tabir edilen tarihçe meşhur inkılâbcılar, o musibettede avam kısmıdır. İslâmiyette ise, ekseriyet-i mutlaka ile hapse ve musibete düşenler, Dinden meded beklerler ve dindar oluyorlar. İşte bu hal dahi mühim bir farkı gösteriyor.

Üç ü n c ü İ ş a r e t : Ehl-i bid'a diyorlar ki: "Bu taassub-u dinî, bizi geri bıraktı. Bu asırda yaşamak, taassubu bırakmakla olur. avrupa, taassubu bıraktıktan sonra terakki etti?."

Elcevab: Yanlışsınız ve aldanmışsınız veya aldatıyorsunuz. Çünkü avrupa, dinine mutaassıbdır. Hattâ bir âdi bulgar'a veya bir nefer-i ingiliz'e veya bir serseri fransız'a "Sarık sar. Sarmazsan hapse atılacaksın!" denilse, taassubları muktezasınca diyecek: "Hapse değil, öldürseniz bile, dinime ve milliyetime bu hakareti yapmayacağım!."

Hem tarih şahiddir ki: Ehl-i İslâm ne vakit Dinine tam temessük etmiş ise, o zamana nisbeten terakki etmiş. Ne vakit salabeti terketmişse, tedenni etmiş. Hristiyanlık ise, bilakistir. Bu da, mühim bir fark-ı esasiden neş'et etmiş.

Hem İslâmiyet, sair dinlere kıyas edilmez. Bir Müslüman İslâmiyetten çıksa ve Dinini terketse, daha hiçbir Peygamberi kabul edemez; belki Cenab-ı Hakk'ı dahi ikrar edemez ve belki hiçbir Mukaddes Şey'i tanımaz; belki kendinde Kemalâta medar olacak bir Vicdan bulunmaz, tefessüh eder. Onun için İslâmiyet nazarında, harbî kâfirin hakk-ı hayatı var. Hariçte olsa musalaha etse, dâhilde olsa cizye verse; İslâmiyetçe hayatı mahfuzdur. Fakat mürtedin hakk-ı hayatı yoktur. Çünkü vicdanı tefessüh eder, hayat-ı içtimaiyeye bir zehir hükmüne geçer. Halbuki hristiyanın bir dinsizi, yine hayat-ı içtimaiyeye nâfi' bir vaziyette kalabilir. Bazı Mukaddesatı kabul eder ve bazı Peygamberlere inanabilir ve Cenab-ı Hakk'ı bir cihette tasdik edebilir.

Acaba bu ehl-i bid'a ve doğrusu ehl-i ilhad, bu dinsizlikte hangi menfaati buluyorlar?.. Eğer idare ve asayiş düşünüyorsa; Allah'ı bilmeyen dinsiz on serserinin idaresi ve şerlerini def'etmesi, bin Ehl-i Diyanetin idaresinden daha müşkildir. Eğer terakkiyi düşünüyorsa; öyle dinsizler idare-i hükûmete muzır oldukları gibi, terakkiye dahi manidirler. Terakki ve ticaretin esası olan emniyet ve asayiş kırıyorlar. Doğrusu onlar, meslekçe tahribatçıdırlar. Dünyada en büyük ahmak odur ki, böyle dinsiz serserilerden terakki ve Saadet-i hayatiyeyi beklesin. Böyle ahmaklardan mühim bir mevkii işgal eden birisi demiş ki: "Biz, Allah Allah diye diye geri kaldık. Avrupa, top tüfek diye diye ileri gitti."

"Cevab-ül ahmak-is-sükût" kaidesince, böylelere karşı cevap sükûttur. Fakat bazı ahmakların arkasında bedbaht âkıllar bulunduğundan deriz ki:

Ey bîçareler! Bu dünya bir misafirhanedir. Her günde otuzbin şahid, cenazeleriyle **أَلْمَوْتُ حَقٌّ hükmünü i mza ediyorlar ve o Davaya şهادet ediyorlar. Ölümü öldürebilir misiniz? Bu şahidleri tekzib edebilir misiniz?.. Madem edemiyorsunuz; mevt, Allah Allah dedirtir. Sekeratta Allah Allah yerine; hangi topunuz, hangi tüfeğiniz,**

zulûmat-ı ebedîyi o sekerattakinin önünde ışıklandırır, ye's-i mutlakını ümid-i mutlaka çevirebilir?.. Madem ölüm var, kabre girilecek; bu hayat gidiyor, bâkî bir Hayat geliyor. Bir defa top tüfek denilse; bin defa Allah Allah demek lâzım gelir. Hem Allah yolunda olsa; tüfek de Allah der, top da **الله أكبر** diye bağırır, Allah ile iftar eder, imsak eder...

Dördüncü İşaret: Tahribatçı ehl-i bid'a iki kısımdır.

Bir kısmı -güya Din hesabına, İslâmiyete Sadakat namına- güya Dini milliyetle takviye etmek için, "Za'fa düşmüş Din Şecere-i Nuraniyesini, milliyet toprağında dikmek, kuvvetleştirmek istiyoruz." diye, Dine taraftar vaziyeti gösteriyorlar.

İkinci kısım; millet namına, milliyet hesabına, unsuriyete kuvvet vermek fikrine binaen, "Milleti, İslâmiyetle aşılacak istiyoruz." diye, bid'aları icad ediyorlar.

Birinci kısma deriz ki: Ey "sadık ahmak" ıtlakına mâsadak bîçare ülema-üs sû' veya meczub, akılsız, cahil sofiler! Hakikat-ı Kâinat içinde kökü yerleşmiş ve Hakaik-i Kâinata kökler salmış olan Şecere-i Tûbâ-i İslâmiyet; mevhum, muvakkat, cüz'î, hususî, menfî.. belki esassız, garaz-kâr, zulüm-kâr, zulmanî unsuriyet toprağına dikilmez! Onu oraya dikmeye çalışmak, ahmakane ve tahribkârane, bid'akârane bir teşebbüstür.

İkinci kısım milliyetçilere deriz ki: Ey sarhoş hamiyetfûruşlar! Bir asır evvel milliyet asrı olabilirdi. Şu asır unsuriyet asrı değil! Bolşevizm, sosyalizm mes'eleleri istilâ ediyor; unsuriyet fikrini kırıyor, unsuriyet asrı geçiyor... Ebedî ve dâimî olan İslâmiyet milliyeti; muvakkat, dağdağalı unsuriyetle bağlanmaz ve aşılınmaz. Ve aşılacak olsa da; İslâm milletini ifsad ettiği gibi, unsuriyet milliyetini dahi ıslah edemez, ibka edemez... Evet muvakkat aşılamakta bir zevk ve bir muvakkat kuvvet görünüyör, fakat pek muvakkat ve akibeti hatarlıdır.

Hem Türk unsurunda ebedî kabil-i iltiyam olmamak suretinde bir inşıkak çıkacak. O vakit milletin kuvveti, bir şık, bir şıkın kuvvetini kırdığı için, hiçe inecek. İki dağ birbirine karşı bir mizanın iki gözünde bulunsa; bir batman kuvvet, o iki kuvvet ile oynayabilir; yukarı kaldırır, aşağı indirir.

İkinci Sual, iki işarettir:

Birinci İşaret ki: "**Beşinci İşaret**"tir. Mühim bir sualin gayet muhtasar bir cevabıdır.

Sual: Âhırzamanda Hazret-i Mehdi geleceğine ve fesada girmiş Âlemi ıslah edeceğine dair müteaddid Rivayat-ı Sahiha var. Halbuki şu zaman, Cemaat zamanıdır; şahıs zamanı değil! Şahıs ne kadar dâhî ve hattâ yüz dâhî derecesinde olsa, bir Cemaatin Mümessili olmazsa, bir Cemaatin

Şahs-ı Manevîsini temsil etmezse; muhalif bir Cemaatın şahs-ı manevîsine karşı mağlubdur. Şu zamanda -Kuvvet-i Velayeti ne kadar yüksek olursa olsun- böyle bir cemaat-ı beşeriyenin ifsadat-ı azîmesi içinde nasıl ıslah eder?.. Eğer Mehdi'nin bütün işleri Hârika olsa, şu dünyadaki Hikmet-i İlahiyeye ve Kavanin-i Âdetullaha muhalif düşer. Bu Mehdi mes'elesinin Sırrını anlamak istiyoruz?

E l c e v a b : Cenab-ı Hak Kemal-i Rahmetinden, Şeriat-ı İslâmiyenin ebediyetine bir Eser-i Himayet olarak, herbir fesad-ı Ümmet zamanında bir Muslih veya bir Müceddid veya bir Halife-i Zîşan veya bir Kutb-u A'zam veya bir Mürşid-i Ekmel veyahud bir nevi Mehdi hükmünde mübarek Zâtı göndermiş; fesadı izale edib, milleti ıslah etmiş; Din-i Ahmedîyi (A.S.M.) muhafaza etmiş. Madem âdeti öyle cereyan ediyor, Âhırzamanın en büyük fesadı zamanında; elbette en büyük bir Müctehid, hem en büyük bir Müceddid, hem Hâkim, hem Mehdi, hem Mürşid, hem Kutb-u A'zam olarak bir Zât-ı Nuranîyi gönderecek ve O Zât da Ehl-i Beyt-i Nebvîden olacaktır. Cenab-ı Hak bir dakika zarfında **بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ** Âlemini bulutlarla doldurup boşalttığı

gibi, bir Saniyede denizin fırtınalarını teskin eder ve bahar içinde bir saatte yaz mevsiminin nümunesini ve yazda bir saatte kış fırtınasını İcad eden Kadîr-i Zülcelal; Mehdi ile de Âlem-i İslâmın zulûmatını dağıtabilir. Ve va'detmiştir, va'dini elbette yapacaktır. Kudret-i İlahiye noktasında bakılsa, gayet kolaydır. Eğer daire-i esbab ve Hikmet-i Rabbaniye noktasında düşünülse, yine o kadar makul ve vukua lâyıktır ki; eğer Muhbir-i Sadık'tan Rivayet olmazsa dahi, herhalde öyle olmak lâzım gelir ve olacaktır diye Ehl-i Tefekkür hükmeder. Şöyle ki: **قُلِّدَ الْحَمْدُ**

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلَى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ فِي الْعَالَمِيْنَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ

Duası – umum Ümmet, umum Namazında, günde beş defa tekrar ettikleri bu Dua – bilmüşahede kabul olmuştur ki; Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, Âl-i İbrahim Aleyhisselâm gibi öyle bir vaziyet almış ki; umum Mübarek Silsilelerin başında, umum aktar ve a'sarın mecma'larında o Nuranî Zâtlar Kumandanlık ediyorlar. (Haşiye) Ve öyle bir kesrettedirler

(Haşiye): Hattâ onlardan bir tanesi olan Seyyid Ahmed-üs Sünusî, milyonlar Müride Kumandanlık ediyor. Seyyid İdris gibi diğer bir Zât, yüzbinden fazla Müslümanlara Kumandanlık ediyor. Seyyid Yahya gibi bir başka Seyyid, yüzbinler adamlara Emirlik ediyor... ve hâkeza... Bu Seyyidler Kabilesinin efradlarında böyle zahirî Kahramanlar çok olduğu gibi; Seyyid Abdülkadir-i Geylanî, Seyyid Ebulhasen-i Şazeli, Seyyid Ahmed-i Bedevi gibi manevî Kahramanların Kahramanları dahi varlarmış...

ki; o Kumandanların mecmu'u, muazzam bir Ordu teşkil ediyorlar. Eğer maddî şekle girse ve bir Tesanüd ile bir fırka vaziyetini alsalar, İslâmiyet Dinini Milliyet-i Mukaddese hükmünde Rabıta-i İttifak ve İntibah yapsalar, hiçbir milletin ordusu onlara karşı dayanamaz!.. **İşte o pek kesretli o muktedir Ordu, Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dır ve Hazret-i Mehdi'nin en Has Ordusudur.**

Evet bugün Tarih-i Âlemde hiçbir nesil, şecere ile ve senedlerle ve an'ane ile birbirine muttasıl ve en yüksek şeref ve âlî haseb ve asil neseb ile mümtaz hiçbir nesil yoktur ki, Âl-i Beyt'ten gelen Seyyidler Nesli kadar kuvvetli ve ehemmiyetli bulunsun. **Eski zamandan beri bütün Ehl-i Hakikatın Fırkaları başında Onlar ve Ehl-i Kemalın namdar Reisleri yine Onlardır. Şimdi de, kemmiyeten milyonları geçen bir Nesl-i Mübarektir. Mütenebbih ve Kalbleri İmanlı ve Muhabbet-i Nebevî ile dolu ve cihandeğer Şeref-i İntisabıyla serfirazdırlar. Böyle bir Cemaat-ı Azîme içindeki Mukaddes Kuvveti tehyic edecek ve uyandıracak Hâdisat-ı Azîme vücuda geliyor... Elbette o Kuvvet-i Azîmedeki bir Hamiyet-i Âliye feveran edecek ve Hazret-i Mehdi başına geçip, Tarık-ı Hak ve Hakikata sevkedecek. Böyle olmak ve böyle olmasını; bu kıştan sonra baharın gelmesi gibi, Âdetullahtan ve Rahmet-i İlahiyeden bekleriz ve beklemekte haklıyız...**

İkinci İşaret, yani Altıncı İşaret: Hazret-i Mehdi'nin Cem'iyet-i Nuraniyesi, süfyan komitesinin tahribatçı rejim-i bid'akâranesini tamir edecek, Sünnet-i Seniye'yi ihya edecek; yani Âlem-i İslâmiyette Risalet-i Ahmediye'yi (A.S.M.) inkâr niyetiyle Şeriat-ı Ahmediye'yi (A.S.M.) tahribe çalışan süfyan komitesi, Hazret-i Mehdi cem'iyetinin Mu'cizekâr Manevî Kılıncıyla öldürülecek ve dağıtılacak.

Hem Âlem-i İnsaniyette inkâr-ı uluhiyet niyetiyle medeniyet ve Mukaddesat-ı Beşeriye'yi zîr ü zeber eden deccal komitesini, Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın Din-i Hakikîsini İslâmiyetin Hakikatıyla birleştirmeye çalışan hamiyetkâr ve fedakâr bir İsevî Cemaatı namı altında ve "Müslüman İsevîleri" ünvanına lâıyk bir cem'iyet, o deccal komitesini, Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın riyaseti altında öldürecek ve dağıtacak; beşeri, inkâr-ı uluhiyetten kurtaracak.

Şu mühim Sır pek uzundur. Başka yerlerde bir nebze bahsettiğimizden burada bu kısa işaretle iktifa ediyoruz...

Yedinci İşaret: Yani Üçüncü Sual: Diyorlar ki: "Senin eski zamandaki Müdafaatın ve İslâmiyet hakkındaki Mücahedatın, şimdiki

tarzda değil. Hem Avrupa'ya karşı İslâmiyet'i müdafaa eden mütefekkirîn tarzında gitmiyorsun. Neden Eski Said vaziyetini değiştirdin? Neden mane'î Mücahidîn-i İslâmiye tarzında hareket etmiyorsun?

Elcevab: Eski Said ile Mütefekkirîn kısmı, felsefe-i beşeriyenin ve hikmet-i avrupaiyenin düsturlarını kısmen kabul edib, onların silâhlarıyla onlarla mübareze ediyorlar; bir derece onları kabul ediyorlar. Bir kısım düsturlarını, fûnun-u müsbete suretinde lâ-yetezelzel teslim ediyorlar, o suretle İslâmiyetin Hakikî Kıymetini gösteremiyorlar. Âdetâ kökleri çok derin zannettikleri hikmetin dallarıyla İslâmiyeti aşıyorlar, güya takviye ediyorlar. Bu tarzda galebe az olduğundan ve İslâmiyetin Kıymetini bir derece tenzil etmek olduğundan, o mesleği terkettim. Hem bilfiil gösterdim ki: **İslâmiyetin Esasları o kadar derindir ki; felsefenin en derin esasları onlara yetişmez, belki sathî kalır.** Otuzuncu Söz, Yirmidördüncü Mektub, Yirmidokuzuncu Söz bu Hakikatı bürhanlarıyla isbat ederek göstermiştir. Eski meslekte, felsefeyi derin zannedib, Ahkâm-ı İslâmiyeyi zahirî telakki edib felsefenin dallarıyla bağlamakla durutmak ve muhafaza edilmek zannediliyordu. Halbuki felsefenin düsturlarının ne haddi var ki, Onlara yetişsin?..

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ

لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Sekizinci Kısım olan Rumuzat-ı Semaniye

"Sekiz Remiz"dir, yani sekiz küçük Risaledir. Şu Remizlerin Esası, İlm-i Cifr'in mühim bir düsturu ve Ulûm-u Hafiyenin mühim bir anahtarı ve bir kısım Esrar-ı Gaybiye-i Kur'aniyenin mühim bir miftahı olan Tevafuktur.

İleride müstakillen neşredileceğinden buraya dercedilmedi.

Dokuzuncu Kısım

Telvihat-ı Tis'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

[Şu kısım, Turuk-u Velayet hakkında olup "Dokuz Telvih"tir.]

BİRİNCİ TELVİH : "Tasavvuf", "Tarîkat", "Velayet", "Seyr ü Sülûk" namları altında şirin, nuranî, neş'eli, ruhanî bir Hakikat-ı Kudsiye vardır ki; o Hakikat-ı Kudsiyeyi ilân eden, ders veren, tavsif eden binler cild Kitab Ehl-i Zevk ve Keşfîn Muhakkikleri yazmışlar, o Hakikatı Ümmete ve bize söylemişler. **جَزَاهُمْ اللَّهُ خَيْرًا كَثِيرًا** Biz, o muhit denizinden

birkaç katre hükmünde birkaç reşhalarını şu zamanın bazı ilcaatına binaen göstereceğiz.

Sual: Tarîkat nedir?

Elcevab: Tarîkatın Gaye-i Maksudı, **Marifet ve İnkişaf-ı Hakaik-i İmaniye** olarak, **Mi'rac-ı Ahmedî'nin (A.S.M.) gölgesinde ve sayesi altında Kalb ayağıyla bir Seyr ü Sülûk-u Ruhanî neticesinde, zevkî, halî ve bir derece şuhudî Hakaik-i İmaniye ve Kur'anîyeye mazhariyet; "Tarîkat", "Tasavvuf" namıyla ulvî bir Sırr-ı İnsanî ve bir Kemal-i Beşerîdir.**

Evet şu Kâinatta insan bir Fihriste-i Câmia olduğundan, insanın Kalbi binler Âlemin Harita-i Maneviyesi hükmündedir. Evet insanın kafasındaki dimağı, hadsiz telsiz telgraf ve telefonların santral denilen merkezi misillü, Kâinatın bir nevi Merkez-i Manevîsi olduğunu gösteren hadsiz fûnun ve ulûm-u beşeriye olduğu gibi, insanın mahiyetindeki Kalbi dahi, hadsiz Hakaik-i Kâinatın Mazharı, Medarı, Çekirdeği olduğunu; hadd ve hesaba gelmeyen Ehl-i Velayetin yazdıkları milyonlarla Nuranî Kitaplar gösteriyorlar.

İşte madem Kalb ve Dimağ-ı İnsanî bu merkezdedir; çekirdek haletinde bir Şecere-i Azîmenin cihazatını tazammun eder ve Ebedî, Uhrevî, Haşmetli bir makinenin âletleri ve çarkları içinde dercedilmiştir. Elbette ve her halde o Kalbin Fâtırı, o Kalbi işlettiirmesini ve bilkuvve tavırdan bilfiil vaziyetine çıkarmasını ve inkişafını ve hareketini irade etmiş ki, öyle yapmış. Madem irade etmiş, elbette o Kalb dahi Akıl gibi işleyecek. Ve Kalbi işlettirmek için en büyük vasıta, Velayet meratibinde Zikir-i İlahî ile Tarîkat yolunda Hakaik-i İmanîyeye teveccüh etmektir.

İKİNCİ TELVİH: Bu Seyr ü Sülûk-u Kalbînin ve Hareket-i Ruhanîyenin miftahları ve vesileleri, Zikir-i İlahî ve Tefekkürdür. Bu Zikir ve Fikrin Mehasini, ta'dad ile bitmez. Hadsiz Fevaid-i Uhreviyeden ve Kemalât-ı İnsaniyeden kat-ı nazar, yalnız şu dağdağalı hayat-ı dünyevîyeye aid cüz'î bir faidesi şudur ki: **Her insan, hayatın dağdağasından ve ağır tekâlifinden bir derece kurtulmak ve teneffüs etmek için; herhalde bir Teselli ister, bir Zevki arar ve vahşeti izale edecek bir Ünsiyeti taharri eder. Medeniyet-i insaniye neticesindeki içtimaat-ı ünsiyetkârane, on insanda bir ikisine muvakkat olarak, belki gafletkârane ve sarhoşçasına bir ünsiyet ve bir ülfet ve bir teselli verir. Fakat yüzde sekseni ya dağlarda, derelerde münferid yaşıyor, ya derd-i maişet onu hücre köşelere sevk ediyor, ya musibetler ve ihtiyarlık gibi Âhireti düşündüren vasıtalar cihetiyle insanların cemaatlerinden gelen ünsiyetten mahrumdurlar. O hal onlara ünsiyet verip teselli etmez.**

İşte böylelerin Hakikî Tesellisi ve Ciddî Ünsiyeti ve Tathî Zevki; Zikir ve Fikir vasıtasıyla Kalbi işletmek, o hücre köşelerde, o vahşetli dağ ve sıkıntılı derelerde Kalbine müteveccih olup "Allah!" diyerek Kalbi ile ünsiyet edip, o ünsiyet ile, etrafında vahşetle ona bakan eşyayı ünsiyetkârane tebessüm vaziyetinde düşünüp, "Zikrettiğim Hâlıkımın hadsiz İbadı her tarafta bulunduğu gibi, bu vahşetgâhımda da çokturlar. Ben yalnız değilim, tevahhuş manasızdır." diyerek, İmanlı bir Hayattan ünsiyetli bir zevk alır. Saadet-i Hayatiye manasını anlar, Allah'a şükreder.

ÜÇÜNCÜ TELVİH : Velayet, bir Huccet-i Risalettir; Tarîkat, bir Bürhan-ı Şeriattır. Çünkü Risaletin tebliğ ettiği Hakaik-i İmanîyeyi, Velayet bir nevi Şuhud-u Kalbî ve Zevk-i Ruhanî ile Aynelyakîn derecesinde görür, tasdik eder. Onun tasdiki, Risaletin Hakkaniyetine kat'î bir hüccettir. Şariat Ders verdiği Ahkâmın Hakaikini, Tarîkat Zevkiyle, Keşfiyle ve ondan İstifadesiyle ve İstifazasıyla o Ahkâm-ı Şariatın Hak olduğuna ve Hak'tan geldiğine bir Bürhan-ı Bahirdir. Evet nasilki Velayet ve Tarîkat, Risalet ve Şariatın hücceti ve delilidir; öyle de İslâmiyetin

bir Sırr-ı Kemali ve Medar-ı Envârı ve insaniyetin İslâmiyet Sırrıyla bir Maden-i Terakkiyatı ve bir Menba-ı Tefeyyüzatıdır.

İşte bu Sırr-ı Azîmin bu derece ehemmiyetiyle beraber, bazı fırak-ı dâlle onun inkârı tarafına gitmişler. Kendileri mahrum kaldıkları o Envârdan, başkalarının mahrumiyetine sebep olmuşlar. En ziyade medar-ı teessüf şudur ki: Ehl-i Sünnet ve Cemaatin bir kısım zahirî Üleması ve Ehl-i Sünnet ve Cemaate mensub bir kısım ehl-i siyaset gafil insanlar; Ehl-i Tarîkatın içinde gördükleri bazı sû-i istimalâtı ve bir kısım hatiatı bahane ederek, o hazine-i uzmayı kapatmak, belki tahrib etmek ve bir nevi Âb-ı Hayatı dağıtan o Kevser Menba'ını kurutmak için çalışıyorlar. **Halbuki eşyada, kusursuz ve her ciheti hayırlı şeyler, meşrebler, meslekler az bulunur. Alâküllihal bazı kusurlar ve sû-i istimalât olacak. Çünkü ehil olmayanlar bir işe girseler, elbette sû-i istimal ederler. Fakat Cenab-ı Hak Âhirette muhasebe-i a'mal düsturuyla, Adalet-i Rabbaniyesini, Hasenat ve seyyiatın müvazenesiyle gösteriyor. Yani Hasenat racih ve ağır gelse, mükâfatlandırır, kabul eder; seyyiat racih gelse cezalandırır, reddeder. Hasenat ve seyyiatın müvazenesi, kemmiyete bakmaz, Keyfiyete bakar. Bazı olur, birtek Hasene bin seyyiata tereccuh eder, afvettirir. Madem Adalet-i İlâhiye böyle hükmeder ve Hakikat dahi bunu Hak görür; Tarîkat, yani Sünnet-i Seniye Dairesinde Tarîkatın Hasenatı, seyyiatına kat'iyen müreccah olduğuna delil: Ehl-i Tarîkat, ehl-i dalâletin hücumu zamanında İmanlarını muhafaza etmesidir. Âdi bir samimî Ehl-i Tarîkat; surî, zahirî bir mütefenninden daha ziyade kendini muhafaza eder. O Zevk-i Tarîkat vasıtasıyla ve o Muhabbet-i Evliya cihetiyle İmanını kurtarır. Kebairle fâsık olur, fakat kâfir olmaz; kolaylıkla zendekaya sokulmaz. Şedid bir Muhabbet ve metin bir İtikad ile Aktab kabul ettiği bir Silsile-i Meşayih, onun nazarında hiçbir kuvvet çürütemez. Çürütmediği için, onlardan itimadını kesemez. Onlardan itimadı kesilmezse, zendekaya giremez. Tarîkatta hissesi olmayan ve Kalbi harekete gelmeyen, bir muhakkik âlim zât da olsa, şimdiki zındıkların desiselerine karşı kendini tam muhafaza etmesi müşkülleşmiştir.**

Birşey daha var ki: Daire-i Takvadan hariç, belki Daire-i İslâmiyetten hariç bir suret almış bazı meşreblerin ve Tarîkat namını haksız olarak kendine takanların seyyiatıyla, Tarîkat mahkûm olamaz. Tarîkatın Dinî ve Uhrevî ve Ruhanî çok mühim ve ulvî neticelerinden sarf-ı nazar, yalnız Âlem-i İslâm içindeki kudsî bir Rabıta olan Uhuvvetin inkişafına ve inbisatına en birinci, tesirli ve hararetili vasıta Tarîkatlar olduğu gibi; Âlem-i küfrün ve siyaset-i hristiyanienin, Nur-u İslâmiyeti söndürmek için müdhiş hücumlarına karşı dahi, üç mühim ve sarsılmaz Kal'a-i İslâmiyeden bir Kal'asıdır. Merkez-i Hilafet olan İstanbul'u beşyüz

elli sene bütün âlem-i hristiyanienin karşısında muhafaza ettiren, İstanbul'da beşyüz yerde fışkıran Envâr-ı Tevhid ve o Merkez-i İslâmiyedeki Ehl-i İmanın mühim bir Nokta-i İstinadı, o büyük Câmilerin arkalarındaki Tekyelerde "الله الله!" diyenlerin Kuvvet-i İmaniyeleri ve Marifet-i İlahiyeden gelen bir Muhabbet-i Ruhanî ile cûş u huruşlarıdır.

İşte ey akılsız hamiyet-füruşlar ve sahtekâr milliyetperverler! Tarîkatın, hayat-ı içtimaiyenizde bu Hasenesini çürütecek hangi seyyiatlardır, söyleyiniz?..

DÖRDÜNCÜ TELVİH : Meslek-i Velayet çok kolay olmakla beraber çok müşkilâtlıdır, çok kısa olmakla beraber çok uzundur, çok kıymetdar olmakla beraber çok hatarlıdır, çok geniş olmakla beraber çok dardır.

İşte bu Sırlar içindir ki; o yolda sülûk edenler bazan boğulur, bazan zararlı düşer, bazan döner başkalarını yoldan çıkarır.

Ezcümle: Tarîkatta "**Seyr-i Enfüsî**" ve "**Seyr-i Âfâkî**" Tabirleri altında iki meşreb var.

Birinci meşreb, enfüsî meşrebidir; nefisten başlar, hariçten gözünü çeker, Kalbe bakar, enaniyeti deler geçer, Kalbinden yol açar, Hakikatı bulur. Sonra âfâka girer. O vakit âfâkı nuranî görür. Çabuk o seyri bitirir. Enfüsî dairesinde gördüğü Hakikatı, büyük bir mikyasta onda da görür. Turuk-u Hafiyenin çoğu bu yol ile gidiyor. Bunun da en mühim Esası; **enaniyeti kırmak, hevayı terketmek, nefsi öldürmektir.**

İkinci meşreb; âfâktan başlar, o Daire-i Kübranın mezahirinde Cilve-i Esmâ ve Sıfâtı seyredib, sonra Daire-i Enfüsiyeye girer. Küçük bir mikyasta, Daire-i Kalbinde o Envârı müşahade edib, onda en yakın yolu açar. Kalb, Âyine-i Samed olduğunu görür, aradığı maksada vâsıl olur.

İşte birinci meşrebde sülûk eden insanlar nefsi-i emmareyi öldürmeye muvaffak olamazsa, hevayı terkedib enaniyeti kırmazsa; şükür makamından, fahr makamına düşer.. fahrdan gurura sukut eder. Eğer Muhabbetten gelen bir incizab ve incizabdan gelen bir nevi sekir beraber bulunsa, "şatahat" namıyla haddinden çok fazla davalar ondan sudûr eder. Hem kendi zarar eder, hem başkasının zararına sebep olur. Meselâ: Nasılki bir mülazım, kendinde bulunan kumandanlık zevkiyle ve neş'esiyle gururlansa, kendini bir müşir zanneder. Küçücük dairesini, o küllî daire ile iltibas eder. Ve bir küçük âyinede görünen bir Güneşi, denizin yüzünde haşmetiyle cilvesi görünen Güneşle bir cihet-i müşabehetle iltibasa

sebeeb olur; öyle de: Çok Ehl-i Velayet var ki; bir sineğin bir tavus kuşuna nisbeti gibi, kendinden o derece büyük olanlardan kendini büyük görür ve öyle de müşahede ediyor, kendini haklı buluyor. Hattâ ben gördüm ki: **Yalnız Kalbi intibaha gelmiş uzaktan uzağa Velayetin Sırrını kendinde hissetmiş, kendini Kutb-u A'zam telakki edib o tavrı takınıyordu.** Ben dedim: "Kardeşim! Nasılki kanun-u saltanatın, sadrazam dairesinden tâ nahiye müdürü dairesine kadar bir tarzda cüz'î-küllî cilveleri var; öyle de Velayetin ve Kutbiyetin dahi, öyle muhtelif daire ve cilveleri var. Herbir makamın çok zılleri ve gölgeleri var. Sen, sadrazam-misal Kutbiyetin A'zam cilvesini, bir müdür dairesi hükmünde olan kendi dairende o Cilveyi görmüşsün, aldanmışsın. Gördüğün doğrudur, fakat Hükmün yanlışdır. Bir sineğe bir kap su, bir küçük denizdir." O zât şu cevabımdan **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** ayıldı ve o vartadan kurtuldu.

Hem ben müteaddid insanları gördüm ki, bir nevi Mehdi kendilerini biliyorlardı ve "Mehdi olacağım" diyorlardı. Bu zâtlar yalancı ve aldatıcı değiller, belki aldanıyorlar. Gördüklerini, Hakikat zannediyorlar. Esmâ-i İlahînin nasılki Tecelliyatı, Arş-ı A'zam dairesinden tâ bir zerreye kadar Cilveleri var ve o Esmaya Mazhariyet de, o nisbette tefavüt eder. Öyle de Mazhariyet-i Esmadan ibaret olan Meratib-i Velayet dahi öyle mütefavittir. Şu iltibasın en mühim sebebi şudur:

Makamat-ı Evliyadan bazı makamlarda Mehdi Vazifesinin hususiyeti bulunduğu ve Kutb-u A'zama Has bir nisbeti görüldüğü ve Hazret-i Hızır'ın bir Münasebet-i Hâssası olduğu gibi, bazı meşahirle münasebetdar bazı makamat var. Hattâ o makamlara **"Makam-ı Hızır", "Makam-ı Üveys", "Makam-ı Mehdiyet"** tabir edilir.

İşte bu sırra binaen, o Makama ve o Makamın cüz'î bir nümunesine veya bir gölgesine girenler, kendilerini o makamla has münasebetdar meşhur Zâtlar zannediyorlar. Kendini Hızır telakki eder veya Mehdi itikad eder veya Kutb-u A'zam tahayyül eder. Eğer hubb-u câha talib enaniyeti yoksa, o halde mahkûm olmaz. Onun haddinden fazla davaları, şatahat sayılır. Onunla belki mes'ul olmaz. Eğer enaniyeti perde ardında hubb-u câha müteveccih ise; o zât enaniyete mağlub olup, şükrü bırakıp fahre girse, fahrdan git gide gurura sukut eder. Ya divanelik derecesine sukut eder veyahut Tarık-ı Haktan sapar. Çünkü büyük Evliyayı, kendi gibi telakki eder, haklarındaki hüsn-ü zannı kırılır. Zira **nefis ne kadar mağrur da olsa, kendisi kendi kusurunu derkeder.** O büyükleri de kendine kıyas edib, kusurlu tevehhüm eder. Hattâ Enbiyalar hakkında da hürmeti noksanlaşır. İşte bu hale giriftar olanlar, Mizan-ı Şeriatı elde tutmak ve Usûl-üd

Din Ülemasının Düsturlarını kendine ölçü itti haz etmek ve İmam-ı Gazalî ve İmam-ı Rabbanî gibi Muhakkikîn-i Evliyanın Talimatlarını rehber etmek gerektir. **Ve daima nefsinı ittiham etmektir. Ve kusurdan, acz ve fakrdan başka nefsin eline vermemektir.** Bu meşrebdeki şatahat, hubb-u nefisten neş'et ediyor. Çünkü **Muhabbet gözü, kusuru görmez. Nefsine muhabbeti için, o kusurlu ve liyakatsız bir cam parçası gibi nefsinı, bir pırlanta, bir elmas zanneder.** Bu nevi içindeki en tehlikeli bir hata şudur ki; Kalbine ilhamî bir tarzda gelen cüz'î manaları "Kelâmullah" tahayyül edib, Âyet tabir etmeleridir. Ve onunla, Vahyin Mertebe-i Ulya-yı Akdesine bir hürmetsizlik gelir. Evet bal arısının ve hayvanatın İlhamatından tut, tâ avam-ı nâsın ve havass-ı beşeriye'nin İlhamatına kadar ve Avam-ı Melaikenin İlhamatından, tâ Havass-ı Kerrûbiyyunun İlhamatına kadar bütün İlhamat, bir nevi Kelimat-ı Rabbaniyedir. Fakat Mazharların ve Makamların kabiliyetine göre Kelâm-ı Rabbanî; yetmiş bin perdede telemmu' eden ayrı ayrı Cilve-i Hitab-ı Rabbanîdir.

Amma Vahiy ve Kelâmullahın İsm-i Hassı ve onun en bahir misal-i müşahhası olan Kur'anın necimlerine İsm-i Has olan "Âyet" namı öyle İlhamata verilmesi, hata-yı mahzdır. Onikinci ve Yirmibeşinci ve Otuzbirinci Sözlerde beyan ve isbat edildiği gibi, elimizdeki boyalı âyinede görünen küçük ve sönük ve perdeli Güneşin misali, semadaki Güneşe ne nisbeti varsa; öyle de o müddeilerin Kalbindeki İlham dahi, doğrudan doğruya Kelâm-ı İlahî olan Kur'an Güneşinin Âyetlerine nisbeti, o derecededir. Evet herbir âyinede görünen güneşin misalleri, güneşindir ve onunla münasebetdardır denilse, haktır; fakat o Güneşçiklerin âyinesine Küre-i Arz takılmaz ve onun cazibesiyle bağlanmaz!..

BEŞİNCİ TELVİH : Tarîkatın gayet mühim bir meşrebi olan "Vahdet-ül Vücut" namı altındaki Vahdet-üş Şuhud, yani Vâcib-ül Vücut'un Vücutuna hasr-ı nazar edib, sair mevcudatı, O Vücut-u Vâcib'e nisbeten o kadar zaîf ve gölge görür ki, Vücut ismine lâıyk olmadığını hükmedib, hayal perdesine sarıp, terk-i masıva makamında onları hiç saymak, hattâ madum tasavvur etmek, yalnız Cilve-i Esmâ-i İlahiyye hayalî bir âyine vaziyeti vermek kadar ileri gider.

İşte bu meşrebin ehemmiyetli bir Hakikatı var ki: Vâcib-ül Vücut'un Vücudu, İman kuvvetiyle ve yüksek bir Velayetin Hakkal-yakîn derecesinde inkişafıyla, vücut-u mümkinat o derece aşağıya düşer ki, hayal ve ademden başka onun nazarında makamları kalmaz; âdeta Vâcib-ül Vücut'un hesabına Kâinatı inkâr eder.

Fakat bu meşrebin tehlikeleri var. En birincisi şudur ki: Erkân-ı İmaniye

altıdır. İman-ı Billahtan başka, İman-ı Bilyevmil'âhir gibi Rükünler var. Bu Rükünler ise, mümkinatın Vücutlarını ister. O muhkem Erkân-ı İmaniye, hayal üstünde bina edilmez! Onun için, o meşreb sahibi, Âlem-i İstiğrak ve sekirden Âlem-i Sahve girdiği vakit, o meşrebi beraber almamak gerektir ve o meşrebin muktezasıyla amel etmemek lâzımdır. Hem Kalbî ve Halî ve Zevkî olan bu meşrebi, Aklî ve Kavlı ve İlmî suretine çevirmemektir. Çünkü Kitap ve Sünnetten gelen Desatir-i Akliye ve Kavanin-i İlmiye ve Usûl-ü Kelâmiye o meşrebi kaldıramıyor; kabil-i tatbik olamıyor. Onun için, Hulefa-yı Raşidinden ve Eimme-i Müctehidinden ve Selef-i Sâlihînin büyüklerinden, o meşreb sarıhan görünmüyor. Demek, en âli meşreb değil. Belki yüksek, fakat nâkıs. Çok ehemmiyetli, fakat çok hatarlı. Çok ağır, fakat çok zevklidir. O zevk için ona girenler, ondan çıkmak istemiyorlar, hodgâmlık ile en yüksek mertebe zannediyorlar. Bu meşrebin esasını ve mahiyetini, Nokta Risalesinde ve bir kısım Sözlerde ve Mektubatta bir derece beyan ettiğimizden, onlara iktifaen, şurada o mühim meşrebin ehemmiyetli bir vartasını beyan edeceğiz. Şöyle ki:

O meşreb, daire-i esbabdan geçip, terk-i masiva Sırrıyla mümkinattan alâkasını kesen Ehass-ı Havassın istiğrak-ı mutlak haletinde mazhar olduğu sâlih bir meşrebirdir. Şu meşrebi, esbab içinde boğulanların ve dünyaya âşık olanların ve felsefe-i maddiye ile tabiata saplananların nazarına ilmî bir surette telkin etmek, tabiat ve maddede onları boğdurmaktır ve Hakikat-ı İslâmiyeden uzaklaştırmaktır. Çünkü dünyaya âşık ve daire-i esbaba bağlı bir nazar, bu fânî dünyaya bir nevi Beka vermek ister. O dünya mahbubunu elinden kaçırmak istemiyor; Vahdet-ül Vücut bahanesiyle ona bir bâkî Vücut tevehhüm eder, o mahbubu olan dünya hesabına ve Beka ve Ebediyeti ona tam mal etmesine binaen, bir Mabudiyet derecesine çıkarır. **نَعُوذُ بِاللَّهِ** - Allah'ı inkâr etmek vartasına

yol açar. Şu asırda maddiyyunluk fikri o derece istilâ etmiş ki, maddiyatı herşey'e merci' biliyorlar. Böyle bir asırda Has Ehl-i İman, maddiyatı i'dam eder derecesinde ehemmiyetsiz gördüklerinden; Vahdet-ül Vücut meşrebi ortaya atılsa belki maddiyyunlar sahib çıkacaklar, "Biz de böyle diyoruz" diyecekler. Halbuki dünyada meşarib içinde, maddiyyunların ve tabiat-perestlerin mesleğinden en uzak meşreb, Vahdet-ül Vücut meşrebidir. Çünkü Ehl-i Vahdet-ül Vücut, o kadar Vücut-u İlahîye Kuvvet-i İman ile ehemmiyet veriyorlar ki, Kâinatı ve mevcudatı inkâr ediyorlar. Maddiyyunlar ise, o kadar mevcudata ehemmiyet veriyorlar ki; Kâinat hesabına, Allah'ı inkâr ediyorlar. İşte bunlar nerede? Ötekiler nerede?..

ALTINCI TELVİH : "Üç Nokta"dır.

B i r i n c i N o k t a : Velayet yolları içinde en güzeli, en müstakimi, en parlağı, en zengini; Sünnet-i Seniyye İttiba'dır. Yani: A'mal ve harekâtında Sünnet-i Seniyye düşünüp Ona tabi olmak ve taklid etmek ve muamelât ve ef'alinde Ahkâm-ı Şer'iyeyi düşünüp Rehber ittihaz etmektir.

İşte bu İttiba ve İktida vasıtasıyla, âdi ahvali ve örfi muameleleri ve fitrî hareketleri İbadet şekline girmekle beraber; herbir ameli, Sünneti ve Şer'i o İttiba' noktasında düşündürmekle, bir Tahattur-u Hükm-ü Şer'î veriyor. O tahattur ise, Sahib-i Şeriatı düşündürüyor. O düşünmek ise, Cenab-ı Hakk'ı hâtıra getiriyor. O hâtıra , bir nevi Huzur veriyor. O halde mütemadiyen ömür dakikaları, Huzur içinde bir İbadet hükmüne getirilebilir. İşte bu Cadde-i Kübra, Velayet-i Kübra olan Ehl-i Veraset-i Nübüvvet olan Sahabe ve Selef-i Sâlihînin caddesidir.

İ k i n c i N o k t a : Velayet yollarının ve Tarîkat şubelerinin en mühim Esası, İhlâstır. Çünkü İhlas ile hafî şirklerden halas olur. İhlâsı kazanmayan, o yollarda gezemez. Ve o yolların en keskin kuvveti, Muhabbettir. Evet Muhabbet, Mahbubunda bahaneler aramaz ve kusurlarını görmek istemez. Ve Kemaline delalet eden zaîf emareleri, kavî hüccetler hükmünde görür. Daima Mahbubuna taraftardır.

İşte bu Sırta binaendir ki, Muhabbet ayağıyla Marifetullaha teveccüh eden zâtlar; şübehata ve itirazata kulak vermezler, ucuz kurtulurlar. Binler şeytan toplansa, onların mahbub-u hakikîsinin kemaline işaret eden bir emareyi, onların nazarında ibtal edemez. Eğer Muhabbet olmazsa, o vakit kendi nefsi ve şeytanı ve haricî şeytanların ettikleri itirazat içinde çok çırpınacak. Kahramancasına bir Metanet ve Kuvvet-i İman ve Dikkat-i Nazar lâzımdır ki, kendisini kurtarsın.

İşte bu Sırta binaendir ki; umum Meratib-i Velayette Marifetullahtan gelen Muhabbet, en mühim maye ve iksirdir. Fakat Muhabbetin bir vartası var ki: Ubudiyetin Sırrı olan niyazdan, mahviyetten naza ve davaya atlar, mizansız hareket eder. Masiva-yı İlahiyye teveccühü hengâmında, Mana-yı Harfiden mana-yı ismîye geçmesiyle; tiryak iken zehir olur. Yani; Gayrullahı sevdiği vakit, Cenab-ı Hak hesabına ve Onun namına, Onun bir Âyine-i Esması olmak cihetiyle Rabt-ı Kalb etmek lâzımken; bazan o Zâtı, o Zât hesabına, kendi Kemalât-ı Şahsiyesi ve Cemâl-i Zâtisi namına düşünüp, mana-yı ismiyle sever. Allah'ı ve Peygamberi düşünmeden yine onları sevebilir. Bu Muhabbet, Muhabbetullaha vesile değil, perde oluyor. Mana-yı Harfî ile olsa, Muhabbetullaha vesile olur, belki Cilvesidir denilebilir.

Ü ç ü n c ü N o k t a : Bu dünya, Dâr-ül Hikmettir, Dâr-ül Hizmettir; dâr-ül ücret ve mükâfat değil. Buradaki A'mal ve Hizmetlerin ücretleri Berzahta ve Âhirettedir. Buradaki A'mal, Berzahta ve Âhirette meyve verir. Madem Hakikat budur, A'mal-i Uhreviyeye aid neticeleri dünyada istememek gerektir. Verilse de memnunane değil, mahzunane kabul etmek lâzımdır. Çünkü Cennet'in meyveleri gibi, kopardıkça yerine aynı gelmek Sırrıyla, bâkî hükmünde olan Amel-i Uhrevî meyvesini, bu dünyada fâni bir surette yemek, kâr-ı akıl değildir. Bâkî bir lâmbayı, bir dakika yaşayacak ve sönecek bir lâmba ile mübadele etmek gibidir. İşte bu Sırta binaen; Ehl-i Velayet, Hizmet ve meşakkat ve musibet ve külfeti hoş görüyorlar, nazlanmıyorlar, şekva etmiyorlar.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ diyorlar. Keşf ve Keramet, Ezvak ve Envâr verildiği

vakit, bir İltifat-ı İlahî nev'inden kabul edib setrine çalışıyorlar. Fahre değil, belki Şükre, Ubudiyete daha ziyade giriyorlar. Çokları o ahvalin istitar ve inkıtâmı istemişler, tâ ki amellerindeki İhlas zedelenmesin. **Evet makbul bir insan hakkında en mühim bir İhsan-ı İlahî, İhsanını ona ihsas etmemektir; tâ niyazdan naza ve şükürden fahre girmesin.**

İşte bu Hakikata binaendir ki, Velayeti ve Tarîkatı isteyenler; eğer Velayetin bazı tereşsuhatı olan Ezvak ve Keramâtı isterlerse ve onlara müteveccih ise ve onlardan hoşlansa; bâkî Uhrevî Meyveleri, fâni dünyada, fâni bir surette yemek kabilinden olmakla beraber; Velayetin mayesi olan İhlası kaybedib, Velayetin kaçmasına meydan açar.

YEDİNCİ TELVİH : "Dört Nükte" dir.

B i r i n c i N ü k t e : Şeriat doğrudan doğruya, gölgesiz, perdesiz, Sırr-ı Ehadiyet ile Rububiyet-i Mutlaka noktasında Hitab-ı İlahînin neticesidir. Tarîkatın ve Hakikatın en yüksek mertebeleri, Şeriatın cüzleri hükmüne geçer. Yoksa daima vesile ve mukaddime ve hâdim hükmündedirler. Neticeleri, Şeriatın Muhkematıdır. Yani: **Hakaik-i Şeriata yetişmek için, Tarîkat ve Hakikat meslekleri, vesile ve hâdim ve basamaklar hükmündedir.** Git gide en yüksek mertebede, Nefs-i Şeriatta bulunan Mana-yı Hakikat ve Sırr-ı Tarîkata inkılâb ederler. O vakit, Şeriat-ı Kübranın cüzleri oluyorlar. Yoksa bazı Ehl-i Tasavvufun zannettikleri gibi, Şeriatı zahirî bir kışır, Hakikatı onun içi ve neticesi ve gayesi tasavvur etmek doğru değildir. Evet Şeriatın, tabakat-ı nâsa göre inkişafatı ayrı ayrıdır. **Avam-ı nâsa göre Zahir-i Şeriat, Hakikat-ı Şeriat zannedib, havassa münkeşif olan Şeriatın mertebesine "Hakikat ve Tarîkat" namı vermek yanlışdır.** Şeriatın umum tabakata bakacak meratibi var.

İşte bu Sırta binaendir ki: Ehl-i Tarîkat ve Ashab-ı Hakikat ileri gittikçe,

Hakaik-i Şeriatı karşı İncizabları, İhtiyakları, İttibaları ziyadeleşiyor. En küçük bir Sünnet-i Seniye'yi, en büyük bir maksad gibi telakki edib, onun ittibasına çalışıyorlar, onu taklid ediyorlar. Çünkü: **Vahiy ne kadar İlhamdan yüksek ise; Semere-i Vahiy olan Âdâb-ı Şer'iye, o derece Semere-i İlham olan Âdâb-ı Tarîkattan yüksek ve ehemmiyetlidir. Onun için, Tarîkatın en mühim Esası, Sünnet-i Seniye İttiba' etmektir.**

İ k i n c i N ü k t e : Tarîkat ve Hakikat, vesilelikten çıkmamak gerektir. Eğer maksud-u bizzât hükmüne geçseler; o vakit Şeriatın Muhkematı ve Ameliyatı ve Sünnet-i Seniye'ye ittiba', resmî hükmünde kalır; Kalb öteki tarafa müteveccih olur. Yani: Namazdan ziyade Halka-i Zikri düşünür; Feraizden ziyade, Evradına münceviz olur; kebairden kaçmaktan ziyade, Âdâb-ı Tarîkatın muhalefetinden kaçır. Halbuki Muhkemat-ı Şeriat olan Farzların bir tanesine, Evrad-ı Tarîkat mukabil gelemey; yerini dolduramaz. Âdâb-ı Tarîkat ve Evrad-ı Tasavvuf, o Feraizin içindeki hakikî zevke medar-ı teselli olmalı, menşe olmamalı. Yani: Tekyesi, Câmideki Namazın zevkine ve Ta'dil-i Erkânına vesile olmalı; yoksa Câmideki Namazı çabuk resmî kılıp, hakikî Zevkini ve Kemalini tekyede bulmayı düşünen, Hakikattan uzaklaşıyor...

Ü ç ü n c ü N ü k t e : "Sünnet-i Seniye ve Ahkâm-ı Şeriat haricinde Tarîkat olabilir mi?" diye sual ediliyor.

Elcevab: Hem var, hem yok. Vardır, çünkü bazı Evliya-yı Kâmilîn, Şeriat Kılınçıyla i'dam edilmişler. Hem yoktur, çünkü Muhakkikîn-i Evliya, Sa'dî-i Şirazî'nin bu düsturunda ittifaq etmişler:

مَحَالَسْتُ سَعْدِي بَرَاهِ صَفَا ظَفَرُ بُرْدَنْ جُزْ دَرِ پَي مُصْطَفَى

Yani: **Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Caddesinden hariç ve Onun arkasından gitmeyen muhaldir ki; hakikî Envâr-ı Hakikata vâsıl olabilsin.**" Bu mes'elenin Sırrı şudur ki: Madem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Hâtem-ül Enbiya'dır ve umum nev'-i beşer namına Muhatab-ı İlahîdir; elbette nev'-i beşer, Onun Caddesi haricinde gidemez ve Bayrağı altında bulunmak zarurîdir. Ve madem ehl-i cezbe ve ehl-i istiğrak, muhalefetlerinden mes'ul olamazlar; ve madem **insanda bazı Letaif var ki, teklif altına giremez;** o Latife hâkim olduğu vakit, Tekâlif-i Şer'iye'ye muhalefetiyle mes'ul tutulmaz; ve **madem insanda bazı Letaif var ki, teklif altına girmedigi gibi, ihtiyar altına da girmez; hattâ Aklın tedbiri altına da girmez, o Latife, Kalbi ve Aklı dinlemez; elbette o Latife bir insanda hâkim olduğu zaman – fakat o zamana mahsus**

olarak – o zât, Şeriata muhalefette Velayet derecesinden sukut etmez, mazur sayılır. Fakat bir şartla ki, Hakaik-i Şeriata ve Kavaid-i İmaniyeye karşı bir inkâr, bir tezyif, bir istihfaf olmasın. Ahkâmı yapmasa da, Ahkâmı Hak bilmek gerektir. Yoksa o hale mağlub olup, نَعُوذُ بِاللَّهِ, o Hakaik-ı Muhkemeye karşı inkâr ve tekzibi işmam edecek bir vaziyet, alâmet-i sukuttur!

Elhasıl: Daire-i Şeriatın haricinde bulunan Ehl-i Tarîkat iki kısımdır:

Bir kısmı: – Sâbikan geçtiği gibi – ya hale, istiğraka, cezbeye ve sekre mağlub olup veya teklifi dinlemeyen veya ihtiyarı iştmeyen Latifelerin mahkûmu olup, Daire-i Şeriatın haricine çıkıyor. Fakat o çıkmak, Ahkâm-ı Şeriatı beğenmemekten veya istememekten değil; belki mecburiyetle ihtiyarsız terk ediyor. Bu kısım Ehl-i Velayet var. Hem mühim Veliler, bunların içinde muvakkaten bulunmuş. Hattâ bu neviden; değil yalnız Daire-i Şeriatan, belki Daire-i İslâmiyet haricinde bulunduğunu bazı Muhakkikîn-i Evliya hükmetmişler. Fakat bir şartla: Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın getirdiği Ahkâmın hiçbirini tekzib etmemektir. Belki, ya düşünmüyor veya müteveccih olamıyor veyahut bilemiyor ve bilmiyor. Bilse, kabul etmese olmaz!..

İkinci kısım ise: Tarîkat ve Hakikatın parlak Ezvaklarına kapılıp, mezâkından çok yüksek olan Hakaik-i Şeriatın derece-i zevkine yetişemediği için; zevksiz, resmî birşey telakki edib, ona karşı lâkayd kalır. Gitgide, Şeriatı zahirî bir kışır zanneder. Bulduğu Hakikatı, esas ve maksud telakki eder. "Ben onu buldum, o bana yeter." der, Ahkâm-ı Şeriata muhalif hareket eder. Bu kısımdan Akli başında olanlar mes'uldürler, sukut ediyorlar, belki kısmen şeytana maskara oluyorlar!..

D ö r d ü n c ü N ü k t e : Ehl-i dalâlet ve bid'at fırkalarından bir kısım zâtlar, Ümmet nazarında makbul oluyorlar. Aynen onlar gibi zâtlar var; zahirî hiçbir fark yokken, Ümmet reddediyor. Bunda hayret ediyordum. Meselâ: mu'tezile mezhebinde zemahşerî gibi, itizal'de en mutaassıb bir ferd olduğu halde, Muhakkikîn-i Ehl-i Sünnet, onun o şedid itirazatına karşı onu tekfir ve tadlil etmiyorlar, belki bir râh-ı necat onun için arıyorlar. Zemahşerî'nin derece-i şiddetinden çok aşağı ebu ali cübbâî gibi mu'tezile imamlarını, merdud ve matrud sayıyorlar. Çok zaman bu Sır benim merakıma dokunuyordu. Sonra Lütûf-u İlahî ile anladım ki: Zemahşerî'nin Ehl-i Sünnet'e itirazatı, hak zannettiği mesleğindeki Muhabbet-i Haktan ileri geliyordu. Yani, meselâ: Tenzih-i Hakikî; onun nazarında, hayvanlar kendi ef'aline hâlık olmasıyla oluyor. Onun için Cenab-ı Hakk'ı tenzih Muhabbetinden, Ehl-i Sünnet'in halk-ı ef'al mes'elesinde düsturunu kabul etmiyor. Merdud olan sair Mu'tezile

İmamları Muhabbet-i Haktan ziyade, Ehl-i Sünnet'in yüksek Düsturlarına kısa akılları yetişemediğinden ve geniş Kavanin-i Ehl-i Sünnet, onların dar fikirlerine yerleşmediğinden, inkâr ettiklerinden merduddurlar. Aynen bu İlmi Kelâm'daki Ehl-i İtizal'in Ehl-i Sünnet ve Cemaat'a muhalefeti olduğu gibi, Sünnet-i Seniye haricindeki bir kısım Ehl-i Tarîkatın muhalefeti dahi iki cihetledir:

Biri: Zemahşerî gibi; haline, meşrebine meftuniyet cihetinde daha derece-i zevkine yetişemediği Âdâb-ı Şeriata karşı bir derece lâkayd kalır.

Diğer kısmı ise: Hâşâ Âdâb-ı Şeriata, Desatir-i Tarîkata nisbeten ehemmiyetsiz bakar. Çünkü dar havsalası, o geniş Ezvakı ihata edemiyor ve kısa makamı, o yüksek âdâba yetişemiyor...

SEKİZİNCİ TELVİH: "Sekiz varta"yı beyan eder:

Birincisi: Sünnet-i Seniyeye tamam İttibai riayet etmeyen bir kısım Ehl-i Sülûk; Velayeti, Nübüvvete tercih etmekle vartaya düşer. Yirmi-dördüncü ve Otuzbirinci Sözler'de, Nübüvvet ne kadar yüksek olduğu ve Velayet ona nisbeten ne kadar sönük olduğu isbat edilmiştir.

İkincisi: Ehl-i Tarîkatın bir kısım müfrit evliyasını Sahabeye tercih, hattâ Enbiya derecesinde görmekle vartaya düşer. Onikinci ve Yirmiyedinci Sözler'de ve Sahabeler hakkındaki Zeylinde kat'î isbat edilmiştir ki: **Sahabelerde öyle bir Hâssa-i Sohbet var ki, Velayet ile yetişilmez ve Sahabelere tefevvuk edilmez ve Enbiyaya hiçbir vakit Evliya yetişmez.**

Üçüncüsü: İfrat ile Tarîkat taassubu taşıyanların bir kısmı, Âdâb ve Evrad-ı Tarîkatı Sünnet-i Seniyeye tercih etmekle Sünnete muhalefet edib, Sünneti terkeder, fakat Virdini bırakmaz. O suretle Âdâb-ı Şer'iyeye bir lâkaydlık vaziyeti gelir, vartaya düşer.

Çok Sözlerde isbat edildiği gibi ve İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi Muhakkikîn-i Ehl-i Tarîkat derler ki: **"Birtak Sünnet-i Seniyeye İttiba' noktasında hasıl olan makbuliyet, yüz Âdâb ve nevafile hususiyeden gelemmez. Bir Farz, bin Sünnete müreccah olduğu gibi; bir Sünnet-i Seniye dahi, bin Âdâb-ı Tasavvufa müreccahtır."** demişler.

Dördüncüsü: Müfrit bir kısım Ehl-i Tasavvuf; İlhamı, Vahiy gibi zanneder ve İlhamı, Vahiy nev'inden telakki eder, vartaya düşer. Vahyin derecesi ne kadar yüksek ve küllî ve kudsî olduğu ve İlhamat ona nisbeten ne derece cüz'î ve sönük olduğu, Onikinci Söz'de ve İ'caz-ı Kur'ana dair Yirmibeşinci Söz'de ve sair Risalelerde gayet kat'î isbat edilmiştir.

Beşincisi: Sırr-ı Tarîkatı anlamayan bir kısım mutasavvife, zaîfleri takviye etmek ve gevşekleri teşci' etmek ve şiddet-i hizmetten gelen usanç ve meşakkati tahfif etmek için, istenilmeyerek verilen Ezvak ve Envâr ve Keramâtı hoş görüp meftun olur; İbadata, Hidemata ve Evrada tercih etmekle vartaya düşer. Şu Risalenin Altıncı Telvihinin Üçüncü Noktasında icmalen beyan olunduğu ve sair Sözlerde kat'iyyen isbat edilmiştir ki: **Bu dâr-ı dünya, Dâr-ül Hizmettir, Dâr-ül Ücret değil! Burada ücretini isteyenler; bâkî, dâimî meyveleri, fâni ve muvakkat bir surete çevirmekle beraber, dünyadaki Beka hoşuna geliyor, müştakane Berzaha bakamıyor; âdetâ bir cihette dünya hayatını sever, çünkü içinde bir nevi Âhireti bulur.**

Altıncısı: Ehl-i Hakikat olmayan bir kısım Ehl-i Sülûk, Makamat-ı Velayetin gölgelerini ve zıllarını ve cüz'î nûmunelerini, Makamat-ı Asliye-i külliye ile iltibas etmekle vartaya düşer. Yirmidördüncü Söz'ün İkinci Dalı'nda ve sair Sözlerde kat'iyyen isbat edilmiştir ki: Nasıl Güneş, âyineler vasıtasıyla taaddüd ediyor; binler misalî Güneş, aynı Güneş gibi ziya ve hararet sahibi olur. Fakat o misalî Güneşler, hakikî Güneşe nisbeten çok zaîftirler. Aynen onun gibi: Makamat-ı Enbiya ve Eazım-ı Evliyanın makamının bazı gölgeleri ve zılları var. Ehl-i Sülûk onlara girer; kendini, o Evliya-yı Azîmeden daha azîm görür; belki Enbiyadan ileri geçtiğini zanneder, vartaya düşer. Fakat bu geçmiş umum vartalardan zarar görmemek için, Usûl-ü İmanîyeyi ve Esasat-ı Şeriâtı daima Rehber ve Esas tutmak ve meşhudunu ve zevkini onlara karşı muhalefesinde ittiham etmekledir.

Yedincisi: Bir kısım Ehl-i Zevk ve Şevk, sülûkünde fahrî, nazî, şatahatı, teveccüh-ü nâsı ve merciiyeti; şükre, niyaza, tazarruata ve nâstan istiğnaya tercih etmekle vartaya düşer. Halbuki en yüksek mertebe ise, Ubudiyet-i Muhammediyedir ki, "Mahbubiyet" ünvanıyla tabir edilir. **Ubudiyetin ise Sırr-ı Esası; Niyaz, Şükür, Tazarru', Huşu', Acz, Fakr, halktan İstiğna cihetiyle o Hakikatın Kemaline mazhar olur.** Bazı Evliya-yı Azîme, fahr ve naz ve şatahata muvakkaten, ihtiyarsız girmişler; fakat o noktada, ihtiyaren onlara iktida edilmez; hâdîdirler, mühdî değildir; arkalarından gidilmez!

Sekizinci Varta: Hodgâm, aceleci bir kısım ehl-i sülûk; Âhirette alınacak ve koparılacak Velayet meyvelerini, dünyada yemesini ister ve Sülûkunda onları istemekle vartaya düşer. Halbuki وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُرُورِ gibi Âyetlerle ilân edildiği gibi, çok Sözlerde kat'iyyen isbat edilmiştir ki: Âlem - i Bekada birtek

meyve, fâni dünyanın bin bahçesine müreccahtır. Onun için, o mübarek meyveleri burada yememeli. Eğer istenilmeyerek yedirilse şükredilmeli; mükâfat için değil, belki teşvik için bir İhsan-ı İlahî olarak telakki edilmeli...

DOKUZUNCU TELVÎH : Tarîkatın pek çok semeratından ve faidelerinden yalnız burada "**Dokuz Adedi**"ni icmalen beyan edeceğiz:

Birincisi: İstikametli Tarîkat vasıtasıyla, Saadet-i Ebediyedeki ebedî hazinelerin anahtarları ve menşe'leri ve madenleri olan Hakaik-i İmaniye'nin inkişafı ve Vuzuhu ve Aynelyakîn derecesinde Zuhurlarıdır.

İkincisi: Makine-i İnsaniyenin merkezi ve zenbereği olan Kalbi, Tarîkat vasıta olup işletmesiyle ve o işletmekle, sair Letaif-i İnsaniyeyi harekete getirip, netice-i fitratlarına sevk ederek hakikî insan olmaktır.

Üçüncüsü: Âlem-i Berzah ve Âhiret seferinde, Tarîkat silsilelerinden bir silsileye iltihak edib ve o Kafîle-i Nuraniye ile Ebed-ül Âbâd yolunda arkadaş olmak ve yalnızlık vahşetinden kurtulmak ve onlarla, dünyada ve Berzaha manen ünsiyet etmek ve evham ve şübehatın hücumlarına karşı, onların İcmâina ve İttifakına istinad edib, herbir Üstadını kavî bir sened ve kuvvetli bir bürhan derecesinde görüp, onlarla o hâtıra gelen dalâlet ve şübehatı defetmektir.

Dördüncüsü: İmandaki Marifetullah ve o Marifetteki Muhabbetullahın zevkini, safi Tarîkat vasıtasıyla anlamak ve o anlamakla dünyanın vahşet-i mutlakasından ve insanın Kâinattaki gurbet-i mutlakasından kurtulmaktır. Çok Sözlerde isbat etmişiz ki: **Saadet-i Dâreyn ve elemsiz lezzet ve vahşetsiz ünsiyet ve hakikî Zevk ve ciddî Saadet, İman ve İslâmiyetin Hakikatındadır.** İkinci Söz'de beyan edildiği gibi: **İman, Şecere-i Tûbâ-i Cennet'in bir çekirdeğini taşıyor.**

İşte Tarîkatın Terbiyesiyle, o çekirdek neşvünema bulur, inkişaf eder.

Beşincisi: Tekâlif-i Şer'iyedeki Hakaik-i Latifeyi, Tarîkattan ve Zikr-i İlahîden gelen bir İntibah-ı Kalbî vasıtasıyla hissetmek, takdir etmek... O vakit Taate, suhre gibi değil, belki iştiyakla itaat edib Ubudiyeti îfa eder.

Altıncısı: Hakikî zevke ve ciddî teselliye ve kedersiz lezzete ve vahşetsiz ünsiyete, hakikî medar ve vasıta olan Tevekkül Makamını ve Teslim Rütbesini ve Rıza Derecesini kazanmaktır.

Yedincisi: Sülûk-u Tarîkatın en mühim şartı, en ehemmiyetli neticesi olan İhlas vasıtasıyla, şirk-i hafîden ve riya ve tasannu' gibi rezailden

halâs olmak ve Tarîkatın mahiyet-i ameliyesi olan Tezkiye-i Nefs vasıtasıyla, nefs-i emmarenin ve enaniyetin tehlikelerinden kurtulmaktır.

Sekizincisi: Tarîkatta, Zikr-i Kalbî ile ve Tefekkür-ü Aklî ile kazandığı Teveccüh ve Huzur ve kuvvetli niyetler vasıtasıyla, âdetlerini İbadet hükmüne çevirmek ve muamelât-ı dünyeviyesini, A'mal-i Uhreviye hükmüne getirip Sermaye-i Ömrünü hüsn-ü istimal etmek cihetiyle, ömrünün dakikalarını Hayat-ı Ebediyenin sünbülleri verecek çekirdekler hükmüne getirmektir.

Dokuzuncusu: Seyr-i Sülûk-u Kalbî ile ve Mücadele-i Ruhî ile ve Terakkiyat-ı Maneviye ile, İnsan-ı Kâmil olmak için çalışmak; yani hakikî Mü'min ve tam bir Müslüman olmak; yani yalnız surî değil, belki Hakikat-ı İmanî ve Hakikat-ı İslâmî kazanmak; yani şu Kâinat içinde ve bir cihette Kâinat mümessili olarak, doğrudan doğruya Kâinatın Hâlık-ı Zülcelaline Abd olmak ve Muhatab olmak ve Dost olmak ve Halil olmak ve Âyine olmak ve Ahsen-i Takvimde olduğunu göstermekle, benî-Âdemin Melaikeye Rûhaniyetini isbat etmek ve Şeriatın İmanî ve Amelî cenahlarıyla Makamat-ı Âliyye uçmak ve bu dünyada Saadet-i Ebediyeye bakmak, belki de o Saadete girmektir...

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى الْغَوْثِ الْأَكْبَرِ فِي كُلِّ الْعُصُورِ وَالْقُطْبِ الْأَعْظَمِ فِي كُلِّ
الدُّهُورِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي تَظَاهَرَتْ حِشْمَةُ وَلَايَتِهِ وَمَقَامُ مَحَبُّوبِيَّتِهِ فِي
مِعْرَاجِهِ وَانْدَرَجَ كُلُّ الْوَلَايَاتِ فِي ظِلِّ مِعْرَاجِهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ
آمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Zeyl

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

[Bu küçücük Zeylin büyük bir ehemmiyeti var. Herkese menfaatlidir.]

Cenab-ı Hakk'a vâsıl olacak Tarîkler pek çoktur. Bütün Hak Tarîkler Kur'andan alınmıştır. Fakat Tarîkatların bazısı, bazısından daha Kısa, daha Selâmetli, daha Umumiyetli oluyor. O Tarîkler içinde, kasır fehminle Kur'andan istifade ettiğim "**Acz ve fakr ve şefkat ve tefekkür**" Tarîkidir. Evet acz dahi, aşk gibi belki daha eslem bir Tarîktir ki; Ubudiyet Tarîkiyle Mahbubiyete kadar gider. Fakr dahi, Rahman İsmine îsal eder. Hem şefkat dahi aşk gibi, belki daha keskin ve daha geniş bir Tarîktir ki, Rahîm İsmine îsal eder. Hem tefekkür dahi aşk gibi, belki daha zengin ve daha parlak bir Tarîktir ki, Hakîm İsmine îsal eder. Şu Tarîk, hafî Tarîkler misillü "Letaif-i Aşere" gibi on hatve değil ve Tarîk-ı Cehriye gibi "Nüfus-u Seb'a" yedi mertebeye atılan adımlar değil, belki "Dört Hatve"den ibarettir. Tarîkattan ziyade Hakikattır, Şeriattır. Yanlış anlaşılmasın: Acz ve fakr ve kusurunu, Cenab-ı Hakk'a karşı görmek demektir. Yoksa onları yapmak veya halka göstermek demek değildir. Şu kısa Tarîkın Evradı: **İttiba-ı Sünnettir, Feraizi işlemek, kebairi terketmektir. Ve bilhassa Namazı Ta'dil-i Erkân ile kılmak, Namazın arkasındaki Tesbihatı yapmaktır.**

Birinci Hatveye: **فَلَا تُزَكُّوْا اَنْفُسَكُمْ** Âyeti işaret ediyor.

İkinci Hatveye:

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسُوْا اللّٰهَ فَاَنْسِيْهُمْ اَنْفُسَهُمْ Âyeti işaret ediyor.

Üçüncü Hatveye:

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ Âyeti

işaret ediyor.

Dördüncü Hatveye: كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ Âyeti işaret ediyor.

Şu dört Hatvenin kısa bir izahı şudur ki:

Birinci Hatvede: فَلَا تُزَكُّوْا أَنْفُسَكُمْ Âyeti işaret ettiği gibi:

Tezkiye-i nefis etmemek. Zira insan, cibilliyeti ve fitratı hasebiyle nefsinin sever. Belki, evvelâ ve bizzât yalnız zâtını sever, başka herşey'i nefsinin feda eder. Mabud'a lâıyk bir tarzda nefsinin medheder. Mabud'a lâıyk bir tenzih ile nefsinin meayibden tenzih ve tebrie eder. Elden geldiği kadar kusurları kendine lâıyk görmez ve kabul etmez. Nefsinin perestiş eder tarzında şiddetle müdafaa eder. Hattâ fitratında tevdi' edilen ve Mabud-u Hakikî'nin Hamd ve Tesbihi için ona verilen cihazat ve istidadı, kendi nefsinin sarfederek مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوًى

Sırrına mazhar olur. Kendini görür, kendine güvenir, kendini beğenir. İşte şu mertebede, şu Hatvede tezkiyesi, tathiri: Onu tezkiye etmemek, tebrie etmemektir.

İkinci Hatvede:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ Dersini verdiği gibi:

Kendini unutmuş, kendinden haberi yok. Mevdi düşünse, başkasına verir. Fenâ ve zevali görse, kendine almaz ve külfet ve Hizmet makamında nefsinin unutmak, fakat ahz-ı ücret ve istifade-i huzuzat makamında nefsinin düşünmek, şiddetle iltizam etmek, nefsi emmarenin muktezasıdır. Şu makamda tezkiyesi, tathiri, terbiyesi; şu halin aksidir. Yani nisyan-ı nefis içinde nisyan etmemek. Yani huzuzat ve ihtirasatta unutmak ve mevdi ve Hizmette düşünmek...

Üçüncü Hatvede:

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ Dersini verdiği

gibi; nefsin muktezası, daima iyiliği kendinden bilip fahr ve ucbe girer. Bu Hatvede, nefsinde yalnız kusuru ve naksı ve aczi ve fakrı görüp, bütün Mehasin ve Kemalâtını, Fâtır-ı Zülcelal tarafından ona ihsan edilmiş Ni'metler olduğunu anlayıp, fahr yerinde şükür ve temeddüh yerinde hamdetmektir. Şu mertebede tezkiyesi, **قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيَهَا**

Sırrıyla şudur ki: Kemalini kemalsizlikte, Kudretini aczde, gınasını fakrda bilmektir.

Dördüncü Hatvede : **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ** Dersini verdiği

gibi: Nefs, kendini serbest ve müstakil ve bizzât mevcut bilir. Ondan bir nevi Rububiyet dava eder. Mabuduna karşı adavetkârane bir isyanı taşır. İşte gelecek şu Hakikatı derketmekle ondan kurtulur. Hakikat şudur ki: Herşey nefsinde mana-yı ismiyle fânidir, mefkuddur, hâdistir, madumdur. Fakat Mana-yı Harfiyle ve Sâni'-i Zülcelal'in Esmasına âyinedarlık cihetiyle ve vazifedarlık itibariyle şahiddir, meşhuddur, vâciddir, mevcuddur. Şu makamda tezkiyesi ve tathiri şudur ki: Vücudunda adem, ademinde vücudu vardır. Yani, kendini bilse, vücud verse; Kâinat kadar bir zulûmat-ı adem içindedir. Yani, vücud-u şahsîsine güvenip Mûcid-i Hakikî'den gaflet etse, yıldız böceği gibi bir şahsî ziya-yı vücudu; nihayetsiz zulûmat-ı adem ve firaklar içinde bulunur, boğulur. Fakat enaniyeti bırakıp, bizzât nefsi hiç olduğunu ve Mûcid-i Hakikî'nin bir âyine-i tecellisi bulunduğunu gördüğü vakit, bütün mevcudatı ve nihayetsiz bir Vücudu kazanır. Zira bütün mevcudat, Esmasının Cilvelerine mazhar olan Zât-ı Vâcib-ül Vücud'u bulan bir Kalb herşey'i bulur.

Hâtime

Şu acz, fakr, şefkat, tefekkür Tarıkındaki dört Hatvenin izahatı; Hakikatın İlmine, Şeriatın Hakikatına, Kur'anın Hikmetine dair olan yirmialtı aded Sözler'de geçmiştir. Yalnız şurada bir iki noktaya kısa bir işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Evet şu Tarîk daha kısadır. Çünkü dört hatvedir. Acz, elini nefisten çekse, doğrudan doğruya Kadîr-i Zülcelal'e verir. Halbuki en keskin Tarîk olan aşk, nefsinden elini çeker, fakat maşuk-u mecazîye yapışır. Onun zevalini bulduktan sonra Mahbub-u Hakikî'ye gider. Hem şu Tarîk daha eslemdir. Çünkü nefsin şatahat ve bâlâ-pervazane davaları bulunmaz. Çünkü acz ve fakr ve kusurdan başka nefsinde bulmuyor ki, haddinden fazla geçsin. Hem bu Tarîk daha umumî ve Cadde-i Kübradır.

Çünkü Kâinatı Ehl-i Vahdet-ül Vücut gibi, huzur-u dâimî kazanmak için i'dama mahkûm zannedib **لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ** hükmetmeye veyahut Ehl-i Vahdet-üş Şuhud gibi, huzur-u dâimî için Kâinatı nisyan-ı mutlak hapsinde hapse mahkûm tahayyül edib **لَا مَشْهُودَ إِلَّا هُوَ** demeye mecbur olmuyor. Belki i'damdan ve hapisten gayet zahir olarak Kur'an afvettiğinden, o da sarf-ı nazar edib ve mevcudatı kendileri hesabına Hizmetten azlederek Fâtır-ı Zülcelal hesabına istihdam edib Esmâ-i Hüsnâsının mazhariyet ve âyinedarlık vazifesinde istimal ederek Mana-yı Harfî nazarıyla onlara bakıp, mutlak gafletten kurtulup Huzur-u Dâimîye girmektir; herşeyde Cenab-ı Hakk'a bir yol bulmaktır.

E l h a s ı l : Mevcudatı mevcudat hesabına Hizmetten azlederek, mana-yı ismiyle bakmamaktır...

* * *

Otuzuncu Mektub

Matbu', Arabî "İşarat-ül İ'caz Tefsiri" dir.

Otuzbirinci Mektub

Otuzbir "Lem'a" dır.

Otuzikinci Mektub

Kendi kendine manzum tarzını alan matbu' "Lemaat" Risalesidir. Aynı zamanda "Otuzikinci Lem'a" olup, "Sözler" mecmuasının âhîrinde neşredilmiştir.

Otuzüçüncü Mektub

Marifet-i İlahiyeye pencereler açan "Otuzüç Pencereli Risale" olup, bir cihette "Otuzüçüncü Söz" olduğundan Sözler Mecmuasında neşredilmiş, buraya dercedilmemiştir.

İşarat-ı Gaybiye Hakkında Bir Takriz

[İmam-ı Ali Radıyallahü Anh'ın, Risale-i Nur hakkında İhbar-ı Gaybîsinden bir parça olan bu kısım; Sikke-i Tasdik-i Gaybî Mecmuasında dercedilen İşarat-ı Kur'aniye ve üç Keramet-i Aleviye ve Keramet-i Gavsîye Risaleleriyle birlikte, ehl-i vukufların takdîrkâr raporlarına müsteniden, mahkemelerce sahiblerine geri iade edilmiştir.

İmam-ı Ali'nin (R.A.) Celcelutiye'de, Risale-i Nur hakkındaki üç Kerametinden bir Kerametinin sekiz Remzinden Yedinci ve Sekizinci Remzin bir parçasıdır. Sikke-i Tasdik-i Gaybî Mecmuasının yüz yirmibeşinci sahifesinden, yüz otuzuncu sahifesine kadar olan kısımda münderiçtir.]

Yedinci Remiz: Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, nasılkı

و بِالْآيَةِ الْكُبْرَى أَمِّي مِنَ الْفَجْتِ ❖ وَ بِحَقِّ فَقَجٍ مَعَ مَخْمَةٍ يَا إِلَهَنَا ❖ وَ
بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى أَجْرَنِي مِنَ الشَّتِّ ❖ حُرُوفُ لِبْهَرَامٍ عَلَتْ وَ تَشَامَخَتْ
❖ وَ أَسْمُ عَصَا مُوسَى بِهِ الظُّلْمَةُ انْجَلَتْ

diye birinci fıkrasıyla Yedinci Şuâ'a işaret etmiş; öyle de: Aynı fıkra ile, âlî bir Tefekkürname ve Tevhîde dair yüksek bir Marifetname namında olan Yirmidokuzuncu Arabî Lem'aya dahi işaret eder. İkinci fıkrasıyla İsm-i A'zam ve Sekine denilen Esmâ-i Sitte-i Meşhurenin Hakikatlarını gayet âlî bir tarzda beyan ve isbat eden ve Yirmidokuzuncu Lem'ayı takib eyleyen Otuzuncu Lem'a namında Altı Nükte - i Esmâ Risalesine

بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى أَجْرَنِي مِنَ الشَّتِّ Cümlesiyle işaret ettiğinden; sonra

akabinde, Risale-i Esmâ'yı takib eden Otuzbirinci Lem'anın Birinci Şuâı olarak, otuzüç Âyet-i Kur'aniyenin Risale-i Nur'a İşaratını kaydedib, hesab-ı cifrî münasebetiyle, baştan başa İlm-i Huruf Risalesi gibi görünen ve bir Mu'cize-i Kur'aniye hükmünde bulunan Risaleye

حُرُوفٌ لِبَهْرَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَخَتْ Kelimesiyle işaret edib , der-akab

وَأَسْمُ عَصَا مُوسَى بِهِ الظُّلْمَةُ انْجَلَتْ Kelâmıyla dahi, Risale - i Hurufi -

yeyi takib eden ve El-Âyet-ül Kübra'dan ve başka Resail-i Nuriyeden terekküb eden ve Asâ-yı Musa namını alan ve Asâ-yı Musa gibi, dalâletin ve şirkin sihirlerini ibtal eden Risale-i Nur'un şimdilik en son ve âhir Risalesine Asâ-yı Musa namını vererek işaretle beraber, manevî

karanlıkları dağıtacağını müjde ediyor. Evet وَ بِالْآيَةِ الْكُبْرَى Kelimesiyle

Yedinci Şua'a işareti, kuvvetli karineler ile isbat edildiği gibi; aynı Kelime, diğer bir mana ile elhak Risale-i Nur'un Âyet-i Kübrası hükmünde ve ekser Risalelerin Ruhlarını cem'eden ve Arabî bulunan Yirmidokuzuncu Lem'aya bu Kelâm, "müstedbeat-üt terakib" kaidesiyle ona bakıyor, efradına dâhil ediyor... Öyle ise; Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh dahi bu fıkradan ona bakıp işaret eder diyebiliriz. Hem sair işaretin karinesiyle, hem Mektubat'tan sonra Lem'alara başka bir tarz-ı ibare ile ima ederek; Lem'aların en parlağının te'lifi, dehşetli bir zamanda ve hapis ve i'damdan kurtulmak ve emniyet ve Selâmet bulmak için, mana-yı mecazî ve mefhum-u işarî ile , Hazret-i Ali Radyallahü Anh kendi Lisanını, büyük tehlikelerde bulunan Müellifin hesabına istimal ederek ;

وَ بِالْآيَةِ الْكُبْرَى أَمِنِّي مِنَ الْفَجْثِ yani "Ya Rab! Beni kurtar. Eman ve

emniyet ver." diye Dua etmesiyle, tam tamına Eskişehir hapishanesinde i'dam ve uzun hapis tehlikesi içinde Te'lif edilen Yirmidokuzuncu Lem'anın ve sahibinin vaziyetine tevafuk karinesiyle, Kelâm zımnî ve işarî delalet ettiğinden diyebiliriz ki; Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh dahi, bundan ona işaret eder. Hem Otuzuncu Lem'a namında ve Altı Nükte olan

Risale-i Esmâ'ya bakarak بِأَسْمَاءِكَ الْحُسْنَى deyip, sair işaretin karine-

siyle, hem Yirmidokuzuncu Lem'aya takib karinesiyle, hem ikisinin isimde ve Esmâ Lafzına tevafuk karinesiyle, hem teşettüt-ü hale ve sıkıntılı bir gurbete ve perişaniyete düşen Müellifi , Onun Te'lifi Bereketiyle teselli ve tahammül bulmasına ve mana - yı mecazî cihetinde, Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh Lisaniyle kendine Dua olan

وَ بِأَسْمَاءِكَ الْحُسْنَى أَجِرْنِي مِنَ الشَّتِّ yani "İsm-i A'zam olan o Esmâ

Risalesinin

Bereketiyle, beni teşettütten perişaniyetten hıfzeyle ya Rabbi!" meali; tam tamına o Risale ve Sahibinin vaziyetine Tevafuk karinesiyle Kelâm mecazî delalet ve İmam-ı Ali Radyallahü Anh ise, gaybî işaret eder diyebiliriz. Hem madem Celcelutiye'nin aslı Vahiydir ve Esrarlıdır ve gelecek zamana bakıyor ve gaybî umûr-u istikbaliyeden haber veriyor. Ve madem Kur'an itibariyle bu asır dehşetlidir ve Kur'an hesabıyla, Risale-i Nur bu karanlık asırda ehemmiyetli bir hâdisedir. Ve madem sarahat derecesinde çok karine ve emarelerle; Risale-i Nur Celcelutiye'nin içine girmiş, en mühim yerinde yerleşmiş. Ve madem Risale-i Nur ve Eczaları bu mevkie lâyıktır ve Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh'ın Nazar-ı Takdirine ve Tahsinine ve onlardan haber vermesine liyakatları ve kıymetleri var. Ve madem Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh, Siracünnur'dan zahir bir surette haber verdiğiinden sonra ikinci derecede, perdeli bir tarzda Sözler'den, sonra Mektublar'dan, sonra Lem'alar'dan, Risalelerdeki aynı tertib, aynı makam aynı numara tahtında, kuvvetli karinelerin sevgiyle Kelâm delalet ve Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh'ın işaret ettiğini isbat eylemiş. Ve madem başta

بَدَأْتُ بِبِسْمِ اللَّهِ رُوحِي بِهِ اهْتَدَيْتُ ۞ إِلَى كَشْفِ أَسْرَارٍ بِبَاطِنِهِ انْطَوَتْ

Risalelerin başı ve Birinci Söz olan **بِسْمِ اللَّهِ** Risalesine baktığı gibi;

Kasem-i Câmi-i Muazzama'nın âhirinde, Risalelerin kısm-ı âhirleri olan son Lem'alara ve Şualara; hususan bir Âyet-i Kübra-yı Tevhid olan Yirmidokuzuncu Lem'a-i Hârîka-i Arabiye ve Risale-i Esmâ-i Sitte ve Risale-i İşarat-ı Huruf-u Kur'aniye ve bilhassa şimdilik en âhir Şua ve Asâ-yı Musa gibi dalâletlerin bütün manevî sihirlerini ibtal edebilen bir mahiyette bulunan ve bir manada Âyet-ül Kübra namını alan Risale-i Hârîkaya bakıyor gibi bir Tarz-ı İfade görünüyor. Ve madem birtek mes'elede bulunan emareler ve karineler, mes'elenin Vahdeti haysiyetiyle birbirine kuvvet verir, zaîf bir münasebetle bir tereşsuh dahi menbaina ilhak edilir. Elbette bu yedi aded esaslara istinaden deriz: "Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh, nasılkı meşhur Sözlere tertibleri üzerine işaret etmiş ve **Mektubat**'tan bir kısmına ve **Lem'alar**dan en mühimlerine tertible bakmış; öyle de : **بِأَسْمَاءِكَ الْحُسْنَىٰ أَجْرُنِي مِنَ الشَّتِّ** Cümlesiyle ,

Otuzuncu Lem'aya, yani müstakil Lem'aların en son olan Esmâ-i Sitte Risalesi'ne, tahsin ederek bakıyor. Ve **حُرُوفٌ لِّبَهْرَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَخَتْ** Kelâmıyla dahi, Otuzuncu Lem'ayı takib

eden İ̇şarat-ı Huruf-u Kur'aniye Risalesini takdir edib, i̇şaretle tasdik ediyor. **وَأَسْمُ عَصَا مُوسَىٰ بِذِي الظُّلُمَةِ انْجَلَتْ** Kelimesiyle dahi şimdilik

en âhir Risale ve Tevhid ve İmanın elinde **Asâ-yı Musa** gibi hârikalı, en kuvvetli bürhan olan mecmua Risalesini senakârane remzen gösteriyor gibi bir tarz-ı ifadeden bilâperva hükmediyoruz ki: Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahü Anh hem Risale-i Nur'dan, hem çok ehemmiyetli Risalelerinden mana-yı hakikî ve mecazî ile; i̇şarî ve remzî ve imaî ve telvîhî bir surette haber veriyor. Kimin şübhesi varsa, i̇şaret olunan Risalelere bir kerre dikkatle baksın. İnsafı varsa, şübhesi kalmaz zannediyorum. Buradaki mana-yı i̇şarî ve medlûl-ü mecazîlere, karinelerin en güzeli ve latifi; aynı tertibi muhafaza ile verilen isimlerin münasebetidir. Meselâ: Yirmidokuz ve Otuz ve Otuzbir ve Otuziki mertebe-i ta'dadda, Yirmidokuz ve Otuz ve Otuzbir ve Otuzikinci Sözlere gayet münasib isimler ile; başta, Sözlerin başı olan Birinci Söz'e, aynı Besmele Sırrıyla ve âhirde, şimdilik Risalelerin âhirine mahiyetini gösterir lâıyk birer isim vererek i̇şaret etmesi gerçi gizli ise de, fakat çok güzeldir ve letafetlidir.

Ben itiraf ediyorum ki: Böyle makbul bir Eserin mazharı olmak, hiçbir vecihle o makama liyakatım yoktur. Fakat küçük ehemmiyetsiz bir çekirdekten, koca dağ gibi bir ağacı halketmek; Kudret-i İlahiyenin Şe'nindendir ve Âdetidir ve Azametinde Delildir. **Ben kasekle temin ederim ki: Risale-i Nur'u senadan maksadım, Kur'anın Hakikatlarını ve İmanın Rükünlerini Teyid ve İsbat ve Neşirdir. Hâlık-ı Rahîmîme yüzbinler şükrolsun ki; kendimi, kendime beğendirmemiş, nefsimin ayıplarını ve kusurlarını bana göstermiş ve o nefs-i emmareyi, başkalarına beğendirmek arzusu kalmamış... Kabir kapısında bekleyen bir adam, arkasındaki fânî dünyaya rıyakârane bakması, acınacak bir hamakattır ve dehşetli bir hasarettir.** İşte bu Halet-i Ruhiye ile, yalnız Hakaik-i İmaniyenin Tercümanı olan Risale-i Nur'un doğru ve Hak olduğuna latif bir münasebet söyleyeceğim. Şöyle ki:

Celcelutiye, Süryanice Bedi' demektir ve Bedi' manasındadır. İbareleri bedi' olan Risale-i Nur, Celcelutiye'de mühim bir mevki tutup ekser yerlerinde tereşşuhatı göründüğünden, Kasidenin ismi ona bakıyor gibi verilmiş. Hem şimdi anlıyorum ki, eskiden beri benim liyakatım olmadığı halde bana verilen Bediüzzaman lâkabı, benim değildi; belki Risale-i Nur'un manevî bir ismi idi. Zahir bir Tercümanına âriyeten ve emaneten takılmış. Şimdi o emanet isim, hakikî sahibine iade edilmiş. Demek, Süryanice Bedi' manasında ve Kasidede tekerrürüne binaen Kasideye verilen Celcelutiye ismi i̇şarî bir tarzda, bid'at zamanında çıkan Bedi-ül Beyan ve Bedi-üz Zaman olan Risale-i Nur'un; hem ibare, hem

mana, hem isim noktalarıyla Bedi'liğine münasebetdarlığı ihsas etmesine ve bu isim bir parça ona da bakmasına ve bu ismin müsemmasında, Risale-i Nur çok yer işgal ettiği için, hak kazanmış olmasına tahmin ediyorum.

رَبَّنَا لَا تَوَدِّعْنَا إِنْ شَيْنَا أَوْ أَخْطَأْنَا

Sekizinci Remiz:

Sual: Bütün kıymetdar Kitaplar içinde Risale-i Nur, Kur'anın İşaretine ve İltifatına ve Hazret-i İmam-ı Ali Radiyallahü Anh'ın Takdir ve Tahsinine ve Gavs-ı A'zam'ın (K.S.) Teveccüh ve Tebşirine vech-i ihtisası nedir? O iki Zâtın Kerametle Risale-i Nur'a bu kadar kıymet ve ehemmiyet vermesinin Hikmeti nedir?

Elcevab: Malûmdur ki bazı vakit olur, bir dakika; bir saat ve belki bir gün, belki seneler kadar ve bir saat; bir sene, belki bir ömür kadar netice verir ve ehemmiyetli olur. Meselâ: Bir dakikada Şehid olan bir adam, bir Velayet kazanır; ve soğuşun şiddetinden incimad etmek zamanında ve düşmanın dehşet-i hücumunda bir saat nöbet, bir sene İbadet hükmüne geçebilir. İşte aynen öyle de: Risale-i Nur'a verilen ehemmiyet dahi, zamanın ehemmiyetinden, hem bu asrın Şeriat-ı Muhammediyeye (A.S.M.) ve Şeair-i Ahmediyeye (A.S.M.) ettiği tahribatın dehşetinden, hem bu Âhırzamanın fitnesinden eski zamandan beri bütün Ümmet İstiaze etmesi cihetinden, hem o fitnelerin savletinden Mü'minlerin İmanlarını kurtarması noktasından Risale-i Nur öyle bir ehemmiyet kesbetmiş ki: Kur'an Ona kuvvetli işaretle iltifat etmiş ve Hazret-i İmam-ı Ali Radiyallahü Anhü üç Kerametle Ona beşaret vermiş ve Gavs-ı A'zam (K.S.) Kerametkârane Ondan haber verip, Tercümanını teşci' etmiş. **Evet bu asrın dehşetine karşı taklidî olan İtikadın istinad kal'aları sarsılmış ve uzaklaşmış ve perdelenmiş olduğundan; her Mü'min, tek başıyla dalâletin Cemaatle hücumuna mukavemet ettirecek gayet kuvvetli bir İman-ı Tahkikî lâzımdır ki dayanabilsin. Risale-i Nur bu Vazifeyi; en dehşetli bir zamanda ve en lüzumlu nazik bir vakitte, herkesin anlayacağı bir tarzda; Hakaik-i Kur'aniye ve İmaniye'nin en derin ve en gizlilerini, gayet kuvvetli bürhanlar ile isbat ederek; o İman-ı Tahkikîyi taşıyan hâlis ve sadık Şakirdleri dahi, bulundukları kasaba ve karye ve şehirlerde -Hizmet-i İmaniye itibariyle - âdeta birer gizli kutub gibi, Mü'minlerin manevî birer Nokta-i İstinadı olarak, bilinmedikleri ve görünmedikleri ve görüşülmedikleri halde, Kuvve-i Maneviye-i İtikadları cesur birer zabıt gibi; Kuvve-i Maneviyeyi, Ehl-i**

İmanın Kalblerine verip, Mü'minlere manen mukavemet ve cesaret veriyorlar.

Eğer bir muannid tarafından denilse: "Hazret-i İmam-ı Ali Radiyallahü Anh, bu umum mecazî manaları irade etmemiş." Biz de deriz ki: Faraza Hazret-i İmam-ı Ali Radiyallahü Anh irade etmezse, fakat Kelâmı delalet eder ve karinelerin kuvvetiyle, işarî ve zımnî delaletle manaları içine dâhil eder. Hem madem o mecazî mana ve işarî mefhumlar Haktır, doğrudur ve vakıa mutabıktır ve bu iltifata lâyıktır ve karineleri kuvvetlidir; elbette Hazret-i İmam-ı Ali Radiyallahü Anh'ın, böyle bütün işarî manaları irade edecek küllî bir teveccühü faraza bulunmazsa; Celcelutiye Vahiy olmak cihetiyle hakikî sahibi, Hazret-i İmam-ı Ali Radiyallahü Anh'ın Üstadı olan Peygamber-i Zîşan Aleyhissalâtü Vesselâm'ın küllî Teveccühü ve Üstadının Üstad-ı Zülcelalinin ihatalı İlmi onlara bakar, irade dairesine alır. Bu hususta kat'î ve yakîn derecesindeki kanaatımın bir sebebi şudur ki: Müşkilât-ı azîme içinde, El-Âyet-ül Kübra'nın Tefsir-i Ekberi olan Yedinci Şua'ı yazmakta çok zahmet çektiğimden, bir Kudsî Teselli ve Teşvike cidden çok muhtaç idim. Şimdiye kadar mükerrer tecrübelerle bu gibi haletlerimde, İnayet-i İlahiye imdadıma yetişiyordu. Risaleyi bitirdiğim aynı vakitte -hiç hatırıma gelmediği halde- birden bu Keramet-i Aleviyenin zuhuru, bende hiçbir şübhe bırakmadı ki; bu dahi benim imdadıma gelen sair İnayet-i İlahiye gibi, Rabb-ı Rahîm'in bir İnayetidir. İnayet ise aldatmaz, Hakikatsız olmaz...

S a i d N u r s î

* * *

Hakikat Çekirdekleri

[Otuzbeş sene evvel tab'edilen "Hakikat Çekirdekleri" namındaki Risaleden vecizelerdir.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

1- Marîz bir asrın, hasta bir unsurun, alîl bir uzvun reçetesi; İttiba'-ı Kur'andır.

2- Azametli bahtsız bir kıt'anın, şanlı tali'siz bir devletin, değerli sahipsiz bir kavmin reçetesi; İttihad-ı İslâmdır.

3- Arzı ve bütün nücum ve şümusu tesbih taneleri gibi kaldıracak ve çevirecek kuvvetli bir Ele mâlik olmayan kimse, Kâinatta Dava-yı Halk ve İddia-yı İcad edemez. Zira herşey, herşeyle bağlıdır.

4- Haşirde bütün Zevî-l Ervahın İhyası; mevt-âlûd bir nevm ile kışta uyuşmuş bir sineğin baharda İhya ve İnşasından Kudrete daha ağır olamaz. Zira Kudret-i Ezeliye zâtîyedir; tagayyür edemez, acz tahallül edemez, avâik tedahül edemez. Onda meratib olamaz, herşey Ona nisbeten birdir.

5- Sivrisineğin gözünü halkeden, Güneş'i dahi O halketmiştir.

6- Pirenin midesini tanzim eden, Manzume-i Şemsiyeyi de O tanzim etmiştir.

7- Kâinatın te'lifinde öyle bir İ'caz var ki; bütün esbab-ı tabiiye farz-ı muhal olarak muktedir birer fâil-i muhtar olsalar, yine kemal-i acz

ile o İ'caza karşı Secde ederek

سُبْحَانَكَ لَا قُدْرَةَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ diyeceklerdir.

8- Esbaba Tesir-i Hakikî verilmemiş, Vahdet ve Celal öyle ister. Lâkin mülk cihetinde esbab Dest-i Kudrete perde olmuştur, İzzet ve Azamet öyle ister. Tâ nazar-ı zahirde, Dest-i Kudret mülk cihetindeki umûr-u hasise ile mübaşir görülmesin.

9- Mahall-i Taalluk-u Kudret olan herşeydeki Melekûtiyet ciheti şeffaftır, nezihdir.

10-Âlem-i Şehadet, Avalim-ül Guyub üstünde tenteneli bir perdedir.

11- Bir noktayı tam yerinde İcad etmek için, bütün Kâinatı İcad edecek bir Kudret-i Gayr-ı Mütenahî lâzımdır. Zira şu Kitab-ı Kebir-i Kâinatın herbir harfinin, bahusus zîhayat herbir harfinin, herbir cümlesine müteveccih birer yüzü, nâzır birer gözü vardır.

12- Meşhurdur ki: Hilâl-i İde bakarlardı. Kimse birşey görmedi. İhtiyar bir zât yemin ederek "Hilâli gördüm." dedi. Halbuki gördüğü Hilâl değil, kirpiğinin tekavvüs etmiş beyaz bir kılı idi. O kıl nerede? Kamer nerede?.. Harekât-ı zerrat nerede? Fâil-i teşkil-i enva' nerede?.

13- Tabiat, misalî bir matbaadır, Tâbi' değil; nakıştır, Nakkaş değil; kabildir, Fâil değil; mistardır, Masdar değil; nizamdır, Nâzım değil; kanundur, Kudret değil; Şeriat-ı İrادیedir, Hakikat-ı Hariciye değil!..

14- Fıtrat-ı zîşuur olan Vicdandaki İncizab ve Cezbe, bir Hakikat-ı Cazibedarın cazbesiyledir.

15- Fıtrat yalan söylemez. Bir çekirdekteki meyelan-ı nümuvv der: "Ben sünbülleneceğim, meyve vereceğim." Doğru söyler. Yumurtada bir meyelan-ı hayat var. Der: "Piliç olacağım." بِإِذْنِ اللَّهِ olur.

Doğru söyler. Bir avuç su, meyelan-ı incimad ile der: "Fazla yer tutacağım." Metin demir onu yalan çıkaramaz; sözünün doğruluğu demiri parçalar. Şu meyelanlar, İradeden gelen Evamir-i Tekviniyenin Tecellileridir, Cilveleridir.

16- Karıncayı Emirsiz, arıyı ya'subsuz bırakmayan Kudret-i Ezeliye; elbette beşeri Nebisiz bırakmaz. Âlem-i Şehadetteki insanlara İnşikak-ı Kamer, bir Mu'cize-i Ahmediye (A.S.M.) olduğu gibi, Mi'rac dahi Âlem-i Melekûtteki Melaike ve Ruhaniyata karşı bir Mu'cize-i

Kübra-yı Ahmediyedir ki; Nübüvvetinin Velayeti bu Keramet-i Bahire ile isbat edilmiştir ve o parlak Zât, berk ve Kamer gibi Melekûtta şu'le-feşan olmuştur.

17- Kelime-i Şehadetin iki Kelâmı birbirine şahiddir. Birincisi ikincisine Bürhan-ı Limmîdir; ikincisi birincisine Bürhan-ı Innîdir.

18- Hayat, kesrette bir çeşit Tecelli-i Vahdettir. Onun için İttihada sevkeder. Hayat, bir şeyi herşeye mâlik eder.

19- Ruh, bir Kanun-u Zîvücud-u Haricîdir, bir Namus-u Zîşuurdur. Sabit ve daim fitrî Kanunlar gibi, Ruh dahi Âlem-i Emirden, Sıfat-ı İradeden gelmiş, Kudret ona Vücud-u Hissî giydirmiştir. Bir seyyale-i latifeyi o cevhere sadef etmiştir. Mevcud Ruh, makul Kanunun Kardeşidir. İkisi hem dâimî, hem Âlem-i Emirden gelmişlerdir. Şayet nevilerdeki Kanunlara Kudret-i Ezeliye bir vücud-u haricî giydirseydi, Ruh olurdu. Eğer Ruh, Vücudu çıkarsa, şuuru başından indirse, yine lâyemut bir Kanun olurdu.

20- Ziya ile mevcudat görünür, hayat ile mevcudatın varlığı bilinir. Herbirisi birer keşşaftır.

21- Nasraniyet, ya intifa veya ıstıfa edib İslâmiyet'e karşı terk-i silâh edecektir. Nasraniyet birkaç defa yırtıldı, protestanlığa geldi. Protestanlık da yırtıldı, Tevhide yaklaştı. Tekrar yırtılmağa hazırlanıyor. Ya intifa bulup sönecek veya hakikî nasraniyetin esasını câmi' olan Hakaik-i İslâmiyeyi karşısında görecektir, teslim olacaktır.

İşte bu Sırr-ı Azîme, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm işaret etmiştir ki: "Hazret-i İsa nâzil olup gelecek, Ümmetimden olacak, Şeriatımla amel edecektir."

22- Cumhur-u avamı, bürhandan ziyade, me'hazdaki Kudsiyet imtisale sevkeder.

23- Şeriatın yüzde doksanı -Zaruriyat ve Müsellemat-ı Diniye-birer elmas sütundur. Mesail-i İctihadiye-i Hilafiye, yüzde ondur. Doksan elmas sütun, on altunun himayesine verilmez. Kitaplar ve İctihadlar Kur'ana dûrbîn olmalı, âyine olmalı; gölge ve vekil olmamalı!..

24- Her müstaid; nefsi için ictihad edebilir, teşri' edemez.

25- Bir fikre davet, Cumhur-u Ülemanın kabulüne vâbestedir. Yoksa davet bid'attır, reddedilir.

26- İnsan fıtraten mükerrerrem olduğundan, Hakkı arıyor. Bazen bâtil

eline gelir; hak zannederek koynunda saklar. Hakikatı kazarken, ihtiyarsız dalâlet başına düşer; Hakikat zannederek kafasına giydiriyor.

27- Birbirinden eşeff ve eltaf, Kudretin çok âyineleri vardır; sudan havaya, havadan esîre, esîrden Âlem-i Misale, Âlem-i Misalden Âlem-i Ervaha, hattâ zamana, fikre tenevvü' ediyor. Hava âyinesinde bir Kelime milyonlar Kelimat olur. Kalem-i Kudret, şu Sırr-ı Tenasülü pek acib istinsah ediyor. İn'ikas, ya hüviyeti veya hüviyetle mahiyeti tutar. Kesifin timsalleri birer meyyit-i müteharriktir. Bir Ruh-u Nuranînin kendi âyinelerinde olan timsalleri, birer hayy-ı murtabıttır; aynı olmasa da, gayrı da değildir.

28- Şems hareket-i mihveriyesiyle silkinse, meyveleri düşmez; silkinmezse, yemişleri olan seyyarat düşüp dağılacaktır.

29- Nur-u Fikir, Ziya-yı Kalb ile ışıklanıp mezcolmazsa, zulmettir, zulüm fışkırır. Gözün muzlim nehar-ı ebyazı, muzii (Haşiye) leyle-i süveyda ile mezcolmazsa basarsız olduğu gibi, fikret-i beyzada Süveyda-i Kalb bulunmazsa, basiretsizdir.

30- İlimde İz'an-ı Kalb olmazsa, cehildir. İltizam başka, İtikad başkadır.

31- Bâtıl şeyleri iyice tasvir, safi zihinleri idlâldir.

32- Âlim-i Mürşid, koyun olmalı; kuş olmamalı. Koyun, kuzusuna süt; kuş, yavrusuna kay verir.

33- Bir şey'in Vücudu, bütün eczasının Vücuduna vâbestedir. Ademi ise, bir cüz'ünün ademiyle olduğundan; zaîf adam, iktidarını göstermek için tahrib taraftarı oluyor, müsbet yerine menfîce hareket ediyor.

34- Desatir-i Hikmet, nevamis-i hükûmetle; kavanin-i hak, revabıt-ı kuvvetle imtizac etmezse cumhur-u avamda müsmir olamaz.

35- Zulüm, başına adalet külâhını geçirmiş; hıyanet, hamiyet libasını giymiş; Cihada bagy ismi takılmış, esarete hürriyet namı verilmiş!... Ezdad, suretlerini mübadele etmişler.

36- Menfaat üzerine dönen siyaset, canavardır.

37- Aç canavara karşı tahabbüb; merhametini değil, iştihasını açar. Hem de diş ve tırnağının kirasını da ister.

(Haşiye): Meali: Gözün gündüze benzeyen beyazı, geceye benzeyen siyahlığıyla beraber olmazsa; göz, göz olmaz.

38- Zaman gösterdi ki: Cennet ucuz değil, Cehennem dahi lüzumsuz değil...

39- Dünyaca havas tanınan insanlardaki meziyet, sebab-i tevazu' ve mahviyet iken; tahakküm ve tekebbüre sebab olmuştur. Fukaranın aczi, avamın fakrı sebab-i merhamet ve ihsan iken; esaret ve mahkûmiyetlerine müncer olmuştur.

40- Bir şeyde Mehasin ve Şeref hasıl oldukça, havassa peşkeş ederler; seyyiat olsa, avama taksim ederler...

41- Gaye-i hayal olmazsa veyahut nisyan veya tenasi edilse; ezhan enelere dönüp etrafında gezerler.

42- Bütün ihtilalat ve fesadın asıl madeni ve bütün ahlâk-ı rezilenin muharrik ve menba'ı tek iki kelimedir:

Birinci Kelime: "Ben tok olsam, başkası açlıktan ölse bana ne!"

İkinci Kelime: "İstirahatım için zahmet çek; sen çalış, ben yiyeyim."

Birinci kelimenin ırkını kesecek tek bir devası var ki, o da vücut-u zekattır.

İkinci kelimenin devası, hurmet-i ribadır. Adalet-i Kur'aniye Âlem kapısında durup, ribaya "Yasaktır, girmeye hakkın yoktur" der. Beşer bu Emri dinlemedi, büyük bir sille yedi. Daha müdhişini yemeden, dinlemeli!..

43- Devletler, milletler muharebesi; tabakat-ı beşer muharebesine terk-i mevki ediyor. Zira beşer esir olmak istemediği gibi, ecîr olmak da istemez.

44- Tarîk-ı gayr-ı meşru ile bir maksadı takib eden, galiben maksudunun zıddıyla ceza görür, avrupa muhabbeti gibi gayr-ı meşru muhabbetin akibetinin mükâfatı, mahbubun gaddarane adavetidir.

45- Maziye, mesaibe Kader nazarıyla ve müstakbele, maasiye teklif noktasında bakmak lâzımdır. Cebr ve itizal, burada barışırlar.

46- Çaresi bulunan şeyde acze, çaresi bulunmayan şeyde ceza'a iltica etmemek gerektir.

47- Hayatın yarası iltiyam bulur. İzzet-i İslâmiyenin ve namusun ve izzet-i milliyenin yaraları pek derindir.

48- Öyle zaman olur ki; bir kelime bir orduyu batırır, bir gülle otuz milyonun mahvına sebab olur. (Haşiye) Öyle şerait tahtında olur ki;

(Haşiye): Sırp bir neferin avusturya veliahdine attığı bir tek gülle; eski harb-i umumîyi patlattırdı, otuz milyon nüfusun mahvına sebab oldu.

küçük bir hareket, insanı A'lâ-yı İlliyyîne çıkarır ve öyle hal olur ki; küçük bir fiil, insanı esfel-i safilîne indirir.

49- Bir tane Sıdk, bir harman yalanları yakar. Bir tane Hakikat, bir harman hayalata müreccahtır.

لَا يَلْزَمُ مَنْ لَزِمَ صِدْقِ كُلِّ قَوْلٍ قَوْلُ كُلِّ صِدْقٍ

Her sözün doğru olmalı; fakat her doğruyu söylemek, doğru değil.

50- Güzel gören, güzel düşünür. Güzel düşünen, hayatından lezzet alır.

51- İnsanları canlandıran emeldir; öldüren ye'stir.

52- Eskiden beri İ'la-yı Kelimetullah ve Beka-yı İstiklaliyet-i İslâm için Farz-ı Kifaye-i Cihadı deruhde ile kendini, yek-vücut olan Âlem-i İslâm'a fedaya vazifedar ve Hilafete Bayrakdar görmüş olan bu Devlet-i İslâmiyenin felâketi; Âlem-i İslâmın Saadet ve Hürriyet-i müstakbelesiyle telafi edilecektir. Zira şu musibet, maye-i hayatımız olan Uhuvvet-i İslâmiyenin inkişafını hârikulâde ta'cil etti.

53- Hristiyanlığın malı olmayan mehasin-i medeniyeti ona mal etmek ve İslâmiyetin düşmanı olan tedenniyyi ona dost göstermek, feleğin ters dönmesine delildir.

54- Paslanmış bîhemta bir elmas, daima mücella cama müreccahtır.

55- Herşeyi maddede arayanların Akılları gözlerindedir, göz ise maneviyatta kördür.

56- Mecaz, İlmin elinden cehlin eline düşse, Hakikata inkılâb eder; hurafata kapı açar.

57- İhsan-ı İlahîden fazla İhsan, İhsan değildir. Her şeyi, olduğu gibi tavsif etmek gerektir.

58- Şöhret, insanın malı olmayanı dahi insana maleder.

59- Hadîs, Maden-i Hayat ve Mülhim-i Hakikattır.

60- İhya-yı Din, İhya-yı Millettir. Hayat-ı Din, Nur-u Hayattır.

61- Nev'-i Beşere Rahmet olan Kur'an; ancak umurun, lâakal ekseriyetin Saadetini tazammun eden bir medeniyeti kabul eder. Medeniyet-i hazıra, beş menfi esas üzerine teessüs etmiştir:

1- Nokta-i istinadı, kuvvettir. O ise, şe'ni tecavüzdür.

2- Hedef-i kasdı menfaattır. O ise, şe'ni tezahümdür.

3- Hayatta düsturu, cidaldir. O ise, şe'ni, tenazu'dur.

4- Kitleler mabeynindeki rabıtası, âheri yutmakla beslenen unsuriyet ve menfî milliyettir. O ise, şe'ni müdhiş tesadümdür.

5- Cazibedar hizmeti, heva ve hevesi teşci' ve arzularını tatmindir. O heva ise, insanın mesh-i manevîsine sebebdır.

Şeriat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) tazammun ettiği ve emrettiği Medeniyet ise: Nokta-i İstinadı, kuvvete bedel Haktır ki; şe'ni, Adalet ve Tevazüündür. Hedefi de, menfaat yerine Fazilettir ki; şe'ni, Muhabbet ve Tecazübdür. Cihet-ül Vahdet de, unsuriyet ve milliyet yerine, Rabıta-i Dinî ve vatanî ve sınıfidir ki; şe'ni samimî Uhuvvet ve müsalemet ve haricin tecavüzüne karşı, yalnız tedafü'dür. Hayatta, düstur-u cidal yerine Düstur-u Teavündür ki; şe'ni, İttihad ve Tesanüddür... Heva yerine Hüdadır ki; şe'ni, İnsaniyeten Terakki ve Ruhen Tekâmüldür.

Mevcudiyetimizin hâmisî olan İslâmiyetten elini gevşetme, dört el ile sarıl; yoksa mahvolursun.

62- Musibet-i âmme, ekseriyetin hatasından terettüb eder. Musibet; cinayetin neticesi, mükâfatın mukaddemesidir.

63- Şehid kendini hayy bilir. Feda ettiği Hayatı, sekeratı tatmadığından, gayr-ı münkatı' ve bâkî görüyor. Yalnız daha nezih olarak buluyor.

64- Adalet-i Mahza-i Kur'aniye; bir masumun hayatını ve kanını, hattâ umum beşer için de olsa, heder etmez. İkişi Nazar-ı Kudrette bir olduğu gibi, Nazar-ı Adalette de birdir. Hodgâmlık ile, öyle insan olur ki; ihtirasına mani herşey'i, hattâ elinden gelirse dünyayı harab ve nev'-i beşeri mahvetmek ister.

65- Havf ve za'f, tesirat-ı hariciyeyi teşci' eder.

66- Muhakkak maslahat, mevhum mazarrata feda edilmez.

67- Şimdilik İstanbul siyaseti, İspanyol hastalığı gibi bir hastalıktır.

68- Deli adama "iyisin, iyisin" denilse iyileşmesi, iyi adama "fenâsın, fenâsın" denilse fenâlaşması nâdir değildir.

69- Düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça dosttur; düşmanın dostu, dost kaldıkça düşmandır.

70- İnadin işi: Şeytan birisine yardım etse; "Melektir" der, Rahmet

okur; muhalifinde Melek görse, "libasını değiştirmiş şeytandır." der, lanet eder.

71- Bir derdin dermanı, başka bir derde zehir olabilir. Bir derman, haddinden geçse, dert getirir.

72-

الْجَمْعِيَّةُ الَّتِي فِيهَا التَّسَانُدُ أَلَّةٌ خُلِقَتْ لِتَحْرِيكِ السَّكَنَاتِ
وَالْجَمَاعَةُ الَّتِي فِيهَا التَّحَاسُدُ أَلَّةٌ خُلِقَتْ لِتَسْكِينِ الْحَرَكَاتِ

73- Cemaatte vâhid-i sahih olmazsa; cem' ve zamm, kesir darbı gibi küçültür. (Haşiye)

74- Adem-i kabul, kabul-ü ademle iltibas olunur. Adem-i kabul; adem-i delil-i sübut, onun delilidir. Kabul-ü adem, delil-i adem ister. Biri şek, biri inkârdır.

75- İmanî mes'elelerde şübhe, bir delili, hattâ yüz delili atsa da; medlûle îras-ı zarar edemez. Çünkü binler delil var.

76- Sevad-ı A'zama ittiba edilmeli. Ekseriyete ve Sevad-ı A'zama dayandığı zaman, lâkayd Emevîlik, en nihayet Ehl-i Sünnet Cemaatine girdi. Adedce ekalliyette kalan salabetli alevîlik, en nihayet az bir kısmı râfızîliğe dayandı.

77- Hakta İttifak, Ehakta ihtilaf olduğundan; bazan Hak, Ehaktan ehaktır; Hasen, Ahsenden Ahsendir. Herkes kendi mesleğine "Hüve Hakkun" demeli, "Hüve-l Haku" dememeli. Veyahut "Hüve Hasen" demeli, "Hüve-l Hasen" dememeli...

78- Cennet olmazsa, Cehennem tazib etmez.

79- Zaman ihtiyarlandıkça, Kur'an gençleşiyor; rumuzu tavazzuh ediyor. Nur, nâr görüldüğü gibi; bazan şiddet-i belâgat dahi, mübalağa görünür.

80- Hararetteki meratib, bürûdetin tahallülü iledir; hüsindeki derecat, kubhun tedahülü iledir. Kudret-i Ezeliye Zâtîyedir, Lâzımedir, Zaruriyedir;

(Haşiye): Hesabda malûmdur ki; darb ve cem', ziyadeleştirir. Dört kerre dört, onaltı olur. Fakat kesirlerde darb ve cem', bilakis küçültür. Sülüsü sülüs ile darbetmek, tüssü' olur; yani, dokuzda bir olur. Aynen onun gibi, insanlarda sıhhat ve İstikamet ile Vahdet olmazsa; ziyadeleşmekle küçülür, bozuk olur, kıymetsiz olur!..

acz tahallül edemez, meratib olamaz, herşey Ona nisbeten müsavidir.

81- Şemsin Feyz-i Tecellisi olan timsali, denizin sathında ve denizin katresinde aynı hüviyeti gösteriyor.

82- Hayat, Cilve-i Tevhiddendir, müntehası da Vahdet kesbediyor.

83- İnsanlarda Veli, Cum'ada Dakika-i İcabe, Ramazanda Leyle-i Kadir, Esmâ-i Hüsnada İsm-i A'zam, ömürde ecel meçhul kaldıkça; sair efrad dahi kıymetdar kalır, ehemmiyet verilir. Yirmi sene mübhem bir ömür, nihayeti muayyen bin sene ömre müreccahtır.

84- Dünyada masiyetin akibeti, ikab-ı uhrevîye delildir.

85- Rızık, Hayat kadar Kudret nazarında ehemmiyetlidir. Kudret çıkarıyor, Kader giydiriyor, İnayet besliyor. Hayat; muhassal-ı mazbuttur, görünür. Rızık; gayr-ı muhassal, tedricî münteşirdir, düşündürür. Açlıktan ölmek yoktur. Zira bedende şahm ve saire suretinde iddihar olunan gıda bitmeden evvel ölüyor. Demek, terk-i âdetten neş'et eden maraz öldürür; rıziksızlık değil.

86- Âkil-ül lahm vahşilerin helâl Rızıkları, hayvanatın hadsiz cenazeleridir; hem rûy-i zemini temizliyorlar, hem Rızıklarını buluyorlar.

87- Bir lokma kırk paraya, diğer bir lokma on kuruşa... Ağıza girmeden ve boğazdan geçtikten sonra birdirler. Yalnız, birkaç Saniye ağızda bir fark var. Müfettiş ve kapıcı olan kuvve-i zaikayı taltif ve memnun etmek için birden ona gitmek, israfın en sefihidir.

88- Lezaiz çağırdıkça, sanki yedim demeli. Sanki yedimi düstur yapan; "Sanki yedim" namındaki bir Mescidi yiyebilirdi, yemedi.

89- Eskiden ekser İslâm aç değildi, tereffühe ihtiyar vardı. Şimdi açtır, telezzüze ihtiyar yoktur.

90- Muvakkat lezzetten ziyade, muvakkat eleme tebessüm etmeli; hoş geldin demeli. Geçmiş lezaiz, ah vah dedirtir. "Ah!" müstetir bir elemin tercümanıdır. Geçmiş âlâm, "Oh!" dedirtir. O "Oh" muzmer bir Lezzet ve Ni'metin muhbiridir.

91- Nisyan dahi bir Ni'mettir. Yalnız her günün âlâmını çektirir, müterakimi unutturur.

92- Derece-i hararet gibi, her musibette bir Derece-i Ni'met vardır. Daha büyüğünü düşünüp, küçükteki Derece-i Ni'meti görüp, Allah'a şükretmeli. Yoksa isti'zam ile üflense, şişer; merak edilse, ikileşir;

Kalbdaki misali, hayali, Hakikata inkılâb eder.. o da Kalbi döver.

93- Her adam için, heyet-i içtimaiyede görmek ve görünmek için mertebe denilen bir penceresi vardır. O pencere kamet-i kıymetinden yüksek ise, tekebbür ile tetavül edecek; eğer kamet-i kıymetinden aşağı ise, tevazu' ile tekavvüs edecek ve eğilecek.. tâ o seviyede görsün ve görünsün. İnsanda büyüklüğün mikyası; küçüklüktür, yani tevazu'dur. Küçüklüğün mizanı; büyüklüktür, yani tekebbürdür.

94- Zaîfin kavîye karşı İzzet-i Nefsi, kavîde tekebbür olur; kavînin zaîfe karşı tevazu'u, zaîfte tezellül olur. Bir Ulü-l Emrin makamındaki ciddiyeti, Vakardır; mahviyeti, zillettir.. hanesindeki ciddiyeti, kibirdir; mahviyeti tevazu'dur. Ferd mütekellim-i vahde olsa, müsamahası ve fedakârlığı amel-i sâlihtir; mütekellim-i maalgayr olsa, hıyanettir, amel-i talihtir. Bir şahıs, kendi namına hazm-ı nefis eder, tefahur edemez; millet namına tefahur eder, hazm-ı nefis edemez.

95- Tertib-i mukaddematta "tefviz" tenbelliktir, terettüb-ü neticede tevekküldür. Semere-i sa'yine ve kismetine rıza; kanaattir, meyl-i sa'yi kuvvetlendirir. Mevcuda iktifa, dûn-himmetliktir.

96- Evamir-i Şer'iyeye karşı İtaat ve isyan olduğu gibi, Evamir-i Tekviniyeye karşı da İtaat ve isyan vardır. Birincisinde mükâfat ve mücazatın ekseri Âhirette; ikincisinde, ağılebi dünyada olur. Meselâ: Sabrın mükâfatı zaferdir, ataletin mücazâtı sefalettir, sa'yin Sevabı servettir, Sebatın mükâfatı galebedir. Müsavatsız adalet, adalet değildir.

97- Temasül tezaadın sebebidir, tenasüb tesanüdün esasıdır, sığar-ı nefis tekebbürün menba'idır, za'f gururun madenidir, acz muhalefetin menşeidir, merak İlmin hocasıdır.

98- Kudret-i Fâtıra ihtiyaç ile, hususan açlık ihtiyacıyla; başta insan bütün hayvanatı gemlendirip, nizama sokmuş. Hem Âlemi herc ü merceden halas edib, hem ihtiyacı medeniyete üstad ederek, terakkiyatı temin etmiştir.

99- Sıkıntı, sefahetin muallimidir. Ye's, dalâlet-i fikrin; zulmet-i Kalb, Ruh sıkıntısının menba'idır.

100-

إِذَا تَأَثَّ الرَّجَالُ بِالتَّهْوُسِ * تَرَجَّلَ النِّسَاءُ بِالتَّوُحُّحِ

Bir meclis-i ihvana güzel bir karı girdikçe; riya, rekabet, hased damarı intibah eder. Demek inkişaf-ı nisvandandır, medenî beşerde ahlâk-ı seyyie inkişaf eder.

101- Beşerin şimdiki seyyiat-âlûd hırçın ruhunda, mütebessim küçük cenazeler olan suretlerin rolü ehemmiyetlidir.

102- Memnu' heykel; ya bir zulm-ü mütehaccir, ya bir heves-i mütecessim veya bir riya-yı mütecessiddir.

103- İslâmiyetin müsellemaatını tamamen imtisal ettiği cihetle bihakkın daire-i dâhiline girmiş zâtta; meyl-üt tevsî' meyl-üt tekemmüldür. Lâkaydlık ile haricde sayılan zâtta meyl-üt tevsî', meyl-üt tahribdir. Fırtına ve zelzele zamanında; değil İctihad kapısını açmak, belki pencerelerini de kapatmak maslahattır. Lâübaliler Ruhsatlarla okşanılmaz; Azimetlerle, şiddetle ikaz edilir.

104- Bîçare Hakikatlar, kıymetsiz ellerde kıymetsiz olur.

105- Küremiz hayvana benziyor, âsâr-ı hayat gösteriyor. Acaba yumurta kadar küçülse, bir nevi hayvan olmayacak mıdır? Veya bir mikrop küremiz kadar büyüse, ona benzemeyecek midir? Hayatı varsa, Ruhü da vardır. Âlem, insan kadar küçülse, yıldızları zerrat ve cevahir-i ferdiye hükmüne geçse; o da bir hayvan-ı zîşuur olmayacak mıdır? Allah'ın böyle çok hayvanları var.

106- Şeriat ikidir:

Birincisi: Âlem-i asgar olan insanın ef'al ve ahvalini tanzim eden ve Sıfat-ı Kelâmdan gelen bildiğimiz Şeriattır.

İkincisi: İnsan-ı Ekber olan Âlemin harekât ve sekenatını tanzim eden, Sıfat-ı İrâdeden gelen Şeriat-ı Kübra-yı Fitriyedir ki; bazan yanlış olarak tabiat tesmiye edilir. Melaike bir Ümmet-i Azîmedir ki, Sıfat-ı İrâdeden gelen ve Şeriat-ı Fitriye denilen Evamir-i Tekviniyesinin Hamelesi ve Mümessili ve Mütetemessilleridirler.

107-

إِذَا وَازَنْتَ بَيْنَ حَوَاسِّ حُويْنَةٍ خُرْدَبِيْنِيَّةٍ وَحَوَاسِّ الْإِنْسَانِ تَرَى سِرًّا عَجِيْبًا
إِنَّ الْإِنْسَانَ كَصُوْرَةٍ يَسَّ كُتِبَ فِيْهَا سُوْرَةُ يَسَّ

108- Maddiyyunluk manevî taundur ki, beşere şu müdhîş sıtmayı tutturdu, Gazab-ı İlahîye çarptırdı. Telkin ve tenkid kabiliyeti tevessü' ettikçe, o taun da tevessü' eder.

109- En bedbaht, en muzdarib, en sıkıntılı; işsiz adamdır. Zira atalet ademin biraderzadesidir; sa'y, Vücudun Hayatı ve Hayatın yakazasıdır.

110- Ribanın kap ve kapıları olan bankaların nef'i; beşerin fenâsı olan gâvurlara ve onların en zalimlerine ve bunların en sefihlerinedir. Âlem-i İslâma zarar-ı mutlaktır; mutlak beşerin refahı nazara alınmaz. Zira gâvur harbî ve mütecaviz ise, hürmetsiz ve ismetsizdir.

111- Cum'ada Hutbe; Zaruriyat ve Müsellematı tezkirdir, nazariyatı talim değildir. İbare-i Arabiye daha ulvî ihtar eder. Hadîs ile Âyet müvazene edilse, görünür ki; beşerin en beligi dahi, Âyetin Belâgatına yetişemez, ona benzemez.

S a i d N u r s î

[Medine-i Münevvere'de bulunan mühim bir âlimin, Risale-i Nur hakkında yazdığı bir manzumesidir.]

Gönüller Fâtîhi Büyük Üstada

Nuruyla bütün gönlümü fethedeyen Üstad!
Gönlüm Seni, kudsî heyecanlarla eder yâd...

İlhamıma can geldi Beraet haberinle,
Mü'minleri şâdeyleyen ulvî Zaferinle.

Sıyrıldı ufuklardan o kasvetli bulutlar;
Göklerde Melekler, bu büyük Bayramı kutlar.

Milyonların İmanını kurtardı Cihadın;
Par-par yanar İmanlı gönüllerdeki Yâdın.

Coşturmada İmanları, binlerle vecizen,
Tarihini kudsî heyecanlarla süzerken.

İlhamımı mestetti Tecellâ-yı Cemalin;
"Fâtih" gibi Rehberleri andırmada halin.

Dağlar gibi sarsılmadın, en korkulu günlerde,
Her ânı ölümler dolu tazyikın önünde.

Dünyalara dehşet salıyor Sendeki İman;
Sarsılmayan İmanına düşman bile hayran.

Rehber Sana zira "Yüce Peygamberimiz"dir.
Ölmez Eserin: Gençliğe gösterdiğin izdir.

Kur'an-ı Kerim'in Ezelî Feyzine erdin;
İnsanlığa, İman ve Kemal dersini verdin.

Ey başlara Cennetlerin ufkundan inen Tac!
Âlem Senin İrfanına, İrşadına muhtaç.

Derya gibi Nurlar taşıyor her Eserinden;
"Allah"a giden Nurcuların Rehberisin Sen!

Milyonları derya gibi coşturmada "SÖZLER";
Cennetteki Âlemleri seyretmede gözler.

Hikmet dolu her Cümlede, Kur'andaki Nur var;
Her Lem'ada, binbir güneşin huzmesi çağlar.

"Nur yolcusu" insanlığa örnek olacaktır.
Kudsî Heyecanlarla, gönüller dolacaktır.

Mefkûresi, günden güne erdikçe Kemale;
Gark olmada iç Âlemi, en tatlı Visale

Coştukça denizler gibi Kalbindeki İman;
Bin Ders-i Hakikat veriyor Ruhuna Kur'an.

Âzadedir İslâmı saran tehlikelerden;
Davası temiz çünkü siyasî lekelerden.

Her hamlesinin Kuvve-i Kudsiyesi vardır;
Vicdanları mesteyleyen Ulvî Sesi vardır.

Aşkın Ezeli Sırrına erdikçe gönüller;
Yer yer donatır ufkunu sevda dolu renkler.

Bir ülkeyi baştan başa fethyledin ey Nur!
Nurun olacaktır, bütün insanlığa düstur.

Kur'an Seni teyid ediyor Mu'cizelerle;
Ey şanlı gönül Fâtihi hiç durmadan ilerle!..

Tarih-i hayatın doludur Hârikalarla;
Hiç sönmeden Âlemde güneşler gibi parla!

Manzume-i Şemsiyeyi temsil ediyorsun
Heybetli fezalarda hız almış gidiyorsun!

İmanlı nesiller seni takibedecektir;
Yıllarca, asırlarca peşinden gidecektir.

Tarihi aşarken Sen o İman dolu hızla,
Milyonları aşmış bütün evlâdlarınızla;

Birden açılır Ruhuma Esrarlı bir Âlem,
Vasfeyleyemez Aşkımı, şiirimdeki nâlem...

ALİ ULVÎ

[Bu Mektub, oniki sene evvel yazılmış ve Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasında dercedilmiş bir Mektubdan bir parçadır.

Risale-i Nur'un bu vatan ve millete kazandırdığı büyük ve çok mukaddes iki neticeyi beyan etmesi, filhakika aynen bu iki neticenin tezahürü bu memlekette ve Âlem-i İslâm'da görülmüş olması dolayısıyla bu mektub çok ehemmiyetlidir.]

بِسْمِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur, bu mübarek vatanın manevî bir Halaskârı olmak cihetiyle; şimdi iki dehşetli manevî belayı def'etmek için matbuat âlemi ile tezahüre başlamak, Ders vermek zamanı geldi veya gelecek gibidir zannederim.

O dehşetli beladan birisi: hristiyan dinini mağlub eden ve anarşiliği yetiştiren, şimalde çıkan dehşetli dinsizlik cereyanı bu vatani manevî istilâsına karşı Risale-i Nur bir Sedd-i Zülkarneyn gibi bir Sedd-i Kur'anî Vazifesini görebilir.

İkincisi: Âlem-i İslâm'ın bu mübarek vatanın ahalisine karşı pek şiddetli itiraz ve ithamlarını izale etmek için matbuat lisaniyle konuşmak lâzımgelmiş diye Kalbime ihtar edildi.

Ben dünyanın halini bilmiyorum, fakat avrupa'da istilâ-kârane hükmeden ve Edyan-ı Semaviyeye dayanmayan dehşetli cereyanın istilâsına karşı Risale-i Nur Hakikatları bir Kal'a olduğu gibi, Âlem-i İslâm'ın ve Asya Kıt'asının hal-i hazırındaki itiraz ve ithamını izale ve eskideki Muhabbet ve Uhuvvetini iade etmeğe vesile olan bir Mu'cize-i Kur'anîyedir.

Bu memleketin vatanperver siyasileri çabuk aklını başına alıp Risale-i Nur'u Tab'ederek resmen neşretmeleri lâzımdır ki, bu iki belaya karşı siper olsun.

Acaba bu yirmi sene zarfında İman-ı Tahkikîyi pek kuvvetli bir surette bu vatanda neşreden Risale-i Nur olmasaydı; bu dehşetli asırda, acib inkılab ve infilâklarda bu mübarek vatan, Kur'anını ve İmanını dehşetli sadmelerden tam muhafaza edebilir miydi?..

SAİD NURSÎ

Fihriste-i Mektubat

Sahife No:

BİRİNCİ MEKTUB :..... 5-12

Dört سوالin cevabıdır.

BİRİNCİ SUAL: Hazret-i Hızır'ın Hayatı hakkında ve o münasebetle Hayatın beş mertebesini gayet güzel ve mukni' bir tarzda beyan eder.

İKİNCİ SUAL: **الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ** Âyetindeki Mevti,

Ni'met suretinde ve mahluk olduğunun Sırrını gayet güzel bir surette isbat eder ki, Mevt dahi Hayat gibi bir Ni'met ve Hayat gibi mahluktur.

ÜÇÜNCÜ SUAL: "Cehennem nerededir?" cevabında, gayet makul bir surette yerini beyan eder ve gösterir. Cehennem-i Suğrâ ve Kübra'yı tefrik edib, fennî bir tarzda ve mantıkî bir surette isbat etmekle beraber; Âhirette gayet muhteşem ve parlak bir surette Azamet ve Rububiyet-i İlahiyenin bir Sırr-ı Azîmini ve Cehennem-i Kübra'nın bir Hikmet-i Hilkatini gösterdiği gibi; Cennet ve Cehennem, Şecere-i Hilkatın iki meyvesi ve Silsile-i Kâinatın iki neticesi ve Seyl-i Şuunatın ve mahsulât-ı maneviye-i arziyenin iki mahzeni, Lütuf ve Kahrın iki Tecelligâhı olduğunu gösterir.

DÖRDÜNCÜ SUAL'in cevabında; mahbublara olan aşk-ı mecazî Aşk-ı Hakikîye inkılâb ettiği gibi, koca dünyaya karşı insanın aşk-ı mecazîsi dahi, Sırr-ı İman ile makbul bir Aşk-ı Hakikîye inkılâb edebildiğini gayet güzel ve mukni' bir surette isbat eder.

Sahife No:

İKİNCİ MEKTUB : 13-14

Bu zamanda zaruret olmadan, İrşad-ı Nâsa ve Neşr-i Dine çalışanların, sadakaları ve hediyeleri kabul etmemeleri lâzımgeldiğinin

Sırrını dört sebeble beyan eder . **إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ** Âyeti ile

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا Âyeti gibi insanlardan istiğna hakkındaki Âyâtın mühim bir Sırrını tefsir eder. Ve İlim ve Dini Neşre çalışan insanlar, mümkün olduğu kadar istiğna ve kanaatla hareket etmezse; hem ehl-i dalâletin ittihamına hedef olur, hem İzzet-i İlmiyeyi muhafaza edemez. Hem Salahat ve Neşr-i Din gibi Umûr-u Uhreviyyeye mukabil hediyeleri almak, Âhiret meyvelerini dünyada fâni bir surette yemek demektir.

ÜÇÜNCÜ MEKTUB : 15-18

فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنْصِ الْجَوَارِ الْكُنْصِ Kaseminde ve yeminindeki

Ulvî bir Nur-u İ'cazîyi ve **وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ**

Âyetinin teşbihindeki parlak bir Lem'a - i İ'caziyeyi ve

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا Âyetinde,

Küre-i Arzı, Feza-yı Kâinatta yüzen bir Sefîne-i Rabbaniye olduğunu gösteren parlak bir Hakikatı tasvir ederek, Küre-i Arz'dan Cehennem'e göçmek için ehl-i dalâletin seyahatini ve bütün eşya birtek zâta isnad edilse, vücut derecesinde sühulet ve kolaylık olduğunu; eşyanın İcadı müteaddid esbablara isnad edilse, imtina' derecesinde bir suubet ve müşkilât olduğunu gayet güzel ve mukni' ve muhtasar bir surette beyanıyla iki Nükte-i Mühimme-i İ'caziyeyi tefsir eder.

DÖRDÜNCÜ MEKTUB : 19-21

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا Âyetinin bir Sırrı ,

Sahife No:

Risale-i Nur hakkında tecelli ettiğini beyan eder.

Hem:

**"Der Tarîk-ı Nakşibendî lâzım âmed çâr terk:
Terk-i dünya, terk-i ukba, terk-i hestî, terk-i terk"**

düsturuna mukabil, acz-mendî Tarîkında pek mühim bir Düsturu beyan eder.

Hem **أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا** Âyetinin

bir Sırrını; şiire benzer fakat şiir olmayan, muntazam fakat manzum olmayan, gayet parlak fakat hayal olmayan, yıldızları konuşuran bir Yıldızname ile tefsir eder.

BEŞ İNCİ MEKTUB :..... 22-23

Şeriatın bir Hâdimi ve bir Vesilesi olan Tarîkata mensub bazı zâtların, Tarîkata fazla ehemmiyet verip ona kanaat ederek Hakaik-i İmaniyenin Neşrinde tenbellik ve lâkaydlık gösterdikleri münasebetiyle yazılmış. Ve Velayetin üç kısmını beyan edib, en mühim Tarikat olan Velayet-i Kübra, Sırr-ı Verasetle Sünnet-i Seniyyeye İttiba' ve Neşr-i Hakaik-i İmaniyede ihtimam olduğunu isbat eder. Ve Tarikatların en mühim gayesi ve faidesi ve muntehası olan İnkişaf-ı Hakaik-i İmaniye, Risale-i Nur ile dahi olabildiğini ve Risale-i Nur'un Eczaları o Vazifeyi, Tarikat gibi fakat daha kısa bir zamanda gördüğünü gösteriyor.

ALTINCI MEKTUB : 24-26

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۞ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

Âyetlerinin bir Sırrını, birbiri içinde hissedilmiş beş nevi hazîn gurbetler zulmetinde Nur-u İman ve Feyz-i Kur'an ve Lütf-u Rahman'dan gelen bir Nur-u Tesellinin beyanıyla o Sırrı tefsir ediyor. Bu Mektub en katı Kalbi de ağlattırarak derecede rikkatlidir. Ve en me'yus ve mükedder Kalbi dahi ferahlandıracak derecede Nurludur.

Sahife No:

YEDİNCİ MEKTUB : 27-29

Münafıkların ittihamından, Beraet-i Nebeviye hakkında gelen

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ﴿١٠﴾
 فَلَمَّا قُضِيَ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي
 أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ

Âyetlerinin mühim bir Sırrını tefsir ediyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın kesret-i izdivacı nefsanî olmadığını; belki akval ve ef'ali gibi, ahval ve etvarından tezahür eden Ahkâm-ı Şeriata vasıta olmak için hususî dairesinde ziyade şakirdleri bulunmasıdır. Ve Hazret-i Zeyneb'i tezevvücü, sırf bir Emr-i İlahî ve Kader-i Rabbanî ile olduğunu beyan ediyor. Eski zaman münafıkları gibi, yeni zaman zındıklarının tenkidlerini kat'î bir surette kırıyor.

SEKİZİNCİ MEKTUB : 30-31

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ diyen Hazret-i Yakub

Aleyhisselâm'ın Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm'a karşı hissiyatı aşk olmadığını, belki Ulvî bir Mertebe-i Şefkat olduğunu ve Şefkat Aşktan çok yüksek ve keskin bulunduğunu ve İsm-i Rahman ve İsm-i Rahîm'in

vesilesi Şefkattir diye beyan ederek بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ in güzel

bir Sırrını, فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ in parlak bir Nüktesini tefsir ediyor.

DOKUZUNCU MEKTUB: 32-35

Keramet ve İkram ve İnayet ve istidracı dair mühim bir kaideyi

Sahife No:

beyan eder. Kerametın izharı zarar olduğu gibi, İkramın izharı Şükür olduğunu ve en Selâmetli Keramet ise, bilmediği halde mazhar olmak olduğunu ve hakikî Keramet ise, kendi nefesine değil.. belki Rabbine itimadını ziyadeleştiren olduğunu, yoksa istidrac olduğunu; hem hayat-ı dünyeviye-yi bahtiyarane geçirmenin çaresi, Âhıret için verilen hissiyat-ı şedide-yi dünyanın fâni umûruna sarf etmemek olduğunu ve aşkın mecazî ve hakikî iki nev'i olduğu gibi; hırs ve inad ve endişe-i istikbal gibi hissiyat-ı şedidenin dahi, mecazî ve hakikî olarak ikişer kısmı bulunduğunu; mecazîleri gayet zararlı ve sû-i ahlâka menşe' ve hakikîleri gayet nâfi' ve Hüsn-ü Ahlâka medar olduğunu isbat eder.

Hem İslâm ve İmanın mühim bir farkını beyan eder. Yani: İslâmiyet, Hakka tarafgirlik ve iltizamdır; İman ise, Hakkı iz'an ve tasdiktir. Yirmi sene evvel dinsiz bir Müslüman bulunduğu gibi, şimdi de gayr-ı müslim Mü'min dahi bulunur gibi göründüğünü gösterir.

Hem Risale-i Nur Eczaları ne derece şiddetli bir surette İslâmiyete tarafgirlik hissini verdiğini ve Erkân-ı İmaniyeyi ne derece kuvvetli ve kat'î isbat ettiğini beyan eder.

ONUNCU MEKTUB : 36-38

İki sualin cevabıdır.

BİRİNCİSİ:

وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ

فِي إِمَامٍ مُبِينٍ

Âyetlerinin bir Sırrını tefsir eder. "İmam-ı Mübin", "Kitab-ı Mübin" neden ibaret olduğunu beyan eder.

İKİNCİ SUAL: "Meydan-ı Haşır nerededir?" cevabında, gayet makul ve mühim ve parlak bir cevap veriyor.

ONBİRİNCİ MEKTUB : 39-41

Dört ayrı ayrı mebhaştır. Bu dört mes'ele birbirinden uzak

Sahife No:

olduğundan, bu Mektub perişan görünüyor. Bu perişan Mektub münasebetiyle Kardeşlerime ihtar ediyorum ki:

Bu küçük Mektubları hususî bir surette, hususî bazı Kardeşlerime yazmıştım. Büyük Mektublar meydana çıktıktan sonra, küçükler de umumun nazarına gösterilmesi lâzımgeldi. Halbuki tanzimsiz, müşevveş bir surette idiler. Onlar ne hal ile yazılmış ise, öyle kalması lâzım geliyordu. Sonradan tashih ve tanzim etmeye me'zun değiliz! İşte bu Onbirinci Mektub, perişan bir surette, birbirinden çok uzak dört mes'eleden ibarettir. Hem müşevveş, hem perişandır. Fakat şâirlerin ve Ehl-i Aşkın, zülf-ü perişanîyi sevdikleri ve istihsan ettikleri nev'inden, bu Mektub da -zülf-ü perişan tarzında- soğuk tasannu' karışmadan, hararet ve halâvet-i asliyesini muhafaza etmek niyetiyle kendi halinde bırakılmış.

BU MEKTUBUN BİRİNCİ MEBHASI

إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا Âyetinin bir Sırrını tefsir ile, vesvese-i şeytana mübtela olan adamlara mühim bir ilâç ve merhemdir.

İKİNCİ MES'ELE

Barla Yaylası, Tepelice, çam, katran, karakavağın bir meyvesi olup, Sözler Mecmuasına yazıldığı için buraya yazılmamıştır.

ÜÇÜNCÜ VE DÖRDÜNCÜ MES'ELELERİ

İ'caz-ı Kur'ana karşı medeniyetin aczini gösteren yüzer misal-lerden iki misaldir. Kur'ana muhalif olan hukuk-u medeniyet ne kadar haksız olduğunu isbat eden iki nümunedir.

Birinci Misal: فَلِلذِّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ Mahz-1

Adalet olan Hükm-ü Kur'anî, kıza nısıf veriyor. Medeniyet, irsiyet hususunda kızın hakkında fazla hak vermekle büyük haksızlık etmiş ve merhamete muhtaç kıza zulmetmiş olduğunu kat'î bir surette isbat ediyor.

Sahife No:

İkinci Misal: فَلَاؤِمِهِ السُّدُسُ Âyetinin bir Sırrına dairdir

ki, mimsiz medeniyet nasıl kıza hakkından fazla hak verdiğinden haksızlık etmiş; öyle de, vâlide hakkında hakkını kesmekle daha ziyade haksızlık ettiğini ve en muhterem bir Hakikat olan vâlidelik şefkatine karşı dehşetli bir haksızlık ve vahşetli bir hürmetsizlik ve cinayetli bir hakaret ve Arş-ı Rahmeti titreten bir küfran-ı ni'met ve hayat-ı içtimaiyenin tiryak gibi bir rabıta-i şefkatine bir zehir katmak hükmünde bir hata olduğunu isbat eder.

ON İKİNCİ MEKTUB : 42-45

Mütefennin bazı dostların münakaşa ettikleri üç mes'eleye dair üç suallerine muhtasar üç cevabdır.

BİRİNCİ SUAL: "Hazret-i Âdem'in Cennet'ten ihracı ve bir kısım Benî-Âdemin Cehennem'e idhali Hikmeti nedir?" sualine, gayet kat'î bir cevap veriyor.

İKİNCİ SUAL: "Şeytanların ve şerlerin Halk ve İcadı, şer değil mi?, çirkin değil mi?. Cemil-i Mutlak ve Rahîm-i Alelîtlak'ın Cemâl-i Rahmeti nasıl müsaade etmiş?" sualine karşı gayet kat'î bir surette cevap veriyor.

ÜÇÜNCÜ SUAL: "Masum insanlara ve hayvanlara musibet ve belaları musallat etmek, zulüm değil mi? Âdil-i Mutlak'ın adaleti nasıl müsaade ediyor?" diye sualın cevabında gayet mukni' ve kat'î bir tarzda cevap veriyor.

ON ÜÇ ÜNCÜ MEKTUB : 46-49

Ehl-i dünya ve ehl-i siyasetin bana ettikleri zulüm ve tazyik karşısındaki sükût ve tahammülümü merak eden çok Kardeşlerimin müteaddid suallerine karşı, Eski Said Lisaniyle ve Yeni Said'in Kalbiyle verilmiş ibretli ve merak-aver bir cevabdır. Esası şudur ki: **Hâlık-ı Rahîm'in Rahmeti Yâr ise, herkes Yârdır, her yer yarar; eğer Yâr**

değilse, herşey Kalbe bârdır, herkes de düşmandır. فَلِلَّهِ الْحَمْدُ

Rahmet-i İlahiye Yâr olduğu için; ehl-i dünyanın bana ettikleri enva'-ı zulmü, O Rahmet-i İlahiye Enva'-ı Rahmete çevirmiştir.

Sahife No:

Serbestlik vesikası almak ve kanunsuz tazyikattan kurtulmak için adem-i müracaatımın bir-iki mühim sebebini beyan eder. Hülâsası: Zalim insanların mahkûmu değilim; belki ben, âdil Kaderin mahkûmuyum, ona müracaat ediyorum. Hem haksızlığı Hak zanneden adamlara karşı Hak dava etmek, bir nevi haksızlıktır ve Hakka karşı bir nevi hürmetsizliktir. Hem dünya siyasetinden sırr-ı içtinabımın sebebini, mühim bir Hakikatla beyan ediyor.

ONDÖRDÜNCÜ MEKTUB : 50

Te'lif edilmemiştir.

ONBEŞİNCİ MEKTUB : 50-60

Altı mühim suale, altı ehemmiyetli cevabdır.

BİRİNCİ SUAL: 50-53

"Sahabeler, Velilerden büyük oldukları halde; Sahabenin içindeki fitneyi çeviren müfsidler neden Nazar-ı Velayetle keşfedemediler? Tâ, dört Hulefa-yı Raşidinden üçünün Şehadetleriyle neticelendi?" İki mühim makamla cevap veriliyor.

İKİNCİ SUAL: 53-55

"Hazret-i Ali'nin (R.A.) zamanındaki muharebelerin mahiyeti nedir? O harpte ölen ve öldürenlere ne nam verilir?" Gayet mühim ve merak-âver bir cevap verilmiş.

ÜÇÜNCÜ SUAL: 55-56

Âl-i Beytin başına gelen feci ve gaddarane muamelenin Hikmeti nedir?" Gayet mühim bir cevap veriliyor.

DÖRDÜNCÜ SUAL: 56-58

"Âhırzamanda Hazret-i İsa'nın (A.S.) Nüzulü ve Deccal'ı öldürmesi ve insanlar umumiyetle Din-i Hakkı kabul etmesi ve Kıyamet vaktinde Allah Allah diyenler bulunmaması rivayet ediliyor. Böyle umumiyetle İmana geldikten sonra nasıl küfre gidilir?" Suallerine karşı, merak-âver ve hakikî bir mühim cevap veriliyor.

BEŞİNCİ SUAL: 58-59

Sahife No:

"Kıyametin hâdisatından Ervah-ı Bâkîye müteessir olacaklar mı?" cevabında, mühim bir Hakikat beyan ediliyor.

ALTINCI SUAL: 59-60

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ Âyetinin Hükümü; Âhirete, Cennet'e ve

Cehennem'e ve Ehillerine şümulü var mı, yok mu? cevabında, gayet mühim ve merak-âver ve kuvvetli bir cevap verilir. Bu Risaledeki sualleri merak edenlere bu Risale bir İksir-i A'zamdır.

ONALTINCI MEKTUB: 61-76

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾

Âyetinin bir Sırrını, başıma gelen bir hâdise münasebetiyle "Beş Nokta" ile tefsir ediyor.

BİRİNCİ NOKTA: 61-62

Hak ve Hakikat olan Hizmet-i Kur'aniye, şimdiki zamanda çoğu yalancılıktan ibaret ve bid'a ve dalâlet olan siyasetten beni kat'iyyen men'ettiğine dairdir.

İKİNCİ NOKTA: 62-64

Hayat-ı Ebediyeye ciddî çalışmak ve zararsız ve müstakim yol ile Kur'ana Hizmet etmek, elbette dağdağa-i siyasetten çekilmeyi iktiza ettiğinden, ehl-i dünyanın hata ve harekâtlarını hoş görmek değil, belki Kalblerimizi bulandırmamak için bakmamaktayız.

ÜÇÜNCÜ NOKTA: 64-66

Başıma gelen ağır tazyikat ve musibetlere karşı tahammülümün mühim bir sebebini iki vakıa ile beyan eder.

DÖRDÜNCÜ NOKTA: 66-69

Sahife No:

Ehl-i dünyanın evhamlı suallerine karşı cevabdır. O cevabda bilmeceburiye Hizmet-i Kur'anîyeye aid bir Keramet olarak hakkımızda göz ile görülen ve hiçbir cihette inkâr edilemeyen birkaç İnayet-i İlahiye'yi beyan ediyor.

BEŞİNCİ NOKTA: 69-71

Ehl-i dünyanın katmerli bir zulüm ile bana teklif ettikleri bid'akârane kaidelerine karşı, onları tam susturacak bir cevabdır.

BU ONALTINCI MEKTUBUN ZEYLİ: 72-76

Zalim ehl-i dünyanın ve mülhidlerin dünyalarından ve siyasetlerinden bütün bütün çekildiğim halde, kendi hainliklerinden habbeyi kubbe yaparak hakkımda gösterdikleri evham ve telaşa karşı Eski Said Lisaniyle, İzzet-i İlmiye'yi muhafaza noktasında ağızlarına şiddetli bir tokat vurarak, başlarındaki evhamı uçurur.

ON YEDİNCİ MEKTUB: 77-80

Has bir Kardeşime yazılmış küçük bir ta'ziyename'dir. Çendan bu Mektub sureten küçüktür; fakat faidesi büyük olup, ona karşı ihtiyaç umumîdir. Hadd-i bülüğa ermeden çocukları vefat eden peder ve vâlidelere mühim bir müjdedir. Bu ta'ziye ile en me'yus ve mükedder bir Kalb, hakikî bir teselli ve ferah bulur. Küçük olarak vefat eden çocuklar, Âlem-i Bekada ebedî sevimli çocuk olarak kalıp, peder ve vâlidelerinin kucaklarına verilmesi, **وَلَدَانِ مُخَلَّدُونَ** Sırrıyla, ebedî Medar-ı Sürurları olduklarını isbat eder.

ON SEKİZİNCİ MEKTUB: 81-87

„Üç Mes'ele-i Mühimme”dir.

BİRİNCİSİ: 81-83

Muhakkikîn-i Evliyanın Keşf ile Hak gördüğü ve büyük mikyas-ta müşahade ettikleri hâdiseler, Âlem-i Şehadette bazan hilaf-ı vaki' ve bazan küçük bir mikyasta tezahür etmesinin

Sahife No:

Sırrını, şirin ve güzel bir temsil ile beyan eder.

İKİNCİ MES'ELESİ: 83-86

Vahdet-ül Vücut meşrebine dair gayet mühim bir Hakikat ve güzel bir izahtır. Vahdet-ül Vücuttan dem vuran ve o mes'eleyi merak eden, bu İkinci Mes'eleyi dikkatle okumalı. Çünkü bu Vahdet-ül Vücut mes'elesi, medar-ı iltibas olmuş mühim bir meşrebirdir. Ve Ehl-i Hakikatın medar-ı ihtilafı olmuş bir acib meslektir. Bu İkinci Mes'ele, onun mahiyetini gösterir ve isbat eder ki; o meşreb, Ehl-i Sahvın meşrebi değil, hem en yüksek değil! Ve Ehl-i Sahv olan Sahabe ve Sıddıkîn ve Veresenin meşrebleri; Vahdet-ül Vücut meşrebinden daha yüksek, daha Selâmetli, daha makbul olduğunu isbat eder.

ÜÇÜNCÜ MES'ELESİ: 86-87

Tılsım-ı Kâinatın üç Muamma-yı Mühimmesinden birisinin halline muhtasar bir işaretler ki: O muammalardan birisi Yirmidokuzuncu Söz'de, ikincisi Otuzuncu Söz'de, bu üçüncüsü ise Yirmidördüncü Mektub'da Kur'an-ı Hakîm'in Sırrıyla tamamıyla keşfedilmiş ve o muamma açılmıştır.

ONDOKUZUNCU MEKTUB: 88-221

Mu'cizat-ı Ahmediyeye (A.S.M.) dairdir. Üçyüzden fazla Mu'cizatı beyan eder. Bu Risale, Risale-i Ahmediyenin (A.S.M.) Mu'cizesini beyan ettiği gibi, kendisi de O Mu'cizenin bir Kerametidir ki, üç-dört nev' ile Hârika olmuştur.

B i r i n c i s i : Nakil ve Rivayet olmakla beraber, yüzelli sahifeden (Haşiye) fazla olduğu halde, Kitablara müracaat edilmeden ezber olarak dağ ve bağ köşelerinde, üç-dört gün zarfında, her günde iki-üç saat çalışmak şartıyla mecmuu oniki saatte te'lif edilmesi Hârika bir Vakıadır ki, bu Risaledeki Mu'cizat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) bir Şu'le-i Kerameti olmuştur.

İ k i n c i s i : Şu Risale, uzunluğuyla beraber ne yazması usanç verir ve ne de okuması halâvetini kaybeder. Tenbel Ehl-i Kalemî öyle bir şevk ve gayrete getirdi ki; bu sıkıntılı ve usançlı zamanda, bir sene zarfında civarımızda yetmiş adede yakın

(Haşiye): Asıl nüshasına göredir.

Sahife No:

Nüshaları yazıldı. O Mu'cize-i Risaletin bir Kerameti olduğunu, muttali olanlara kanaat verdi.

Ü ç ü n c ü s ü : Acemî ve Tevafuktan haberi yok ve bize daha Tevafuk tezahür etmeden evvel yazdıkları Nüshalarda, Lafz-ı **رَسُولُ أَكْرَمَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ** Kelimesi bütün Risalelerde ve Lafz-ı **قُرْآن**, beşinci parçasında öyle bir tarzda Tevafuk (Haşiye) etmeleri göründü ki; zerre mikdar insafı olan tesadüfe veremez. Kim görmüş ise, kat'î hükmediyor ki: "Bu Sırr-ı Gaybîdir, Mu'cizat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) bir Kerametidir."

Şu Risalenin başındaki esaslar çok mühimdirler.

Hem şu Risaledeki Ehâdis hemen umumen Eimme-i Hadîşçe makbul ve sahih olmakla beraber, en kat'î Hâdisat-ı Risaleti beyan ediyorlar.

O Risalenin bütün mezayasını söylemek lâzımgelse, o Risale kadar bir Eser yazmak lâzım geldiğinden, müştak olanları onu bir kerre okumasına havale ediyoruz...

ONDOKUZUNCU MEKTUBUN BEŞİNCİ VE ALTINCI NÜKTELERİNİN FİHRİSTESİDİR:

Bu Nükte, Umûr-u Gaybiyeye dair Hadîslerin birkaçını zikretmiştir. Hem Hazret-i Hasan (R.A.) ile Hazret-i Muaviye'nin (R.A.) muharebe ve musalahasını; hem Hazret-i Ali (R.A.) ile Hazret-i Zübeyr'in (R.A.) muharebe edeceğini; hem Ezvac-ı Tahiratın içinden birisinin mühim bir fitnenin başına geçeceğini; hem Hazret-i Ali'nin (R.A.) katlini haber vermiş. Hem Hazret-i Hüseyin'in (R.A.) Kerbelâ'da katlini; hem Zâtından (A.S.M.) sonra Âl-i Beyti, katl ve nefye mâruz kalacaklarını; hem Hazret-i Ali'nin (R.A.) Hilafetinin te'hirini; hem Hilafet ne için Âl-i Beyt-i Nebvî'de takarrur etmediğini; hem Asr-ı Saadetin başına gelen o dehşetli fitnenin Hikmetini; hem Ehl-i İslâm, umum devletlere galebe çalacaklarını; hem Hazret-i Ebu Bekir (R.A.) ve Hazret-i Ömer'in (R.A.) Mahiyet-i Hilafetlerini; hem müşrik kureys reislerinin nerede katlolunacaklarını; hem bir ay uzun mesafede Mûte Harbi'nden aynen haber verdiğini; hem Hazret-i Hasan'ın (R.A.) Hilafetini; hem Hazret-i Osman'ın

(Haşiye): Asıl nüshasına göredir.

Sahife No:

(R.A.) Kur'an okurken Şehid olacağını; hem Devlet-i Abbasiyeyi; hem Cengiz ve Hülâgu'yu; hem İran'ın fethini; hem Habeş Melikinın Cenaze Namazını, vefatından haberi olmadan aynı vakitte kıldığını bildirir. Hem Hazret-i Fatıma'nın (R.A.) vefatını; hem Ebu Zerr'in (R.A.) yalnız bir dağda vefat edeceğini; hem Ümm-ü Haram'ın Kıbrıs'ta vefat edeceğini; hem yüzbin adamı öldüren Haccac-ı Zalim'i; hem İstanbul'un Fethini; hem İmam-ı Ebu Hanife'yi (R.A.) hem İmam-ı Şafî'yi (R.A.) hem Ümmetin yetmişüç fırka olacağını; hem kaderiye tairesini, hem râfîzîleri; hem Hazret-i Ali'nin (R.A.) yüzünden insanlar iki kısım olacaklarını; hem fars ve rum kızlarını; hem Hayber Kal'asının fethini; hem Hazret-i Ali (R.A.) ile Muaviye'nin harbini; hem Hazret-i Ömer (R.A.) sağ kaldıkça fitnelerin zuhur etmeyeceğini; hem Sehl İbn-i Amr'ın (R.A.) mühim bir vazifesini; hem kısra'nın oğlu babasını öldürdüğünü aynı dakikada haber verdiğini; hem Hâtıb'ın, Kureys'e gizli Mektub yazdığını; hem ebu leheb'in oğlu utbe'yi bir arslanın parçalamasına ettiği Bedduasının kabul olup aynen çıktığını; hem Bilâl-i Habeşî'nin (R.A.) Ezan okuduğu zaman, kureysîlerin gizli tenkid ettiklerini aynen haber verdiğini; hem Hazret-i Abbas (R.A.) İman etmeden evvel onun gizli parasından haber verdiğini; hem Hazret-i Peygamber'e (A.S.M.) bir yahudinin sihir ettiğini; hem Sahabe meclisinde birinin irtidad edeceğini; hem Hazret-i Peygamber'in (A.S.M.) katlini niyet edenlerin İman ettiklerini; hem müşriklerin Kâ'be duvarındaki yazılarını kurtların yediğini ve yalnız o yazılar içindeki Allah İsimlerini yemediklerini; hem Beyt-ül Makdis'in fethinde büyük bir taun çıkacağını; hem yezid ve velid gibi şerir reisleri haber verdiğini; hem "Bundan sonra onlar bize değil, biz onlara hücum edeceğiz" diye haber verdiğini ve bunlar gibi çok İhbarat-ı Gaybiye bu İki Nüktede beyan edilmiştir.

MU'CİZAT-I AHMEDİYENİN BİRİNCİ ZEYLİ: 197-206

يَسْ ۞ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ۞ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ Âyetinin mealinde

yüzer Âyâtın en mühim Hakikatları olan Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) "Ondört Reşha" namıyla ondört kat'î ve parlak ve muhkem bürhanlarla tefsir ve isbat ediyor. Ve en muannid

Sahife No:

hasmı dahi ilzam eder. Güneş gibi Risalet-i Ahmediyeyi izhar ediyor.

ŞAKK-I KAMER MU'CİZESİNE DAİR: 207-210

Şu Risale, Şakk-ı Kamer Mu'cizesine bu zaman feylesoflarının ettikleri itirazlarını "**Beş Nokta**" ile gayet kat'î bir surette reddedib İnşikak-ı Kamer'in vukuuna hiçbir mani bulunmadığını gösterir. Ve âhirinde de beş icma' ile Şakk-ı Kamer'in vuku bulduğunu gayet muhtasar bir surette isbat eder ve Şakk-ı Kamer Mu'cize-i Ahmediyesini (A.S.M.) Güneş gibi gösterir.

MU'CİZAT-I AHMEDİYE ZEYLİNİN BİR PARÇASI: 211-215

Risalet-i Ahmediye (A.S.M.) hakkında olup, Mi'rac Risalesinin Üçüncü Esasının nihayetindeki üç mühim müşkilden birinci müşkile aid "Şu Mi'rac-ı Azîm, niçin Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a mahsustur?" sualine muhtasar bir fihriste suretinde verilen cevabdır.

ÂYET-ÜL KÜBRA RİSALESİNİN, RİSALET-İ AHMEDİYEDEN BAHSEDEN ONALTINCI MERTEBESİ: 216-221

Kâinatın Erkânından Hâlıkını soran bir seyyahın müşahedatından bir parça olup, makam münasebetiyle buraya ilhak edilmiştir.

Y İ R M İ N C İ M E K T U B : 222-258

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ Âyetinin en mühim bir Hakikatını bildiren ve

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَ

هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Kelâmının onbir Kelimesinde onbir beşaret ve onbir bürhan-ı

Sahife No:

kat'î bulunduğuna dair bir Mektubdur. Elhak Meratib-i Tevhid-i Hakikînin hakkında bu Mektub bir Kibrit-i Ahmerdir ve bir İksir-i A'zamdır. O derece parlak ve o mertebede kuvvetli delilleri ve hüccetleri gösteriyor ki, en mütemerrid zındıkları dahi İmana getiriyor. Ondokuzuncu Mektub olan Risale-i Ahmediye (A.S.M.) Kelime-i

Şehadetin ikinci Kelâmı olan **أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ** Hükmünü ne

derece kat'î ve kuvvetli isbat etmiştir; öyle de bu Yirminci Mektub,

Kelime-i Şehadetin birinci Kelâmı olan **أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**

Hükmünü, o kat'iyet ve kuvvetle isbat ediyor. Hakikî ve kuvvetli İmanı kazanmak isteyenler bunu okusunlar. Ve bilhassa Dokuzuncu Kelime bahsinde, İlim ve İrade-i İlahiyenin isbatını çok vâzih bir surette beyan

ettiği gibi; Onuncu Kelime bahsinde de **وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ**

bürhanıyla **مَا خَلَقْتُمْ وَلَا بَعَثْتُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ** Âyetinin mühim bir

Sırrını ve en muazzam bir Hakikatını "Beş Nükte"de beyan ediyor. Hakaik-i İmaniyenin bir Tılsım-ı A'zamını o Beş Nükte ile hallediyor.

YİRMİNCİ MEKTUBUN ONUNCU KELİMESİNE ZEYL: 254-258

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ Âyetiyle

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا

Sahife No:

Âyetinin en mühim ve en muazzam bir Hakikatını üç temsil ile tefsir ediyor. Ve herşey ve bütün eşya Cenab-ı Hakk'ın Kudretiyle olsa, birtek şey kadar kolay olduğuna ve Kudret-i İlahiyeye verilmediği vakit, birtek şey Kâinat kadar müşkilâtlı ve suubetli olduğuna dair en mühim bir Sırrını ve en muğlak muammasını, gayet kolay bir tarzda tefsir ederek keşfeder.

Y İ R M İ B İ R İ N C İ M E K T U B : 259-261

Küçük bir Mektubdur; fakat gayet büyük bir Âyetin büyük bir Hakikatını beyan ettiği için, ona ihtiyaç büyüktür.

إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٌ وَلَا تُنْهَرُهُمَا
وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا * وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ
ارْحَمُهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا *

Âyeti, beş ayrı ayrı surette ihtiyar vâlideyne şefkati celbettiğinin Sırrını gösteriyor. Hanesinde ihtiyar vâlideyni veya akrabası veya Müslüman Kardeşleri bulunan zâtlar, bu Mektubu okumağa pek çok muhtaçtırlar.

Y İ R M İ İ K İ N C İ M E K T U B : 262

"İki Mebhas"tır.

B İ R İ N C İ M E B H A S 262-277

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ * اذْفَعِ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا
الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ * وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ
عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Âyetlerinin Sırrıyla; Ehl-i İmanı, Uhuvvet ve Muhabbete davet ediyor. Nifak, şikak, kin ve adavetten menedecek mühim esbabı gösteriyor. Kin ve adavet; -Ehl-i İman ortasında- hem

Sahife No:

Hakikatça, hem Hikmetçe, hem İnsaniyetçe, hem İslâmiyetçe, hem hayat-ı şahsiyece, hem hayat-ı içtimaiyece, hem hayat-ı maneviyece gayet çirkin ve merdud ve zulüm olduğunu gayet kat'î bir surette isbat edib, mezkûr Âyetlerin mühim bir Sırrını tefsir eder.

İKİNCİ MEBHAS 271-277

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿١﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Sırrıyla, Ehl-i İmanı hırstan şiddetli bir surette men'eden esbabı gösterir. Ve hırs dahi, adavet kadar muzır ve çirkin olduğunu kat'î delillerle isbat ederek; şu Âyet-i Azîmenin mühim bir Sırrını tefsir ediyor. Hırsa mübtela adamlar, bu ikinci mebhası çok dikkatle mütalaa etmelidirler. Kin ve adavet marazıyla hasta olanlar, tam şifalarını Birinci Mebhasta bulurlar.

İkinci Mebhasın Hâtimesinde, Zekatın ehemmiyetini ve bir Rük-n-ü İslâmî olduğunun Hikmetini güzel bir surette beyan etmekle beraber; Hakikatlı bir rü'yada güzel bir Hakikat beyan ediliyor.

Şu Risalenin Hâtimesinde,

أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ

zemmi zemmetmekle, altı vecihle gıybetten zecrettiğini ve Mu'cizane ve Hârîka bir İ'caz ile, gıybeti hem Aklen, hem Kalben, hem İnsaniyeten, hem Vicdanen, hem Fıtraten, hem Milliyeten mezmum ve merdud ve çirkin ve muzır olduğunu gayet kat'î bir surette, Kur'anın İ'cazına yakışacak bir tarzda beyan ediyor. Ve gıybet, alçakların silâhı olduğu cihetle, izzet-i nefis sahibi bu pis silâha tenezzül edib istimal etmediğine dair denilmiştir:

أَكْبَرُ نَفْسِي عَنْ جَزَاءٍ بَغِيْبَةٍ ﴿١﴾ فَكُلُّ اغْتِيَابٍ جَهْدٌ مَنْ لَا لَهُ جَهْدٌ

Sahife No:

Y İ R M İ Ü Ç Ü N C Ü M E K T U B : 278-283

Bu Mektubun birkaç mebhası var. Öteki mebhaslara bedel latif ve manidar birtek mebhas aynen yazıldı. Şöyle ki:

Ahsen-ül Kasas olan Kıssa-i Yusuf'un (A.S.) Hâtimesini haber veren **تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ** Âyetinin Ulvî ve Latif ve

Müjdeli ve İ'cazkârane bir Nüktesi şudur ki: Sair ferahlı, saadetli Kıssaların âhirindeki zeval ve fîrak haberinin acıları ve elemi; kıssadan alınan hayalî lezzeti acılaştırıyor, kırıyor. Bahusus Kemal-i Ferah ve Saadet içinde bulunduğunu ihbar ettiği hengâmda mevtini, fîrakını haber vermek daha elemlidir. Dinleyenlere "Eyvah" dedirtir. Halbuki şu Âyet, Kıssa-i Yusufîyenin en parlak kısmı ki: Aziz-i Mısır olması, peder ve vâlidesiyle görüşmesi ve Kardeşleriyle sevişip tanışması olan dünyaca en saadetli ve ferahlı bir hengâmda, Hazret-i Yusuf'un (A.S.) mevtini şöyle bir surette haber veriyor ve diyor ki: **"Şu ferahlı ve saadetli vaziyetten daha saadetli, daha parlak bir vaziyete mazhar olmak için, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm, Cenab-ı Hak'tan Vefatını istedi ve vefat etti, o Saadete mazhar oldu. Demek o dünyevî, lezzetli Saadetten daha cazibedar bir Saadet ve daha ferahlı bir vaziyet kabrin arkasında vardır ki; Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm gibi Hakikat-bîn bir Zât, o gayet lezzetli bir vaziyet içinde, gayet acı olan mevti istedi, tâ öteki Saadete mazhar olsun."** İşte Kur'an-ı Hakîm'in şu Belâgatına hayran ol, bak ki, Kıssa-i Yusuf'un (A.S.) Hâtimesini ne suretle haber verdi. O haberi dinleyenlere elem ve esef değil; belki bir müjde, bir sürur ilâve ediyor. Hem İrşad ediyor ki: **Kabrin arkası için çalışınız!.. Hakikî Saadet ve Lezzet ondadır.**

Hem Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm'ın âlî Sıddıkiyetini gösteriyor ve diyor: **"Dünyanın en parlak ve en sürurlu haleti dahi ona gaflet vermiyor, onu meftun etmiyor; yine Âhireti istiyor."**

Y İ R M İ D Ö R D Ü N C Ü M E K T U B : 284-308

Kâinatın Tılsım-ı Acibini ve müşkil Muammasının en mühim bir Sırrını keşf ve halleden bir Mektubdur ve en mühim bir sualın

Sahife No:

(Haşiye) cevabıdır. Şöyle ki:

"Esma-i İlahiyenin A'zamlarından olan Rahîm, Kerim, Vedud'un iktiza ettikleri Şefkatperverane ve Maslahatkârane ve Muhabbetdarane taltifleri; ne suretle pek müdhiş ve muvahhiş olan mevt ve adem ile, zeval ve firak ile, musibet ve meşakkat ile Tevfik edilir?" diye sualin cevabında, Tılsım-ı Kâinatın üçüncü muammasını halleden ve Kâinat-taki dâimî faaliyetin muktezasını ve esbab-ı mûcibesini gösteren "Beş Remiz" ile ve gayelerini ve faidelerini isbat eden "Beş İşaret" ile cevap veriyor. Şu Mektub "**İki Makam**"dır. Birinci Makamı "**Beş Remiz**"dir.

BİRİNCİ REMİZ: 284-286

İsbat ediyor ki: Sâni'-i Hakîm ne yaparsa Haktır. Hiçbir şey ve hiçbir zîhayat, Ona karşı Hak dava edemediğini ve "Haksız bir iş oldu" diyemediğinin Sırrını, kat'î bir tarzda isbat eder.

İKİNCİ REMİZ: 286-287

Hayret-nüma, dehşet-engiz, dâimî bir suretteki Faaliyet-i Rabbaniyenin Sırrını ve Halk ve tebdil-i eşyadaki Hikmet-i Azîmesini beyan ediyor ve en mühim bir Muamma-yı Hilkatı hallediyor.

ÜÇÜNCÜ REMİZ: 287-288

Zevale giden eşya ademe gitmediğini, belki Daire-i Kudretten Daire-i İlme geçtiğini ve eşyadaki Hüsn ve Cemâle aid İstihsan ve Şeref ve Makam, Esma-i İlahiyeye aid olduğunu gayet güzel bir surette isbat eder.

DÖRDÜNCÜ REMİZ: 288

Mevcudatın mütemadiyen tebeddül ve tegayyür etmeleri; birtek sahifede, her dakikada ayrı ayrı ve manidar Mektupları yazmak nev'inden, Sahife-i Kâinatta Esma-i İlahiyenin cilveleriyle yazılan Cemâl ve Celal ve Kemal-i İlahiyenin hadsiz Âyâtını, mahdud sahifelerde de hadsiz bir surette yazıldığını isbat eder.

(Haşiye): Bu Mektubun mesaili bir derece ihsas edilmek arzu edildiğinden; fihristiyet ihtisarı muhafaza edilmedi, uzun oldu.

Sahife No:

BEŞİNCİ REMİZ: 289-290

İki nükte-i mühimmedir.

B i r i s i : Vâcib-ül Vücut'a İntisabını İman ile hisseden adam, hadsiz Envâr-ı Vücuda mazhar olduğunu ve hissetmeyen, nihaysiz zulûmat-ı ademe ve âlâm-ı firaka mâruz bulunduğunu gösterir.

İ k i n c i N ü k t e : Dünyanın üç yüzü bulunduğunu.. zahir yüzünde, zeval, firak, mevt ve adem var; fakat Esmâ-i İlahiyenin âyinesi ve Âhiretin mezraası olan iç yüzlerinde, zeval ve firak, mevt ve adem ise, tazelenmek ve teceddüddür ve Bekanın Cilvelerini gösteren bir tavzif ve terhistir.

BU MEKTUBUN İKİNCİ MAKAMI: 290-298Bir "**Mukaddime**" ile "**Beş İşaret**"tir.

MUKADDİME: Hallakıyet ve Tasarrufat-ı İlahiyeden gayet azîm bir Hakikatı, muazzam ve muhteşem Kanunlarla beyan ediyor. Meselâ: Bir kuşun tüylü libasını değiştiren Sâni'-i Hakîm, aynı kanunla Kâinatın suretini Kıyamet vaktinde ve Âlem-i şehadetin libasını haşirde o Kanun ile değiştirir.

Hem bir ağacın ne kadar meyveleri ve çiçekleri bulunuyor; herbir çiçeğin o kadar gayeleri, herbir meyvenin o kadar Hikmetleri bulunduğunu gösterir.

"Beş İşaret" ise: Eşya, Vücuttan gittikten sonra verdikleri ehemmiyetli beş netice itibariyle, bir vecihle madum iken, beş vecihle mevcut kalıyor. Şöyle ki:

Herbir mevcud, Vücuttan gittikten sonra, ifade ettiği manalar ve arkasında bâkî kalan hüviyet-i misaliyesi, Âlem-i Misalde mahfuz kalır. Hem hayatının etvarıyla "mukadderat-ı hayatiye" denilen sergüzeşte-i hayatiyesi Âlem-i Misalin defterlerinden olan Levh-i Misalîde yazılır. Ruhanîlere, dâimî mevcud bir mütalaagâh olur. Hem cinn ve insin amelleri gibi, Âhiret pazarına ve Âlem-i Âhirete gönderilecek mahsulâtı bâkî kalır. Hem etvar-ı hayatiyeleriyle ettikleri Enva'-ı Tesbihat-ı Rab-baniye bâkî kalıyor. Hem Şuunat-ı Sübhaniyenin zuhuruna medar çok şeyleri arkasında mevcud bırakır, öyle gider. Bu

Sahife No:

Beş İşaretteki beş Hakikatı, kat'î delil hükmünde beş makul ve makbul temsil ile beyan eder.

YİRMİDÖRDÜNCÜ MEKTUBUN BİRİNCİ ZEYLİ: 299-302

قُلْ مَا يَعْبَوْنَا بِكُمْ رَبِّ لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ Âyetinin mühim bir Sırrını

beş Nükte ile tefsir ediyor. Ve Dua, bir Sırr-ı Azîm-i Ubudiyet olduğunu ve Kâinattan dâimî bir surette Dergâh-ı Rububiyete giden en azîm vesile ise Dua olduğunu ve Duanın azîm tesiri bulunduğunu kat'î isbat etmekle beraber; külliyet ve devam kesbeden bir Dua, kat'iyyen makbul olduğuna binaen; umum Ümmetin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'a Salavat namıyla Dualarının neticesinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'ın ne kadar yüksek bir mertebede olduğunu gösterir. Duanın da üç nev'-i mühimmini zikretmekle beraber, beyan eder ki; Duanın en güzel ve en latif meyvesi, en leziz ve en hazır neticesi şudur ki: **Dua eden adam, bilir ve Dua ile bildirir ki; Birisi Var, onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir, ona merhamet eder, Onun Eli herşeye yetişir. Ve bu boş, hâlî dünyada o yalnız değil; belki bir Kerim Zât var; ona bakar, ünsiyet verir. Onun hadsiz ihtiyacatını yerine getirebilir ve hadsiz düşmanlarını def'edebilir bir Zâtın huzurunda kendini tasavvur ederek, bir ferah ve sürur duyup, dünya kadar**

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ der. ağır bir yükü üzerinden atıp,

İKİNCİ ZEYLİ: 303-308

Mi'rac-ı Nebevî ve Mevlid-i Nebevîye (A.S.M.) dair üç mühim suale, gayet mukni' ve mantıkî ve parlak bir cevabdır. Bu zeyil çendan kısadır, fakat gayet kıymetdardır. Mevlid-i Nebevîye (A.S.M.) iştıyaklı olanlar buna çok müstaktırlar.

Hâtimesinde gayet mühim bir düstur-u mantıkî ile, Kâinatta en büyük Ferd-i Ekmel ve Üstad-ı Küll ve Habib-i A'zam, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm olduğunu isbat eder.

YİRMİBEŞİNCİ MEKTUB: 308

Sure-i Yâsin'in yirmibeş Âyetine dair "**Yirmibeş Nükte**" olmak

Sahife No:

üzere Rahmet-i İlahiyeden istenilmiş; fakat daha zamanı gelmediğinden yazılmamıştır.

Y İ R M İ A L T I N C I M E K T U B : 309-345

وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Sırrına dair "Hüccet-ül Kur'an Aleşşeytan ve Hizbihî" namıyla, İblis'i ilzam ve ehl-i tuğyanı iskât eden gayet mühim bir Mektubdur.

Bu Mektubun "Dört Mebhas"ı var.

BİRİNCİ MEBHAS: 309-318

Şeytanın en müdhiş hücumunu def'etmekle, şeytanı öyle bir surette ilzam eder ki; içine girerek saklanıp vesvese edecek bir yer bırakmıyor. Ve o kadar kuvvetli Delail-i Akliye ile ve kat'î Bühranlarla şeytanı ve şeytanın şakirdlerini ilzam eder ki, şeytan olmasa idiler İmana gelecektiler. Fakat maatteessüf şeytan-ı cinn ve insin, gayet çirkin davalarını ve desiselerini bütün bütün ibtal ve def'etmek için, farazî bir surette onların çirkin fikirlerini zikredib öyle ibtal ediyor. Meselâ der ki: "Eğer faraza dediğiniz gibi, Kur'an Kelâmullah olmazsa; en âdi ve sahte bir Kitab olurdu. Halbuki meydandaki âsârıyla göstermiş ki, en âlî bir Kitabdır." İşte bu gibi farazî tabiratin, titreyerek yazılmasına mecburiyet hasıl olmuştur. Şu mebhasın âhırinde, şeytanın

Sure-i ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيد in Fesahat ve Selasetine dair bir vesvese ve itirazını reddediyor.

İKİNCİ MEBHAS: 319-320

Bir insanda, Vazife ve Ubudiyet ve Zât itibariyle üç şahsiyet bulunduğunu ve o şahsiyetlerin Ahlâkı ve âsârı bazan birbirine muhalif olduğunu beyan eder.

ÜÇÜNCÜ MEBHAS: 321-327

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا

Sahife No:

Âyetinin, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin münasebatına dair gayet mühim bir Sırrını ve insanlar, millet millet ve kabile kabile yaratılmasının mühim bir Hikmetini Yedi Mes'ele ile tefsir ediyor. Bu mebhas, milliyetçilere mühim bir tiryaktır. Bu zamanın en müdhiş marazına gayet nâfi' bir ilâçtır. Ve sahtekâr hamiyet-füruşların ve yalancı milliyetperverlerin yüzlerindeki perdeyi açar, sahtekârlıklarını gösterir.

DÖRDÜNCÜ MEBHAS: 328-345

Altı سوالin cevabında "On Mes'ele" dir.

Birincisi: 328-330

رَبُّ الْعَالَمِينَ Kelimesinin tefsirinde onsekiz bin Âlem dedik-

lerinin Hikmeti münasebetiyle, birkaç Nükte-i Kur'aniye beyan edilir.

İkinci Mes'ele: 330-331

"Allah'ı bilmek, Varlığını bilmenin gayridir" Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin-i Razi'ye demiş. Ondan murad nedir? Cevabında, gayet mühim bir Mes'ele-i Marifetullah beyan edilmiştir.

Üçüncü Mes'ele: 331-332

إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا Âyetiyle **وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ**

vech-i tevfiği nedir? diye sualine, gayet güzel ve nurlu mühim bir cevabdır.

Dördüncü Mes'ele: 332-334

جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ Hikmeti nedir? diye suale, gayet

güzel ve nurlu bir cevabdır.

Dördüncü Mes'elenin Zeylinde, Vahdaniyetin gayet azîm bir hüccetine ve geniş ve uzun bir bürhanına muhtasar bir işaretir.

Beşinci Mes'ele: 335-336

Sahife No:

Yalnız **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** diyen, **مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** demeyen Ehl-i Necat olabilir mi?" sualine karşı mühim bir cevabdır.

Altıncısı: 336-338

Birinci Mebhas'taki şeytanla münazaranın çirkin tabiratlarının sebep-i zikrini bildiriyor. Hem mühim bir temsil ile, hizb-üş şeytanı en dar ve en muhal ve en menfur bir mevkie sıkıştırıyor. Meydanı Hizb-ül Kur'an hesabına zabtederek, herbir Hal-i Ahmediye (A.S.M.) herbir Haslet-i Muhammediye (A.S.M.) herbir Tavr-ı Nebvî (A.S.M.) o kuvvetli temsile göre birer Mu'cize hükmüne geçip, Nübüvvetini isbat ettiğini gösterir.

Yedincisi: 338-340

Vehham ve zarardan sakınmak için bizden uzaklaşan bazı dostların Kuvve-i Maneviyelerini teyid için ve Hizmetimizden bazı maksadlarla çekilen ve maksadlarının aksiyle tokat yiyenleri, çok misallerden yedi küçük misal ile gösterir ki; **siperini bırakıp kaçanlar, daha ziyade yaralanırlar.**

Sekizinci: 340-342

Diyorlar ki: "Elfaz-ı Kur'aniye ve Zikriye ve Tesbihatların herbirinden, bütün Letaif-i İnsaniye hisselerini istiyorlar. Manaları bilinmezse, hisse alınmaz; öyle ise tercüme edilse daha iyi değil mi?" diye olan müdhiş ve mugalatalı şu suale karşı, gayet mühim ve ibretli ve zevkli bir cevabdır. Elfaz-ı Kur'aniye ve Nebeviye (A.S.M.) manalara, camid ve ruhsuz libas değil; belki hayatdar feyiz-aver cildlerdir. Zihayat bir cesed soyulsa, elbette ölür. Hem lisan-ı nahvî olan Elfaz-ı Kur'aniyedeki İ'caz ve İcaz, hakikî tercümeyle mani olduğunu gösterir.

Dokuzuncusu: 342-344

"Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan Ehl-i Hak dairesinin haricinde Ehl-i Velayet bulunabilir mi?" sualine, mühim ve merak-aver bir cevabdır.

Sahife No:

Onuncusu : 344-345

Kur'an-ı Hakîm'in Hizmetinde bulunan bu bîçare Said ile görüşen ve görüşmek arzu eden dostlara mühim bir düsturdur.

Y İ R M İ Y E D İ N C İ M E K T U B : 346

Bu Mektub, Risale-i Nur Müellifinin Talebelerine yazdığı Ayn-ı Hakikat ve çok letafetli, güzel Mektublarıyla; Risale-i Nur Talebelerinin Üstadlarına ve bazan birbirlerine yazdıkları ve Risale-i Nur'un mütalaasından aldıkları parlak Feyizlerini ifade eden çok zengin bir Mektub olup, bu mecmuanın üç-dört misli kadar büyüdüğü için bu mecmuaya idhal edilmemiştir. Barla, Kastamonu, Emirdağı Lâhikaları olarak müstakillen neşredilmiştir.

Y İ R M İ S E K İ Z İ N C İ M E K T U B : 346-387

"Sekiz Mes'ele" namıyla sekiz Risaledir.

BİRİNCİ RİSALE OLAN BİRİNCİ MES'ELE: 346-350

Rü'ya-yı Sadıkanın Hakikatini ve Faidesini, gayet güzel ve Hakikatlı **"Yedi Nükte"** ile beyan ediyor. Bu Risale hem kıymetdardır, hem merak-averdir.

İKİNCİ MES'ELE OLAN İKİNCİ RİSALE 350-353

"Hazret-i Musa Aleyhisselâm, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'ın gözüne tokat vurmuş." mealindeki bir Hadîse dair ehemmiyetli bir münakaşayı kökünden kaldırır ve bu nevi Hadîslere mülhidler tarafından gelen itirazata bir sed çeker. Bu Risale küçüktür, fakat merak-averdir.

ÜÇÜNCÜ MES'ELE OLAN ÜÇÜNCÜ RİSALE 354-360

Bu bîçare müflis Said'in ziyaretine gelenlerin ne niyetle görüşmeleri lâzım geldiğini beyan edib, sırf Kur'an-ı Hakîm'in Dellâli itibariyle görüşmek lâzım geldiğini ve o görüşmenin mühim faidelerini ve Said'in şahsiyetinin hiçliği nazara alınmayacağını, belki Dellâli olduğu mukaddes dükkânın kıymetdar cevherlerini nazara almak lâzımgeldiğini **"Beş Nokta"** ile gayet güzel bir surette isbat etmekle beraber; Hizmet-i Kur'anîyenin Keramatından ve İneyet-i Rabbaniyeden, ben ve bazı

Sahife No:

Kardeşlerim mazhar olduğumuz çok İnayetlerden birkaç vaki' ve kat'î misalleri zikrediyor.

Bu Risalenin tetimmesinde; Risalelerin yazmasında, hususan Te'lifinde ve bilhassa Yirmidokuzuncu Mektub'da tezahür eden hârîka bir İnayeti beyan ediyor.

DÖRDÜNCÜ RİSALE OLAN DÖRDÜNCÜ MES'ELE..... 360-363

Mescidimize iki defa taarruz edildi, âhirkî defa da kapadılar. Ondan iki veya üç sene mukaddem, yine mübarek bir misafirin gelmesiyle, gayet vahşiyane ve zalimane tecavüz edildiği için, her taraftan benden sual edildi. Böyle merak-ı umumiyyeyi tahrik eden bir hâdiseye lâyük cevap vermek için, Eski Said Lisaniyle "**Dört Nokta**" ile mühim bir ibretli cevabdır.

BEŞİNCİ RİSALE OLAN BEŞİNCİ MES'ELE 364-367

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'da tekrar ile **أَفَلَا يَشْكُرُونَ** ve

şükretmeyenleri, otuzbir defa **فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ** Fermanıyla

tehdid ettiğinin Sırrını gayet âlî ve tatlı ve makul ve makbul bir surette tefsir ediyor; insan bir şükür fabrikası olduğunu isbat ediyor. Kâinat bir Ni'met Hazinesi olup; şükür ise anahtarı olduğunu; ve Rızık, onun neticesi ve Şükrün mukaddimesi bulunduğunu gayet güzel ve kat'î bir surette isbat ediyor.

Der tarîk-ı acz-mendî, lâzım âmed çâr çîz:

Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak,

şükr-ü mutlak ey Aziz!

olan Düstur-u Hakikattaki dördüncü Rükün bulunan Şükr-ü Mutlakın parlak ve yüksek Hakikatını izah ediyor.

ALTINCI RİSALE OLAN ALTINCI MES'ELE 367

Teksir Mektubat mecmuasında neşredildiğinden buraya dercedilmedi.

YEDİNCİ RİSALE OLAN YEDİNCİ MES'ELE 368-381

Sahife No:

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Âyetinin, Risale-i Nur ve Hâdimleri hakkındaki mühim bir Sırrını, "Yedi İşaret" namıyla, yedi İnayet-i Rabbaniyeyi beyan ediyor. Ve Tahdis-i Ni'met suretinde bu İnayet-i Seb'anın izharına, yedi makul sebebinin beyan ediyor. Bu İnayet-i Seb'a-i Külliyyenin Hârikalarına işareten, kendi kendine Te'lif vaktinde iki sahifenin bütün satırları

başlarında yirmisekiz | gelerek, Yirmisekizinci Mektub'un mertebesine tevafuk ettiğini, (Haşiye) te'liften bir zaman sonra muttali olduk. Bu İnayet-i Seb'ayı okuyan adam, Risale-i Nur Eczalarının ne kadar ehemmiyetli ve Nazar-ı İnayet-i İlahiyede bulunduğunu ve Himayet-i Rabbaniyede olduğunu bilecek. Bu Yedi İnayet küllîdir, cüz'iyatları yetmiş geçür.

Hâtimesinde, bir Sırr-ı İnayete aid mahrem bir sualin cevabı vardır. Hâtimesinde, İnayet-i Seb'adan birincisi olan Tevafukata gelen veya gelmek ihtimali olan evhamı gayet kat'î bir surette def ediyor. O hâtimenin âhırinde de, Üçüncü Nükte'de İnayet-i Hâssa ve İnayet-i Âmmeye dair mühim bir Sırr-ı Dakik-i Rububiyete ve ehemmiyetli bir Sırr-ı Rahmaniyete işaret ediyor.

SEKİZİNCİ RİSALE OLAN SEKİZİNCİ MES'ELE 381-387

Altı sualin cevabı olan "Sekiz Nükte"dir.

BİRİNCİ NÜKTE: Tevafuktaki İşarat-ı Gaybiye, umum Risale-i Nur Eczalarında cüz'î-küllî bulunduğuna dairdir.

İKİNCİ NÜKTE: Tevafukatın meziyeti, Lafz-ı Celal'den başka ne için Kur'anda fevkalâde matlub olmadığının Sırrını beyan eder.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Bir Kardeşimizin fazla ihtiyat ve cesaretsizliği yerinde olmadığını ve bir müftünün Onuncu Söz'e sathî tenkidine karşı güzel bir cevabdır. (Fakat bu mecmuaya idhal edilme-miştir.)

DÖRDÜNCÜ NÜKTE: "Meydan-ı Haşirde insanlar nasıl

(Haşiye): Asıl nüshasına göredir.

Sahife No:

toplanacaklar, çıplak olarak mı? Herkes ahbablarını görebilir mi? Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı Şefaât için nasıl bulacağız? Hadsiz insanlarla birtek Zât olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm nasıl görşecek? Ehl-i Cennet ve Cehennem'in Libasları nasıl olacak? Ve bize kim yol gösterecek?" Altı meraklı sualin mukni' ve makul cevabıdır.

BEŞİNCİ NÜKTE: "Zaman-ı Fetrette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ecdadı, bir Din ile mütedeyyin mi idiler?" cevabında, güzel bir Hakikat beyan ediliyor.

ALTINCI NÜKTE: "Hazret-i İsmail Aleyhisselâm'dan sonra, Peygamber'in (A.S.M.) Ecdadından Peygamber gelmiş midir?" sualine karşı, gayet mühim bir cevabdır.

YEDİNCİ NÜKTE: "Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın peder ve vâledesinin ve ceddi Abdülmuttalib'in İmanları hakkında en sahih haber hangisidir?" sualine karşı gayet mühim ve makul bir cevabdır.

SEKİZİNCİ NÜKTE: "Amcası Ebu Talib'in İmanı hakkında esahh olan nedir? Cennet'e girebilir mi?" sualine karşı güzel bir cevabdır.

Y İ R M İ D O K U Z U N C U M E K T U B 388-461

"Dokuz Kısım"dır. Yirmidokuz Nükte-i Mühimme içinde vardır. O dokuz kısım, küçük büyük onyedi Risaledir.

BİRİNCİ RİSALE OLAN BİRİNCİ KISIM 388-397

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *
مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ * إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ * اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
* صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ * غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ
هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ

مُتَشَابِهَاتٌ خ

Sahife No:

Âyetlerinin bazı Sırlarını, "Dokuz Nükte" ile tefsir eder.

BİRİNCİ NÜKTE: "Kur'ana aid ve Kur'anın Esrarı bilinmiyor ve Müfessirler Hakikatını anlamamışlar." diyenlere karşı mühim bir cevab-dır.

İKİNCİ NÜKTE: Kur'an-ı Hakîm' de

وَالَّتَيْنِ وَ الزَّيْتُونَ وَالشَّمْسِ وَضُحَيْهَا gibi Kasemat - 1 Kur'aniye-

deki mühim bir Hikmeti beyan ediyor.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Surelerin başlarındaki birer Şifre-i İlahiye olan Huruf-u Mukattaaya dairdir.

DÖRDÜNCÜ NÜKTE: Kur'an-ı Hakîm'in hakikî tercümesi kabil olmadığından ve manevî İ'cazındaki Ulviyet-i Üslûb tercümeye gelmediğinden, mühim bir beyanla, Üslûb-u Kur'aniyedeki bir Lem'a-i İ'caziyeyi gösterir.

BEŞİNCİ NÜKTE: الْحَمْدُ لِلَّهِ Cümlesinin ifade ettiği mananın

en kıyası, bir satır kadar olduğunu ve hakikî tercümesinin kabil olmadığını gösterir.

ALTINCI NÜKTE: إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deki ن-u

mütakellim-i maalgayre dair mühim bir Sırrını, nurlu bir hal ve Hakikatlı bir hayal içinde beyan ediyor.

YEDİNCİ NÜKTE:

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ in mühim ve

nuranî Sırrının beyanı içinde, bid'aların icadı ne kadar çirkin ve zarar olduğunu gösterir.

SEKİZİNCİ NÜKTE: Şeair-i İslâmiye, Hukuk-u Umumiye hükmünde olduğuna dair mühim bir Sırrını beyan ediyor.

DOKUZUNCU NÜKTE: Mesail-i Şeriatın "Taabbüdü" ve "makul-ül mana" olarak iki kısım olduğunu; ve Taabbüdü kısmı Hikmet ve maslahatların tebeddülü ile tegayyür edemediğinin

Sahife No:

Sırrını beyan eder. Ve Ezanın faidesi, yalnız bir köy ahalisini Namaza davet değil, belki Kâinat sarayında mevcudata karşı umum mahlûkat namına bir İlân-ı Tevhid olduğunu beyan eder.

İKİNCİ RİSALE OLAN İKİNCİ KISIM 398-404

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ

وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ

Âyetinin bir Sırrını, Sıyam-ı Ramazanın yetmiş Hikmetlerinden dokuz Hikmetinin beyanıyla o Sırr-ı Azîmi tefsir ediyor. O dokuz Hikmet, o kadar hakikî ve kuvvetli ve cazibedardır ki; Müslüman olmayan da onları görse, Oruç tutmak için büyük bir iştiaak ve bir hevese gelir. Kendine Müslüman deyip Oruç tutmayanların, bu Hikmetlere karşı, hacalet ve hatalarından ezilmeleri lâzımgelir.

ÜÇÜNCÜ RİSALE OLAN ÜÇÜNCÜ KISIM 405-406

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Enva'-ı İ'cazından göz ile görünecek kısmının beş-altı vechinden bir vechini, yeni bir Kur'anı yazmakla göstermeye dairdir. **بِاللَّهِ الْحَمْدُ**, öyle bir Kur'an yazıldı. Ümmetçe Hâfız

Osman Hattıyla makbul Kur'anın aynı Sahifelerini ve Satırlarını muhafaza etmekle beraber; Lafzullah, mecmu' Kur'anda ikibin sekizyüz altı defa tekerrür ettiği halde; nâdir ve nükteli müstesnalar hariç kalıp, mütebâkîsi Tevafuk ettiğini anladık, sahife ve satırlarını tağyir etmedik. Yalnız biz tanzim ettik. O tanzimden hârîka bir Tevafuk tezahür etti. Yazdığımız Kur'anın parçalarını bir kısım Ehl-i Kalb görmüş, Levh-i Mahfuz hattına yakın olduğunu kabul etmişler. Bu Risale ise; Tevafukat-ı Kur'aniyeye dair olduğu münasebetiyle, sırf bir İşaret-i Gaybiye olarak, hiçbirimizin haberimiz olmadan, ibtida te'lif ve birinci tesvidinde onbir **قُرْآنُ** Kelimesi; birtek Sahifede, birer Satırda, bir sıra-

da Hatt-ı Müstakim ile Tevafukları, Tevafuk-u Kur'aniyedeki Lem'a-i İ'caziyenin bir Şuası şu Risalede bu hârîka Letafeti gösterdiğini, görenlere kanaat geldi.

Bu Üçüncü Kısımın mütebâkî mes'eleleri ile Dördüncü

Sahife No:

Kısım Tevafukata dair olduğu için, Tevafukata dair olan Fihriste ile iktifa edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ KISIM OLAN DÖRDÜNCÜ RİSALE 406-408

"Üç Nükte"dir.

BİRİNCİ NÜKTE: Kur'anda, **قُرْآنُ** Kelimesinin çok

Sırlarından bir Sırrını, altmışdokuz Âyât-ı Azîmede latif ve manidar Sahifeler arkasında birbirine Tevafukla baktıklarını ve o Âyât-ı Azîmenin manen birbirinin Hakikatını teyid ettiklerini göstermek ve Tilavet-i Kur'an Sevabını ve Zikir Faziletini ve Tefekkür Ubudiyetini birden kazanmak isteyenlere, Evrad nev'inden gayet güzel bir Hizb-i Kur'anî olarak yazılmıştır.

İKİNCİ NÜKTE: Kur'an-ı Hakîm'de **رَسُول** Kelimesinin tekrarındaki Esrarın Tevafuk cihetiyle birisine işaret için, yüz altmış Âyâttaki **رَسُول** Kelimesi birbirine Tevafukla manidar bakması gibi; (Haşiye) o yüz altmış muazzam Âyetler de birbirine bakıyor. Birbirini teyid ve isbat ettiğine işareten ve Kur'andan hem Kıraet, hem Zikir, hem Fikir olmak üzere bir Hizb-i Mahsustur. Kendine âlî ve tatlı ve çok kıymetli ve çok faziletli bir Vird arzu edenlere mühim bir Virdir.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Lafzullah'ın ikibin sekizyüz altı defa zikrinin çok nükteleri var. İ'caz-ı Kur'anın çok Şualarını gösteriyor. Bu Üçüncü Nükte de, onun dört Şua-ı İ'cazını gösterir.

BEŞİNCİ RİSALE OLAN BEŞİNCİ KISIM 409-411

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ

(ilh-Âyet...)Âyet-i pür-Envârının çok Envâr-ı Esrarından güzel

(Haşiye): Bu Risalenin, o Mukaddes iki Kelimenin i'cazî Tevafuklarından bahsi Ayn-ı Hakikat olduğuna delil, o Dördüncü Risalede bütün o iki Kelimenin Tevafuk etmesidir. Herbir Âyet ayrı ve satır başında yazılmasından, umum o iki Mukaddes Kelimeler Tevafuk etmişlerdir.

Sahife No:

bir Nuru, Ramazan-ı Şerifte bir Halet-i Ruhaniyede, mühim bir Seyahat-ı Kalbiyede görünmüş ve bir derece bu Risalede beyan edilmiştir. Bu Risale küçüktür, fakat çok nurlu ve ehemmiyetlidir.

ALTINCI RİSALE OLAN ALTINCI KISIM 412-428

وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ Âyetinin mühim bir

Sırrını ve azîm bir Hakikatını; ins ve cinn şeytanlarının ve Müslümanlar içine girmiş mülhidlerin ve münafıkların altı desiseleriyle altı cihetten hücumlarını altı Hakikatla sed ve reddetmekle, o Sırr-ı Azîmi tefsir ediyor.

BİRİNCİ DESİSELERİ: Kur'an Hâdimlerini hubb-u câh vasıtasıyla aldatmalarına mukabil, gayet mukni' ve kat'î bir cevabla susturur.

İKİNCİ DESİSELERİ: Korku damarıyla, Ehl-i Hakkı Haktan çevirmelerine karşı, gayet güzel ve kat'î bir cevabla tardedilir.

ÜÇÜNCÜ DESİSELERİ: Tama' ve hırs cihetiyle, Ehl-i Hidayeti Hizmet-i Kur'aniyeden vaz geçirmelerine karşı, gayet parlak ve kat'î bir cevabla reddedilir.

DÖRDÜNCÜ DESİSELERİ: Asabiyet-i milliyeyi tahrik etmek suretinde, hakikî Din Kardeşlerinin ve Hizmet-i Kur'aniyede samimî arkadaşlarının içine yabanilik ve ihtilaf atmak ve Üstadlarından soğutmalarına mukabil, gayet mühim ve kat'î öyle bir cevabdır ki; şeytan-ı insîyi tamamıyla susturduğu gibi, sahtekâr milliyetçilerin maskelerini yırtarak, öyleler milletin düşmanları olduklarını ve hakikî milliyetperverler kimler olduğunu gösterir.

BEŞİNCİ DESİSELERİ: İnsanın en zaîf damarı olan enaniyetini tahrik edib, Ehl-i Hakkı haksızlığa sevk etmek ve Ehl-i İttihadı ihtilafa düşürmelerine mukabil, kuvvetli ve eneleri susturacak bir cevab verilmiştir.

ALTINCI DESİSELERİ: Tenbellik ve tenperverlik ve vazifedarlık damarından istifade suretiyle, Kur'an Şakirdlerinin

Sahife No:

Gayretlerini, Sadakatlarını, İhlaslarını zedelemek suretindeki hücumlarına karşı bir cevabdır. Âhirinde, umum cevabların hülâsası olan şu iki Âyet ile, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan Mu'cizane cevap veriyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾
وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا

Şu Risalenin âhirinde; iki yaprakta yazıldıktan sonra görülmüş, ihtiyarsız kendi kendine gelen latif ve zarif bir Tevafuktur ki, sıkıntılı esaretimin tam dokuzuncu senesinde te'lif edilen şu Risalenin âhirinde, Yirmidokuzuncu Mektub'un bahsinde yirmidokuz nükte bulunması ve dokuz kısım olması ve bu Risale fihristesinde dokuz defa "dokuz" lafzı ile o Mektubdan bahsedilmesi ve Birinci Kısım Dokuz Nükte olması; ve Ramazanın, burada işaret edilen ve İkinci Kısım'da mezkûr Hikmetleri dokuz bulunması; ve burada işaret edilen ve Dördüncü Kısım'da mezkûr **قُرْآن** Kelimesine dair Âyetlerin altmışdokuz etmesi; ve **قُرْآن** Kelimesi

de bu mebhasta yirmidokuz gelmesi ve Lafzullah dahi dokuz olması; ve bu Risale de yirmidokuz sahifede tamam olması cihetiyle, dokuz defa dokuzlar birbirine Tevafuk ederek çok şirin düşmüştür. Bu Risalenin dahi, Sırr-ı Tevafuktan küçük, fakat parlak bir hissesi var olduğunu gösterir. Bu dokuz defa dokuzların Sırrının, dokuzuncu sene-i esaretimde zuhuru ise, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** esaretin dokuzuncu senesinde biteceğine işaret

bir beşarettir. Dokuzuncu sene-i esaretimde sıkıntıdan o sene dokuz dişim düştüler; o münasebetle Isparta'ya me'zuniyetle gitmek o senede oldu. Hem latif bir Tevafuktur; bu parça dahi, bu sahifede (Haşiye) dokuz, ondokuz defa gelmiştir. Hem fihristenin Dördüncü Kısımında ve bu İkinci Kısımın bazı Nüshalarında, aşağıdaki gösterilen Tevafuk vardır.

Umum | (Elif) yüz ondokuz, umum Risaleler dahi yüz

ondokuzdur. Demek | ler de bir nevi fihristeye işaretler.

(Haşiye): Asıl Nüshasına göredir.

Sahife No:

ALTINCI KISIM OLAN ALTINCI RİSALENİN ZEYLİ: 429-432

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَمَا لَنَا إِلَّا أَنْتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا سُبُلَنَا وَلَنْصَبِرَنَّ عَلَى مَا آذَيْتُمُونَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

Âyetinin Sırrına istinaden, dünyanın hiçbir usûl ve kanununa tatbik edilmeyen, vicdansız insanların bize karşı tecavüzatına sabır ile ve Hakk'a Tevekkül ile beraber; istikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için ve istikbal asırları, bu asrın sîmasına ve gayretsiz adamların yüzlerine "Tuh!" dedikleri zaman, tükürükleri yüzümüze gelmemek için veya silmek için yazılmış bir Layihadır. Ve avrupa'nın insaniyetperver maskesi altında sağır kulaklarını çınlatmak ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zalimlerin görmeyen gözlerine sokmak ve bu asırda, yüzbin cihetten "Yaşasın Cehennem!" dedirten mimsiz medeniyetperestlerin başlarına vurmak için yazılmış bir arzuhal ve ehl-i ilhad ve bid'atçıları ilzam ve iskât edecek "Altı Sual" dir.

YEDİNCİ KISIM: İŞARAT-I SEB'A: 433-442

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورُهُ
وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾

Âyetlerinin bir Sırrını ve mühim bir Hakikatını "Yedi İşaret" ile ve yedi mühim suale yedi kat'î ve kuvvetli cevabla tefsir ediyor.

BİRİNCİ SUAL: "Ecnebilere ihtida edenler, kendi dilleriyle Şeair-i İslâmiyeyi tercüme ediyorlar. Âlem-i İslâmın

Sahife No:

onlara karşı sükûtu ve itiraz etmemesi, cevaz-ı şer'î olduğunu göstermez mi?" diyen ehl-i bid'atın sualine karşı, gayet kat'î ve kuvvetli bir cevabdır.

İKİNCİSİ: "Firenklerdeki inkılâbcılar ve feylesoflar, katolik mezhebinde inkılâb yapmakla terakki ettiklerinden, acaba İslâmiyette böyle bir inkılâb-ı dinî olamaz mı?" diyen ehl-i bid'atın sualine karşı; gayet kat'î, zahir ve bahir ve müskit bir cevabdır.

ÜÇÜNCÜSÜ: "Avrupa, taassubu bıraktıktan sonra terakki ettiğinden, biz de taassubu bıraksak daha iyi olmaz mı?" diyen ehl-i bid'at ve sefahetin sualine karşı, gayet müskit ve mukni' ve mantikî bir cevabdır.

DÖRDÜNCÜSÜ: "Za'fa uğrayan İslâmiyeti takviye niyetiyle, kuvvetli olan milliyete mezcetmek ve secaya-yı milliyeyi Şeair-i İslâmiye ile kuvvetleştirmek bu asırda daha iyi olmaz mı?" diyen dessay ehl-i dünyanın bu müdhiş sualine karşı, gayet metin bir cevabdır.

BEŞİNCİSİ: "Bu kadar heyet-i içtimaiye-i beşeriye fesada girmiş ve hissiyat-ı diniye zaîfleşmiş ve şahsî dehalar ve harekât, Cemaatin şahs-ı manevîsinin icraatına mağlub düşmüş bir zamanda, nasıl Rivayet-i Sahihada denildiği gibi, birkaç sene zarfında, Mehdi dünyayı ıslah edecek? Halbuki bütün işi hârika olup ve birkaç Nebinin Mu'cizâtı da beraber olsa, yine ıslahı pek müşkil görünüyor." diye, ehl-i tenkidin sualine karşı, gayet kavî bir cevabdır.

ALTINCISI: Âhırzamanda Hazret-i Mehdi'nin süfyanî komite-sine galebesi, Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın deccal komitesini dağıtması ve Şeriat-ı İslâmiyeye tebaiyetine dairdir.

YEDİNCİSİ: "Mütefekkirîn-i İslâmiye, avrupa'nın düsturlarını ve fennin kanunlarını bir derece kabul edib, onların usûlüyle onlara karşı İslâmiyeti müdafaa ettikleri halde – sen de eskiden böyle yapıyordun – şimdi neden bütün bütün başka bir çığır açıp, felsefeyi kökünden vuruyorsun? Ve fûnun-u müsbete dedikleri usûllerinin, Kur'anın Düsturlarına nazaran pek sathî kaldığını gösteriyorsun?" diye çokları tarafından gelen suale karşı, gayet Hak ve Hakikatlı bir cevabdır.

Sahife No:

"Sekiz Remiz"dir, yani sekiz küçük Risaledir. Şu Remizlerin esası, İlm-i Cifr'in mühim bir düsturu ve Ulûm-u Hafiyenin mühim bir anahtarı ve bir kısım Esrar-ı Gaybiye-i Kur'aniyenin mühim bir miftahı olan Tevafuktur. İleride müstakillen neşredileceğinden buraya dercedilmedi.

DOKUZUNCU KISIM OLAN DOKUZUNCU RİSALE: 443-457

Turuk-u Velayet hakkında "**Dokuz Telvih**"tir ki, Telvihat-ı Tis'a namıyla maruf bir Risaledir.

BİRİNCİ TELVİH: Tarîkatın Sırrını ve Mi'rac-ı Ahmediyenin (A.S.M.) sayesinde altında Kalb ayağıyla bir Seyr-i Sülûk-u Ruhanî neticesinde; zevkî ve hâlî ve bir derece şuhudî Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniyeye mazhariyet olduğunu beyan edib, insanın mahiyet-i câmiasında Akıl nasılki hadsiz fûnuna istidadı ve ıttılâ cihetiyle mahiyeti inkişaf etmiş ve o suretle işlettirilmiş, Kalb dahi onun gibi, bu Âlemin bir harita-i maneviyesi ve çok Kemalâtın bir çekirdeği hükmünde olduğundan; Tarîkat cihetiyle onu işlettirmek ve Kemalâtına sevk etmek olduğunu isbat eder.

İKİNCİ TELVİH: Kalbin işlemesi, Zikir ve Tefekkürle olduğunu ve işlemesinin mehasininden hayat-ı dünyeviye'nin medar-ı saadeti olan birisini beyan eder.

ÜÇÜNCÜ TELVİH: Velayet, bir Hüccet-i Risalet; ve Tarîkat, bir Bürhan-ı Şeriat olduğunu ve onun kıymetini takdir etmeyen, ne kadar hasarete düştüğünü beyan eder.

DÖRDÜNCÜ TELVİH: Meslek-i Velayet çok kolay olmakla beraber çok müşkilâtlı, çok kısa olmakla beraber çok uzun, çok kıymetdar olmakla beraber çok hatarlı, çok geniş olmakla beraber çok dar olduğunu ve âfâkî ve enfûsî iki yol ile sülûk edildiğini beyan eder.

BEŞİNCİ TELVİH: Vahdet-ül Vücut ve Vahdet-üş Şuhud'un mahiyetini beyan ederek, Ehl-i Sahvın ve Ehl-i Veraset-i Nübüvvetin âlî meşrebinin Rûhaniyetini isbat eder.

ALTINCI TELVİH: Velayet yolları içinde en güzeli ve en müstakimi, Sünnet-i Seniyye İttiba olduğunu ve Velayetin Esaslarının en mühimmi, İhlas; ve en keskin kuvveti, Muhabbet olduğunu beyan ederek; bu dünya Dâr-ül Hizmet olduğundan

Sahife No:

ve Dâr-ı Ücret ve mükâfat olmadığından, Tarîkatın Lezaizini ve Ezvak ve Keramatını kasden taleb etmemek lâzım geldiğini beyan eder.

YEDİNCİ TELVİH: Tarîkat ve Hakikat, Şeriatın Hâdimlerinden olduğunu; Tarîkat ve Hakikatın en yüksek mertebeleri, Şeriatın cüz'leri bulunduğunu; Tarîkat ve Hakikat, vesilelikten çıkmamak ve daima Şeriata tebaiyetle kalmak lüzumunu beyan edib, "Sünnet-i Seniye ve Ahkâm-ı Şeriat haricinde Evliya bulunabilir mi?" diye suale, merak-aver bir cevap verir.

SEKİZİNCİ TELVİH: Tarîkatın sekiz varta-i mühimmesini beyan eder.

DOKUZUNCU TELVİH: Tarîkatın pek çok semeratından gayet şirin ve güzel dokuz adedini beyan eder.

Bu Risale Ehl-i Tarîk olana ve olmayana bir İksir-i A'zamdır ve bir Tiryak-ı Enfa'dır.

ZEYL 458-461

En Kısa ve Selim ve en Müstakim bir Tarîkın Esasını "**Dört Hatve**" namıyla, Tezkiye-i Nefsin ve Tekemmül-ü Ruhun medarı olan dört mühim Dersi veriyor.

OTUZUNCU MEKTUB

Matbu', Arabî "İşarat-ül İ'caz Tefsiri"dir.

OTUZBİRİNCİ MEKTUB

Otuzbir Lem'adır.

OTUZİKİNCİ MEKTUB

Kendi kendine manzum tarzını alan matbu' "Lemaat" Risalesidir. Aynı zamanda "Otuzikinci Lem'a" olup, Sözler Mecmuasının âhirinde neşredilmiştir.

OTUZÜÇÜNCÜ MEKTUB

Marifet-i İlahiyeye pencereler açan "Otuzüç Pencereli Risale" olup, bir cihette "Otuzüçüncü Söz" olduğundan Sözler Mecmuasında neşredilmiş, buraya dercedilmemiştir.

Sahife No:

İŞARAT-I GAYBÎYE HAKKINDA BİR TAKRİZ:..... 462-467

HAKİKAT ÇEKİRDEKLERİ : 468-479

Medine-i Münevvere'de bulunan mühim bir Âlimin Risale-i Nur hakkında yazdığı bir manzume: 480-481

Oniki sene evvel yazılmış ve Sikke-i Tasdik-i Gaybî Mecmuasında dercedilmiş mühim bir Mektubdan bir parçadır: 482

FİHRİST:..... 483-520

Hakikat Işıkları

Herkes bilmez gökte ne var,
Görür onu göz sahibi,
Parıldıyor güneş kadar;
Hakikatı umman gibi.

İster gönül elbet Huzur,
Âhir demde etmiş zuhur,
Âlemlere doğmuş O Nur;
Gökten inen Ferman gibi.

Ferdiyeti elhak ayan,
Odur gönüllere Sultan,
Var mı bilmem ulu Bürhan;
Bu Bediüzzaman gibi.

Lisanından saçılır Nur,
Cinnî okur, insan okur,
Hûr-u Cennet işte bu "Nur";
Gönüllerde Cânân gibi.

Âhırzaman Esrarını,
İhbar-ı Gayb Envârını,
Attı Âlem ekdarını,
Doğdu şems-i tâban gibi.

Semavattan Rahmet indi,
Akan göz yaşları dindi,
Küfr ü dalal yıld, sindi;
Görünmeyen şeytan gibi.

Söndü hâin faaliyet,
Yıkıldı o deccaliyet,
Halâs buldu İslâmiyet;
Tahta çıkan hakan gibi.

Ey yâreli şîr-i jîyan,
Bu hâb-ı gafletten uyan,
Âlemlere Devr-i Ümran;
Asr-ı Nüzul-i Furkan gibi.

İklimlerde İman yeli,
Eser, gönüller neş'eli;
Öpsem, o gül kokan Eli,
O Bülbül-ü Handan gibi.

Âdemoğlu necat arar,
Hak daveti Nurlarda var,
Ey şehriyâr-ı şehriyâr!
Sensin bize Sultan gibi.

Arşa çıkan feryadımız,
Alındı şimdi dâdımız;
O Sevgili Üstadımız,
Gönülde Süleyman gibi.

Ey Ekmel-i Âhîrzaman,
Sensin Mahbub-u Müstean,
Feda sana bu cism ü cân;
Hak yolunda Kurban gibi.

Said'i beklerdi yıllar,
Sensin gönülde muntazar,
Peygamberim vermiş haber,
Olma bize pinhan gibi.

Perdelenmişse zuhurun,
Gizlenmez haşmetli Nurun,
Gölgesi olmaz ki Nurun;
Firdevs'teki cânân gibi.

Ey Hatib-i Devr-i Zaman,
Sürur buldu Kevn ü Mekân;
Seni bekler gizli ayan,
Hep hastalar Lokman gibi.

Nur yolunun Kurbanıyız,
Kehkeşan'ın sâ mânıyız,
O ateşin dumanıyız;
Ateş yanan külhan gibi.

Rânâ rengin güle benzer,
Revh üfürür, kokun eser,
Ufkumuzda oldun seher;
Tam ağaran bir tan gibi.

Ey cilvesi zahir Rahmet,
Bâri bizlere imdad et,
Kulun olmak diler elbet;
Bahçenizde fidan gibi.

Pes gönlümüz hep daim pes,
Ey ağlayan, feryadı kes!
Boş geçmesin hiç bir nefes,
"Allah bes, gayrı heves."

Mehmed Kayalar

* * *

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

يَا اَللهُ يَا رَحْمٰنُ يَا رَحِیْمُ يَا فَردُ يَا حَىُّ يَا قَیُّوْمُ

يَا حَكَمُ يَا عَدْلُ يَا قُدُّوْسُ

İsm-i A'zam'ın Hakkına ve Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın hürmetine ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Şerefine, bu Mektubat'ı bastıranları ve mübarek yardımcılarını ve Risale-i Nur Talebelerini Cennet-ül Firdevs'te Saadet-i Ebediyeye mazhar eyle. **آمین...** Ve

Hizmet-i İmaniye ve Kur'aniyede daima muvaffak eyle. **آمین...** Ve Defter-i Hasenatlarına Mektubat Mecmuasının herbir Harfine mukabil bin Hasene yazdır. **آمین...** Ve Nurların Neşrinde Sebat ve Devam ve İhlas ihsan eyle. **آمین.**

Ya Erhamerrâhimîn!.. Umum Risale-i Nur Şakirdlerini iki cihanda mes'ud eyle. **آمین...** İnsî ve cinnî şeytanların şerlerinden muhafaza eyle.

آمین... Ve bu âciz ve bîçare Said'in kusuratını afveyle. **آمین...**

Umum Nur Şakirdleri
namına
Said Nursî